

L. BELLANTII
DE ASTROLOGICA
VERITATE
ETC.

FLORENTIAE
1498

INCUNABULI
C
4
19
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. C.4.19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. C.4.19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. C.4.19

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. C.4.19

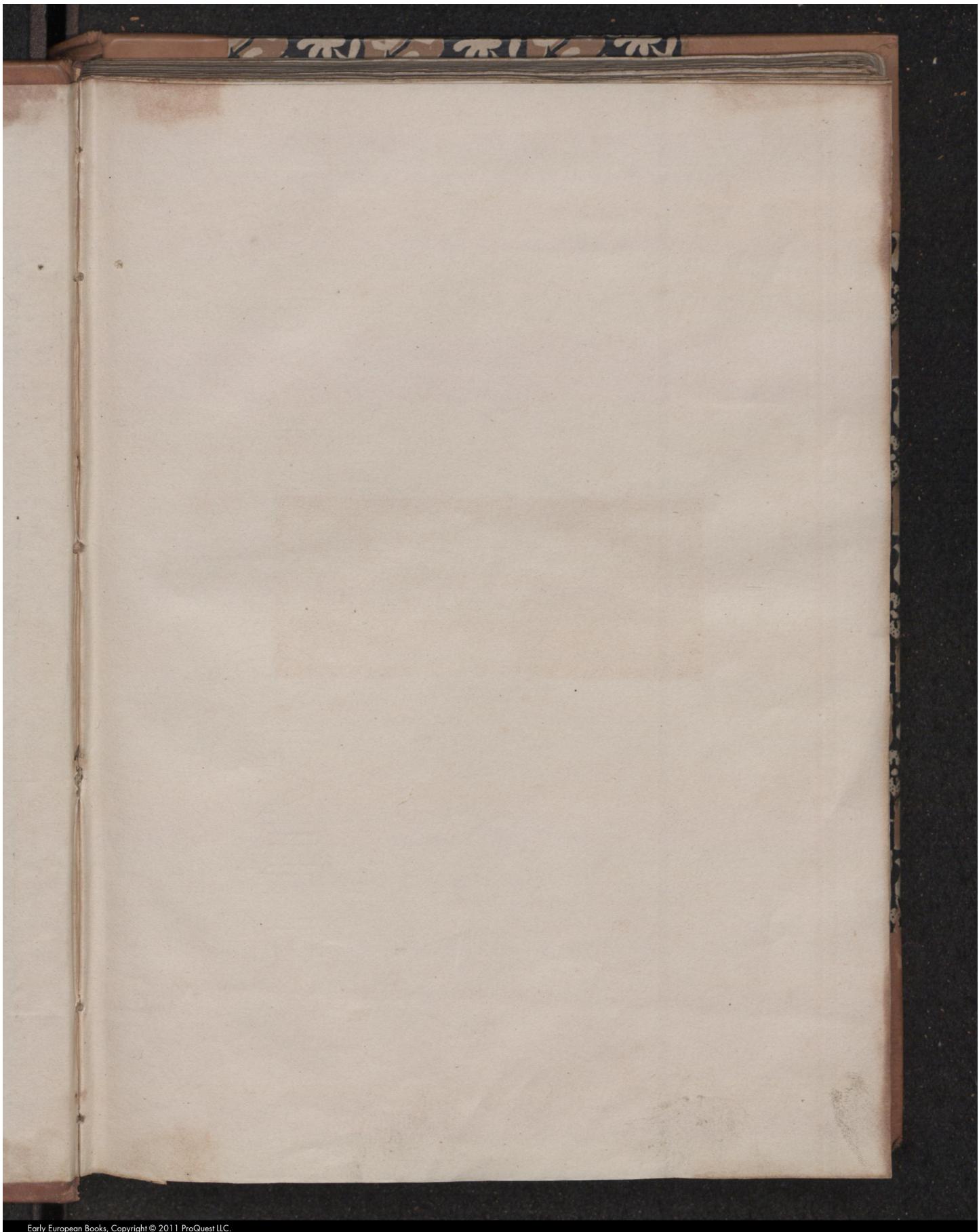
INCUNABULI

C
4
19

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

250
**FRANCISCI
CAESARIS AVGVSTI
MVNIFICENTIA.**

C.4.19

XX

L. BELLANTII

16098

2.50
C. IV. 19

LVCII BELLANTII SENEN
SIS PHYSICI LIBER
DE ASTROLOGI
CA VERITA
TE, ET
IN
DISPV,
TATIONES
JOANNIS PICI AD
VERSUS ASTROLO
GOS RESPONSIONES.

TABVLA

Tabula questionū & articulorum huius operis.

Questio prima de scientia astrologiae continet articulos. v.
An prognosticatrix astrologia haberri possit.
An predicta scientia sit habita, & per modum scientiae tradita.
An astrologia sit theoria uel practica.
An astrologia mathematicis & naturali sit nobilior.
An astrologia omnis utilis sit ad diuina cognoscenda & errores evitandos.

Questio secunda de cælo dominio continet articulos. xii.
An elementa corporibus cælestibus subciantur.
An imperfecta mixta lapides & metalla cælis subdantur.
An planta herbae cælis subdantur.
An cæli presenti sensiua parti.
An celi predominetur rationi, id est intellectui & uoluntati.
An cælum sit uniuersalis uel particularis inferiorum causa.
An totum cælum ad quemlibet effectum causandum concurrat.
An cælorum effectus impediri possint.
An solo lumine cæli agant in inferiora.
An cælu sit causa mali naturalis seu penitentiam quibus si assentiret ratio seu uoluntas eius peccaret moraliter.
An leges & prophetæ sint a stellis & cælestibus corporibus.

Questio tertia de natuta partiū cæli.
continet. iiii. articulos.
An cælum sit substantia fluxibilis.
An omnes cæli partes eiusdem sint uirtutis & proprietatis.

An omnes celi partes sint eiusdem speciei & specialissimæ.

An omnes stellæ sint sphericæ figuræ.

Questio quarta de numero spherarum. continet articulum unum.

An octo tñ nouem uel decē sint sphaerae mobiles.

Questio quinta de primo mobili & partibus eius, continet articulos. v.

An in primo mobili sint circuli aliis partibus potentiores.

An zodiaci diuisio ex natura prius eius aut potius arbitraria sit.

An signorum nomina ratione sint posita.

An domus/exaltatiōes/triplicitates/terni facies planetarum in primo mobili sint firma aut rōe stellæ fixarum.

An ipsa nona aut primo mobili ymagines & quæ & quot sint.

Questio Sexta de octaua sphaera & partibus eius, continet articulos. vi.

An ymagines octauæ sphaerae sint in ipsa ex natura rei uel ad placitum.

An stellæ fixæ sint planetis fortiores.

An effectus aliarum stellarum a. M. xxii. quæ ingnote dicuntur, aliquo modo possint predictis notis attribui.

An fixæ sint mixtae naturæ id est plurium planetarum sapient naturā & quare.

An fixæ extra angulos operentur.
An felicitates a fixis pendentes plerumque in miseria terminentur.

Questio septima de planetis, continet articulos octo.

An planetæ superiores sint potentiores in inferioribus.

An Luna post Solem sit potentior aliis, magisq; obseruanda.

TABVLA

An Sol planetas & alias stellas cōburat.
An Sol comburat signa & domos in quibus reperitur.
An retrogradatio maximū sit infortuniū
An fortiores sint planetæ in suarū dignitatū ingressu q̄ in medio.
An planetæ eleuatio in epiciole potior sit
eleuatione in eccentrico.
An fortunæ pessimos effectus producere
possint.

Questio. viii. de sphaeris circa planetas
& stellas alias. cōtinet articulos. iiiii.
An planetæ ceteræq; stellæ circa se sphaeras
babeant eiusdem naturæ cum corpore
stellæ.

An nota sit causa cur unius planetæ sphera
maior sit alterius.
An semp eiusdem stellæ sphera sit equalis.
An planetæ radios Solis intrent s̄m magnitudinem sphera Solis aut intrat.

Questio. viiiii. de aspectibus. cōtinet
articulos quinq;
An planetæ se aspiciat distantia qua comuniter ponitur s̄m tenentes distantias
absolutas. uidelicet. lx. lxxx. cxx. & clxxx. graduum
An aspectus accipi debet s̄m circulos circum circa protractos.
An aspectus in indiuisibili constant.
An aspectus boni uel mali sunt natura sui uel potius aspicientium & radiorum
transmissorum.
An boni aspectus malorum stellarū semper inueniunt bonarum uero mali semper noceant.

Questio decima. de anthistis. cōtinet
articulos duos.
An anthista a gradibus aut planetis prō-
iciantur.

An anthista in quilibet pte p̄alelli trā
smiti possint.

Questio. xi. de coniunctionibus. con-
tinet articulos quattuor.

An luminariū coniunctio sit plurisacen-
da ceteris aliis.

An post luminarium coniunctionem ea
qua est Saturni & Iouis potior sit aliis
ceteris paribus.

An cōiunctio medii motus fortior sit ue-
ra coniunctione corporum stellæ aut
centro epicyclorū q̄ corpori plæctare.

An in coniunctionis figura gradus ubi sit
coniunctio fortior sit. q̄ oriens uel me-
dium cælum.

Questio. xii. de domibus. cōtinet ar-
ticulos quattuor.

An domus s̄m partes horarum; quarum
poli sunt poli mundi sint aliis uenio-
res; quarum poli in orizonte locatūr.

An domus oēs sint duodecim uel plures
An quedam subterraneæ domus qui bus,
in eam super terram sint fortiores.

An domus maiorem faciant in stellis dif-
ferentiam q̄ signa.

Questio. xiii. de principiis uniuersali-
bus. cōtinet articulos quinq;

An possit in instanti cælog uis imprimi.
An figura ingressus Solis in arietem sit ea
qua de accidentibus mundi iudicare de-
bemus.

An figura ingressus Solis in equatore respe-
ctu habitantium sub equatore aut po-
tius respectu uniuscuiusq; regionis sū-
menda sit.

Quot modis seu figuris de accidentibus
mundi iudicari possit aut pluribus uis
pluribusque figuris.

An principales aeris mutationes alumia

TABVLA

ribus uel ab altera causa sumantur.

Questio. xliii. de principiis particula
ribus. continet articulos. xii.

An hoc principiū nobis possit esse notū;
Quæ figura potior sit conceptiōis uel na
tiuitatis.

An egritudinis principiū accidentiū eius
significatiū a sensibili lesiōe uel a sen
sata lesiōe uel ab accubitu sumi debeat

An cretici dies a Luna sint.

An primi lapidis aut ligni aut alterius p
tis materia artificialis principium sit
significatiū per cælestia corpora su
per res artificiales.

An per interrogationis figuram possit de
refutura aut p̄terita preberi iudicium.
De conditionibus bona canonicaq; in
terrogationis.

An quandoq; cælum sit mendax;

An interrogationis figura sumi debeat a
principio motus sensus aut potius ab
applicatiōe interrogatis ad astrologū.

An interrogantis animus ab astrologo co
gnosci possit.

An horarum electiones hominibus pro
desse possint.

An electiōibus possit nō solū malū futu
rum minui & bonum augeri sed etiā
malum futurū in totum auferri & bo
num non futurum radicibus tribui.

Questio. xv. de significatoribus. con
tinet articulos. vi.

An unus solūmodo signifikator eiusdem
rei elici possit

An primus signifikator a naturali virtuti
te significatiū aut a loci significatiōe
uel presentia eiusdem sumi debeat.

An nullis dignitatib; mutatis seu eodē
almutaz permanente eiusdem gradus
ascendentis possit figura sic paululum

mutata. puta per x. minuta diuersos
habere primos signifikatores respectū
eiusdem generis significandi.

An idem signifikator cōtrarios possit esse,
et in eundem producere.

An ea quæ de alcocoden scientia a quibus
dā astrologi traduntur rōe dicta sint.

An aliquis planeta possit esse hyleg.

Questio. xvi. de uirtute dirigibili im
pressa. continet articulos. viii.

An uirtus dirigibilis in istanti pducatur
in primo mobili p tempus duratura.

An uirtus dirigibilis impressa aliquo mo
do localiter moueri possit.

An assignari possit modus quo uis ista sic
uariis in locis reperitur.

An uirtus impressa predicta pluribus mo
tibus seu uis moueri possit.

An eisdem modis dirigī debeat planetæ
retrogradi & totidem modis quibus
& diretti.

An partes omnes dirigī debeat cōtra suc
cessionem signorum.

An quelibet uirtus in aliquo gradu im
pressa zodiaci ad quemcūq; alium gra
dum eiusdem circuli efficaci profectio
ne dirigī possit.

An gradus in directionibus transeundi
tempus determinatum sibi uelint.

Questio. xvii. De partibus. continet
articulos duos.

An partibus sit fides adhibenda;

An pars fortunæ semper a Sole in Lunā
sumenda sit.

Questio. xviii. de triplicitatibus con
tinet articulos duos.

An domus triplicitatum s̄m Álbumaza
rem & Alcabitium & alios fides habē
da sit aut potius s̄m Ptole.

ATABVL

An terminorum dominium triplicitatis
potestati presit.

Questio. xviii. de mutua colligatiō
sequentium & precedentium figurarū
continet articulos. ii.

An sequentes figuræ supra precedentēs fi
guras uim habere possint.

An precedentēs figura supra sequētes po
testatē habent & patrum super fili
orum genituris.

Questio. xx. de p̄tibus habitabilibus
in terra & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cōli. cōtinet arti. ii.

An aliqua terræ pars ratione superiori in
fluxuum inhabitabilis sit.

An habitantibus zonam alteram uersus
polum alterum astrologi uires adeo mu
stantur ut similibus circulorum respe
ctibus similes uires sibi uendicent pla
netæ.

Quod tabula questionum & articulog
hius libri.

Questio. xxi. de p̄tibus habitabilibus
in terra & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cōli. cōtinet arti. ii.

Questio. xii. de p̄tibus habitabilibus
in terra & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cōli. cōtinet arti. ii.

Questio. xiii. de p̄tibus habitabilibus
in terra & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cōli. cōtinet arti. ii.

Questio. xiv. de p̄tibus habitabilibus
in terra & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cōli. cōtinet arti. ii.

Questio. xv. de p̄tibus habitabilibus
in terra & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cōli. cōtinet arti. ii.

Illustri ac excellenti dominae Catherine
Sforzæ de Riario For. Ymo. Comi. Luci
us Bellantius Senesis. Phisicus.

Edicinam scientiam absq; cælesti fauore sepius inanem ac noxiā
doctissimi uiri iudicarūt. hoc sepius Ypocras. hoc Galenus in cre
tis assertuit. ubi Lunæ & astroz affectiōes medicos callere deside
rat. Quibus uim tantam tribuit, ut qui negent sophistaz more
posthabendos & deridendos censeat. ad eum igitur p̄tinere duxi
mus qui medicinam aliis ostēdere uelit. astrologiam quoq; tenere, ac etiā doce
re. ubi quum p̄ceteris scientiis q̄ plurimos sepissime cespitare ac nō nunq; tuere
cerneremus; ob teclum truncatumq; tradēdi modum; quo diuina astrologia
parci auctores usi sunt: statuimus nouē & nonagīta questia (grauiora fortassis)
absoluere tētare: a quibus ceterarum difficultatum penderet solutio. que & si
practicam astrologiam (quā iudiciariam uocant) sapere uidentur, si quis tamen
nō somniculose a p̄spererit, theoriae carere nō iudicabit. iudiciaria tamen inscri
batur; ubi multo plures errare uidere ē. quā turpe est medico rerum finē expe
tenti ignorare: quū crisis. hoc ē iudiciū, ei necessaria sit. Has etiā uigilias meas
tibi soli excellentissima domina multis de causis uisum est dicare. Nulli, n̄ de
centius archana principū reserari possūt, q̄ bis q̄ eisdē principibus cariores sunt.
Quantū uero ois Sforzia domus cæli mūdi principibus cara fuerit cūctis aptū
est. Quantū p̄fertim excellentia tua que (preter mulierū ingeniū) nō mō femi
ni sexus culmen attigit. uerū etiā erexit ad sidera, rarum quidem: spectandū
& admirandum. usq; adeo q̄ alteri nō mediocre onus extiterit. Deinde quis
rectius iudiciū de re aliqua prebere potest: q̄ qui (pter eius causas) in se ipso rem
illam clarissimā sentit? Tua uero excellētia cælogz uiires (quas nudas facere iten
dimus) scelici quidem sorte iam diu experta est. Quis postremo iudex cōueni
entior haberi potest, q̄ qui nō tm̄ eas, que sibi tradite sunt, leges ueneratur &
seruat; uerum etiā (altius intropiciendo) alias excellentiores, maioriq; dignas
ueneratione condidit? Sic quū cæli q̄nq; excellētia tuae minus fauorabiles fue
rint, in rebus aduersis, ingenio suo, liberoq; animo, magnā imortalemq; glo
riam sibi parauit, atq; in le transtulit. pariter ut eidein corpus sanū, menti fa
næ, quam habet, facilius seruari posset, opus hoc q̄tulūcūq; sit nuper elabora
uimus atq; dicauimus, cui responsiones anneximus in Ioannē picum Miran
dulam, uirum alioquin & multæ lectionis & multi ingenii: decepti tamen
in hac re, uel q̄ sponte sua uel ab aliis subornatus in astrologos scripserit, impi
um profecto: & (q̄ pace sua dixerim) inconsultum inceptum: & hominis qui
quum in hac re nō admodum absolutus fuerit; eo tamen nitatur, ut indoctis
& uulgo, eos non uere cristianos ostendere, qui astrologaz operam tribuant.
Quod ego falsissimū esse & animo & rationibus non ambigo. pium profecto
arbitrans astrologiam & eius penetralia nosse; modo quis ut cristianus que

dat accipiat: non peruerat: non abutatur, ut in opere hoc ostendisse, pro uolite
minis breuitate crediderim. Plura, n. consulto omisimus: que ad tutandas par-
tes nostras dici potuissent, sed ne aures tuas ac ceterog, in re sapientibus mani-
festa offenderem: breuitati (cui semper studi uimus) morem gessimus. Si qua tar-
men non couenientia, uel lapsu linguae, uel aliter forte scripta, q, a me ite lecta:
si qua catholicæ fidei non adungue in consentanea essent (quod contra animu, no-
strum esset, id, n. intedimus semper orthodoxam fidem tueri, & pro ea quom
opus fuerit uitam exponere, quare in rebus arctioribus lo. Scoto ac diuo Tho-
ma ducibus nauigauit) tu inquam cuncta mea quoorsum tēdant decernes. Subi-
cimus, n. nos nostræq, omnia, & hoc opus presertim Beatissimo, pp. nostro
Alexandro, vi, pont. max. cunctæq, romane ecclesiæ, ad cuius uel minimu, nu-
trum nostra, & quæ rata & non rata diximus: queue scriptissimus, esse uolumus.
Vale presidium ac decus meum: feliciterq, nostra audi: que si te unica in terris
indigna uideantur: animu, queso respice: non munus. Quod si tibi non iga-
rum fuisse senserimus: maiora fortasse, sub auspiciis tuis, propemodum eden-
tur. Succurrit nanq, michi Nasonis illud, ingeniu, uultu statq, caditq, tuo.

QUESTIO

Q

PRIMA

I Questio prima de scia astrologia.
Articulus primus
An pnocticatrix astrologia haberi possit.
Idetur pnocticatricem scientiam astrologiam nullo mo ab hoibus haberi posse, naturali lumine inuentam. Si qua enim via ad ea cōsequēdam relinqueretur, ea sola expientia esset: ut cuncti fatentur astrologi, sed hec nulla est. nō, n. similes effectus puidere possumus, nisi p similes causas similesq; celi figurās; sed eiusmōi cælog habitudines, stellarū respectus nunq; similes sunt: aut post maximū annoz numerum, cum octauē sphere motuum gratia tum planetarū, ecētricōz, epicyclorūq; cā quibus sit, ut nostri tēporis figura cælog antiquoribus iam obfūatis dissimiles sint. **C**Adhuc totali ac sufficiēti cā ignorata, eius effectus nesciri necesse est, inferiorum aut effectuū cā totalis & sufficiens totum cælū est, nulla, n. celorū pars, nullaq; stellā regiri pōt, qn aliam ptem, uel stellam roboret, aut debilitet, per corpus, uel per aspectum, directe uel reflexe, quæq; non in aliquo signo sit, in aliq; domo, & sic ad sua significata causāda nō cōcurrat. Ignoramus aut totū celum, quū ex in numeris stellis, non casu factis. M. xxii. tantumō etiā imperfectā noticiā habere affirmit astrologi. **P**reterea aut hominis uoluntas est libera, celis minime subiecta, aut non. Si sic, quū ea sit humana, operationū principiū, de actibus hominū (circa quos pene omnis astrologia uersatur) non poterunt astrologi iudicare, si nō, ergo oīs electiōnum scia perit, multaq; astrologoz dicta falsa erūt. **A**mplius p uniuersalē cām, pluribus effectibus idifferentē nō pōt alii, quis illorū demonstrati, demonstratiōes, n. ex ppteris, & cōuertibilibus causis pcedūt. Celum uero cā uniuersalis est inferiorum

effectuū: ex diuersa namq; materia diuerso mo disposita, idē celū eodem tempore diuersa, pducit, ex hac rānas ex illa mures, itaq; in pfectis aīibus accidit, ut nō sine particulariū disponētiū determinatione nunc canes nunc leones generet. **I**tem si qua expientia reliqua esset, quū nullius hominis uita tot tamq; ardua expiri ualeat, at antiquorū obseruatiās cōpēsare necesse erit, verum ille comprehendēti nō possunt: postq; earū auctores, nō solū inter se, uerū etiā libi ipis mirū in modū auersentur, piam est hoc cōsideratibus opinōnū diuersitatē, in domib; i triplicitatibus, terminis, numeroz spherarū, motibus octauē, naturis graduū, cōiunctiōibus mediis & ueris, reuolutiōibus annoz, mūdi, itero gatiōibus, nativitatibus, & qd est in quo discordes non sint. **P**ostea ignoratis ueris stellarū locis, per eas iudicari nō pōt, quū minimū qnq; differentia omnē penitus significationē trāsmutet, inter finem namq; eiusdē signi, faciei, aut termini gradus &c. et alterius principiū, nihil medī est, quū nedū cōtigua sed cōtinua sint. Vera aut stellarum loca habere non possumus, quis enim unquā ad digitalē i cælo differentiā puenisse fateretur? quin etiam eclipses tēpus descriptū nō seruāt, tabulæ emēdiatiōē idigent, martis motus p̄cisus nō habetur. **R**ursus duo p̄cipue in astrologia cōsiderat, primū mūdi reuolūtiones, alterū hominū nativitates, neutrū aut horū nobis cognitū est, aut ali quid, cuius medio eoz accidētia pnoſcan tur, infra namq; apte ostendetur, non esse reuolutiōis figura ingressus solis in arietē ut modernoz putat, pleriq;. Secūdō patet hōis principiū non esse exitū ex utero, sed aut concepcionē, aut anima intellectuē in introductionē, et enim cōplexio, figura, sexus, ceteraq; ad hōis essentiā attinentia, aut

in conceptione, aut anime infusione con sequitur, quorum unū materie, alterū ue ro forme, ac totius compositi initium est. **C**lēdem oñ ditur ex natorū qualitate, cōtingit, n. gemellos ori: quādōq; in sensibili differen tia tēporis media: ut exau, & iahacob acci dit: quorū tñ cōplexiones, forme, mores, fortunia, & reliqua maxime dissimilia in ter se fuere. Alios cōtra maxime similes sa ille quotidie expimur, etiā uariis in locis, tēporibus, semine ortos: diuersoq; sanguini nutritos, quare nec similitudo a celorū figurarū similitudine, nec dissimilitudo a dissimilitudie puenit, apte cōcluditur. Nec obstat si minime differetie temporis diuersitatē illā astrologi tribuant: quum ad illā cōp̄ bendēdā puenire non possint. **C**addendū est nullā differentiā astrolo gū in mediū adducere posse: si duorum na tūtates offerantur, ex locis uariis exactissimo instrumento, q̄ optime calculate, in qua rū una ascēderit, xx, gra, xxx, m, gemi orū, in altera uero eadē die, xx, gra, xxxii, m, emerserit (quāq; maiore diff̄ētia, q̄ ge melli distat) idemq; iudiciū ambobus eq; dem cōficiet, quare sicut gemellis id minime cōuenit: nec ēt duobus cōdecens erit. **C**Ulterius stellarū uires cognosci nō pos sunt, ergo nec astrologi iudicare, assūm ptum ostēditur, nulla, n. stella alicubi ēe pōt quin alterā īmo cōp̄lures comites habeat, & aspectu, & corporis p̄sentia. **S**icut igitur sola stellā in loco experiri nō possumus, ita nec solius stelle uires cognoscere, fortassis nēmpe uim, quā huic stelle tribu imus, alteri comiti dare deberemus. **P**reterea si sic ergo quum celum nō sit signū nisi quia causa omnium q̄astrologus cō siderat, celum erit causa, sicut ergo motus celestes & ipm celū naturali curiu nō pos sūt aliter se habere, ita nec isferiora, oia et

go ex necessitate eueniēt, q̄ logica naturalē moralis, & diuina ip̄probāt. **C**lurge p̄ dictis, nō posse hominē attingere, quādēi sunt, p̄pria, futurū uero preuidere solius dei est, iuxta illud yhercimie. Annuntiate nobis futura, & sciemus q̄a dii estis. **C**Sed cōtra est sapientū magnus numerus et auctoritatis ac exp̄ientiae testimoniū. Auctoritas quidē nō solū astrologorum, sed p̄ipateticoq; illud cōpbat, ait, n. Ari, tertio de aīa. Intellectū esse a corpore, seu corporeo organo seperatū, nisi, n. sic esset nō om̄ia corpora cognoscere posset. Intus enim appātēs extranei cognitionē obstru eret, sicut color in pupilla de aliis colorib; iudiciū ip̄ediret, si autē pōt om̄ia cor pora intelligere, ergo, om̄iu corporū ui res & p̄prietates, scientia, n. subiecti mediū & cā est cognitiōis p̄prietatum, sicut contra accidētia cōferunt ad cognoscendā substatiā. **C**Item humanus intellectus ultima intelligētariū ē, & spiritalis nature, igitur nobilitate sua om̄ne corporeā sub stantiā supat, q̄a uero suū dominū intellectus est, cōcludi pōt, if m om̄ne substatiā corporeā intelligere posse, & p̄ consequēs eius p̄prietates teste Arist, affirmātē ipm esse oia fieri. **C**Praterea q̄to aliq; effectus diuinior est, tanto p̄ altiores causas congruū est illū adipisci. Preuidere autē futura (quāq; in suis cāis p̄ntia) diuinū quod, dam est, ergo facilius & cōueniētius p̄ celestes causas, q̄ p̄ isferiores cōsequi poterit. Sunt autē sc̄ientie cōp̄lures futura p̄uiden tes, insīma respicendo, patet in p̄nōsticis, medicorū, naturaliū, moraliūq; circa agi bilia, similiter & in sc̄ientia nauigādi, atq; agriculturē, & huiusmōi. **C**Ad hac iūge si nō st̄ intellectus naturali lumine non nulla nō mediocria de deo apertissime de mōstrat, quo magis excogitari nō potest, quia sensibus remotissimus est, multo fa

PRIMA

cilius celorum uires agnoscere poterit. **C**on amplius siue obiectu intellectus nostri primū sit ens siue rei materialis qđitas, & iox uirtutes, & proprietates in se cōtinet, quum igitur potentia in omnia possit sub obiecto suo cōtentā, quēadmodū uisus in omnia uisibilia sequetur intentū. **C**ontra philosophos astrologiā deridentes arguitur aut celorum substantia cognoscere pōt, aut nō, si nō ergo falso cōcludunt phi ipsam iuestigātes, si sic, ergo a fortiori uires cognosci poterūt. **V**lterius longe difficultius est stellarū motus, eccentricos, epiciclos, cōperisse, qđ effectū inferiōrē celestes causas (lepius obseruādo) cognouisse si enī eiusmōi circuli in celo sint, maximā intellectus nostri efficaciam cōcludunt, sūt, adhuc maiorēt, quū falsum quoddā conperierit, omni ueritati cōsonū. **C**ontra longe ingeniosius, & mirabilius est, cælos, stellas, eccentricos, epiciclos metiri, qđ illis cognitis suos effectus in eas causare ducere. Prīmū namq; adeo magnū, & inopinabile est, qđ nisi sensu cernerentur eclipses, ab astrologis pūise, atq; p̄menurare, nullus ēt magnus intellectus id fieri posse prima fronte assereret, usq; adeo qđ pleriq; magno ingenio pediti, quū sensu presencia inspiciunt, quæ astrologi uentura p̄dixere, a demonibus reuelatū putent, sed iam demonstratiōibus certissimis illud cōcluditur, multo ergo facilius pronosticationis scientia haberi poterit. **C**ontra primā igitur rationem incontrariū dicēdum est, illā concludere de pfectissima similitudine, sed qđ in uniuersali predictū astrologi, ideo prefatam indeficiētē similitudinē nō requirunt. **C**ontra secundā dicēdum, illā de noticia pfectissima cōcludere, qua nō tātum effectus in generali, sed i, p̄pria forma, & sūm omnem modum cognoscitur, nostra aut cognitione imperfecta est, quēadmodū in alii scientiis sūm magis uel minus euēnit, quare (ut ptolemeus aīmonet) uniuersalia debent esse iudicia, quibus tamen p̄nōsti iari ualemus, quim ea, quae nobis in cælis cognita sunt, principaliora p̄fētūr ueluti signa duodecim, septētē planetē, duodecim domus, fixe, stelle maioris apparen- tie, & uirtutis, cetera enī tamq; admīnūcū la augētia uel minūtia sūt, hoc ēt subtilē doc, testatur, ii, sen, dist, xiii. **C**ontra tertiam dicitur hominis intellectum, et uoluntatem calo, uiribus nō esse subiectam, uerum quum homines sensus pene semp̄ sequātur, ad particularia delectabilia magis mouētes, qui sensus a cælis (ut infra patet) imutantur, ideo ut in pluribus uera predictēt periti astrologi, quāq; eorum dem potius officium sit, sensus predicere imutandos, qđ homines illos sequuturos. **C**ontra quartā, dicitur cælum quorundā effectū respectu esse particularē causam, quorundam uero uniuersalem, ut infra capitulo p̄prio manifestum erit, in his igitur quox causa uniuersalis est, uniuersali us iudicium esse debet, & quantū fieri pōt particularē cause cōpensentur, in ceteris uero magis specialia considerare poterit. **C**ontra quintā, dicitur qđ nec philosophiā spērniunt, aut impossiblē faciunt, quāq; eius atētores in cūctis pene principalibus capitib⁹ discordes sint, quare a principiis (missos faciendo antiquiores) inter p̄paticos quidam materiam primā habere formā, incobationem, quidā eam esse in actū entatiō, quidam coeternā quātitati quidam usq; ad illam resolutionē fieri in generationibus & corruptiōibus, alii plures posse recipere formas substantiales asserunt, alii ipsam cooperari, alii uero in omnibus cōtrariū sentiunt. De elementis etiam nōnulli putant, formas habere in tensibiles & remissibiles, alii in mixto ac

a ii

QUESTIO

tu remanere: talii uero uirtute tantum: & nullo pacto intentionem aut remissionem recipere sentiunt. & si bene consideraueris maiorem inter philosophos compries diuersitatem: q̄iter astrologos. sicut igitur sapiens philosophus falsa a ueris: magisq; probabilia a minus probabilibus in pluri bus excerpere potest: ita & astrologus. Taceant igitur philosophi qui hoc utuntur argumento: aut pariter philosophiam de testentur. ¶ Ad sextam dicitur concedendo digitalem quātitatem in celo: a nobis mensurari non posse: sed illa differentiam sensibilem nō causat: nisi i fine unius aut principio alterius dignitatis extiterit. qd p̄ duas figuras duocq; iudicia: ac eoz obseruatiā cognoscetur: ut infra questio de significatoribus articulo. iii. ostēdetur. sicut etiam medici cura temptatiua procedūt. tabule etiam facilius corrigi possunt. facilimū enim est maximis inuentis minimū quid addere. & ita de martis errore dicēdum. itaq; eius motus correptus est. ¶ Ad septimā dicitur concedendo figurā ingressus solis in arietem modernoru plerumq; mentes obumbrare: non aut anti quorum: Ptolemei presertim: quem maxi facio: nec eius dicta considerat. & hinc est q; nostri temporis astrologi sapius i anorum iudiciis falluntur. ut infra de principiis uniuersalibus apparebit. sed his qui figuram revolutionis ignorant: duo alii relicti sunt modi iudicadi: per magnas uidelicet coiunctiones: quē Reuerendus pater episcopus dominus Paulus theutoni eus excellentissimus philosophus: ac mathematicus: ac omni genere uirtutum prædictus recto consilio sequutus est. Alius modus per eclipses & alias coniunctionum. uel oppositionum luminariū figurās: revolutionem mundi in medietate precedētis. De nativitatis uero figura: conceptio

nis: & informationis. dicendū quantū ad ea: quæ nato coessentialia sunt: per concepcionis figuram: atq; informationis illi similem ueluti ex causis iudicare debemus. p̄ nativitatem uero: ratione similitudinis: quā cum predictis habere necesse est. sicut infra in questione de principiis particularibus patebit. unde Ptolemeus ad illā priorem se remittit. quantum uero ad ea: quæ accidentaliter consequuntur: hominis exi tū ex utero: quom. s. sc̄orsum uiuere caperit: obseruare debemus. ¶ Ad octauā dicitur: q; si in nativitate genuinorum potestates significatorū in locis obseruandis mutare non fuerint: plures significatores per ordinem eiusdem pene figurā electi: sic natis cōperabuntur: ut primus significator primo nato: secundus secundo tributatur: & sic deinceps. Quare si cōtigerit eos esse sūl iter dispositos: gemelli similes erūt si uero nō cōtrarium: & sic ratio illa pañū cōcludit. De aliis aut̄ similibus figuris diuersorum natorum i locis uariis idem cli ci debet significator: nisi ob minimā illā differentiam causat significatorum eligendorū dignitates & potestates in locis principiis mutarentur: in quo casu per duas figuras distinctio fieret: ut dictum est. ¶ Et p̄ hac solutio ad nonam rationem patet. ¶ Ad decimam dicitur negando asumptum & approbationem: q; effetus similis eueniens ab eadem stella in eodem loco cum uariis: ac uariis stellis in diuersis uicibus comitantibus: multo magis talem esse uim suam arguit: nam si mutatis pluribus causis: una remanēte eadem: uel similiter se habente: similis sequitur effetus: opus ē nō ab illis quæ mutat̄ sunt: uim illam puenire: sed ab ea quæ eadem permanet. De fixis uero quare in questioe propria: ibi. n. cōperies quonā pacto unius uirtus: ab alterius uirtute dicernatur.

PRIMA

Cad. xi. dicitur q̄ astrologi edicti non asserunt omnia ex necessitate evenire. Pto lemeus quidem in quatripartito ait, rur sus nec existimare debemus q̄ superiora, p̄cedant ineuitabilit̄ ut ea quā ex diuina dispositione cōtingunt &c. ita de iudiciis uerbo primo asseruit, dicens, hec iudicia quā trado tibi sunt media inter necessariū & possibile. id est cōtingēs. & hoc nil aliud est, q̄ ea uera esse ut in pluribus affirmare cæli quidem nō agunt nisi in dispositam materiam formas imprimendo: aut materiam minime dispositam preparando, quū igitur ea deficere possit, ac pluribus de causis impediri: celum quoq; sua influētia poterit nō agere ut quāstioē. ii. infra declarabitur. **C**ad ultimam dicēdum q̄ filius dei futura ut futura sunt ē præuidere: sed ut p̄sentia sunt in suis causis nō solum circa cælestia corpora astrologia præuidet, ut eclipses, retrocessiones, & huiusmōrū: uerū etiā circa mūdi huius inferiora q̄n etiā scie tie alie cōplures hoc idem participant. ut in rationibus incostrariū dicebatur. **Q**uare optimus imortalis deus diuinitatē suā nos participare apertū esse uoluit: qua iter homines & bruta maxime interest: ea enī preteriti aut futuri tēporis paululum sentiunt. hoies uero rōis iudicio & preterita retinēt & futura sibi p̄sentia faciunt.

Articulus. ii.

Can predicta scientia sit habita & p̄ modum scientiā tradita.

Pparet quibusdam astrologiam a predictā. & si haberri possit nō tñ habitam ē: nec ea, quā ab aucto ribus scripta sunt per modum scientiā fu isse tradita, imo summis p̄bris eam uicio dēdere. Omnis enī scientia per demonstrati onem acquiritur naturaliter loquēdo: sed in ista (quam dicunt astronomiā) demon

strationes nō habentur: demonstrator, n. quum ex p̄ se notis p̄cedat, nō interrogat: sed astrologica predicta nō sunt per se nō ta, nec ad eadē reducibilia: q̄nimo a mul tis dubitata, ac errorea reputata, nullus etiam sane mentis prima facie naturali lu mine, eam haberri posse assereret. **C**Ampli us scire est rei causam cognoscere, & q̄m il lius rei est causa, & nō cōtingit aliter se ba bere. Eoꝝ uero, quā in astrologia tradun tur causas nō habemus. quis enī unq; cām ostendere potest, cur retrogradus mercuri us bonos musicos faciat? quis cur cancer frigidus, sagittarius calidus? quis quare octaua domus mortē potius, q̄ altera sig nificet? & sic de siugulis. Secūdo nec habi tudinem aut eausē dependentiam ad esse etūm cognoscunt: itaq; nec q̄m illius est causa: posito enim hanc uel illam stellam talem effectum producere, penitus tamen ignorant quibus mediis, aut modis causa se applicet. Philosophi aut, si quā substātiā generari cōsiderent qualem etiā ma teriam, qualem eiusdem dispositionē for manq; substātiālem concurrere oporteat cōpensabunt. Tertio ea quā ab astrologis indicantur aliter se habere possunt, teste Ptolemeo ī locis preallegatis. **C**Ulterius scientia noticia quādā certa & perfecta est. ea aut, quā in astrologia sciri dicuntur, im perfecte quidem (postq; in uniuersali nos cūntur) haberri necesse est: cognitio enī in uniuersali iperfecta, nec in propria forma nec ab aliis distincta noticia ē: Vniuersale enim quoddā cōfusum & indistinctū est. Modus aut cognitiōis de astris, & illorū effectibus ē uniuersalis, teste Ptolemeo, uerbo primo, libri fructus. Astrologus debet dicere rem uniuersaliter, sicut q̄ emī nus uidet aliquid. **C**Preterea scientia nō est singularium, sed uniuersaliū: quā non sunt ī sensu, licet a sensibilibus abstrahantur.

a iii.

QVESTIO

tur: corpora uero caelestia ptcularia quæ
dā sunt ac sensibilia. igitur &c. ¶ Postea
quom iudicium astrologi faciūt aut totū
cælum considerant, aut nō. si sic oportet
illud esse cognitum: cuius tamen contrari
um fatentur, si uero partem tantū cōside
rent nil poterunt affirmare uenturū: quū
in numerā causæ obesse possint. ¶ Sed contra
est excellentium uirorū au
ctoritas ac experientia: quæ illos ad libros
componendos, canonesq; comentandos
compulxit, quamq; diligens unusq; ex
ptor quotidie oculiscernere possit ea quæ
xpissime peritos complectuntur. ¶ Respondo dicendo, quamq; hac sciētia
multos habet aduersarios: quorū qdam
zele xpiane fidei mouentur ob quosdam
latiferos pessimosq; errores q; in eius libris
comperiuntur: quos quidam etate nostra
adhuc sequuntur: ut uoluntatem huma
nam celis esse subiectā: cuncta ex motuū
celorum necessitate euenire: religiōes a cæ
lis esse: ex quo: numero quidā (omnē di
uinam substantiam post habentes) celos
primas causas faciūt: quis sic sentiētes phi
losophi nō sint nec astrologi appellari me
reantur, & isti quidem aduersarii, nō ab
re partem astrologiæ magno odio perse
quiti sunt. Sed sicut propter plures hereti
cas opiniones, quæ in libris naturalis phi
losophie scripte sunt, non omnis philoso
phiæ scientia spēnenda est: quibus magis
nostrī temporis philosophi hæret: q; astro
logi erroribus suis, ut mūdum ab eterno
fuisse, nullam habuisse efficientē causam,
infinitis uicibus corruptum & genitū fu
isse casu, duo prima principia boni malisq;
exitisse, deum esse diuine uirtutis, ex nibi
lo nihil absolute fieri posse, intellectum a
sensu nō differre, unicum esse intellectum
in omnibus hominibus. Deum non posse
iudiuiduum perpetuare, unde misertus

animatibus generatiuam uirtutem tribu
it, res omnes a prima causa inesse & conser
uari nō dependere, deum nō curare huius
mūdi inferiora, & huiusmodi complura.
Ita inter quosdam in astrologia errores in
cōueniens nō est reliquas ueritatis exer
pere, easq; cariores apud se retinere. Ponti
fices uero quidam ad pericula fugienda
abiciendam dixere, ac si quis cum formo
sissima mulierum orare prohiberet: nō ga
oratio in se mala sit. Alii uero scientiam
istam publice uituperāt, ut ueritatis ama
tores habeātur, uulgo obsequātur, oreg
nōnunq; quod corde cōprobant, detestan
tur, sicut etiam cōplures alloquutus sum
hereticas opiniones predicantes, ut docti
ores uideantur, alii ignoratiæ causa, & in
genii inbelligitate, qua ad huiusmōi secre
ta comprehēndenda nēqueunt peruenire,
lucro aut inani fastu penitus occupati;
alii presumptione moti se ipsos adeo ma
gnificantes, ut totum (quod primo intui
tu capere non possunt) putent esse falso
unde nōnulli adeo temerarii comperiu
tur ut magnitudines cælestium corporū
mensurari negent, & sic in uno latere, uni
us, s. extremū, ii omnes (preter primos) lo
cari possunt; alii adeo uiribus celorum co
harent, ut cūctas illorum dispōne metiri
putauerint, qui in alio latere & extremo
locari merentur, his extremis relictis, alii
tamen qui rudes, ignari, fallaces, a phi
losophia alieni, a quibusdam appellan
tur, obiurgia post habentes, ueritatis qui
deni sectatores, postq; uim omnem corpo
rē, omnēq; transmutationē a corporib; cælestib;
causari cognoscunt, sicut etiam
inferiores intelligentiæ per superiores re
gūtūr, & quoniam motus primus, cuius
mōi ē motus cælestis, cā est omnis motus,
& qm magis accedit cælū ad imobilitatē,
quū solo motu locali mobile sit; qui mo

finita

PRIMA

tus prior est tempore, natura, & perfecti
one, & quia propinquiora & similia sunt
seperatis substantiis: & quia sicut se habet
imobile simpliciter ad omnem motum:
sic imobile. In quid ad motum talem,
in quem est imobile: quum autem imobile
simpliciter omnis motus sit causa. sequi
tur cælum omnis alteratio esse causam.
His rationibus predictam conclusionem
aperte cocludit diuus Tho. agnas libro
iii. de catholica ueritate. lxxxii. capitulo.
concludunt igitur presati astrologi quod
libet corpus/quamlibet uirtutem in ma
teria imersam in operationem corpori
unitam/itac generabile & cor
ruptibile a superioribus corporibus moue
ri/alterari/sicut ordiné uniuersi decet/
quo mundus est unus ut. s. inf. ma sum
mis/minima maximis/perfecta perfectio
ribus/corruptibilia incorruptibilibus/ per
se uel per accidens regi/ atq; disponi: non
tamen necessario effectus pducendo/ quan
doq; enim agentium particularium dese
ctu: aut materie ineptia/ aut casu/ uel for
tuna/aut libera uoluntate diuina/angeli
ca/ uel humana ipediuntur. sed ut in pau
cioribus accidit/ut in omnibus libris testa
tur Ptolemeus/nec putat peritores astro
logi cælos posse(nisi per accidens) in intel
lectum/aut uoluntatem: quum incorpo
rea/ & in materialia sint, per accidens tam
suadent/ atq; inclinant per motus. s. quos
causant in sensus. hoc id est diuus Thomas
aquinus confirmat in predicto libro capitulo
lxxxii. & lxxxiii. Damascenus. alii/ &
alii planete diuersas complexiones & ha
bitus & dispositioes in nobis constiunt.
& ideo diuus Thomas ex predictis infert.
quare indirecta corpora cælestia ad bonitatem
intelligentia operantur: & sic sicut me
ditio possunt iudicare de bonitate intelle
ctus/ ex corporis complexione: sicut etiam

Aristote. ii. de anima ex carnis mollitie.
tanq; ex dispositione proxima: sic astrolo
gus ex motibus cælestibus de eodem pote
rit sicut ex causa remota. itaq; patet Tho
mam ab astrologis non differre nisi q; ex
Jum semper causam uniuersale. nec unq;
particularem tenet. astrologi uero ipsum
in multis particularem esse causam opinan
tur. Deinde uerificari dicit p ea qua dicta
sunt uerbum Ptolemei. xxxviii. de mer
curio in saturni domo/ dante bonitatē in
telligentie. ex quibus Thome uerbis/ &
in aliis locis multis dictis ab eodem/ tria
elici possunt. primū q; cæli influant in om
nia corpora per se/ in intellectum per acci
dens. Deinde q; per eos influxus iudicare
possimus. Potremo uerificatio uerborū
& canonum Ptolemei/ quem allegando
rationibus comprobant. li igitur qui cælo
ruin influxus negant/ errores solum mul
torum iure redarguere principaliter inten
dunt. nō enim diuum Thomam aquinam
& Scotum. ii. sen. distin. xiii. Arist.
ii. degeneratio. & alios reprehendere au
derent: qui hæc omnia confirmant. igitur
non erubescimus Ptolemeū uirum excell
entissimum ueluti ducē allegare/ & prin
cipem imitari. Cælorum igitur uiribus sic
in confuso cognitis/ antiqui ueritatum ama
tores/ rerum altiorum cognitioe se nutrien
tes/ stellarum motus obseruare caperunt:
maxima quidem prouincia suscipiendo
omnibus relictis/ spretis/ atq; post habitis
summo cum labore/ ac diligentia/ longe
altius tendendo/ q; qui apum/ aut aliorum
animalium obseruabant proprietates. quos
motus preter multorum opinionem ubi
comperierunt/ nil prohibere potuisse puta
runt: quin eorum uires in inferiorem mun
dum facilius cognoscerent/ quantoq; magis
expedita sequebatur/ tanto plures/ maiores
/incredibiliores uirtutes comperiebant.

QUESTIO

Denique ut Aristo. inferiorem mundum a superiori contiguo gubernari senserunt quia uero naturalis philosophus. ut naturalis est. non nisi ad generalia quadam omnibus cœlesti corpori cœpetentia se applicare potest. aut si se applicet in perfecto modo cognitionem attingit. quemadmodum de maris fluxu. & refluxu Aristo. egit. quoniam in lunam reduxit. nec enim cur maria. quoniam in breviori alia in longiori tempore fluent & refluxant causam ostendit. cuius quidem rei. occasio est. quæ cœlorum vires per particularia loca. signa. partes cœli. lineas circulos. puncta. retrocessionem. stationem. directionem. & huiusmodi. non mediocrem mutationem recipiunt. quæ omnia mathematicas sapiunt. quoniam ob causam altera scientiam ad ista contemplanda necesse fuit cōperire. quæ non naturalis. non mathematica est. sed utriusque saperet naturam. postquam naturale subiectum mathematica formalitate cōtrahit. sicuti perspectiva & musica formalitate naturali determinat. quibus ingētes gratias. non ob iurgia. referre nedū agere debemus. postquam altissimas ac difficilissimas questioēs adeo accurate absoluērūt ut uix id humana uirtute fieri potuisse credatur Aristo. enim in metaphysica gratias agere nos admonet. non solum iis. qui ueritatem reliquerunt expressam. uerūtiam iis. qui dubitationes mouerūt. Est igitur dicendum. astrologiam esse scientiam cum etas habens conditiones ad scientiam regis. habet quidē unum genus subiectum scibile. ut supra. i. corpus celeste. sicut in plurimis diuersas cœli distantias numeros motuum. figurisque diuersas. loca. puncta. lineas. & huiusmodi. uarios effectus in nos produce possunt. quæ cuncta per unum nomine expressa forent. si nomini fuisse impositum. ad ea significada. ex quibus sequitur astrologiam scientiam. mathematicam magis.

in quæ naturalem esse. quoniam a forma potius quam a materia iustum sit denominari. contra de perspectiva & musica censendum est. Ex quo ulterius sequitur non debere rationes astrologotū adeo a philosophis classifieri. quoniam non mere naturales percipiuntur. sicut enim scientia ipsa astrologia media inter predictas est. ita & subiectum ac etiam demonstrationes. Conabor autem in sequentibus speculationibus naturalibus. (quæ materia ipsa sustinere poterit) adhuc. astrologicas non relinquendo. ut cum etis apertum sit etiā illas astrologis non deficere. utque libentius aduersari. taceant. Habet etiā predictum subiectū principale subiectivas partes complures & passiones in numeras. legat unusquisque Aristotelis codices ceterorumque philosophorum. de cœlorum proprietatibus. & quæque philosophica consideratione sufficienter materiā (ut humana ratio expostulat) euacuauerint. si tamē conscientia non aduersentur. fatebuntur quædem multo pauciora de celestibus corporibus. quæde infinitis considerasse. quoniam igitur non pauciores proprietates & vires de libiliore corpore cōtriplari possit & debeat. illas per alteram scientiam cognosci opus est non enim ad eas comprehendendas naturalia tantum principia sufficiunt. sed mathematicis & experimentis utriusque est. & quamque non explicite astrologia auctores demonstrationibus utuntur. unicuique tamen mediocris ingenii quæ facilimum est illas in modo & in figura redigere. si quis enim dixerit socratem loquacem esse quoniam in eius genitura mercurius in morte domo reperiebatur. quoniam presertim in ascendentem atque arietem constitutus fuerit. cœsentiam sic sillogistice figurare potest. cuiuscumque nativitatis mercurius sic se habuerit &c. natus eius &c. huius nativitatis predicta sic se habent. igitur &c.

PRIMA

¶ Ad primam igitur dicendū, q̄ quādā manifesta sunt omnibus quēadmodū mathematicaꝝ principia & sc̄iētia cōis; quēdā uero sapientibus tñ sicut solē cōp̄luresq; stellas maioris ēē magnitudis, q̄ tota terra aut dicamus quēdā manifestissima sūt ab solute quēdā i genere ltē q̄dām demōstratio potissima est quēdā minime Arist. aut demōstrationē potissimā itellexit; prima q̄ principia idem̄onstrabilia actu igre dientia demonstratiōē; que si fuerit sc̄iētia cōmuniꝝ/absolute per se manifesta erunt si uero particularis/ in eadem sc̄ia manifes̄ta erunt; hoc est/ nūbil in ea manifestius erit q̄q̄ a superiori sc̄ientia claritatem fusc̄iant. ¶ Ad secundā dicitur q̄ astrologi cognoscendo motus/ proprietates/ figurās q̄ celorū/ et c. cognoscunt etiā causas effectuū quos demonstrant. per causas. n. agētes discurrent proportionata materia sēper subintellecta. aiunt. n. si quis natus fuerit &c. si quid subiectū tali signo uel stellā fu erit &c. Itaq; cum conditione loquuntur nec oportet earum causarū querere causā sicut nec quare ignis calefaciat. pariter cōlestia corpora/ hec uel illa producūt/ quia talē habēt uirtutē q̄lē ab agente primo habuere; cognoscunt etiā q̄ illorū effectuū sunt cause/ quod nūbil aliud est/ q̄ cognoscere hāc uel illā cām huius uel illius esse etius esse causam. & quāq; quā dicūtur in argumento de applicatione p̄dicta iuxta mentem Arist. nō sint/ adhuc dicendū cōtra astrologos p̄dicta non esse. nam ea media latenter p̄ illos i uariis locis exprimūtur; media. n. quibus agunt astra sunt motus. de quo uberrime pertractant. lumen quod in naturali phāa consideratū supponunt. influentia quā p̄ effectus ostendunt ac si diceret magnes ferrū attrahit; per hoc enī scimus magnetem agentē/ ferrum patīens; & attractuam uirtutem medium esse

9. *littera in libro aperto secundum lib. 30. fol. 18*

quam loco influentia intellige. Aliud est figura. de qua habunde pluribus in locis notitiam tradūt; & licet quā per astra causantur aliter se habere possint: de contingenti tamen. ut in pluribus sc̄ientia est. quēadmodum moralis testatur. deinde si presupposita materia subiecta cōueniēti/ astrologi loquūtur; quāc concludent ex p̄ te cōlorum proculdubio eveniēt. sicut licet necessarium non sit/ a. ignem. b. aquā calefacere. si tamen fuerit debito modo. a. ipsum applicatum ipsi. b. ex hac suppositione necessario aget in. b. ¶ Ad aliam dicitur sc̄ientiam in uniuersali esse perfectā/ & si in speciali uel minus uniuersali cōtraris paribus perfectior sit; perfectum quidē politiūm nō superlatiūm est. ¶ Ad p̄nultimum dicitur in rebus p̄ticularibus abstractionem non esse necessariā licet posibilem. de particularibus etiā in corruptibilibus sc̄ientia esse potest. quinimo iuxta nominalium sententiam de corruptib; libus particularibus per enūciationes necessariā sc̄ientia est. In astrologia uero quā dōq; abstractio fit; ut quom dicitur quācūg fortuna dignitate sua p̄dita fuerit/ potentior q̄ in calū suo cognoscetur. itaq; in multis aliis accidit sāpius etiam nō sit abstractio; ut cum de marte singularem esse cōtū describunt/ aduerte tamen abstractio nem fieri posse. & respectu inferiorum & superiorum corporum. ¶ Ad ultimā dicitur in confuso cognosci posse totum cōlum. effectus enim maioribus stellis attributi/ propinquis etiā augmentibus uel minuentibus tribui debent. si uero partes cōsideremus distincte cognitas; dicitur obſtaculorum compensationem esse necessariā. quāc tamen augmentia uel minuentia sunt. quam cōp̄ensationem si quis nō preuiderit/ astrologus appellari nō meretur.

QVESTIO

Articulus. iii.

Con astrologia sit theoria uel practica.
Idetur q̄ tota astrologia sit specu-
liu latiu. Quelibet. n. scia habitus spe-
culatiuus est. teste Arist. vi. ethi-
cogr. Astrologia uero tota sciētia est. ut ex
supradictis patuit. ergo tota ē speculatiua
seu theoria: **P**reterea practica scientia
illa est cuius finis est extrinseca operatio/
nō immanens sed transiens. Finis autem
astrologie nō est aliquod opus extrinsecū
sed tantu futuri cognitio. ergo &c. **A**d
huc certum est ptem astrologiae theoria
esse: ea. s. quae de magnitudinibus & plane-
tatum motibus considerat: unde & theori-
a planetarū comuni nomine appellatur.
si sic. igitur ois astrologia theoria est. con-
sequitio declaratur. nam sicut actio intrin-
seca & actio transiens dissimiles sunt: ita &
theorica & practica: partes autē sciētiarum
sunt inter se similes qm̄ cōexionem & de-
pendentiam habent. theoria igitur & prac-
tica nō sunt eiusdem scientie partes: & ex cō-
sequenti omnis astrologia theoria est si-
pars eius speculatiua est.

Respondeo dicendum q̄ practica eam
scientiam significat. cuius finis est praxis.
Theorica autē seu speculatiua eam cuius fi-
nis i quem ordinatur est speculatio. Pra-
xis autē significat idem. q̄ humana opatio
ē in electionem: siue opatio existens in po-
testate nostra transiens tñ. Speculatio autē/
actio intellectus est nō i praxim ordinata.
Ulterius aduertendū est scientia practica
tripliciter sumi posse. Vno qdēm mō coi-
ter: & sic ois sciētia qua finaliter ordi-
natur ad opus practicum. aut mediante aliquo
eiusdem aut alterius generis practica dici-
pōt. itaq; pbabiliter teneri pōt omnē hu-
manam sciētiam esse practicam: quū que-
libet talis in hac uita mediate uel inmedi-
ate ordinetur ad opus. puta ad felicitatē:

aut aliquid in ea oportunū cōsequēdum:
bonaq; opera perficiendo: uirtutes mora-
les uberioris cōplectendo: uicia detestando
deum corde/ore: & operibus laudando.
Secundo p̄prie & sic omnis scientia qua
finaliter ordinatur in praxim uel ordina-
bilis est per aliquid sui generis (& si modū
operandi nō doceat aut precipiat) practica
dicitur. quomō omnem medecine scienti-
am practicā esse dicendum est. pariter etiā
omnis astrologia practica est: quū ambe
in praxim uel ordinētur uel ordinabiles
sint per aliquid sui generis. uidelicet p̄
alios uere practicos habitus q̄ erga predi-
cta depēdentiā habent. Tertio mō p̄p̄is-
sime & sic sola scientia qua uel docet mo-
dum operandi ueluti medicine pars prac-
tica modum docens medicandi: uel preci-
pit operationem sicut ars militaris: uel the-
ologie ps: uel etiam moralis: uere dicitur
practica. itaq; dico partē astrologie practi-
cam ēssē: quū doceat operādi modū: quo
bonū augere malum minuere possimūs.
iuxta ptolemei sūmā uerbo. v. libri fruc-
tus. sicut ē pars electiones docēs: multeq;
alie ptes i p̄nōsticatrice astrologia: ptem
uero sic nō ēssē practicā: sicut planetarē the-
orica: & alia huiusmōi. Speculatiuum ēt
tripbariā sumi pōt. Primū coiter: sicq; sci-
entia ois p̄ demōstrationē acq̄sita siue in
praxim ordinetur siue nō: siue modū p̄ci-
piat operandi: aut doceat siue nō: specula-
tiua dicitur. & sic quelibet scientia theori-
ca est: quum unaqueq; per demōstrationē
acq̄ratur. Secūdo p̄prie. itaq; ois scia q̄ nō
p̄cipit: aut docet modū opandi: speculati-
ua dicitur. & sic asserēdū q̄ sic i medici-
na ps qdā sic theoria est: qdām uero nō:
quū qdā ps modū doceat opandi: alia ue-
ro mō: sic astrologie ptes se habēt. Ter-
tio mō p̄p̄issime & sic ois scia q̄ nō inme-
diatē uel mediate per aliquid sui generis

○ PRIMA

in praxim ordinatur: nec modū precipit aut edocet operandi theoria dicit ut: quē admodum methaphysicā speculatiuā appellamus, licet enim p alias sc̄ietias, & media quādā in opus ordinari possit: nō tam p aliquid sui generis, mediate uel immedia te. Ex dictis patet, non incōuenire cādem sc̄ientiā diuerso mō sumendo practicū & speculatiuum esse & speculatiuā & practicam, cōcludēdum igitur. q̄ coiter loquēdo de speculatiuo & pratico, quelibet sc̄ientia speculatiua & practica ē. Proprie uero, quādā sc̄ientia tota ē practica: sicut medicina & astrologia, quēdā tota speculatiua: ut mathematica & naturalis, aut methaphysica, nec aliqua istarū, p̄priam denominationē oppositā fuscipit, quo mō, ne cesse est ut si pars sc̄ientiā cuiusdā speculatiua, aut practica fuerit, p̄iter & totalē sc̄ientia sit, p̄priissime uero loquēdo sicut quēdā medicinæ pars practica est, quādā minime, ita & in astrologia euenit, sed p̄ priissime theoricum sumendo sicut nulla medicine p̄s theoria ē: ita nec astrologie. Ad primā igitur incōtrariū dicēdū, q̄ cōcludit de speculatiuo coiter dicto, non autē p̄prie, aut p̄priissime. Ad secūdam, negetur maior, p̄positio: p̄t enī aliter sumi practicū: sicut defacto iam sumptū est. Deinde dicitur minorem esse falsam, docet qdem modū astrologia ut bonum augeatur, & habundātius beatatur; malūq̄ a nobis in totum, aut ex parte semotum fiat: ut superius patuit. Ad tertiā dicitur negando primā confectionē & ad eius ostensionē negetur maior, & cōsecutio. Actio enī transiens & immanens in genere suo assimilātur, quum ambe p̄fectiones sint, nō solum una agentis, altera patientis: uerum etiā utrecq; ipsi us agentis: agens enī inquātum agit p̄ficiatur. Consecutio etiā peccat, nam theorie

& practice similitudo ob alias causas pro cedere p̄t q̄ ob finem ipsum, practicum et speculatiuum.

Articulus. iiiii.

¶ Anastrologia mathematicis & natura li sit nobilior.

Vtant nōnulli astrologiā sc̄ientiā p̄ am mathematicis & naturali ēse ignobiliorē: aut saltim altera illarum. Quanto enī aliqua sc̄ientia certior est, tanto nobilior: quū sc̄ientia nil aliud ēse uideatur q̄ p̄ causam certa rei cognitio, sicut & testatur Arist. primo poste rio. Mathematice aut̄ certissime sunt: quū primū gradum certitudinis obtineat, & naturales sequātur eas, igitur &c. Item nobilior est sc̄ientia, qua necessariorū est consideratrix, q̄ ea quā in pluribus cōtin genter euenientiū. Mathematice aut̄ & naturalis uniuersalia icorruptibilā confide rant, quā sunt semper & ubiq̄, & necessaria quādā. Astrologica uero ut in plurī bus euenientia, p̄cipue p̄nōsticatrix, ut astrologi testantur. Alia uero pars, qua de magnitudine & planetarū motu cōsiderat necessarium minime cōcludit: qm̄ largo mō, & solū prope ueritatē, nō ipsam ueritatem p̄cīsam ostendat. Amplius p̄fectior est sc̄ientia cōtracta, superior, subalter nans, q̄ cōtrahens, inferior, subalternata. philosophia naturalis respectu astrologie superior, & cōtracta est, igitur &c. Maior patet, quū principia inferioris sumant sue ueritatis, cām a superiori sc̄ientia. Minor etiā est p̄ predicta satis euidentis. Postea quū fieri nequeat, ut due sc̄ientie totales eiusdem sint p̄fectionis: una erit altera p̄fectior: media ergo iter extremas p̄dictas sc̄ientias opportebit ēse altera īperfectiorē: mediū nēpe utrōq; extremo & naturam sapit: itaq; p̄fectionem medianam obtinet.

QVESTIO

ergo saltim erit astrologia aut mathematis, aut naturali inspectio. **P**reterea nobilior est scia que de nobiliori subiecto considerat, sed phia naturalis de primo moto re est, et primus mouete roe finis amati, s. & desiderati considerat, qui prima causa est. Astrologia aut solu de corpore cœlesti moto, & quod ignorabili igitur &c. **P**ost hec ea scia perfectior & nobilior est quæ plura considerat, aliis paribus, phia aut naturalis, & cœlestia corpora, & omnia inferiora speculatur. Astrologia uero & si corpora cœlestia intueatur, pauca tamen inferiora discernit, quia ea tamen quæ ad usum hominum ueniunt, ergo idem quod prius. **R**ursus nobilior scia est quæ substantia alicuius subiecti considerat, & proprietates & accidentia, quæ solu accidentia, sicuti nobilior est substantia, & prior accidente, et natura, & perfectio. Astrologia uero in corpore cœlesti tamen proprietates speculatur, non aut substantia, cuiuscunq; enim substantia fuerit, simplicis aut cōpositæ, corruptibilis vel incorruptibilis, dum hōs uel illos effectus per ea cognoscat uenturos iam defuncta ē, verū phia non solu proprietatum & accidentium, sed etiā ad ipsius celorum substantia cognitionem accedit. **A**dde quod perfectior est scia & nobilior quæ oīs cas considerat, seu oīa causarū genera, & per oīa illa demonstrat, quæ per unum genus tamen, sed natura līs quatuor causarū generibus, & per cōsequētis oībus utitur, astrologia solo genere effectivis cause igitur &c. Consequētia nota, maior oīnit, quæ certitudo & scietie nobilitas a causa procedat, quāto plures effectuū causas consideraueris, tanto maior erit certitudo, & nobilitas, minor nota, igitur &c. **P**reterea cum speculatio nobilior sit operatione, scia speculativa nobilior erit scientia practica, & pariter quæ maiore obtinet speculationē nobilior erit. Naturalis autem

scientia proprie loquendo, tota speculativa est. Astrologia uero p̄im practica partimque speculativa existit, ut supra ostensum est, igitur &c.

Respōdeo dicēdū quāvis primo de aīa Arist, alterā scientiā esse altera nobiliorē testetur, aut ppter demōstratiōis certitudinem maiorem, aut ppter materiā de quā considerat est maiore nobilitate, preter has tamen casis, alie cōplures assignari possunt, quāq; p̄dicti potiores sunt. Sed atēq; ad noua accedamus, considerādum est, quod cūcti philosophi confirmat, nobilitatē subiecti (qua scientia nobilior efficitur) non esse materialē, sed formalē, nobilior, n. scia de deo ē, ut omnī creator, infinita potētia, quā de ipso ut motor, similiter perfectior est scia de se p̄tatis substantiis, quātū ad earū essentiā, quā metaphysicus considerat, quod eisde ut motores orbiū, & sic de aliis, sed si recte consideretur p̄dicta tria causarū genera tagūt, uidelicet materia, forma, & efficiens, puta diuina substantia, tali formalitate considerata, & demōstrationis genus, igitur supēst q̄rta, q̄cateris ignorabili esse non solet, uidelicet finalis causa. Duplex aut finis scientiarū considerari potest, p̄ximus, s. & ultimus, p̄ximus quādē scientis ornamentū est, vltimus ut eo ad facilitatem se applicet. Preterea ppter predictas causas essentiales, multæ accidentales, non parū scietie dignitatem augētes cōpēriuntur, ut scibiliū multitudo, cāteris enim paribus nobilior est scia quæ plura considerat, unde & dei scietia cuncta cōp̄lectit, quia perfectissima & nobilissima est. Secunda cā est scibilium occulta & paucis reuelata, ueritas. Tertia cognitorum difficultas. Quarta altitudo, & diuinitas, quā scientia de scietie demōstrat, quēadmodum ea quæ ad regem spectare uidetur, nobiliora apparent illis, quæ ad seruos pertinent con-

PRIMA

siderare: & si q̄nq̄ æqualis p̄fectionis existant. Quinta modus sciædi modo p̄fectis simæ sciætæ magis p̄pinquis. Sexta sciætæ utilitas. Ad p̄positum igitur redeudo nulli dubium esse p̄t: astrologia subiectum longe nobilius esse his quæ mathematici considerant: in parteq̄ theorica astrologiaæ demonstraciones: aut æquiam: aut paululū miorē habere efficaciā: his q̄bus utuntur mathematice. Esto aut q̄ p̄nosti catricis partis demonstratiōes æquales non habeant uires: in omnibus tñ quæ subiungunt mathematicas supant. naturaliū uero cooperatione haud dubium est: partis theorice rationes longe clariores existere. partis uero practice sic atēcellere: qm̄ subiectum ip̄ nō parum formalitate sua excellēt̄ haberi debet: quēadmodum & ea (quoḡ rōe astrologia cælestia cōsiderat) longe diuiniōra sunt. ut supra ostēsum ē. ratione etiā finis potiores existunt: quum illis & maigs humanus intellectus p̄ficiatur: & quietetur, pariterq̄ cunctis modis facilis felicitatē consequi possit. eodēq̄ modo p̄dictis accidentalibus causis astrologia p̄stant: si enī de uirtutib⁹ super cælestium loqui uoluerimus: quis ambigere poterit multo pluriū de corporibus superioribus astrologiaæ noticiā tradere: q̄ philosophia: si uero humana & ifima corruptibilis mundi p̄sauerimus: quid reperi potest astrologiaæ canones uirtutē effugient: nihil enī est quin & hominū respectu & sui rōe sub astrologiaæ cōsideratiōe quo quomō contineri possit. quin etiā cōplura p̄quidet: qua nulli alteri sciætæ congruum est intelligere. si uero secundā accidentalem cām cōsiderauerimus: haud dubium est: lōge occultiora ceteris quæ aliaæ sciætæ speculat̄ astrologica arbitrari. si difficultatē aī oculos habuerimus: quis exitat difficultima esse: quæ sciætia ista in tuetur: usq̄ adeo q̄ eius aduersarii: cā nūlam esse affirmare nō erubescat. quom uero sequentē in ordine cām p̄posuerimus: nudum erit omnibus mortales p̄ eiusmo di scientiæ diuiniōres effici: nil quidem diuinius ēē p̄t q̄ cælestia corpora ac motus & passiones metiri: hinc nempe facile haurire possumus: cælestis nature nos esse particeps: diuinaæ p̄prietatis: imortalitatiæ: complecti: postq̄ in cælis naturali lumine nostra quoq̄ cōuersatio est. Sūme deinde sequentē penultimā cām: & quidē apertū erit: scientiæ istam p̄ponēdā esse. solus. n̄ deus futura: ut futura sunt: sibi p̄sentia facit: cælos imutat: atq̄ metitur: quoq̄ astrologia emulatur excellētiam. Postremo utilitatem cōsideremus: & nullā egēdem scientiæ astrologiaæ æqualem cōperiemus: nam si animi utilitatē quæsierimus: quæ facultas (naturali uirtute inuēta) ad cælestium diuinarum imortaliūq̄ substancialiū amorem magis nos traherere p̄t: quum hec sola miram cælestium magnitudinē: icredibilem supiōrē motuū uelocitatem: inferioris mundi regimen: & p̄ cōsequēs dei altitudinē: & ineffabilem uirtutē ostēdit. deniq̄ hæc ifima supiōribus cōperāda nō esse demōstrat: hac: usq̄ quaq̄ cælum nos suis uirtutib⁹ afficiat: agnoscimus: quoq̄ mō interiorē hominē nō attingat. alias electionum regulas nō traderet. itaq̄ p̄dictis: quis hominis sit status facile cōcludi p̄t: est enī medium quoddā inter substanciali spiritales & corporeas: utrūq̄ extēmū p̄ticipans. quare microcosmos dicitus est. i. parvus mundus. quum esse cum inanimatis: uegetari cum plātis: sentire cum brutis: intelligere cum angelis cōtineat. & quis p̄hīcīs cōsideratiōibus idē cognosci possit: non tamen tam apte: tāq̄ clare cōuincit. astrologus quippe apte cōphendit & supponit: celog. dominiū. b

QVESTIO

in rebus corporeis; intellectus uoluntatisq; libertate, nullus qdē sane metis ignorat, inclinatibus celis & sensibus istigatibus, uim quādā in se continere p̄dicto influxui repugnantem, quod tanto lucidius quanto no solum ratione sed experientia p̄cipitur, si uero tēporalia quāsierimus quae utilior scientia haberi potest: nam & corpora humanae ualitudes aduersaſq; fortunae cetera quae homībus accidere possunt p̄uidet, hac noſua euitari quāeunt, augeri futura bona & uberius participari. sic igitur diuinam astrologiā iure predictis ante ponemus: dēmōstrationes siquidem partis theorice mathematicā efficiatiā habent, p̄tis uero pronosticatricis super magistratū experientia fundātur, dicendu igitur q̄ ppter subiecti astrologiā formalitatem nobiliorem, & ob finem tam p̄ximū q̄ re motum, tam principalem q̄ minus principi pilem potiorem: & quia plura de cālo cō siderat, & admirabiliora occultiora diffi ciliora: magisq; diuina ac magis scientem p̄ficiētia & quietem p̄bētia, intellectum nutrientia; uoluntate quādāmō faciātia; & in primā cause p̄fectiōrem cognitionē ducentia, & scientis statum, & coditionē aptius ostendentia; & in rebus animi, corporisq; utiliora, p̄cul dubio p̄positam conclusionem firmā tenere possumus.

Ad rōes incōtrariū respōdetur. Ad pri mām quāuis mathematicē dēmōstrationes certissimā sint: carent tñ reliquis conditi onibus: quae maiorē nobilitatē ostendūt, partis autē theorice parum a p̄dicta efficiā discedunt, unde has quoq; naturales sequuntur.

Ad secundā, dicitur nō omnia quae p̄bi considerant dēmōstrationibus concludit: imo plerumq; suadentur, cuius rei innu mera dubia relictā testimonia sunt: ea ue ro quae dēmōstrantur a philosophis debi

liori dēmōstratione plerūq; concludūtur q̄ ea qua theorica astrologia declarat, prō nosticatrix uero quamq; in pluribus eue nientia (ut supra dictū est) concludit: sup posita tamen materia, remotisq; impedīmentis, semp futura manifestabit, quum non liberam uoluntatem nō fortunam, uel casum, non materiae inceptiam sic habeat obstantia.

Ad tertiam dicitur, q̄ quia contrābēs, aliquid extraneū est comperatiōe subiecti contracti, idcirco contigit contrahentem formam quādāq; cōtracto esse nobiliōrē: seu forma contrahente subiectum scientiā contracte: sicuti in p̄posito evenit, nobili or enim est formalis ratio, sub qua cāleste corpus ab astrologia cōsideratur, q̄ mobi litas, aut naturalitas: cuius ratione philo sophie subiectum contrahitur, quare mai or uniuersalis falsa est, cōtingit, enī per ex traneam diffērentiam, & ad digniora quā doq; & ad uiliora nōnūnq; subiectū quod dam contrahit, ad nobiliora quidem tāto magis trahet, quanto contractum subiectum inter cōtractā scientiā subiecta par ticularia nobiliōrem tenuerit dignitatis gradum.

Ad quartam dicitur, maiorem esse uerā ubi medium nil perfectionis in se contineat, nisi quae ab extremis tribuitur, si uero aliunde p̄cedat, falsa est, in proposito autē nostro tenemus, astrologiā per supradicta sibi propria effici nobiliōrem. Ad quin tam dicitur, q̄ materialis subiecti nobili tas scientiē nobilitatē nō arguit, sicut for malis facit, de motore autē philosophus considerat ut motor tñ s̄m locum astrologia uero non solum motū p̄prietates, uelocitates, & huiusmodi particuliōra considerat: sed alteratiōes sensibiles & in sensibiles, p̄prias aut cōes ituetur, horūq; efficiētes cas: quae quidem multo apliū

SECVNDA

antecellunt, q̄ generalis philosophica cognitio. **C** Ad sextam dicitur minorem esse falsam astrologus quidem inferiora cūcta considerare potest, s̄m q̄ altris subiciuntur; pariterq; si ad usum hominū, cōmoditatem, & cōuenientiam inferiora speculētur, nil prorsus astrologicā cōsiderationē eudet: homo enim cū omnibus depētiā habet, est enī animal quo corporalia cuncta deo seruunt. cālestia uero uberi us per eam intelliguntur. **C** Ad septimā primū dicitur, astrologiam phisicas cōsiderationē p̄supponentem, neq; determinātem, ob eam causam nō esse ipsefectiorem: sicut, nec etiam theologiam ipsefectiōrem putamus, imo ob eādem longe nobiliōrem esse dicimus. Deinde dicitur, cognitiōem quā cālestium substātiāq; phī tenent, nō scientiā sed potius opinionē, aut fidē, aut dubietatem esse, palam ē hoc, ob diuersa sibiq; cōtradicēntia quā phī dicunt, quidā enī solem putant esse ignem: alii simplicē substātiām, sicut & cāteras celoq; partes, alii ex materia & forma celos constitutos esse existimant, quorum quidā eiūdem rationis cum iſeriori materiā existere putāt, quidam uero minime, de forma quoq; uarie sunt opinioneſ, nōnulli quidem materiā ea forma faciari tenent: quā ob cām icorruptibiles celos dicunt, alii tamen in corruptibilitatis cām in defectum cōtrarii corruptēntis referunt, prater hos quidam celos corruptibiles esse affirmant, iuxta il lud Dāuid & oēs sicut uēstimentūm uētrāſcent &c. corruptionē uero istam uariis modis adducunt in mediū, quidam, s̄m operationes tñ extrinsecas fieri aſserunt, quidam s̄m se totos accidere, alii s̄m partem, ueluti elementis accidit, itaq; patet ex his oībus nihil demōstrari: cuncte etiā hincinde rōes facilem substantiē solutio nem, astrologus uero modum quemadā

(quo in rebus difficultibus cognitū Arist, utitur) sibi p̄prium facit ad substātiā cognoscendā, ut, s̄, hanc esse demōstrat, a qua eiūmodi uirtutes effluant, ac si dice remus, ignis substātiā illam esse, a qua summa caliditas, tantaq; lux, & sic de cāteris, p̄cedat; quēadmodū Arist, ii, & iii, de anima p̄cedit, ibi enī substātiā intellectus id esse concludit, a quo tali uirtute tales opatiōes p̄ficiuntur, quēadmodū in cūctis suis diffinitionibus obseruat Lullius quem si sequi fuerimus, nudum erit omnibus astrologiā p̄fectiori mō cālorū substātiā intueri, quēadmodū eorum uirtutes p̄fectiores, diuiniores, plures, cārtiore q̄ mō palam facit. **C** Ad aliam dicitur maiorem esse falsam, n̄iſi alii paribus suppositionis: metaphysica quidem que p̄ tria tñ genera causarū demonstrat est naturali nobiliōr, cāterā uero imparia esse, supra ostēsum est. **C** Ad ultimā, duobus modis res p̄detur, primo q̄ maior uera ē de pte practica, uerū astrologia theoricā, et cōplectizatur, secundo dicitur maiorem p̄ sui ueritāte cāterā paria expetere, qua propter theologie pars practica mathematicis, & naturali nobiliōrem esse censemus.

Articulus, v. **C** An astrologia omnis utilis sit ad diuinā cognoscendā & errores euitandos. Xistimant forte quidā nō omnē astrologiā utilem esse ad diuinā cognoscendā, aut errores euitandos, nulla enī ars nullumq; studiū aberrādi circa diuinā prebens occasionem, utile ad predicta esse potest, astrologia aut eiūmodi ē, igitur &c. cōsequēntia nota maior similiter, nil quidem utile est ad aliquid remouendū q̄ facile incidere facit in illud nihilq; utile ad scientiā est alicuius, cuius ignorantia facile gignit, minor ostēditur;

bii

QUESTIO

nam ob astrologiam nonnulli putarunt et
lum esse primam causam; quidam celosa nulla
causa posse impediri; alii humanas uo-
luntates & intellectus illis esse subiecta;
quibus merita ac demerita mortaliū tolle-
re tur; nulla essent uirtutes; nullaq; uicia
leges inanes/ inique puniētes; uel præmia
præbentes; nosterg; intellectus a sensibus
nō differret. itaq; corruptibilis esset; quas
ob causas pōtifices complures astrologie
detraherunt; ne in errores illos facile incideremus. si uero utilis ad p̄dicta esset nul-
lo pacto pontifices aut imperatores illa
detestati fuissent. **C** Amplius sicut distat
ea quæ sunt carnis; ab illis quæ sunt spiri-
tus; sic de corporibus cōsideratio & circa
illa occupatio; ab eorum consideratione;
qua sunt spiritus alimenta; sed corpus cō-
cupiscit aduersus spiritum igitur similiter
cōsideratio de corporibus / cōsideratio de
spiritu. diuina autem sunt spiritualia ali-
menta/astrologica uero corporalia; igitur
&c. **C** Præterea si qua noticia de diuinis p-
fecta habeatur; ea est quæ i sacris scripturis
per reuelationem continetur; sed ista sper-
rendam suadet astrologia; postq; p̄phetas
falsos esse ostendit; aiunt enim prophetæ
immediate a deo missos fuisse; nō nulla reue-
laturos; quæ suo lumine mortales præui-
dere nō possunt; quinimo; ut Esayas testa-
tur; astrorum uires paruifacere; ac damnare
re uidentur. astrologi aut in magnas con-
iunctiones & in naturales causas reducunt
quare si sic esset; nō magis prophetam diuini-
num quoddam censere deberemus q̄ bellū
aut epidimiam/ aut aliud noxiū a cælo
influxum. **C** Item superbiæ pecatū maxi-
me mortales a diuinis rebus semotos facit
sed istam præsumptionem / elationem /
inanem gloriam astrologia precipue sua-
det. nempe se deos esse putant; futura præ-
dicunt cuncta; & omnem mundi ordinē

comprehendere credunt; qbus sit ut sicut
lucifer ob sui intellectus perfectionem pri-
mam causam perfecte cognoscere) ut se be-
aret) quæsiuit; non autem a deo recognos-
cere studuit; ita & astrologi; quom hæc p-
uidere posse putant non amplius deo hu-
miler subduntur; sed in cælos respicien-
do se ipsis quærunt omnia comprehendere;
nō solum quæ in præsenti; sed in futu-
ra uita euenire possunt. **C** Sed contra sunt quæ diuus Thomas ag-
nas adducit. iii. de catholica ueritate. ii. &
iii. capitulo; ibi enim cognitionem crea-
turarum uilem esse ad fidei instructionē
& errores remouēdos asserit. utiturq; plu-
ribus mediis; qua omnia efficacius p̄ astro-
logia/ q̄ pro philosophia concludunt. Pri-
mum est q̄ per artificiū considerationem
artificis sapientia admiramur; modo quā
to magis astrologica de cælo consideratio-
nes in sapientia diuina admirationem/ q̄
phifice perducent; si recte quæ supra dixi
mus considerētur. Ex hoc autem sequitur
secundum; admiratio enim magna uirtus
in ineffabilis dei in reuerentiam homines
ducit; per astrologica uero; uirtus & potē-
tia diuina maior comprehenditur; magni-
tudo enim cælorum iexistimabilis; uelo-
cissimusq; motus ipsoq; incredibilis; quæ
ad magnitudinem uirtutis & potētia dei
cōcludendā præcipua sunt; a sola astrolo-
gia cognoscuntur; philosophus autem de
his cōfusam noticiam habet. Tertium ue-
ro medium est; quia cōsideratio prædicta
in amorem dei perducit; quum deus opti-
mus cognoscatur excellentius in se uirtute
continens; omnium creaturarum bo-
nitates; si enim ait rerum creaturarū pul-
chritudo & bonitas in amorem ipsarum
inducunt; quanto magis in amorem dei
qui plenissime & abundantius omnem
bonitatis gradū cōtinet; Astrologus uero

PRIMA

caelos esse meliores, pulchrios, maiorisq; uirtutis, & inferiorum corporalium omnium caras esse comprehendit. Quartum quod inducit est, q; predicta consideratio homines in similitudinem quandam diuinæ pfectio[n]is cōducit, ratione cognitionis: deus enim omnia plenissime nouit; astrologus uero celestia perfectius aliis naturalibus scientiis comprehendit. Pariter ad remuēdos errores, ex ignorantia enim creaturæ, quidam putarunt solē esse deū, aut aliud celestium corporū. Astrologia uero multo clarius errorē illū excludere potuit, q; phyllosophia: ueluti apertius cognoscē solē uel aliud celeste corpus aliis indigere ab aliis alterari, debilitari, fortificari, et impediti, noscit enim astrologus non nulla solis impedimenta que ab aliorum radiis ac iuxtabus recipit, puta a quarto uero opere saturni, et huiusmodi, que naturalis phyllosophia penitus ignorat; et similiter uires suas fortificari sibi similibus; ex quibus solē non esse deūm apertissime sequuntur. Deus enim extra se nō indiget aliquo astrologus autem compertum habet, ad non nullos causandos effectus, solem qui busdam stellis, ac locis indigere, quæ omnia a deo aliena sunt: et in idem peneredit, que secundo, et tertio loco adducit in medium. Quartum etiam superius diffusus ostensum est; quatenus scilicet gradus in quo homo constitutus est in uniuerso, multo apertius per astrologiam, q; per alias naturales intelligentias, sapientiam, et mathematicas: opus erit et mathematicis et naturali scientia astrologos esse preditos; si perfectam intelligentiam uirtutum astrorum habere uoluerint q; si eas ignorant, presertim dialecticā et phyllosophiā in

multos errores eos incidere quodāmodo necesse erit, quā ob cām accidit quibusdam ambages assertuisse, qui hāc non scientiæ uicio: Sed potius corum ignorantia tradendā sunt.

¶ Ad rationes in contrarium igitur respondeo. Ad primam dicitur negando minorem, et ad eius ostensionem: iam apertum est non ob astrologiam, sed ob ignorantiam illā sequentium in errores incidisse: quod tū nec Ptolemeus nec alii pēriti astrologi comprobant. Si uero diceretur errores aстрologicos pernitiosiores esse, ex hoc nō contra nos haberet ut: nam in theologia, errores pernitiosissimi sunt. ¶ Ad secundam negetur prima propositio, seu preposita similitudo: species enim contrariorum intellectu contrarie non sunt: scientiaq; boni et mali habitus et priuationis uirtutum et uiciorum bone sunt: quin uerū bonū sit intellectus. ¶ Ad tertiam negando secundam enunciationem prophetas enim a cælis fieri, nō scientia, sed error est manifestus, ut infra palam fieri: quare qui sententiam istam tenent in ea minime sunt astrologi, nec etiam theologi: quomq; theologia, et astrologia rationibus robore certantur: illi tamen scie maxime derribunt. ¶ Ad quartam dicendum, q; nihil ē adeo bonum in natura quin eo peruersa uoluntas, et intellectus abuti possint, abusus tamen non a bono, sed a mala eorum dispositione dependet: Sicut igitur perfectio uituperanda non est, set eius abusus: ita nec quoq; astrologia uituperanda est, ob eam causam, quoniam quidā pueri maligni q; iudicii ea abutantur: aut circa eius obiecta aberrauerint.

QUESTIO

Quartio secunda de calorū dominio.

Articulus primus.

Con elemēta corporibus cælestibus sub-
stantiantur.

ORTE concludendum esse

quibusdam uideretur elemēta non esse cælorum uiribus

subiecta: agens enim & pati-
ens ut phylosophis cōpertum est propor-

tionata esse oportet. Cæli autē et elemēta

eiusmodi nō sūt, igitur & cetera. Consequen-

tia, nota major est evidens, miror ostendit,

ea enim quæ plusq; genere differunt
minime similia sūnt, aut proportionata.

Cæli uero quia incorruptibiles ab elemē-

tis corruptibilibus plusq; genere differunt

Amplius elemēta qualitatibus primis

tatūmodo alterari possunt: illisq; medianis

et generari, & corrupti: huiusmo-

di autem primæ qualitates minime sūt in-

cælis. igitur medius quibus agere possent, a-

perte carent: non igitur dominium in elemē-

tis habere possunt: **A**d huc si sic, igitur simili elemento similis stella, aut pars

cæli prædominabitur: sit igitur a stella ter-

ra prædominans, & arguitur sic, a nō præ-

dominatur, nisi quia agendo assimilat ter-

ram: Sed a fortius agit in aere, sicut in si-

bi propinquius igitur fortius prædomina-

tur aere: & idem de igne concludi potest.

Sed contra experientia & ratio sunt. Vi-

demus enim solo lumen in aere aspectu, ex-

alationes, uapores complures, a terra ele-

uari: sursum trahi, aquas generari, flare

uētos aerei siccitate affici, et huiusmodi

complura. Quare elemēta a cælis alterari

corrupti, generariq; necesse est: & ex conse-

quenti primas qualitates ab illis influi & ca-

sari. Idem ostēdit luna lumē, nemo qdem

negare potest augeri humiditates in cun-

ctis corporibus, eius lumē aucto, minuq;

codem diminuto. Sicut autem qualitas

ista, luna intenditur, seu per lunā augetur

uel minuitur: ita cetera ab aliquibus supe-

rioribus agi necesse est. Solis autē virtus ca-

lefactiva ex siccituq; aperta est omnibus

per cuius propinquitatem superiora elemē-

ta augmentur: inferiora uero minuuntur.

Contrarium, uero sequitur ob eius disces-

sum uel elongationem.

Eldem ratio demonstrat, nam cum elemē-

ta se inuicem alterēt et corrumpāt: nisi in

debita mensura uel prope aliqua causa re-

periatur cōseruās: uel nimiam generatio-

nem, aut corruptionem unius prohiben-

do, alterum, s. corrupēdo, uel alterum

generando, citius eorum proportio debi-

taq; mensura solueretur: huiusmodi autē

conseruans, generans, uel corrūpens par-

ticularis inferior causa esse non potest: aut

enim illa elementum esset, aut ex elemē-

tis: neutrum autem horum sufficiens est:

quoniam elementum semper sibi simile

foueret, et eius generationem augeret. Sui

uero contrarii augumentum prohibet

mixtum quoq; in quo prædominans esset

alterum elemētorum, a prædominio si-

militer ageret. Si uero in mixto aliquod

elemētorum aut eorundē qualitates non

prædominari dixeris: primo complexio-

temperatam ad pondus ponere necesse est:

quam phylosophi et medici negant reperi-

ri posse, diu scilicet naturaliter, māsuram,

caliditas enim actiūor est frigiditate, mi-

norisq; resistētia: et quoniam nulla duo

cōtraria equaliter possunt cuiquam formā

conuenire: quū diuersos gradus perfectio-

nis sibi uelint, nulla igitur forma natura-

SECUNDA

Itensibi expertere potest contrariarum for-
mum mensuram aequalem.
¶ Præterea si temperatum predictum co-
periret: ubicunq; foret cuncti elementa
remitteret: opus igitur esset ad elemento-
rum proportionem seruandam huiusmo-
di temperatu diuersis locis applicari: aut
igitur illa causa applicans cælestis erit. &
sic haberetur intentum: aut particularis:
de qua eadem questiones moueretur quas
de altera mouimus. Itaq; aut in infinitum
procedetur i causis temperatibus: aut nul-
la particularis reperiretur. Si uero predi-
cta temperata particularis causa inter om-
nia elementa poneretur eadē etiam indiffe-
renter sibi propinqua remitteret: atq; corrū-
peret. Si uero hic non ibi existeret: & que po-
verit debilius elemētum remittere. ¶ Præ-
terea nullum corpus tantæ magnitudinis
in inferioribus reperitur: ut magnitudinem
elementorum se ipso: aut uirute sua com-
plecti possit. ¶ Item nisi esset aliquid præ-
dominā superius alterans elementa: ubi
semel elementi huius uel illius fieret gene-
ratio: ibi semper fieret: ubi uero corruptio
ibi semper eadem augeretur: et sic idem se
queretur iconueniēs. cōsequitio declaratur.
Continue nempe corrumpēs elementum
fortius et fortius esset: a proportioneq; ma-
iori inequalitatis cōtinue: ageret: qm ma-
ioris potētie cōtinue esset agens: passum ue-
ro cōtinue minoris resistētæ: huius autem
rei prohibens particularis causa inferior
esse nō pōt. ¶ Amplius ordo uniuersi hoc
idem expostulat: ut ignobiliora nobilio-
ribus regantur: infima a maximis per me-
dia disponantur. Quare cælestia corpora
mundo inferiori contigua sunt: ut illorū
uiribus omnis mundi huius uirtus guber-
netur: q; si in niundum inferiore agunt
cælestia corpora: præcipue in ignobiliora

elementa operabuntur. Minus enim re-
sistere possunt: & pauciorum requiritur
in eorum transmutatione corruptio: aut
inductio: q; in mixtis: cum quia elemen-
tum in naturali dispositione existens du-
as: aut tres qualitates primas sibi requirunt.
alia uero quattuor sibi expertere possunt:
tum quia propinquiora sunt: materiæ pri-
mae: quæ maxime subicitur: quare multo
minoris resistentie erunt: elementa q;
reliqua mixta: igitur &c. ¶ Adhuc ele-
menta qualitatibus primis alterantur: ge-
nerantur: & corrumpuntur: huiusmodi
autem cælestia corpora influunt in inferio-
ribus cunctis: Quis enim negare auderet
solem non calefacere: aut desiccare: q; si ca-
liditas: quæ aliis nobilior est qualitatibus
primis: a superioribus pendet: multo ma-
gis ceteræ ignobiliores: in presentia autē
intentio mea nō est astrologorum aut phi-
losophorū uti auctoritatibus: & ita mul-
tis in locis prosequar: sed tantum rationi-
bus manifestis. nec etiam experientiis sub-
tilibus: seu obseruantiis astrologorū: quas
huius scientiæ aduersarii ignorat: sed illis
tantum quæ cunctis apparent: idcirco nec
maris fluxus a luna pendere (iuxta peripa-
thericorum sententiam) dixit: nec ignem
aut aerē circulariter moueri: nec solis mo-
tum in obliquo circulo. s. zodiaco perpe-
tuæ generationis & corruptionis esse cau-
sam in inferioribus. Ex predictis sequitur
cælos habere dominium in materiam pri-
mam. Materia enim prima per uarias dis-
positiones: uarium subiectum diuersarum
formarum accidentalium & substantiali-
um efficitur. Secundo sequitur cælos ha-
bere dominium in oibus qualitatibus secun-
dis: tertius: & quartis & sic deinceps: post
in primis habent dominium a quibus re-
lique resultant. Tertio sequitur cælos ha-

QVESTIO

bere domini um in formis substantiis quibus
quum ille predictis mediantibus generen-
tur et corruptiuntur; introducantur uel i-
formare desinat; diuersisq; modis operetur
¶ Ad ratios igitur in contrarium dicendū
q; inter agens & patiens nulla alia propor-
tio requiritur q; unum agere; aliud pati
possit; hoc autem accidit quoniam agens actu
uel uirtute continet perfectionē q; impas-
sum imprimit; hec autem impressio quan-
doq; immediate fieri potest; uelutia prima
causa; quandoq; mediis quibusdam ut in
ceteris. Celi autē uirtute continent q; in
inferioribus percipiuntur. Et per hoc solu-
tio patet ad secundam licet enim prima q;
litates insuperioribus corporibus actu
non sint; compenuntur tamen ibidē uit
tute; multoq; excellentiore modo; q; in in
ferioribus; sicut plegi causa sui effectus
continentur. ¶ Ad ultimam dicitur q; si
cū magne ferrum gratius in lignum le
uius attrahit; ob patientis conformitatem
uel inconuenientiam; actus enim indisposi
to patiente inducitur; similiter & stellae ter
ram predominans non fortius agit in aere
licet propinquorem.

¶ Articulus secundus.
¶ An imperfecta mixta lapides et metalla
celis subdaruntur.
¶ Apparet fortasse aliquibus imperfecta
mixta lapides et metalla superio
ribus corporibus nō esse subiecta
quod enim potest in pauciora principia co
pelli & que conuenienter; frustra per plu
ra compellitur sed formas ac generationes
mixtorum in ipsa elementa; in materia po
tentiam; in diuersas dispositiones eiusdem
que bene reducere possumus igitur et c.
¶ Preterea quelibet causa ex qua necessa
rio sequitur effectus; ea sufficiens causa est

eiusdem effectus; dispositio autē materie
conueniens pro foruū introducione bu
iūsmodi est. Igitur predicta dispositio; for
marū; et per consequēs corporum sufficiēs
causa est; cetera igitur cause superflue sunt
minor uero prima rationis ostēditur; nam
quā fieri nequeat eandem dispositionem;
complexionem; mensuram ue qualitatū
primarum; & aliarum sequētiū diuibus
formis specie distinctis conuenire; quinq;
dispositione in materia presente; alicui for
mati inconuenienti; eam corrupti necesse sit
Sequitur formam illam cui predicta dispo
sitio conuenit necessario introduci; alias en
nī materia sine forma maneret; quod est
absurdum; predicta igitur dispositio mate
ria sufficiens causa est forma sibi conuenientis
totiusq; cōpositi. Quum igitur dispositio
predicta a solis elementis pendere posset;
complexio enim ex solis q;litatibus elem
torum resultat. sequitur corpora cælestia
predictis non dominari. ¶ Adhuc forme
predicte de potentia materie educuntur ab
agentibus particularibus. Igitur nō per cor
pora cælestia assumptum manifestum; ha
bent peripatetici. ¶ Amplius forme cūctē
latitant in materia. Igitur idē q; prius asse
ratur arguitur; quoniam si nil formæ gene
randæ in materia preexisteret; quum nihil
materie in substantiam formæ transfire pos
set; tota formæ substantia ex nihilo fieret; &
quod naturæ creatæ potis non est.

¶ Sed contra est experientia; quam ratio
comittatur; uidemus enim exaltationes; ua
pores sursum eleuari; ad diuersas cælorum
partes uergere; sīm eorum; cum partibus
celi similitudinem; uapor præfertum (aere
multo grauior) nullo pacto sursum eleu
ari posset; nullis flanbtius uentis; nisi a su
perioribus traheretur; ipse enim infra aere
locaretur; nec ab igne sursum eleuari posset;

SECUNDA

quoniam potius pelleretur, nec ab aqua pelli: quoniam sit ei similis, nec ab aliquo mixto ubi elementorum qualitates praeponit. necesse est: sic enim argui posset ut in proxima quæstione dictum est, patet et in comatis stellis hoc idem, quoniam non tam ab oriente in occidens, secundum primi mobilis motum mouetur, sed secundum signorum successioem, motum planetarum imitando: quibus generantur, conseruatur, uel alteratur, & quod fortius est hoc accidere euidenter apparat quibusdam iduisibilibus obseruatis, ueluti coiunctionibus, aliisque aspectibus, stellarumque praesentia in locis uariis: ubi non solum stellarum vires noscuntur, sed locorum & partium cæli: unde corpora predicta non solum eleuari, sed alterari, gigni ab illis sic se habentibus causis necesse est: postquam eisdem multiplicantur aut delentur, quod autem lapides & metalla eisdem dominio subsint, sic ostenditur: quoniam eorum generationem nullum particulare agens inferius assignari potest: elementa enim materialiter concurrent potius quod effectu, & si effectu non quidem principaliter sed instrumento taliter tantum: quoniam nihil ultra gradum proprium sue perfectionis agere posuit: nisi alterius perfectioris uirtute, constat aut lapidem sibi similem non generare per se existentem, licet per appositionem, primum lapidis generare posse, materiam sibi propinquam disponendo: nullum autem inferius agens præter predicta ad eos generationem concurrere posse apertum est: opus est igitur ut in agentia uniuersalia reducatur, postquam ad omnem naturali actionem quatuor concurrent cause. Amplius licet tria causarum genera in unum conuenire possint forma, & finis, & efficiens non tamen materia cum illis conglutinatur, elementa uero prædictorum causa materialis sunt, igitur nec agens esse possunt, co-

sequentia nota: fieri enim nequit ut idem se ipsum transmutet, idem subiciat & respondeat eiudem subiciatur, igitur nec etiam idem agens & materia respectu eiudem esse potest, sunt igitur cæli inter corporalia agentia principalia istorum omnium. Præterea nonnullæ mirabiles in lapidibus proprietates cōperiuntur, quæ ab elemētis nullo pacto emanare possunt, quemadmodum magnetis attractiua uirtus, quis enim in elementorum uirtutes reducere potest similitudinem proprietatem, qua coitu frangitur? si autem proprietatum sunt cause, ergo & sui subiecti, sicque de plerisque dicere possemus, quæ breuitatis causa missa fiant, quare metalla etiam in certis regionibus continentur, terra enim hanc diuersitatem causare non potest. Ad rationes igitur in contrarium, ad primam dicendum, minorē esse falsam, nam ultra ea quæ per illam exprimuntur, opus est agentem causam principalem confidere, rare, instrumentalis enim aut secunda causa, non nisi ut principalis aut prime (quæ in effectum plus induit) operari potest. Ad secundam respondetur, quod causam necessariam effectum concludentem uel producentem esse sufficientem, dupliciter potest intelligi: uno quidem modo aliis necessariis causis suppositis, quas natura indeficienes ac firmas statuit & ordinavit: sicut ignis paratus est semper calefacere aut urendum calefactibile aut combustibile adsit: alio modo minime, si primo modo intelligatur maior propositio falsa est: causa non sufficiens cōpliciteretur alteram, quam in deficiētem ordinavit natura: itaque in proposito predicta materie dispositio sola, sufficiens non est, sed concurrente necessaria altera causa: quam parauit natura: unde fieri posset ut materia maneret deficiente, bus cælis quamque ad prædictorum subalenti.

QUESTIO

formam suscipiendam disponeretur: nō tamen illam susciperet: sed aut in nihilū tenderet: aut priorem formam seruaret: quæ ambo minus impossibilia sunt: q̄ formam absq; agentē generari: sequuntur tñ dicta inconueniētia ex impossibili p̄dicto.

C Ad tertiā negāda est prima enūciatio: nam quædam de potentia materiae edūcuntur a solis cælestib; agētib; deinde negatur cōfēquētia: nam elto q̄ p̄ particula ria educerentur: illud tñ instrumentali ter fieret. quia de causa præter p̄dicta principia agentia concurrere oportet: quæ cælestia sunt. **C** Ad ultimā negatur assumptum: & ad eius ostēs. onē dicitur: formas nō ex nibili fieri: uel quia in materia uirtutes seminales existant: uel quia nō generantur absq; supposita materia.

Articulus. iii. nubib; māri

C An plantæ herbeæ cælis subdantur. **I**detur plantas nō posse subici cor
U poribus super cælestib; naturalissimum omnū animantū ē quoniam statis perfecte fuerint: nec organis aut mediis caruerint generatiue p̄tis: nec spontaneā habuerint generationē: ibi simile i specie generare. ut aīal aīal: plāta plantam: ergo a platis plāte: & ab aīalibus aīalia generantur itaq; nō oportet eorū generatiōem iali am cūliam reducere. **C** Amplius si dicere tur: plantas esse plātarū causas disponētes: nō autem principales: cōtrariū ostēditur: cælum. n. per diurnū primi mobilis motum aliarumq; spherarū stellis suis: aliisq; p̄tibus: diueris locis: uariisq; respectibus repertis: non parum uires suas uariat: sed quocunque tempore inseratur plāte: aut plantentur: aut herbarum serantur seina redem proculdubio species oriuntur: q̄q; fortius est: si hyemis tempore (illis aduerso) seminentur: & artificio: aut simo: aut

igne: aut tegmine quodām a frigore tueā tur: pariter equidem nascētur. h̄o: igitur generatio a stellis p̄incipaliter esse non p̄test. consequitio arguitur: quoniā si gene ratio a cælis est: uariatis igitur cælis gene ratio predictorum uariabitur. cōsequens falsum igitur & antecedens.

C Séd contra est experītia: cui ratio cōcor dat. si. n. plantarum herbarūq; genera cō siderauerimus: earumq; uirtutes: complures in eis proprietates inueniemus: quæ in causas cælestes reduci debere demōstrant. quumq; uarias uirtutes uegctatiue forme sibi uelint: atq; requirant: in cunctis cælos predominari cognoscemus. primumq; in nutritiua: & augumentatiua simul uirtutib; ostenditur: sensu. n. apparet: & unusquisq; expertus agricola exploratū habet: plantas: et herbas lumine deficiētē luna insertas: seu plantatas: nō parum (ceteris paribus) ab earūdem dispositiōibus distat: si aucto lumine luna id actum fuisset: pariter si luna in signis terreis reperita: ubi p̄cipue potestates habet plātētur p̄dicta: fortiores radices: potentioresq; partes subterraneas gignent: cōtra si i aereis signis extiterit: ramos amplos diffūdent: magisq; sursum in uiuerso: q̄ sibi deorsum cōst aūgentur: simili causa si lune lumine decte sciente: uites putentur: breuiores ramos: quidem germinant: contrariū uero aucto lumine accidit. Idē experiri possumus in generatiua uirtute: quis. n. motū cæli cū fam non esse dicere: plantarum generatiua: aut fructū: postq; plantas cōplures inuenimus: tot annis fructus germinantes: quot diebus a solis cōiunctione luna discesserit: quoniam. f. plātata fuere: ex hoc. n. experimento non solum uirtutes actiua cælorū plantas alterare cognoscimus: uerū etiā & motū illas determinare: ut ifrā patebit: sīḡs aut experītiam istam negare

PRIMA

auderet, plantet arborei granata pomā generatricem postq; e solis radiis exierit luna: & se ignarū, & dictum uerissime co pierit, quod plerisque similiter accidit: herbe quoq; nō nulle nascuntur folia sua augentes ac minuentes, secundū luminis lune augmentū, aut decremētū. **C** Ad huc innumerās mirabilēsq; berbarum uires experiuntur medici: quæ nullo pacto in causam iſeriōrem agentem resolui pos sunt, concurrunt igitur cāli nec tanquam particulariū iſtrumēta: sed ut agēta p̄cī pālia: quorum p̄ticularia diſponētia sūt: postquam iſerīa uilia sunt: cālestia uero p̄cīsiora habentur: et si quidam putat uermes celis esse nobiliores: nos enī totale cāleſte agens cōſideramus: quod animam uel intelligentiā includit. **C** Item nullo peunte semine in quibusdam terre regio nibus herba planteq; oriūtur ac multipli cātū: nec a particulare agēt, ut casus p̄nit periculō cōprobatus: ergo a superiore generari necesse est. **C** Prāterea cālum na ture sensitiue p̄est ut patet i canceris & con chis & i p̄ximo articulo sequēte demōſtrabitur: multo igitur magis uegetatiue p̄t. **C** Ad rationes incōtrariū dicēdū. plan tas a plantis iſtrumētāliter generari: ultra p̄terq; cās illas: cālestes p̄incipiales p̄tēli oportere. **C** Ad secundā cōcessa mai ore negetur minor, ut enim in questioē ha bitū est nō parum herbarum uires plan tarumq; per astra parteq; cāli uariantur: qnare non solum luna (ut dicebatur) ob seruanda est: ueruimetā ascendēs: ceteriq; anguli: atq; significatores cōpensari debet. Suntq; stelle cōplures ac loca quæ recto radio ūper terrā: & per reflexū ūbā terra plantarū generationē iuuare possunt. ea uero quæ arte applicantur: lōge debilius illarum uiribus deseruiunt:

Articulus. iiiii.
C An cāli p̄ſſint sensitiua parti:
 Pparet quibusdam rationib; ex
 a los sensitiua parti non p̄ſſe, na
 tura namq; per plura agēta non
 facit quæ p̄ pauciora facere p̄t. sed ani
 mal per marem & ſcēminā generare p̄t:
 nullus enim medicorū aut philofophorū
 dubitat quotiēſcūq; ſemen ſpiritu gigni
 tiuo decenter fortificatum: in matrīcē be
 ne diſpoſitam iuſtum ſuerit: ex hiſ tanq;
 ex ſufficiētibus cauſis animal generari. igit
 tur &c. minor oſtēa eſt: maior aut ē cla
 ra. natura quidē nibil agit fruſtra nec unq;
 ſupfluā eſt. De animalib; uero per putre
 fāctionem generatis ſic idem cōcludit
 ur. nam ſi natura p̄ticularis: p̄fecta animalia
 ſe ſola producere p̄t: multo fortius
 animalia iſperfētiora ſicuti ſunt quæ per
 putrefactiōē ſ generari dicuntur. **C** Am
 plius quēadmodum omne agens ſibi ſimi
 le agit: ſic omnis effectus ſibi ſimiſi agi
 tur. cālum aut ſi alibus ſimile non eſt: nō
 enim eſt animatū quum nec organorū di
 ſtinctionem: nec ſenſus habere p̄cipiatur:
 ſicut pypatetici exploratū habent. igitur
 cālū animalia generare non p̄t. **C** Prā
 terea nibil ultra gradum p̄prium uirtutis
 ſue p̄t eſt: ſicut nibil quod n̄ habet
 p̄bāre p̄t: cālum aut ſi non habet ani
 mā nec uegetatiua: quū minime augēatur
 nec ſensitiua ob rōes p̄dictas: nec itellec
 tūam: qm̄ eā corpori uniri n̄ decet: niſi ob
 p̄fectionē: quā p̄ ſefus acq̄rere p̄t. **C** Prā
 terea eſt q̄ eſſet aīatū cālū: adhuc idē cō
 cluditur. nō, n. ē eiusdem ſpēi nec generis
 quū ſit incorruptile nō uegetatiū: alteri
 us motus/ ſubſtantie/ & uirtutis/ q̄ aīalia
 corruptibiliā:
C Sed iſotrariū expiētia & ratio ſimiliter
 repit. uidemus qdē (nullo agēta p̄tū
 lari cōcurrētē) n̄nulla aīalia generari: imo
 m̄to plura/ q̄ p̄ pagationē i uita p̄ducit

QVESTIO

uermes enim cuncti serpentes/pisces/ mu-
res/ & huiusmodi/ spontanea generatione/
absq; maris & fœminæ concursu generan-
tur/ licet coitu quoq; pducantur/ quodq; for-
tius est/ ex platarum quarundam soliis/
fructibusq; aues qñq; uel serpentes/ uel uo-
lantes uermes gignuntur/ ubi particulare
agens deficere manifestum est/ nullam autem
predicatum particularium causam/ puta pu-
trefacta materia/ frondes/ fructusque princi-
pale agens esse potest/ ea quidem oia materiales
causæ sunt/ quia (ut ostendit) eiusmodi
agentia esse non possunt/ qm̄ predicatorum perfe-
ctiones dignitatis gradum aialium in se mi-
nime continent/ calor etiam in materia præ-
dicta ifusus principale agens non est/ nullum
enim accidens principaliter substantia genera-
re potest. ¶ Præterea materiae dispositioes
ad genus cause materialis phi applicantur/
non igitur ad agem. ¶ Amplius nihil at-
tingens finem quemam non cognoscens eu-
erit uirtute propria potest illum attigere/ sed ab
alio tamen directum/ finem illum cognoscere. ¶ uerum aialia agentia particularia nec gene-
rationem/ nec corporis pducti organizati-
onem cognoscunt/ quin etiam arte mira perficiuntur.
igitur predicta particularia agentia
ueluti ab alio cognoscere directa generat.
eiusmodi autem dirigens non tamen prima cau-
sa est. alias non naturaliter pduceretur aia-
lia. s in q; phi de eorum generatione loquuntur.
oportet igitur esse eam naturaliter pter
deum & huiusmodi particularia agentia)
predicta animalia principaliter generantur.
¶ Præterea celum est causa alterationis/ ut
superius conclusum est. igitur & generati-
onis/ & hoc est quod Aristoteles. ii. priuati natu-
ralium ait. sol & hō generat hominem. quod
si in hominis generatione concurrit/ mul-
to magis in aliorum concurrere necessarium
est. & si sol concurrit. igitur & alias celorum
partes. Idem. ii. de generatione. motus

solis in circulo obliquo. i. zodiaco/ est causa
omnis alterationis. ¶ Præterea celi elemen-
tis & qualitatibus primis pdominatur. ex
geo & complexionibus: & ex consequenti hu-
moribus/ mebris/ & spiritibus/ & opatio-
nibus. hec autem sunt naturalia corporibus
aialium/ ut aialia sunt. igitur &c. ¶ Item
quum ex eisdem sint aialia ex quibus nu-
triuntur/ uestiuntur autem ex humoribus/ hu-
mores uero celorum uiribus subiciuntur:
quod cretici dies declarant/ in quibus ma-
teria morbi contra uirtutem & uirtus con-
tra morbum insurgit. cretici uero dies/ ut
infra aptum fiet/ non nisi a luna principali
ter aliisque celestibus causis emanantur. ¶ Ad
huc in sensu uirtute vegetativa inclu-
ditur sicut trigonum in tetragono: sed ce-
li domini habent in vegetativa parte. ex
geo in sensu uirtute exparte saltem. ¶ Sed ostendit
etiam in totum: sensu enim uirtus co-
poreæ est: organū. f. complexionatū: unitum:
& tali compositione confectū: sed bivisimo
di organum p nutritiā: augmentatiā:
& generatiā disponit/ generatur/ & co-
ficiuntur: his igitur in parte vegetativa domi-
nium/ illud etiam habet in sensu. Ex pre-
dictis sequitur celos in cunctis corporeis re-
bus inferioribus habere dominium. ¶ Item
incogniens est aialia. f. etiā. f. hominem
non esse principalem agentem hois: bruta ue-
to sicut. igitur sunt bruta tamen disponentia ma-
teriam. ultra quæ oportet esse principalia
ut prius. ¶ Ad primam igitur rationem incontrariū di-
cendum/ agentia particularia non ad omnem
generationem concurrere: ut in supradictis
exemplis patuit: quando etiam concurrunt/
agentia non esse principalia/ in quæ redi-
ci tandem oportet: ueluti in finem particu-
laria dirigentia: nec frustra particularia uni-
versalibus iunguntur. duplii de causa. Pri-
ma: qm̄ licet non principalia sint in quibusdam/

SECUNDA

tamen necessaria sunt secunda. nā & si ne cessaria nō sunt, id tñ accidit. ut predictis inferioribus nō solū esse sed et causare tri bueretur. qua in re maxima prima causa assimilari cupiūt; sicut et licet Deus infer iora se solo dispōere possit: statuit tñ ut superioribus gubernāetur; sicut etiā i sp i talibus euenit, ut inferiores intelligētie superioribus illustrentur. & ad id quod de imperfectis aīalibus adducitur dicendū q̄ aīalium ex putrefacta materia generatoꝝ quedā uim generatiā habēt, ut mures. & de his oībus sicut de aliis dicitur. quē, dam minime & ob hec consequitio nō te net, nam particularia agētia deficiunt; si quoq̄ nō desicerēt adhuc nīl cōcludit ar gumentatio: qm̄ agens illud et debilius est. habēt autē duplē generatiōis modū qm̄ ea intermedia sūt, inter pfecta & iperfectiora animalia: unde quia nō perfecta sunt, video putrefacta materia cū causa cē leſti agente sufficiunt illa generare. & qm̄ inter iperfecta primū tenēt pfectiōis gra dum, idcirco generatiā uirtutē habent; nec illis membra generatiua deficiunt; & ob hoc apte cognoscitur nō semp cālum inferioribus mediis agere, q̄ illis indiget. Ad secūdā dicitur q̄ apud phylosophos dubiū est celos esse animatos. Augu stinus et sub dubio reliquit. an Sol & Lu na aliaq̄ celestia corpora spectēt ad illam ciuitatem supernam. quare argumētūm concludere non potest; sed siue animati sint cāli, siue non, nihil contra predictā conuincitur. Parum enim interest inter ponētes eos esse animatos; & illis solum intelligentias ut motrices applicatas esse. Vbi considerandum est, perfectiores intelligentia nullo pacto corpori uniūtūr. Sīm naturam, infime uero quā humanæ animæ sunt, materiæ applicatur tali lege ut ipsis multiplicentur; operatiōes quā,

dam sine corpore perficere non possint, quasdam uero comunicanti corpori ui res exerceant; alias tamen nullo organo aut principio corporeo concurrente perficiant; puta speciebus intelligibilibus ex aliis elicitis speciebus, ut i summa nostra demonstrauimus: medie uero intelligen tiae sunt, quā in materia aut corporibus īmerse nō sunt, nec illis esse tribuūt, nec ab eisdē esse quoquo modo suscipiūt; sed sīm naturam suam ut motrices applicantur: utq̄ uires nō nullas corpora per illas exerceant; et he celis applicantur: quare, licet non sint animati: animalia tamen uirtute intelligētia & sui, producere poterunt. Qui autem substantias seperatas nō generare dixerūt, de prioribus loquuti sunt. Quia uero cālum non esse animatum demonstrari non potest; ideo ad rationes in oppositum dicitur, uegetatiū necessarium esse sēstiuo corruptibili, ob generationem; argumentum & nutritiōem. Non autem incorruptibili, sensu etiam habere possunt, unde partium diversitatem percipimus in Luna, i aliis stellis inter se: in nebulosis, tenebrofis, partibus lucidis, uia lactea, ut infra patebit. Figuras etiam (substētabile est) diuer fas in cālis reperiri, phylosophi etiam cō plures, mūdum animali cōparauere. Se cūdō dici potest huiusmodi animam nō ratione intellectus perficiēdi unitam esse quā se sola perfici potest; quoniam non est in pura potentia; sicut intellectus manus; sed inferiorum producendorum causa, quare sensibus non indiget. Et per hec solutio patet ad tertium: perfectius enim cālum cum intelligentia est inferioribus; & si animatū nō est. Ad ultimā dicitur illud de generatione uniuoca tñm concludi, in qua agens simile in specie est acto; non autem equiuoca.

QVESTIC

Articulus. v.

Can cæli predominantur rationi idest intellectui & uoluntati.

Idetur q̄ cæli intellectui: & uoluntati humanæ dominantur. uoluntas enim non nisi in bonū precognitum per intellectum tendit: s̄m igitur intellectus mutationem imutatur uoluntas, sed intellectibus humanis cæli dominantur igitur & cet. Consequentia nota: minor declaratur. nam ut prehabetum est: sensus omnes a cælis immutantur. ergo & intellectus. consequentia tenet. nam omnis intellectus notitia habet ortum a sensibus: & necesse est intelligentem quemcūq; fantasmata speculari: seu singularium similitudines. variatis igitur fantasmatis species intelligibiles uariari necesse est. & ex consequenti actus in telligendi, quod est intentum. **C**Preterea si qua fuerit uirtus omnino libera, ad utramq; cōtradictiōis partem, indifferenter flecti necessarium est: quum penitus indifferens & libera sit, humana uero uoluntas, semper aut frequenter ad cælorum inclinationem se applicat. igitur libera esse non potest, si uero non libera, igitur nec imaterialis. & per consequens cælis subiecta est. **C**Amplius non minorem habet cæli supra uoluntatem & intellectum dominium: q̄ humores, uel cibi, uel complexiones: sed omnia hec uoluntati dominantur, quis enim in ira maxima uoluntatem liberam exigitur? quis in ebrietate? quis in frenesi? ergo & cet. **C**Adbuc nulla mere naturalis causa libera est, quia natura semper eodem modo operatur: & s̄m ultimum sui posse, sed intellectus possibilis: & agens sunt mere naturales, non enim est in arbitrio intellectus presentibus cælis intelligere: & nō intelligere. igitur & cet. **C**Preterea anima intellectuā sim-

plicis est substantia indiuisibilis, igitur aut tota in materia imergitur, aut nibil eius, sed aliquid eius in materia imergitur, ut patet de partibus sensitivis & vegetatius, igitur & tota imergitur: & ex consequenti cælis subditur, quia nil aliud esse corporeum, q̄a materia non eleuatur: seu in ea imergi. **C**Item dictum est supra intelligentiam orbi applicatam esse si cæli non sint animati, sed aggregatum ex substantia cælorum & intelligentia, perfectius & superius est anima intellectuā, igitur illi subiectur anima intellectuā. **C**Preterea intelligentia superior inferiorem intelligentiam illuminat, igitur intelligentia applicata orbi intellectum humanum mouebit, nō solum per accidens per fantasmata, sed per species intelligibles, uel actum intelligendi, uel utrumq; & si in intellectum agit ergo in uoluntatem, quum ratio quare uoluntas ponatur libera, sit eius imaterialitas.

CSed contra est, potentia rationalis est ad opposita. Preterea si non, nulla esset prudentia, nulla leges, nulla consilia, nulla uirtutes, aut uicia, nulleg⁹ astrologorum electiones, nil laudandum, nilque uituperandum hominibus.

CSimiliter testatur etiam experientia clara: & apertissime etiam rationes, primum nempe unusquisq; in se ipso experiri potest, aliquod principium influxibus cælorum omnino aduersarium, ut si quis coincidatibus cælis ad homicidium, ad iram, uim quādam cōsideret influxui contradicētem, illa itaq; eos, uiribus minime subditur. Sienim obsequium prestaret cælis, iam eorum inclinationibus & potestibus pareret, quod tamen patet esse falsum. Vnde in hoc passu aperte cognoscit humanus intellectus, se uirtutē habere in, corruptibilem. Omne enim corruptibile

SECVNDA

cælis subdi opus est. ut supra: sicut uirtus quepiam intellectus incorruptibilis est. ergo & ipsius intellectus substantia. ¶ Rationes etiā complures idem demonstrant. ¶ Circa quod aduertandū q̄ cælū agere &c. pōt intelligi uno mō ut ipsum corpus cæleste (supposito q̄ aiatū nō sit) agat nulla actiua uirtute ab intelligentia agsita p̄ter motū: quo nō agūt nisi ut debite applicētur. & deserātur. & sic modi facētur cetera uires. ut infra. Alio modo ut non solum corpora cælestium uirtute agant: sed etiam uirtute intelligentiæ itaq; ex utrorumq; uirtute fiat unum agens totale. Primo igitur ostendendū est. cælos primo modo. nō posse per se in intellectū nostrū aut uoluntatem agere. postremo uero idem de secundo concludendum. ¶ Primum multipliciter ostenditur. natura enim intellectualis superior & nobis tior est omni corpore nullum aut nobis. Ius ignobiliori subditur ordine naturæ igitur &cet. ¶ Item intellectus temporis non subditur quum in sua operatiōe per se delecta tempore abstrahat. ea uero quæ cælestibus corporibus subduntur motui subduntur. ¶ Adbuc qui dominatur cū eti animalibus & sensitivis parti liber et se debet: alias iam nō dominaretur. homo autem per intellectum est huius. ¶ Adde si hominis intellectus uel uolūtas subderentur &c. tunc omnia inferiora subderentur & nihil contingenter illis accideret. auferre autem contingens est logicam destruere. que de necessario & contingenti potissimum considerat. ut de necessaria propositione & discursu. similiter naturalem: quæ de casu & fortuna & aliis multis. pariter moralem quæ de actibus hominum regulādis tractat. eodēq; modo mathaphysicam: quæ de ente per se & per accidens noticiā tradit. Et multo

magis diuinā. quum uicia & uirtutes per illud tollātur. ¶ Item nullū corpus a ge re pōt nisi motu mediante. intellectus aut īmobilis est. immo quom a motu se mo tum se facit. prudēs efficitur. est aut īmo bilis quia nec corpus nec uirtus in corpore. iii. de anima. ¶ Preterea nihil pōt mouere intellectum nisi sit īmaterialē uel īmateriali mediante. cælmu aut̄ non est huiusmodi. nec aliquid īmaterialē uirtute continet. intellectui p̄portionatū igi. &c.. ¶ Ex quibus facile concludi pōt uolūtatem illis quoquomodo nō posse subici. uolūtas. n. pariter īmaterialis est. est enī inclinatio intellectualis naturæ. ¶ Preterea oīs celoꝝ actio naturalis est. sed uolūtas nō eligit aut uult naturaliter. quia duo sūt principia agētia. p̄positū. & natura. nō unū idē. ¶ Itē quæ naturaliter eue niūt plerūq; recte etueniūt. uolūtātū aut̄ electiōes n̄ sic se habēt. ¶ Preterea nulla uirtus agētis trāscēdit ad ea. quæ naturā agētis excedūt. uelle aut̄ oīm corporalē speciē trāscēdit sicut & intellectus. ¶ Amplius uolūtas n̄ ē actior intellectu. q̄nimo q̄ intellectus intelligit. pōt plerūq; uelle et nolle. si igi. intellectus a cælis liber ē. ergo & uolūtas. ¶ Rursus cuiuscq; intellectus dñatur eidē uolūtas n̄ subditur: sed intellectus cælis dñatur. qm̄ sua uirtute eos intelligit. p̄sat. m̄ surat. illis utituri. ig. &c. ¶ Nūc uero oīdēdū ē cælū una cū intellectiā n̄ posse mouere intellectū & uolūtātē. aut. n. cælū ī tali motiōe cooperatur aut nō. si n̄ habemus intētū. quū nō cælū sed intellectiā moueat. si sic aut̄ eius actio attingit intellectū: aut nō. si nō ergo idem qd̄ prius. si sic: ergo corporale agit. in in corporalia cōtra. Arist. & pipateticos & p̄determiata. Si aut̄ diceretur q̄ sola intellectiā ageret. hoc fieri posse nō negatur q̄ imprimat. s. in intellectus p̄ sensus saltim

cii

18

QUESTIO

quod theologi cōfirmant: alias hūanas & inferiores intelligētias p supiores illustrari. sed ex hoc nō sequit uolūtates hūanas subici: quū nō cogatur rebus itellectis a sentire. nec itellectibus dñari cālos: quū exli nihil ad eā rem faciat: sed ad euidentiā modi quo exli possit in itellectū & uolūtate hūanā sciendū ē. q si sensus inferiores iordinati fuerint & idispositi: ad actus suos causandos itellectus deordinatur etiā ut in lunaticis/ebriis/freneticis/egrotati bus/iratis: i qbus fātasmata cōfusa sūt: & sic itellectus p accidēs ipeditur & alteratur. Volūtas ēt dupliciter alteratur p ac, eidē primo ad alterationē itellectus p̄di etā. Secūdo qā sicut sensus i cognoscēdo deordinari possit: ita & appetitus sensitiuus. uolūtas uero rōnalis p statu isto ad sequēdū illud inclinatur: q magna effica, cia cōcupiscitur. pōt tñ aduersari cōcupis cētie sua libertate: & hec ēt Scotus. ii. s̄. dist. xiii. cōfirmat. sanctus Tho. i. iii. de cathosica ueritate. idē omnino sentit: ob quā affinitatē itellectus cū seusu & uolūtatis cū appetitu/astrologi i pluribus uera p̄dicūt: ut supra oñsum ē. sed hoc nō ē aliquid in itellectu aut uolūtate imuta, re aut p̄ducere sicut fieri pōt in sensibus. q uirtutes corpales sūt materie iūcte.

Ad rōes igi. i contrariū. dd. est. ad pri, mā q̄ fantasmatu sufficiētēs cāe mouēdi itellectū nō sūt. opus est. n. ut p̄ itellectū agentē abstrahātur spēs intelligibiles: quā p̄ nullū corporale p̄duci possit: nisi uir, tute spiritalis. ut patet pbis. ista igi. imu, tatio nō est p̄ se itellectui i trinseca nisi p̄ accidens. patet. n. q̄ p̄sentibus fantasmatibus nō sufficit itellectū moueri.

Ad secundā dicitur maiorē esse fālā: q̄. s. in, differēter flectatur: sed q̄ indifferēter pos, sit flecti edoceditur: quātū ad illa/ quā nō necessario uult. q̄re aūt ad sēsibilitia magis

et sepius se applicet ostensū est. Ad ter, tiā dicitur negādo minorē: & ad eius de, clarationē dicitur ipedimētū illud esse p̄ accidens. ut ad primā rationē dicebatur.

Ad q̄rtam dicitur. q̄ nos q̄rimus liber, tatem quā ē nō subici corporibus sup̄ce, leſtibus/rō aūt de ea loqutur s̄m electionē p̄priā quā ad p̄positū n̄ est. quare maior absolute falsa est s̄m p̄ de libertate loqui, mur.

Ad quintā dicitur. q̄ licet tota anima esse materiæ sue p̄beat: illiq̄ miscea, tur ut actus: nō tñ imersa dicitur. q̄m di, uisibilis ē s̄m uirtutes: quāq̄ quedā imer, se sunt: quedā minime.

Ad sextā nego cōsequētiā. q̄m nec iserior itelligentia al, teri sup̄iori subicitur licet illuminetur ab eadē.

Ad ultimā tenēdo opinionē quo rūdā scotistaḡ/angeli i primere aligd̄ i in, tellectu nostro (pro statu uite nostre) nō possit. sed solū p̄ signa & fātasmata sicut hō hoiem docet. & s̄m hāc uīā maior in, tellectus libertas cōprehēditur. & uolūtatis. Alii uero tenēt q̄ sicut angelus sup̄ior. pōt angelū iseriorē illuminare qui in, telligibilis natura & nobilior ē. ita & mēto fortius humanū intellectū. sed hoc nō est domiari. tū qā nō ex necessitate sed ar, bitrio id fit. tū quia ex pte patientis. pōt multis modis ipediri. tū ratione sensuū i pediētiū. tū rōe itellectus/ i actu diuerso. tū rōe uolūtatis iperātis. unde sicut disci, puli intellectui p̄ceptor nō dominatur. ita & in p̄posito euenit. Consequēter ad, dendū ultimā cōsequētionē nō tenere: q̄a & si possunt in itellectū nō tñ in uolūta, tem liberā. imaterialis uero natura nō ē causa libertatis quā ē libere agere s̄m ele, ctionem se ipso: sed libertatis quā est cā, lis nō subici: aut alteri corporæ uirtuti.

Articulus. vi.

An cālum sit uniuersalis uel particu

SECUNDA

laris inferiōrē cauſā?

Idetur q̄ cālū reū iſerioꝝ ūl̄'s cā
ū sit: quacūq; n. cā quā nō mō in
diuersis tēporib⁹ ſed ī eodē iſtā
tiſe ad plures effectus extēdit: cā eſt ūl̄'s
cālū aut̄ ſic ſe habet igi. &c. minor ſic de-
claratur. nā cālū totū oīſq; p̄s eius ad plu-
res effectus ſe extēdit: de toto patet: de p-
te oīndit⁹ ī eodē tpe/loco, rcfpectu eius
dē ſubiecti. lupiter. n. n̄ mō diuinitas/ueꝝ
& religionē: lenitātē/largitatem p̄b̄et.
C̄ amplius cā idifferēter uariis materiis
uarios effectus p̄ducēs: ūl̄'s ē: cālū oīſq; p̄s
eius huiusmōi ē: nā bac materia ranas
illa muſcas generat. C̄ Deinde oīſ cā per
pticularē determinabilis: ūl̄'s ē: cālū eius
modi ē: nā canis ſemine canes, leonis leo-
nes generat. C̄ Itē oīſ cā in q̄ plures uniū
tur effectus: ūl̄'s ē: q̄libet cāli p̄ ſe ha-
bet: nā ī eandē cāli p̄tem effectus cōplu-
res uariis ī locis/tēporib⁹ ſubiecti p̄ p-
ducti reducuntur, & uniuntur. ergo &c.
C̄ Preterea cā plures ſines attīgēs ūl̄'s ē:
nā pticularis cauſā iſtātio ē ad ūnū: oīſ
pars cāli plures ſines attīgēt. ſ. pluriū lo-
coꝝ rcfpectu: & rōe eiusdē. ſ. effectus p̄fe-
tioňe. cū prima cā uidelicet ſui ſiſtūdī
nē: uniuersiꝝ ordinem.
C̄ Sed contra experīētia eſt & rō. experi-
mūr qdē elemēta/ imperfecta mixta/ lapi-
des plātas/ aialia/ nullo pticulari agente
principali cōcurrente/ a cāli ſe generari/ ut
ſupra. pticularib⁹. n. effectib⁹. pticulari-
tēs cāli rīndēt. C̄ Respōdeo pticularē cām
uno mō cōtra ūl̄'e p̄dicationē diſtigui. ut
Plato/ ſua forma/ materia &c. Aliomō eā
quā ad unicū effectū p̄ducēdū cōcurrit.
Itaq; a. ignis. b. ignis generati cā ē. ūl̄'s cō-
tra diuifa/ quā ad plures cōuenit. ut ſolis
lux. deus &c. Tertio mō pticularis dici-
tur/ quā quis ad plures cōcurrat/ ſic tñ ad
hunc ſe applicat/ q̄ (nulla altera pticulari-

coētē ipsam determinātē & idifferētia
eius cōtrahētē) talē effectū p̄ducit: aut si
qua altera cōcurrat ab ea diſponit⁹ & re-
gulatur ī eūdē ſinē. & hāc rcfpectu eius/
modi effectus particularis cā ē. VIl̄'s uero
cā ſic cōtra diuifa ea ē/ q̄ particulari cōtra
hētē cā idiget ad hūc potius q̄ ad illū effe-
ctū. ſicut calor ſolis q̄ idifferētē ſt ad muſ-
cas uel ranas uel aues iſtrumētāliter p̄du-
cēdos. Ad p̄pōſitū igitur cālū ūl̄'s cā pri-
mo mō dici p̄t. ſicut: hoc cālū ſeu ſic ſe
habens pticularē. ſed hec ad p̄pōſitū nō
ſunt. Secūdo mō ūl̄'e uel pticularē ſumē-
do/ ſiue per cālū oīm ſuperiorē ſhām cō-
leſtē itēlligamus/ ſiue ſphērā/ aut orbē/
aut ſtellā/ aut alterā quancūq; uolueris
partē. cālū pticularis cā eſſe nō p̄t: ut p̄
primā iſcōtrariū rōem clare oſtendit⁹.
Sed tertio mō itēlligēdo dico/ cālū rcfpē-
cū quorūdā effectū ſt particularis cā eſt. q̄uis
alioꝝ pluriū rcfpectu ūl̄'s cā ē ſe poſſit. pa-
tet ī oībus ſupiū adductis in mediū quā
ſpōtanea generatiōe p̄ducūt⁹. patet etiā
ī qbusdā effectib⁹ accidētālibus/ idiu-
muis ſuper additib⁹: qui a ſola cāleſti cā eſt/
fluūt. ſicut ſi iouis uirtute mediātē (aliis
cōtradicētib⁹ ſignatorib⁹) ad mores p̄
ſequēdos natus iſitaretur. & ſic de aliis in
numeris astrologiſ aptis: quā & ſi in ſolā
determinātā materia agere poſſint. cōcurrē-
tib⁹ aliis qbusdā: puta cōplexiōe ſpiri-
tib⁹. humorib⁹; & aliis extrīſecis: ſicut
p̄ceptorib⁹ cōſuetudī &c. hāc tñ oīa p̄
iouem ī caſu diſponentur ad ſinē p̄dici-
tū ſe p̄tius q̄ per illas ad hoc uel illud effectū
um genus contrahatur.

C̄ Ad rōes igitur iſcōtrariū rīndēdū ē. Ad
primā iam rēpōſū ē, q̄ de ſecūdo mō lo-
quit⁹ ſumēdī ūl̄'em cām, nos aut̄ tertio
mō ſumimus. C̄ Ad ſecūdā dicitur p̄rī
q̄ nō q̄libet cāli pars ſic idifferētē ſt ad hoc
uel illud p̄ducēdū ſunt. n. cōplurcs de

ciii

QUESTIO

terminate cause. hos & non illos effectus producere potētes. alias q̄libet ps quēlibet effectū causare posset. itaq; cōf. se essent cæli uires. quod fieri nō pōt. Secūdo dicitur effectus quos astrologia p̄uidet. suppositum subiectū p̄supponūt; quare materie diuersitas nō est ad p̄positum aduersarii. Tertio dicitur argumētū nullā mētionē de accidētibus effectibus facere; circa q̄ p̄cipua ē astrologica cōsideratio. q̄re deficiēs ēē oportet. **¶** Ad. iii. dicitur cōcēdēdo totū. usq; ad p̄tē illā. & sic de ceteris nam licet in aliqbus ac multis illud accidat: respectu tñ quorūdā locū nō habet. ut ostēsū ē. quare argumētū oñdit cælū esse cām u' em. nō aut̄ ipsū nō esse cām p̄ticularē. cōcessum ē aut̄ & ostēsū utrūq; s. ipsū esse & u' em & p̄ticularē cām diuersorum respectu. **¶** Ad. iii. sicut ad. primā dicitur. **¶** Ad. ultimā dicitur maiore esse falsā. p̄ticularis. n. cā efficiēs. & effectū intendit. & formā motū terminatē. & spēi cōseruationē & sui p̄fectionē. & decorēm uniuersi. quāq; hog; unus p̄ncipalē & ultimus.

Articulus. vii.

¶ An totū cælum ad quēlibet effectū cānsandum concurrat.

Idetur q̄ cælū ad omnē causādū. **u** effectū p̄ducēdū cōcurrat. Sicut enī iferior mūndus corruptibilis depēdet a supiori inesse & cōseruari. ita & iferior sphaera a supori & reliq; p̄io mōbili. nullus aut̄ effectus iferioris sine primā sphaera ifluentia. p̄duci pot. igit. nec absq; aliis. **¶** Rursus quēlibet cæli ps aut̄ simili s̄ agenti p̄ncipali. aut̄ dissimil. si primū effectui uigore p̄stabit. & eius q̄titatē aut̄ uitutē augebit; si secūdū eūdē debilē faciet; quūq; effectus hic tāte. uel tāte p̄fectionis existat. **¶** Amplius q̄libet cæli ps iāliquā domoꝝ duodeci necessario cōsti-

tūtū. igitur effectus illius domus cauſat. sed oēs domus agunt i eūdē effectū. igit. &c. aīs huius ultime cōsequitiōis reputat̄ astrologi manifestū. **¶** Postea sicut in animali euenit; ita & in aliis effectibus euenire necesse est. nec cā diuersitatis apparet. sed in aīali quōdlibet signū dominū spetiale habet. quēadmodū eius membra demōstrat̄ Aries. n. specialiter. capiti p̄do miātū taurus collo &c. ergo quodlibet signū habet in iferioribus dominū & potestatē. sed q̄libet ps cæli. aut signū ē. aut in aliquo signo. s. m q̄ in polis zodiaci iūguntur. ergo &c.

¶ Incōtrariū arguitur. p̄io qdē ex pte recipiētis. clemēta. n. & ignobilia. corpora qualitates aut̄ p̄prietates excedētes q̄litates primas nō habēt; has aut̄ a multis sielis adipisci possunt. frustra igitur p̄ quēlibet cæli p̄tē acq̄terētur. **¶** Praterea nullum iferioris corruptibile. suscepitium est omniū superiōrū uiriū. alias eāquidē plures p̄ficiōis gradus in se cōtineat̄ q̄ certa cæli pars. quū multe celoꝝ p̄tes suas iūcēm uires n̄ p̄ticipēt. nec natura nec aspectu. aut altera cā. **¶** Amplius effectū p̄ficiōes i cā sua magis uniūtūt. q̄ i ipsi effectibus. qm ab u. o multa p̄cedūt & plura in unū reducūtūt; sed nulla cæli pars uires oīum p̄tū cōtinet. multo igitur minus. iferior effectūs cōtinebit. sed cōsisteat̄ suis cāe cōtinet aliquid p̄fectionis. ergo nō oēs cæli partes cōcurrūt &c. **¶** Ruris ex parte dantis qdā sunt stelle q̄ nullā habent significationē. nihil igitur iferiora ifluūt. cōsequētia nota assuptū patet i combustis stellis Ptolemy teste i quatri. **¶** Item sicut planetē inter se minime alterātūt. suis radiis ac uiribus nisi se aspēxerint. sic quoq; nūl in iferioribus causabūt. nisi significatores aspiciat̄; sed sepius accidit nōnullas stellas loca significatiā aut

SECUNDA

stellas non respicere. igitur &c. ¶ Post hanc quā quādā stellā ac cæli partes alia sibi iuicem cōtrariā sint: atq; aduersentur: cōtinget sepius unius radiū adeo debilē: al terius uero adeo potētem esse: ut oīs penitus uirtus debilioris deleatur q̄re debilis: or nullo pacto operari poterit. ¶ Præterea sicut i mīori mūdo cōtingit ita in uniuerso: sed i hoīe cor spūs pducere pōt & cerebrū tēperare. nullo mō cōcurrente pēdis dīgito. igitur &c.

¶ Pro dubi solutione, quedam p̄rānō, tāndā fūt distinctiones. prima, totum cælum ad aliquem effectum concurrere duobus modis intelligi pōt: uno quidem mō positiue aliquid, s. i effectū sue uirtutis iprīmēdo; & illud relīquendo. ac si di ceretur louē hanc p̄prietatē reliquisse. Saturnū alterā & sic de aliis cæli partibus q̄buscūq; Secūdo mō priuatiue, uel corrūpendo uel debilitādo aliāg; p̄tū uires, ac si dicemus saturni radios. louis uirtutē (quā i subiectū iſtueret) uel minuere: uel in nibilū redigere. Secūda distinctionē hec est, influentiū quoddā directe iſtuit in cætum subiectū, sicut pars cæli i ascēdente, aut medio cælo reperta, aut i altero loco p̄dicta aspiciēt: quoddā uero reflexe: ut siqua stella: aut altera cæli pars i alterā & illa alia in alterā. & sic uno uel pluribus mediis iſtueret. Tertia distinctionē: agētiū quādā sensibiliter agūt i subiectū: quādā insensibiliter, exēpla patent. Quarta di stinctionē, agentiū circa aliquod subiectum quādā i trinsece agūt: aliquid i trinsece ipri mendo, uel remouendo: ut sūt ea quā sa rūtati, pulchritudini, robori, uel alicui būiūsmōi cōueniūt: quādā uero extrinsece: ut sunt agentia circa diuitias, fratres, filios, uxores & būiūsmōi. hac tñ distin cōtio ad priorē reduci pōt. Quīta agētiū p̄dicto: quādā agūt sīm plures sui uires:

qđā sīm pauciores, fieri, n. pōt ut, a, agēs uirtutibus. xx. pluribus uiribus agat in b. passum. q̄. c. agens uirtutum. xxx. con tingit etiā agens in se cōtinens uires decē diuersas q̄nq; oībus: q̄nq; uero quibusdā ex illis opari. uel ppter maiorē aut mīore subiecti capacitatē: uel ob maiorē uel mīorem stellā iſfluendi potentia accidētā ter autā uel diminutā. Sexta distinctionē effectuū p̄ducto: quidā sūt iſdiuidue sub stātie, sicut naturalia cōposita aut ipsōs formā: quidā uero accidentia in subiecta recepta, sicut forma pulchritudis cōplexio iſequēs materiā uel formā lenitas, ira, & huiusmodi. Septiā distinctionē p̄dicto: effectuū qđā sūt pfectiores: qđā ipfectorēs: qđā medii: exemplū primō: aīalia perfecta: secūdō: plāte: tertio: elemēta.

Octā distinctionē, uiriū stellāe aut aliās cæli p̄tū: quādā sibi iuicem aduerserūt: sicut martis iniquitas & iouis iusticia, quādā uero: mīme cōtrarie sūt: licet distīles & nō p̄gādiuerse, sunt, n. quādā uirtutes & p̄pribates nec cōtrarie nec sīlēs: sicut colo & odor, qn etiā eāgē tēperies & dispo sitiōes: duobus cōtrariis associātūt: ut de odore suaui cū albo & nigro reperto patet: & sic de iñueris aliis. sicut etiā iter stellārū uires: quādā sic se habent: ut nec alii quibusdā aduersātūr nec similes sunt nec ab alia cā p̄duci possit: ¶ His intellectis ad quāstionē r̄ndetur dicendo primū q̄ totū cælū ad effectus perfectissimos aut p̄pē: sicut hoīes sūt positiue: aut priuatiue directe uel reflexe: sensibiliter uel insensi biliter: i trinsece uel extrinsece cōcurrīt: patet. hoc quodlibet enim signū determinato mēmbrō dominatur. signa autem totum cælū cōprehendūt. ¶ Præterea quilibet domus sua totali uirtute i illos operatur: i trinsece aut extrinsece: ipse aut omnem cælorū machinam comple-

QUESTIO

Etūtur ab eisdē quoq; mēbra dominātur
igitur idē qd' prius. ¶ Preterea nulla celi
psaut stella repiri pōt. quā q̄tum ad ali/
quē effectū sibi p̄pinquas stellas & p̄tes ac
et̄ eas quas aliquo afficit aspectu, nō forti/
ficit aut debilitet. & illa alterā. & sic dei/
ceps. quare siq; fuerint subiecta aliquid uiri/
um omniū ptiū idonea recipere. illa ne/
cessario easdem suscipiēt. Secūdo dicitur
licet totū celū ut dcm̄ ē cōcurrat: non tñ
s̄m oēm eius aut ptiū suag; uirtutē cōcur/
rit: tum q̄a tale subiectū nō omniū uirtu/
tum & ip̄ressionū capax ē: tū quia nō ubi
q̄ quelibet specialis uirtus huius uel illius
stellæ: reflexe sufficit ī passum aliquid impri/
mēre: tū quia nō ī quocūq; statu idē agere
pōt. ut patet in cōbustis aut retrogradis.
quis p̄ alia uirtutē alteri stellæ simile uel
cōtrariam uigorare aut debilitare possit.
Tertio dicitur q̄ ī effectibus ip̄fectori/
bus causandis n̄ q̄libet celi p̄tes: nec s̄m
oēm illag; uirtutes cōcurrūt. terra. n. cete/
ra q̄ elemēta ac ip̄fecta mixta dispositiōes
q̄litates primas excedētes nō regrunt: talie
igitur excellētiores nihil op̄abūtur. quid
enī in terrā iſluere aſſerēdū ē uim. qua ſen/
ſus hoīs pſciūt: aut aliq; huiuſmōi/
ad terre naturā minime attinens? Si iter
huius uel illius mixti p̄prietas. nō niſia
parte celi uirtutē illā cōtinēt p̄duci pōt.
cetera igitur p̄tes proprietate illa carentes
nihil ullo pācto in hūc effectū op̄ari pote/
runt. Quarto dicitur q̄ mediocris perfe/
ctionis effectus q̄nq; unius q̄nq; alterius
extremi conditions participant. ¶ Ad rōes igitur quis responsio ex ſupra/
dictis pateat. p̄ticulariter tñ respōdēdū ē
ut uniuscuiusq; uires apparet. ¶ Ad pri/
mā dicitur ſolū cōcludere oēs ſpheras cō/
currere. qd' cōceditur in oībus effectibus
ſed nō quālibet ſphera p̄tem. ¶ Ad ſecū/
dā cōcessum ē totū ſuicie uel priuatiue.

¶ Ad tertiā dicitur nō i oībus effectibus
poſitiue q̄libet domū op̄ari q̄a nō ī igno/
biliōribus. ¶ Ad q̄rtā negatur ſiſtudo
& cā diuersitatis eſt. quia plura ad p̄fecti/
us p̄ducēdū. aut fortiuſ. regrūtū. q̄ad
ip̄fectori. ¶ Ad alias pro pte cōtraria di/
cendū negādo ultimā cōsequētiā: quia p̄
fectiū agent plura q̄ pauciora. ¶ Ad ſecū/
dam dicitur cōcludere ſolū. q̄ n̄ oēs uires
ſuas quelibet p̄ celi exerceat. ad illa p̄du/
cēda. qd' ē cōcessum. ¶ Ad tertiā dicitur
ipsā cōcludere q̄ nullū ſerius pōt oēs ui/
res oīum ſup̄ioꝝ recipere. nō aūt q̄ n̄ poſ/
ſit aliqd ab oībus haurire. ¶ Ad q̄rtā di/
citur ſtillas cōbustis inſenſibiliter op̄ari:
aut debiliter: aut mediātē ſole. eius uires
acciōtē. ¶ Ad. v. dicitur: q̄ necellārio q̄
libet p̄ celi aut asp̄cit locum. aut asp̄cit
asp̄ciētēs: & ſic deiceps. p̄terea ſi nō asp̄/
ceret: adhuc. nō cōcludit. qn p̄ partē ante/
pte ut dcm̄ ē op̄ari poſſint. ¶ Ad. vi. dici/
tur q̄ cōcludit poſitiue. ¶ Ad ultimā di/
citur priuatiue digitū cōcurrere. nā ſi am/
putetur digitus. opus nō erit aliq; ſpiri/
tuū q̄titatē ad illū trāſmittere & delegare
quibus ſenſibiliter uel inſenſibiliter forti/
us aut debilius ageret.

Articulus. viii.

¶ An cālog; effectus ip̄ediri poſſint.
Idetur cālog; effectus aut uires
uip̄ediri nō poſſe. qnimo ſicut mo/
tus eoz &c. aliter ſe habere non
poſſūt. ita & illorū effectus. Ea. n. q̄ a deo
ordinātur ip̄ediri nō poſſūt. qn̄ nec ab ip̄
ſo: quū ſe ip̄m nō poſſit ip̄edire. nec ab ali/
is: quū nulla ſecūda cātātē poſtē ēē poſ/
ſit. ut p̄ix poſſit ēē obſtaculū. ſed cālog;
motus & uires a deo ordinati ſunt. quū a
prima cauſa cālū & tota natura depen/
deat. ſ̄m p̄yopatheticos. omnesq; appro/
bati phyloſophi idē cōfirmāt. iuxta illud.

SECUNDA

David & opera manum tuarū sunt celi.
 ¶ Preterea quom celi ptes se inuicem ipe-
 diunt, nō ob eā cām effectus celoz ipedi-
 ri dicimus, nō, n. effectū ptrialis cāc respi-
 cimus sed totalis, si igitur ipediretur, aut
 hoc a superioribus cāis, aut ab inferioribus
 eueniret, nō a superioribus, qā nō nisi sūm
 diuina uolūtātē superiora disponūtur, uo-
 luntas aut diuina nullo pacto nature cur-
 sui aduersari pōt, quū nil aliud natura sit
 qād a deo ordinatur, nec ēt ab inferiori-
 bus, quū iserius nō possit supius supare.
 ¶ Adhuc celoz effectus nō nisi ad sibi sub-
 iecta se extendunt: qm̄ siqđ libeg ab eoz
 influxibus fuerit, puta spiritales sbē penes
 illud pđictoz effectus mēsurari nō debēt
 sed celi subiecta nullo pacto eoz uim ef-
 fugere possūt alias subiecta nō ēt, ig. &c.
 ¶ Amplius si celis resistere possumus hoc
 nō nisi celis mediantibus euenit: sicut in
 electionibus patet; sed hoc non est celos
 impedire, sed potius est ipsos hoc uel iſi
 Iud non pducere, igi. &c.
 ¶ Sed cōtra sūt, expientia, auct̄oritas, &
 ratio, ea etiā quā supius demonstrata sūt.
 Expiētia quidē cernimus, agriculturz ar-
 te nō nulla naturaliter producenda adeo
 uariari: ut ea qā celoz cursu illis euenirēt,
 minime cōtingāt, iserēdo, seminādo, plā-
 tando, abscindēdo, circa elemēta quoqz
 similē alterationē patet euenire, circa pe-
 cora etiā interficiēdo, marē cū semina iū-
 gēdo, testiculū dextrū uel sinistrū abscin-
 dendo, ut masculi uel feminine generētur:
 quā omnia si solo celoz influxui relin-
 quantur, pfecto exitus diuersos cōsequū-
 tur, mutantur aut ab ea cā quā celi non
 subditur: a qua & fortuna & ars & cōsili-
 um sequūtur: duoz resultāt p̄cipia, na-
 tura, s. & ppositū, ut supra. ¶ Auctorita-
 tes inumere adduci possūt: nō mō theolo-
 gos, ac phōz, necessariū, & cōtingens po-

nētiū: moralium quoqz uirtutes & uicia
 & cetera p̄dicta: uey ēt astrologoz, Ptol.,
 eni ubi supra hec ioferiora celi nō ieuita
 biliter affirmat euenire: sicut qua diuina
 uolūtate, in libro fractus: etiā afforis, v.
 Pōt huius sc̄ietia, p̄fessor multos effectus
 stellaz euenteret, &c, idem, viii. Animus
 sapiens cælesti potestati coopatur, sicut
 optimus agricola mūdādo &c, Idem, x.
 xiii, xviii, xx, xxii, xxv, xxvii, xxx
 vi, xli, liii, lv, lvii, preterea oīs electionū
 sc̄ia: quā a cūctis astrologis cōceditur, hu-
 ic sētētie cōcordat, nō, n. possēt electiōc̄s
 p̄dēs, aut obesse: nisi celoz effectus mu-
 tari possēt. ¶ Ratio ēt idem oñdit, nulli
 eni dubiū ēē pōt, celos a libera cā sibi nō
 subiecta ipediri posse. Ad cuius rei notiti-
 am, aduertendū ē triplex genus cāe: qđ
 celoz effectus uariare pōt. Prima qđ cā
 est, diuina uolūtātē: cuius uirtute conditi
 sunt celi: multo, n. maioris potētie absqz
 ulla p̄portiōe Deus est in agendo: qā celi
 in resistēdo, qui quū liber sit alias nō esset
 dignus ut esset Deus, celos destruere, ne-
 dū ordinē & uires eoz mutare poterit, si-
 cut, n. orologii faber, quāqz talitēpore bo-
 rá nonā pulsandam ordinauerit, qā facilli-
 me & plures & pauciores et nullā pulsari
 ordinare pōt; ita & multo facilius celi &
 ordo a prima cā imutari possunt: quum
 p̄fertim cuncta diuina substentatione ege-
 ant. ¶ Simile substantiis seperatis cōtin-
 gere pōt si solā eoz uirtutē & celi resisten-
 tiam cōsiderauerimus. & hoc duplii uia
 Primo ex parte celoz, intelligētia, n. ap-
 plicata: aut celoz anime (si animati sint)
 non ex necessitate nature agunt, sed sem-
 per regulariter agunt: quoniam melius
 eligunt: sicut igitur homo suoꝝ actuum
 dominus est: ita multo amplius intelli-
 gentia, pōt igitur celi intelligentia cuius
 uirtute multa producuntur illa uariare.

Secundo ex pte patiētis. possūt. n. intelligētie subiecta āmouere. et multis mōis uariare. qbus cēlog. uirtutes uariis modis uiscipient: aut nō suscipiāt. Nō tñ oia impē dire possūt. tū quidē ppter plura. quā in telligētibus manifesta sūt. similiter) licet debilius) a tertia cā. quā libera uoluntas hūana est. euēnire pōt. patet p oia quā su perius ostēsa sūt: ac inferius palāfient. ex cuius opatiōibus fortuna seq̄tur. quom aliquē effectū uentuꝝ cognouerit hō pō test inferiores cās iuuantes aut ip̄dientes. & ex cōsequēti remouentes effectus futūros āmouere. p̄bere. ministrare uariis modis: nō solū in sibi extrinsecis. ut exēplū adductū ostēdit: sed ītrinsecis. ut īstigātibus sensib⁹ ad aliqd opandū. pōt libera uoluntas sensū iteriores. s. īmutare. Si. similiter q̄s īfortuātis in diuitiis libera uolūtate pōt terrā fodere & thesauꝝ repire: sic igitur humana uoluntas aut hō p uoluntatē liber. inferiora diuerso mō appli cando. cēlog. īfluxus īmutare pōt: angelica uero similiter & ulterius quedā ex pte cēlog. uariare. diuina aut omnino influ xus & causas īfluxuū omni mō īmutare pōt. ueg. ē tñ q̄ remotis his ip̄dientibus causis. supposito q̄ cēlog. ordine p̄ticula ri. oia ex necessitate euēnire: sed uniuersali ordine p̄ticularis euerti pōt.

¶ Ad rōes igi. īcōtrariū dicēdū. q̄ a Deo ip̄diri possūt & ab aliis. primo. n. a Deo ut dictū ē: & ad rationē īcōtrariū. Deus se īpm nō ip̄dīt: cōceditur. si celos ip̄dīt nec ordinē uniuersalē ip̄dīt. quo inferiora supioribus subici uoluit. q̄re etiā a libera creata uolūtate poterūt ip̄dīri. ¶ Ad secūdā dicitur q̄ a supioribus cēlis & ab humana uolūtate quā superior ē ip̄o cor pōre cēlesti. & ad rationē de Deo dicitur q̄ cū eo quod argumētū cōcludit stat ip̄. si in particularē hūc uel illū naturaꝝ parti

cularis cursū euertere: licet. quidq̄d agat positiuū. natura sit. ¶ Ad tertīā dicitur. primo. q̄ aliquid reperitur cēlis subiectū hoc. s. mō ut nihil p̄ter Deū illi domine tur. sicut aeris dispositiōes & alia multa: quedā uero & alteri causā subdūtur. plānetā. n. & bruta & hominū sensus nō so lum a cēlis p̄ se moueri possūt: sed a libe ris hoībus an intelligētiis. planta. n. du ratiua diu. a libera uolūtate icidi pōt aut cōburi: eiusq̄ nutrimentū in pte aut ī totū āmoueri &c. Similiter īstigātibus cēlis interiores sensus ad homicidiū īmedi ate uel mediate ut īfra. pōt hō libera uolūtate & itellectu & rōe. ab ea cogitatōe illos āmouere Deū laudādo orando &c. si m̄ti cōpos fuerit. ¶ Ad ultimā dicitur q̄ argumētū ueritatē cōcluderet si cēli se ip̄sis sic se applicarēt ad effectū quēpiā im pediendū. sed hoc ueg. nō ē. nā huius ap plicationis principiū est hō: aut libera crea tura. qua in re p̄cipuā hoīs supra celos po testatē cernimus ut cēlis ip̄sis. cēlis obsta re possūmus. ac si quis aduersarium armis suis superare posset. Secundo dicitur. q̄ non semp cēlis. cēlis resistimus: sed q̄nq̄ corpus supfluos hūores malos mūdando futurā ēgititudinē euitamus: q̄nq̄ subie cētū āmouēdo sicut supra dictum est.

Articulus. viii.

¶ An solo lumine cēli agat in inferiora. Idetur cēlos solo lumine in inferiora. ora agere. s. n. aliis mediis age. rent maxime motu & influentia oparētur: sed hoc nō cōtingit. ig. &c. minor oñditur. primo. n. motus localis acti uus nō. sed ubi. suo mō fluēs. īfluētia ue ro si regreteretur: hoc ideo ēet q̄a lumē suf ficiens nō esset īferiora p̄ducere. cōseruare &c. sed arguitur lumē esse sufficiēs. lumē enī in se īgl̄tates primas cōtinet de calidi.

SECUNDA

tate & siccitate, patet in lumine solis uir
tute cōtineri, de frigiditate & humidita
te: patet in lumine lunæ includi p̄cipue s̄m
astrologos. si igitur qualitates primas cō
tinet, ergo & alias ab illis effluētes: & cō
plexiones elemētōe: & mixtōe: & mate
riarum p̄ formis suscipiēdis seruandis &
generandis dispositiōes: poterunt igitur
cæli mixtorū formas de potentia materiae
educibiles generare, solo lumine medio.
¶ Preterea si formas s̄bāles lumen pōt in
strumētāliter p̄ducere: multo fortius oc
cultas p̄prietates materiū uel mixtorū
produce poterit: quū quocūq; acciden
te substātia nobilior sit; sed si influētia ne
cessarie ponātur, maxime ad huiusmōi p̄
prietates saluādas ponūtur, i.gi. &c.
¶ Sed in cōtrariū est expiētia, auctoritas,
& ratio. Videmus. n. luminariū aut alia
rum stellās oppositione, maiorem alte
rationem in s̄ferioribus causari, q̄ lumi
nis augmentū expetat, siquidē solo lu
minis augumēto eueniret: nō quom Lu
na sub terra est, nec etiā cum in oppositi
one Luna tardissima est motu, sed potius
quom sup terram aut duobus uel tribus
ante diebus, q̄n. s. uelociori motu plus
luminis aquirit Luna. Hoc idem in aspe
ctu quarto euidetius cernitur: & luce cla
rius in Luna cum stellis aliis cōiunctioni
bus, aut aspectibus, quare cælum aspectu
illo, distantia, seu figura agere necesse ēt
cuius mediū paruā habent philosophi no
titiam. ¶ Preterea sub terra alicubi ani
malia generantur ex putrefacta materia,
quo lumen aut illius uirtus nullo mō p
uenire pōt, ut patet in locis multū subter
raneis, opus est igitur altero medio, s. in
fluentia cælū agere. Hoc idem magne
tis uirtus nobis declarat puenit, n. uirtu
alis radius eius ad ferrū, lignis & aliis den
sioribus corporibus intermediis: quo lu

minis radius minime pueniret. ¶ Prete
rea nō nullas p̄prietates in corporibus in
ferioribus uideamus, que in lumen aut
eius uirtutem reduci nō possunt, sicut la
pidum mirabiles uires, & plantarū, forti
us animaliū potissime, taceo archana que
soli astrologi cognoscūt, ut q̄ tali tēpore
natus ad turpes mores incitetur. ¶ Rur
sus s̄fēsu uideamus plātas quādā (ut supra
dictū est) tot annis fructus p̄ducere, quot
diebus Luna a Sole discesserit, igitur mo
tus Lunæ a Sole, illius est cā, nō. n. ab af
fectu accidere pōt, quia q̄nq; nullo inter
luminaria aspectu existente, effectus simi
lis accidit, nec ēt ab acq̄sito lumine, quia
potius cōtrariū cōtingere deberet, ut s.
paucioribus anis (uirtutæ plāetæ lumine
Lunæ uigorata) fructus p̄ducere, i.gi. illi
us effectus, motus primi mobilis lumī
niū respectu, cā est. ¶ Hoc idē astrologis
aptissimū est, uirtutē in radice nativitatis
impressā s̄m uarios cæloḡ motus mutari
cernētibus. Sūt i.gi. q̄ttuor media quibus
agūt cæli lumē, ifluētia, figura, & motus
¶ Hoc idē ratio declarat, distinctio qdē
effectuū ex causaz̄ principaliū uel instru
mētaliū distinctiōe p̄cedit, q̄re fieri neq̄
tot inferiores effectus solo lumine causa
ri, lumina, n. stellaz̄ nō talē inter se diffe
rentiā habēt, qualē inferiores effectus ui
demus habere. ¶ Amplius quū nihil fru
stra agat natura, si solū cæloḡ motus or
dinati fuissent ad agentia deferēda, ad lu
mina, s. p̄cipiāda a diuersis terre regioni
bus, eqdē augiū motus, stellarūq; fixaz̄,
trepidatiōis & nonā spheraz̄ (s̄m ponētes
& spheraz̄) epicycloz̄, ecētricōz̄ quoq; su
p̄fluerēt, quum nihil pene plu lucis aut
minus p̄ eos motus determinate p̄tes terre
p̄ticipent. Sūt i.gi. p̄dicti motus uarii ob
uarias cæloḡ ifluētias, uariosq; effectus
producēdos a prima causa ordinati.

QVESTIO

CAd rōnes igitur incontrarium respon-
dendum est, ad primam cōcedendo mo-
tum non esse actiua formam per se, sed
coactiua; itaq; si per possibile uel impos-
sibile lumen & influentia a cōsideren-
tur, motus nil penitus in inferiora cau-
ret; & similiter de figura dicendum est.
Sed coactae formae sunt, per figuram eni-
uariam, uarias sibi uolunt uirtutes cōlo-
rum, ut infra patebit, per uarios motus
uario modo aquiruntur augmentur uel di-
minuuntur uires stellarum, aliarūq; par-
tium cōlorum. Quare predicte formae
motus uel figura, alias duas scilicet lumen
& influentiam modificant ac determinant
per se uel per accidens, ipse enim motus
causa est, qua tanto uel tanto, tali uel tali
tempore effectus per alias producantur;
significatores per corpus uel aspectum ap-
plicentur, per antistitia, per partes, p. pfe-
ctio[n]es, per directiones ad loca, stellas, p.
tes, cuspides, figuræq; significationes per
ueniant. Et tunc aliis coadiuuantibus cau-
sis effectus pducatur, dicitur ulterius lu-
men non sufficere ad materias disponendas
qm; quattuor qualitates primas non conti-
net, lumen enim Lunæ calefactuum est
sicut & quodlibet aliud; unde & noctes
in plenilunio calidiores ceteris paribus
dicuntur. Opus est igitur influentias calefa-
tiu[m] aut in frigidatiu[m] &c. ad complexi-
ones introducendas, ulterius dicitur, sicut
medici, tenent quedam esse complexiones in-
sequentes formam; ut quæ ex qualitatibus
primis resultant, quedam uero insequen-
tes materiam; ut occulte dispositiones ca-
lestes; quibus sanguineus uerbi gratia est
fur; sic Jacobus forliuensis exemplificat.
Tenendum igitur est (uiribus cōlorum
per astrologica cognitis) non omnes for-
mas in materia introduci, & educi sola
complexione insequente formam cōcur-

rente, sed in quibusdam altera cōplexio[n]es
una uel plures materiam in sequentes re-
quiruntur. Ex quibus patet q; si lumē pri-
mas qualitates & cōplexiones in sequentes
formas uirtute contineret, nō tñ materiā
ad quācūq; formam recipiendā sufficeret
disponere. **C**Ad secundā negetur cōsequē-
tia quare sicut leo leonē generare possit,
nō tñ mures aut plātas, & huius causa est
quia instrumētales causæ sūt, nō aut prin-
cipiales, lumen uero instrumētalis causa
est, agentia aut principalia p[er] primū cō-
uenientibus mediis agunt.

Articulus. x.

Can cōlū sit cā mali naturalis, seu pena-
pparet cōlum nō esse cām natura-
lis mali, puta egritudinū mortis
mōstruositatum &c. hec. n. oia
manifestā habent cām p[er]ticularē infe-
rem sufficiētem, igitur inferioribus nō
superioribus tradēda sūt, cōsequitio nota
quā mali & defectus potius causa debili-
oti & i[mp]erfectioni; q[ui] fortiori & perfectiori
tribuenda sint, assumptū oīditur, egritu-
dines, n. q[ui] optime a medicis in cauas su-
as naturales, nō naturales, reducūtur &
p[er] naturā, sicut elemētorū disrasiam,
nimiāq; alterius habūdātiā aut defecū
cōplexionem debilem aut fortē, humores
abundantiā uel defectum, et sic de ceteris
naturalibus nō naturalibus & p[er] natu-
ram causis p[er] se & per accidens, sunt et ex
trinsece cause agētes, ut solutæ cōtinuita-
tis, quis eni negare p[ot] libera uoluntate
hominē, alia bruta, plantas &c. interfici-
cere aut corrumpere posse, uenena quoq;
nimiū calorē frigus & sic de aliis, quæ oia
sufficiētes egritudinū & corruptionum
cause sūt, mōstruositatē uero in seminis
defectū, aut spiritus gigñitiui reducunt.
aut matricis uel menstrui indispositionē.

SECVNDA

CAmplius si effectus causis inferioribus diutius durare cōseruariue posset; cælestis aut cā illū corrūperet, cælū pculdubio i uidum esset & iniustū; quū pfectim iuuenes qñq; auferātur, senesq; retineātur; iu sti egritudinibus opprimātur; iniusti sa nitate fruātur. cōsequēs fieri non potest. **C**Rursus si sic, igitur nature opa ipsesta sunt, cōsequēs falso cōsequio ostenditur nam ex pfecto imperfectū generare; imperfectū quoddā est, sed quum aīlia corrūpūtur illis imperfectiora generantur, cadauera. s. i. g. &c. **C**Preterea si sic igitur cælū impse cētum est, cōsequēs impossibile; cōsequio declaratur: nam aut cæloꝝ effectus: puta aīlia sanitas boni sunt. & sic imperfectū est illos amouere. si nō, igitur idē quod prius. **C**Item quom monstrum generatur; aut pōt cælū abscq; mōstruositate generaret; & sic esset inuidū ut prius, aut non; & sic ab aliquo ipeditur; itaq; ipediēs illud, nō cælū, monstrum generabit. **C**Adhuc dice re effectus cæloꝝ esse pter eorū aut motoꝝ intentionē est ineptissimū; sed malū preter intentionē agentis causatur, s. mōs phōs igitur mali effectus nō sūt a cælis, primā ppositio patet, nam imperfecti agentis est ali quid prater eius intentionem causare. **C**Incōtrariū experīetia, auctoritas, & rō est, uidemus, n. experīetia egrotos mori turos in lumiariū aliarūq; stellag; aspectib; alterari: gratiō morbo affici, ac tā, dem mori, cōpertū ēt habēt astrologi mōstra, quibusdā ptibus cæli obseruatis gene rari. **C**Auctoritates astrologorum nō est opus querere, qm̄ oēs una uoce idē asse runt, usq; adeo q; si quis sentētiā, istā nega rit; omnē astrologiā ruere necesse ēet. Sed missis astrologiā auctoritates faciamus, & ad phōs theologiā excellentissimōrē dicta nos cōuertamus. Scotus, ii. s. dist. xiii. q. ulti. ait. **H**abent, n. cæli aliquam

actionem dispositiūā in remittēdo qualitatis & buiūsmōi, & sic est cōueniēs & ne cessariū q; bonus medicus habeat sciētiā astrologiā possunt, n. ppinare aliquo tē pore medicinā quae iterficit; & tñ alio tē pore liberaret, beatus Tho. i multis locis hoc idem asserit. **C**Sed rō cū illis sentire nos cogit, supra, n. ostensū ē: celos elemētis, q̄litatibus primis, mixtis, ipfectis & pfectis, deniq; cunctis corporeis uirtutibus domiari. Ex qbus aptissime sequnt elemēta cōplexiones, humores, mēbra, spūs, & uires, cælis alterari, & p cōsequēs sanitatē & egritudinē; & mortem. **C**postea cælū & pfectim luna humoribus dominatur, igitur eōe mutationū cā est, & sic idē qd̄ prius, assumptū ostēdunt cretici dies, i qbus uirtus a supioribus stimulatur et humores mouēt. **C**Preterea sepius aerem tali q̄litate aff. cū experimur, ut hoīes et bruta subito in egritudines incidāt similes, subitoq; moriantur: aut altero comuni morbo laborēt, hec aut aeris dispositio aut alterius corrūpentis ifectio; nō a q̄litatibus primis (qbus se inuicē alterat elemēta), pcedit; quū maiori seu intensiori caliditate, frigiditate &c. existentib; id minime accidat, quū ēt qualitatē illā ue nenosam p annū seruari, aīlia iterficere potentē uideamus. **C**Amplius oīs alterationis cælū cā esse pōt, ut cū beato Tho. conclusum est supra, igitur & egritudines & mors, sicut aut egritudo in cōplexione a cælis pendere pōt, ita ēt in compositiōe qua monstra egrotant. **C**Preterea mixtōs formē materiales, uir tute cōtinētū in stellis, ut supra, sed iter istas nōnullā uenenosā mortifere reperiū tur, respectu complexionis & sanitatis ho minū & brutoꝝ, igitur & stellā ille rōna biliter hoībus erūt aduerte. **C**Item sicut in mūdo, iſerioti causā p̄ticularēs opposi

d

23

QUESTIO

tor reperiūtur sic & in superiori; alias su
 periori inferiori ipfector esset; sed in iferiori
 quia reperiūtur sanitatis pductua etiā
 egritudinis cōperiūtur. igitur similiter in
 superiori; ubi sanitatis cause cōtinentur.
 Amplius inferioris mudi ordo a supio
 ri ordine pcedit; quo ordine mundus est
 unus. sed in inferiori ordo est; ut elemē
 ta ob mixtō generationē corrūpantur.
 plantis aīlia & herbis uestiūtū; aīlia cō
 plura tam aquatica q̄ terrestria q̄ uolati
 lia raptu uiuentia aīlibus uiuant. homo
 tandem & plantis herbis & p̄dictis com
 pluribus aīlibus nutriatur ubi corrup
 tio & mors necessaria est. igitur talis cor
 ruptio a cēlis causatur. Rursus; quid
 q̄ i causa est cause & causati causa est. sed
 cēlū ē cā generatiōis in iferioribus. igitur
 & corruptiōis. quū generatio unius sit cā
 corruptiōis alterius hēc cōclusio est Aris.
 ii. de ge. ut supius est adductū.
 Quia uero nō tñ p̄ alterationes cōplexiōis & q̄
 litatū primā egritudines in corporibus
 causantur in complexione; quia sequit q̄
 in cōplexiōe idē accidere pōt: posita semi
 nis uirtute debili; aut nimia. itaq̄ nō uili
 lis aliis modis. quos unusq̄s sani capitū
 phūs cōprobat; sed et aliis cognitu diffici
 lioribus modis. mortē ac egritudines. cor
 poribus accidere apte obseruātes calorū
 uires cognoscūt. sicut hunc suffocari; illū
 gladio perire: & sic de aliis. ideo opus est
 in his occultū modū iuenire; quo id acci
 dere possit. Duo igitur supponenda sunt
 iuxta philosophos sentētiā. Prīmū ratio
 ne similitudis complexiōnū & mōrē; pri
 mo ituitu; hoīem quēpiā alteū diligere;
 aut odio habere; nullis p̄euntibus benefi
 ciis; aut injuriis; quin etiam quādoq̄ infe
 rentem inuiriā ui quadam diligimus.
 beneficia uero; odio habemus. Secundū
 est cōplexiōes distemperatas ac multum

a temperamēto lapsas; malarum seu īm
 perfectarum operationū esse causas. sicut
 enim temperata cōplexiōe perfectissimas
 operationes perficit anima; aut ipsum cō
 posatum; ita multū lapsa; deficiētes. hinc
 est q̄ pueros simul; eiusdemq̄ complexi
 onis hoīes; plerūq̄ amicitie uinculo tene
 ri uidemus. ita per cōtrarium dissimilis;
 hinc etiam collericos ad pugnā p̄nos;
 melācolicos ad uindictam/auariciam/ ui
 litatē; & huiusmōi deditos esse dicimus.
 Astrologi uero altiore causam querē
 do apertum habent ex lumiārium p̄mu
 tatione; signorumq̄ obedientia; ac etiam
 aliis cēlestibus cōformitatibus; amorem
 & odium; cōcordiam & discordiam; pue
 nire. quae tamē causa prioribus nō adue
 fantur; imo plerūq̄ eāz sunt causæ; si
 militer Saturnum quibus p̄eest melāco
 lici effectus p̄bere ac p̄prietates; Martē ue
 ro colerici; ex quibus sequuntur mores p̄
 dicti; sed hoc inter astrologos & philoso
 phos interest. q̄ philosophi omnes p̄e
 dicta causata in complexiōem isequē
 tem formam reducunt. s. colericam san
 guineam &c. Astrologi autem postq̄ san
 guineum furem comperiunt. in cuius na
 tuitate infortunam predominari in re
 bus diuinarum comperiunt; & per op
 positum melancolicum liberalē; fleg
 maticum intrepidū; colericū uel san
 guineum effeminatū; colericū religio
 sum; sanguineum malorum mox; celos
 obseruando; in illis causam inueniunt p̄
 complexiones materiam in sequentes. ut
 periti medici tenē & affirmāt. Ex his
 sequitur natum suis moribus; operibus;
 ac oblectationibus in hoc potius q̄ in il
 lud mortis genus incidere; sequitur secū
 do q̄ non solum ratione morū; sed quan
 doq̄ nullis precedentibus uiciis aut ma
 lis operibus; q̄ primū potēti huic uel illi

SECVNDA

fiat obuiam in eius odiū incidat. & nō solum odium sed etiā in hoc uel illud tali uel tali modo potentiores incitans ad offensam aut premium per contrarium. **C** Ex his patet qualiter cælis mediatis homines uel animalia uel alia corpora & eorum corruptiones ipsis subiciantur. Et sicut de natura bonis & malis dictum ē: ita et de fortuna bonis dicendum: ac etiā in re iiquis que discurrentibus relinquuntur. Non est igitur mirandum si (hac uel illa tali parte influente) natus hic ad ignem alter ad suffocationem, alter ad diuitias, alter ad paupertatem inclinatur. & ita in ceteris. Est igitur dicendum s. m. philo, sophos: q. cæli per accidens ē causa huius uel illius mali, quia bonū non potest esse p. se causa mali. & omne agēs agir p. p. ter finem & bonum: Sed s. m. astrologos dicendum esse uidetur, cælos esse causam mali particularis p. se, nō tanq. finem ultimo intentum, s. gratia cuius: sed quo uniuersi perfectio & alia multa bona consequuntur ut dictum est. **C** Ad rationes igitur incostrariorum dicendum ad primam: q. licet omnia predicta ab inferioribus solum causis pendere possint, illud tamen in paucioribus accidit, plerumq. n. predicta omnia a superioribus causis immutantur, sicut supra ostensum ē, ad nūmīum n. coitum, crapulā, exercitium immoderatum, gladium &c. nōnūq. hominum sensus incitantur, tā ex parte agentis q. patientis, similiter debiliis uirtus a conceptionis figura plerumq. pendet, qua tamen nō succumbit nisi ob fuerint cælestia, magis enim uidemus debile corpus resistere q. forte: licet huius effectus causa particularis non desit. **C** Ad secundam dicitur negando consequentiā: & hoc quia cæli principaliter nō p. cultare bonum huius uel illius intendunt, sed totius uniuersi qui in diuersitate consistit & quosdā defectus ex necessitate materiae non euadit, quod autem de iustis & iniustis adducitur: aliam esse uitam in qua cuncta compensentur opera demoni strata, supposita dei necessaria iusticia, nec iniuste genus alicqd. mortis obire p. hō. **C** Ad tertiam dicitur negando consequentiā: & ad eius ostensionem dicitur, q. p.fecta corrumpere per accidens, ut iterum equa perfecta uel perfectiora generari possint, & ut uniuersi consonantia seruetur, non est imperfecti operantis, sicut in p.posito euenerit, si enī semper ex imperfectis perfectiora generarentur, tandem sola perfectiora in uniuerso reperirentur, & sic uniuersi ordo solueretur, & consonantia, si cut enī in cetera necessarie sunt & graues, & acute corde, & incōsonantia uoces, ita & in uniuerso diuersi perfectionum graudus. **C** Ad quartam dicitur, q. effectus boni sunt, sed melior est uniuersi perfectio. Secūdo dicitur bonū ēe hos effectus esse, nō semper, sed tali uel tali tempore. Tertio dicitur, q. licet effectus boni sint, post illorum tamen corruptionem meliores generari possunt. **C** Ad quintam dicitur, q. monstrum quandoq. generatur ex defectu femellæ, & plurimum in ea re, si torum, quādoq. ex maris defectu, & seminis eius, sed plerumq. ex debilitate partū cæli, in concepcionē p. dominatiū: quā p. tunc meliore effectū producere non possunt, partes, n. cæli non partū in cūctis, p. p. rietatis variātur, unde illud ipediri, est non posse amplius, has uero debiles p. tes statuit natura, malum, n. suo loco possum, eminentius cōmendat bona, uta it Augusti. **C** Ad ultimam dicitur, q. n. preter cælorum aut eorum intelligentia cognitionem effectus eueniunt, licet preter intentionem esse possint, aliud enim est

dii

24

QUESTIO

cognitio & aliud intentio. argimētum
aut de cognitōe pcedit. faber enī quom
ferram ferream facit. contrabendam rubi
ginem cognoscit; nō tamē intendit. sicut
phīs clarum est.

Articulus. xi.

Cācēlū in sensu hominis influat quā
dam; quibus si assentiret ratio. seu uolun
tas eius. peccaret moraliter.

Xistimant nōnulli. cēlos nullo
pacto in sensu hominis influere
posse ea: quibus si uolūtas assenti
ret peccaret: si enim sic res se haberet. cāli
causē uicio; moralium essent. consequēs
inconueniens. quum cālestia a uiciis alie
na esse debeat. cōsequutio clara est: quū
sensibus instigantibus uoluntati peccādi
prebeatur occasio. Item. quod in infe
riori natura uituperabile est: multo am
plius in cālesti: sed ad malum morale in
stigare homines. in homine uicio dandū
est: multo igitur amplius in cālis; preser
tim s̄ in astrologos putantes pro maiori
parte cēlos animatos esse. Amplius: si
ue cālum animatum sit. siue ab intelligē
tiā motriū motū. id agit. q̄ primā causā
placet: quum imprudētissimū sit. putare
cālestia preter diuinā uoluntatis ordinē
operari: sed deus nullo modo causa pec
cati. mali: seu deformitatis esse potest. igi
tur nec cāli. Preterea quum nibil agat
nisi in uirtute primā causā. si cāli sic in
fluerent primā causam cooperari necesse
esset. sed iniqui domini ē. seruum ad in
iuriam s̄bi inferendam prouocare: quom
presertim uindictam sumere malefacto
rum statuerit. igitur deus esset iniquus.
quod est nefandum. Adhuc: quanto
persona gubernans sapientior est. tanto si
bi subiecta magis ab erroribus semota fa

cit: sed cālestia principia gubernātia sapi
entiora sunt humanis: igitur si quidam
homines ab operibus suis & regimine. et
rores omnes excludunt. & errores occasio
nes. multo amplius cālestia.

Cadde prioribus: quanto agens perfecti
us est. tāto passum magis sibi simile facit
sed cālestia inferioribus perfectiora sunt.
igitur suis operibus. inferiora magis sibi si
milia faciunt: quum igitur superiora ui
ciosa non sint. nec etia ad uicia inferiora
inclinare. aut instigare poterunt. **C** Po
stea. aut cāli sic influendo peccat: aut nō.
si sic: uiciosa sunt cālestia: quod est absur
dum. si nō. igitur iuste agunt sic influen
do: sed iustis rebus aut uasiōibus uirtus
est coherere. igitur uoluntas assentiēs me
rebitur. qđ est impossibile. **P**reterea. aut
Deus cēlos potest inuocos facere: aut n̄.
si sic: & noluit facere. ergo iuidus. si nō.
ergo non est omnipotens. consequētia
uera esse non possunt: igitur nec illa ex
quibus sequuntur. **V**iterius oīs causa
prima plus influit q̄ secūda: sed si cāli si
instigent sensus. prima causa erunt pecca
ti (si uoluntas assentiat) igitur & grauius
peccabunt. **P**reterea si sic similiter bru
torum sensus alterarentur: & multo for
tius. quum penitus subdaniur. hoc autē
nō apparet. igitur &c.

C Incontrarium tamen est experientia &
pertissima: auctoritas non solum astrolo
gorum: sed medicorum. ut ostendetur
infra. Et rationes clavis me complures.
Videmus enim lunaticos. seu luna mul
tum subiectos. homines scilicet quosdam.
qui dum luna. aut a solis opposito. quar
to. uel combustionē. aut ab altera quam
uolueris causa patiatur. malorum morū
existere. accidia. inuidia. ira maxima affi
ci. usq; adeo. ut presentibus letitiae causis
inferioribus. ima emittant suspiria. itaq;

SECVNDA

nonunq; etiam aduersis accidētibus, spō
tanea leticia incredibili sūt affecti, quem
effectū si qui phylosophi in sanam uel
egram complexionem reducerent, obici
atur illius complexiōis cælum esse moto
rem & causam, quam rem aperte cognos
cent, si tunc temporis cælorum dispositi
onem obseruauerint, nec tanta comple
xionis mutatio appetat (si tñ modo infe
riora inspexerimus) q; ex illa tantā morū
& cogitationum varietas effluere possit.
Videmus etiam Marti subiectos, bellum
precipue petere, ad iram, uindictam, ho
micideum, depredationes, stupra, & hu
iustmodi a ratione fugienda pronus esse.
Saturno uero subditos, inuidos, fenera
tores, auaros, fetidos, imūdi coitus, uin
dicatores, & huiusmodi, quod si qui in
solam complexionem colericā, aut me
lācolicā reducere uelint, adducatur in
medium aperta experientia, quandoq; Sa
turno subiectos sanguineos esse, aut colle
ricos, aut alterius complexionis, Martia
les uero flegmaticos, aut sanguineos, qui
bus inspectis in aliam causam reduci pdi
cta opus erit. ¶ Astrolgorū auctoritates
hic suspecte sunt, sed ad medicorum di
cta accedamus, ex quibus aperte intentū
sequetur. Apertissimum quidem in me
dicina scientia est, spiritibus animalibus,
sensuum operationes perfici: quibus alte
ratis operationes quoq; uariabuntur, pa
tet hoc non solum ex diuersis operibus
diuersarum complexionum, a principiis
generationis contractarum; uerum etiā
ex complexiōibus etatis cursus; simili
ter ex uariis egritudinibus, ex abundan
tia diuersorum humorum causatis; ubi
spiritus similiter alterari plerūq; accidit.
Si igitur humores uarii, uarios spiritus, et
hi uarias operationes, appetitusq; causant.

proculdubio cæli predominātes, & com
plexionibus, & elementis, & humoribus
& spiritibus, appetitus, motusq; uarios
interiorum sensuum producet in homi
nibus, igitur sicut discrasiata complexio,
compositio, & sensus, & spiritus, ad ille
cebras concupiscentias, & operationes ra
tioni contrarias inducūt, ut apertum est
omnibus, ex sanguineis, ad amorē, colle
ricis ad iram, melācolicis ad predicta sibi
conformia, pueris, iuuenibus, senibus,
maniacis, & huiusmodi, in quibus omni
bus mores, & appetitus, & operationes
non mediocriter uariantur, & ad nō nul
la nefanda uario modo incitantur, simili
ter etiam proculdubio, ab intēperatis stel
lis spiritus, complexiones, & humores,
& sensus imutati tales aut similes inclina
tiones suscipient. Nunc uero ad theolo
gos nos conuertamini, beatus Thomas
aquinas, iii, de catholica ueritate, lxxxii,
capitulo sic ait, quā uero ad corporalia
pertinent, siue exteriora, siue interiora sint
in usum hominis uenientia, a Deo medi
antibus angelis, & corporibus cælestibus
dispēlantur, quum igitur hominum sen
sus eiulmodi sint, opus erit ut a celis im
tentur, & si in bonum, per cōuenientem
ac similem influentiam sensus a cælis in
mutari possunt, etiam in malum per dis
conuenientem influentiam imutari po
terunt, ut ex supradictis manifestum est.
¶ Deinceps idem auctor, lxxxii, capitu
lo concludit, corpus cæleste causam esse
omnis alteratiōis, & ulterius, esse causam
omnis motus in inferiori mūdo. ¶ Am
plius Scotus, ii, sententia, distinctione
xiii, questione, iii, ait, stellas actionē atq;
dominium habere in elementis in mixtis
inanimatis, & animatis, & in sensitiuis,
nam organa sensuum, quā sunt corpora
d. iii

QUESTIO

mixta possunt simutari & alterari ad ali/ quem gradum conuenientem illis/ ut na/ ta sunt esse organa sensuum: & etiam ad/ disconuenientem sensui: & ita possit orga/ num corrupti & laedi. & per consequēs/ possunt habere aliquam actionem/ quo/ ad itellectionem quodāmodo: quia si de/ ordinantur sensus in actu suo. per conse/ quens deordinatur intellectus ut puta in/ freneticis & lunaticis; in quibus est yma/ go confusa: & etiam quo ad hoc potest/ esse causa deordinationis in uoluntate: po/ test enim appetitum sensituum alterare/ ut magis inclinetur ad hoc q̄ad illud: & quia in uiatore uoluntas rationalis incli/ natur ad prosequendum quod efficaci/ ter appetitur ab appetitu sensitivo: ideo/ hoc modo inclinant uoluntatem plane/ ta: & alia corpora cælestia in nullo tamē/ necessitatur absolute uoluntas propter/ hoc: sed ex sua libertate potest contraire. hec ille. deinde subdit. & per istam pro/ nitatem ad sequendum appetitum sensitivum/ contra dictamen rationis: quam/ pronitatem causant corpora cælestia/ acci/ dit frequenter astrologos uere pronosti/ care de moribus hominum: puta q̄ erūt/ luxuriosi uel huiusmodi per constellati/ ones nativitatis: non q̄ ita eueniat nece/ sario: q̄ nō possit aliter esse de his quæ pē/ dent a uoluntate rationali: si homo uel/ let magis sequi per uoluntatem legem ra/ tionalis q̄ sensus: sed cogitationes hominū/ prone sūt ad malum genesis. viii. Ex qui/ bus uerbis nostra cōclusio apertissime in/ fertur. nec solum infertur: sed explicata/ continetur in illis. **S**ed iam ad ratio/ nes nostras accedendum est. Mundus enī/ inferior/ superioribus uirtutibus gubernari/ necesse est: iuxta Aristotilis sententiā/ am. iuxta etiam ea quæ supra demonstra

ta sunt. complexiones igitur mixtorum/ & simplicium inferiorum, in superiori/ bus uirtute continentur: igitur sicut in/ inferioribus quedam sunt extremæ: que/ dam media cuiuscumq; extremi respectu. ita in superioribus sunt extremæ uirtua/ les: & media: extremæ autem sicut sibi/ subiecta competētia conseruāt. ut ignis/ maxima caliditate seu intēsissima: & siccī/ tate conseruatur: ita media: & in altero/ extremo collocate per illas corrumpun/ tur: & in actionibus deprauantur. ledun/ tur: & diminuuntur. Itaq; actiones leſæ/ diminute/ corruptæ: ablatae se quuntur. stella enim ignem conseruans aquam per/ se corrumpit. & ita de aliis mixtorum dī/ cendam: humana autē cōplexio (licet ma/ gnam habeat in se latitudinem) media ē/ & temperata respectu plurium animaliū/ & plantarum. licet temperatior sit respe/ cta operationum perficiēdarum. per stel/ larum igitur in uirtute distemperatarū/ actiones/ incorporeles uirtutes: & mem/ bra: & sensus hominum necesse est uaria/ ri appetitus sensitivos: & mores. **H**ue/ usq; naturalibus rationibus astrologorū/ sententiae conuincuntur. sed adbus speci/ alius de eisdem influxibus concludi pōt. **Q**uum equidem sapientibus comper/ tum sit imateriales substātias in sensibus/ posse p̄ducere species sensibilium: ut pa/ tet in pueris in phyla/ aqua plena respi/ cientibus: in pregnantibus in ungula in/ uncta intuentibus: non solum de uisibi/ lium speciebus aliis perfectioribus: uerū/ etiam aliorum sensibilium: piter quoq; in celorum animabus aut intelligentis/ motricibus: & corporibus cælorum uir/ tus erit. Illaq; produc̄tua inmediate: nō/ solum spiritibus animalibus mediāti/ bus: hec enim forma sensibilis in diafanis

SECVNDA

aut organo/a sensibili multiplicata, & p
ducta non maioris perfectiōis est: q̄ non
nulla alia in uirtute cælorum contenta.
quare non incōueniret etiam a stellis spe
cies istas generari: nec mediantibus spiri
tibus; licet enim spiritus necessarii sint ad
actionem illam: tamen sic perficitur quā
doq; ut primum species uel similitudi
nem cauēt cæli: uerum eiusmodi speci
erum ac noticiarum causæ ad malum in
citare non possunt. aliter enim intelli
gentiæ aut animæ cæli uicia sequerentur
incitant tamen per accidens / suam uim
influendo in corpora sibi proportionata
sicut etiam caro concupiscit aduersus spi
ritum.

¶ Ad rationes igitur in contrarium dicē
dum est. ad primam quidē negando con
sequentiā: & ab eius probationem: ne
getur consequentia: non enim quecunq;
peccandi occasio, ad malum incitatio / il
licitumue dici debet. alias Deus qui pul
cherimas mulieres fecit: uinum dulce: &
huiusmodi peccaret, quod est falsum.
sunt enim creata aut producta ut debito
modo illis utamur: similiter in proposi
to sensibus aduersus spiritum concopis
centibus resistendo meremur. uirtus enī
in iſirmitate perficitur. propter quod no
luit Deus a Paulo carnis stimulum amo
uere quamuis ter rogatus. ¶ Ad secundā
dicendum q̄ cæli non nisi per spiritus &
alia corporalia supradicta incitant: sicut
etiam complexio collerica aut sanguinea
sic autem homo incitando non peccaret:
puta si corpus restauraret medicus: quare
uenereis moueretur: non esset tamen in
culpādus medicus: directe autem ad ma
lum incitare, & cum intentione mala
non cælorum, aut anime ipsorum, aut
intelligentiæ motricis proprium est. sed

demonum. ¶ Ad tertiam dicitur simi
liter: & additur q̄ i peccato sunt duo cō
sideranda. & actio qua bona naturaliter
est. & deformitas seu recessus ab ordine
debito. quod est priuatio & nihil, primi
deus est causa, non autem secundi. ¶ Ad
quartam dictum est qualiter cooperetur
Deus. deinde dicitur: quod p̄ sensus nō
puocatur homo: quum presertim amo
nitio precesserit: & libertatis clipeo con
cesso/ se ipsum tueri possit: sed potius ad
pugnam / uictoriāq; est militem muni
tum armatū exponere. noster enī gradus
perfectionis corpoream naturam, & spi
ritalem cōpletitur: ex cuius natura cor
porali ex necessitate talem rubiginem cō
trabit. ¶ Ad quintam dicitur non esse si
mile de homine cōsiliante: & celesti prin
cipio instigante: nisi quom ab intelligen
tia species producerentur. ut supra: ubi
nulla est ad uicum incitatio. dicitur se
cundo q̄ celum nullum errorem cōmit
tit in actionibus suis naturalibus quæ ad
propositum attineant. sicut nec medicus
uirtutem fortificans. ut supra. ¶ Ad se
xtam dicitur q̄ assimilatio esectuum in
feriorum a cælis, nō est in moribus: qui a
uolūtate intrinseca depēdant: sed in aliis
essentialibus, & accidētalibus. mores qui
dem ab astrologis cōsiderātur. solum in
principiis corporalibus: quæ sūt comple
xio insequēs materiæ, & formam / corpo
ris, & membrogo / & humorum / & spiri
tuum. ut sic autem nō sunt uirtutes aut
uicia. sed ut a uolūtate libera dependēt.
¶ Ad septimā dicendum q̄ nō peccant:
& q̄ celi iuste agūt naturaliter. homo aut
iuste assentiret moraliter. ¶ Ad octauā
dicitur. q̄ s̄m ordinem quem uidemus
cæli non possent esse alterius naturæ: &
dicitur q̄ sūt optimi, & ualde boni: nē

QUESTIO.

per hoc dicitur Deus nō omnipotēs sicut nec etiā quia nō possit errare aut hominem essentialiter perfectiorem facere aut binarium esse ternariū, quia eius omnipotētia per possibile absolute cognoscitur. ¶ Ad ultimam conceditur cōsequens inductum. & ad obiectiōnē dicitur q̄ nō apparet adeo eorum sensus alterari: quia imperfectiores sunt, nec tot possunt recipere differentias, quot hominū sensus: ob eorum inbecillitatē, quoniam quanto aliquis effectus incorporalibus nobilior est: tanto pluribus indiget, econtra est in spiritualibus, unde pluribus modis deficere possunt hominū sensus, q̄ brutogē.

Articulus. xii.

¶ An leges & prophete sint a stellis & cælestibus corporibus.

Idetur leges & prophetas a cor, u poribus cælestibus procedere. Si enim homines ad malos mores p̄ sensus ab influxibus motos incitantur, ut supra habitum ē: multo magis ad bonus, & leges obseruandas, & consciendas. ¶ Item Saturnus religionem suadet nisi male se habuerit, Iuppiter multo magis, igitur si seperati (quum fuerint significatores particularium) sibi subiecta, ad religionem prouocant, coniuncti simul poterunt complures in idem cōpellere, tum uel precipue quom alicuius uniuersalis figuræ predominatores extiterint. ¶ Amplius si homines ad leges & religionem, p̄ homines disponantur, inconueniens nō est, q̄ per cælogē, formas nobiliores, Deoque uinciniores disponantur, antecedens patet de Moyse. ¶ Ulterius experientia testatur, in cōiunctionibus maioribus prophetas ortos fuisse & leges innovatas: sapereq̄ huius uel illius planetæ naturā.

puta mosaycam Saturni. &c. ¶ Item si cut ad bella uniuersaliter incitantur homines, quæ sunt plena malis: ita multo amplius ad religionem.

¶ Respondeo dicendū, q̄ falsi prophetæ a cælis esse possunt, modo quo supra ostensum est, inuidos, elatos mente & huiusmodi ab animali natura intemperatis stellis impressa, prouenire: eorumq; leges eo modo a superioribus pendent, quo inuidia fastus & eiusmodi, sed hominum ad illas applicatio minime, quum diuersas nimis genituras & temperamenta habent. Sed hi quidem prophetæ non sunt. Veri autem prophetæ a cælis esse non possunt, ut aperta ratione ostendetur. Pinus tamen aperiendum est experientiam nullo pacto demonstrare potuisse, a cælis prophetas & Christi legem ortum habuisse.

¶ Licet enim experimētum principium sit artis, ut Aristot. testatur, & id in quo habetur fiducia, & Auicen. facit nos esse certos, & sequendum est ratione contra dicente, fallax tamen est, ut ait Ypocras: nisi quedam obseruentur, quorum unū est, eiusdem reiteratio, ex multis enim memoris cognitio colligitur Christi autē legis exordiū per Moyse tradita: p̄ Christū perfecta sepe obseruari nō potuit, i.g. &c. Legis uero Maumeth inuentio a libera uoluntate pendere potuit, a cælis etiam, ut supra; sed hominum communis consensus nequaquam, non enim sponte creuit error ille, sed minis, armis, atq; ui, quæ media aggressoribus nō deficiunt, cui nunq; peritus phūs, quāq; ea nutritus adhesit, sed potius (ut Auicē demonstrat) uitupauit. Cūtis, n. palā esse pōt ob gloriā, famā, ac dominiū, rudes populos illexisse: nullo diuinitatis signo in uita adhibēte, aut in morte aut post mortē, p̄ ipm Maumerb

SECVNDA

ant suo nomine per alios: nullis enim p̄didentibus oraculis aut profetis: dogma/ta etiam non adduxit in medium/ quæ a mediocri ingenio institui non possent. & uera falsis miscuit. temporalia bona pollicendo: lac. & mel. s. quæ porcis poti us q̄ intellectu alibus substantiis cōpetunt quare ueluti iniquum quoddam comune/ malum/ a cælis esse non potuit. sicut Christi lex ob eius supernaturalem perfectio nem: ut infra apertum fiet. Secundo ostenditur idem ratione defectus quarundam considerationū: quæ necessarie sūt, etiam secundum astrologorum auctoritatem: nam post coniunctiones (in quas ipsi reducunt) tot annis lex instituta est per Moysem & Christum perfectā: ipsorum nativitates ut per medias atq̄ minores exponi (ut uerbis Aly utamur) oporteat: q̄s si quis inspexerit nullo pacto concordes iueniet. quare aut ipsi necessarias considerationes posthabuerunt: aut leuissime & inceptissime extraq̄ suos canones/ de illa iudicarunt. Tertio hoc idem ostenditur ex earum rerū variis opinionibus/ atq̄ auctorum discordia. quidam enim in Solem/ quidam in Mercurium. Christi legem reducunt. unde experientia ista multum debilis est. Ptolemeus etiam ista prætermitiens & nihil faciens astrologorum peritis sius/ latenter nullā esse opinionem istam suadet. Idem ratiōibus efficacissimis cōuincitur. Aut enim lex/ per Moysem tradita uera est: aut non. si non. igitur a cælo estet hominū deceptio: si cælum (ut aiūt) ē illius cā. Itaq̄ mis̄os hōines/ fragiles cælū illudere/ deciperet/ defraudaret: & in fallaciam duceret. quod est iniquissimum & aueritate alienum. si sic igitur/ & uera sunt quæ in ipsa continentur. continentur autē in ea/ a deo imediate & supra rationē humanam & naturæ potentiam conditā

esse legem/ ac signis cōfirmatam igitur & cet. Ulterius aut Moysis & Christi. una est lex eadem: aut due. si duas esse dixerit quæ in ueteri ac nouo testamento traduntur/ non intelligunt. Moyses enim & Iacob & alii prophetæ complures/ Christum uenturum legem perfecturum dixerunt. Christus etiā se legem ad impletum afferuit. Paulus apostolus. non nouam legem prædico uobis: alibi multa/ ria multisq̄ modis & cet. Sic igitur falsa essent ab illis prolatæ: & sic idē sequeretur inconueniens: si uero una lex est. non igitur quælibet magna coniunctio diuersas leges instituit. At bestiales isti astrologi dicent q̄ licet non noua lex statuatur: nouis tamen ceremoniis reformatur: sed isti sibi ipsis aduersi sunt: quanta enim inter causas diuersitas reperitur/ ita in esse & iib⁹ affirmari debet. modo ipsi met alteram traditionem/ & prophetam/ in Saturnum reducunt: alteram in solē/ uel mercurium. quæ quantum distent/ ipsi considerandum relinquantur. Præterea si leges a coniunctionibus p̄dēt: igitur sicut plures coniunctiones esse possunt: ita & leges: quod ipsi concedunt. tunc ultra aut una sufficiens ad hominum salutem est: aut non. si sic cæteræ igitur superfluent: natura ergo frustra aget: & deus. si uero nū nulla igitur barum per se sequenda est. nec etiam omnes simul: quū adeo aperite sibi aduerserit. ut ipsi fatentur. Sed/ qui sic aiunt nulli legi fidem adhibent in corde suo: & sic cælum crudeliter illude re mortales cōfidentur. quod sapientibus iusticiam Dei considerantibus est impossibile. Adde i omnes leges a cælo sunt: igitur pariter illis adhibenda fides est. aut igitur omnibus. & hoc non: quæ aduersantur inter se. ut dictum ē. aut nuli. & sic idem quod prius

QUESTIO

CItem fieri nō potest ut cælum aliquid efficere intendat: & tñ actione illa contra, rium producat, hoc autem ex dicta positio, ne sequitur, nā si leges a cælis sint, nil aliud intendere potest cælum: q̄ homines ad bñ, beatoq̄ uiuendum ducere, contrarium huius tamen credendi manifesta tra, deretur occasio: nam (sic rebus se habentibus) lex non super naturaliter tradita est, & prophetæ dicta sūla sunt: eā super naturaliter, traditam esse affirmant. Itaq̄ non pluris uenerationis, aut obseruantia lex esset: q̄ bella, rixe & huiusmodi a cælis pendentia: quod est absurdū. **C** Adhuc si sic, igitur prophetæ nil predicere possunt, quin per astrologū possit prædicti: itaq; astrologi prophetæ essent. & si docti & furore afflati fuerint, non tantū generalia sed etiā particularia predicere poterunt: quum igitur astrologi cōplures, & oī tem, pore cōperiātur: non ē opus horū prophe, tæ aduentu. Est igitur dicēdū Christi legē, quæ a mundi principio i cordibus hominū scripta fuit: post per Moysē traditā, per Christū perfectā, supnaturali lūine fuisse traditam: a d. salutem hominū, in altiorem finem ordinatorum, q̄ humana fragilitas possit experiri: & ne hæc casu esse facta quisq; putare posset, quæ uentura erant, per prophetas, etiam inopinabili (pter spem omnem mortalium) particularia predicta fuere, miraculis postea per Moysē roborata circa terrena, referata tandem per Christum: non solum in uita, sed in morte, & post mortem: per se & per alios, non solum circa inferiora: uerum ēt circa cælestia corpora: ut Christum dominum celorum offendenter, caueant igitur, etiam atq; etiam caueant, ne in hunc lati, serum pellimur, q̄ errorem incident, tam leuiter promulgatum, tam pueriliter in, uentum, tam inepit ignareq; conclusum:

in quem facile phylosophi, ac fidei lumi, ne carentes, causas cognoscere cupientes i, ciderunt. **C** Ad rationes igitur incontrarium dicen, dum, negando antecedens & consequen, tiā: ut ex supradictis patet. **C** Ad secun, dam dicitur coniunctiones illas, hōjnes ad bene uel male uiuendum posse incitare sed precipue per significationem particula, rem natūrā uitatum aut revolutionum: nō autem posse ad hanc uel illam religionem inducere, ob multa superius adducta. **C** Ad tertiam dicitur q̄ conueniens est n̄ ab homine, sed per hominem, hominem instrui in rebus fidei, Deo iubente ac ordi, nante: non autem int̄fusus insensibili, ter induci: sicut etiam caduca & uitiosā quandoq; insurgunt. **C** Ad quartam di, citur illud potius a regione hebreos orū dos aliunde, q̄ a lege pendere. q̄q multæ proprietatum dictarum in alias causas re, ferri possunt. Ad ultimam dicitur primo negando consequentiam: quia ad bella in, citatū corporibus cōmotis: ut superius declaratū fuit, ad leges autē, tot supnatu, ralibus cōfirmatas, supnaturali agēte illu, minari & dirigi debuit homines, quare ut Augustinus ait, ut homo fidentius am, bularet ad ueritatem, ipsa ueritas Dei fili, us instituit atq; fundauit fidem.

Quæstio tertia de natura partium cæli.
C Articulus primus
C An cælum sit substantia fluxibilis?
Idetur q̄ cælum sit substan, tie fluxibilis: non autem soli dā. Quanto enim aliquod corpus leuius est: tanto rarius & etiam, q̄to at rarius: tanto fluxibilis: sed cælū ē leuissimū, quū locū

TERTIA

sursum sibi uidebet: igitur & cet. si autem negaretur corpus rarum & densum esse cælum, audiāt Aristotelem dicentem stellam partem sui orbis densiorem esse. ¶ Præterea si cæli habet materiam, secundum phyllosophos cōplices & p̄cipue iuxta sūtiā theologorū: & soliditas corpore ubi est materia, ubi etiam nō est porositas, nō potest ēē cū paucitate materiæ: in tūtū quoq; materiæ, in lōga distantia uisum p̄edit, & radii os multiplicat & reflexos & refractos facit hæc autem in cælo non apparēt. Igitur fluxibilis est substantia. ¶ Item sol est fluxibilis sua substantia ergo & alie partes, cōsequētia concederetur ab omnibus, antecedens ostenditur, sol ignis proprietates habet, ergo est ignis, cōsequētia nota quoniam id est unūquodq; p̄ proprietates illius rei habet: & operationes p̄ficere aptū natū ē, assūptū arguitur, q; lucet/calefacit, ignē generat, & aīalia gignit ex putrefactiōe; q; oīa igni propria sunt: & ignis fluxibilis est substantia igitur & cet. Nec obstat si dicere tur cælū circulariter moueri: alemēta aut motu recto: q; licet ignis extra sphera mouet a medio moueatur: in sphera tūc circa medium seu circulariter mouetur. aer ēt si, militer ut fitetur phyllosophi ac experientia in p̄ressōibus, metheorologicis.

¶ In cōtrariū manifesta ratio experientia cōp̄bata cōcludit. Videmus, n. eiusdem orbis partes x̄q;litera se inuicē distare: sicut oīa clapsa tēpora scripture cōp̄bat distiſſe: si uero fluxibilia ēēt, hoc fieri n̄ posset igitur & ce, cōsequētia nota, maior ad sēfū, minor declaratur: aut, n. in cælo est aliqua resistētia ad motū aut nō, si non igitur moueretur cæli in nō tēpore, sicut de ſi p̄liciter graui cōcludūt phyllosophi moueri in uacuo: n̄i diceretur, n̄ secundū ultimum ſuī posſe mouere cælorum intelligētias quod n̄ est naturale, si ſic igitur uaria

existētē resistētia, & eadē motuā potētia uaria ac diuersa uelocitas motuū ſeq̄tur: & resistētia uaria eft, & motuā potētia a cōtū eadē, igitur p̄tū ſic ſe habetū n̄ p̄fſtant ēē, aq; ueloces motus, cōſequēs, ſal ſum igitur id ex quo ſeq̄tur: quod autem potētia mouēs ſit eadē unūq; ſeq̄tia cōcedit, ſiue anima ſit cæli, ſiue p̄p̄fſſio, ſiue appli cātia intelligētia: & q; resistētia uaria ſit apte ex hoc appetat, nā eiudē octauæ ſphe, rā partes ſūt in ūibus p̄p̄riatibus uarie, patet in luciditate & diaphanitate, & opaci tate & obscuritate, dēſitātē & raritātē, ca liditātē & frigiditātē: & ſic de ceteris p̄p̄riatibus, igitur & in una maiore q; altera ad motū aptitudīem r̄ſiſtētia cōp̄iri neceſſe eft: eiudē tñ pararelli partes uideamus aq; uelociter moueri: licet diuersē ſeq̄tētiae ſint, igitur opus eft q; aut ſit ſolidæ ſubſtātiae, ad hoc ut aq; uelociter moueātur: aut q; intelligētia mouēs continue in aequali diſtātia & eodē ſitu partes cōtineat, quod nō ē phyllosophicū. ¶ Amplius ſi cælū ſit fluxibilis ſubſtātia: & diuerso modo ſint p̄tes ad motū apte: diuerſeq̄ ſeq̄tētiae: ſeq̄tū qd̄ dictū eft, ſi uero dice retur oēs eſſe equalis ſeq̄tētiae, ſeq̄tū ſal tūm q; iſinitis mōis & m̄ſuris applicaret uī ſuā iſinitis p̄tibus intelligētia mouēs, cōſequēs faliū & iſouenīs, cōsequētia decla ratur, nā iſinitū modice uelociter mouetur aliqua pars cæli uersus polū, ergo i in finitū modicā uirtutē applicat intelligētia diuersis p̄tibus cæli: aut crit opus p̄tes diſ ſolui: & iequaliter distare ut prius, quod eft eōtra exp̄iētia. ¶ Ulterius cælū nullo modo eft corrupribile ſecundū phyllo ſhos, ſecundūq; theologos habet formiam faciātē materiā, ſi aut cælū fluxibilis ēēt ſubſtātia corruptibile ēēt, nā ſignetur cælū lunæ ſeu ſphera eiusdē tota, ex ſua tota mā & arguitur ſic unū eft cælū & hinc

QVESTIO

ad horam non erit, ergo est corruptibile aliquo modo: quia quod desinit esse; uel habet nō ēē post esse corruptibile ē. q̄ aūt hinc ad horā nō sit, possibile ē, si sit fluxi bilis s̄bē, quia pōt pars eius a toto separat quare residuū nō erit idē totū. ¶ Adhuc si sic, igitur ē cōdensabile & rarefactibile & per cōsequēs grauius & leuius effici potest s̄m diuersas p̄tes, ex quo p̄dcā sequuntur incōueniētia, dicere aūt cāli s̄bām bi, pedalis q̄titatis cōdensatā ad pedalē extēsionē, qua medietas eius extendebatur, esse eiusdē resistentie: & ad motum simili ter aptam, est ineptissimum.

¶ Ad rōes igitur incōtrariū dicendū, s̄m Aristo, q̄ in cālo nō est grauitas aut leuitas, & q̄ sursum & deorsum p̄prie sunt i mūdo corruptibili. Secūdo r̄ndetur tenēdo in celo ēē materia negādo secūdā pro positionē, s. quāto aliquid ē rarius tāto fluxibilius, sunt, n. quādā īequā rara: & tā nullū illoꝝ fluxibile ē, sunt ēt quādā solidæ substātia rariora & leuiora certis da tis aq̄s aut hūoribus fluxibilius. ¶ Ad secūdā dicitur negādo soliditatē exigere maiorem q̄titatem materie q̄aliquid fluxibile ut dictū ē, negatur etiā q̄ longa di stantia in maxime diafanis radios ip̄ediat refrangat reflectat &c. ¶ Ad tertīa nega tur assumptū primū, & ad p̄bationē dici tur solem non actu sed uirtute qualitates & uires illas excellentiore modo cōtine re: alteriusq̄ speciei, generatio etiam ignis a sole equiuoce est: ignis aūt ab igne uni uoce, dicitur etiā ignem motu raptus in sphaera moueri, ad quem ē indifferēs. cāli aūt motu p̄prio mouentur circulariter & s̄m naturam.

Articulus.ii.

¶ An omnes cāli partes eiusdem sint uirtutis & proprietatis.

Vibūdā forte afferendū uidere, q̄ tur oēs cāli partes esse eiusdē uirtutis: & p̄prietatis, quāto, n. cōpus simplicius est, tanto in eo minor diuersitas repitit: sed cāli simpliciores sūt iſerioribus cōpositis ex elemētis: igitur in eis minor partiū diuersitas reperitur q̄ in iſerioribus, repitit aūt iſeriora quādā mixta, partes habentes, nullā distinctio, nem aut iſensibilē, uirtutis continētes, si cut homogenea, lapides &c. ¶ Præterea si cālū materiā & formā habeat: quū uirtutes uarie a uariis formis p̄cedant: seque retur uarias partes uariarum uirtutū diuersas habere formas, cōsequēs falsum ē, quia eiusdem sphaera unica forma est, aut saltim eiusdem orbis, si aūt nō habeat ma teriam, sed sit essētia simplex: sequeretur eandē sphaeram uel orbem diuersas, s̄bā simplicium habere distinctiōem in se, q̄ est falsum, qm̄ minus esset simplex quam ex elemētis cōpositū sit. ¶ Amplius mai or in cālis differentia reperta, illa est quā inter astrum & alias p̄tes dyaphanas repe ritur, sed astra s̄m Arist, eiusdē sunt natu re cum corporibus in quibus sunt, igitur multo magis relique. ¶ Item quācūq̄ ha bent similes potiores p̄prietates, ēt alias similes (quā ignobiliores sunt, & ab illis causate) habere debent: sed astra & alie p̄tes cāli, habent simile motum & lucem solum, n. s̄m magis & minus differunt: quā non uariant speciem, igitur &c. ¶ Incōtrariū est expiētia, & rō manifesta uidemus, n. quasdam partes esse lucidas, quasdam tenebrosas, quasdam dyaphanas quasdam opacas, ut luna est, quasdam calidas, quasdam frigidas: & ita de ceteris: p̄tent p̄dicta de sole, luna, stellis tenebrosis, occultis, nebulosis, lucidis, uia lactea &c, similiter de aliis uiribus occultis. ¶ Oldem rōnibus concluditur diuersa enī

• TERTIA

accidentia multū distantia in perfectione diuersas uirtutes seu uires demonstrant: qnum unū quodq; s̄m suas formas s̄bā, les uel accidētales aut gradum actus, quē inter entia ottinet operetur: quare siquid accidens huic nō illi parti cōuenierit, uariam illius partis uirtutē ostendit. ¶ Item diuersa instrumenta actiones & agētia potentia uariant, sed inter accidētia, nōn uila tanq; instrumēta sunt ipsius agētis substatit: sicut calor ignis: frigiditas aque igitur his accidentibus uariatis uariātur habentia illa & p illa operatiū potentia, in partibus autē celi diuersis, sūt diuersa accidentia actiua sensibilia, sicut calor, frigiditas &c. & insensibilia sicut huius attractiua expulsiua motiua & similia. igit. &c. ¶ Preterea si oēs ptes celi eiusdem essent uirtutis, frustra celi mouerētur, qd' ē absurdum, cōsequio aperta est. nō quidem ob alium finem mouentur celi nisi quia aut diuersa agētia diuersis terrae partibus aut alterius elementi uel corporis deserātur, calefactio nempe motum sequens: ē effectus p accidens: sequēs partiū subtiliū a grossioribus dissolutionē: iuxta ea quā phī de motu cōsiderant, aut (sicut astrologus noscit) nō solū corpora cælestia, aut eius partes p motū defferri: uel etiā & ipsarū uirtutes, ut ifra in questione de uiribus ipressis palā faciemus, modo si cælogē partes eiusdem essent uirtutis: quidqd p unam partē p alia quoq; fieri posset: itaq; incassum mouerētur celi. ¶ Amplius si solum motus uarius cælogē, ob stellas deferendas ordinatus esset: non aut ob alias celi partes: tunc sequeretur q; aut primi mobilis motus frustaretur: aut ob alias inferiores spheras mouēdas solū esset ordinatus: & sic primus esset rōe posterioris, que cōuenientia sunt, cōsequio sic reseatur, quum in primo mobili iuxta astro

logos sententiā astra nō sīnt, iam motus eius esset supfluous, si uero ob alias stellas deferendas moueat: secūdū sequeretur incōueniens. ¶ Adhuc quē sunt diuersi motus, uarias habent uirtutes agendi in inferiora, cū quia diuerso mō patientibus applicantur: tū etiā quia uario mō uires ipresse deferuntur: sed paucē cælorum partes motū habent: eque uelocem, aut similem, per similia ubi, ut patet intelligentibus, ratione motū uariis spheris copetētiū, igitur diuersas uires habent. ¶ Rur, sus s̄m uariam distantia ptiū celi interse, & ad alia cælestia, uarias aquirunt sibi uires, sed iste cōtinue uarie sūt: respectu poli, equatoris, zodiaci, & alia, igit. &c. ¶ Ad rationes igitur īcontrariū dicendū q; corpus simplex dicimus, nō ob accidētium, aut uiriū paucitatē: quia sic anima intellectiua minime simplex esset: sed ob s̄bāg; (ex quibus componatur) minore numerum: aut actū, aut saltē in uirtute, uel potētia: s̄m igitur opinionē p̄priā dico: celi ēst cōpositum ex materia & forma faciente materiā illam, habente in se plures uires, per diuersas partes diuerso mō dispositas exercendas, unde q̄tum ad numerum cōponentū, celi elemētis nō ēst simplicius, sed simplicius dici potest q̄tū ad cōponentū īdissolubilitatē, q̄tum uero ad uirtutes suas longe maiorem numerū uiriū habet: sed illud minus simplex celi nō facit, ex his patet qd ad maiorem: quid ēt ad minorem dicendū sit. ¶ Ad secūdā dicitur negando maiore qā mēbroz; hoīs sunt diuerse matērie dispōnes et uirtutes uarias ab unica simpliciē forma substātiali sortiūt: secūdū aliam opinionem negāda est maior. ¶ Ad tertiam dicēdūq; Arist. itellexit naturā eādem generica: aut specificā quā diuersas uirtutes cōpatit. ¶ Ad ultimā dicitur

QUESTIO

Qastra in luce & reliquis cū aliis partibus & inter se similia sunt, similitudo autē nō est omnimoda: tñ etiā differunt in motu quia alter altero uelociorē diuersis polis diuersisq; modis uariantur.

Articulus.iii.

Can omnes celi partes sint eiusdem spe ciei specialissime.

Vccenset fortassis nōnullis omēs celi partes eiusdē esse speciei spe, cialissime: & p̄sertim de his quae eiusdē sphaerae sunt partes, quecumq; sunt unū numero sunt etiā unum spē, sed oēs partes eiusdē sphaerae sunt unū numero, quia oēs partes sunt suum totū, quod est unum numero, igitur &c. **P**reterea species distincte motus habent distinctos: sicut operatioēs: sicut etiā uirtutes: & essentias, sed omniū celestiū unus ē motus, s. circularis, i.gi, &c. **I**tem quae sunt diuersarum spēg; sunt diuersae & figurarū sicut in inferioribus patet maxime in pfectis, sed oēs ex li. astris omnia sunt eiusdē figure sphaericæ, s. ergo &c. **I**ncōtrariū ē xpientia, & ratio illā cōfirmat, uide mus. n. sensu diuersas partes celi, uarias habere proprietates, quedam enī lucide sunt: quedā minime, quedā lu men recipere, ueluti dense sicut in stellis euenit, quedā uero tanq; opace, ut patat in luna, aliisque calide sunt aliisque frigide. **A**mplius idividuoy pluralitas in eadē spē, est ad illius spēi cōseruationē ordinata: in incorruptibilibus igitur illud supflu eret, quēd modū celi sunt: sicut ēt in substantiis spiritualibus contingit: de p̄tibus autē eiusdē totius integralis p̄ unā formā aliter dicēdū ē, ipse: n. nō differūt spē nec numero, p̄prie, qā nō sunt actu p̄ se existētia sicut individuū regrit, cui maxime rō unius cōuenit, s. esse a se idivisum & diui-

sum a quoq; alio, sed differit accidēta, liter, sicut aīalis mēbra: quare s̄bē celestes quae differūt numero ēt spē differūt, p̄tes uero eiusdē totius, nec spē differunt, nec sunt eadem spē: nec numero differūt, nec sunt idem numero, p̄prie loquendo.

Ad rōes igitur incōtrariū dicēdū. Ad primā, r̄n̄ detur q̄ licet omnes p̄tes simul (iuxta nomīliū sentētiā) sint ipsum totū ex hoc tñ nil aliud haberi pōt q̄ q̄ oēs p̄tes simul sint unū tertīū qd̄ numero est unum: nō tñ q̄ sint unū inter se, quod requiritur ad ueritatē antecedētis. **A**d secundā dicitur. Primo q̄ prima p̄positio est falsa, quia lapis & terra nō habent motus specie distinctos. Secūdo dicitur q̄ & si uera esset minor falsa est: motus. n. cx, loḡ multipliciter distinguūt, qā quidam ē naturalis, quidā idifferēs sicut raptus, quidā simplex, quidā ex pluribus resultans, quidā ab oriēte in occidēs, quidā p̄ polos zodiaci, quidā uelox, quidā tardus &c. **A**d tertīā dicitur maiorem esse falsam, elemēta. n. sphaera sunt & multa mixtoz. Secūdo dicitur minorē esse falsā sicut infra īmediate apertum fiet,

Articulus.iii.

Can oēs stellā sint sphaericā figurā.

Vdicant pleriq; phi. atq; astrolo gi oēs stellas esse eiusdem figurā sphaericā, sēfus. n. bene dispositus nō decipitur circa obiectū suū, sed sensus iudicat illas esse sphaericā figurā, igitur ita sūt. **P**reterea quā celestia corpora multum uel lociter moueātur oportuit figura illā habere quae ad motū aptissima est, sed sphaericā figura est ad motū mouentis applicati aptissima i.gi. **A**mplius, pfectio ri corpori pfectior debet figura, huiusmodi autē sphaericā ē, capacitatē, n. maxime est, & cōtinentia, unicaq; superficiē cō-

TERTIA

tenta, prima etiam figurae omnium. ¶ Rursum cali manifeste sphaerica figuræ sunt astra quoq[ue] patet i[ns]t luna circulariter in membris recipiente. ¶ Item sicut Arist. argumentatur in libro de celo/astra nata non sunt moueri per se. igitur natura dedit illeis figuræ in minime aptæ ad motū per se/in quo necessaria est membrorum distinctio. ut patet in animalibus.

¶ In contrarium arguitur. natura in omnibus diversitatē intendit in qua totius mundi perfectio consistit; quare tot innumeris stellis difficile est natura dedisse figuræ eandem. ¶ Postea diuersæ figuræ diuersis actionibus uario modo deseruendo magis conueniunt: quum uario modo lineæ radii quæ fortificati agant: quia autem uariis stellis uarietates & actiones deseruunt: sequitur intentum. ¶ Etiam generabiles & corruptibiles formæ inferioris mundi superioribus subduntur ut ostensum est: sed iste sunt semper pene diuersæ figuræ. igitur & ille superiores. ¶ Adde resultans differētia ex minori diversitate: multo magis ex maiori resultare debet: sed in inferioribus ex diversitate numerali diuersa resultat figura igitur ex specifica cælestiū: maior resultare debet. ¶ Item uarie substantie uaria a cidentia & terminaciones sibi uolunt, superiota autem multū uarie sunt in substantia, igit & cetera. ¶ Amplius cælestia corpora uia sunt, sicut eorum nobilitas expedit, sicut astrologi putant. Aug. sub dubio religit dubitans an ad ciuitatem supernam sol & luna aliaq[ue] astra pertineant, sed uia organica sunt, subiectū, non aut materia anime organica est, igitur non sphaerica figura. ¶ Ad huc si figura accidens sit: sicut plerique phisicent: uidetur necessario dicendum ipsam uariati ad suarum sphaeræ (a quibus pendent) diuersitatem. stellæ autem sp[iritu]e differunt, igit, substantiæ sunt diuersæ.

¶ Videtur igitur rationabilius dicendum stellas diuersas esse figuræ, & quaque rationes ad hoc ostendendū, minime demonstrant, sed nec pauciores nec debiliores sunt primi, ideo ad alias respondetur. ¶ Ad primam igitur dicendum est, quod ultra predictas sensus dispenses requiritur non solum obiecti presentia, mediique debita dispositio; sed etiā distantia debita, quod in casu deficit. ¶ Ad secundā dicitur, quod Aristoteles contrarium sumit ad aliud ostendendū, scilicet figuram sphericam esse minime ad motū aptam, sed quidquid senserit Aristoteles, respondetur dicendo, quod maior uera est de corpore circulariter mouente p[otes]ta aut alia in eo inclusa, & circulariter moto, astra uero mouentur ad motū alterius affixæ sphere, orbis aut annulo; quare eque bene poterunt moueri, si qualiscumque figure fuerint. ¶ Et si, militer eque uelociter sicut patet si annulus tali uelocitate moueat[ur] nibil inter est si lapillus triangularis, aut sphaerica figura fuerit. & per hec solutio patet ad tertiam. ¶ Ad quartā dicitur, non esse dicendum nullū astrum esse sphaerica figura, ymo defacto, de multis asserendum uidetur, sed quia argumentum non concludit quo utitur Aristoteles, in libro de celo, ideo respondendum si quis uellet oppositum tenere, ratione distancie contingere, radios angulares ad oculum non peruenire; ideoque sphaerica figura, sicut etiam in inferioribus patet, lumen aut ignem aliquantulum distatē apparere sphaerica figura.

¶ Ad ultimā quā est Aristoteles, dicitur primo quod negari posset astra non esse animata, nec in contrarium ratio ulla conclude re potest: ut supra habitum est. secundo dicitur, quod licet inanimata essent, adhuc non sequitur intentum aduersarii: quoniam licet sphaerica figura ad motum animati septissima esset, quod negari posset, tamen

eii

QUESTIO

non omnibus astris tributa est, ob alias causas & rationes superius incontrarium assignatas.

Huc usq; cū philosophis nostra disputatio fuit: cum his quoq; qui fundamēta astrologiæ noscere cupiūt: quibus & eam esse scientiam recte eq; repertā ostēditur: & cælos nō mediocre in rebus inferioribus habere dominū: lōgeq; maius, q; pleriq; philosophorū putent cōuincitūt: partēq; intellectuā: & ea quā ad illam per se attinent ab illoq; uiribus ēē libera apitur. q; bus quot etiā mediis cælum agat (ultra ea quā philosophiæ sunt propria) nudū fuit qualis etiā soliditatis uarieq; uirtutis sunt cæli declaratum fuit: ut eccentricoꝝ epici clorumq; motus nō ab re (diuino lumine participato) recte astrologos statuisse itel; ligatur. Post hac agredieđa iam sūt ea, que astrologis p̄pria sunt. quibus in rebus si quis proficeret uoluerit: sensumq; n̄ negare: opus erit phylosophica nō parū transcedere: & astrologi personā induere. dupliq; quidē de cauia: prima quoniam hēc scientia naturalis non est. ut supra. secunda qm̄ ea lege nostrā astringimus fidē pluribus in locis. sic nostrum sermonem texere: ut soli qui ad astrologiā animū applicuerere intelligent: ne tā facile atiquorum labores maxime industria, & icōm moditatis, in se trans ferant aduersari: at q; possident: sunt equidem complures qui omni diligentia, atq; iduſtria querunt astrologiæ secreta: deinde ut obsequium preſtent aliis. illi pubice detrabunt. simili cauſa in reſponſionibus ad argumenta Ioannis Mirandulensis eodem modo pcedetur: quandoq; n. ſola argumenti e nodatione ſatisfactum putabitur: & ſi cauſa dictorum mirime afferetur in mediū, aduersari quidem respōdēntis offi ciūt eſt. argumētūt in totū euacuare.

Questio quarta de numero ſpheras.

Articulus primus.

An octo tñ/nouē, uel decē ſint ſpheras mobiles.

Credunt pleriq; octo tñ eſſe ſpheras. Quanto. n. aliq; corpus nobilius eſt, tanto nobilioribus partibus exor natur. corpus aut̄ cæleſte ſu perius nobilius eſt. igitur debet nobilio ribus partibus exornari. ſed in inferioribus ſtella cōperiuntur: quā maxime ſunt uitutis inter alias partes. igitur & in ſupiori eſſe deberent. cōſequē ſallum ut patet experientia. Item ſi diceretur in nona ſphera eſſe ſtellas; ſed nobis nō apparet: cōtra aut hoc accideret rōe debilitatis luſis: aut rōe diſtantia: ſed utrūq; iſtoꝝ de ſectum arguit ſtellaꝝ illaꝝ: quū aliarum ſpheras ſtelliſ nihil illoꝝ accidat. Preterea ſi qua ratio ad ponēdam nonā ſupiorem/ precipue ea eſſet: quā coiter adducitur in mediū. q; unius corporis cæleſtis unus tñ motus p̄prios eſt. motus aut̄ diurnus nō eſt p̄prios octauꝝ ſpheras: quū alio motu moueatur. ut patet obſeruantibus fixaꝝ loca: quā nō ſemp equaliter a capiſbus arietis & libraꝝ aut equatore, aut polis diſtant, erit igitur p̄prios alterius ſpheras. nō quidē inferioris: quū ſuperiora ab inferioribus nō regulentur in motu: ſed potius econtra. ſed hēc nulla eſt demōſtratio. qd̄ ſic aperte ostenditur.

Queritur ab hiſ. quom ſtellatū cælū per illos mouetur motu diurno/ quo p̄tō mouetur. dicent motu raptus: raptū enim primū cælū cæteros ob cælog; cōtiguitatem. ſic igitur uis illa mouens primū mobile/ mouet etiā raptu cæteros inferioris. ſed totū illud quod ipi ponūt extrinſecū ponemus itrinsecū. ſicut. n. uis illa

QVARTA

Superioris mouentis in isterius caelum ipressa, motorem proprium isterioris copatitur, ita & uim motoris presentis compati poterit. ¶ Preterea alio modo predictam ratione dissoluemus, dicendo opus non esse corpus ab intelligentia motu esse continuum, si enim corpus aereum, ab intelligentia formatum & assumptum, ab ea mouetur, debilis intellectus esset dicere: quod ad hoc, ut ab eadem moueri possit, necesse sit illud esse continuum. sic in sphaeris dicimus planetas eccentricos & epicyclios ab eadem intelligentia posse moueri, sicut animal umum brachiorum sursum alterum uero deorsum mouet. ¶ Deinde auctoritate Genesis posuit eas deus in firmamento caeli, igitur caelum stellatum est firmamentum. ¶ Deinde arguitur esse decem: auctoritate modernorum & ratione, primus, n. motus simplicissimus esse debet in quem pluralitas motuum unitur & reducitur. talis autem non est octaua motus, igitur alia superior requiritur, & quoniam octaua & motu diurno, & motu super polos zodiaci, & super parvus circulis mouetur, ideo a simplicissimo motu causatur motus raptus octauae diurnus, restant igitur duo: quorum unus sibi proprius est tunc: alter a nona esse operatur, & sic aut motus per polos zodiaci proprius erit octaua: & trepidatiois a nona, aut contra, sic igitur erunt decem: quod de centum esse suadetur, ut prima unico etatum, nona duobus, octaua tribus motibus moueat.

¶ Respondeo dicendum, intentio presens non est numerum sphaerarum planetarum ostendere, aut orbium aut epicyclorum: sed cum Ptolemeo, & aliis (supposita celorum soliditate, variaq; planetarum distantia in longitudine latitudine, & eleuatione a centro mundi; non solu respectu fixarum, sed inter se) tenendo septem esse sphaeras planetarum, iuxta il-

lorum numerum: intentio est uidere an supra octauam sphaera sit una uel plures, dico igitur, quod non sunt plures sphaerae ponende nisi apta ratione cocludatur, septem autem sphaerae uere cocluduntur, octaua etiam similiiter, supra autem octauam aliam esse oportet, quod sic ostenditur, primus ratione incostrari um adducta, per illis qui tenent sphaeras esse decem: motu, n. primi mobilis oportet esse simplicissimum, motus uero octauae huiusmodi non est. Et huius opinionis Ptolemeus fuit, cui tam falsa contraria opinio ascribitur, ut melius istra patebit: Auctus & Scotus. ¶ Circa quam materiam aduentendum est quod cois astrologorum scola, firmiter tenent Ptolemeum non habuisse de nona sphaera notitiam ullam, de signis, n. xii, loquens in quatri, ac eorum nominibus, & ymaginibus, agere de his quae in octaua sunt loco, quoniam est, ut patet ibi inscriptis. Sed contrarium ostenditur rationibus pluribus, in, ii, quatri, ca, viii, uel, x, quoniam de anno principio loqueretur, ait, iii, puncta, duo, s, solstitialia, duoque eqnoctialis semper obseruanda esse, ex hoc arguitur, puncta predicta in quaucumque sphaera istra non mobilia sunt: nec eadem isteriorum sphaerarum esse possunt aut subire possunt, igitur quae dixit Ptolemeus obseruanda in superiori quam octaua sumenda sunt, quoniam ymaginaria esse non possunt. ¶ Amplius Ptolemy signa diuidit in, xxx, ptes, euales & inter le, & respectu per trium aliorum signorum, sed signa octauae longe dissimilia sunt in extitatem & magnitudine, igitur de signis octauarum longe non poterat. ¶ Deinde hoc idem aperte ostenditur, ex his quae in capitulo de triplicitatibus expedit Ptolemeus, diuidit enim in triangulos equilateros &c, quae ymaginibus octauarum conuenire non possunt, ut manifestum est. Sic igitur ex his quae dicuntur a Ptolemeo apertum esse potest, ipsu nonam sphaerae attigisse.

¶ 118

QUESTIO

Amplius idem apertissime concinatur ex uirtute quā planetæ p̄cipue sol in qui busdam determinatis p̄uctis sibi uendicat. Sol. n. cū in solsticiis fuerit: aut in equino, etiā libus p̄uctis, uim significatiuā fuscipit: totumq; cælū nō mediocrē potentia significandi assumit. ut cūctis astrologis apertum est: ergo necesse est q; uim illam fuscipiat aut ab ymaginariis p̄uctis: aut ab octaua sphera: aut ab altera planetarū aut a superiori sphera. nō ab ymaginariis fictitia. n. nō possunt talem tantaq; uim prebere. quia nō ens nihil effectu p̄du, cere potest. nō ab octaua. nam sol in p̄uctis p̄dictis nūq; sub eiusdem p̄uctis octauæ reperitur: ut patet in intelligib; ob eius motum trepidationis: atq; sup polos zodiaci. m̄ltoq; minus ab aliquo septē spheras p̄ucto. quū nedū sub eiusdem aliq; spheras p̄uctis reperiatur. sed nec ēt sub eiusdem p̄uctis suorū orbiū. ob augū motū. reliq; tur igitur q; a superiori sphera uirtus illa p̄cedat. **¶** Preterea poli mūdi nō iniuria imobiles omnino esse debent. sed si supra octauā nulla ēt sphera mobilis poli eius esset poli mūdi. ergo essent imobiles cōse quēs ad sensū falsum est. i. illud ex quo sequitur. **¶** Deinceps si diceretur uim illam ab empireo calo aut sphera quadam imobili p̄cedere. sicut qdam astrologus mihi respōdit hoc nihil esse demonstratur. qm̄ uim istam sol & alia cæli p̄tes agruit. qnq; in unius regiōis meridie. qnq; in ascēdente. & sic de infinitis aliis locis accide. re posset. quare aut uis illa in sphera imobili ubiq; reperiatur. & sic in ea nulla erit distinctio. nec distingue re poterit nisi ab altera cōtracta: aut nūq; aut ī mobilis nona. **¶** Deinde dicitur nō ēe plures spheras ponendas: cuius rōes p̄posita est nō. n. cogit nos rōes alia illā p̄cere. ut i. rōe ad argumēta patebit. qnq; n. motus appa-

rent in nonā. & alias saluari possint. **¶** Ad rōes igitur incōtrariū dicēdū est ad primā: q; si in nona stellæ fuerit: nō ppter hoc minoris efficacie sunt (& si nō uidentur) q; alia stellæ uisibiles. Et ad ratio nem secūdā: primā fortificatē dicitur negādo miorem. tam in respectu stellarū quæ uideri possunt: q; absolute. nō. n. seq̄tū: stellæ ista nō uidentur. igitur minoris uirtutis ē q; altera quæ uidentur. fallaciā ostēdunt occultæ & nebulosæ stellæ magnæ uirtutis. deinde nec sequitur hec stellæ in a. distantia nō uidentur. igitur debilior est se ipsa in. b. distantia in qua uidentur: fallaciā ostēdūt supiores retiō gradī. quoniam maioris magnitudinis apparent. non enī uisibilis radius potētior est uirtuali. si uero in nona sphera stellæ nō fuerint. sunt tñ partes & uires potētiores nō nullis stellis. si quoq; primi mobilis uirtus oīs consideretur. maior inuenietur q; totius spherae solis: qnq; sol quacūq; parte per se sumpta nobilior sit. **¶** Ad tertīā dicitur. q; illa nō ēt ratio p̄ior. quia per supradictā patet nō incōuenire eundē motorē diuersas partes uariis motibus mouere: sed p̄ior est quia primi mobilis motus simplissimus esse debet. sicut omnis pluralitas & multitudo in monadē seu unitatem reducere oportet. Potissima uero ē uirtus quā in determinatis p̄uctis stellæ significatiōē aquirunt. ut supradictū est. Et solutionē rationis (quā dicit ratio tertia esse p̄iorē) cōcedimus: plures. n. ageli in eodem loco esse possunt. licet enī nō possint esse cause totales eiusdē effectus: possunt tamē esse respectu diuersarū operationū. & fortassis respectu eiusdē partiales esse possunt: & similiter de secūda solutiōe dicēdūt. **¶** Ad auctoritatē Genesis dicēdū q; per firmamētū omnē cælog; s̄bām itēlexit. **¶** Ad aliam: qua. x. cōsidereras con-

QVINTA

eluditur negata modernis; & Burbachii auctoritate dicitur cōcedēdo rationem: qui concludūt octauā nō esse primū mobile. & deinde negetur ppter uarios motus octauā oportere nonā & decimā posnere. sicut. n. eidē sphaera planetarē plures sunt motus distincti suāz partīū. ita & in octauā accidere potest. quare trepidatiōnis. & super polos zodiaci. octauā sunt motus. nō esse quoq; necessariū dicēdū ut prime sphaera unicus sit motus. secunde duo; tertie tres; qm̄ hūc ordinē i aliis seruari nō uidemus spheris planetarīs iferioribus.

Questio quinta de primo mobili & partibus eius.

Articulus primus.

Cān in primo mobili sint circuli i aliis pribus potentiores.

Xtra omnē rationem tenēt quidam idiusibilia in calo posse reperiri. aut s̄m latitudinem aut ēt s̄m lōgitudinem alicuius uirtutis. mul-
toq; minus. maioris esse potētiae q̄ quādā celoꝝ partes determināte. Et primo arguitur rōnibus nominaliū quibus posse cōuin-
ci putant idiusibilia nō dari. q̄ si nō sint idiusibilia ergo nec superficies. nec circuli nec linee. nec puncta. & ita uim ullam n̄ habent. Deinde. supposito q̄ daretūt arguitur nō posse esse eius (quam p̄dicat astrologi) uirtutis: qm̄ nullū idiusibile agere p̄t i corporalibus sed circuli & linee & p̄cta & circuferentie & itersectiones p̄ dictoꝝ. sūt idiusibilia. ergo nō possunt agere. & per cōsequēs nec uim planetis in fluere. Deinde siue circulū s̄m p̄spectū uos siue s̄m geometras sumperferis. in eo nullum p̄ctum. nullāue lineā. principi-
um mediū aut finem signārā posse. ergo nec in sphaera circulū. cōsequētia aperta ē. qm̄ sic se habet circulus ad corpus (si sup-
ficiem ipm dixerimus) sicut ad circulū li-
nea uel p̄ctus. si circuferentia esse uolu-
eris. assumptū pater nō solū p geometras
uez per ptolemeū i quatrispartito. **C** VI-
terius quū cuncte stellæ actualem uirtutē
habeant. actuq; sint: si qui circuli. stellis
quibusdā potentiores cōperiuntur. illos
actu nō tm̄ potentia reperiri necesse est;
sed in circulo nullus est p̄ctus actu. sed
in potentia: ergo in sphaera cælesti nullus
circulus. nullaq; linea actu repiri potest
& sic aliis actu existentibus nō erūt fortio-
res. **D**einceps si diceretur circulos istos
stellag; causa nobiliū potentiu. in eis rep-
tarum esse potentes. sicut de zodiaco asse-
rūt astrologi. hoc nibil est. tum quia pau-
ce stellæ in ecliptica sunt eiusmodi: tum
etia qm̄ plures designari possunt circuli
nobiliores stellas interfecantes ut patet a-
perte: qui tamē eam uirtutē nō habent.
CInterea zodiacus nō p̄st uirtute aliis.
igitur nec aliis circuli: cōsequētiam conce-
dent astrologi. assumptū onditur. si zodi-
acus sic potēs esset maxime uideretur hoc
accidere eclipticā gratia. sed hoc nō. p̄bo
qm̄ si ecliptica eiusmōi esset maxime hoc
esset ratiōe planetarē & solis precipue sub
ea delatoꝝ. hoc aut falsū ē. nullus. n. cir-
culus ab aliquo planeta describi p̄t qui
eclipticā idē sit. q̄ si sic maxie sol ēet ille
sed Sol sequēs octauā trepidatiōis motū
nūq; eundē circulū describit. ut patet au-
toritate: & expiētia maiestissima. alii ue-
to planete nō p̄g ab ecliptica declināt.
CSed in contrarium sapientum experiē-
tia & ratio est: uidemus enīm solem prin-
cipalissimum parum ab ecliptica declina-
re; aliosq; planetas inter ceteras stellas pri-
cipaliores non multum distare. quare si

QUESTIO

caput & cauda ut experientia testatur, ob hoc scilicet quoniam intersectiones sunt uiarū luminariū tam magne sunt uirtutis multo amplius zodiacus, subquo uerpenes quē omnes planetē feruntur: misfas facio stellas fixas cōplices prope hunc circulum. nonqdem mediocris uirtutis. **C**Ratio autē in quare sub illo feruntur planetæ, & finis eius ītentus est condecorē a partibus terræ uirium ipsorum partici-
patione ut s. generationes & ceteræ altera-
tiones in īterioribus causentur: est igitur
ac si esset uirium planetarum iusta distri-
butio: **C**ur fus ille circulus potens est
multum, qui maximus existit u. & ratio
ne alicuius motus. talis autē ē zodiacus
ratiōe none, secundū ponētes decimā: ra-
tiōe motus octauæ, ratiōe oīum planetarū
qm̄ autem ceteri planetæ preter solē, per
aliquot gradus ab ecliptica nonq; pro
prie zodiacus appellari potest declinant
hinc est, q; solus zodiacus latitudinē ha-
bet, ut illa oīs uiaq; ipsoq; continētia com
pleteatur: quāvis Mars in fortuna pagi
mites exeat. **S**ed præter predictū circulū
alius est maximus faciūdus: & hic equator
est circulus, s. maximus, descriptus p mo
tū primi mobilis: equa liter distans a po
lis, equaliter zodiacū p̄cipiās: atq; in du
as secas medietates: similiter totū celū x,
qualibus p̄tibus diuidit, & que distās a sol
sticiis: ad oēs cæli p̄tes indifferēs: a quo pa
rum declinat zodiacus: per quē stellarū
effectus, ad hæc uel illa tempora determi
nari cernimus: quas ob causas magna uir
tutis esse oportet, nūq; adeo: ut plerique
astrologorum primum fecerint. **C**Qm̄
uero ecliptice termini in sui declinationi
bus obseruandi sunt, hi autē circulos du
os describunt solstitionum, s. ideo præter
prædictos hi duo obseruandi sunt. **C**Po
li quoq; super quos motus reueluuntur

aut mobilia, non parue sunt obseruantia
quum igitur ultra mundi polos zodiaci
poli reperiantur, illi quoq; aduertendi
sunt, qui quā circulos quosdā describāt.
illi etiā circuli non sunt post habendi.
CProtinus quoniam prædicta pūcta, s. po
li mundi principaliores, solsticia & equi
noctalia, ex equatoris zodiaciq; intersect
ione causata respectum babent inter se cō
decēs est ut circuli duo: nihil faciēdī nō
sint qui, s. per polos mundi solsticiaq; de
scriptus est quiq; per polos eosdē & equino
ctialia notatus est a sapientibus, sic igitur
octo erunt obseruandi circuli præcipue
v. zodiacus: equator: duorum solsticia
lium paralelli: duorumq; polorum zo
daci: duoq; per polos mundi & duo sol
sticia & per polos eosdem atq; equino
ctialia: quæ duo coluri appellātur. **C**VI
tra hæc quodāmodo cælis essentialia, al
ter accidentalis magnificandus est, ori
zon, s. qui partem cæli uisam, a non uisa
segregat: celumq; in duo emisphēria diui
dit, qui circuli ī infinitum uariari possūt
sicut etiam puncta terræ: respectu quorū
sumūtūr, unaqueq; igitur regio nouē hæ
bit circulos, præcipue aduertendos.
CAd rationes igitur incontrarium respō
ndendum, primum dicitur nō teneri (præ
cipue in mathematicis) nominaliū opinio
nes, hic etiam quæstio ista enodanda nō
est, nec in phyllosophia absoluuntur: idcir
co secundum utramq; uiam respondere
uolumus. Si puncta indiuisibiliaq; alia
nō dentur dicēdū est, uim illam esse a ter
minis quos nōiales corporibus attribu
unt, secūdo q; a fine unius p̄tis alterius
naturæ, & p̄ncipio alterius accidere pōt/
q; literūq; p̄cipiū & fine sup̄fint, si uero
secundum reales posuerimus indiuisibilia
dicēdū p̄tio idiuisibilia ratiōe p̄tū q; ter
minat, agere posse sic q; illis significētur.

QVINTA

secundo dici potest nec ab re huiusmodi
indivisibilia nō agere; sed i illis cælestium
ui significatiuā sumi, sicut iſra patebit p i
diuisibilia sumi debere, & hec n̄ tm̄ ex na
tura signatōrū: sed etiam primi mobilis.
¶ Ad secūdā dicitur q̄ circuli geometri
ce sumpti n̄ habēt pūctoz differētiā p̄cī
pii/medii/aut finis: sed ut naturaliū cor
pōz i materia existētiū termini sunt/ ob
m̄l̄ta p̄cipiū sumi pōt. q̄re & Pholeme
us i quatripartito/quattuor pūcti obser
uāda dixit. ¶ Ad tertiā dicitur q̄ signifi
catiua uis n̄ ē a lineis, sed a p̄tibus ul̄ res
pectibus ul̄ terminis partiū rōne m̄l̄tōz
supradictoz, & iſra melius explicandoz
nona questōe. p̄terea dici pōt ad minorē
lineas esse i actu iexistētiā, licet nō i actu
termatiuo p se existētiā. ¶ Ad quartā di
citur q̄ causa i p̄a p̄ncipal̄ uirtutis zodi
aci n̄ sūt fixe; sed uirtutū planetaz crebra
p̄ticipatio; ac etiā p̄tū primi mobilis uir
tus: stelle etiam fixe licet sub eliptica p̄ci
se n̄ sit; sūt tñ p̄pe, alii ēt circuli, stellas
plures iterfecates/aut tāgētes: respectūs
alios ad planetaz uires ad polos æquato
rē & cet. similes habere non possūt. ideo
nec curandi sūt. ¶ Ad ultimā dicitur. q̄
nullus ē circulus/q̄ magis in differēs sit ui
is solis, & p̄pīquos ōibus, q̄ ecliptica; ide
o etiā rōne solis/sic potēs efficitur, sed ul
tra causā istā sūt alie superius assignatae.
Articulus.ii.
An zodiaci diuisio ex natura p̄tū eius
aut potius arbitraria sit.
Iſputat qdā arbitrarie factū esse,
d ut illū/qué zodiacū appellat̄ cir
culū/i duodeci p̄tes, quas signa
uocant securt: etiā istā i. xxx, quas gra
dus dicunt, hæc q̄ unāq̄q̄ i. lx, quas secūda
nūcupat: & sic de i ceps. partes. n. ille. xii
tali ordine locat ut primū igneū, deide
terreū post aereū, ultimo aqueū, situetur

sed ordo iste īcōueiēs ē, igitur salti (siquā
diuisio ex natura rei fieri possit) ea/qua cē
lebrat astrologi n̄ ē, minor oñditur, n̄ qdē
pfectiōis ordo ē, quū terreū aereū p̄cede,
re n̄ possit: nec ē elem̄tōz ordinē p̄tes il
le sequūt ur, quū tñ n̄ minus cēl axtia q̄ e
lemta ordinata sint, nec etiā sexuū ordi
nē ūat; qm̄ nobiliōrī masculino nobili
us femininū iūgi debet; ergo n̄ igneo ter
reū; ltē quū ex extremis/tegatu itēdatut
igneo aqū applicari debebat. ¶ Conti
nuo iūgitur q̄ nō minor tēpīes esse debet
i passiūs q̄ i actiūs qualitatibus, sed cali
do frigidū adheret, igitur & sicco humi
dū, & humido ūiccū/coherere debuerat.
¶ Ulterius cōplexiōes & uires q̄bus agūt
n̄ sūt ordinate igitur nec partes, cōsequitio
itelligētibus patet, prior. n. cōplexio tēpa
ta ē: deide ūaguinea, nulla at hæc cōtinet
aries. ¶ Adhuc leuiter posita sunt, fixa/
mobilia, & comunia: ob hec qa (sole
i illis ul̄ sub illis existēte) tēporis qualitas
moueat, ūigatur, aut medio mō se ha
beat: & ex hoc ūalias significatiōes trās
lata, ut in aliis rebus ūiles dispositiōes si
gnificēt, qm̄ i āni tēporibus illud (n̄ ex na
tura signoz) sed ex qualitatū primaz na
tura accidere manifestū ē, caliditas, n. ī ue
re citius frigiditatē hyemis corrūpit, q̄ hu
miditatē, tū qa caliditas magis frigiditati
aduersatur: q̄ huītī tū ēt qm̄ ūiccas solis
n̄ adeo itēsa ē, sicut caliditas, & sic patet
per ordinem in aliis partibus. ¶ Præterea
ut iſra patebit, partes iste planetis in do
mos tribute sunt ob mutuā cōuenientiā:
sed Taurus ueneri nō conuenit, nec scor
pius Marti nec Aquarius Saturno & sic
de aliis, preter luminariū domos, igitur
aut predictæ partes, domus hæc planetaz
non sunt, aut partes non bene diuise sūt.
¶ Item nō dicuntur signa calida fri. hu.
aut sic, nisi quia similes in inferiora plane

QVESTIO

re, & sol præcipue sub illis producunt: Sed sol in sagittario caliditatem quidē nō producit: saltim respectu nostrū: nec frigiditatem in Cancro: sed secūdum ap/ propinquationem solis ad zenith illud euenire appetit. igitur & cet. ¶ Rursus similem respectum Aquarius habet res/ pectu aliam zonam in coletium: quem leo respectu nostrū & ita de aliis: sed leo respectu nostrum calidum & siccum est. ergo & Aquarius respectu illorū. igitur non absolute talis sunt cōplexionis: sed respectiue. itaq; sequitur secundū diuer/ sa climata: & partes terræ: opus esse diuer/ sitatem maiorem uel minorem conside/ rare. itaq; illis partibus attributa iconue/ nientia sunt: & similiter ex quibus attri/ buuntur. ¶ Deinde maiorem diuersita/ tem habent gradus unius tauri cum alte/ ro gradu eiusdem signi: q; certus gemino/ rum & alter tauri. patet de terminis eius/ dem planetæ: multis proprietatibus cō/ uenientibus duorum signorum. & de gradibus eiusdē signi q; diuersoꝝ plæctu/ rū sūt termini ac in proprietatibus diuersi/ sunt. si igitur gradus & alter Tauri sunt melanconice complexionis fri. & sic. m^l to amplius gradus geminorum. ¶ Amplius in gradus diuisio f gni/arbitraria ap/ paret. certum est enim maiorem gradum cum gradu affinitatem habere: q; certi gradus medietas/ aut altera portio: cum reliqua eiusdem gradus. mirabile enim uideretur si præcisæ æquales partes diui/ deretur in proprietatibus diuise. nam cæ/ lorum partes nebulose: mediog; modo lucidæ: sensu/ non sic per ordinem eerni/ tur esse diuisas. patet in via lactea, & ali/ is. patet etiam terminos planetarum inæ/ quales esse: iuxta modū quem magis ap/ probant astrologi: igitur non sic æquali/ ter partes iste diuidude sunt. ¶ Deinceps

ita ē de diuisione per gradus sicut. de diu i/ sione gradus in minuta. & minutorum i/ ii. & sic de aliis sed iste aptissime sūt ad/ placitum. ob computi scilicet cōmodita/ tem igitur. & signi in gradus. ¶ Ad hue/ si sic maxime id eset qm tantudem sol/ principalissimus in una primi mobilis re/ uolutione graditur: sed hoc est falsum: qm sol quandoq; plus quandoq; minus uno gradu perambulat. secundum q; ma/ gis ab auge discedit: uel ad eā adheret & c. ¶ Sed contra est experientia crebrissimis ui/ cibus. obſuata ratio etiam ostēdit. cognouerunt népe obſuantes huiusmodi natu/ re secreta signa seu partes: quas eiusdem triplicitatis esse dicimus: eiusdem esse cō/ plexionis: quomq; anguli significatores fuerint: similes producere qualitates. q; secundum magis & minus: ab aliisq; cau/ sis aucta: uel diminuta potestate: plane/ tas quoq; in illis existentes: simili qualita/ te nos afficere. quæ res aperta sit in lumi/ narium figuris obſuadis: apertius: quom/ tres superiores similia signa incolunt. ut/ infra de aeris mutatione agetur. patet e/ tiam in hominum conceptione: ubi natū/ similis cōplexionis cognoscitur: si simile/ ascēdēs fierit. aliis pēsatis causis: hoc e/ tiā nō mō ipticularibus effectibus eueni/ t: uniuersalibus puta cliatū regionū: cuiū/ tū: alteratiōibus huic uel illi signo sub/ iectis: terreis causis contradicētibus: & hac/ q; ad. xii. ptiū zodiaci complexionem. ¶ Quātū uero ad numerū ptiū. xii. s/ qttuor pūcta: duo. s. solstitalia duoq; e/ noctialia: uī qdē nō mediocrē hēre māte/ stū ē ab aliis distictā: sūt. n. plætag; respe/ ctuū extrea: & i differētia media: p̄cipue/ p̄cipui solis qdē p uarias stellarū mutatio/ nes i illis cōprehēditur. similiter (licet n/ tam itensam) uirtutē percipimus in qua/ libet tertia parte predictarum quartarum

QVINTA

inter prædicta .iii., puncta contentarum: præcipue in solis ingressu in has partes, deinde lunæ, & aliorum, quam mutationē unusquisq; mediocriter introduc̄t us comprehendere potest, quantum uero ad diuisionem in gradus dicitur similiter, hoc experientia in uentum fuisse, tum in facie, bus, tum in terminis, tum etiam in ipsis gradibus: suisq; finibus: per directiones aliasq; uires mobiles ipressas: quæ p gradus noscūtur de aliis uero diuisionibus i ptes minores concedimus. & si diuersitatem i gradibus reperiri cōdecens est: illa tamen nobis nota non est, quare ut concludit argumentum ad computi cōmoditatem reperit ē: q; si minias h̄eremus p prietates particulares, perfectiori modo astrologiā teneremus. ¶ Pariter experimur. .iii., puncta prædicta, signaq; sequentia maximam in rebus cauare mutationem: non solum in anni temporum qualitatibus: sed etiā in aliis perficiundis rebus: sed tēporū mutationem notiorem astrologi inmedium adducunt: ¶ Ratio dīctis concordat, pri-
mum de .iii., punctis si enim planetarum distantia ad zenith propinquitas maior uel minor obseruandæ sunt: ex consequēti maxima distantia, minima, ac media p̄cipue erunt aduertende: ille enim extre-
me sunt, per superabundantiam & defec-
tum segregate, ubi magna diuersitas uirtutis apparere debet, alie inter medie: & qm̄ idifferētes sunt prædictis & polis, ac circu-
lis aliis parallolis, ac etiam quibuslibet p-
tibus terræ & in circulo potenti equatoris. ¶ Quia uero maioris uirtutis sunt ideo suos effectus celeriter producunt & per-
ficiunt: citoq; complementum prebetur il-
lis tale uel tale, secundū significatio, diuer-
sas uires: Ex quo sequitur q; sequentia signa
contrariā dispositionē fortūtūt, ob contraria
casas, his uero succendentia; qm̄ iter me-

dia sūt iter fixa, atq; mobilia id cīrco eōia sūt. ¶ In uero quattuor zodiaci partes iter, .iii., pūcta prædicta cōtēta, minie sūf sicerēt tot uarias dispōnes i ūleriora producere: qm̄ ēt magnā uarietate iter p̄tes ipa-
rū regimus idcirco (uirtutes illas obfua-
do) tripartitas esse cognouerūt antiqui, qua diuisione facta, n̄ solu expiētia cōcordes i uenerūt, sed rōni, sic luinariis duo do-
micilia tribuūt: aliis planetis duo: ut me-
lius ifra, secundū eorū nām, ad solēq; p̄pīg-
tatem, signa quoq; eiusdem complexiōis meliore aspectu afficerentur iuicē, sicut si
mīle sīl'i oblectatur, quæ uero solū iacti-
uis cōcordat exagona, irradiatiōe se inuicē
fortificarent, q; uero calida sūt & p cōseqns
masculinū sexū sapiūt, frigidis adhereret
femineis: ut ex illis qdā germinādi armo-
nia resulteret: quā generationē p̄cipuā cēlū
intendit. ¶ Et qm̄ hō' pūus mūdus est uir-
tute i se cōtines mūdi p̄fectiōes: id cīrco
omniū uirū, p̄ncipalis p̄fertī circuli p̄t-
cipem esse oportet, adeo distincte ut p̄tem
pars capiat, hīc ē q; aries caput zodiaci ca-
put hōinis afficit specialiter: itaq; de aliis
dicēdū, ex quo simil significatio hauritur
ex ascēdētis initio, licet debilius, sicut etiā
tale signū nō absolutū: sed respectiuū est
Dicēdū igitur q; qualiterūq; signa sump-
seris, siue solum in primo mobili, siue in
octaua, siue omnē sphaera complectantur
siue usq; ad centrum mundi, eorum diui-
sio qdēm ex natura rei in calis reperitur.
¶ Diuisione uero partium istarum, quas
signa appellamus in .xxx, partes quas
gradus uocamus, hīc sumpli rationis ori-
ginem. Sol enim in mundo p̄ncipalem
inter astra locum tenet, primūq; mobi-
le inter sphaeras, horum motus igitur
maximæ potentiaz & a se inuicem pen-
dentes inuirtute, sunt quantū igitur in cō-
pleta reuolutiōe primi mobilis uel non

QUESTIO

sol graditur, tantū gradū scilicet solis p̄cipalissimi portionem segregatā facimus: ab initio signorum exordium diuisionis sumendo. sed quoniam motus solis & eius delatio sub zodiaco duplíciter cōsiderari potest, uno modo respectu primi mobilis, uel terræ, quod pene idem est, & sic quoniam sol inæqualiter transit æqua-
le zodiaci spaciū, secundū istam diuisionē non erunt gradus æquales, licet si a principio signorum initiu sūmatur, parumper ab ea discedat, alio mō i suo ecētrico & sic quoniam æquales partes in æqualibus temporibus pertransit, magis secundum hūc motū erit partium æqualitas.

¶ Ad rationes igitur incontrarium respōdendū est, q̄ tali ordine locata sunt a deo signa, ut inferiora cōmodius quæ causanda sunt ab ipsis effluant, unde inconueniens est, ut illa ab inferioribus sūmant ordinem, quin potius horum ordo ab illis procedit, nec est opus ad hoc ut calidum & siccum uirtuali temperetur frigido & humido, ut eiusmodi temperans ibi propinquum sit, magis enim sextili, aut altero aspectu temperari potest; q̄ per dietam propinquitatem. ¶ Ad secundam dici-
tur q̄ quia passiu minus actiu sūt, ideo non inconuenient, duo signa similes habere qualitates passiuas illa enī duo nō multum ab actiuitate unius signi actiuas qualitate affecti, discedunt. ¶ Ad tertiam dicitur in mixtis complexionem temperatam, non nisi ex extremis resultare, quare non est opus in signis seorsum temperatā complexionem reperiri, nisi in suis extre-
mis canis, de sanguinea autem dictum est, q̄ ordo locorum non comitatur ordinem perfectionum respectu hominis, respectu etiā simplicium primum elementū igneū est: sed ista non sunt efficacia, ut in respon-
sione ad primum patuit: ¶ Ad quartā pa-

tuit supra, q̄ non solum in anni qualitatibus, sed in aliis perficiendis rebus mobilitas, fixio, & communis natura cognosci tur. ¶ Ad quintam dicitur q̄ conuenientia precipua non est in qualitatibus primis, non enim omnes conuenientie, aut discouuenientiae in qualitates primas reduci debent, sicut non nulli credunt, sed precepue in alias uirtuales uires & insensibiles influxus. ¶ Ad sextam negetur minor, licet ratioē radii minus p̄p̄icularis minatur. ¶ Ad sept. dicitur q̄ licet sit idē respectus rōne distatia, n̄ tñ uirtutis, & q̄ si signorum uirtus in illis absolute est: nō respectu tantum, licet fortius perpendiculari-
ri agant, ceteris paribus. ¶ Ad octavam dicitur q̄ illa maior conuenientia non in qualitatibus primis est, sed in aliis insensibilius, secundo dicitur, n̄ esse conueniens in signo calido reperi quosdam gradus frigidos, sicut in animali calidissimo sunt ossa frigida. ¶ Et similiter dicitur ad nonam. ¶ Ad decimam dicitur negando similitudinem, concessum ē alias diuisionē in. Ix, esse uoluntarie rep-
tas, ad computi cōmoditatem. ¶ Ad ultimam conceditur prima consequentia, & ad consequentis falsitatē, dictū est quæ litera a sole pluribus modis accipi possint.

Articulus. iii.

¶ An signorū nomina ratione sint posita Ignorū nomina quorundam aures ottundunt, his mediis ea, præter omnem rationem inuēta putantium: & si prædictarum partium disti-
ctio ex natura rei in cælis reperiatur. ¶ No-
mina enim predicta signis nonā p̄cipialiter cōpetere debent: quum ipsa p̄cipialia rā sit, sed illis n̄ cōpetū, taurus qdē terret complexio-
nis non est neq̄ uirgo, tum quia humana, tum quia iuuenilis. ¶ Præte-

SEXTA

rea signorum naturæ elementorum potius q̄ mixtoꝝ naturā sapiūt; duas enī qualitates tñ non. iiii, participare dicūtur signa, ergo mixtoꝝ nō ina non cōueniunt. ¶ Confirmatur quoniā extremis uirtutibus extrema actualia produci possūt; & media per illoꝝ refractionē, non aut per media extrema ipsa. ¶ Utē si sic igitur colericiora aīalia, magis q̄ sanguinea & cet. magis cōueniūt, sed multa aīalia, leōne colericiora sunt & ita de aliis dici pōt igitur & cet. ¶ Adhuc nihil in cælis factum est; sed sagiptarii figura facta est, igitur. ¶ Amplius per Ptolom. i quatri, arietis primæ p̄tes pluuias inducūt, medie infigidat & cōgelat, tauri suis p̄tibus mediis humectat, cācer serenitatē & calorē inducit, quæ oīa nō inū naturis aduersantur. ¶ Ulterius sicut i p̄dictis signis humana cōtinetur natura: ita & sēlitua aīalia, ac uegetatiua plātarū omniū, alioꝝq̄ inanimatoꝝ mixtoꝝ & simpliciū, igitur sicut humana figura, nominaq; illis attributa sunt ita & alioꝝ saltim generalia attribui debebat, quod nō ē factū. ¶ Cōtra est astrologoy auctoritas, oībus pene p̄blosophis fani capit is confirmata, ac expientia patet metaphorā congnire, dd. qdā putat nomina signoy prius ymaginib; octauæ fuisse imposta, dein de p̄bas ad signa nona trāslata; & per hoc putat uerius & pprius signis octauæ, q̄ nō cōuenire. Sed liē octaua p̄us cognitafuerit q̄ nona; ac etiā signis octauæ prius forfassis nomina imposta fuisserit, uerius tamē & principalius, attributa p̄ nō inā p̄dicta significata, cōpetūt nō signis, q̄ octauæ: cuius causa est, qm̄ a primo mobili uires ille in octauam influuntur, potius q̄ contra. ¶ Ostendendum igitur est prius q̄ signis imobilibus, seu signis nona pprius cōpetat: primo, n. patet itelligēti,

bus atq; obseruantibus ealorum uires, cancrum infrigidare & humectare & nature esse aquæ quamvis stelle sub illo tempore Pto, repete serenitatē inducant patet i principiis significatiōum, p̄cipue i aeris mutatione, & in reliquis oībus, scorponem similiter, & pisces, quāuis cancri stelle, & scorponis & pisciū nō p̄ay dissimiles sint, in p̄scibus, n. natura iouis, in scorpone Martis sapiūt ex quibus concludi potest naturā illā potius signis nona q̄ octauæ cōuenire, secūdo q̄ista nō inā eius dem triplicitatis eandem aquæ cōplexio nē ostēdūt; aīalia, n. p̄dicta flegmatice sūt complexionis; sed ultra proprietates ilias inqualitatibus primis, in multis qdē alii cōuenientia cernit, ut p̄dicta aīalia a p̄dictis signis p̄cipue, mirū i mōdum superēt, ut a scorpone scorpones, cancro cancri, p̄scibus pisces, triplicitatis quoq; igneꝝ nō inā similiter conueniunt, nā leo multū colericū aīal est. aries nō tñ, sicut illud signū decet, sagiptarius similiter, ratiōe uelocitatis; & alioꝝ cōpluriū, sunt q̄ cōplures cū his aīalibus insignis similitudines, nā p̄cipue leonine proprietates in leone signo uigēt in arietate arietum, in sagiptario duplex natura, anterioris p̄tis, s. humane iouialis, posterioris uero bestialis, siluestris, triplicitatis aerea nōia caliditatē & hūiditatē ostēdunt, cōplexio, n. humana, iuxta communē medicoy sētētia, ab æquali ad pondus per calidū & humidū ē lapsa, modo geminorū, libre, & aquarii, hūanæ ponūtūt figura, habent et cōplures ppriates signa p̄dictæ triplicitatis, ut patet a strologis: quæ occultari debet, huius scientiæ aduersarii: Restat aliquid dubiū de terrea triplicitatis nō inābus, ubi notādū ē, q̄ n̄ sēp ad cōplexiois similitudinē res, p̄cipiēt erat i positoribus, aliud, n. ē id, a

QUESTIO

quo nomen iponitur ad significandum: aliud qd' nom iponitur ad significandum taurus igitur dominiū nō solū in bobus habet; sed in aliis pecoribus i quadrupedibus generalius. uirginis signū ob eius sterilitatē. quæ melācolicæ cōplexiōi cōgruit illi assimilatū fuit: ē tū uirginitatis cōseruatiū. capricornius uero. n̄ solū cū capris. & sibi similibus similitudinem habet & cōsortiū: sed etiā ad alia aīalia se trāfert illius uirtute. lege astrologie codices: iuuenies habentē capricorniū ascēdētē aliquid in facie sī e capre habuit. qd' se pīssime piculo cōprobaui. iuuenies: ocūlos dētes nasū: os eminēs p̄dīcti effigiē habere. & ita de ceteris multis p̄prietatibus quæ n̄ ē nūc nārādi locus. iprāstītia sufficiat. hoc uēz ēsse. q̄ sēper ab aliqua nobilitate proprietate sūpta sunt signoz nō inā qnq̄ a cōplexione īsequētē formā. qnq̄ ī sequētē materiā. qnq̄ ab utrisq̄. quātoq̄ plures erūt p̄prietates similes tanto melior erit attributio.

Ad rationes gitur īcontrariū ad primā patet quare. quoq̄ modo assimilentur.

Ad secūdā dicitur. q̄ p̄ elemēta nō potuisset nisi cōplexiōis īsequētē formā si. militudo significari p̄ alioz uero similitudines cōplures p̄prietates exprimi posunt. elem̄tōz ēt p̄ lapsū ab æquali.

Ad tertiam dicitur q̄ melius in mediis apparent extrema: q̄ media in extremis.

Ad quartā dicitur negādo cōseq̄ntiā. q̄ ob multa alia. silitudo sūmitur: q̄ i aliis aīalibus n̄ īuēnirētur.

Ad quītā dictum est quare si cōtū aīal sūptū fuerit ob multiplē illius significationē.

Ad sextā dicitur q̄ Ptol. de stellis octauz & eius ymaginibus p̄cul dubio loq̄tur.

Ad ultimam dicitur q̄ i aīalibus plātāz & alioz uirtutes continētur. sicut in sensiti, nauegetatiua; sed i plātis n̄ possēt nō nūla

la notari: q̄ i aīalibus cognoscētūr.

Articulus. iii.

¶ An domus, exaltationes, triplicates termini facies planetarū in primo mobili sint firma: aut ratiōe stellāz fixarū. idētetur qnq̄ dignitates essētiales planetarū i signis ratiōe fixarū existere. sicut. n. est i leone signo solis domo: ita & in aliis: sed i leone stella fixa primā magnitudinis de natura solis ē cor leonis appellata. igitur ratiōe huius solē uigoratis uidetur leonē i solis domiciliū traditū fuisse. idem i scorpiōe de corde scorpionis accidere patet. idē i pīscibus de stellis pīscīū de natura louis. ¶ Preterea quū planetarū in his dignitatibus mīrū i modū fortificētur atq̄ i oppositis debilitētū. hoc ob eā causā euēire oportet q̄ i cālo potētior ē: quū planete primum dignitatis locū teneat: sed signa sūt ueluti materia & corpora. stellā uero ueluti formā & aīa. igitur a stellis n̄ a signis euēire opus est. ¶ Ad huc si fixe & imobiles essent nō tāta de illis uarietas opinionū īpīretur q̄ta īter nostra & āiquoꝝ t̄pā repītū. q̄ errore astrologoz cā ēsse uidetur.

Sed cōtra est expītia auctoritas & ratio: expītia. n. nos certos facit. easdē ēsse p̄dīctas plātāz potestates: cōiter qdē. opantes. īmo omes erme. easdē. quas antig posuere obseruāt. si uero firme n̄ ēssēt nūlla ēent astrologoz iudicia. mirabileq̄ dici debaret. tāto t̄pē manifestos errores exp̄tores obūbrasse & tñ. easdē nō ēē. sed uera iudicia (quoꝝ noscūtūr p̄cipia) cōpiuntur.

Vidēmus ēt solē lunā aliaꝝ astra ī ingressu hōz dignitatū. mutatiōem non mediocrē causare.

Auctoritates etiam partem istam declarant. Ptolomeus qui dem totum arietis signum solis exaltationē dixit. quātūis decimum nonum

QVINTA

gradū principiū faciat moderni. sed non totū signū exornatus ē stellis sibi simili bus. ¶ Deinde ī capitu de triplicitatibus diuidit zodiaci circulū ī triāgulos equilateros. quā res fixis cōuenire nō pōt. ¶ Præterea ratio quare Saturno aquariū & capricorniū tribuūt in domos est: qā ifortuā ēt cui oposita luminariū domus cōueniūt. nō igitur ratiōe fixagē illud accidit. ¶ Amplius lumīnaribus /cācer/ & leo / i domos tribuūt: eo qā zenith capituū viciniora sūt ergo nō ratiōe fixagē. qā si domus / potestas principalis/ nō ratiōe fixagē est: neqā ēt alie potestates erūt. ¶ Ulterius ipe Ptol. alia rationē adducēs solis exaltatiōis ait. qm̄ tūc īcipit accedere ad altiorem circuli medietatē. septētriōalē. & per oppositū ī libra. & per cōtrariū de saturno ait. ¶ Itē ēnino ī faciebus appetat. qm̄ secundū planetae ordinē sūmūtūr: nō autē sic stellā locātur/ ut aliqua illa/ potestatū ab illis effluere possit. ¶ Adbuc nō ī quolibet signo. stellā de natura qnōp planetae notate sūt. igitur ab illis termini sūmi nō pos sūt. nec et in duabus zodiaci medietati bus/ quā luminaribus p terminis tribuuntur sūt p totū similes illis stellæ. ¶ Deinde sol in leone haberet terminos & ī aliis signis. ubi stellā similes repiūtūt. ¶ Itē si ratiōe fixagē illud euenisset: nō solū gradus. sed etiā minuta notassent: quum & gradus & minuta fixarū cognouissent. p tūnus sicut fixe plerūq; mixtae sunt nature ita sūl iter nūdē gradus pluriū planetae termini exaltatiōes & ce. esse potuissēt. ¶ Interea si sic nō sēper fere ultimi signis gradus. ifortunagē termini essent. ¶ Postea si sic nulla fuisset inter astrologos de terminis aequalibus caldeōg; disputatio. quum fixe ordine illo ī cālo nō sūt. ¶ Post hāc si sic nō magis approbasset Ptolemeus terminos libri uetusissimi: cuius maior pars

præ uetus late cōsūpta erat: quom ad manus eius peruenit. qm̄ qto antiquior tāto deterior. ob fixagē diueritatē. ¶ lungē & osdē nō magis approbasset: eo qā planetae rūm dignitates terminogē in summa secundū numerū annorum maiogē ēt. ¶ Adde si sic igitur sicut in natura fixagē cōcordes erāt. ita ī terminis. & ita patet. qā qui rem istam dubiam faciūt: nec expi entia notitia: nec auctoritatū sensu præ diti sunt. ¶ Ratio quoq; idem demon strat. dignitates enim iste. nūl aliud esse a pertū est: qā planetarū potestates. quas ue luti in regno rex. in domo dominus ī ma gisterio artifex habet. ob naturalē iter ea similitudinē. ptī. s. cāli cum planetis: ut ifra. hac autem cōformitas ppter duo ī primo mobili sūmi debet. primū: qm̄ primū mobile conueniētius. & dignius planetae domicilium & habitaculum ē. qā octauā sphere partes. Secundo qm̄ fixe stellā potius coagentia sunt planetae iu uantia uel īpedientia: qā ipsorum domicilia. ¶ Rūfus conuenientius actuale uirtu ual iungitūt qā actuale actuali: qm̄ ac tuale & virtuale ueluti principiū & prin cipiātū. actuale uero & actuale. iā inter se distīcta sūt. sicut stellā se habent īter se. ¶ Dicendum igitur secundū maiorem uel minorem planetae: cū partibus primi mobilis similitudinem. uarias re sūltare potestates. quas essentiales appellāt ob ēa scilicet causam. quando in his sem per locis sic potentiores efficiuntur. Nec mirum si rebus humāis prædictē potesta tes aquiperantur. tum quia eas uires (solū ut in nos influunt) consideramus: tum etiam quoniam in homine omnes perfectionum gradus quodammodo con tinentur. ¶ Ex dictis sequitur. fixas fortificari. ac debiliores effici. secundū qā in potestatibus. aut casibus uel detrimentis

fi

QUESTIO

uel alii adeursis aut similibus locis platerum sibi similium extiterit; quecumq; enim uni tertio conueniunt, etiam inter se conueniunt.

¶ Ad rationes igitur in contrarium, ad primum dicitur negando similitudinem debiliter enim ex paucis stellis ad omnes discurritur, ut patet vim stellarum intutis. ¶ Ad secundam dicitur signa esse nobiliora stellis dicuntur autem materie & domicilia & ceter. ob naturalem maiorem conformitatem planetarum cum partibus primi mobilis, maioremque unionem possibilem, dicitur etiam planetas retrocessione causa maioris detinunt acquirere, quod per aliqd' primi mobilis signum aut aliud caeli partem. ¶ Ad tertiam dicitur quod disceptantia in terminis sicut in inuentione ipsorum & uerae conprobatione, non autem post inuentum ueritatem uirtutemque uarietatem, error autem modernorum ob ignorantiam figurarum principiorum causa tur, ut infra de anni principio fiet apertum.

¶ Articulus. vi. autem illius
¶ An in sphaera nona aut primo mobili ymagines, & quae, & quos sint, iniquo apparet, quibusdam in primo mobili, quam nonam sphaera in dici mus non esse ymagines, quod enim aliquid ad omnimodam primam simplicitatem magis accedit, tanto perfectius, & econtra, sed non superior sphaera perfectior est octaua, quae ad inodum locus eius superius premus ostendit, ergo simplicior, sicut eius motus declarat, sed quum ymagines ex due similitate partium consurgat, ubi erit maior simplicitas, ibi minor ymaginum diversitas apparebit, igitur minus sunt in nona, quod in octaua ymagines, sed in octaua non sunt ymagines nisi ad placitum ut infra ostendetur, igitur

minus nona. ¶ Item quum nona sphaera tuis nostro percipi non possit, arbitrio dictum est ibi ymagines esse, nisi ratios cogat, sed nulla ratio nos cogere potest, quoniam quicquid uirtutis ab illa procedere potest, absque ymaginum distinctione saluatur, sibulosum igitur dictum est, quod in quibusdam montibus, ob aeris claritatem ymagines & caratteres percipientur. ¶ Praterea diuersae ymagines earidem partem caeli figura rare non possunt, sed si dicta antiquorum seruentur, illud necesse est dicere, quoniam primo una ponitur totum signum occupans, deinde in qualibet facile positur altera, postremo in qualibet gradu iuxta non nullorum sententia, igitur & ceter, maior sic aperitur, nam aut ymagines eiusdem partis omnino similes sunt, & sic altera superfluit, aut omnes preferuntur, aut dissimiles, utque diuersae omnes quod esse non potest, nam aut equalis sunt, equalis sunt potentia, & sic una alteram impedit, aut una potentior alia, & sic debilitas auferretur uirtus in totum.

¶ In contrarium est astrologorum mira expitia diligens obseruatio, quia in mensa faciendo quae ab antiquis obseruata & inuenta sunt, quædam in medium adducenda sunt, quæ atque nostra comprobata sunt, hac quidem secreta quibusdam per ymagines reuelata fuere, Cupere quendam ethiopum amplexum, cordis dolor, re maximo opprimi alium, si albis uestimentis, aut rubeis circundaretur, aliud lubens nudum incedere, Alium magnalietitia affici quoniam lacrimas biberet, aliud curua genua habuisse, hac nobis sensata fuere, similes unus quisque quotidie experiri posset proprietates in multis, quoniam non nulli astrologi aperte de ymaginibus predictis loquuntur, Ptholomeum uideamus qui latetius eas explicauit.

QVINTA

Verbo eni nono libri fructus ait, uultus
huius seculi & cet. lxxxv, ut id qd ascen-
dit ex gradu & cet. quis secundū ex greco
translationē parumper a predicta sēten-
tia deuiae uideatur, subdit enī elem̄ tarri
utūtur ingressus stellarū & cet. stellæ aut
ad stellam pprie nō est ingressus. Itē fixe
nil pene extra angulos operantur ut ifra
¶ Præterea mores non pendent princi-
paliter: a fixis quum sint hōibus i. pportio-
nate ut ifra, sed a planetis & ymaginibus
aut signis. ¶ Itē coopantia coorietia ēt n̄
sunt principalia. ¶ Ratio ostēs ēt enim
superius, uires signorum ēē diuersas i. pri-
mo mobili exaltatiōes etiā terminos faci-
es similiter ex naturali cōformitate cum
planetis gradus quoq; diuersitatē habēt
in uirtute. igitur qnūcūq; orūtūr aut coo-
riuntur uires uaria in sibi subiecta impri-
munt. Itē aūt uiriu m. qudā aptiores
sunt: sicut calefactua uirtus & huiusmo-
di: qdā uero occulta. & has p signo y.,
magines exp̄sserūt atiq; qdā uero occul-
tores & magis particulares. & his pāncis
refare uoluerūt, quomq; eiusmodi decla-
rant uirtutē: trūcata pr̄gnantia uerba p-
ferūt, & he proprie ymagines appellātūr
circa quas pr̄sens speculatio ē. Sicut igi-
tur iter partes eiusdē signi cōueniētia est.
& ab alterius signi partibus distinctio. ita
cōueniēt est ut totum signū generali to-
taliq; ymagine signetur. sicut ēt generali r
cōueniunt in uirtute, deinde qm̄ eorundē
tertias ptes, quas facies uocāt, distīcta
hāt p prietatem, per alias magis particu-
lares ymagines significari conueniēt fuit.
postremo quoniam graduum distinctio
ad hoc magis particularis est, ideo illorū
uirtutes per spēciales ymagines exprimi
congruum fuit. sicut conciliator fecit.
quoniam autem minutorum diuisionē
ad placitum, & cōputi commoditatem i

uentam tenemus, ut supra: ideo libri tis-
tulum Habraā patriarchæ, falsum iudica-
mus. sicut etiam plerique alchimiste bea-
to Thōme Aquinati, ac Raimundo falso
alchimicæ opera attribuunt: non enim ui-
ciorum occasione præbuisset beatus Thō-
mas ob eius sanctitatem, Raimūdus quo
q; Cristianæ religioni deditissimus in arte
magna ait, unde flere possunt alchimiste
& cet. similiter de minutorum obserua-
tione dicendum, nam, xxi. miliarium
& sexcentum minutorum obseruatio ho-
minibus naturali calle haberi quod amo-
do non potest, sunt igitur primo ymagi-
nes totius signi, deinde facierum: postre-
mo graduum: quas scimus, alias quoq; re-
periri ex natura partium cæli non est nega-
dum, sed iam dictum est nullam comple-
tam scientiam ab hominibus haberet.
C Ad primam igitur in contrarium dicē-
dum, sicut supradictum est, diuersa acci-
denta & partium proprietates in eodem
toto posse reperiri, absq; substantiæ sim-
plicitatis diminutione: quātum enim ad
substantiæ simplicitatem cæli aequæ sim-
plices sunt: secundum omnem uiam: sed
uarietatem, querimus uirtutum: que in
corporalibus uariis partibus exprimun-
tur & perficiuntur, econtra in spirituali-
bus sicut hō plures uires partes organa
cæteris animalibus continet, in octaua
quoq; sphaera sic ymagines sunt, sed p̄stel-
las distincte, in primo mobili ex natura
partium celi uirtutes uarias hñtes. **C** Ad secundam dicitur rationem cogere & ex-
perientia, uarias uires in partibus primi/
mobilis esse ponendas non autem uisu p̄-
ceptibiles sicut in octaua. **C** Ad tertiam
dicitur, q; sicut oculi suam formam ha-
bent: & caput: & totus homo, nec se im-
pediunt: quoniam unum alterius pars ē
non autem totales sicut etiam in prædic-
tum. f. 111

QVESTIO

tis euenit, qualiter autem predicte partes
uarie similes diuerse, aut in uirtute con-
trarie inter se esse possunt, omnibus patet

Questio. vi. d. viii. sphaera et ptibus eius

Articulus primus.

Can ymagines octuae sphaerae sint in ip-
sa ex natura rei uel ad placitum.

Paret non nullis ymagines
octuae sphaerae in ea esse ex na-
tura ipsarum, a summo op-
ifice institutas, non solum
humana cogitatione inuen-
tas: supius, n. cōclusū ē ymagies none nil
aliud significare, q̄ determinata p̄tū uir-
tutes uarias, mō nullus negare p̄t, i ima-
ginibus octuae uarias ḍ̄tineri uirtutes ester-
go quū ī nona ymagies sit ex natura rei;
et i octuae erūt. **P**ræterea aut stelle eius
dē cōgerie i sat iter se s̄iles aut dissil̄es; aut
qdā h̄iles qdā dissil̄es. si primū una alterius
us actionē uigorat; & sic ex oībus fit unū
agēs totale. si secūdū ergo una actionē al-
terius remittit; & sic agēs totale ex illis re-
sultat. si tertīū ergo idē qd̄ prius ex p̄se,
dictis siml̄ iūctis ratiōibus, itaq; se p̄t erūt
coagētia ex natura rei. qd̄ ē ēē ymaginē,
ex natura rei. **I**tem stelle eiusdē ymag-
inis sūt pene eiusdē natura, n. mō qui dicit
eas iūetas arte, causā ass. gnāt, ut naturas
eas distictas hēremus. sed ista natura idē
titas a cōditore ē ex natura rei. s. ergo &
cet. **S**ed cōtta ē: q̄ ea q̄ ab uno testudo
nūcupatur & figuratur; ab autore alio gal-
lina ul altero mō significatur, similiter ge-
minorū & aliorū. **P**ræterea māior ymag-
inis pars stellis caret, nō ut bestialis poe-
ta hūius rei causa assignat, ne scilicet mū-
dus combureretur p̄incipales, quoq; par-
tes sepius in descripte relinquentur. **I**te
si hic non relinquerentur quādam inclu-
se stelle, in parte cāli circum circa pene de-

scripta, extra signatam ymaginem: sicut
uidemus in facto de stella. Asimē ab amē
& de non nullis aliis. **A**mplius si pro-
prietates stellarum consideraueris, in pau-
cis conuenientiam in natura inuenies. ue-
rum barum figuratores quātum fieri po-
tuit, propinquas stellas similis naturā iū-
xere, quoniam autem nō nūc id suari nō
poterat, cōmoditatē figuræ parebāt. **V**erius
fixe nil pene extra agulos aut cuspi-
des op̄atur, ut infra māifestū fiet, ymag-
o aut si ex natura rei ēē p̄tes suas op̄aretur
& oēs i toto coageret. **A**dhuc si e de fi-
xis uidetur, dd. qd̄ de plāetis, qd̄ ad p̄ se
existētiā, si sic iūi stelle ab aliis ptibus cāli
distinguētur, ac cōtigue n̄ cōtinue erūt sūt
iūi p̄ se existētiā ex qbus i actu existētiābus
n̄ fit unū n̄i p̄ aggregationē, q̄ unitas ad
ymaginis unitatē n̄ sufficit, nec deficit ta-
lis unitas si arbitrarit figurate sit. **D**ein
de plus cōuētūt plerūq; p̄s ymaginis uni-
us, & p̄s alterius p̄pīq; q̄ p̄tes eiusdē yma-
ginis, nec adeo magnis ptibus diuidēdū
erāt cāli; postq; i tā p̄ua q̄titate diuerisita-
tē n̄ p̄ua iūēmus. **P**ostea effectū iſerio-
rū m̄titudō cāḡ m̄titudinē regrit, licet
n̄ tā magnā, hic aut ymaginū n̄i m̄tū
aparet deficiēs, uolūtarie ergo iūēte sunt
Habrahā unusq; nomē & ymaginē seu
figurā ad placitū mutare p̄t, sed ob mūl-
tas cōmoditates fuisse iūēta māifestatur,
p̄ma, utilitas idē oritur, s. loco, stellā
cognitio, cognoscimus, n. p̄ figura illā lo-
cūbi stelle situātur ex q̄ se p̄tū secūda, s.
unius ab altera discretio, ex qbus se p̄tū
tertia, s. nomē quo p̄prie appellari possūt
Tauri, n. oculus et aldebrā idē significat
qbus sic figura circuloquitis n̄oibus facili-
or redditur eae itelligētia. Ex his se p̄tū
ēta, qm̄, s. facilius tārū n̄as cognoscere
possūmus, paucas excepēdo, nā i multis
ymagibus, eadē regitū natura disticta.

Ex quibus oibus sequitur potissima: quæ huic inuenti finalis causa fuit. ut. si facile memoria teneatur. est. n. ueluti localis memoria: qua quisq; facile & nomina & loca & naturas retinere pot. si. n. M. xii. stellæ sparsim loca naturas & nomina retinere uelles nō mediocri labore afficeris. si quis igitur ordine alio stellas figurare sibi sciuerit; ut ex figuraione illa hec principaliter intenta facilius & cōmodius sequatur illa quidē melior reputanda est figuratio. qua in re tria aduertēda sunt. si. p̄p̄inquitas: & ob hoc multū distatium stellæ cōgeries nō est sumdena figura. & quātū fieri possit figura ymaginata conpleatur. & naturæ similitudo. qbus quicq; predictæ cōmoditates sequuntur.

Ad rōes igitur incontrariū dicendū ad primā: q̄ p̄t̄ magis coagentes. non sunt s̄m ymaginū p̄dictaz̄ distinctionē distinete. sicut in primo mobili sunt. si. n. cooperates obseruare uellemus. coorientes stellas figurare opus ēet. simulq; celū mediantes. atq; occidētes. & sic unusq; in orizonte suo uarias sibi ymagines figura re deberet.

Ad secundā dicitur q̄ si argumentū cōcluderet. stellæ oppositor̄ signorum duodecīq; domoz̄ ad eandē pertinent ymaginē. & plerūq; totum celū. sed ob alia p̄dicta inuente sunt. in actiōe aut̄ sensibiliter simul agentes & patiētes p̄t̄ tñm cōsiderare debemus. in ptium distinzione.

Ad tertiam dicitur primo: q̄ arbitrio similes sumptæ sūt q̄tum fieri pot. sed qm̄ plerūq; deficiūt a similitudine. ideo patet ad figura congruētā & alia p̄dicta sūisse considerata.

Articulus. ii. in modū nūp. inrigat.

¶ An stellæ fixæ sint planetis fortiores.

Eputat pleriq; astrologi fixas fortiores planetis. ac nob̄ ilioris natu. quātū. n. corpus nobilius fuerit tanto nobiliore locū in natura ottinet. sed magis sursum est nobilius igitur fixæ sūt nobiliores planetis.

¶ Item. quā primū mobile sit p̄fectior sphaera: aqua in feriores sūmunt potestatē. motū simpliciorem requirit. itaq; quod simpliciori motu mouetur. illud inter cælestia p̄fectius est. sicut solis motus comprobatur. sed fixe aut octaua sphaera simpliciori motu mouentur q̄ planete. ut patet oibus astrologis. ig. &c.

¶ Preterea si natura p̄fectionē uniuersi itendit. quātō magis multiplicantur certa natura. tāto uidetur ēē p̄fectior. sicut plura sūt mixta q̄ elemēta. sed fixæ inumeræ sūt. ig. ¶ Amplius quātō a liqua stella tardioris motus est. tanto efficiaciōris virtutis. qm̄ quātō tardius mouetur. tanto diutius certam p̄tem uiuificat & sic suis subiectis maiore uim īprimit. sicut p̄dōerosoz̄ cōiunctiones ostēdūt. fixe aut̄ lōge tardioris sunt motus.

¶ Vlterius stellæ fixæ dant dona grādia modū excedētia. & s̄m alia translationē mirabiles & ultra rationem felicitates attribuunt. alter addit quod non faciunt septem planetæ.

¶ Sed cōtra sūt expiētia. auctoritas & rō. Expiētia qdē comperimus fixas extra angulos parum aut nūbil opari. circa subiecta p̄cipue p̄ue duratiōis. qdē nō ē fortioris agentis. planetæ aut̄ nō tantā loci fortitudinē expetūt. ad suos effectus p̄ducendos.

¶ Item uidemus plāetas ī locis suis effectus pene semper p̄ducere: nisi ab aliis planetis impediatur. sed sepius accidere necesse ē. ut a fixis corpore uel aspectu repugnatiibus impediatur ig. &c.

¶ Auctoritas aut̄ idubitata ē. Solē ēē principalissimū oīum. ut infra aptū fiet: Lunam deinde.

¶ Item Ptolemyus in quatripartito fortitudinē astrologia p̄tem p̄cedētē esse de Sole & Luna & quincq; erraticis &c.

¶ Prete

QUESTIO

rea verbo. lxxvi. ait Solem originē esse uirtutis uitalis. aliosq; planetas aliarum. nobiliorum huius mundi uirtutum. ¶ Ratiōes ēt manifeste idem cōcludūt: q̄to. n. aliquid corpus nobilis & pfecti us est. tanto maiore de ipso curā & solli- citudinē habet natura. hoc manifestū est cūctis. de planetis aut specialē curam ap- paret habuisse. ubi unicuiq; nō mō suum cālum distinctum; uerū etiā plures orbes epicyclos dederit. fixas autē unico cālo in- numeras unoq; motori dedisse patet: quē admodū plures seruos idem habitaculūt herum uero semotū locū habitare cerni- mus. ¶ Item nobiliori corpori nobilior incedendi uia debetur: at planetis sub zo- diaci circulo feruntur. multe autē fixe nō, nullas ptes zodiaci nedū inhabitāt: uerū nec a piciūt nisi q̄to. ut quæ sunt ppe po- los zodiaci. zodiacū autē esse principalio- rem ostēdimus. nec inconuenit ex nobili- tate planetarū alii rōnibus ostēsa zodia- ci nobilitatē aperuisse: nūc autē contra. si, cut ēt nec inconuenit causam p effectū & cōtra demonstrare. ¶ Amplius specialiter idem oñditur de fixis. quæ sub zodiaco ferūt. q̄to. n. cā ad plures eque nobiles aut nobiliores effectus se extendit. tanto uniuersalior. & nobilior. & fortior. sed planete sūt eiusmōi. qm̄ quū sepius zodi- acum ptransēat in quacūq; t̄pis parte uo- lueris. sepius ēt zodiaci uires recipere iſu- ereq; pōt: & ita plures uarios pducere ef- fectus. ¶ Adhuc fortior ē stella quæ om- nē cali pte sua uirtute afficerē pōt. & ita ī ūeriora ūniū uirtutē alterare: q̄ q̄ nō. pla- netæ autē sunt huiusmōi ut oēs cali partes possint aspicere nō aut fixe. igi. &c. ¶ De inde: nobilior stella ē cuius rōe ūeriora magis uariātur: q̄ ea quæ cōtrario modo se habet. planetis autē longe magis uariā- tur generabilia. ut uerbo. L. tellatur Pto-

lemeius. utq; rō cogit. qm̄ aut planetarū diuersi motus frustrantur. aut diuersitas motū ipsoq; diuersitatē in effectibus p- ducit. causa. n. uario mō applicata. necel- sario effectus uarios aut essētialiter aut ac- cidentaliter facit. ¶ Ulterius p̄pinq; agens fortius est. q̄ remotū. planetas autē propingores esse. nemo exiat. nobilitatē autē nūc q̄rimus n̄ tm̄ in se. sed respectu i- fluxuum & aliorū. quæ in nos causant. ¶ Postea. quæ maioris sunt lucis & mag- nitudinis ceteris paribus nulli dubiū no- biliora esse debent. Sol autē est huiusmōi. Luna etiā ob eius p̄pinq; itatē & delati- onem uirtutū aliog; illū segtut. ¶ Post hec Sol est nobilior omnibus ut infra. igitur & alii planete. cōsequētia uideuntur tenere: qm̄ magis planete oēs assimilātur inter se. & in pluribus p̄prietatibus: q̄ alii quis ipsoq; cum fixis. ¶ Protinus. fortior planeta est. qui sepius locum (quē semel qualitate sua affecit) uiuiscare pōt: q̄ qui rarissime: & fortasse semel tantum. p̄ cor- pus p̄cipue. planetæ autē respectu fixarū sic se habēt. igi. &c. ¶ Item effectū bonum in malum terminare uirtutis defectum ostendit. agens. n. fortius. diutius quod producit coseruat. fixarū autē dona & reli- quia bona plerumq; finiunt ī malum. ut astrologi & experientia testātur. planetarū uero nō sic. igi. &c. ¶ Inter ea. stellæ quæ circa nobiliores effectus se extendunt in mundo. nobiliores sunt alii. sed plane- tæ circa hominum mutationes uerlantur fixarū autē p̄prie circates magnæ durationis ut castella ciuitates portus & huiusmodi igitur. quum homo nobilior alii in mū- do sit ūeriori. sequitur intentum. ¶ Ad rōes igitur in contrariū dīcendū p̄mō q̄ argumētū p̄cedit. de toto cor- pōre modo nō inconuenit octauā sphera totā perfectiorem esse totali sphera solis.

SEXTA

Iacet Sol. q̄libet fixa nobilior sit: Secūdo dicitur negādo minorē. tum quia pleriq̄ philosophi sursum & deorsum p̄prie in mūdo corruptibili ponūt: ut Albert. ponit. tum quia cōcesso ī cælis sursum & de orsum. respectu distantie ad terrā. adhuc negare possumus nec iniuria magis sursum esse locū nobiliorem patet enim solē esse Saturno nobiliorē. qui tñ Sol inferius ē. ¶ Ad secundā dicitur primo q̄ simplicitas motus nō est causa sufficiens / ad p̄fetiōrem substantiā aut causam cælestē cōcludēdā. quia si sic tres superiores equalē p̄fectionem aut nobilitatem possiderent quod est erroneū. alia igitur cause cōcur runt p̄signatae ad planetāe nobilitatem. ¶ Secūdo dicitur nō incōuenire aliquid cælum esse nobiliōr̄ substantiā ī se. nō tñ respectu inferior̄ effectū. sicut rēp̄ētū hoīis compositi p̄fectiona cōtingit ēē elementa q̄ metallā. sicut etiā p̄fectiores intelligentiā inferiora nō mouēt natura liter. uno ut supra: applicate motrices intelligentiāēē medie sunt inter p̄fectiores & animas humanas. sic in p̄posito. stat p̄iūmū mobile esse absolute p̄fectius. minus tamen efficaciter causare. quare signa ueluti corpora. planetis tangi animabū suis cōperātur. ¶ Ad tertiā negetur maior plante. n. plures sunt hoīis & sic de aliis multis. ¶ Ad quartā negetur maior pro r̄isione uero ad eius p̄bationē: quāre in questioē. vii. in articulo an planetāe superiores sint potentiores. ¶ Ad aliam dicitur primo. q̄ p̄leḡ terminat ī malū secūdo dicitur q̄ solū in angulis illud faciūt. Tertio q̄ ēt in paucioribus subiectis circa pauciore se extendit. ex quibus negati debet cōsequentia.

Articulus. iii.
¶ An effectus alias stellarum a. M. xxii.

que ignotæ dicuntur aliquo medio pos-
sint notis predictis attribui. affirmat oēs q̄ fudamētā huius scie-
tia ignorat effectus fixar̄ ignotar̄
nullomō ab hoīis cognosci. sc̄ia
enī effectus ex noticia suar̄ causar̄ p̄cedet
primo posterior̄. primo primi naturaliū
ignoratis igitur causis. effectus cognosci
nō poterūt: saltim ut a sua cā p̄cedet: fixe
aut̄ suoq̄ effectus cāt̄ ignotar̄ sūt igi. &c.
¶ Rursus incōueniēs est eff̄ectū quēp̄ia
causa longinqua in sciētiis tribuere. quia
demonstratio ex p̄p̄tiis cōuentibilibus est.
multo igitur magis alicui q̄ nō sit sua cā
¶ Preterea incōgruū est quidē effectū in
causam cōtraria reducere: sed fixe plerūq̄
quā natura diuersitatē itendat: cōtrarie
& libi aduerse sunt. fam̄ nota q̄ ignotar̄.
igi. &c. ¶ Idem argui p̄t p̄cipue: quom̄
multa ignota simili fortiores sint notis
atq̄ cōtrarie. ¶ Adhuc sicut ī inferioribus
ex p̄gūtate corporis mīor uirtus argui nō
p̄t. adamas. n. longe maioris uirtutis est
q̄ terra maioris q̄ritatis. sic ēt ī stellis con-
tingit: sūt igitur cōplures stellāe fixe mīo-
ris maguitndis. maioris tñ efficacitāēē quo-
rum effectus. notis mīoris uirtutis & dis-
similis tribui nō possunt.
¶ Sed contra est astrologor̄ omniū oper-
ratio. prime nempe magnitudinis stellāe
secundā & tertia. nebulosar̄. occultar̄: ab
eis obseruantur alias ēt notas post haben-
do. compiūt. n. experientia. stellas mole
minores. minoris etiā esse uirtutis. ita q̄
hāb̄ uires. maiorū influxibus minime ob-
sunt. ¶ Idē rō apertissime ostendit. prius
tamen supponēdū est. has quarum no-
titiam habemus) esse potiores: maioris q̄
uirtutis. quēadmodum obseruantia de-
monstravit. Vlterius aut̄ ignotar̄ similes
sūt ī uirtutāēē aliq̄; aut̄ dissimiles. nō tñ ad-
uerse: aut̄ cōtrarie: se inuicē expellentes.

QUESTIO

tiens est principalioribus actionem tribuere. alie igitur iuuates ignotæ erunt coagētia quæ actio principalibus ageribus ascribitur. si secundū in actionibus una cū altera nō cōuenier, si tertiu, quum ignotæ de baliores sint, notare virtus p̄ualebit. sed qm̄ aliae aduersantes aliqd magnitudinis effectus abstulerūt; ideo p̄dicti effectus, ab utrisq; causis sic p̄dēntibus, cōuenientius potentioribus notis stellis p̄ualenti, bus tribuētur; & qm̄ priuatiue cā in cauſa totali, ignotæ cōtinētur, idcirco quod a notis & ignotis simul effluit, nō iniuria notis, positivæ agentibus ascribūtur, uterbi gracia, si calido ut, viii. potētæ, xx. in b. passum calefaciēdo agente. c. frigidum ut, vi. ipediret ne in hora sumā caliditatē induceret, sed ubi. c. nō impedit in. b. passo in hora tali applicatiōe caliditatē ut, viii. iduxisset. c. ipedīte, caliditatē ut v. induxit, effectus totalis hic. s. caliditas ut, v. ab utrisq; causis pendet. qm̄. c. non cōcurrēt, totalis effectus alius fuisset. s. caliditas ut, viii. attamē nō ab re calido a gēte, effectus ille tribuētur totalis. Sed hic restat querēdū quo nam pacto virtus fixarē discerni possit; ad quod respōdēdū est. q̄ p̄ angulos puta in orizonte, si uero accideret plures sūl̄ oriri tūc duplii via ille airtus (nō quidē paruo tēpore) segregare possumus, prima in diuersis orizontibus, ubi nō simul oriūtur, secundā in diuersis angulis, oriūtur, n. qm̄ simul nō tamen occidūt; nec cælū mediant: que cū q̄. n. stellæ i orizonte obliquo, simul oriūtur, fieri nequit ut simul medient cælū aut occidant, imo cōtingit duas stellas simul oriri, & tamen cum una in occidēte erit, altera mediū cælum occupabit, ut in nostra poli elevatione de caudis p̄sciuſ settentrionalis & meridionalis extra zodiacum patet. Ad primā igitur ratio-

nem dicēdū, q̄ argumētū de causis positionis & principalibus p̄cedit, qd̄ nō ē cōtra intentū, & supra determinata. Ad se cundā dicitur, q̄ nō sic attribuitur ignotæ effectus ip̄his notis, ut quod specialiter ad unam attinet alteri tribuatur, uel contra, sed totalis effectus causæ potiori, tanq; positiua & principaliori, in quo tñ priuatio ab altera cōtinetur suo modo, et tñ modū istum quidā totius cæli notitiam nos habere affirmat, effectus fixarē nō solum huic uel illi notæ ascribendo: sed oībus p̄pinq; sensibiliter coagentibus. Ex quibus sequitur nō esse easdem stellas sensibiliter coagentes in quocūq; angulo contingit, n. coplures simul oriri, non tamē occidere, aut cælum mediare, ut supra, quare, a. & b. stelle in oricētē coagēt, in occidēte autē minime. p̄cipue quū p̄age extra angulos operentur, ut infra. Ad tertiam dicitur similiter sicut ad primā, & ad secundā. Ad confirmationem dicitur notas esse fortiores, sicut quidem ignotæ parue se fortificant, ita & notæ per aspectus & c. Ad ultimā dicitur cōcedēdo quasdā minores certis majoribus esse fortiores, nō tñ minime seu ignotæ aliis notis, p̄sertiū majoribus, sicut dictū est, & experimētū ostēdit.

Articulus. iiiii.
An fixæ sint mixtae naturæ, i. plurium planetarē sapiat naturā & quare. Redūt multi fixas stellas mixtā naturā nō habere. Planetæ enim omnē inferioris mūdi p̄fectionē includūt; tum quia p̄incipiales stelle, signoꝝ & partiū suarē domini; tū q̄ fixas uires, suas p̄cipare dicimus; & nihil uiriū fixis tribuitur, quod planetis nō fit attributū, tūc ulterius, septē plætæ omnē īferiorē uim cōtinent, ergo nō plus fixæ oēs

SEXTA

sc̄tinere possūt. igitur. vii. planeta uniuersaliores cause sunt fixis. plura p̄ducētēs. Ex quo sequitur q̄ fixa mixta nature non sunt. si. n. mixta essent natura iam plures effectus q̄ planetæ producerent.

¶ Præterea q̄to aliquid comune a pluribus diuerso nō p̄cipatur; tanto p̄ticularius & distinctius; uis aut̄ productua octauæ spheraæ a pluribus fixis p̄cipatur; q̄ planetæ a planetis. ergo &c. ¶ Amplius q̄to causa plura cōplectitur; tanto p̄fectior ceteris ḡtibus; sed fixa sunt planetis im̄fectiores. ut supra ostensum est. igitur nō plura cōplectūtur; aut pluriū sapiunt naturam. ¶ Ulterius fixe nullomodo possunt esse eiusdem nature. igitur nec p̄prietatis cū planetis: apertū est assumptū. post q̄ diuersa sp̄ciez esse cōuincit. diuersosq̄ situs orbis motus &c. sortiūtūr.

¶ Sed contra est Ptolemei & alioz aucto-ritas: approbatq̄ experientia. ¶ Ratio-nes etiā idē ostendūt. Prima. n. ex fine su- mi p̄t: Natura nāq̄ diuersitatē & multi- plicationē effectū itendens. septē plane-tas: i paruo qdem numero/ea lege dispo-suit: ut sui magna uirtute/propinq̄tate/ multis ac uariis (quia oibus) cæli partibus se applicantes/diuersas dispōnes tribuen-do/ ac recipiendo/tum iter se/tum respe-ctu fixaæ totiusq̄ octauæ spheraæ/tu respectu primi mobilis partiū/suisq̄ potestati-bus/ debilitati busq̄/uariis motibus/ue- loci tardo mediocri/ recte incedendo er-trocedendoq̄/ inferioris mundi effectus cūctos producere possent. cum oibus his adeo uelocē motū p̄prium fixaæ respectu sortiti sūt. ut sepius ac sepius reiterari cō-tingat/ anteq̄ fixaæ motus compleatur. quomq̄ fixaæ motum ob nō nulla p̄du-cenda tardū statuerit/ defectū bunc mul-toz cōoperatiōe sic necessario assequitum suplēt congruit. ut. f. (unico peruentu)

pluriū planetæ uires defētent. Secunda causa extrinseca efficiens est. fixa. n. semper propinque sunt aliis uirtutem suam sibi inuicem iprimētes semp̄ p̄pria nōnullis aspiciūt sua qualitate afficiētibus quo sit. ut semp̄ naturā illa; idē cōficiēt sapiant. hoc aut̄ planetis nō cōuenit. qui semp̄ alio & alio aspectu se recipiūt; diuersisq̄ modis coeunt: quare si quā recipiūt. qā nō diu māsura ē accidētalis reputatur. fixa aut̄ semp̄ seruare nēcessē est.

¶ Ad rōes igitur incōtrariū dicendum q̄ argumentū pluribus modis peccat. P̄tū in o enī desicit; qm̄ posset fixa. a centum Mercurii uiribus decē haurire/a mille So-lis uiginti. quo casu nō erit uniuersalior causa. Secūdo ga licet omnium uires sa-p̄rent. nō tñ adeo intēse. quod tñ ad p̄fe-ctiōem cām requiritur. Tertio qm̄ uir-tutum pluralitas. nō ex sui sola natura. sed ex aliis aspiciētibus accidētāliter pen-det. ¶ Ad secūdā dicitur sicut ad primā. p̄cipatur. n. distinctius qm̄ nō tot cō- plectitur uirtute sua licet plurium sapiat naturā. ¶ Ad tertiā dicitur negādo maio-re. nam p̄ter ea quā dicit. uirtutis intē-siō requiritur. quā maior est in planetis. ideo cetera paria nō sunt. deinde negetur cōsequētia. ut supra ostensū est in respon-sione prima ad primū argumētū. ¶ Ad ultimā dicitur. q̄ nō sunt eiusdē substan-tie sed p̄prietatis. nō quidē p̄pria. quarto modo cū subiecto conuertibilis; quare si ab eadem causa contrarii effectus diuerso modo sequūtūr. secūdo primi naturaliū & a contrariis idem uel similiſ. sicut frigi-dum calefacit: & calidū frigefacit pacci-dēs. ita multo amplius diuersa substātia nō cōtrarie poterūt similiē effectū p̄duce-re. uidemus ēt aerem & ignem calefacere que tamen diuersa sunt sp̄ciez. & aquā & terrā infrigidare.

QVESTIO

Articulus. v. .iiii.iiii.

Can fixæ extra angulos operentur.

Paret fixæ stellas extra angulos (sicut planetæ faciunt) sū posse operari, fixæ, n. respectu effectuū magis duratiois, potiores sunt planetis. sed planetæ extra angulos operatur in effectibus suis, i.gi. &c. maior supius ostēsa fuit minor evidens. **C** Rursus quē admodū fixe de natura planetarū sunt: ita similiter operatur, quā a natura opatio egrediatur sed planetæ extra angulos opantur: qm ubiq; i.gi. &c. **C** Preterea fixæ se inuicem respiciunt, sicut & planetæ, ut infra: ipsis igitur in, ii. uel. vi. domo existētibus: ita qd de aliis locis dici pot. stellam in medio cælo, respicere poterit, atq; illic operari.

C Amplius sic se habēt alias domorum cuspides, suos significatores respectu: uti anguli suos cōoperatiōe, palam est hoc: effectus, n. secūde domus a stellis in medio cæli principaliter esse nō possunt, qd si, ab illis esset, principalius ab stellis in ea p. sentia existētibus esse oporteret, sed in angulis agūt fixæ igitur & in cuspidibus.

C Adhuc expiētia cernimus fixas (quom ad eas significatores uitæ peruerterit) iter sicere: si de natura fortunarū fuerint ubi cunq; fuerint, sed interficere operari est: igitur &c.

C Incorrariū est astrologorū cōis opinio, Haly quoq; in libro fructus idem ponit: quom dixit: & maxie si fuerint in ascēdēte uel medio cælo. **C** Circa materiā istam dicendū est: fixas operari sensibiliter bonum uel malū, solū in angulis aut cuspidibus, cuius rōes sunt complures, primo enī recte cōsideratibus patet, ut si fixæ extra p̄dicta loca fuerint, nō nullas alias fixas iāngulis aut cuspidibus, p̄pīq; repiri: quā aut fixæ diuersarū sint, p̄prietatū, alie aduersatēs iāngulis aut cuspidibus ob po-

testatē, quā per situm sibi uendicat, potētiores effectuū uirtutē primaz impēdient, itaq; aut parū aut nūbil op̄abūtur. **C** Amplius fixæ rebus multū duratūs p̄portioñatē sunt, ut Ptole. testatur: il libro fructus uerbo, xxxvi. Exerce stellas fixas &c. **A** lbumas ar de magnis cōiunctiōibus. & infra patebit: & per eandem causam, non multā cum rebus p̄pē duratūs assūtātem habent, ac etiā medio modo p̄manūtis, igitur sensibilē uim super sibi subiecta effundere nō possunt: nisi amiculis coadiuuantibus qbusdam, hec autē preciūs sunt loca potentiora, sicut sunt anguli aut cuspides: aut planetarū cōformiū cōiunctiōes. **C** Adde, quare planetæ in medio aut fine domo, & signo, opantur, est eoz uis maior, atq; sphēre circūcirca se maioritas, qd quom in medio fuerit domus cuiuspiā, sphera sua omniē penē domum occupat, fixæ autē nec adeo potētes sūt ut sup̄, nec adeo magnā sphēram ottinēt ut infra, igitur ad hoc ut operentur, opus est ut aut in cuspidibus aut p̄pē reperiātur. **C** Item cū planetæ nobis sint p̄pinq; poterūt efficacius ubiq; qd fixe operari. **C** Deinde, quom plāeta in fine fuerit domus aut in medio, pōt (anteq; effectus esse desinat) plerūq; redire, se mel ac pluries ad uiuificadū principium ac locū priorem, & oēs p̄tēs domus: quare quod prima uice defecit, secūda supplere pōt, fixe uero in milibus annois illud facere possunt, .iiii.iiii.

C Ad rōes igitur incōtrariū dicendū, ad primā qd licet in effectibus duraturis, fortiores sint fixæ planetis, non tñ fortiores sunt aliis fixis ip̄diētibus, existētibus in cuspidibus, ut prima rōe demōstratū est. **C** Ad secūdā dicitur qd nō & qualiter licet similiter in generibus effectuū quos p̄ducunt, modi tñ sunt lōge diuersi in magni-

SEXTA

tudine duratione facilitate &c. ¶ Ad tertiam dicitur cōcedendo totū: sed operatio principaliter ab altera simili pcedet, in angulo uel cuspidē existente. ¶ Ad q̄ tam cōcessum est totū, possunt, n. in cuiuspidibus opari: quamq; nō tam efficacē uirtute quāta in angulis. ¶ Ad ultimā cōceditur totū: sed ille effectus est per cōiunctionem significatoris actū aut uirtute quod est potentius q̄ in cuspidē uel angulo reperiri, poterū igitur sensibiliter operari in cōiunctione cū significatoribus; in angulis: & cuspidibus.

Articulus. vi.

¶ An felicitates a fixis pendentes plerūq; in miseriā terminantur.

¶ fferendū existimāt quidā, fixarū fœlicitates nō in malū aut miseriā am terminaturas, quoq; rōes iste sunt, quāto, n. effectus melior est, tanto meliorem finem fortiri necesse est, alias, jā nō eset effectus melior, qm̄ a fine iustum est unūquodq; denomiari, sed dona fixarū rum ultra rationē & modum excedentia sunt, igitur &c. ¶ Amplius, q̄to significatores a sibi cōformibus magis fortificātur tanto durabilius bonū pducūt, sed fixa & similibus fixis coadiuati bus semel respicientibus semp̄ respiciūtur; nec unq; iuuari desinūt, nō aut̄ planetā, igit, &c. ¶ Item quāto aliqua causa bona diutius super effectū influit, tanto sup̄ eodē subiecto meliorem ac durabiliorem laudabilem q̄ magis effectus fine relinquit. Fixa aut̄ huiusmōi sunt: quum uitæ hominis spacio eundem gradū afficiat, igit, &c. ¶ Incontrariū est, ptolemei auctoritas, uerbo, n. xxix, ait sed plerūq; terminatū in malū, & p̄m aliam trāslationē a Saturno intercipiūtur felicitates a fixis tribute. Experiētia ēt, nō solū ab antiquis: uerū etiā

nostris tēporibus obseruata idem ostendit, uidimus, n. cōplures imeritos scelos uiros honoribus auctos, diuitiis felicitatos, in quoq; genitura ipotentes fuere planetæ (a fixis tā eoz fortuna pendente) tandem miserrimā mortem obire. Ratio ēt idem nobis offert, superius, n. pluribus mediis ostensum est, fixas extra angulos parū uel nihil opari posse. ppter ea, rum motus nobis īproportionatus est: q̄ re sibi subiecta uim imp̄ssam diu retinere nequefit, & ueluti calefacta aqua, calefacte remoto, ad pristinā & intensiorem frigiditatem redit. ¶ Item: una ex principiis causis, quibus superius ostēsum est planetas esse fixis fortiores, fuit, eo q̄ planetæ locū in quē imp̄sserūt uim, a principiis rerū aquisitā, sepius uiuificare possunt, fixa aut̄ minime, ut in rōe nona dicebatur, ex his sic pceditur, fixe locū suū nō uiuificant, igitur fœlicitates suas male terminat. ¶ Preterea quom fixa locum quemdā relinquūt nōnulla fixa dissimiles succedere necesse est: quāq; p̄sentia, oīs priorū fixarū effectus destruitur; & qm̄ fixa dona prebētia, fortunata, naturā sapiunt, ideo sibi aduersas, infortunatae uirtutem deferre opus est: ex quo finis malus sequitur, licet aut̄ planetis fixa etiā succedant: tū illis raro preualere possūt. ¶ Amplius fixe mixtā naturam & uirtutem habent: inter uires aut̄ diuersorū planetarū distinctio est prioris & posterioris, tum rōe suscipientis, potentis prius unius effectus recipere q̄ alterius, tum stellæ uirtutum cā, fortius unā q̄ alteram p̄cipiat, tum cooperantium rōe: fieri pōt, ut ī principio, causa ad sint, Veneris effectus iuuātes, deinde Martis, quibus si acciderit, ut fixa aduersantiū sibi, naturā possideant, meliorisq; stellæ uis prius imprimatur, prius effluat, prius iuuetur, ī principio

QUESTIO

uirtutis alterius ad uersus priorem effectū
frāgi in totūq; desturi accidet. **C** Rursus
fixarū effectus scilicet sepius a Saturno i/
tercipi possunt pluribus de causis; igitur
plerūq; terminātur in malū. cōsequit
nota est. assumptū arguitur. Primo. n̄ ra
tione p̄ inquiratis Saturni ad fixas acci
dit. ut p̄ corpus uel aspectū aut uim im
p̄ssam mobile uires illarū debiliorū fran
gere possit. Secūdo rōe tarditatis Saturni
magis illis similis. & agere potentis rōne
p̄portionis. Tertio rōe maioris ī pressiōis
qua Saturnus tarditate sua afficere p̄t.
Quarto rōe magni ī fortunii. Saturnus
quidem maius ī fortunū est totius cæli.
Causa aut̄ cur n̄ semp̄ finis sequitur pessi
mus est. qm̄ pluribus causis fixarū uires
fortificari possunt. sicut plures possunt ē
stellæ. qbus p̄ corpus uel per aspectum.
uigorem possunt haurire. **C** At si contra
diceretur pariter planetarū effectus. a Sa
turno itercipi debere. & multo amplius
qm̄ sepius illis corporaliter iūgitur ac p̄
aspectū. multoq; tardior eius motus est
respectu planetarū. ac ēt p̄ radium ab ipso
in nos fortiorē. planetarū uires destruere:
ecōtra in fixis euenire. **C** Respōdetur. pla
netarū uires magis resistere. ueluti fortio
res. in cōiunctiōne similiter qnq; supatur:
per radium aut̄ intermedii corporis posse
magis extreum impediri.
C Ad rōes igitur ī contrarium. dd. est. ad
primā qdēm. q̄ magnitudo bonitatis ef
fectus. a pluribus p̄det circūstantiis. v.
numero. ut plura p̄sunt paucioribus. in
tensione. ut maior sapientia minori p̄po
nitur. duratione. sicut diutius duratura
his anteponūtur. que breuiore tempore
mansū sunt. Secūdo dicitur malum fi
xarū ab extrinseco p̄cipue pendere
sicut in tertia & ultima rōe ostensum fuit
ex his duobus patet. quo pacto effectus

fixarū dici possit melior: qualiter ēt mala
terminatio ab illis p̄det: **C** Ad tertiam
dicitur. primo q̄ sicut ī p̄ fixarū a suo loco
mouentur motu p̄prio. sic etiam & oēs
alie respiciētes. Secūdo dicitur q̄ effectus
illarū est simul ab ipsis oībusq; ipsas respi
cientibus. quare p̄ aspiciētes fortificatio
uirtutis. ultra eam quā primo ip̄reverāt.
exspectanda non est. **C** Ad tertiam dicitur
negādo maiore: nisi cætera paria sint. sed
planetē spheras habent maiores. uim p̄cī
puam: atq; lepius redeūdo uiuificat. quā
omnia fixis deficiūt.

Questio septima de planetis.

Articulus primus.

C An planetarū superiores sint iſerioribus
potentiores. **C** Icēndū esse uidetur. q̄ quan
to planetarū superiores. tanto
potentiores sint. arguitur. n̄.
de Saturno & lōue aliōe res
pectu. Sicut enim Saturnus
maiis ī fortunū ē. ita & luppiter maius
fortunū. de Saturno patet. qm̄ maior in
fortuna planeta. q̄ fixa iudicatur ab om
nibus. de lōue similiter qm̄ Venerē supe
rat. de Sole aut̄ (de quo dubiū esse poset)
ostēditur qm̄ Sol per corpus p̄ oppositū.
& quartū. malus & infortuna est: quod
loui n̄ cōuenit. sed esse maius ī fortunū
maiisq; fortunū. est efficatores esse in
mūdi significatiōibus. igi. &c. **C** Item su
pius cōcessū ē. stellas tardioris motus cete
ris paribus esse potiores. superiores aut̄ pla
netarū sunt huiusmōi. igi. &c. **C** Deinde ea
a quibus accidētia mūdi p̄dēnt magis &
diutius. potētiora sunt. sed lupiter & Sa
turnus huiusmōi sūt. quū illoz cōiuncti
ōnes maxie. CM. annis efficaces. esse affit

SEPTIMA

metur, minores saltim. xx. quod Soli nō cōuenit, cui p annū solū reuolutiōis traditur significatio, p eclipses uero, quæ a solo Sole nō pendēt. xx. anni tribui non possunt significatiui.

Concontrariū est auctoritas Ptolemei & alioꝝ ponētūm Solem principalissimū: ut infra patebit. Lunā deinde magis obseruādā ceteris. Rationes ēt cōplures nobis se offerūt. Circa qd̄ cōsiderādū) postq superius ostēsum est planetas ēē fixis potiores) quis planetas potentior sit. **C**incinnū igitur Solem esse p̄ncipalissimū omniū, quod quidē pluribus mediis ostendi pōt. primo quidē rōe magnitudinis est. n. eius p̄portio ad totam terram sicut. c. lxxvi. atq; trigesima ad unū: q̄ qui dem magnitudinē nullū ceteroꝝ astroꝝ attingit. **C**ecūdo rōe lucis: nō solū aliis astris luce prestat: uerū ēt alioꝝ lux ab illa Solis sola luce dependet quod eorū luminis debilitas & Luna declarant.

Certio minus (quibus ceteri planetæ īfecti sunt qāq) p̄dimētis afficitur, v. re trogradatiōe/a qua liber est. & uelocitate & tarditate, paululū quidē uelocius aut tardius eq̄les p̄tes zodiaci circuit tam cētri mūdi q̄ centri eccentrici sui cōpōratiōe. **C**uarto qm̄ iter planetas uirtute potiores) mediū locū tenet, ueluti in regnō rex. & in aīali cor. **C**inquo: planeta a quo regulā & ordinē ceteri capiūt, merito, p̄ncipalior est. huiusmōi aut̄ Sol est patet ut in Luna medii motus Solis cētrum epicicli Lunæ & augē eccentrici eius mediat, uel simul uel in opposito aboꝝ. **C**in sexto qm̄ sui presentia astra cetera uires amittunt, cōburuntur: & signa & dominus uiuificantur, ut infra manifestū fiet quod absq; uirtutis excellētia esse nō posset. **C**in septimo: qm̄ distinctionū tempore anni (quibus cuncta generabilia p̄

cipaliter alterationē suscipiūt) īstrumen tale p̄ncipiū est. **C**in octaua nam p̄ eius presentiā in punctis p̄ncipalibus nō solū in accidentibus mūdi; sed etiā in natūratiōibus significatores uires suscipiūt.

Cin nono quia lunæ (cuius potestas n̄ mediocris est) qua cūcta uiuentia maxime in inferioribus alterātur: omnē ferme significationem tribuit, ut solū in sensatos latet. **C**in decimo qm̄ eius defectus lūm̄ maximas in mundo producit mutatiōes

Cin undēcimo, nam eius īgressus in signa maiorem īmutandi uim inferiora demōstrat ut cūctis obseruātibus nudū ēē pōt.

Cin duodecimo qm̄ per eius motū omnium stellaḡ, signaḡ, domoḡ, uirtutes & efficacie determinātūt: patet ī directionib; p̄fōctionib; & aliis similib; nō nullā alia īmediū adduci possent, ut de pte fortunæ, antifitiis &c, sed qm̄ ea solū p̄iti cōprehēdūt. hic missa fiāt. **C**in ēt igitur ueluti candela lumen/oculus, cor gubernator, rex mūdi, tēpōs, disporitor cetera astra illuminas, mouens, uiuificantas cōburēs, dirigens, retrograda faciens, orientalitatem, occidentalitatem tribuens aliis, utq; ī lumine antecellere apparet: ita ī īfluentiis occultis cēscere oppōtēt.

Congruū igitur est dicere, q̄ sicut iuxta Alberti magni sententiā, diuersi uariiq; colores, nil aliud essentialiter, q̄ lumen sūt tali uel tali refleſente opacatū magis uel minus, ita stellaḡ aliaꝝ lux īfluentiaq; p̄ maiori saltim parte, Solis lumen & īfluenta sunt, diuerso modo refleſa, diuersoꝝ suscipiente alterata, ac refleſente transmissa.

Cad rationes īcōtrarium, ad primā dicitur negando maiorem. Saturnus, n̄ plures effectus bonos producit, ut īgenii profunditatē, grauitatē, modestiā, agri, cultura, dominū, architecturam, uitam

gii

42

QUESTIO

quum sit aleocoden, quedā vero fixe ut
gorgonis caput; uultur cadens & huius
modi a quibus tot bona, quod a Satur-
no pendere nō possunt. **C**ed illa maio-
ri concessu; quamuis maius infortunium
respectu plāetas solū diceretur Saturnus
ad huc nō sequitur cōsequens inductū; qm
Sol fortunum & infortunium aliorum
continet, tum rōe diuersorū medioge, qui
bus bonū & malū agit p̄ticularibus, pu-
ta sextili uel triuino, bonum; quarto uero
uel oposito; uel ēt cōiunctione, malū;
tum etiā rōe uiriū, quas aliis p̄ber ut dī-
ctum est. Tertio dici pōt, q̄ Saturnus ma-
ius infortuniū dicitur ob hoc; qm sepius
nocet cum quo tñ stat. Solem intensius
nocere posse. Quarto dici pōt, q̄ si nō in-
tensius; nec sepius nocet Sol, q̄ Saturnus
nocet tñ pluribus; sicut pluribus p̄dest.
C Ad secundā dicēdū, q̄ maior falsa est
qm ob multa p̄dīcta cetera nō sunt paria
& qm oīa mensurā quādam sibi p̄fingūt
aqua qualiter cūq̄ labatur ip̄ficiuntur agē-
tium actiones, sicut ēt nimia quantitate
spirituū uirtus nō melius p̄ficit, nō ul-
las operatiōes, sic ēt de eiuldem loci effe-
ctu dici posset, sed argumenti gratia di-
ctum sit. **C** Ad tertiā dicitur q̄ maior ue-
ra est si sic p̄feratur; id esse potētius a quo
&c. magis dependēt, nō aut si diutius di-
catur, quare negetur a cōiunctionib⁹ ma-
gnis magis p̄dere &c. licet diutius. i. lō-
giori tempore, stat: n. aliquid magis du-
raturū ēē debilius. Secūdo dicitur huius
modi cōiunctiones reuolutiōes, & eclip-
ses a Sole recipere determinatiōes; sicut
a media maxima; & a minori media con-
iunctio, & sic de aliis, q̄re a Sole tādē p̄dē-
tiā habēt.

Articulus, ii.

C An luna post Solem sit aliis potētior
magisq̄ obseruanda;

on ilo. **C**onclidi cōreditur a quibusdam
et cōiuncti Lunam post Solem nō esse maio-
ris uirtutis. Luna. n. plutes de-
fectus habet a quibus alii planetā & stel-
la sunt alieni, igitur &c. cōsequio clara.
assumū ostēditur, sola. n. uera eclipsim
sustinet. Solis quidē eclipsis apparen-
tēt; nō ob luminis defectum; sed obstacu-
lum respectu nostrū, preter Mercurium
etiam minor omnibus, similis pene Ve-
neri, luminis, quod a Sole recipit, uarias
mutationes retrinet, minus ēt simplex ap-
paret; ut eius ymagō demonstrat. Venus
autē & Mercurius; aut lumen per to-
rum inbibunt; aut sua illuminata parte
semper ad nos radios emittunt. **C** Piete-
rea id astruū, quod in breui tempore cō-
pluta infortunia iēcomodatatesue patitur
debilius esse uidetur. Luna autē huius
modi est, quum quolibet mēse, ultra cō-
bustionem quam a Sole, & uia cōbusca
suscipit, lxi, infortuna malignoq̄ in flu-
xus a planetis sustinere pōt, ultra ea quae
a fixis innumeris, omnibus. s. itemperatis
per corpus uel per aspectus saltim cōiun-
ctiones suscipere potest, igit, &c. **C** Am-
plius nobilis est uim suam trāsmittēt;
q̄ deferens uim illam transmissam. Luna
autē aliis uirtutes deferendo potentia su-
mē dicitur, quare prestatiōes erunt cō-
tare stella. **C** Vt erius nobilioris & forti-
oris est, suam retinere uirtutē sumā atq;
stabilem; q̄ inutile habere, facileq; ab
aliis causis, tum impediri, tum inutari
posse, quum fortioris sit, magis resistere.
Luna autē huiusmodi est uarietatis; qui
coniuncti naturam bonam uel malam
sapiat.

C Sed incontrariū est Ptolemei auctori-
tas in libro fructus. Luna maxime assimi-
latur corporibus, in quatri, lumina-
ria pluriscienda esse demonstrat, cateri-

SEPTIMA

etiam astrologi Lunam semper particu-
pem significat r̄icem faciunt. Experientia
quoq; quanti sit Luna declarat, quum
per illius aspectus ad alias stellas p̄cipue
Solem diurne alterationes magnæ p-
cedant. Rationes quoq; idem demonstra-
tes non deficient. ¶ Prima quidē est qm̄
inter omnia propinquior nobis est, ceteris
aut̄ paribus propinquius agens fortius
agit, ut articulo. ii. pcedentis questio-
nis dicebatur. ¶ Secunda est lumen eius
magnitudo, quæ uim maiorem influen-
tem ostendit, preter. n. Solē cetera astra
nō tm̄ luminis influunt in inferioribus.
¶ Tertia est, qm̄ preter lumenia omnes
alii planetæ retrogradi sunt, qua ī re mul-
tum uirium amittunt, ut infra, hoc aut̄
in luna nō euenit quamvis epicicli causa
motus eius tardior fiat. ¶ Quarta ē qm̄
ob similitudinē, quam cum corporibus
habet, quā Ptolemeus testatur, & eius lu-
minis augumentū, & decrementū ostē-
dit, corpore lubricitatē similia non parū
corporibus dominatur. ¶ Quita nam
experientia testatur Lunā in rebus liqui-
dis fluxibilibus aqueis p̄cipue magnum
habere dominium, & ita per consequens in
humoribus, & sic in mēbris animalium
quod maris fluxus & refluxus ostendit,
aquaꝝ multiplicatio, humiditatum au-
gumentū, & decrementum, spermatum
iemūq; omniū, ouoꝝ, plantag; incisio
plantatioꝝ, cancri & cōchilia cuncta de-
mōstrant, ex quibus ulterius sequitur in-
tentum. ¶ Sexta post Solem Lunæ reuo-
lutione mensalis tribuitur, & illi prebetur
significatio. ¶ Septima quāvis aspectus
alioꝝ planetag cum Sole in quibusdam
determinatis significatiōibus, efficaciores
reperiantur, nō tamē uniuersaliter ī cun-
ctis rebus sicut Lunæ reperiūtur potētes
¶ Preterea planeta ille qui uelocius cir-
cuit: plures uarias signoꝝ, domoꝝ, stel-
larumq; aliarum influentias suscipit, ac
influit, oportet quidē sepius contingere
ut alioꝝ significatiōibus p̄manib; illi-
us significatio mutetur, quare eage muta-
tionum ipse erit causa, itaq; sepius coope-
ratur sepiusq; transmutat. ¶ Ulterius a-
strum in quo omniū aliorū uirtutes quo-
dammodo uniūtū: omnibus aliis certo mō
potētius fit. Luna autē sic se habet ali-
arum stellag; cōperatione, quare tabella
ria dicta est. ¶ Deinde, quantum altera-
tionis in inferiori mundo afferant eclipses
cunctis apertum est, eclipsis autē, aut
ipius ē, aut ab illa causata. Est igitur post
solem plurifacienda; quāvis in certis de-
terminatis significatiōibus unaqueq; stel-
la per se eam supare possit.
¶ Ad rōes incōtrariū, dd. ad primā nege-
tur cōsequētia, deinde ob clariorē intelli-
gētā primo dicitur, q; alii planetæ quos
dam defectus patiuntur, a quibus Luna
semota ē, ut puta retrogradationē. Secū-
do Luna & si plures defectus hēt / habet
ēt plures dignitates & potestates. Tertio
nō solū dicimus planetā potētiorē, quia
plures habeat uires positive pducendo,
sed ēt priuatiue remouēdo, quare magis
attendenda sit. Quarto licet Sol lumen
nō relinquat, deficit tū ī nos tunc īflue-
re, quare subiecta patiūtur, astra uero cō-
siderātur ut effectus pducunt in inferiori
bus. Ex his patet responsio ad oīa obiecta
per primū argumētū. ¶ Ad secūdā dicitur
ipsam cōcludere esse magis attendēdā
quū nō solū ob eius essentialē uires, sed
etīā accidētales multū opetur. ¶ Ad ter-
tiam dicitur: q; deferre uim certā, ē igno-
bilius q; illā īfluere: sicut ignobilis est
esse cām secundā aut īstrumētalem, q; pri-
mā aut principalem, sed deferre uires om-
nium, potētius est, q; hanc uel illam par-
giii

QVESTIO

ticularem transmittere. **C**Ad quartā dicitur cōcedēdo maiorem ceteris paribus, sed Luna sepius recepit uires, & si sepius amittit: multa ēt p̄dicta imparia sūt, qm̄ aliorū uires suscipit &c. preterea quanto magis instabilis eius uirtus est tanto magis attendēda: quum p̄sertim sepius significationē reassummat.

Articulus. iii.

Can Sol plāetas & alias stellas cōburat. **A**tiones cōplures se effert, qui bus p̄bari uidetur: Solē nō posse ceteras stellas cōbure. **Q**uāto enim uiuificans p̄pinquius est uiuificato, tanto maior est uiuifatio, qm̄ uiuificatio nō nisi per similitudinē & cōformitatē sequi p̄t. Sol aūt alioz uiuificantium est, sicut cor mēbrorum, sicut illuſtrat oculus, sicut rex potestatē & dignitatē tribuit, i.gi. &c. **P**reterea si sic, igitur quāto magis planetæ & alias stellæ p̄pinquiores erūt Soli: tanto magis erunt cōbusti, cōsequēs contra astrologos dicētes. Lunā p̄ minutū Soli cōiunctā mulieri uiro despōsatæ assimilari. **C**Amplius stellæ quādā naturæ solis sūt similes, oēs ēt quātum ad iſtuentiā ab illo receptam illi assimilātur: quum semp̄ effectus causis suis similes sūt, sed simile nō deſtruit ſimile: quin potius uigorat, cōſeruat, & auget. ergo Sol illas nō cōburet, maior ēt euidens. patet de corde leonis, de altera in cancero, quæ aſinus appellari ſolet, & oculo sagittarii & ſie de aliis. **C**Item licet mani eſte qualitates prime ſibi contrarie ſint, nō tñ virtuales & actuales, patet in aqua calefacta: caliditatem actualē ac uirtualem frigiditatē continentē. ergo planetæ ſtelleq; ceteræ, actu qbusdā afficiuntur qualitatibus, quæ tñ ſuas virtuales q̄litates cōpatiuntur, uirtualis ēt qualitas

ſtellæ & uirtuali ſolis corrumpi nō p̄t. **C**Deinde ſtelle magis nocentes potentiores ſunt, quātū ad effectū illum, ſed cōbusti ſignificatores magis nocent, patet enī ſi quis louem ſignificatorem i radice habuerit: in reuolutiōe aūt, aut i eadem radice cōbustus fuerit, nō p̄dēſſe, ino obſeſſe, quū ſignificationē, quā ſecūdam in, fluifet ad uerſam emittat.

CUlterius ſol ſigna uiuificat, ut iſta, igitur & planetas, conſequiō clara, quum nulla diuersitatis cauſa in medium adduci poſſit. **P**oſtea Ptolemeus libro fructus, uerbo, L. ait, C. xx. ſeu in alia litteram, C. xviii. planetæ cōiunctiones ēe, a qbus genertiones & corruptiones i mūdo pendent i inferiori, ubi apertū eſt binaria, ternaria & uſq; ad ſeptenaria cum Sole cōiunctiones cotinēti: quibus planetæ cōbusti ſunt igitur ſignificationem nō relinquent.

CPost hec, ſicut parū lumē, p̄uifq; igniſa magno lumine, aut igne nō deſtruitur, ymo unū ab altero uigoratur, ita in Sole & aliis accidere debet, itenſius lumē eſt, potētiorq; ignis, ex maiori minorq; reſultās: q̄ maius tñmō. **C**Ultio arguit ſi ſic ēet, aut hoc accideret rōe radioz ſe ipedientiū, & hoc nō, qm̄ ſentibiles luſis radii ſe iuicem penetrat, patet i pluribus lucidis undiq; manētibus i totū me, diū radios trittētibus, multo igi, magis iſenſibiles ſpiritualiores ſe iuicem n̄ ipedient. Aut ēet rōe diſpōnis ſubieci: ad uim illā ſuſcipiēda req̄lita, quæ cōtrariā diſpositionē nō cōpatiētur, & hoc nō, qm̄ diſpōnes ſiſt̄es, aut nec ſimiles nec contrarie, ſed diuersæ, ſe iuicē ſe i eodē ſubieci o p̄io cōpatiūtur, ſicut calor & ſapor, itaq; uſiter nō ſaluaretur combuſtio. Aut iōe planetæ alterati a Sole uirtutē liquentis & hoc n̄, qm̄ corpus celeſte ſolū mobile eſt ſi in locū ſi in p̄ipateticoſ. Aut rōe ab

DE SEPTIMA

latiōis significatiōis/ in cōbustiōe a Sole
potētiore assumptā: & aplaneta ablatā
& hoc non. contingit. n. planetam i suis
essentialibus potestatibus reperiri pluri-
bus etiam. solē autem in casu aut exaltati-
ōne sua ubi solis debilitate alterius q̄ for-
tit udine sol superabitur. ut si sol Satur-
no in aquario iungatur. igitur nullo mo-
do combustio saluari potest.

Contrariū ē oīum auctoritas ab experie-
tia sumpta. Ptole. pr̄sertim in q̄trīparti-
to uires planetar̄ fīb radiis existētiū post
habētiſ. multoq̄ magis fixarū. expientia
quoque quotidie illud testatur. plane-
te. n. quom e radiis solis exēunt uires assū-
mūt & hoc est apertissimū in aeris mutati-
ōne/ ac si prius per īgressū in illos reliq̄set
cuius rei obseruatio īfra de spheris pla-
netarū apertū fiet. Ratio etiā idē cōcludit
primo q̄tū ad manifestas q̄litates. sicut lu-
men/ & caliditas / & quæ illas sequuntur
quæ autē comune sit illud aristotelicū. for-
tiores motus debiliores impediūt. hic tñ
speciali diligentia. qualiter eueniat consi-
dera ndū est qm̄ communiter q̄ facillimum
putatur stellaz̄ combustionē saluare mibi
uero difficile fuit. **C** Hoe autem pluri-
bus uis ostendit. prima ratiōe uirtutū
stellaz̄/ a sole pēdētiū. ut supra. licet. n.
uis solis ī diuersis corporibus uario mō re-
cipiatur: quo sit ut naturā mutet & p̄pri-
etate. p̄ cōiunctionē. tñ adeo potētes emit-
tūt radii. ut solis naturam solū contin-
eant. q̄re causa diuersificans uires. diuer-
sa scilicet recipientis natura. imbecilior.
relinquitur. ne uim transmissam ualeat:
variare. erit igitur soli operatio tribuen-
da. **C**Amplius ad sensum sic ad alias stel-
las semper pene se applicat Mercuriusq;
mixta natura ut eius stellaz̄ p̄prietatē idu-
at. n̄ qdē ob aliud q̄ ob eius debilitatē par-
uitatem indifferentiā. alterationisq; susci-

piende facilitatem. sed multo magis ce-
teræ stellæ soli sic subiciuntur. q̄ Mercuri-
us aliis. igitur idem qd̄ prius. **C** Deinceps
radii oppositi se inuicem fragūt. & q̄q in
medio se compatiantur. experientia tam
difficultatem & repugnantiam qdā demon-
strat. similiter coiunctio facit. respectu
enim superiorū eadē ratio est quasi: quæ i
oppositiōe: quum a sole surſū / a superio-
ribus deorsū radii p̄cīātūr/ qui oppositi
sūt. respectu uero inferiore. ratione ma-
gni excessus uirtutis radiorū solis / idem
quasi accidit. duobus igitur pugnatibus.
potentius pugnatā ottinebit. **C** Ex quo alia
ratio sequitur idem demonstrans. potesta-
tes. n. influētiā. ifensibiliū. quæ potio-
res sunt. p̄cipue p̄ aquisitam significati-
ōne in figuris. agū i sibi subiecta ut īfra
ostēdetur. significatio autē in principiis ag-
ritur. per dominū unius significatoris su-
per alterū. sicut patet. de lōuis & Saturni
eleuatione. ī suis coniunctionibus. sed
sol oīibus aliis p̄st̄at in quocunq; loco
fuerit. ut ex supradictis potest esse manife-
stum. igitur oīum significatiōe usurpat
Itaç̄a significatiōe alios destitutos reliq̄t.
C Interea autem solis influētia similis ē
ifluētia sibi cōiūcti: aut diuersa; aut cōtra-
ria. si similis. ex superabundantia uirtu-
tis solis. actio illa soli attribuetur. q̄noni
am maiorem latitudinē sufficit induc-
re sol. q̄ alter & sic terminus alterationis
ad quem. ex sola uirtute Solis effluet. si
diuersa. ex efficaciōi Solis ī p̄essione red-
detur subiectum ineptum ad alterā reci-
piendā. quāq; sub diuersis grabibus lati-
tudinis p̄manere p̄t. si cōtraria p̄culdu-
bio Solis potētiōr supabit. itaç̄a semp̄ So-
lis significatio p̄uelalet. quare altera suc-
cumbit. **C** Ad rationes igitur ī incontrarium dicē-
dum. ad primam negando maiorem: om

QVESTIO

nia enim terminum sibi presingūt. aquo
qualitercumq; labatur ipsestor est finis in
tentus sicut ignis uitam conseruat incer-
ta distāntia; conburit tum p̄pinqiūs rex
etiam q̄uis a longe multa per media gu-
bernet. sua tamen præsentia aliorum. ui-
res auferit. **C** Ad secundam dicitur negan-
do auctoratem illam: ex qua plura incō-
uenientia sequuntur. **C** Ad tertia dictum
est qualiter similiæ significatione auferat.
C Ad quatā dicitur q; licet in combustis
remaneat uirtuitalis qualitas. sicut in aqua
calefacta. eo tamen tempore / actualiter
uim illam influere non potest. & hoc sus-
ficit. non enim tenendū est omnem uim
absolute deperdi. **C** Ad quintam dicitur
q; priuatiue nocent. quoniam scilicet q; d'
debēt influere / desinunt emittere. sicut p-
nautæ carentiæ nauis sumergitur. **C** Ad
sexam negetur consequentia. & caula di-
uersitatis in sequenti articulo nota fiet.
C Ad septimam dicitur coniunctiones il-
las esse attendendas / præcipue ob virium
combustorum priuationem. **C** Ad octa-
uam ne getur similitudo / præcipue qm̄ si
gnificatio om̄is auferit. **C** Ad ultimam
dicitur q; id accidit ratione omnium dict-
orū quattuor. qualiter autem id accidat
ostensum est. in ratiōibus i corpore quo-
nis. & ad primam partem dicitur q; licet
se penetrēt & compatiantur. una tamē
alterius actionem impedit. sicut uirtuitalis
aqua frigiditas / actualis actiōem minuit.
Et ad secundā dictū est qualiter contrarie
& diuersæ influētia. & similes a sole supe-
rantur. Ad tertiam partem. q; corpus ce-
lestē est etiam alterabile / ad uarios lumi-
nis & influentia gradus. nec est contra pe-
riateticos. q; de aleratione qualitatū pri-
ma & actualiū / in generatiōem & corrpt.
ordinariū loquuntur. **C** Ad quartā di-
citur q; ob prædicta sol aliis iunctus ubi/

cunq; fuerit præterit q̄q in detrimēto & c.
qm̄ alie causa plus promouent ad digni-
tatem & dominium. q; solis depresso loci
ob sit.

Articulus. iii.

C An sol comburat signa & domos in-
quibus reperitur.

olem cōburere signa / & domos

pluribus ratiōibus cōcludi vide-
tur. planetæ. n. forrioris sunt in
fluxus q; signa. quum planetæ ueluti for-
ma sint: signa uero sicut materie & corpo-
ra. sed planetæ ab eo cōburūt. igitur
& prædicta. & ita de domibus concludi
potest: postq; signa absoluta sunt. domus
autem respectiua. **C** Protinus aut sol in
signo similis complexionis est; aut cōtra-
riæ / in ambabus qualitatibus / aut in alte-
ra tantum. si primum. aut æque inten-
sas qualitates habet aut nō. si sic. igitur i
ter illa actio fieri non poterit. si secundū
aut sol remissiores habebit: itaq; nō poter-
it agere insigna. aut intensiores: & sic si-
gni complexionem / & eius terminum /
ad strasiam ducet. si uero contraria fuerit
complexionis in una uel duabus. quum
manifestum sit unū cōtrarium aliud cor-
rūpere sequitur idem iconueniens. nullo
igitur pacto signa uiuiscare pot. **C** Rur-
sus nulla mala causa uiuiscare potest sol
autem per corpus & per quartum & op-
positum malus est / secundum astrologos
igitur & cet. **C** Amplius nihil est agens
& patiens respectu eiusdē. sequeretur enī
idem actu & potentia ē: respectu eiusdē
qd' fieri non potest. signa uero priimi mo-
bilis i oīa in inferiora influunt. igitur non
solī illa. **C** Postea sol i secunda domo sub-
stantias dissipat. abligurireq; facit. hoc au-
tē ē bonū illius domus effectum destrue-
re i. & c. **C** Incōtrariū ē astrologos: auct-
oritas expiētia roborate nobis ostendētē

SEPTIMA

solem in ariete exaltari. in leone fortifica-
ri: in triplicibus & faciebus potentie sic
ti i medio celo dominari. i nonaq; lateri.
¶ Ratio quoq; idē aperit. sol. n. ad mun-
dū totū cōperatur. qđ modū cor ad ipsū
al. ut. ex supradictis patet ut etiā Ptole-
meus testatur libro fructus uerbo. lxxxvi
qua generali similitudine ulterius cōside-
rādū est. qđ loca planetis cōuenientia. nō
sunt sub sole aut supra. in quibus conbu-
rūtur ob nimiā caloris iſluētiā. sicut & in
āiali si quod ībrū propinquius esset cor.
di. qđ sibi cōueniret. a temp̄ārto suo rece-
deret. sed bene soli tota eius sphaera locus
cōueniens est: Itaq; semper cōueniēter a
primo mobili distat: sicut cor. licet dila-
tationis motu moueat̄ur & constructiōis
conuenienter lōgi in qua membra uiuiscare
pōt. sic quoq; qđ modū cor calidū spiritū
ad cerebrū mēbrū frigidū trasmittēs ipm
nō corrūpit. nec distēpat: licet a sui coeſſi-
tiali eōplexiōe iūmūtēt. sed potius iūiſi-
cat. & perficit. & ad eius operationes pfici-
endas aptum reddit & sic de aliis mēbris
ita sol in cācro signo aqueo aut aliis signis
existens. suo calore lumine aut influētiā
p̄dicta uiuiscabit & pficiet. ¶ Praterea ei
mēbra que spiritum et calorem non gene-
rāt. nec sui uirtute cōtinēt per cordis spiri-
tū trāmissū magis uiuiscātur ceteris pari-
bus: qđ que spiritus uirtutē participat̄ hec
ē manifesta. sicut magis idiget uiuiscatio-
ne manus qđ epar ceteris pībus. sed planetē
& stellā uim suā uiuiscā. ultra eā quāq; a
sole recipiūt habēt. nō sic autē primi mo-
bilis partes igitur & cāt. ¶ Ulterius lon-
giorius membrum a calore. eo magis
ndiget: & per cōsequēs quū illū ppīquā
ihab̄t magis pficitur: huiusmodi autem
sunt primi mobilis signa stellā & cōpatiōe.
¶ Amplius id agēs qđ lōgōri distātia i
aliqđ subiectū ageret debet. fortiori idī /

get istrumētō & uirtute. huiusmodi autē
sunt signa p̄dicta i ſeriora agere debentia
respectu ſtellarum. igitur per a. p pīq̄tio
nē ad illa pficiuntur. ¶ Rarus ſi signa ſic
combuſerentur quom̄ ſol ſub illis peram
bulat. igitur & ſemper & omnia combu-
rerentur. conſequens nefandum. cōſequē-
tia oſtendit ſol. n. respectu diſtantie. qđ
a primo mobili ſemotus eſt i ſerifib; liter
mouetur per ſphēram ſuam de latuſ ut pa-
tet cunctis. quā diſtantia rēſpectu ſtellarū
prācipue planetarum. non parū uariatur.
¶ Item ſicut rex ſui p̄fentia domum &
urbē ſuam iſlustrat. qđ dominos ſibi ſub
iectos iſferiores oſtendat. ita ſol signa coſ
iſlustrabit ſub quibus reperitur licet ſtellā
debiſiores reddat. qđ Poſthac ſicut pīu
ferri qđitas in igne conburit. magna ue-
ro ligni reſiſtit. ita ſtelle. qua ut pūcta
coſiderantur. coperatione ſignorum
reſiſtent. & ſi æqualis ſtelle pars ſigni mi-
noris eſſet reſiſtentia. & que etiā propiore
¶ Deinde planetē ſunt ſicut formæ & ſtelle.
ſigna autē uelut materia & corpora &
perficiib; lia. materia autem appetit for-
mam. non ſic forma formam. ¶ Simili-
ter igitur de domib; dicere oportet. qu
um domus nil aliud ſint. qđ certe cali par-
tes. talem rēſpectum habentes ad hūc uul
illum pīnctum teret. ¶ Ad rationes igi-
tur dicendum. ad primam. qđ quis tanta
primi mobilis pars qđ ſtella eſt debiliſor
eſſet. non tamen ſignum totum. ſecundo
eſſet debiliuſ. nō cōcludit cōſequē-
tio. quoniā ſigna ut materie ſunt formā
expetentes. non a ut em ſtelle. quā iā ſu
am auctualem perfectionem babuere. tam
essentialē. qđ accidentalem per conceden-
tem diſtantiam a ſole. tertio bis poſt habi-
tis diſtantia nō eſt ſimilis ut ſupra. ¶ Ad
ſecundam dicitur. qđ ſicut cor ſuo ſpiritu
mēbra calida frigi. humi. & ſicca. uiuiscat

QUESTIO

Quis tēperie ē ipis aquirat & appriationē sic sol se habet respectu signoꝝ / quis alio modo recipiatur calor / lumen / & influxus adiuersis signis. Et ad formā dicitur ꝑ ha-
bet int̄̄siorē caliditatē / & nō nullas alias p̄prietates, sed negetur consequentia. igi-
tur ad discrasia cōducet & c. qm̄ ad signi
perfēctissimā opatiōem / requiritur solis i
fluxus & calor & c. Dicitur ulterius q̄ in-
ter solē & ptibus cæli / qn̄q̄ est cōtrarietas
q̄tū ad uirtutē respectu nostrū / & sic agū
& repatiūtūt. Ad tertiu dicitur. q̄ sol
sic est malus / respectu planetar̄ & stellaḡ
ob ratiōes predictas, nō autē respectu si-
gnoꝝ primi mobilis: licet p̄ aspectū quar-
tū & oppositū obfit signis ut ifra. Ad
quarta dicitur negādo maiore. q̄a aliquid ē
agēs & patiēs respectu eiusdē: sed nō fecū
dū idē ut patet in aqua & igne / agētibus
& repatiētibus / per frigiditatem & calidi-
tatem. Ad ultimā dicitur. q̄ sol ero gat
substātias; sed ēt largitūt: quare meliorē
in substātis p̄ducit effectū q̄ p̄duci possit

Articulus. v.
An retrogradatio maximum sit infor-
tunium. retrogradationē qdā putare pos-
set non esse pessimum. his ratio-
nibus. cōbustio est maximū in-
fortunium. igitur nō retrogradatio. conse-
quēria nota assūptū ostēditur. cōbusti n.
omnē pene significationē ad miserūt: re-
trogradi uero magnā (licet malam u^l bo-
nā) habēt, modo sicut nibil deterius non
ente est. ita nūl deterius q̄ nullam habere
uim. Præterea q̄to planeta prop̄ prior
est terræ tāto uim maiore influit cāterisq̄
p̄ibus: sed superiores sic se habēt quoni
retrogradi sunt igitur & cet. Ulterius
q̄to aliquid motui p̄fectissimo primo ma-
gis assimilatur tāto suo motu potētior ē:

retrogradi magis primi mobilis motui as-
similatur igitur & cet. Itē minus intrin-
seca unicuiq̄ aduersatur q̄ extrinseca. sed
retrogradatio ab itrisco epicycli motu p̄
cedit. cōbustio ab extrinseco, ergo ma-
gis cōbustio q̄ retrogradatio planetar̄ ad-
uersatur. Deinde superius dictū ē: mo-
tū in inferioribus determinare proprie-
tē pora / lumen autē / & influentia / & figura /
effectus talibus / uel tantis tēporibus du-
ratoris. igitur motus proprii retrocessio
nō effectus sed tātū tēpora mutabit. qd̄
n̄ ē maximū ifortunū & plācta debilitas
Incontrariū sepiissime mibi & aliis fu-
it experientia. qua apertissime comper-
tum est retrogrados planetas nūl bo-
nū prebere. si qd̄ autē prebere incipiunt
cūtius magna cū patientis iactura illud au-
ferūt / mala etiā influentia subiecta sua as-
ficere idem testatur Beten uerbo primo.
Ptolomeus latenter uerbo. lxiii. Ratio-
nes etiam ad idē aperiendū nō deficiunt.
Quanto n. planeta magis a fine suo atq;
perfectione remotus est. tanto magis in-
fortunatus: peiusq; dispositus est. retro-
gradi huius fuit igitur & cet. consequitio
clara. prima propositio aperta / lectū
ostēditur omnī. n. sphaeræ stellas ferē-
tū / motus proprius / p̄ quem p̄priā sui p̄-
fectionē & finē consequuntur / est secūdū
signoꝝ successiōne quē motū. (lūinaria p̄
fectiora / nūq̄ amittūt. cōstat aut̄ p̄ retro-
cessionē maxime ab illo motu alienos fie-
ri. Itē tūc magis imperficiuntur plane-
tae / quom a perfectioribus magis elongan-
tur & dissimiles fiunt. huiusmodi autem
retrocessio est. quoniam in aliis conueni-
unt. in epicyclo enim cum luna. i eccentrici-
co cum ambobus assimilantur. solum in
retrocessionē dissimiles sunt igitur & cet.
Amplius sicut Saturnus uel lupiter.
quom magis eleuatus ē in eō: coniunctio

SEPTIMA

ne uim significatiuā aquirit, in qua dispositio
nē directi sunt, nō enī dixit Ptoleme
us aduertēdā minorē deſſiōnē: sed ele
uationē maiorem, ita per oppositū maxi
me de primi necesse est. **C**ōſiderādū igi
tur est, propriū esse primo mobili, sua na
tura moueri ab oriente ī occidē: motu q
dem ſimpliciſſimo, regulatiſſimo, iuaria
bili, quem motū, accidētali causa raptus
ſphēræ cūctæ iſeriores ſequiſtūr, ſi quē
perfectionē quādā ptiſtant, iuxta eorum
oportunitatē, ſic ut qualibet die terram
circiunt, motus uero p̄dictis ſphērīs p
prius, & cōueniētissimus, quo ppriū ſinē
unaque pattingit, circulatio eſt, ſi in ſig
noz ſucessiōnē, a quo maxime per retro
ceſſiōnē ipediūt, ſi quā eſt, uim (recte
i. edendo) iſluxere, p̄ motū retrogradum
auferre aut minuere iſcipiūt, ſimile igitur
planetis retrocedētibus accidit, quod ne
gociatori, urbē quāpiā pſiſſenti, quom
ipediēt cauſa retrocedit, quo motu lō
ge magis, q̄ p̄ iſomodas uias incedendo,
a fine p̄cipiālī ſuo ſemotū ſe facit.

C Ad rōes igitur iſcontrariū dicendū, ad
prīmā combuſti planetā ppter plurima
minus iſfortunātūr, primo qm̄ nō in to
tum uires amittunt. Secūdo qm̄ nō tan
tum tēporis cōburūtūr. Tertiō qm̄ & ſi
amittunt, nō tamē mala noua affiūtūr
qualitate, quā in ſibi ſubiecta iſluant. Et
ad p̄bationē aſſumpti dicitur, q̄ i ſtelli
defectum in ſe nō querimus, ſed respectu
operationū, quas in nos pſiſtūt, quare pe
ius diſpoſiti ſūt planetā, quom uires ma
las in nos iſtuūt, q̄ quom nec bonam nec
malam exercent, aut iſenſibiliſt talem.
licet fortasse plus p̄fectionis aquirant ſtel
la, quom quoquomodo i nos iſluant, q̄
qm̄ minime, ſicut etiā unuſq̄q̄ concedit
p̄ eius diſpoſitam iſfortunam, q̄ certa ca
li pars, nec bohūm nec malum ſenſibi

liter producens. **A**d ſecundam diſtum
eſt ſupra maiorem eſſe falſā, qd eleuatio
ſuperiorum pſtendit. **C** Ad tertiam ne
getur maior ſi absolute itelliſtatur, ſed ſo
lum concedit in hiſ, in quibus uere na
tum eſt aliqid altero aſſimilari, ſi, n. &
quus bipes fieret, non per hoc homini bi
pedi p̄fectiori magis ſimilis fieret. **C** Ad
quātā negetur maior, magis, n. cōueniēt
eſt a ſole caliditas mēbro ppter naturalē
ad frigiditatem lapsa, aut etiam a princi
pio generationis q̄, i pſa frigida diſcrasias.
C Ad ultimam dicitur, q̄ motus eſt per
ſe cauſa temporalium determinatiōum.
diuerſitatum aut iſſuientia, & aliaq; uiri
um, eſt cauſa per ſe non primo, qm̄ uario
mō deferendo agens, uario modo iſſuit

Articulus. vi.

C An fortiores ſint planetā in dignitatis
eorum iſgressu an in medio.
Idetur planetas potentiores eſſe
in medio potestatum ſuārum, q̄
in principio, planeta enim ut ex
ſupradictis patet fortior eſt indignati
bus ſuī, ob maiorem ſuī cum parte cali
ſimilitudinem, & conuenientiam, igi, ubi
maiior conuenētia eſt inter planetam & p
tē cali, ibi potentior eſt, ſed in medio po
tentiam p̄dicta, & maiorem habet conue
nientiam, quum undiq; conforſmes par
tes ſint, & ſimiles, q̄ qm̄ ab uno tantū la
tere. **P**reterea fortior eſt, planeta qm̄ qli
bet ſuī pars in parte cōformi ē, q̄ qm̄ ſolū
medietas, i. iſgressu uero (qm̄ a cētro ſtelle
ſumitūr) ſolū medietas cōformitatē otti
net, i. medio aut ōeſ p̄tes igi, & c. **C** Am
plius ſic ſe habet planeta extra ſuā digni
tatiē eſt ſicut al. extra nāralē ſuī diſpo
ſitionē, qua eſt egritudo, ſed corpus egrū
nō p̄t ad ſanitatē mutari niſi per neutrali
tatiē tranſeat, qua diſpoſitio media eſt.

QUESTIO

quum ire nō liceat de extremo ad extre-
mū nisi per mediū, ergo nec etiā plane-
ēa a dispositione disconueniēti ad cōueni-
tiorē. **U**lterius planeta secūdū omni-
um astro logorū sentēiam in dignitati-
bus suis, hōinibus i magisteriis domibus
aut regnis suis, recte assil' antur, sed rex in
medio regni, artifex in medio magisteriis
& cet, fortiores sunt igi, & cet. **D**einde
siqua dispositio bona fuerit, tāto melior
est q̄to magis fixa & firma est, ut de gradi-
bus sanitatis patet, qm̄ tāto magis resistit
aduersis, sed in medio dispositio magis ē
fixa, quum undiq̄ partes similes iuuent.
at q̄ uim pr̄beant igi, & cet. **R**ursum
nulla latitudo subito aquiri pōt: quum
ōnes diuisibiles sint in iſinitum, itaq̄ pri-
us prima pars q̄ secunda aquiritur, igitur
planeta non pōt in principio esse fortissi-
mus qm̄ cōtinue ante debilis fuit. **I**nter-
ea ita euenit de aliis potestatibus sicut de
exaltationibus, sed planeta nō est fortissi-
mus in principio sue exaltatiōis, sed i me-
dio p̄ inclusionē, ut lupiter in. x.v, cancri
sol in. xviii, arietis: & sic de omnibus a-
liis igitur & cet. **I**ncontrariū sunt non nulla quæ in as-
trologia apertissima funt: ex quibus sequi-
tur aperte (ut deducetur) planetas sottio-
res esse in principio q̄ in medio, primū Pto-
lemeus ponit, solem in. iii, pūctis equi-
noctialibus & solstitialibus potentiorē
esse: maximasq̄ causare alterationes: non
solū autem uim & significationē mutat:
sed etiā alios mutare facit & ex superiori
inferius & contra effici. simili modo quū
planete in auge aut opposito, & precipue
stationarii sunt, idem euenit. Maior etiā
significatorū variatio s̄ īsu appetat, qm̄ pri-
cipia signoꝝ intrant sol & alii q̄ in medio
pariter quom̄ planetā cōbustionē ingre-
diuntur: aut exēunt mutari significatioꝝ
nes apparet. **C**uius rei apertissima ratio
succurrit. Tūc. n. stellā quāpiam maiore
habere uim dicimus, quom̄ maiores mo-
tus & alteratiōes causat i inferiora, hoc at
ī ingressu in p̄cipia dignitatū & potesta-
tū contigit & nō solum dignitatum, sed
aliage dispositiōnū bonarum uel malarū
quā semper p̄ principia iudicemus media
atq̄ fines, nō aut per finem mediū aut p̄ri-
cipium nec p̄ mediū principiū in reuolu-
tiōibus annoꝝ mūdi, & nati, in nativita-
tibus, & gritudinibus electionibus, in op̄i-
bus perficiundis: aut confectis, s̄p̄er p̄ri-
cipiū: rep̄imus metrū medij & finis, p̄ius
q̄ principio tribuendū cernitur q̄ totius
residuo. **P**raterea a principio pendet q̄
sequūtur nō aut ecōtra, igitur principiū,
maximis iundū est. **A**dhuc tūc maio-
res cāntur motus & alterationū differētie
qm̄ maior apparet signatoꝝ & cāꝝ differē-
tia, sed hāc in principiis potestatū & alio-
rū apparet, qm̄ de dispositiōe cōuenienti
ad iſcōuenientem, uel uero modo mu-
tantur, in medio autē ex simili intensiori
uel remissiori: ad simile remissiore uel in
tensionē mutatur solum, igitur & cet. **D**einceps planeta in potestates suas in-
grediētes, regi assimilātur q̄ ab alieno pro-
fectus regno, suum ingreditur: modo u/
nusquisq̄ fateretur maiorem alterationē
animiq̄ lātitiam & gaudiū, lenitatem & ac-
lāgitatē regi competētia esse in ingressu
q̄ in medio. **S**ed ad apertiorē dictoꝝ in-
telligentiā cōsiderādum est, q̄ planetā
fortiorē aut, potentiorē ēē duobus mo-
dis intelligi pōt, uno quidem mō, quom̄
intensiōrem qualitatē in determinatum
sibi subiectū potest īducere, puta si Sa-
turnus frigiditatem ut. vi, posset causare
Mercurius uero, ut. iii, tantum eo casu
Saturnum potentiorē diceremus. Alio
uero modo, quom̄ ad plura alteranda,

SEPTIMA

penſanda, cauſanda concurrit: cuiusq; fi-
gura cæli magis obſeruāda sit: qua domi-
nū caput significādi, ueluti ſequentia
omnia, modū & terminū & formā depē-
dētiāq; ſuſcipiant. primo igitur mō, pla-
neta in medio potestatis ſuſ potētior eſt
ceteris paribus: aut eſſe pōt ſepiuſ: ut nō
nulle rōes icontrariū primo adduſte con-
uincunt. Sed ſecondo mō, pculdubio
in principio dignitatis potētior eſt pla-
neta, remotis impedimentis: aut ceteris pa-
ribus. Itaq; experientia, uſuſq; astrologo-
rum omniū nos docet, initiorū figurās
metrum eſſe eoz quæ ſequūtūr, mediog-
r. & ſinū, qua figura cetera & iudicā-
tur & cōpēſantur, ut patet de his quæ na-
to accidūt, per natuſtatis figurā, & qua-
ſetū, per conceptionis cæli diſpoſitionē
ſunt in illis diſpensata, a radice principii
ſ. per figurās alias cooperatrices pfecta.
¶ Patet et plus principii figurā operariſ
q; ſtellarū peruētus ad loca ſignificationis
niſi ad illa q; predictā figurām cōformita-
tem & attributionem habuerint, iuxta il-
lud astrologis cōe, nil opatur plāeta &c.
¶ Ad rōes igitur icontrariū dicendum:
ad primā q; concludit de potētiori, pri-
mo modo, ſecūdo aut̄ modo maior eſt fal-
ſa, qm̄ cetera nō ſunt paria, qm̄ principii
figura, medii, & ſiniſ origo & cauſa e. in
primens in illa, nō eōtra, ut ſupra pluri-
bus rōibus oſtentum eſt. ¶ Ad ſecundā
dicitur ſimiliter concedendo de fortiori
primo modo, nō aut̄ ſecūdo, ex ſupradic-
ēis. ¶ Ad tertiā ſunt plura dicenda, pri-
mū, conſeſſi ſimilitudine qua poſſet ne-
gari: qm̄ diſponēs & uires, celeſtia ſumū
in instanti, tñ dicitur primo ex ui argu-
menti: q; nō eſt neceſſarium ad egritudi-
nem per neutralitatem transire, ſi fixio re-
quiratur ad diſpoſitionēm predictam, ut
patet in diſcīs, ſed etiam illo conſeſſo, di-

citur q; neutralitas eius eſt, quom̄ circū, ſe-
reſtia corporis terminū attingit, ſanitas
uero quom̄ centrum eo peruererit, tali
mō, ita q; illud pluribus mōdis affi-
ni potest, ut patet intelligentib; ¶ Ad
quartam reſponſum eſt per ultimā ratio-
nem in corpore questionis & per alias reſ-
ponſiones ſupra. ¶ Ad quintā dicitur q;
ſimiliter de primo modo fortioris cōclu-
dit. ¶ Ad ſextam dicitur, negando ma-
iorem, nam albedo per uiam ſequelē in
corrupto generaſa, iuena ſubito aquiri-
tur, ſimiliter intellectus in instanti for-
mat ſcientiam tante uel tante perfectiōis
nō ſucessiue, ſimiliter lumen in instanti
producitur tante uel tante pfectionis &
iuentiōis, ut in noſtra ſūma demōſtra-
uimus. ¶ Ad ultimā dicitur, q; auctores
terminos potētiores primo modo nota-
tunt, quod nō eſt contra intentionē.
¶ Articulus. vii.

¶ An planetā eleuatio in epicyclo poti-
or ſit eleuatione in ecentrico.

¶ Idetur planetā potētiorē eſt
quom̄ ceteris paribus, in ecentri
co magis eſt eleuatus, ea, n. ele-
uatio potior eſt, qua i nobiliōrē círculo,
ſed ecentricus eiusmōi ē, ig, &c, cōſequitio
apta ē, maior maieſta, minor oñditur.
qm̄ nobilius eſt deferens, q; delatū, ſicut
agēs paſſo, totū q; pars, ſed epicyclus a de-
ferente deſertur, epicyclum et̄ continent.

¶ Adhuc, ceteris paribus qui tardioris ē
motus, fortius imprimit, ſed deferentis
aux tardioris eſt motus, ig, &c. ¶ Prete-
rea potētior eſt illa eleuatio qua ſit i cí-
culo, ſm cuius motū pōt omnis zodiaci
uires ſuſcipere, q; contrariū: ſed ecentrici
motus eſt huiusmōi, ig, &c. ¶ Amplius
ea eleuatio eſt potior qua ſit i círculo ma-
iori totā terrā abiente, q; qua nō, ſed ecen-

b

67

tricus est huiusmodi. Item ostenditur eccentricum esse potiorem circulum. qm ob illum ordinati sunt superior & inferior orbis. Deinde ea eleuatio potior est, quae nobilissimo planetæ cōpetit. sed ecētrici eiusmodi est, quia Soli tribuitur non autem epicelus, igitur. &c. Postea ea eleuatio potior est cuius oppositum minus nocet; sed ecētrici est huiusmodi quo nia epicelus superiorum in opposito augis retrocessione causat. nō aut eccentricus maior patet ex hoc. qm perfectius ceteris paribus est, quod nihil habet obstatuli cōtra tēperie suā. qd quod habet illud. Incontrariū est rō apta, quae pluribus uis nobis ostendit potiorem esse in epicelio eleuationē. Primo namq. ex supradictis arguitur. illud in cælo potentius est, quod maiores alterationes & differētias causat, sed epicelii motus partes & respectus sūt huiusmodi respectu eorū quae sūt eccentrici. igi. &c. maior in p̄cedenti capitulo apta fuit. minor declaratur: planeta. n. p̄ epicelū magis eleuatur, uelocitati retardatur motu stationarius sit, directus & retrogradus; quae omnia maxime sunt alterationū causæ. ut patet intelligentibus. Preterea finis nobilior ē his quae sunt ad finem. sed eccentrici motus ob epicelii & planetæ motum est, tanq i finem igi. &c. maior manifesta, minor quoq. sūnum habentibus caput. Adhuc si eleuatio in eccentrico esset potior, igitur magis ad hominē attineret eius differētia: con sequētia patet, qm principaliter respectu hominū & p̄ attributionē ad ipsum subiecta particularia in astrologia cōsiderantur. sicut i medicina alia ad corpus humanū sanabile &c. cōsiderantur, tūc ulterius si sic. igitur eius motus magis hoibus p̄ portioatus est, cōsequēs falso, qm aux eccentrici fixaz motū lequitur, qui motus

ut ostensum est supra, hoibus & iebus n. multū duraturus i proportionatus est. Ad rōnes igitur incontrarium. dd. ad primam negando minorem, & ad eius ostensionē negatur assumptū. nullus. n. dubitat Solem eccentrico esse nobiliorem planetam qd epicelus deferens. n. ppter delatum est, sicut equus ppter hominē. ut in secūda rōe dicebatur. Secundo dicitur qd uerum & proprie agens & mouens est intelligentia, nō deferens, licet ad illius motū epicelus & stella moueatur. Tertiō dicitur qd qm orbēs & epicelii cōtigua sunt, epicelus aut planetā nō est pars itē gralis. Secundo principaliter dicitur qd maior necessaria nō est, nō enī iōuenit & ab intrisco & ab extrisco planetā, maiorem habere significationē planetā i. ignobiliori qd nobiliori loco, sicut & plus potest rex i debilibus qd potētibus, qd poterit planeta plus in epicelio eleuationē. Ad secūdam dictum est supra planetas enī potiores fixis: & Solem, Saturno; & Saturnū uel locum qd tardū, qm cetera partia esse nō possunt. Ad tertiam negetur minor. qm i epicelio eleuatio pōt i qualibet pte zodiaci fieri; & i m̄ maiores differētias: & si obiceretur, qd hoc est ab eccentrico, negetur; sed ab intelligentia esse cōsideratur, ex quo nō sequitur nisi oppositum eius quod concluditur, sicut in rēs pōsitione ad primā dictum est. Ad quartam dicitur negando maiorem, de ambitu quoq. dicitur epicelū motu suo terram ambire, & motu diurno, & motu delationis ab intelligentia per eccentricum. Ad quītam dicitur, qd licet ordinati sint orbēs supiores & siēiores i eccentricū: eccentricus postea ē ordinatus i epicelum; & epicelus in planetā. Ad sextā dicitur: Sole alias habere excellentias: quibus cibis fest. cū quo tā stat alios planetas ali

quid babere excellētius certa Solis pprītate: sicut lnx hoīe ipfector, post monētē uidet, p species in aere reflexas; quibus ydoneus est oculus eius īmutari. Secundo dicitur, q̄ līcet sol perfectionē illam & maiorem consequatur per eccentricum aut per alia media, planetā tamen imperfectiores, per plura media eandem aut si, milēm consequūtur. **C** Ad ultimam nēgetur maior, sicut etiā ī moralibus quāto maior est uirtus: tanto maius uicium oppositum, ad eiusq̄ probationē dicitur esse uerum assumptū aliis equalibus: sed multa concurrunt, quæ cōiect uram faciunt, alia nō esse paria, sicut latitudinis in equalis perfectio; uis acquirenda signifi cativa maior, ob maiore diuersitate &c.

Articulus. viii.

C An fortunā pessimos effectus produce posse. **P**aret fortūas pessimos effectus posse producere. Fortunā, n. cauſa sunt necis hominū, sed mors pessimus effectus est, ergo &c: maiorem aperit Ptolemeus aſforismo. xvi. libri fruſtus, affirmans impedimenta octaua domus a iustis pendere, quom fortuna impedita illi domui prefuerint, sed octaua impedimentū est mors, minor ostēditur quoniam priuatio perfectioris entis est quid pessimum: mors uero hominis priuatio est eiusmodi &c. **C** Deinde sicut in inferiori mundo complexio unius corporis est alterius uenenum interficiens corrumpens: nedum in his quæ diuersarum sunt species, hoc accidit, uerum etiā iter induida eiudem speciei, ut quod unicibus est, alteri uenenu sit, ita ī superiori mundo: cuius formis generabiles formæ subiciuntur ut supra, igitur fortunā temperies uni conformis, alteri aduersa peni

tus reperitur, cuius respectu mortem & alios effectus pessimos inducere poterit. **C** Amplius, hominis complexio magnā latitudinē habet: usq̄ adeo q̄ una extrema, corpus alterius extrema complexio, nis ad mortem p̄ducet si subito ad eam transmutaretur, ut medicis & experientia patet, igitur louis complexio & inſequēs formā, & inſequens materiā, quāvis unicōueniens sit, alteri tamē erit penitus contraria, & sic idem quod prius. **C** Idem ari qui potest de cōplexionibus a principiis generationis cōtractis extremis, ut de colericissimo, & flegmaticissimo, idem quo & de etate pueritie & primi senii. **C** Rur sus dexterius est ab intrinſeco omne in bonam qualitatē āmittere, q̄ ab extrinſeco, seu per actiōem extrinſeci, sicut dexteris est nullo extrinſeco tentante uicioſum fieri: q̄ instigatione precedente, sed fortuna per retrogradationē (quæ ab intrinſico procedit) omnē uirtutem bonam admittunt, igitur per priuationem illā pefſimā ſunt, quum infortunā per aduersa loca in quibus reperiūtur dexteriores fūt. **C** Incontrariū est communis astrologorū opinio, triplex genus planetarū distinguētiū: fortunā, s. infortunā, & mediorum, exemplū primi, Iuppiter & Venus secūdi Mars Saturnus, tertīū diuidit. quedam enī media ſunt ſe ipsis: ut Sol, qui ſui natura bonus est aspectu bono, malus malo corporeq̄, quidam tiero ratione alterius insufficientis, aut sufficientis, ut Luna & Mercurius, qui per mixtiōē cum bonis boni, cū malis mali efficiuntur. Ex his arguitur ſic, nullius latitudinis extrema eque malicie aut bonitatis ēē pōſt ſunt: nec etiā ad gradum perfectiōis alterius unum attingere potest, igitur &c. **C** Preterea ſic ſe habent ad infortunas fortunā, ſicut ad fortunas infortunā, ſed in

hii

QVESTIO

fortunæ in se optima dispositiōe, ad fortunæ in optimæ dispositiōe existentiū perfectionem, non possunt peruenire, igitur nec fortunæ in pessimi dispositiōe existētes, ad pessimos infortuniarum esse etus accedere. **C** Item si sic igitur plus in fortunæ & mali in calo reperiatur, q̄ fortunæ & boni, cōsequētia clara est, qm̄ infortunia minime sic perfici possunt, ut ad fortunæ bonitatem accedant, per aduersarios aut fortunæ pessime fieri possat nec raro, quum maximū infortuniū per predicta retrogradatio sit, consequētis potis nō est, cuncta enī quæ fecit deus valde bona fuere, alias enim infinita potentia sapientiam & bonitatem nō ostenderet, quod fieri nō potest, malum nēpe & ab infortunis & fortunis & p̄ cōsequens medius procedere posset, bona aut nō nulla a solis fortunis aut uix mediis effluenter. Mars quidem religionem mansuetudinē & iustitiam prebere nō potest. **C** Demū capit̄ amputatio, suspensio, crematio, suffocatio, membrorum incisio, infamia, furta, homicidia, stupra, luxus, imundia, ceteraq̄ nefanda moraliter, ac etiam naturaliter, nunq̄ a fortunis p̄cessē regte sūt, similiter nec bella, epidimia, ceteraq̄ ue- nenosat perperacute egritudines, cronicæ quoq;.

C Ad rationes igitur in cōtrarium dicendum, ad primā q̄ sicut comune bonum particulari bono potius ēt pariter comune malum particulari deterius, gradibus in suis latitudinibus correspondētibus, quare qm̄ infortunia mala, comuniōra sunt fortunæ; tum quia pluribus subiectis, tum longiori tēpore, ac uicibus plausculis accidunt, sequitur infortunia mala deteriora esse; & si particularia mala a fortunis pessima sequuntur. Secūdo dicitur in mali magnitudine, nō modo principia

le amissum bonū respici debet, sed amittendi modi & circūstantie, sicut etiam in boni aquisitiōe, quare quēadmodū, qui diuitias facile, breviq̄ tēpore, a uite principio, concitium cū gratia, sibi parat, diutiusq̄ seruat, prauius quidem bonū adi, p̄scitur, q̄ qui easdē oppositis modis con sequeretur; simili modo, qui mortem cū uita cōmutat, sed sine animi corporisq̄ molestia, dedecore, & alis reprobandis abiciundisq̄ circūstantiis, minus malū obit, quæ omnia fortunæ operantur. **C** Ad secundam dicitur, iam responsum esse per primā responsum, nam licet quo rūndam, uis fortunæ corruptiua sit, nō tamē in pluribus, sed ut in paucioribus, raro etiā perfectioribus subiectis, ob sunt, ob eātū temperiem; sicut homines sunt, quoq; p̄cipue accidentia querimus p̄cognoscere, nec etiā eisdem circūstantiis, ut supra. **C** Ad tertiam dicitur primo, p̄ omnia predicta respondet, quibus argumenti, ui plene satisfieri potest, sed ulterius ob clariorem intelligentiā dicitur primo louem & alios planetas, magnam uirium suā suscipere differentiam in diuersis climatibus, cum elevationum diuersage causa; tum etiā ob uariū partium terræ dominium, ut Ptolemeus notat in secūdo quatripartiti, quare eadem subiecta sua, alio & alio modo i diuersis terræ partibus operari poterit, itaq; diuersis cōplexionū gradibus, equalēt, esse i diuersis regionibus. **C** Pariter de uariis cōplexionibus hominū a principiis generationis contradicunt, aut ratione etatis, nō tamē negari p̄t, similiori influxu in unū q̄ in aliud subiectū imprimere, & per hoc patet ad quartā solutio. **C** Ad quintam dicitur q̄ eodem modo ab intrinseco in fortunariū latifere qualitates procedunt, quo etiā fortunæ, sic, n. per retrocessio-

OCTAVA

nem ut supra maximis calamitates decernunt, non enim malignitatem sicut bonitatem retrocessio amouere potest, quin etiam detrimentum detrimento addit. Secundo dicitur quod omnem earum proficiunt uirtutem fortunae, per retrocessum exstantem non tam moras, adeo saltim malas hauriunt. Tertio quod si similes effectus principales faciunt non tamen simili modo ut prius dicebatur.

Questio octaua de sphaeris circumcirca planetas & stellas alias.

Articulus primus.

An planetæ & ceteræ stellæ circumcirca se sphaeras habeant, eiusdem cum corpore stellæ naturæ.

Vt autem quidam stellas non habere circumcirca se sphaeras eiusdem naturæ cum corpore eis, luxa enim astrologorum omnium sententiâ stelle ueluti puncta in celo ymaginatur, quod in calculis soli centra stelle consideratur. quod minor secundorum ceterorum diuisiones ostendunt, ex quibus arguitur corpus planete & si plura minuta occupat soli ut punctus consideratur, circumferentieque partes post habentur, multo amplius sphaera misse faciēde sunt. **P**reterea si sic igitur planetæ illas haberent maiores, quum sint efficacioris uirtutis, ut supra, cōsequens falso. igitur illud ex quo sequitur, consequentis falsitas ostenditur, fixæ enim respectu sphaerae octauæ a principio creationis semper in easdem sibi propinquas præ influxerunt, respectu etiam primi mobi, his longe diutius, igitur maiores sphaera

causarunt, cōsequentia tenet sicut enim igitur maiores, ceteris paribus sphaera, circumcirca se causaret, quoniam longiori tempore caleficeret, ita & stellæ, hæc autem planitis non competit. **A**mplius si sic, ergo ubi stellæ sphaera reperitur, ibi natura planetæ notari deberet, consequitio clara consequens falso. nam existente Venere in xxviii gradu libre, primo scorpionis oriente, non Veneris, sed Martis potius proprietas apparere cerninius.

Incontrariū est non solum paucis reuelata auctoritas sed etiam experientia, & ratio uidemus enim effectus quosdam duorum planetarum uel aliarum stellarum in coniunctiōnibus suis aut oppositionibus, uel aliis aspectibus, tantum puenire, ut absq; proterua in alias (quod sphaeras) causas reduci non possint, in luminariū enim coniunctiōne aut oppositiōne, duobus ante diebus effectus apertissime cernimus, effectus autem prius quod causa esse non potest, quare huius presentis effectus causa presens, aut precedens esse oportet, que ut infra sola sphaera, coniunctio esse potest, id est uirium undique stellarum in corporibus emissarum. **R**atio id nobis ostendit, forme quidem celestium corporum non minus actiue sunt, quam elementorum, aut mixtorum forme, aut corpora, sed elementa circumcirca se radios uirtuales potentes emittunt, similiū effectuū prædictiū eius in strumentaliter suis causis, a quibus effluunt, igitur & ceteri, minor patet in omnibus induendo, iuxta enim aqua frigiditas & humiditas habundat, aquæ naturam & proprietatem sapientes eiusdem productiua, ignis quoque qui maxime corporibus celestibus assimilatur sensibilius sphaeram circumcirca se causat, per quam non solum calefacit, sed cōburit. **M**agnes etiam multi lapilli, aliaque multa poten-

QUESTIO

res mirabilesq; undiq; radios, species, seu similitudines suas effundunt, pariter igitur in cælestibus corporibus euenire dicendum est. ¶ Ulterius, nūquā forma desi-
stit ab operibus suis: p̄sertim simplicium corporum; ubi nihil intrinsecum actio-
nem impedit p̄t: quæ sunt species emit-
tere, passum assimilare: contrarium cor-
rūpere simile per se, fortificare. ¶ Qm̄ autem agens fortius in partem, p̄pinquā
q̄ remotam agit, ymaginari possumus la-
titudinem quadam qualitatis spherae, a n̄
gradu usq; ad agentis simillimū termina-
tam, quam uniformiter difformē esse nō
repugnat. Ex dictis sequitur: quāuis infi-
niti sint gradus diuerte intensio-
nis: qui, bus infinitis modis corpora stellarum ap-
plicari possint: tamen tres precipui sunt:
in quibus effectū sensibilis uarietas ap-
paret, v. corporis planetæ ad corpus pla-
netæ corporis ad spheraem, aut econtra:
& spherae ad spheraem, quo p̄ primus secū-
do ualidior est, & secundus tertio. Iste au-
tem applicationes uariae, causæ sunt, cur
in luminariū coniunctionibus & oppositi-
onibus, duobus ante diebus, uaria aeris
mutatio ab ea, quæ punctalis coniunctio-
nis figuram sequi debet, sentiatur, ut pa-
tet his qui secreta huius scientiæ cariora
retinent.

¶ Ad rationes igitur incōtrarium dicen-
dum est, ad primam, q̄ eo quia centrales
radii potiores sunt, & p̄cipialiores: ideo
ut puncta stellæ in cælo considerantur,
cui tamen minime repugnat, centrales p̄-
tes operari, ac etiā spheras, cuius rei clara
intelligentiæ habere possunt, qui Ptole-
mei, afforismum, xxiiii. libri fructus gu-
stauerint. ¶ Ad secūdam conceditur cō-
sequitio prima: negetur etiā consequens
esse falso, & ad oītensionēa dicitur, q̄

fixæ aduersantes, tantūdem temporis ob-
fuere, fixæ quoq; determinatā esse uirtu-
tem, qua hucusq; non ulterius attingere
possint. ¶ Ad tertiam conceditur pariter
prima consequitio, & negatur consequens
esse falso, ad cuius probatioem dicitur
quod & Martis & Veneris in ascendentē
uirtus comperietur, potentius aut p̄uale
re oportet, & potest aut pluribus de causis
Venerem Marte effici potētiorem, & uer-
sauice Martem Venere.

Articulus, ii. oītio. ¶

¶ An possit assignari causa cur unius pla-
netæ sphera maior sit alterius.

Vllam causam haberi posse pu-
n̄taret quispiam, cur planeta u-
nus maiorem altero sphera habet, nam si sic, aut illa esset stellæ p̄pinq;
tas, & hoc non: qm̄ Mercurius maiorem
q̄ Saturnus spherae teneret, aut corpo-
ris planetæ maioritas, & hoc nō, qm̄ Lu-
na nō tantū Venerem excederet, aut ma-
gnitudo uirtutis uaria, & hoc minime.
qm̄ quum sol adeo maiore uim aliis ha-
beat, non tam parua p̄portione maioris
iequalitatis aliage spheras excederet sphe-
ra luna, talis enim p̄portio spherae ad sphe-
ram est: qualis uirtutis ad uirtutem

¶ Respondendū est, q̄ causa, quare tot,
uel tot graduum sit, hec uel illa sp̄era hu-
ius uel illius planete, a nobis naturaliter
cognosci non potest, sicut nec stellarū ui-
res metiri possumus. In cōfuso tamē hāc
illa maiorem esse cognoscere possumus &
eius rei causam, dicendū ergo omnes pre-
dictas tres assignatas, unam cōstituere ad
eq̄tā causā, sufficientē, totalē maioritatis
sphera ul̄ maioritatis, nulla tñ seorsū suf-
ficiens est, ut argum̄tū ostēdit, sicut nec
Sor. aut Plato sufficiunt nauim trabere.

OCTAVA

Sed quoniam sol potentissimus est maximus, non multumque distans, idcirco maximum sphaera obtinet, cuius obseruatorum xxx. gradum diametrum statuere. deinde quoniam Luna propinquia multum est, & per magnum angulum emittens radios, magnaeque uirtutis extrinsece, quum aliorum uires deferat, ideo post Solem Lunam sphaeram posuere diametri. xxiiii. postea quoniam Mercurius propinquior est aliis excepta Luna minimi tamen corporis, sed non paruus uirtutis, quum presertim facile ad alias se applicet, & minoris sit resistentia, & sic filius expeditus ob tantam sphaeram eius magnitudinem seu quantitatem, minorem sphaeram obtinuit, non tamen secundum eius corporis parvam quantitatem, ob eius non paruam uirtutem, ut dictum est, continet igit, sive sphaerae diameter. x. gradus, quoniam uero superiores longinqui sunt, licet magni corporis praesertim Iupiter & Saturnus, ideo medium gradus interuenire inter maiorem & minorem, uia autem ad praedicta cognoscenda sola experientia est, quoniam quum illa tria compensari oporteat, cognita magnitudine ac distantia, ignoratur tertium, scilicet uirtutis terminus, & mensura ideo ad experientiam recurrentum est, quia non difficile esset prope ueritatem terminos posse, et quoniam fixe debiliores & longinquieruntur planetis ideo minores sphaeras absent.

Ad rationem quoniam est opus respondere, quoniam in questio solutio patuit. Ad ipsum tamen dicitur, quod unaqueque predictarum causas est maioritatis uel minoritatis sphaerae, sed non est causa sufficiens, aut totalis, sed solum partialis, totalis autem causa sunt omnes simul, sicut supradictum est.

Articulus. iii.

¶ An sepe eiusdem sphaera sit & quod sit reducitur plerique sphaeras istas quantum ad determinatas presertim sphaeras, primo enim de sphaeris eiusmodi ab auctoribus obseruatoribus nihil habemus distinctionis, ut maior sit uno tempore & altero. Igitur nec nos asserere debemus. ¶ Praterca supradictum est rationem deficere, quia earum magnitudinem metiri possimus, multo igitur amplius deficit ad cognoscendum an eadem quodcumque maior quandoque minor sit, quoniam particularius est ueritatem istam quantum terminum magnitudinis earum cognoscere. ¶ Item eodem agente existente, & eiusdem uirtutis, magnitudinis, & pene distantiae id est, qui debet effectus, sed planetae aut alias sphaerae sunt eadem, uirtus eadem, distantia insensibiliter ferma uariatur, igit, eadem erunt magnitudinis sphaerae. ¶ In contrario est ratio apertissima, quoniam ut supra ostendimus est, tria concurrunt pesanta in sphaerae magnitudine, primum propinquitas uel distantia, & hec non paruariatur in planetis, sed magis inuenire quod in aliis ob magnum epicicum, deinde in luna ob maiorem propinquitatem, quia eadem differentia maiorem proportionem aquirit, aut deperdit, deinde superiores postremo Mercurius, ex quo sequitur, quod sphaerae magnitudo uirtualiter mutetur & si non actu, quoniam eadem existente sphaerae magnitudine, plus respectu nostrum primi mobilis, occupat, in quo aspectus pensantur & coniunctiones, ut infra notum fiet, quod est in uirtute esse maiorem quam s. i. planeta & eius sphaera propinquior nobis est, sicut etiam si luna in sphaera ignis poneretur, aut aeris, maiore angulo ad nos piram, & aliter radios uirtuales tra-

QVESTIO

mitteret: licet sphaeraliter etiam, maioris
q̄titatis appareret, pluſq̄ primi mobilis o-
ccuparet, & a maiori parte eiusdem perpē-
diculares radios fusciperet, secundum est
corporis planetæ magnitudo aut alterius
stellæ. & hæc inuariabilis est, tertium est
uirtutis q̄titas. & hec (licet quæ ab intrin-
seco sunt minima uariantur) uariatur ta-
men & ratione diuæſarum stellarum as-
pectuum: quibus maior aut minor uir-
tus aquiritur uel amittitur & ratione ma-
ioris uel minoris, cum partibus primi
mobilis conuenientia: sub q̄bus feruntur
& aspiciuntur, sicut fortior est uirtus so-
lis in leone (itaq; de aliis) uel ariete: q; in li-
bra: uel aquario, quare, opus est uirtutē
istam stellarum non mediocriter uariari,
quoniam propinquitas & aspectus ad so-
lem & alias stellas mutari necesse est: ratio-
ne utriusq; & respicientis & respecti. &
pariter conformitatis cum primi mobilis
partibus, igitur maior erit stellæ sphaera
quoniam propior erit, a pluribus iuuani-
bus stellis aspecta, & sibi similibus: & for-
tioribus existentibus: & in parte mobilis
primi sibi conformiori extiterit, sicut in
domo uel exaltatione & cetero, q; in opposi-
tis locis, & ob eam causam obseruatibus
apparet unius uel duorum graduum ua-
riatio & differentia, hinc etiam quidam
lunæ sphaera diametro: xxiiii. quidam, xxii
quidam, xx, gradus attribuunt itaq; in al-
liis planetis: q; diuersitatis causa ab hiis
qui speculari nesciunt ignoratur.

¶ Ad rationes incontrarium dicendum
ad primam q; obseruatores antiqui, non
totum quod compere scriptum relin-
quere uoluerunt, aut si reliquerunt ad
nos non peruenit, aut potius q̄titatē me-
diam poluere sperarum iter maiorem &
minorem. ¶ Ad secundā dicitur, q; eadē

distantia non manet, nec eadem uirtutis
q̄titas ut dictum est.

Articulus. iiiii.

¶ An planetæ radios solis intrent, secun-
dui sphaerarum magnitudinē solis, aut
intrantis.

Idetur q; quando sphaera planete
ad quē sol se applicat: uel eius q;
ad solem se applicat sphaeram al-
teram tangit, tunc radios ingrediatur, in-
gredi enim radios nil iliid esse potest, q;
uirtutem planetæ comburi, occupari op-
primi a radiorum solis uirtute, sed q; pri-
mum sphaera sphaeram subintradit inmedia-
te post aliq; gradum corruptitur uirtutis
debilioris a uirtute prædominante solis a
proportione maioris inequalitatis agen-
tia igitur & cetero. ¶ Deinde quando unq;
planeta soli coniungitur, tunc comburi
dicitur, sed q; primum sphaera sphaeram tan-
git iure coniuncta corpora dici possunt:
igitur & cetero aperta est, maior ma-
nifesta, quoniam coniuncta dici non pos-
sunt duo, nisi quoniam aliquo contactu aut
corporis aut uirtutis iuncta sūt, quoniam uir-
tute tanguntur, actio sequitur postq; in-
æquales & uarias habent uires: minor ei-
tiam euidentia apparere ex hoc, quoniam sic
de coniunctione dicere debemus, q; admo-
dum in ceteris aspectibus, sed in illis ap-
paret per sphaeras fieri contactus, postq; in
indivisibili cōsūstunt ut infra igitur & cetero.
¶ Præterea & si actio sphaera ad sphaeram
efficax non est ad stellæ combustionem,
tamen quoniam solis sphaera stellæ corpus
attinet, tunc comburi incipiet, alias
sola corporis ad corpus coniunctio con-
bustio dici posset, quod omnes negant ex

perentia q̄ testatur esse falso. consequētio patet. quum triplex coniunctionis genus superioris distinctum sit. ex quibus sequitur q̄ saltim per .xv. graduum distātiām. planeta & stellæ omnes cōbūrūtur. ¶ Incontrarium experientia est apertissima. quā uidemus planetas resūmere uires distātiā quadam a sole. pariterq; depōnere. secūdum quām nec sphaera ad sphaeram cōtactus fit. nec sphaera solis ad stellæ corpus adhesio resultat. Mercurius enim quamprimum per .v. gradus a sole. discesserit manifestas alterationes causat. uires assūmedo. quomq; quinq; graduum propinquitatē attingit. uires deponit. luna similiter per .xii. gradus. quā distātia nulla predictarum est. ¶ Respondō. sicut superioris dictum est & infra dicetur triplex aspectus genus distinguitur. sphaera ad sphaeram. sphaera ad corpus. & corporis ad corpus; itaq; triplex coniunctio. & pariter triplex combustio distinguitur. ¶ Quia uero propriæ combustio non solū in dimiūtioē importat sed sensibile l̄sionem & ablatæ uirtutis. sicut ex grido sensibilem lesionem importat. id circa nō quecunq; uirtutis stelle comburen de debilitas. cōbustio dici debet; alias pariter in aliis cōiunctionibus & aspectibus & præsentia in locis multis combustiones nuncupari possent quod est falso. ut a pertum est. Experientia autem demon strat. i cōtactu sphaera ad sphaeram nō tantum uirtutis comburendam stellam am mitteret. ut ea re significationem & uim depōat. nec etiam quom sphaera solis attī gere incipit corpus comburendæ stellæ; sed solum quom sphaera comburendi corporis corpus solis attīgit. ut Mercurii cōbustio per .v. graduum distātia fiet. luna .xii. & ceter. cōbustioē igitur fieri dicendum est quom sphaera minor cōbūre.

di sole attīgit. tūc n. & sphaera ad sphaeram contactus includitur; & sphaera comburentis ad corpus comburendi. & sphaera combusti ad corpus comburentis prater quas cōiunctiones. cōiunctio qdē sola corporis ad corpus relinquitur. Ex quibus dictis. cum his quae in præcedenti articulo dicuntur inferri potest. non semper aequali distātia planetas eosdem comburi. dupli de causa prima quoniam sphaera quandoq; minor quandoq; maior est ut supra; tum solis tum comburen di. seunda quoniam non semper aequaliter a corpore solis & a cōtro mundi comburienda stella. ac etiam sol ipse distat. ¶ Ad rationes incontrarium solutio patet. quoniam combustiones alie aut insensibiles sunt. aut insufficientes.

¶ Quæstio nona de aspectibus.

Articulus primus.

¶ An planetæ se aspiciant distātia. qua cōmūniter ponit. secundum tenentes distātias absolutas. uidelicet. lx. xc. cxx. & clxxx. graduum. B mīsi opinione tenētum aspectus respectiue ad circulos se habere. disputādum est. an distātis. quas cōmūniter ponunt astrologi. lx. .xe. & cxx. & clxxx. graduum planetæ & alia stellæ se aspiciant. primumq; pro negatiua pte arguitur. planeta. n. fortior ad maiore distātia potentiorē radiū trāmittit q̄ debilior. sed planetæ et stelle oēs iāq; hñt uirtutē. tū essētialiter tū ac cidentaliter. tū ab extrinseco. tū et ab intrinseco. igi. q̄nq; ad maiore q̄nq; ad minore distātia trāmittit radios n̄ at ad p̄dictas p̄cise. sed aspici nil aliud ē q̄ radio. p̄iectio

QVESTIO

CPræterea esto q̄ planete & quales h̄cēt uires. adhuc impossibile uidetur ad prædictas præcisas distantias radios proicerer quod sic ostenditur primo enim de qua to & trino ostenditur in quo quanto in ferio fuerit planeta respiciens tanto pro pinquier est planetæ / quem respicit: & gradui primi mobilis: in quo & sub quo planeta ille respectus reperitur. in sextili uero nunq̄ eadem distantia se pos sunt aspicere. sed quandoq; maiori quan doq; uero minori secundum planetarū maiorem distantiam a primo mobilis. igitur & cet. patet has lineas protrahentibus lōue respic̄te Saturnum. aut a sole aut Mercurio & cet.

Clcontrarium auctoritas pene astrolo rum omnium est sed præcipue experientia qua procul dubio quisq; facile comprehēdere potest iuxta prædictas graduum distantias stellas se respiceret. & uirtutem in mutatam ostendere: maximeq; in lumnariū aspectibus. quū enim luna a sole .xc. gradibus distauerit aeris qualitas uariatur. secundum figuræ uirtutem. ita q̄ in aliis apparet. quamuis quādōq; apertus quandoq; latentius. quare sic correspondēt aspectuum uires. ac si stellæ omnes in eadem essent superficie concentrica mūdo. ac eiusdem quantitatis uirtutis. **E**x prædictis rationibus apparet speculanti bus. quāt nam possit ēē causa quisue. modus quibus stelle se aspicere possunt. dicēdum igitur (supposita experientia quam uidemus) q̄ stellæ quom fuerint in gradibus uel sub gradibus prædictis longitudinibus distantibus: necesse est dicere. si radii sic præciuntur potentes: sicut per aspectus uolumus significari. q̄ illud a planetis aut inter illos distantia nō possit procedere. tanq; a causa sufficienti. sed ratione alterius. Et hoc nil aliud esse potest

q̄ aspectus partium sic distantium in primo mobili quod sic aperte dēmōstratur. Quotiescunq; in productione alicuius effectus plures causæ considerātur. quāt una eadem permanente ac eodem modo disposita aliis mutatis & pluribus modis uariatis similis producitur effectus. tunc necesse est effectus illius similitudo. a causa illa quā eadem in uariata permanet. nō ab aliis mutatis prouēire. diuersitas enim causarum diuersitatem effectuum demōstrat. sicut identitas identitatem. & similitudo similitudinem. sed uariata uirtute efficaciaq; stellarum in utraq; distantia inter stellam & stellam tum respectu nostrum. tum etiam inter se. eadem tamen manente distantia graduum. sub quibus sunt stelle. idem uel similis sequitur effēctus. uidelicet radiorum potēs projectio atq; uirtutis ad illam partem influxus. qui dicitur aspectus. ergo aspectus non ratione stellarum principaliter necq; distantia inter se. sed ratione partū primi mobilis se inuicem aspicientium procedere. necesse est. respiciunt se inuicem igit. stellæ. quoniam partes primi mobilis. quos recte suis uiribus afficiunt. & quibus perpendiculariter afficiuntur. se aspiciunt. nam gradus & stella sub illo agunt & patiuntur iter se. ideo ex illis quodāmodo sit unum agens. conueniens cum omnibus his. cum quibus alterum illorum cōtient. sicut solis uel alterius uirtus. in primo leonis. per primum eiusdem. ad primum librae & cet. transmittitur. & cōtra stelle in primo librae ad primū leonis per primum librae. **S**ed adhuc est dubium nam si sol lunā respiceret eo q̄ lunā & sol sunt i gradibus sc respicientibus ex hoc sequi uidetur q̄ sol existens in primo arietis. respicere poterit stellam in tau ro uel pisibus. uel uirgine. in correspon

SEPTIMA

dentibus gradibus. si enim lineam protra
xeris a sole per stellam. in aliquo predicto
ru loco existente. usq; ad primu mobile
apertu fieri. q; sol & luna i aliquibus gra
dibus predicto modo conuenient. inter
se respicientibus & per consequens se a spi
cient. postq; per lineam illam sic agunt &
patiuntur. sicut supradictum est de pla
netis sub aliquibus gradibus existentibus
in gradus illos inmutantibus. & ab illis gra
dibus inmutatis. **C** Ad quod respoderetur
astrologos aspectus stellarum non consi
derare. qui sunt respectu partium. celi
respectu non habentes ad terram nisi forte
reflexe. sic de. vi. & .ii. domo dici potest i
medium cælum. sed solum respectu terræ
quibus inferiora inmutantur. respectu. n.
diuersa partiu. celi. nullæ sunt stellæ in
ter quas quilibet aspectus semper non sit
semper quidem iter solem & lunam i cō
iunctio semper oppositione. trinus. quartus
sextus. ad unum nēpe respectu terra cōiunctio
est. respectu itermedii puncti i orbe Mer
curii oppositione est. & quom respectu ter
ra opositio est. respectu puncti in orbe Sa
turni cōiunctio est. & sic de ceteris.

C Ad rationes in contrarium dicendum ad
primam. q; aspectus non causatur ex maiori
i aut minori virtute. q; cum ad loca i qui
bus reperiuntur. sed solum respectu par
tium. primi mobilis se aspiceret. obfigu
ra naturam ut infra. a stellis in radius ta
lis uel talis virtutis emittitur. sed ad talē
uel talem distantiam. per primu mobile
sit ut supra. **C** Ad secundā similiter dicitur
q; arguuntu. cōcludere se solu aspectus ro
te distantia inter planetas fierent. sed q; li
terat & per qua media dictu est.

C Articulus. ii.
C An aspectus accipi debeant secundu cir
culos circūcirca protractos

idetur aspectus a circu circa stellā
aspicerē p circulos sumi posse. & p
mo auctoritate eorum respectu o
rizontis. & aliorum circulorum aspectus a
cepit. Habraam hebreus ait se expertu
fuisse aspectus in zodiaco fandi. Itaq; cūcti
moderni sumere solent. **C** Sed magni ui
ti teutonicæ excellētissimi auctoritas est. q
predictos modos non reprobando aliū ch
riote ponit. quē sepius experientia cōpro
bavit. & hic modus circūqua; planetas
tres circulos considerant. quibus planeta
piciens radios aut stella ueluti centū. po
lus. aut axis terminus existit. cuius rei rati
ones succurrūt. **C** Prima planeta ad tantā
distantiā ubi nullā habet potestatē radios
proicit igitur a fortiori ubi non paruā au
ctoritatem habet per aequalē distantia pro
cit. Sed ubi nullam habet potestatem.
pars zodiaci est. ubi uero habet extra zo
diacū & orientē. & alios respectuos circ
ulos. igitur extra zodiacū & predicta a
lia respicere poterit. & si sic igitur circum
qua; proicere potest. quum non maiori ra
tione in unam q; alia partem extra zodiay
cum proiciat. q; autē extra zodiacū posse
& c. patet ubi reperiatur. stellæ sibi cōfor
mis effectu experientia auctū. uidebimus
& potestatē. **C** Præterea nulla ratio affi
gnari potest ut si planeta ante & retro pi
ciat cur nō possit uidi pīcere. si præcipue
sphericæ sunt figure. sicut cōmunitate
netur. pōt. igi. accliter. q; ex se ē. radios
proicere. **C** Deinde quom planeta extra
eclipticam est. aut radiū tantū proicit in e
cliptica. aut nō. sed extra ē. si extra qua
ratione ad tantam distantiam extra eadē
ad omnem. si non igitur planetæ extra e
clipticam non poterunt aspici. quod est
contra omnem opinionem. Itaq; aperte illi
me sequeretur. q; a. planeta. b. planetæ
respiceret. b. tamen non respiceret. a.

QUESTIO

Ptolemeus, libro fructus uerbo. xxviii.
Iunam duobus planetis iuncta i radice for
tificare docet per fixas utrorumq; planetarum
naturam sapientes, at si tantummodo in eclipsi
tici id fieri posset unus esset afforis inus.
ut patet intelligentibus, i. & c. Item
in solu accipi debere ut supradictum est, patet expe
rientia his q; luminarii aspectuum uires ob
seruant. Cieendum igitur stellas circuicir
ea se distantiis tribus circulariter radios, pi
tere ratione primi mobilis ut dictum est, ue
luti tres circulos; aut tres yrides distantiis
s. lx. xc. & cxx. graduu. ac si quis stellam i
zenit haberet, predicti circuli hoc pacto
locarentur, ut scilicet circulus quarti aspe
ctus oris sit, trigesimus uero almucan
tarath circulus erit sextilis aspectus, trige
simus uero atropodis almucantarath, erit
scirculus trini aspectus, ratione. I. partiū
primi mobilis, aspectus n. ratione f. figura
ab illis procedunt, simili si stella sub polu
mundi reperiatur, æquator esset circulus
quarti aspectus, sicq; de aliis suo modo.

Ad rationes dicendū ad unam q; no
stro modo nō pugnat, tñ efficior est
modus noster. Ad secundam dicitur q;
ea quæ dicunt sequentes Habraam sūt pars
eoz quæ diximus.

Articulus. iii. 311.10.38
C An aspectus indiuisibili consistant.
pparet aspectus stellæ nō cōsiste
re i in diuisibili effectus, n. ante
causa efficiētē esse nō potest, sed
nos effectus aspectuum uideamus ante q; ad
indiuisibile punctalē distatiā proueniāt a
spicientes, i. g. & c. Deinde qualis
bet stellæ pars q;libet partē stellæ aspectus
aspicere potest, i. g. itur non consistit aspe
ctus eoz i indiuisibili, qm aut id q;libet aspi
cit est idiusibile, & hoc non, qm non esset
actiuū, aut diuisibile & sic habetur pro
positum. Præterea stellæ aspectus sūt

sic uel sic potentes non solu diuersificare na
turā aspectuum causas, sed etiam ratione
transmissi radii sed radii transmissi idiusi
biles nō sūt, qm si essent ueluti linea, iā
nō essent actiui, quum ad realē actionem
in minor uis requiratur q; ad spiritale sed
species uel radii uisibiles nō imutat per li
neā, sed per pyramidem ligatur & cet.

Sed cōtra, aspectus partiū cæli ratione
figure ipsius cæli sunt, figure aut idiusi
biles sunt per se, i. g. & c. Prima propo
sitiō sic ostendit, omnis pars cæli per al
terā triū alioq; distantiarum, in pri
mo mobilis, ut supradictum est, & ut expi
ētia testatur, ab alia distans, aspicit illam
& ab illa aspicitur, aut igitur hoc accidit
ratione figure, qua sic calum per triargu
lum diuiditur, aut ratione uirtutis pla
netarum, aut radii transmissi, aut ratione
partiū primi mobilis, aut aliquid aliud
alterius a figura, si primū babetur inten
tum, nō secundū, qm diuersitate causa uarios
effectus producere debet, modo planetæ
neq; essentialiter neq; accidentaliter simili
ties sunt, qua similitudine ad eandē dista
tiā uis transmittenetur, nec aequalis sunt
potētia ut prius, Non tertium, qm radii
uarii sunt, scūdū causaz transmittētium
uarietatē, nec etiā ratione partium primi
mobilis, qm partū eius si iclē aspiciētū nō
mediocriter uaria uirtus ē in omnibus, Et
si obiciatur, superius conclusum esse, pla
netas & stellas se aspicere ratione partium
primi mobilis, dicitur q; partes tandem
predictæ ratione figura se aspiciunt, qua
re figura prima caula est aspectus, Præ
terea arguat ut in capitulo præcedente
figura eadem manente, puta triangula
ri, uel ex agona & cet, uariatis omnibus a
liis scilicet partibus primi mobilis omni
umq; spherarum distatiā, ac efficacia stel
larum, aspectus similis sequitur, i. g. itur

aspectus solum a figura ē: quāuis iōius q̄lificatio a stellis & radiis sit, figura igitur in primo mobili causa est quare stellae se aspiciunt. q̄lis autē natura radiorū sit uel aspectus a stellis patet infra in capitulo proprio. Qd̄ autē figura indiuisibilis sit, per se patet phis. Ex prædictis sequitur planetam uel stellam i primo arietis ex istētem nō necessario alteram in primo genitorum, aut cancri, aut leonis aspicer qm̄ si contigerit alterum illorum habere latitudinē, nō tali prædicta distantia punctū etiā distabunt; & sic nec ēt se aspiciunt. Ad primam igit̄ rationē dicendū, q̄ parentia effectus āte pūctalē coniunctio, nem uel aliu aspectū ratione corporis & spherae magnitudinis ē, q̄bus spherae sp̄rā corporisq̄ aspicere pōt. Et per hoc solutio patet ad secundā, quelibet. n. pars aliam aspiciens per idiuisibilē seu punctū ī variabilē figurā aspicit, aspectus tñ stellae ad stellā secundū cētra consideratur. Ad tertiam dicitur q̄ a radiis uidiq̄ fortificatis aspectuum qualificatio est, sicut si prædictū est; sed aspectus est a figura; aspiciēs autē diuisibile diuisibile aspicit p̄ diuisibiles partes in idiuisibili figura.

Articulus. iii.

An aspectus boni uel mali sint natura sui uel potius aspiciētiū & radiorum trāsmisorū.

Idetur aspectus bonos, n̄el malos nō esse, nisi aspiciētiū rōne ī mathematicis. n. n̄ ē bonū & p̄ cōseq̄ns nec actio, neq̄ finis quā actio omnis, bonū quoddā & finē appetat; sed aspectus sunt mathematica aut saltia mathematicis esse sūmunt scilicet a figuris, i gitur bonitatem ipsorum ex natura sui n̄ procedit sed a radiis solum pendet omnis bonitas ipsorum aut malitia. Praterea

si ratioē figura id accideret quāto figura pfectior esset, tanto melior esset aspectus, sed exagona pfectior est triāgulari: tum q̄a triāgularē continet, tum q̄a circulo si milior. igit̄ sextilis esset perfectius trino. cōsequēs falsū, igitur id ex quo sequitur.

Item, oīum astrologorū sentētia est, aspectū trinum ad infortunā retrogradam maleq̄ dispositā esse nocuū, hoc autē non esset si ratione figura bonitas uel malitia aspectus p̄saretur, nā trini sēp̄ boni cun & iōi boni ēēnt. Itē si sic iḡ, q̄libet oppositi & quarti aspectus mali esset, & nociū consequēs cōtra oēs astrologos ponentes oppositū louis salutis, ac Veneris quā bene se habuerint.

Incontrariūm arguitur, ab eodem res esse sūmit; & gradu pfectiōis esse sui & per cōsequens bonitatis, sicut ab eodē habet esse caliditas triū gradū; & q̄ tāte sit pfectiōis, quā quā talis priuatio tāti oppositi boni particularis reperitur, sed a figura habent stellarē aspectus uisitatem, igit̄ & pfectiōis sue gradū & malitiā ex cōsequēti, quā priuatio ē particularis boni.

Respondeo q̄ sicut planetarum aspectus, n̄ solū a figura depēdet; aspectū capi edō p̄ totali actiua uisitatem, qua stelle se aspiciētes, seu occurrētes, ad aspectū operātur; sed ēt a radiis, q̄lificatiōibus transmis̄sū, ita bonitas uel malitia aspectū n̄ solū a natura figura ē, sed potissimē a p̄prietate sensibiliū uel insensibiliū radiorū. Vbi cōsiderādū est, q̄ figura aspectū bonitatem uel malitiā h̄nt ad maiore uel minorē bonitatē uel malitiā h̄ac uel illā, specificā id individualē p̄ nāras & p̄prietates diuersas radiorū cōtrabiliē. Ex quo sequitur, q̄p h̄iūsmōi contractionē & cāge mixtionē p̄dictay bonitatis uel malitiae alteray illoḡ ab altero deprimi contigit, adeo q̄ q̄n̄ p̄magis adhēreat effectus uni generi causæ

QVESTION

q̄q̄ uero alteri sicut tepidū q̄q̄ frigidū
q̄q̄ calido magis coheret. Hinc oppo-
situs lōuis ueneris ue ad lunā bonus effici-
tur. Hinc trinus lunæ ad retrogradū mar-
tem malus ad eūdē in capricornio uel arie
te in. xi. domo luna in tertia i rebus belli
eis bonus resultat dignitates. n. ifortunas
afficientes eādē malitiā minūt. Secū
dum q̄ cause hēc uel ille bona uel malæ
preualēt. aspectus. n. figuræ bonæ maleq̄
reperiūt p̄ter & radii boni malicq̄ expiū
tur. Sed ulterius nō nulla p̄sada sūt ex
parte figuræ: alia uero quedā ex parte ra-
diorū. Ex parte figuræ cōsiderādū ē que
causa bonitatis uel malitiae esse possint.
Qua ī re dico: q̄ quā quattuor sīt figu-
ræ species. v. sextilis quadrata triangula-
ris & oppositi: cōiunctio quidē p̄prie aspec-
tus dici nō debet: opus est eoz p̄prietates
inuestigare. primo de malis loquēdū. &
prius de oppositi figura. dī igitur q̄ siq̄s
recte oppositi figurā isp̄exerit: minime mi-
rabitur ipsā ēē malignā et nocuā. radii. n.
lineeq̄ cōtrarie sūt: opposite. siq̄s. n. a po-
lo incentrū moueatur alter a centro i po-
lum eādē p̄culdubio motibus cōtrariis
mouebūt. terminoq̄ cōtrarioq̄ sūt igitur
radii oppositi: seu cōtra se positi. sibi
inuicem aduersantes. quare domus detri-
mēta hāt opposita signa. exaltationes ca-
sus. itaq̄ i terminis existimādū est aliqua
lem oppositionē repugnantiāq̄ reperiā
i oppositis partibus. quis minus sensibili-
ter. siue ratione q̄litatis occulte. siue ma-
nifeste. & sicut potestas in loco minuitur
ita & detrimentū in opposito. Est igitur
inter quascūq̄ p̄tes oppositas naturālis re-
pugnātia. aut simpliciter. aut ex parte.
Ex quo segnur reuelatio cāe cur aspec-
tus quartus medie inimicitie & repugna-
tie dicitur. sit. n. in p̄sūto equā distante a
predictis maxime repugnātibus terminis

itaq̄ utrōq̄ naturā sapit i quē p̄sūtū ali-
quid malitiae repugnātiae p̄dictē trans-
miti necesse ē: & sic mediū erit & p̄ eque dī
stātia & p̄ participatiōē. cuius mediū p̄tū
malignitas tāta est: ut ēt ad p̄sūtū mediū
expientia demōstret: ier prefixū opposi-
tū. & p̄dictū mediū. iterduo opposita
uirtus trāsmittatur similis (licet debiliō
fit) uirtus. Ut si quis primū arietis & p̄i
mū librae opposita p̄finixerit. nō solum
primū cancri mediare inter ea: & p̄tīcēs
fieri cōpīet: iugū & xv. tauri finis aut. xvii
principiū similē: licet debiliōrē qualitatē
p̄ticipare uidebit. Quod ptolemeus ex
partus. ad me p̄sūtū mediū iter primū &
xv: alterius signi p̄tīcē facit ut patet uer-
bo. Lx. libri fructus. i in quo circulū cali-
in. xvi. equales p̄tes diuidere docet: dies
creticos faciētes uel idicātes. Sed quartus
aspectus potior & efficacior ē. ¶ Tinius
āt talē rōnem habet: a triangulari figura
cōsurgens: supposita nēpe spherica: aut
circulari figura. triangularis prima telin-
quitur. inter oēs rectilīneas: quā cāteras
nō p̄supponit: sed p̄supponit ab illis
ubi tīnariū agūloꝝ numerus p̄tīcē
mediū ac finis similitudinē gerētes: p̄ quē
numerū coacti sunt phylōsophi qādū
uenerare etc. numerū igitur si eius modi si-
gūre aspectis bonos cant. ¶ Ex p̄dictis se-
gūrū appentie cāe bonitatis sextilis figu-
re. cur ēt media amicitia & bōitatis appel-
letur. Sic. n. se hēt sextilis figura. ad triā
gularē: sicut q̄drāta ad opposita erit igitur
terminus sextilis. p̄punctus medius inter
uersoꝝ terminos triāgularis figura: p̄ p̄ti-
cipatiōē uirtutis: nec nō p̄ eq̄distantia.
¶ Restat postremo cōiunctionis naturā
inuestigare. qua ī re dicendū coniunctionis
aspects bonū uel malū esse nō rōnē figura.
quā respectu nostrū (ubi omnis astro-
logica consideratio constituit) non figura

sed in eo & idemtitas quedam in coniunctioe eau-
latur quod ab unitate & idemtitate predicta
declinat tantum nominis proprietatis & effi-
caciae sibi subtrahitur. Sed eius boitas aut
malitia / ab altera tantummodo aspectus cau-
sa / aspicietibus. s. & radiis pedere necesse
est. Hic autem effectus dupliciti modo depen-
det. Vno quidem. ex bonitate vel malitia
radios / aut stellag. sicut dicimus / fortu-
nag / coniunctione bona / infortunag / uero
malam / fortunag / cum mixtis bonam / infortu-
nag / cum eisdem malam. fortunag / fortio / in
culo cum infortunis debiliorebus bonam / &
si remissem. infortunag / fortio / cum fortunis
debiliorebus malam. Alio autem modo ratione dis-
persionis agentis cum patiente / aut dominio
nimio fortioris agentis cum debiliore patien-
te / aut / in solis coniunctione cum oibus aliis ac-
cidit. Coniunctio igitur / bonitatem vel mali-
tiam suscipit non a figura / sed ab aspicienti
bus vel radiis ipso. Ratione uero radios
aut aspiciemus / dicitur / oportere radios
semp / naturam & proprietatem corporis transmis-
tentis habere & secundum deferre. sicut effectus
sue causa similitudinem gerit / quare si quis ra-
diis intentionem bonitatem habuerit. sicut lo-
uis radii plerumque continent in mala figura
aspectum / ob eiusdem malignitatem / effectus bo-
nitas / superat tuum / aliquid per minuetur. &
in effectus boni qualitate / & in adipiscendi
retinendie modis / tribuet. n. Iupiter per
oppositum radium / non tantum boni / sicut per
trinum / illud est quod tribuet non sine difficultate
& labore prebeat. Contrario modo trinus
aspectus / radii malignitatem minuet. malum
enim tributum minori molestia / minus etiam
sequetur. Sicut igitur / pesanda sunt utriusque
generis causa / & figura copione / & radios
ratione / hoc quoque / boitas / & malitia / que
est generali trinum modo a nobis cognosci
possunt. non / n. ad gradus punctualiter notitia
atingimus. inesuradi. Ad rationes igitur in
contrarium. ad primam dicitur quod mathematici
ca considerantur non ut sunt in materia / i. o. sic
non possunt esse alicuius actionis principium
aut modus. astrologus autem / que mathematicus
sic abstrahendo considerat / in materia celesti
speculatur / ubi taliter uirtutem habere
cernimus. & in hoc passu cognoscit intellectu
et usus astrologia mathematicam sapere & na-
turaliter. Ad secundam dicitur quod in hoc non quod
mus continentia pfectio / ut argumentum tam
agit / sed prioritatis / sive quam una cum aliis
quas ignoramus causis distincta & figura illa
sic possunt in inferiora primere. Ad ter-
tiam respondet est in corpore questionis quod
figura & stellag radii obseruadis sit. Ad
quartam similiter dicitur quod bonitas vel mali-
tia ab utrisque procedit suam in primis / in
Articulus quintus.

¶ An boni aspectus mala / stellag / semp
iuuenit bona / uero mala semper noceant.
Idetur quod aspectus boni sive for-
tunag / sive infortunag fuerit semper
iuuenit. supra. n. dictum est / aspe-
ctus bonos malitiam radios fragere / & mo-
dis quibusdam bonis malum prebeat / sed hoc iuuare
est. ergo & c. Deinde quilibet stella
aliqd habet boni virtualiter respectu no-
stru / cuncta. n. sunt ualde bona. Augustinus
et deus quoniam sit sume bonus nullo modo per
mitteret mala esse. nisi esset adeo bonus
ut bene faceret et de malo. quilibet igitur stel-
la quolibet aspectu iuuare poterit multo
magis / aplius aspectus boni. Ut enim quilibet stel-
la alicuius inferiori forme assimilatur. cuius
respectu uultus dicitur. ergo illius respectu
poterit effectus bonos producere / & sicut
de stelladicatur sic de figuris & aspectibus
dici potest. In contrarium est auctoritas et
expientia. trinus quidem retrogradi Martis in
oibus nocet. trinus eiusdem non retrogradi
in quibusdam iuuat in quibusdam nocet similiter nec

QVESTIO

semper mali nocent. oppositus nepe iouis ac Veneris. quom bene dispositi fuerint & similiter quartus iuuat. ut cunctis. prout est. ¶ Respondeo quod licet questio de bonis malorum & malis bonorum loquatur; tamen de eis uniuersaliter loquendum est. dico igitur. quod aspectus boni: & piter iuuamentum pluribus modis intelligi potest. Vno quidem modo quom bonitas aspectus soli rōe figura procedit. Secundo quom soli rōe radii transmissi. Tertio quod utroque cā sic sunt boni uel mali. Item iuuamentū p̄ticulare quoniam de uniuersali non loquuntur. In quā oīs cālorum actio iuuat pluribus modis dicitur: quod si. s. aut aliqd mali remouēt. ipedimento agens contrariū: aut positivē aliquid boni influēt: aut non solum p̄dicta facit: sed et effectū bonū denomiari facit. Dicendum igitur. quod si aspectū bonū quocunq; modo superius iuuamentū primo modo producit. quoniam saltim malū radii transmissi minuerunt: p̄ aliquā circūstantiā. Si uero iuuamentū secundo modo sumpseris. bonū aspectū quoq; secundo modo. aspectus bonus se per iuuamentū p̄stabit. transmissi quidē radii semper suā causā similitudinē gerūt. & effectū sibi similē iducunt. Sed si aspectū bonū tertio modo accipias. tertio et modo iuuamentū inde sequetur: quoniam & rōe figurā & rōe transmissi radii illud fiet. & hoc quātū est ex parte sui. nisi fuerit extrinseca aduersa cā. remoto. s. ipedimento. Si uero bonus aspectus primo modo sumatur. opus est ut malus sit rōe radio. tunc quidē malitia p̄ualebit in denotione. sicut aspectus bonitas solum rōe radio. ubi tamen malitia figura reperitur ipsi malicie bonitas ferit. Sed si ex parte utroque malignitas est. malū oīno seq̄ necesse est. ¶ Quare nec se per bonos primo aut secundum modo iuuare. nec malos nocere necesse est. si iuuamentū tertio modo sumpseris. Si uero bonitas uel

malitia solū rōe radio. facit huiusmodi bohitas uel malignitas oppositā sibi qualitate in figura pendētē supabit. licet alii quid mali in figura bona. & bona mala figura minuantur.

¶ Ad rōes icōtrariū. ad primā & secundā patet ex dictis cōcedendo totū. Ad tertiam dicitur quod iuuamentū uel nocumētū attē dimis respectu nostrū. s. hominū. de aliis non loquuntur principaliter nisi p̄ attributō ad nos ut sepius dictum est.

Questio decima de Anthistiis.

Articulus. i.

¶ An Anthistia a gradibus aut planetis proiciantur.

Stellis solū anthistia proiciendi posse uidetur. nullus n. astrologos de anthistis uestra fecit. quibuscō p̄bēdi posset a gradibus primi mobilis pici. Ptolemeus ēt libro fructus afferit. Lxxviii. sepe opatur planeta. impli cōte & plāetas cōpaciōe. de eis loquuntur est. Sed nostri tūpis astrologi nō tante sūt diligētiae. ut nedū iuentis addere. sed nec ad iuentorū noticiā pueniūt. ig. de anthistis solū ut astrologi loquuntur nec aliter afferendū est. ¶ Ulterius si sic. igit. in quolibet gradu duplex uirtus repit. sui. s. & anthistii. hoc autē nō ē ab aliquo cōcedendū. quoniam semper varie uirtutes in eisdē gradibus contingere repiri. ¶ Rursus anthistium nil aliud uidetur quod quoddā aspectū genus: aut multū eis simile. sed aspectus principaliter a plāetis ē: licet p̄ gradus primi mobilis & figura. dicitur. n. trinus luis. cōrtus Martis &c. pariter ergo Matis anthistiu (ut fertur) recte dicitur. ¶ Preterea si sic. ergo quilibet gradus similis ē gradus & que a solstitio distat: cōsequēs con-

tra experientia est & auctoritates omnium.
quatuor. n. xxv. cancri. vi. est geminorum similes
sunt iterse patet per eos complexione do-
mum exaltationem. & sic de singulis
potestatibus.

Concontrariu[m] est r[ati]o aptissima/ qua qdē con-
sideri oportet. antihistia fieri. ulterius est p[er]
gradus primi mobilis proici. co pacto/ ut
eiusmōi p[ro]iectio & uirtutis transmissio/ a
gradibus primi mobilis sit/ quāuis q[ui] p[ro]i-
citur a stellis ēē possit. **A**d cuius rei cui
dētia. dd. ē. q[ui] antihistiu[m] ab anthi dicitur
greci quod latine cōtra significat: & sta-
tis statio. q[ui] si cōtra statio/ solstitia i[nt]er mediis
ūdīq[ue] reliquēdo. & q[ui]āq[ue] cōiter dici solet
ea cā antihistia fieri. qm[od] Sol in illis gradis
dies facit e[st]ates: hoc tñ si ut cā intelliga-
tur. falsu[m] est. nihil. n. diege e[st]ates ad rem
istā attinet. si uero ut signū intelligatur ue-
ra est. qm[od] quāa polo hoc uel illo e[st]ates
dissent equaliter eleuētur. Sol i[nt]er dies
equat. sed huiusmōi uirtutū affinitas cā
est. qm[od] gradus isti eūdē circulū parallellū
aliis. r[ati]o primi motus describūt. Tūc sic
p[ro]cedit. q[ui]cunq[ue] duo p[ar]tēt. uel p[otes]tū
dem circulū describūt. p[er] eādem uia p[ro]ce-
dunt. eādem naturā sapere necesse est: &
eox uirtutē quodāmodo misceri. sed gra-
dus cōtra se sic stātes eiusmōi sūt. ig. &c.
Deinde. si caput & cauda itersectio[n]es ui-
age luminiū talē ac tantā uim h[ab]et. & si
tantū p[ro]dicta uia se distat: multo apli-
us isti gradus unā similē causabūt. q[ui] ea-
dem sphaera regiūt: & oēm circulū eun-
dem/ unufq[ue] describit. illa uero equal
distatia a solstitiis solū cā antihistio est in
cognoscēdo. q[ui]ā signū dici p[ot]est. **E**x q[ui]-
bus seq[ue]ntur q[ui] nō oportet. si plāeta/ cuius
antihistiu[m] p[ic]atur. i[nt]er gradu tauri re-
periatur/ q[ui] solū p[ic]atur antihistiu[m] i[nt]er
mū leonis. qm[od] ēt i[nt]er quocūq[ue] p[ar]tē paralle-
li sui. seu descripti circuli p[ic]atur. **S**e-

cūdo seq[ue]ntur. q[ui] nō oportet antihistiu[m] solū
p[er] gradibus zodiaci. uel p[er] gradus eius
dem uel stellis sub eodē. sed ēt p[er] polū
trāsmitti p[ot]. sicut ēt p[er] polū paralleli
describūt. **T**ertio seq[ue]ntur. q[ui] i[nt]er quācū
q[ui] p[er] cāli/ ab bac uel illa stella antihistiu[m]
p[ic]i p[ot]. **Q**uarto seq[ue]ntur: q[ui] cā quare
de antihistis in zodiaci gradibus/ apud
auctores tātūmō sermo fit. est. qm[od] zodia-
ci p[otes]t plurimū fortiores sunt. tū se ip-
sis/ tū fixa/ gratia/ tū p[ic]iue plāeta/ sub
illo delatō. **Q**uito seq[ue]ntur. q[ui] nō so-
lū a plāetis antihistia p[ic]i possūt. p[er] anthi-
stia nō loca cōtrastantia/ sed uires ad loca
cōtrastātia/ aut ad p[ar]tē paralleli cōtrastā-
tia ītelligēdo: sed ēt a stellis fixis. & ab ip-
sis p[ar]tibus cāli: a q[ui]bus uires nō mediocres
emitūt. **E**x his ulterius cōsiderādū
est. r[ati]o cuius antihistia p[ic]iātur. qua in re
dd. ē. q[ui] r[ati]o primi mobilis p[ri]ncipal[er] emit-
tūt. cuius rei ueritas sic apparet: quom[od] uirtus
plāetæ uel alterius stellæ ad aliquē
gradū emititūt: uel aliū locū p[er] paralel-
lum circulū: duo cōsiderāda sūt. u. stelle
uirtus: & eius delatio: uel delationis cā.
uirtutē stellæ. nemo abigere p[ot] ab aliis
nō p[ec]dere q[ui]ā stella & aliis respiciētibus/
si alterius uim trāsmitteret: sed delatio[n]is
uirtutis ad quālibet p[ar]tem circuli p[ro]dicti/
stella ipa cā esse nō p[ot]. qm[od] eius uirtutis
ad totū circulū delatio ab ea cā necessario
p[ec]dit: qua cōrulus ille describitur. sed
p[er] motū primi mobilis talis cōrulus de-
scribitur. ig. per motū primi mobilis aut
p[otes]t motas circulū cōtinentes talis dela-
tio fit. **D**einde. stella existēs i[nt]er primo p[ar]
to geminorum/ antihistiu[m] p[ic]it i[nt]er ultimo can-
cri: sed uolla stella ad antihistium/ seu an-
thistii locū p[er] motū diurnū p[ro]uenire p[ot].
ig. uirtus illa a stella emitente uirtutē il-
luc trāsmitti nō p[ot]: p[ro]saūt primi mo-
bilis talē circulum describūt: & ubi una

pars fuit altera reperitur. maxime mixta
ponemus. ponentiū spherā supra primū
mobile nō motā. i.gi. &c. ¶ Amplius si
rōe stellāz istuentiū uis influxa ad ea loca
deferetur. uariatis stellāz uiribus. & mo
tu uariarētur anthistia. cōsequēs falsum
igi. ex quo sequitur. ¶ Preterea aspectus
planetāz & aliaze stellāz. rōe ptiū primi
mobilis. & eaz figurā sit; sed antistīu ē
qđam aspectus quū sit attingere terminū
quēdā uirtute sua. i.gi. pariter anthistia.
rōe ptiū primi mobilis. sic circulū descri
bentū fiet. nec pōt cā diuersitatis suff. ci
ens assignari. ¶ Est ergo. dd. planetas for
tissimā anthistia per primū mobile. ut di
ctum est. posse causare. deinde fixas. po
stremo ptes primi mobilis. unūquodq
ēt hog. quāto potentius extiterit. & para
lelli pssiblē cōformior. tanto i illa. poten
tior antistīu uirtus reperiatur.
¶ Ad rōes incōtrariū. dd. ad primam. q
astrologoz pfectio magnā cōtinet latitu
dinem. illis aut qui i gradibus intensiori
bus reperiūtur; ex his que ab auctoribus
uelate dicūtur. ne oēs eiusmōi secreta par
ticipent. discurrere possunt i suis causis.
qua plerūq; nostris téporibus post habē
tur. ¶ Ad secūdā dicitur cōcedēdo cōse,
quētiā & cōsequēs iductū primum. nege
turq; esse icōueniēs. qm i eodem loco du
plicē cōtingit uirtutē reperiiri. sicut ēt nō
incōuenit. Lunā & uim suā coessentialēt
& uim a sole ipssam. & uires aliaze stellāz
continere. ¶ Ad tertīā dicitur; q; ēt aspe
ctus rōe figura ptiū primi mobilis sit. ut
i ultima rōe p ueritate ostēsū fuit. ¶ Ad
q; tā dicitur. q; illa similitudo nō omnī
moda est. sapit. n. naturā alienā ppriam
tū preualeat ideo diuersaz cōplexionum
&c. experiuntur.

Articulus. ii.

¶ An anthistia in qualibet pte paralleli
transmitti possint.

¶ Conclusum ē supra i quālibet p,
e tem parallelli circuli anthistīu p
ici. uidetur tñ illud fieri nō pos
se. primo si sic. i.gi. in qualibet pte. i qua
anthistīu repiri pōt. erit uis alterius pti
ciusdē circuli. & nō maiori rōe unius qal
terius. i.gi. omniū ptiū uirtus. i qualibet
pte reperietur. cōsequēs falsū. eset. n. cē
lum chaos quoddā. & cōfusio maxima.
¶ Item anthistīu dicitur. quasi cōtrastans
ut supra. sed multe sūt ptes circuli nō cō
trastātes multis aliis pribus eiusdē. qm
ps una unicā babet contrastātem pte. s.
oppositā. i.gi. uirtus illa anthistīu dici nō
pōt. ¶ Ad huc. ponatur i casu. planetam
uim aliquā i certo grādu iprimere. & an
teq; uis illa ad locū cōtrastantis p ptes pti
mi mobilis & motus eaz pueniat. plane
tā offendat. aut uirtutē stelle fortioris ad
uersantis; quo posito. uis illa penitus de
struetur. & sic anthistium non transmitti
tetur.

¶ Respōdeo dicēdo. anthistīu bifariā sū
mi pōt. Vno qdē mō cōiter. sic qunq; (li
cet debilis) ipssio in zodiaco. aut alia cāli
pte facta p circuli reuolutionē. q; locus il
le aliena qualitate afficitur. siue eiusmōi
uis ordinaria sit. siue i principiis aquis taz
siue potens. siue debilis fuerit anthistīu
dicitur. Alio mō pprie. itaq; solū illa uir
tus sic multiplicata circulariter p paralle
lum. anthistīu dici debet; quā i principiis
significationū. siue i figuris significatiuis
puta i radicibus. aut reuolutiōibus. aut
cōiūctiōibus. aq; ritur. quā uirtutē iserius
dirigibile oñ demus. & hoc uis ē; que si a
stella pcesserit i gradu remanet ipssā. quā
qm naturā nibil frustra agit tam diu ser
vari pōt. q; diu. s. in sibi subiectū per uim

agitata in figura primere poterit. & huius modi uirtus illa est, que remanet, primi uero modi uirtus facile deletur, nec obseruantiam expedit.

¶ Ad rōes ergo icōtrariū. dd. ad primā. quā uires debiles aut nō deserūtur; aut iter cōpīatur, & a cōtrariis occupātur; aut nō diu retinētur. Fortes uero qā post significatiōne ī sibi subiecta, & terminatiōne uirtutis aquisitā per figurā significatiōis delectur; sicut significatoris uis aufertur. ideo nō multū retinētur, quare celū non erit caos aut confusio; quā p̄cipue plēns uirtus alicui gradui solū in subiecta op̄eratur si per significatiōis figura fuerit agitata.

¶ Ad secūdā dicitur q̄ aliud ē quod nō mēn significat, ut alias dictū ē; aliud a quo nō mēn significatiōne sūpsit, unde licet a cōtrastantia sūperit nōmen, diffunditur tñ ad omnē simili uirtutē in toto parallelo. patet nā si aliter sumeres iam nullus gradus geminog alicui cancri an thistū eisē policē, nec sagittarii alicui capricornii.

¶ Ad tertiā dicitur, q̄ totū cōcedendū est de anthistii uirtute comuni ter sumpti: nō autē proprie.

Questio. XI. de cōiunctiōibus.

Articulus. i.

¶ An luminarium cōiunctio sit plurifacienda cōteris aliis.

Oncladēdū uidetur, cōiunctionē luminariū nō esse potissimā. Cōiunctio luminariorum crebrius fit, q̄alioꝝ, si igi, maximifaciēda esset, ab ea maximi effectus p̄cedere deberēt. cōſe quēs falsū, qm̄ ea quā maxima in mūdo eveniūt nō semp̄, nō frequēter: sed raro contingūt.

¶ Item experīctia docet con-

iunctiōnes superiore ē esse maioriſ efficacitātē qm̄ semp̄ post tales maiores, aut medias cōiunctiōnes sup̄iorē, aut mīores; aliquid magnū inoquari apparet, unde magne coniunctiōnes appellātur ab oībus, hoc autē in cōiunctionibus luminariū nō uidemus evenire.

¶ Preterea Ptolemeus afforisimo. L. libri fructus ait. Nō obliuiscaris. cxx. cōſe cōiunctiōnes planetarū &c. dein de de sup̄ioribus duobus, Louis. f. & Saturni/ speciale mēnē dixit, oportet al picere &c. de luminariū autē cōiunctiōibus uerbū nullum, quod quippe nō fuisset si luminariū cōiunctiōnes plurifecisset.

¶ Deinde autē luminarium cōiunctio ēst ēm solam longitudinē: nō autē ēm latitudinem; aut ēst ēm utrasq̄ diffētias si primū, igitur iam dicta cōiunctio debilis est, quoniam a uera cōiunctione per latitudinem declinat, si secūdum, igitur fit eclipsis, sed omnis eclipsis mala est; mālum autē bono p̄poni nō p̄t, ig. &c.

¶ Sed incontrariū, est quod Ptolemeus ait libro fructus afforisimo p̄allegato. L. ēm grecam translationem, ubi ait. Ne p̄termiseras. cx viii. planetarum cōiunctiōnes &c. in quo loco patet ipsum unā ex omnibus pretermisse; postq̄ omnes simul ad nūmerum. cxx. attingūt, aut igitur nobiliorē; aut ignobiliorē reliquit; quoniam medium relinquere ineptissimū fuisse, nō ignobiliorē, igitur nobiliorē & potiorem reliquit; hec autē duorum sup̄iorē ēsse nō p̄t; quāuis ob eius nobilitatem speciale mēnē fecerit, nam patet eius librum quatripartiti intuentibus, semper lumaria maximifecisse, p̄cepit Solem, cuius respectu cetera stellæ omnem ferme uim suam hauriūt, ut supra oīsum est. Lunā quoq̄ ob causas suis p̄missas, in. ii. quatripti, capit. iii. ait, fortior narratio accidentium mundi.

QVESTIO

ex lumiarium cōiunctiōe uel oppositiōe contingere; deinde clarus subiūgit dices nec non ex locis motuū planetarū in ipsis horis, ubi patet; q̄ tū quia prius de Sole & Luna uerba fecit, tū quia dixit fortior narratio, regulam sumere docuit ex horis lumiarū coniunctionū uel oppositionū, & ita ī capitulo de anni principio & ppter in cūctis locis: iji, ea coniunctio quā pretermisit luminariū est; de qua in quatrip, abūde uberrimeq; loquutus est. ¶ Preterea supius ostēs ē Sole ac Lunā aliis esse potētiores, sed potētiorū fortiores sunt cōiunctiōes ceteriq; aspectus. iji. &c. ¶ Sed ad clariorē dictōe intelligentiā & obiectōe solutionē sciēdū est, q̄ sicut ab eadem causa, puta a substantia stellā martis plures effectus, specie diuersi p̄cedere possunt, ita ēt a diuersis causis idem effectus spē seq̄ pōt; nō, n. existimādū est oēs hoīes a sola stella aut pte cāli p̄duci, quū nulla sit p̄ scāli; nūlaq; stellā principaliōr; quin ea ī figura p̄ualente, hoīes isti ul̄ illi orti sint, aut oriri possint, itaq; de aliis. dd. est. ¶ Prime, ppōnis cā ueritatis ē, qm̄ uniuersales cāc sūt stellā. mō quo dictū ē supra, & plures pfectiōes uirtute cōtinēt. Secūde uero, ca est, stellarū cōueniētia ī qbuldā generalib; p̄prietatibus; licet unāquāq; suas p̄prias passiōes habere necesse sit, & sicut de stellis dictū est: ita de signis, & domib; dd. His tñ sic se habētib; opus ē, quālibet effectuū iferiōrū speciē, p̄cipalē ac simillimā habere cām: alias nihil ēt ī cālo distictū; et qd̄libet, quodlibet p̄ducere posset, sicq; nulla differētia iter ptes cāli reperiretur quod supius ī probatū ē, quod Ptolemeus preallegato affōrisimo tetigit, uultus huius seculi, uel iuxta translationē ex greco, forme quā generātur &c. Ex qbus seq̄ tur nō īcōuenire, duos cōiunctionē alias

esse fortiorē, oībus cōpensatis: & tñ circa quodā effectus aliis stellis uel cōiunctiōnibus p̄priis, minus repiri potenter; ob p̄dictā causā distinctionē, quare qm̄ lu, mīariū cōiunctio ī plures & p̄cipaliōres effectus īfluit; q̄ Louis & Saturni, ad plu, ra qd̄ se extendit, qm̄ ad aeris aliorumq; elemētōe mutationē, plātāe, populoq; regum, p̄tisq; vegetatiue, & sensitivue (ut expiātur quottidie, q̄ alicuius mēbri de bilitatē patiūtur) atq; illoq; obiectōe in, strumētōe & mediōtōe, puta humorū, sp̄ituū &c, ut supra, idcirco p̄dictam lumi, narium coniunctionem aliis antepo, dam dicimus.

¶ Ad rōes īcōtrariū dicitur ad primā, q̄ a Solis & Lunā cōiunctionibus & p̄ui & mediocres & magni effectus depēdēt; ita, cet sepius primi q̄ ultimi: & sepius hec ab illis depēdēt q̄ a Saturni & Louis coniunctione, quāq; raro qdā p̄ticulariores effectus, ēt p̄ luminariū figurās determinabiles a supiōe cōiunctiōe dependeant.

¶ Ad secūdā patet solutio ex dictis & ex īmediata respōsione ad primā. ¶ Ad ter, tiam dicitur, q̄ siue, cxx, siue, cxyiii, di, xeris cōiunctiōes &c, tamen longe specialius clarissq; de lumiarium potestate & anthonomālo loquutus ē ī quatripti, ut su, pra patuit. ¶ Ad aliā dicitur cōiunctiōes parua cū latitudine multo āplius excelle, lere ī uirtute; eclipsiū quoq; uires poten, tissime in suos effectus: qui licet mali; ta, men maxime obseruandi sunt.

Articulus. ii.

¶ An post lumiarium coniunctionem ea quā est Saturni & Louis potior sit alia cāteris paribus.

¶ Turni & Louis cōiunctionē ap, p̄paret cāteris p̄ter luminariū coniunctionē nō p̄stare. Nam inter

louem & Saturnū nulla pene similitudo
 regitur. patet i moribus. in cōplexiōe. &
 oībus aliis pene. inter louē uero & Mar-
 teni aut Saturnū & Martem. aut louis &
 Veneris minor repitū cōtrouersia. igit.
 minor repugnatiā. obstatulū minus. mi-
 norq actio. cōtrariū. n. cōtrariū uirtutem
 frangit simile uero uigorat. ¶ Preterea q
 to planeta similiores sūt luminaribustā
 to eōe coniūctiōes coniūctionibus lumi-
 nariū similiores sunt. sed Iuppiter & Ve-
 nus similiores sunt Soli & Lunæ. patet i
 quātitate prius. quantitas. n. Veneris eq
 lis ferme ē quātitati lunæ. Iuppiter uero
 calidus in quātitate quoq inter alias ma-
 ximus Iuppiter diurnus. masculinus. Ve-
 nus nocturnus. femininus. ¶ Item Mars est
 ignee cōplexiōis sicut Sol. Mercurius fci
 gide & hūide. licet qnq desiccat magnā.
 q pportionē supra Mercurium habet si-
 cut pene Sol supra Lunā. eademq distan-
 tia sphaerae distat. igit. eōe cōiunctiōes si-
 miliores erūt. ut prius dicebatur. ¶ Pre-
 terea fortior ē coniūctio louis. martis. ve-
 neris. mercurii. & lune. q saturni & iouis
 hoc unusquisq astrologus cōcederet. igit
 tur illa nō est potentissima. nec aliis ppo
 nēda post lumiariū cōiunctionē.
 ¶ Incōtrariū ē Ptolemeus in libro centū
 afforismoꝝ. ubi specialē mētionē de supe-
 riōe cōiunctione fecit. alias & in quatri.
 & ibidē simul reliquēdo. ¶ Ratio ē suc-
 currit ad idē ostendēdū. ea. n. coniūctio
 potior est. cuius significatio maiori tēpo
 te durat. & plures effectus producit; eius
 modi aut ē supiōe coniūctio. cuius esse.
 etus nouēcētu annnos (si maxima fuerit)
 durat. ¶ Item quāto coniūctio maiori
 tēpore durat. et maiores effectus sequin-
 tur. cuius rei ueritatē. luminarium eclipses
 ostendunt. quarū effectus. hīm horāe
 eclipsis durationē. mēsurātur. sed superi-

orū (in ceteris p̄ter luminaria nobiliora)
 coniūctio diutius durat. quū q̄truo dies
 cōtingit eos i coniūctione in eodē minu-
 to morari. igit. &c. ¶ Rursus quū Iuppi-
 ter magnū eufortuniū sit maximūq dēp
 to Sole. Saturnus uero isfortuniū. quoniam
 cōiungētur unus alteꝝ p eleuationē &
 alia requisita supabit; sed qm i tali supa-
 tione. uis significatiua aquritut; ut iſ fra-
 patebit. idcirco unius uires p fīgurā sum
 mētur āple. per aliu uero deponētur. ita
 q̄ unus alteri aduersari nō poterit; quin
 uincens abūde suā uim effluat. ideo aut
 magna & multa bona. uel magna multa
 q̄ mala sequētur. hoc aut ē significationē
 magis obseruari debere; potētiorēq fieri.
 ¶ Ad rōes i cōtrariū dicitur. ad primā. q
 q̄a sibi aduersātur ideo uīcens & superās
 significationē alterius aufert. q̄re iten-
 sis bōitatis uel malitiā sequūtur effectus
 ¶ Ad secūdā dicitur q̄ n̄ oīs similitudo
 pōt efficiāsimilē i quātitate cōclude-
 re. sed sola uirtutis & quātitatis eiusdem
 similitudo. illud posset ostendere. quam
 negamus. in aliis uero. neganda ē prima
 p̄positio. ¶ Ad tertīā dicitur primo ne-
 gādo cōsequētiā. similiores sūt. a. & b.
 i pīs. c. & d. i cōplexiōe siue occultā siue
 maifestā. q̄. e. & f. igit. si. a. & b. sūt potē
 tissima. c. & d. illa sequūtur in potentia
 qm stat dissimile esse potētius simili. exē
 pli gratia. caliditas itēcissima potētissima
 est aliarū triū qualitatū primā. cōte-
 ris paribus; cui caliditas ut quinq̄ magis
 assimilatur. q̄ frigiditas ut octo. i mō fr/
 igiditas ut octo dissimilis est omnino. &
 tamen frigiditas ut octo potentior est ca-
 liditate ut quinque. Secundo dicitur q
 sunt dissimiles Sol & Mars in qualitati-
 bus occultis magis. & cetera. ¶ Ad ulti-
 mam cōceditur totum. sed nos loqui in-
 tendimus de binariis coniūctiōbus. in

QUESTIO

ter quas duos superiorum dicimus potentiam excepta solis & lune coniunctione.

Articulus. iii.

Con coniunctione medii motus fortior sit uera coniunctione corporum stellarum, aut centrum epicyclorum quod corporum planetarum.

Idetur coniunctione centro epicyclorum uel in lineas ueri motus

centro epicycli quod ipso planetarum est potenter. Totus, non epicyclus cum stella inclusa perfectior & nobilior est ipsa sola stella: quoniam omnem stellam uirtutem continet & ad hunc amplius, igitur eorum coniunctione nobilior & plurifacientia est, sicut supra ex nobilitate & potestate majori stellarum, maior coniunctionum ipsorum arguebatur. **I**tem auctoritate auctoritate quorundam hebreorum coniunctiones solum medium uel centrum epicycli obseruantes, & illas aliis proponentes.

Contrariu[m] est ratio clara medius motus debilior est motu uero quod ipsis rei uocabulum ostendit, medius motus, imperfectum motu significat, uerus uero motus perfectus, igit, &c. **P**reterea ea quae sunt ad fine, non ex fine necessitatem sumuntur & per consequens ignobiliora sunt ipso fine, iuxta Ariston: sententiâ primo suorum moralium, sed epicycli motus, est propter planetarum motu: ut cuncti concedunt: nec ob alias causam inueniuntur, cognitio fuere epicycli: nisi ob planetarum motu, & ad apparentias de motibus planetarum saluandas. **I**tem in orbibus & epicyclis nulla consideratur prius diuersitas, propter delatae stellarum ad alias partes, stellam autem nobiliorum propter esse nemo dubitat, omnis ergo dignitas omniumque differentia ob planetam esse debet. **A**dde epicycli ab astrologis non adeo considerantur, ut uere & necessario sic in celo reperiatur, sed ad melius breuius

faciliusque apparentias & differentias motuum planetarum saluandas: aliis tamen modis saluari possunt, ut patet intelligentibus, quos (non ab re) post habemus, quoniam natura per plura principia & media non faciat quod per pauciora consequatur potest, ne superflua & ipsa facta sit, attamen suasione hoc non demonstratur. **S**ed propter incertum certum non debemus postponere, est autem coniunctione ueri motus certa, lineaque uero motus ueri epicyclorum, non certa, igit, &c. **S**i autem epicycli uere sint in celo, tenendum esset omnino centro epicyclorum illorum coniunctionem non parvam habere uim, quoniam uis planetarum coniunctionibus iequaliter ac debilior, nam si sic sint epicycli, planetas includunt: eorum motus uariantur, fortitudinem & debitatem eorumdem causant. **D**einde si uis luminarum coniunctionis potens experitur per caput & caudam notare, est centrum epicyclorum. **D**einceps, nullus punctus in celo repiri potest ad quem planetam hic uel ille semper idifferens sit, quod centrum epicycli: non ergo iniuria uis magna illi tribuenda est.

Contra Ad roes icontrariu[m] dicitur, ad primam, quod est totus orbis deferens, perfectior est epicyclo planetarum includente, & sphaera tota hoc uel illo orbe, ideo negetur consequentia, quoniam est alioque motus, propter planetarum motu illituita sunt: planeta est non est pars essentialis epicycli, nec illi continuus, sed contiguus, & per aggregationem, sicut adamas lapidis alterius includentis, ideo diuersum finem sibi expetere potest. **C**ontra Ad auctoritates hebreorum dicitur primo, quod si qua efficaciam inueniret illa principalis non est. Secundo dicitur semper pene eiusmodi uiri hebrei ruris esse ingenii.

Articulus. iv.

Con in coniunctionis figura gradus ubi fit coniunctione fortior sit quod punctus oriens uel medium celum.

Idetur q̄ gradus ascendens hora
 uel cōiunctiōnis cū suo significato,
 re potentiora sint: q̄ gradus ubi
 sit cōiunctiōis cū p̄dominatore suo, po-
 tentior est illa uis quā firmior manens
 minus uariari potest, minusq̄ debilitari.
 sed ascendens uel medium cālum cū
 predominiatore suo sic se habet, igitur &c.
 minor ostendit: nam si cōiunctio in alii
 quo p̄dicto q̄ angulorū fiat, potentissima
 est, si in succedētibus minus, si i cadenti-
 bus adhuc minus, si sub terra minus, tā-
 toḡ minus quāto in ascendēs uel mediū
 cālum debilius iſluxerit: & usq̄ adeo sub
 terra debilitatur, q̄ Ptolemeus eclipses
 sub terra post habeat, sicut planetas ab
 ylegia potestate, ascendēs aut, & dñs eius
 semp̄ significatiōne nō paruā retinet, ig.
 &c. Deinde i quacūq̄ significatiōe, si
 gura cāli principalior est, igit, & suus p̄do-
 minator, sed suus p̄dominator nō ē nisi
 angulorū, ergo idē quod prius, primū af-
 sumptū sic declaratur, nam in oī signifi-
 catione, totius cāli forma p̄incipalior est
 parte, quū p̄cipue quodāmō totū cālum
 ad oēs pene causandos effectus cōcurrat,
 ut supra, gradus uero cōiunctiōnis p̄ticu-
 late quoddā est. Preterea nulli dubiū
 est, cōiunctiōne potētiorē esse i angulis q̄
 succedētibus, & succedētibus q̄ i cadenti-
 bus, igit, maioritatē fortitudinis ab angu-
 lis aquirit, sed ppter quod unūq̄ illud
 magis est, igit, anguli fortiores sunt.
 Incōtrariū ē Ptolemei auctoritas, capi-
 tulo, v, secūdi quatri, ubi maxime poten-
 tia locū eclipsis facit, eadē aut rōe, q̄ lu-
 miariū cōiunctio gradū eiusdē potentiore
 facit, eadē cātere cōiunctiōes facere debēt.
 Idem rōe oīditur, q̄libet uirtus direc-
 tē ipsa in aliquē locū fortior est, q̄eadē
 reflexe, sed uirtus cōiunctiōe i gradu p̄prio
 directe in gradū illū influitur; in angulis

QUESTIO

Ulterius distinguēdū est de cā, quedā, n. causa principalior dicitur: qm̄ primo ab ea fluit uirtus efficiens, alio mō: qm̄ ab ilā imediatius imutatur subiectū, exēplū primi & secūdi. sicut si directio ad Lunā significatricem natum interficeret. Luna imediate ledentē diceremus principalem causā: qm̄, s. imediate ledit, hac uel hac sua significatione: & hoc secūdo modo, alio mō, s. primo modo: solē primā causam dicere possumus: qm̄ ab eo uis oīs pene effluit atq; dependet. Ad ppositū dicendum ē, q; sumendo cām principalem primo mō gradus cōiunctionis quantū ad q̄litatem seu manerē effectū, & quantum ad locum, & quantum ad subiectū principalior ē, quoniam s̄m bonitatem uel malitiam coniunctōe, aut preualentis effectus boni uel mali sequuntur, ascēdens ē in nullū subiectū sic uel sic iſlueret & dōminus eius nisi per uim a gradu cōiunctionis aquisitam directe uel reflexe: similiter loca ascendēti subiecta nō alterarentur, nisi pcedente s̄m naturā salti alteratione cōiunctionis. Sumēdō uero principale: m̄ cām mō p̄dicto eodē, ascēdens principalis cā est tempore: determinatiōis patet hoc experientia testante, quātitatem tēporis, a distantia loci cōiunctionis ab ipso ascendēte summi, sicut in luminariū cōiunctionib; sumere docet Ptolemeus centiloquii uerbo. xxiii. Sumēdō uero principale: cām mō secūdo, sic cōtra dicitur q; respectu locoꝝ subiectoꝝ & manerēfieꝝ, i. bonitatis uel malitie plerūq; ascēdenti primo tribuūtur licet aliter evenire possit, & respectu tēporis, gradus cōiunctionis terminat.

Ad rōes īcontrariū, dd, ad primā, q; ascendētis uirtus uariatur ē, s̄m gradus cōiunctionis uarietatē, qm̄ quanto minus potens fuerit cōiunctionis gradus tāto ēt

minorē ascēdens obseruatiā sibi uult, de inde in tertia rōe ī corpore questiois ostē, sum est magis uariari ascēdens q̄ gradus cōiunctionis. Ad secūdā dicendū, q; si gura cāli qm̄ p̄ principaliorē habet angulog, p̄dominatōe: qm̄ q; uero gradum cōiunctionis, s̄m uariam ī diversa subiecta potestate angulog, uel gradus cōiunctionis, n̄i cōtingat ī p̄dictis angulis cōiunctionē fieri. Ad tertīā dicitur q; maiorem potestatē aquirit uel habet aggregatum ex uis significatiua tētriusq; q̄ unum illog, p̄prie aut ipa cōiunctionio nō ē potentior, sicut bicubitū dicimus maius cubito, cui cubitus additur.

Questio. xii. de domibus.

Articulus. i.

Ad domus s̄m ptes horar; quāz poli sūt poli mūdi s̄nt aliis ueriores, quarum poli in orizonte locantur. Idetur q; domus s̄m partes horar; quāz poli sūt poli mūdi s̄nt potiores aliis, ille enī modus uerior ē, qui diuitius expertus uerus cōprobatur, sed hic ē huiusmōi. Item ille modus uerior, iuxta quē q̄libet stella quelibet ēt exli p̄s ī quacūq; domo esse pōt, q̄ modus iuxta quēn, pōstq; natura diuertitē intēdit, sed domus cuius poli sūt poli mūdi s̄nt huiusmōi, ut patet, nō aut alie quoꝝ poli ī orizonte sūt, igitur, &c.

P̄terea modus diuidēs circulū trāscuntē p̄ zenith est potior q̄ diuidēs circulum equatoris, i.gi, &c, assūptū arguitur qm̄ quāto aliqua stella p̄pingor ē zenith tanto potentior est; radū, n. magis p̄pendiculares sūt, i.gi, circulus trāsiens p̄ zenith est potior, respectu eorū quibus zenith

tangitur. ¶ Preterea fieri nō pōt ut pluribus modis ueritas repiat. igit. questio uana est. assumptū oñditur. qm̄ si sic. ergo cuspides eas i diuersis lineis situatur aut locis ad bonū sensū. sed hoc ēē non pōt. nā sint. a. b. c. tres cuspides. s̄m tres p̄dictos modos duodecime domus nati, uitatis Platonis: aut alterius principii. & arguitur sic. idem significator. aut eadē pars celi duo contraria simul & semel si gnificare nō possunt. aut causare respectu eiusdē. puta amicitia & inimicitia. q̄a sic duo cōtradicitoria iess̄ p̄ducere. quod si ri nō pōt. hoc aūt ex p̄dicta positio sequitur. ig. &c. & cōsequio declaratur. sit. a. cuspis duodecimā uersus ascēdens. b. ue ro media. c. uersus undecimā domū: & arguitur sic. a. inimicos significat. ig. b. .c. amicos. cōsequio clara. qm̄ s̄m pri mi mobilis motū: ex duodecima i unde, cimā i mīdiate puenit. fortasse diceret aduersarius/ ultra cuspides/ quīq̄ rema, nere gradus/ eandē sapientes naturā: p̄di ēte aūt linea nō tātū iter se distare: itaq̄ i illis gradibus cōtinētur: qui eiusdē sūt si gnificatiōis. sed ista respōsio nihil ē. qm̄ uti. a. quīq̄ gradus habet post se uim suā retinētes. ita. b. & .c. quero igitur de ter, minis. a. b. c. & arguat ut prius.

¶ Respondeo dicēdo. q̄ tres modi p̄ci, pui & efficaces reperiūt obseruādi. pri mus cōis per p̄tes horas. & hi polos mū di domibus attribuūt polos. Secūdus ē ponētiū polos domoꝝ in orizonte. ubi medii celi linea orizontē itersecat. deinceps equatoris medietatē super emispheriū nostrū existētē in. vi. p̄tes equales. & ita inferiorē diuidentiū: & p. vi. circulos. p̄dictos polos in orizonte existētes. tran seantes duodecī domos figuratiū. Terti us modus cū secūdo i polis conuenit. sed ubi secūdus semicirculū eq̄toris diuidit

in. vi. p̄tes equales: hic aliū circulū simi, liter diuidit. & hic circulus transit p̄ equi noctialia pūctū & zenith capitis. Hoc mo doꝝ secūdus ē efficacior: qm̄ arduum est affirmare stellā. lxxx. gradibus sub orizō te de p̄ssim situari in decima domo. p̄ cō, trariū: alterā per totidem super orizontē eleuatā in quarta domo repiri. sicut opus ē fateri. ponētibus modū primū. ¶ Amplius domus respectiue uires sunt ad di, ueras terre p̄tes: ex p̄tū igitur polos ref ectiuos. poli aūt mundi absoluti sunt. ¶ Item si sic. ig. i quibusdā terra p̄tibus ab azimuth nō distinguūt. contra eoz rōes formales. ¶ Cōueniētius igit. uide, tur esse dicēdū. q̄ ubiq̄ in quolibet emi, sphērio. vi. domus repiūt. a se iūcēm distinctā: est ēt secūdus modus efficacior tertio. sicut equator p̄cipialior circulus est. q̄ transiens p̄ equinoctialia & zenith capiū. hic. n. circulus licet termīos habeat potentes. s. equinoctialia & zenith: eius tñ p̄tes nō sic se habēt. sicut de equatoris cīculo dici pōt. primus etiā modus tertio fortior ē: quo cōiter utūt astrologi. ob circuli p̄dicti i becillitatem. ¶ Sed q̄ oēs isti obseruādi sint. experiētia sola. qua ēt directionū cognoscimus uires. demon, strauit.

¶ Ad primā ig. i cōtrariū dicēdū. q̄ mo dus secūdus & tertius ab antiquis ēt reg, ti fuere: p̄ modernos: puta lo. de re. mō. & alios reassumpti: sed dato quod noui, ter essent inuenti: facile est antiquoꝝ di, etis nōnullas ueritates a diligētibus ob, seruatoribus reperiri. & addi. ¶ Ad secūdam dicitur. q̄ mediū quo utitur potius cōtrariū cōcludit. nam maior stellā di, ueritas i domibus repit: si non nullis stellis i unaquaꝝ domoꝝ repiri potent, bus. alie huiusmōi sint. ut nō i qualibet domoꝝ situari possit. ¶ Ad tertiā dictū

K

QUESTIO

est q̄ licet p̄fectus zenit potens sit multū circulus tñ equatoris potētior est circulo illo p̄ zenit trāseunte. quare negāda ē cō sequētia p̄bans assumptū. **C** Ad quartā negetur assumptū. qm̄ iam dictū est i stel lis diuersis similē reperiri uirtutē. sic etiā in circulis. quāus unū potentius sit alte ro. & ad p̄bationē dicitur. q̄ duodecima domus usq̄ i finē. c. cōtinetur. Secundo dicitur. in mediis inter diuersas domos. qn̄q̄ media regni p̄ participationē. ut q̄ uni simus (rōe unius) amici. rōe uero alterius aduersarii. uel uno tempore amici. alio uero inimici. uel nec hoc nec illud.

Articulus. ii.

C An domus oēs sint. xii. nec plures. Pparet dicēdū domos nō esse p̄ci se duodeci. que. n. diuersorū sūt generū diuersam sibi aquirūt p̄ sectionē. quātitatē. & numerū. oia. n. cōsistūt in numero. p̄dere. & mēsura. domus sūt a signis n̄ p̄age distat. **C** Ea quoq; quā diuersorū sūt p̄fectionū. nō merētūr eadē mō. eadē cauſa. eadē diuisionē & cōtinētiam fortiri. sicut i elemētis. & celis. & aliis. sed subterranei domus debilio. res sunt his. quā supra terrā sūt. quā reflexe tñ. alie uero directe iſtant. ig. nec equales nec similes esse debent. **C** Preterea quāto aliquid maioris uirtutis est. tāto longius uirtus eius multiplicatur. sed ascēdens & mediū cēlū potētiora sunt a liis domibus. ig. distātius uirtus eorū debet reperiri. cōlequēs qn̄q̄ apparēt elē falsū. iuxta cōm̄ opinionē duodecimi domos ponentem. **C** Incontrariū est cōis opinio. i numero duodenario contenta. licet diuersis modis illas constituit diuersi auctores. ut di cūm est. Ad huius igitur rei eundētiā cōsiderandū est. primo. q̄ orientis angulus

specialē hēt efficaciā. ut supra dictū est. qn̄ de tenebris ad lucē. de reflexo ad reētum aspectū. de nō apparētia ad apparētiam. & quodāmō de nō esse ad ēē p̄cedit ideo illi. principii uirtutē attribuūt astrologi. nō minus q̄ Aristo. primū motorē in oriente rōe posuerit. quā sentētia op̄e ferre uidetur p̄dictis. Angulus autē occidentis. qm̄ cōtrarias hēt dispōnes. significationē finis accipit. iuxta Ptole. sentētiam uerbo. lxxxi. mediū uero cēlū. ob sui p̄pendicularitatē. equalēq; aspectū ad p̄dictos angulos. eminētiā. ac continētiā magnā sibi uēdicat potestatē. & p̄ oppositas quādā cās. quādā ēt similes. media nox nō paruā uirtutē hēt significatiūam deinde sicut superius. spacia iter quecūq; duo p̄fecta q̄tūor principaliū. s. eqnocti aliū & solstitialiū. in tres p̄tes diuidenda dictū ē. & experientia cōprobatū. ita p̄for miter spaciū iter hos angulos contentū. in tria. quāus altero mō. ut oī sum est. sicq; xii. domibus cōstitutis. duodecim p̄titionibus. eas efficaces. mirabilesq; uarie uarijs in se cōtinere sensu cōptū. sicut ēt planetarū unusq; plures in se con tinet uires. & pariter uero quodq; signū. sed qm̄ obsequiū ueritati p̄stare debemus nō tñ auctorati. ideo dicēdū uidetur. plures esse posse sectiōes circuloḡ: a qbus uarie significatiōes hauriri possint. & hāc puta esse cām; cur tot uarie significatiōes ejē domui tribūtūr. quā nullam p̄ē dependētiā hēt iter se. si quis quidē alias sectiōes experiret. p̄culdubio quādam eiusdē domus significatiōē disti ctiōē repiret. Contra qua huius sciētia aduersarii q̄ primū i mediū adducēt astrologia p̄fectionē. qbus statim responde mus. medicos. quoddicē calcare simili cia. quōd si uires cognoscerēt. p̄fecto p̄rictiores haberentur. ut supra dictum est.

quum omnium scientiarum igitur perfectionem cōcēs-
simus, quā Ptolemeus ceteris nō temera-
ri nō nimis astrologie ascribentes confi-
tentur.
¶ Ad rōes igitur icontrariū dicendū, ad
prīmā cōcedendo, diuersa specie & gene-
re, diuersos pfectiōnis gradus obtinere.
negetur tñ nō posse eūdem numerū ha-
bere. unus. n. ē Sol. unus mūdus. unus
Deus. q̄tuor elementa. q̄tuor tempora
quattuor etates. q̄tuor distēperat cōpo-
sita cōplexiones. quattuor humores. q̄t
tuor qualitates primæ. hec aut̄ specie dis-
ferunt. similiter nō iconuenit lapides di-
uersæ specie, eādē habere magnitudinē.
¶ Ad secūdā dicitur primo q̄ sicut supra
dictū ē qm̄ de fixis agebatur, quedam cor-
pora minorā m̄ioris uirtutis ēē possunt:
q̄ certa m̄iora: ita nō inconuenire diuer-
sas uires habētes esse eiūdē quāritatis. &
hoc argumēti gratia. Secundo dicitur do-
mus itēsue uirtutē habere, m̄iorē uel
minorem in stellis & ptibus cāli i illis ex-
istētibus. nō aut̄ uim diffusuā radius, si-
cūt p̄t̄ cāli habēt & stellæ. ¶ Ad tertīā
similiter patet rūsio per secūdā, concedi-
tur tñ, nō rōe m̄ioris uel minoris uirtu-
tis, sed rōe circuloḡ diuidentiū: & diuer-
sæ partī horæ, domus ēē inēquales.
.
Articulus. iii.
¶ An quedā subterraneā domus, q̄bus,
dam sup̄ terram sint fortiores.
¶ Unus sub terra debiliores ēē
ad h̄is que super terrā sunt, appārēs
ratio suadet, quā enim sub terra
sunt reflexe tñ in nos iſluere possat, quā
uero supra directe, sed reflexus radius de-
biliōrē directo. ig. &c. ¶ Idem arguitur
auctoritate Ptolemei, capitulo. x. tertii
quātrig. tantū planetæ sub terra detrahē-
tis, ut in significatione uitæ nullā aſſerat
habere uirtutem. ¶ Idem quoq̄ argui-
tur de eclipsib⁹ sub terra post habitis.
¶ Incōtrariū est auctōr̄ opinio, usus, &
experiētia, ponētes quītam & quartā &
tertīā fortiores ēē duodecima. Ratio ēē
idem suadet, nam p̄t̄ cāli in quīnta do-
mo existēt̄, ascēdens aspiciunt̄ trīnō aspī-
ciū plerūq; duodecima uero nō aspīcit.
¶ Item anguli sunt aliis fortiores, igitur
quarta duodecīa. ¶ Preterea ea domus
fortior ē alicuius respectu, quā magis cir-
ca essentialia sua, uim habet, qua rōe ascē-
dens est potissimū, qm̄ super corpus hēt̄
dominiū, & uitam, sed sic est q̄ q̄nta do-
mus super filios habet, duodecima super
inimicos occultos, ig. &c. ¶ Amplius ea
domus a qua plura hauriūt̄ significata
maiōrē uirtutē habere ostendit, sed a qm̄
t̄ plures significatiōes habentur q̄ a duo-
decima, patet hoc itēlligētib⁹, ig. &c.,
& hoc argumento cōcluditūr de extensi-
nī efficacia.
¶ Ad rōes incōtrariū, dd, ad prīmā, q̄
quēdā sup̄ terram, ascēdētē primā do-
mū nō recipiūt: sub terra uero sic: quare
magis reflexe agent, si alia respiciētē res
picerent, q̄ quā aspīcit ipsum ascēdens
unde dici nō debet duodecimā ascēdēs
aspīcere, ob hoc qm̄ decimā aspīcit: quā
decimā ascēdens aspīcit. ¶ Ad secundā
dicitur, q̄ ad uitam significādā tam ma-
gna supra subiectū potestas regritur, ut
nō possit stella significationē illam adi-
pisci: nisi & super terram fuerit, & in qui-
busdam determinatis locis, quare neq; octaua,
neq; duodecima domus ydonea
est. ¶ Ad tertīā dicitur, q̄ quā eclipsiū
effectus magni, p̄nōsticis p̄dīcētur, opus
ē ut sup̄ terrā iſluēt̄ regrīt̄, qm̄ ut di-
ctum est, locus cōiunctiōis preualet ascē-
dēti, non tamen negatur aliquam habe-
re uirtutem, nō etiā quāma.

QUESTIO

Articulus. iiiii.

Can domus maiorē faciat in stellis dif-
ferentiam, q̄ signa.

Idetur domus nō posse q̄q̄ ma-
iorē differētiā in stellis facere, &
magis uirtutem uariare q̄ signa.

Nulla. n. dignitas, aut potestas accidēta-
lis, fortior est essentiali, sed (ut oēs faten-
tur) potestates quas plāete i domibus ha-
bent, accidētales sunt; quæ uero in signis
essētiales. ig. &c.

Amplius domus nullæ sunt, nullæq; esse possunt, ergo idē qd̄
prius, assumptū oñditur, idē asserēdū est
de uirtuālibus radiis; quod de sensibili-
bus manifeste concludit, qm̄ nulla cā
differentiā assignari pōt. qum̄ p̄cipue per
sensibiles, isensibiles radii deferātur; sed
sensibiles radii i ascendēte debiliōres sunt;
in medio aut cælo fortiores, ac ēt in nona
domo, sicut calor ipsog; declarat. ig. for-
tior erit duodecime i fluxus, & octaua, q̄
ascendentis, aut septima, itaq; nullas esse
domos ab astrologis prefixas appetet.

Preterea non pōt de extremo ad extre-
mū nīsi p̄ mediū gueniri; sed de ascendē-
te, potentissima s̄m astrologos, & optia,
qm̄ uitā significat; ad duodecimam, que
debilior aliis sup terrā ē, ac diuersa mul-
tum; peruenit, & ita ex nona in octa-
uam, sexta in quātam, ig. &c.

Vlterius si sic se haberēt domus ut cōiter ponū-
tur, ig. eodē mō le habet, yi. domus ad
mediū cælū, sicut ad ascendēs quīta. qm̄
amb̄ trīno aspētu aspiciūt. igitur sicut
q̄nta domus oblectatiōis ē uita; ita sexta
in regimine & dominio; cōsequēs falsum
apud oēs.

Deinde sic distant effectus si
eūt causa, sed q̄nta domus & sexta nō di-
stant, nullū, n. mediū iter est, igitur &c.

Rursus ad domog; uires coghoscēdas,
sola expiēta p̄duxit; sed experimēta hoc
nullū est; qm̄ nō tam diuerso mō a diuer-

sis auctōribus sit uarētur domus.

Amplius aut domog; circuli sūt supra primū
mobile; aur in primo mobili aut iūa, nō
supra, qm̄ aut in sphaera nō mota. & hoc
nō sūt phōs tenētes oēs corpus mobile ē
sed astrologi domog; iuentores phōs uere
neq; ēt s̄m ponētes empireū cælū illud
dici pōt, qm̄ uirtus cuiuslibet domus, &
presētus, in qualibet p̄te reperiētur cæli
illius; & sic esset cōfusio maxima, cōsequē-
tio palam est, id enī pūdū, quod uni me-
diū cælū est, alteri octauæ cuspidis est, al-
teri sextæ. & sic de aliis oībus, nec in no-
na, qm̄ sicut nona cōtīnue mouetur, ita
domus illæ, cōsequēs cōtra domog; rōnē
qua respectu determinat p̄tis terræ imō-
biles sūt; nec ēt infra, nam ut dictū est, iī
mobiles sūt; sphaera aut oēs mobiles in
seriores.

Item si ista nonā essent; nonā
signa nō essent i domibus, sed potius do-
mus in p̄tibus nonā, sicut nec gradus no-
na in Sole aut sphaera sūt pte, sed Sol &
p̄tes sphaera eius in gradibus nonā.

De inceps nullū respectiū potius est absolu-
to, sed planetæ in signis potestates abso-
lute sunt, domus uero respectiue. ig. &c.

Incontrariū arguitur, domog; signifi-
catiōes sic se habent ut ex uita & corpore
nati ad inimicos sine medio transeant, ex
inimicis ad amicos & quoq; rōes penitus
cōtrarie sunt, & ita i aliis appetet sic ēt di-
cendū; iuxta uires ab iuentoribus illis
attributas.

Respondeo, dd. sicut supra ostensum
est plāeta & cæli p̄tes dupli ci radio agūt
in inferiora, sensibili, s. & insensibili, de
sensibili bus, opus est fateri; ut quāto ma-
gis ad p̄pendicularitatem accedūt, tanto
potentiores sint, hoc, n. ad sensum patet.

Nō aut sic de insensibili bus evenit, quos
iuentias appellant, hec, n. uirtus longe
ab actuāl uirtute distat, patet in efficacia.

genere subiectorum, cōtinentia significatorum plurium, temporibus effectuum, instantanea illarum variatiōe, sicut infra quētione de principiis. ¶ Cuius experte ueritatis ratio succurrit, quāto, n. i aliquo plures uires includuntur, tanto magis (in rebus corporalibus) uariari potest; licet in spiritualibus cōtrariū euenerit, patet hoc de homīs uirtutibus, & lapidis, aut elementi: quum imperfectius, q̄ pauciora mutari possit, q̄ perfectius. cuius latitudine perfectionis maior est, plures uirtute continens gradus, q̄ imperfectioris, quare quam in ascendēte de latentia ad apparētiam, de reflexo ad rectum, & quodāmō de nō esse ad esse pueniatur, hinc tantam sibi uendicat potestate, itaq; de medii cæli angulo & aliis dicendum. septimus enim finem significat, sicut ascendens initium, quod Ptolemeus testatus est. i cēn-
tiloquio afforismo, lxxxi, alias uero occultas p̄prietates alias domoꝝ, experientia docuit, licet, n. ratio ap̄iat uariari posse uires domoꝝ: nō tamē nobis ostendere potest quo pacto uariantur nisi abesse. Et uero experimento, quo cernimus, q̄ cūq; stellæ uel alia cæli p̄tes, talē respondeat ad hanc uel illam terræ partem habuerit, hæc uel illa uim aquirūt: aut potius eis (quā in potentia p̄pinq; retinēt) uti p̄nt influendo. Sim igitur reales phōs pars ista celi tali respectu agit: nō aut sine sicut p̄prie agens nō solū ab actione quæ est in passo denominatur agens, sed ab actione actiua in ipso agente, luxta uero nominaliū quorūdam sententiā ipsa stella quoniam tali radio, taliter, tali pte ifiuxerit talem effectum p̄ducere potest, qualiter aut cælū, per partes suas, diuersis figuris & aspectibus respectibusq; uariis, uarios effectus agere possit; difficile nō est uidere predicta cōsiderentur; sicut ea quæ de prin-

cipioꝝ uirtute & instantanea aquisitione significationis inferius dicētur intelligatur, hoc idem aspectibus accidere patet quotidie, natura etiā per principiū diffinitur; quod ad principiatum refertur. iuxta Aristo. sententiā. ii. prīmī naturaliū. Tempus cōpaciōe ad intellectū mensurā tem, locus cōseruatius similiter forma iter sumptus similiter ad aliquod imobile. Cōmentator etiā primā sphaeram p̄ centrum mūdi locat &c. Ex quib; seq; tur imobiles esse domos respectu ciudē terræ partis, q̄m sic nō aliter talem habet respectum.

¶ Ad rationes icontrariū dicendum, ad primā, q̄ ex eo dicta sunt accidentales potestates, q̄m, s. p̄ motum primi mobilis de potentia p̄pinq; in actu, & econtraexeunt, quo uarios respectus aquirunt, itaq; sepius sic uariari uidentur. Essentiales uero q̄m p̄ motum p̄priū similibus uel dissimilibus iunguntur, quare potentiores uel debiliores efficiuntur, non aut ex hoc, q̄ unū de essētia & substantia planetarum: alterq; accidentaliter extrinsece adueniat, quare nō sequit̄ itentū. ¶ Ad secundam dicitur negando assumptū: & ab probationē itētū negetur antecedens seu similitudo, q̄m dissimiles sunt nimis nec p̄ sensibiles insensibiles radii deferuntur, sed simul mitiūt, imo q̄q; insensibiles locū attingunt quē nō attingunt sensibiles, ut patet i locis multum subterraneis, sicut superius dictū est. ¶ Ad tertiam dicitur, q̄ illud antecedens uerū est, q̄ extrema forma sunt positiuæ medio p̄ participationē inmediate; non aut in aliis, patet in priuatiue oppositis, q̄ sine medio ex uno in aliud pueniatur, sicut ēt inter cōtradicitoria, uires aut domoꝝ nō sic cōtrarie sunt; quāuis diuersa. Secundo dicitur, q̄ gradus medii inter principia

Kii

QUESTIO

unius & finem alterius, naturam sapiunt
extremorum; quom. s. inter domum &
domum, aut inter illarum significata, re
pugnantia predicta repitur, sicut de duo
decimo & undecimo, & de quinto & se
xto dici posset. **C** Ad quartā negetur pri
ma cōsequutio, quoniam termini aspici
entes uarias habēt potestates, quidam ue
ro concedunt ex parte similitudinem, ut
uidetur uoluisse Ptole. uerbo, xxxviii.
centiloquii, dicunt etiā scientiam curāq
omnē dominorū, in seruis sibi parandis
uersari; oblectationes alias, in diuitiis pa
randis locant, sed istorum similitudines
claudicant, ideo primā responsioni adhe
rendum est. **C** Ad quintam dicitur q̄ di
stantia illa non localis; sed uirtutis est.
quare nihil concludit argumentum.
C Ad sextam dictum est sepius, diuersita
tem opinionum nihil cōcludere, in hoc
autem loco dicendum est, q̄ opinionum
uarietas est ob causas ratio nesci potentes
superius assignatas, quibus nulla eorum
mentitur. **C** Ad septimam dicitur, q̄ cir
culi illi solum ymaginarii sunt, quoniam
partes terminant, hunc uel hūc respectū
habentes; quae cōtinue alia & alia sunt.
sed circuli isti stellis & aliis partibus cali
non præbent uirtutem, quinimo ipse pte
tes, propinqua potentia, illam continet
quæ talem respectum habentes, uel tali
radio affidentes, actu consequuntur, &
actu imitare possunt.

Questio. XIII. de princi piis uniuersalibus.

Articulus. i.

C An possit, in instanti calore uis ipsum.

Intutem cælog in instanti p
duci nō posse sic ostendi ui
detur, **Q** uelbet n. stella
superius fortius imprimet in longio
tempore, q̄ i breuiori, qd
superius ostēsum est; quoniam planetas tar
diores cæteris paribus fortiores dicti sūt.
ex hoc arguitur, quelbet stella i tempo
re finito quātūcūq̄ magno finitū effectū
pducit, igitur in instanti nihil uirutis
pducere potest, consequitio clara est itel
ligētibus, qm̄ indiuisibilis ad diuisibile
nulla pportio est. **C** Preterea omne agēs
fortius in partem sibi propinquam agit,
q̄ in remotam, igitur totum subiectum
(nulla qualitate) in instanti equaliter affi
cere potest, consequitio clara, assumptū
ostenditur, nam si eque potēter in remo
tam sicut in propinquam partem agere po
test, igitur qua ratione distantia ista, nil
uirutis agētis impedit; eadem nulla im
pedire potest, quoniam causa diuersitatis
assignari nō potest, itaq̄ in infinitum vir
tus illa multiplicabilis esset, quod fieri n̄
potest. **C** Amplius omne agēs prius agit
in propinquam partem, q̄ in remotam, igi
tur idem quod prius, alsumptū ostendi
tur, quoniā si n̄, ergo distantia ista non
impedit eius actionem, & arguatur ut pri
us, q̄ uis illa in infinitum multiplicari
posset. **C** Idem ostenditur alia ratione,
nam quelbet qualitas in subiecto influē
da, dispositionē requirit i subiecto: si ab
ipso recipi debeat, sed dispositiōes iste nō
possunt i instāti pducī qm̄ diuisibile in ifi
nitū latitudinē cōtinēt, per pte ante pte
in infinitū acq̄sibile, n̄ aut i instāti, ig. &c.
assumptū apitur sic p̄ p̄ia pte, dispositiōes
enī p̄dictē, aut fēsibiles sūt, aut ifēsibiles
si fēsibiles iā n̄ pducūtur i instāti, ut itel
ligētibus patet; quū n̄ detur primū istas
motus, si ifēsibiles, illas n̄ pot̄ subiectū

q̄ primū recipere, n̄. n̄. dominijū. opes. fili
os, & alii huiusmodi: que p̄ ifluētias cōse
quūtūr, ifans ydoneus est recipere, & sic
idē quod prius. ¶ Preterea oīa quā sunt
in tēpore tēpore mēsurantur, corpora ue
ro cuncta in tēpore sūt, igitur eadē tem
pore mēsurātur, dum quoq̄ sūt tēpore
mēsurātur, nō sic aut̄, ut futura p̄sentī
aut̄ preterito mēsurentur; aut̄ p̄terita fu
turo, uel p̄senti p̄terito uel
futuro: sed solum correspōdenti, ex hoc
sequitur, q̄ totum ē corporaliū, a toto
tēpore in quo est mēsuretur, igitur ab eo
dem disponitur; ergo nō solum a princi
pio disponitur. ¶ Deinde, si a principiū
figura reliqua pensarētur, igitur sequētes
aut̄ p̄cedentes figurā, nihil sup figurā p̄
dictā subiecta operari possent, cōsequens
contra astrologos & experiētā. ¶ Ulte
rius si in instanti figura cāli significationē
aquirit, ergo sicut infinita in potētia sūt
instātia, infinite erunt figurā significati
ua; hec aut̄ sūt ignote. ¶ Deinceps post
principiū stellæ nō sūt mōrīs uirtutis
q̄ ante, aut̄ tūc i principio, igitur aut̄ post
similē uel dissimilē significationē aq̄rent;
aut̄ prius nō aq̄s uerūt, utrūq̄ uero cōtra
astrologos ē, & ab eis absurdū putatū. ¶
In contrariū est omnium astrologorū in
dubitata ac cōprobata auctoritas, quāne
ritate sublata, nūla sunt astrologorū ex
perimenta; nullā figurā uires, nullāq̄
iudicia, figuris, n̄. iudicamus, quā nil ali
ud sūt, q̄ celum, seu cāli sic indiuisibili
liter se habentes. ¶ Similiter etiā si nō p̄
individuē, sed successiū per motū cā
logi cōtinuū, uis illa significādi aquirere
tur; nulla figura effectū futuro, pos
set esse causa, ex cōsequēti etiā nec signū;
quibusdā paucis casib⁹, exceptis, ut ifra
patebit. ¶ Itē sūmatur figura principiū, ue
lo instanti aut̄ i p̄ceptibili tpi corrīndētis.

de q̄ queratur, aut̄ huius figure uirtus (ul
tra istās p̄dictā) aliquāto tpe durat; aut̄ n̄
sed solū p̄ istans, si primū; eadē rōe q̄ co
cedis, idūvisibile uim habere p̄ tēpus di
uisibile; ad qd̄ nullā hēt p̄portionē, ea
dem coactus es concedere, q̄ idē p̄ maius
maiusq̄ tēpūs accidat, sūm figura signi
ficatis potestatē, & subiectā naturā, si se
cūdum sequitur, q̄ ad iūdicādū effēctus
per quod uolueris tēpus, opus erit infini
tas habere figurās significatrices, ifinitis
pūctis tēpūs illius correspōdentes. ¶ Si
diceret aduersarius, q̄ p̄ unam p̄t signi
ficata mille sibi p̄pīquās similiū, haberi
significationē. ¶ Cōtra negari tū nō pos
set, qn̄ i die mille salti figure erigēde esēt
itaq̄ difficultas, in ip̄osibile uerteretur.
¶ Itē sicut linea ex pūctis nequaq̄ cōstitu
itur; nec ex instantibus tēpus; ita nec ex si
gnificatiōibus istātū significatiōes tēpo
rū. ¶ Rursus nō mōrīs spiritualitatis est
radio, isensibiliū emissio, multiplicatio
& opatio; q̄ sensibiliū, īmo mōrīs, tāq̄
potētio, magis, n̄. a corporalibus cōdi
tiōibus aliena sūt, sed emissio radio, lu
cis; aut̄ uisibiliū color, spēz, i instanti p̄
ducūtur, ut i sumā nostra demōstrātū est
& i cōdē instanti opātū; qm̄ diafanū illu
minat, & uires alīs p̄fici faciūt, puta uisi
uā, piter ergo ifluētie. ¶ Adhuc p̄cipiū
q̄libet aut̄ ē cā inflūēs i principiatū; aut̄
causa sine qua n̄ possūt qua sequūtur eue
nire, ab utroq̄ aut̄ istoz, media, & fines
depēdentia habēt. ¶ Adde si principia se
quentiū dispositionē fuscipiat, lōge plu
res effēctus seq̄ possūt i natura, q̄ si n̄, iḡ
quā natura pluralitatē effectū itendat,
oportet p̄cipia significationē p̄dictā fusc
pere, cōsequitio apta, minor ēt, maior re
feratur, si quidē p̄cipia uim p̄dictā n̄ ha
beant, opus est stellaz, motus & actions
successiue disporere, in qua successione

QUESTIO

apparet consideranti respectu eiusdem p
tis terræ, minor effectuum dissimilitudo
aut pluralitas posse pducere: si quid, n. ex
figura ascendentis, xxviii, arietis gradus
initium esse sumpserit, per succedentes
stellarum motus & actiones, parum aut
nihil diuersum esse potest, ab eo: quod
per primū tauri esse cepit, nulla, n. iter il
la causag diuersitas appetit disponentiū
predicata: q̄ gradus unius, uel minuti, ut
poni pot in casu, quæ differētia, q̄m per
aduersariū nō sibi assumpsit significatio,
nem disponēdi, nihil pene diuersitatis af
fert. In sequētibus uero in oībus sūt pene
simillima. ¶ Preterea nō solū illud icon
ueniens sequtur extam pia distantia inter
unū & alterū ascendens; sed et iter ortos
eadem die: diue: sīsq̄ diebus id quidē mo
dicū tēporis, i quo nō similiter disponū
tur, quum i residuo simili mō se habeat,
nihil sensibile diuersum causat. ¶ Conti
nuo iūgitur si dicetur, p principio, par
uum tēpus esse tribuendū, contra, qua ra
tione pium hoc tēpus in futuras dispo
sitiones uim habere pot: eadem & i subdu
plo, & sub quatruplo, & sic in infinitū,
nec assignari pot causa, cur tanto tēpore
significationē aquirat, nō aut in duplo,
aut in subduplo, quatruplo, aut in subq̄
truplo. ¶ Postea nil aliud iconueniens
adducit in mediū, qui principii significa
tionē auferūt, q̄ q̄ causa non simul sit cū
effectu suo, quare nō bene capere possut.
ut pteritū supra futurū, potestatē habeat
aut iduibile supra diuibile, sed in idē
incōueniēs (si incōueniēs foret) incideret
qui pio tēpori, nō instati, uim illā tribu
unt, quātum ad causā p̄sentia cū suis ef
fectibus, quātū et ad utriq̄ patet eos nō
bene sentire, licet enī celū nō sic postea se
habeat sicut quom in iduibile significati
onem assumpit: q̄m figura mutata est.

supra tñ dictū ē, aliis mediis agere cā lū
remanēt, n. stellæ & significatores iidem
uires &c, quare nō ē corrupta cā, itaq̄ cā
li figura plus i uirū assumptioē requirit,
q̄ in actionibus in subiecta. ¶ Protinus,
si eiusmodi significatiua uis in istanti nō
pduceretur, aqreretur, & ilueret in sibi
subiecta; nulla esset cōplexio nisi tēpera
ta, nihilq̄ naturaliter sibi p̄priū seruaret
conseques ipossible, ergo antecedēs, con
sequio sic aperitur, nam q̄d caliditatis i/
duxit aries in principio, taurus sequēs re
mittit, & gemini succitatem; cancer uero
utrasq; & sic deinceps, similiter de stellis
dicendū. Nec obstat si dicetur calidita
tem actiūorem frigiditatem, q̄m saltim se
quitur, omnes cōplexiones esse similes;
itaq; de aliis p̄prietatibus quæ a cēlis sūt
ut superius ostensum est, quidqd, n. ab
una cā tribueretur ab altera aduersa aufer
retur & econtra. ¶ Est igitur dicendum
primo q̄ cēlum quasdam p̄prietates i in
stanti pducere pot, eque intensas sicut &
in tempore, patet hoc de radio sensibili
minus spiritali, tantū, n. itensum lumē
Sol in a diafanum in instanti pducere pot
quātum ipso quiscente, uel per horam in
fluente radios. Secundo dicitur aliud esse
in hoc influere, aliud uim influendi signi
ficatiuam sibi uendicare, in principiis au
tem, significatores aut om̄e uim influ
unt qua possunt influere; si subiectum ca
pax sit, aut uim significatiuam, & domi
nium, & potestatem significādi usurpāt,
aut simpliciter, aut s̄m quid, per totum
tempus aut per partem, totaliter uel par
tialiter, quāq̄ postea iuxta uim aquisita
influant.

¶ Ad rationes incōtratiū, ad primā dici
tur, q̄ stella diutius influens his modis
fortius imprimit. Primo q̄m diutius cō
trariis causis uim influxam, & pullantibus

resistit. Secundo qm̄ qnq̄ significatio finitetur, in istanti aquisita quæ tñ per pma nentia reassumitur. Tertio qm̄ nō semp̄ subiectū ydoneū est, omnē uim in istati suscipere, quare opus ē successiue islui & intendi, quāuis significandi & alterandi subiectū uis in istanti aquisita sit, ut dcm̄ est, & per hec patet ad primū responsio. ¶ Ad secundā dicitur, q̄ argumētū de insensibilibus isluētiis n̄ cōcludit, sed solū de qualitatibus primis actualibus quæ n̄ sunt ad ppositū, ille, n. a uirtualibus pēdent, que in instanti pduci possunt, nec cōcludit de potestate significādi in instanti aquisita; & si significator successiue īprimit. ¶ Ad tertia dicitur, maiore esse falsam Sol, n. in instanti ad hanc nel illā distantiā radios transmittit, similiter radii uisuales, ut apre demōstratum ē ubi supra, ad p̄bationē dicitur, q̄ argumētū cōcluderet, si eque intense simul i distās sicut in p̄pinqūm ageret, quod negatur sed conceitō toto, adiuc n̄ sequitur contra instantaneā significationē suscipiēdā ut in responsione ad secundā dicebatur. ¶ Ad cōfirmationē dicitur, primā enūciationem esse falsam quia tunc dispositiōnum essent dispositiōes; postq̄ forme accidentales sūt, itaq̄ in ifinitū pcederetur, ad alia patet p̄ predicta. ¶ Ad quartā dicitur, q̄ mensuratio illa, a principii figura dispoit, qualificatur, & determinatur, quare argumētū nihil cōcludit. ¶ Ad quintam negetur cōsequētia, qm̄ sequētes augentes sunt uel minuentes & qnq̄ sup̄ates, sicut ēt p̄ticularia p̄ uniuersalia superantur, ut Ptolemeus i secūdo quatriptiti testatur, figuræ quidem aliae p̄tiales causæ sunt. ¶ Ad sextam dicitur q̄ argumētū cōcludit in quolibet instanti significationē sumi posse, non tñ q̄ sumatur in quolibet instanti, sicut nec etiā

subiecta sunt infinita; quoq; significatio sumi possit. ¶ Ad ultimā dicitur, q̄ quātum ad uim significationis suscipiēde potestas stellæ solū in principiis sumitur, in aliis uero tēporibus, p̄tū in peruentu ipsa, ad loca significationis, uim habent ob efficaciā qua locus in principio sibi alsumpsit, siquā ēt aliā habēt significandi uirtutem, illa principalis nō est, sed aliis significatoribus a principiis elicitis, disponitur & cōtrahitur. Secundo dicitur, quodā in fluxus p tempus mensurando conseruari, quāuis nō nouiter aquirātur.

Articulus. ii.

¶ An figura īgressus Solis an arietem sit ea, qua de accidentibus mūdi iudicare debemus, ¶ Olis īgressum in arietē cōiter te, sicut netur ēē punctū, cuius figura de accidentibus mūdi iudicare possumus, quod sic rōe ostēditur. Circulus zodiaci (ut supra) principalior ē aliis, igitur eius pūctus potentior maxime obseruandus est. ¶ Item Ptolemei auctoritate & antiquo tenētiū q̄t uor pūcta obseruari debere, s. arietis, & libre/cancri, & capricornii, inter qua arietis pūctus principalior ē; qm̄ tunc ad zenith capitū nostrū ab equalitatē accedere īcipit. ¶ Item auctoritate Ptolemei, ca. x. ii. quatriptiti, q̄ ex Solis existentia ī ariete &c. Item auctoritate omnīū pene modernoq; eiusmodi īgressū obseruātes. ¶ Preterea signa ī primo mobili potētissima sunt, Sol autē inter astra, ergo īm Solis īgressū ī aliquā ista p̄tiū, accidentia inferioris mūdi cōpensari debent, inter bas autē duodecim partes principalior nostrum comperatio ne est aries. ¶ Incontrariū est expiētia, auctoritas, & ratio, Experiētia quidē: qm̄ nostri tēpo

Q VESTIO

is astrologi principia nativitatu^m electio-
nū/initio^m et alio^m habētes facile mul-
ta uera p̄dicūt. in revolutionib^m aut an-
nos mūdi semp ferme decipiūt: men-
tiuntur: & sibi & astrologiz scientia^m de-
trahunt. Auctoritas Ptolemei ipromptu
est. ait. n. q̄ttuor tropica puncta obseruā-
da esse i anni figuris: capitulo p̄allegato
q̄ quattuor aut puncta tropica, nil aliud
recte intelligere possumus: q̄ duo egnost^m
alia p̄cta/duoq̄ ab equatore maxime di-
stantia. sed nullū egnostalii arietis prin-
cipiū esse pōt in Sole. igi. nō sicut uerba
sonant) asserere debemus/ igrēssū Solis in
arietem. principium & anni figuram esse.
¶ Huic aut sententia rō suffragratur. nā
quū graduū ac minutog^m zodiaci sectiones
sunt in lōgitudinē latitudinē cōtinētē equa-
tori nō sint parallellæ: necesse ē/ q̄ q̄ sol/
p̄ centrū/ egnostalē ingreditur. in ariete
nō sit sūt in lōgitudinē. quæ cōsequitio sic
demōstratur. Suppono primo motū tre-
pidatiōis accessus & recessus octauæ sphe-
ræ. quē nō solū auctoritates Tēbit Hur-
bachii/ & omniū pene astrologorum opi-
nio cōfirmat: sed et expiētia deinōstrat.
nō. n. equales sūt maximæ Solis ab equa-
tore declinatiōes oēs in cancer. imo sensi-
biliter maiores uno q̄ altero tpe uel an-
no. qua minorē declinationē ab alterio la-
tere uersus capricorniū demēstrant. hoc
aut a nulla altera cā puenite pōt/ q̄ ab eo
quē obseruarūt antiqui/ motū trepidatio-
nis. si q̄s uero elevationē solis maiorē uer-
sus zenith nostrū & minorē. nō crederet.
experiatur: & iuenerit esse uerissimā. hoc
motu supposito: dicitur q̄ Sol sequens
motū istū. eclipticā octauæ propriā (qua
multi uocat ipropriam) exire nō pōt: hec
aut ecliptica octauæ. sub alia nonz eclip-
tica p̄cise esse nō pōt: nisi bis tū in p̄fecta
circulatione/ motus trepidationis. tūc et

p̄ iliusibile manet. semp̄ caput. arietis
octauæ a capite arietis i equatore in nona
per semidiametrū p̄uere circulog^m distat.
itaq̄ nūq̄ existens soli egnostio esse pōte-
rit in capite arietis nona. nisi bis in cōpia
to trepidationis motu qui septē milibus
anno^m cōpleri dicitur. in aliis. n̄ locis illi
p̄tis q̄n erit in ariete nona: cuius sectio
nō est in equatore sūt in latitudinē. nec illi
parallelæ. n̄ erit i arietē octauæ. ut aptū ē
si. n. Lunā aut aliis planetā i ariete sūt
rit in primo p̄cto. & latitudinē habue-
rit quicq̄ graduū. certū ē illā in equatore
nō reperi. qm̄ sectiones seu p̄tioes gra-
duū equaliter a polis zodiaci distant. nō
aut a polis mundi. ¶ Postea tunc maxime
Sol potens est in mūdo. & circa eius acci-
dētia: quom̄ magis idifferens est oī mun-
do. hoc aut euenit dū in equatore Sol re-
peritur. igi. &c. ¶ Deinde ille p̄ctus for-
tissimus est. in quo circuli potentissimi nū
gūturi: & se iterecat. quod capitū & eau-
dæ luminariū uires ostēdūt. sed in equa-
tore quotienscunq̄ Sol fuerit. zodiacus
octauæ equatorē iterecat. potentē circu-
lum. nō aut i arietis sectione ubi fuerit la-
titudo. igi. &c. ¶ Interea Sol in mundo.
maxime cordis similitudinē in aīli tenet.
sed cordis locus p̄p̄rius cōueniēs est me-
dium. centrū. s. igitur cōueniēter in me-
dio uirtus talis repit. hoc aut sub equa-
tore est. ig. &c. ¶ Item locus p̄p̄ri regi
cōueniēs medius ē: ob eius ad alia idiffer-
entiā. talis aut ē p̄dictus. ¶ Ex predictis
segitur. q̄ dictū cōe astrologog^m Ptolemei
quoḡ in. x. c. ii. quatrip. v. q̄ revolutio
est redditus Solis seu intiu^m reteratiōis. ad
idem. s. p̄ctū. nō ē ueris: nisi ad itellectū
p̄missū. s. ad eundē circulū equidistātem
ac mūdo indifferētem. nō enim contin-
git ad eundem punctū redire Solē: nisi
in septem milibus annis bis tātūmodo.

¶ Segitur secundo. q̄ astrologus ille qui equatorē iuestigare uoluit p̄ mediū equi distans a Solis maximis declinationibus theoricā & experiētiā ignorabat octaua & Solis motū. ¶ Segitur tertio. q̄ quām semidiameter paruōe cīculōe; eōq; ue locitas ī motu plene cognita nō sīnt; nec ēt an p̄diēti cīculi mobiles; uel īmō biles sīnt; si aūt mobiles ita q̄ p̄ zodiacū ferātur; ubi sīnt eōe centra; i deo multi plīci cā errare opus ēsset; sīm̄ eiusmōi cauſā uarietātē, & ob hoc ēt tutius ēst inē quātōrem querere īgressum. ¶ Segitur ul terius. q̄ uia ad inueniēndū p̄diētū Solis īgressum cōueniētissima ēst magni iſtrumenti exactissimi mediū.

¶ Ad rōes īcontrariū dicitur. ad primā. q̄ bis tantū in septem milibus annōe/ re periri p̄t Sol in capite arietis nona; non habens latitudinē quām uero latitudi nem habet, nīs equatoris maior ēst. ideo sub illo existentia solis querēda ē. ¶ Ad aliam dicitur. q̄ intentum p̄bat, ratio de quattuor punc̄tis obſeruādīs, equinoctiū ī enī tantūmodo ī equatore fieri p̄t. ¶ Ad tertiam iam dīctū ē qualiter dīctū Ptolemei itellēgēndū ēst. ¶ Ad quartam dicitur q̄ aries nona ī sua ecliptica potētior ēst; sed ī aliis locis cū latitudine, potentior ēst equator ob rōes p̄dīctas.

Articulus. iii.

¶ An figura īgressus Solis ī equatorem respectu habitantiū sub equatore; aut p̄tius respectu uniuscuiusq; regionis sumēda sit.

Idetur. q̄ respectu regiōis effica cior sit, quanto, n. aliqua uirtus uniuersalis magis contrahitur, tanto p̄fectior est. cōtinet enī quidq; cō tractū p̄fectiōis habet; & adhuc amplius p̄pria enīm īcludūt comunia, sed figura

respectu regiōis, huiusmodi ēst, ut patet igitur &c. ¶ Post hec nullus negaret si, guram respectu regionis si alteri cōtraria foret bonitatē uel malitiā remittere alte rius, ex hoc arguitur sic, secūda respectu regionis, primā remittit, igitur potētior ēst, cōsequitio tenet: nam a p̄portione mi noris īequalitas actio nō fit. ¶ Amplius totius uundi accidentia nō nisi acciden tia suā partium sunt, he aūt sunt regiōnes, igitur &c.

¶ Incontrariū arguitur per omnes supra dictas ratiōes, tunac enī solū ī differēns ēst mundo, ī medio, ī equinoctiali pun ctō, ī īterseptiōe zodiaci octaua & equa toris, quōm respectu habitatiū sub equatore, quibus equator ēst zenith, Sol sūerit igitur &c. ¶ Interea figura communis potior ēst p̄ticulari, ut supra & multis ratio nibus & auctoritatibus patet, sed figure regionū, sūt respectu alterius p̄ticularēs, ut patet igi. &c. ¶ Dicēdū igitur figura īgressus Solis ī equatorē ēsse efficā lissimā respectu habitantiū sub illo, deinde respectu regionis, deinde īgressus Solis ī arietem, quā figura (qm̄ parum a se distant) facile contingit, ut eundem signifikatorem habeat; ideo q̄nq; astrologi uera p̄dicunt; si uero cōtigerit ēsse discordes, & uarios habere signifikatores, effectus priog; apparebūt, tertia minuēte.

¶ Ad rōes igi, īcontrariū dicēdū ēst, q̄ p̄tētia illa p̄ticularis p̄ maiori pte ab uniuersali p̄cedit, quare: & si maiori minus addatur, resultansq; maius p̄dicto maiori efficiatur, nō p̄pter hoc minus additū debet maius appellari. ¶ Ad secūdā dici tur latitudines potentiaq; & resistentiaq; ēe diuersas q̄re frigidū ut qnq; calidū ut oīo remittere poterit. ¶ Ad aliam dicitur q̄ ultra p̄ticularēs figurās ēst una gene ralis potior que totius uim gerit.

QUESTIO

Articulus. iii.

Quot modis seu figuris de accidentibus mundi iudicari possit. aut pluribus uis. pluribusue figuris.

Pparet de mundi accidentibus nō

2 posse pluribus uis. aut figuris iudicari; diuersæ enim & contrariaæ causæ similē (nedū eūdem) effectū pduce re nō possunt. nisi forte una p se: altera p accidens. de quibus p accidē causis. nō ē astrologica cōsideratio; sed diuersas figuræ difficile est nō esse cōtrarias. & uarios nō habere significatores: quoꝝ unus esse etum quēdā pduceret: alter uero nō. qm̄ diuersas pprietates habēt: i.g. &c. **P**reterea accidentia mundi. aut bona. aut mala sunt. pticularia. s. ad sensū astrologorū superius datū. sed p eclipses nō possunt nisi mala iudicari. iuxta Ptolemei sentētiā in libro cētū uerboꝝ uerbo. xxiiii. igitur uia p eclipses nō est sufficiēs. **P**reterea Ptolemeus in quatriptito iudicare docet p figuræ quattuor pūctorū: licet pticularia. p lumiariū cōiunctiones & oppositiōes discernat: igitur aut nō sūt alii modi: aut unus alij minime cōpatitur: aut ipse insufficiēs est.

Incōtrariū ē Ptolemei auctoritas. pluribus ī locis. ubi diuersos modos agit iudicandi. qui oēs in numero tres sunt. Primus: per magnas cōiunctiones. Secūdus p eclipses. Tertius per figurā reuolutionis mundi. s. ingressū Solis in egnostialē. in libro centū afforisimorū uerbo. lxiii. pri. mū modū posuit. alios uero in quatriptito. Ponit ēt uerbo. xv. iudicādi modū p figuram dogmatis. quod de legibus humanis intelligi debet. ut greca translatio ostendit. q debilis est modus. **Q**uis aūt modus prior sit poteſtate. & efficacia. uidendum est. deinde qualiter se inuicem. modi p̄dicti plures cōpatiātur. & primo

a debiliōri inchoandum: qui p magnas cōiunctiones p̄ficitur. **D**icendū igitur superiorū cōiunctiones. magnas causare differētias. natura enī plēnq; ī corporali bus. quod in uno deficit in alio supplet. quum igitur tarde iungātur superiores: grauitate & potestate cōpēsabitur. **V**iterius Saturnus magnū ifortuniū ē. Iup. piter uero magnū fortuniū. quom ergo iungūtur: unus alteꝝ superat: itaq; signiſicandi uim aquirit: ab altero eandē aſſerendo. itaq; magnæ differētia effectū sequūtur. quoꝝ obſeruāde sūt. & iudicari per illas possumus. **D**einde quod plānetā iflūxit in principio. aut iflūxere cepit sua tarditate melius cōseruare & itendeſe pōt. huiusmōi sunt superiores. igitur. **R**ursus quāto maiori tēpore cōiuncta corpora manēt. tanto maiore effectū producūt. ceteris paribus. sed superiores nō pagi tēporis manēt ī eodē minuto. ut ſu. pra. ig. &c. **S**ecūdus modus. p eclipses eft. qui modus ex triplici caſa ſumitur. Prima qm̄ lumiariū oſtēſum eft cōiunctiones eſſe potiores. Secūda caſa eft nam quom eclipses ſiūt: tunc uere ſi m̄ lōgitudinē & latitudinem iuncta ſunt. ſed efficax cōiunctionio ſi m̄ utrūq; modū fieri debet. Tertia aūt caſa: priuatio lūminis eft: qua. ſ. nō nulla mala ſequūtur. qua de caſa nō mediocriter obſeruāde ſunt. he etiā eclipses per accidentis pdeſſe poſſūt quod enī uni obest. alteri prodeſt. ſicut unius mors alteri parat diuitias. nō autē per ſe. nam malū per ſe nō iuuat. **T**ertiū uero modus eft per anni reuolutio. nem: quam qdem Ptolemeus ſignificari uelle uidetur. nō unica figura: ſed quat. tuor. quis moderni. ſi m̄ aſcendētis fixio nem. comunitatē. aut mobilitatē. unam duas. uel quattuor figuræ erigāt. hec autem figura (ut ex ſupradictis patet) princi-

paliora quedā in mūdo comitatur. uide licet solem: primi mobilis pūctū circu li medii/zodiācum octauā illum interse cantem/zodiāco nonꝝ p̄p̄inquum. p̄t̄ culates quoꝝ figurāe/ cōiunctiones/ uel op positiones luminariū sunt: q̄bus uniuersales p̄dictē/determinātūr: quā cōiuncti ones & oppositiōes iter alias potētissime sunt. ut supra. ¶ Modo dicendū est, q̄s hoḡ trium modōe efficacior sit. dico igit̄ tut si (ea quā superius ostēsa sunt memo ria teneantur) opus est dicere. reuolutio nis figurā esse potiorē. eam. s. quā in eq̄ torem igr̄ssum ostendit. respectu eorū q̄ bus equator est zenith. nam huius figurāe/ causa potissime sūt in celo. s. sol. primū mobile/ equator/ uia solis in octaua. lu minariūcōiunctiones uel oppositiōes determinates āminiculæ. cuius significa ta potiora sunt. sicut etiā supra ostēsum est. luminariū figurās esse potiores. q̄ alio rum planetar̄. Post hanc seq̄tur lumina rium eclipses: que quāq̄ aduersa signifi catā decernūt: minusq̄ bona cōplectūtūr sunt tamen adeo potentia. aliaq̄ superātia. ut secūdū locum ottineant: superio rumq̄ cōiunctionē p̄cedant in uirtute. Tertius & ultimus modus/est superiorū cōiunctionum: ob predictas ratiōes satis potens. qui q̄dem. & si efficacia/ circa sibi subiecta/ceteris paribus/ elipsiū nō supe ret. p̄est tñ illis i multitudine subiector̄ ab illo patientium/ uel īmutator̄: bona quoꝝ & mala p̄ se p̄nōsticari p̄t̄. ¶ Cō sequēter aperiēdūm est quo pacto se inui cem cōpatiātūr modi p̄dicti. ut unus al teri nō aduersetur. qua in re dicendū est oportere oēs pensari. si enī ad determinā diis uniuersales/ p̄t̄culares figurāe regrun tur. multo amplius/ minus uniuersales (principatū certū tenētes) erūt obseruan dē. pariter si in anni reuolutiōibus p̄t̄cu

lares igr̄ssus Solis in signa/ p̄t̄cularesq̄ cōiunctiones respiciēde sunt ueluti augē tes/ aut minuentes effectū. s. m̄ sui qualitatem: qm̄ alias iam respiciēde nō esent postq̄ nec minuere/ nec augere possēt uni uersalis figura significationē. opus erit q dem alios generales modos p̄ncipalius intueri. si qua uero repugnātia significa toge repiretur/ eius (qui fortior est) uirtu tem p̄ualere teneatur. s. m̄ eius sup alterā sibi aduersam dominū. ¶ Ex q̄bus sequi tur. q̄ si quis alteq̄ modōe posthabuerit debile erit iudicium eius & fallax. ¶ Ex quo ulterius seq̄tur. q̄ plerūq̄ astrologo rum iudicia uana sunt. tum q̄ nō tot fi guras ante oculos tenent. quot idigent: tum p̄cique qm̄ p̄ncipaliore figura igno rant. ¶ Seq̄tur ulterius ex dictis. q̄ nō so lum tres iste figurae p̄ncipales/ a quibus tres generales modi sūmūtūr inspiciēde sunt: sed etiā eae āminicule oēs. erūt igit̄ omniū cōiunctionū superiore figurae a maxima p̄xima p̄cedēte usq̄ ad tempori iudicii p̄p̄iorē mediā uel minorē. qui bus maxima determinātūr. ut afforismō lxv. Ptole. testatur i centiloq̄. & ita de aliis alioꝝ modōe āminiculis figurae di cendū. quibus magna cū diligētia pensa tis: ardua p̄uincia iudicandi generaliter sūmi p̄t̄.

¶ Ad rōes incōtrariū. ad primā patet ex dictis qualiter repugnātēs figure s. m̄ alte rius dominū subsint. ¶ Ad secūdām di cētū est/ elipsiū modū/ ītensiua magnitu dine p̄ualere. nō subiector̄ multitudine aut generū effectūum pluralitate. ¶ Ad tertiā dicitur. q̄ Ptole. qd̄ in unolibro amisit/ in alio exp̄s̄it. nec iconueniēs est.

Articulus. v.

¶ An p̄ncipales aeris mutationes a lu minariibus uel ab altera causa sūmātūr.

QUESTIO

Strologi cuncti ferme putant aeris mutationem a luminaribus pendere; & in iudiciis suis alias causas post habent. primo. n. auctoritates ante oculos habent Ptole. & afferismo. lxvi. &. Ixvii. libri fructus docentis nos a luminaribus significationem eiusmodi sumere. Amplius continua experientia demonstrat, luminarii aspectus, picipue, cointunctiones ac puentiones. ut duobus diebus ante aerem mutantur, distantia. s. tali qualiter ceterae stelle nullum causarent effectum nullaque potentate habere demonstraret. igitur luminarii aspectus potentiores immo potentissimi sunt; itaque ceterae debiliores causae obesse non poterunt, quoniam in luminarii dispositiones aeris mutatio sequatur. Viterius ostensum est luminarium inter cetera potiora esse. igitur maxime dominatur corporibus. & p. sequentes picipue elementis. quoniam inter alia ignobiliora sunt, & imperfectiora. Preterea Luna maxime rebus corporeis humidis aqueis fluxilibus dominatur, ut supra ostensum est; sed elementa cuncta propter terram fluxilibus sunt. igitur. &c. Postea magis aerem mutari dicitur per nubes nubium & pluvias presentias, earumque absentiam; quaque alia, quatuor ad propositum pertinet, sed hec picipue lunae subduntur, patet in fluxu refluxuque maris, in fluminibus fontibus & similibus. Amplius ignea complexio Soli subditur, patet ita intelligebitis aquae lunae, aerea vero terreaque utriusque qualitatibus consurgunt, quare & venti ceteraque exaltationes calide siccique, complexio nis a Sole generari conuenies est; pariter caliditatem, & serenitatem: a luna vero vapores, nubes, pluvias, niues, & similia, ab his autem, aut ex his, omnis aeris mutatione consurgit.

Incotramus diligentius exptor, obseruatio est; quae pceptor meus. Cuius mibi aperuit.

ruit, quam in paucis elapsis annis, bis, tertio, sibi experientia pcepti, qualitate aeris assertis; precique potissimumque a tribus superioribus pendere. Ad cuius rei evidetiam di- cendum est, quae qualitates istas magis ab hac uel illa causa pendere, duobus modis intelligi potest: uno quidem modo, ut p. magis pendere, sepius, frequenter in tempore, cur su principaliter pendere intelligamus, itaque p. dubio aeris mutatio a luminaribus pendet, quae crebrius simul corpore uel aspectu iunguntur, quae tres superiores, tum rotae maioris uelocitatis motus; tum est ratione minoris numeri, difficultius, n. (ceteris paribus) tria, quae duo conueniunt. & sic ratio principaliter rem istam significant. Alio modo p. magis pendere, si intelliges fortius ac potentius qualitatibus istis aerem afficer, ceteris paribus, longioreque tempore, sic equidem aeris qualitates a tribus superioribus pendere dicendum est, non quoniam dispositi fuerint; sed quoniam, s. in eadem triplicitate oculi regni fuerint, quantoque melius dispositi, suisque potentibus uigorati, tanto potentiori modo in aerem impriment: quo casu parum uel nihil quippe obesse poterunt, luminarium aduersae significaciones, huius rei ueritatē docuit experientia anno salutis M.cccc. xci. in quo maxime uigebat frigiditas uniuersalis per orbē terrarum, eadem tempore Saturnus in capricorno, Iuppiter in cancio potens, Mars est in capricorno, non similiter potens, anno quoque M.cccc. xvii. quibus temporibus maxima siccitas uniuersalis cōperta est, Saturnus in ariete fuit, Iuppiter in sagittario potens, Mars in capricorno potens, simili modo operatur si duo in eadem signo: sed magis in duabus eiusdem triplicitatis aspectuque altero non obstante; quamvis minime faveat, licet lōge minus operetur, cui rei est rotetur, succurrat; & opitulatur. Cenū est enim

cūclos planetas q̄litas p̄imās uirtutes habere q̄bus elemētis & aliis dominatur ut supra. sed p̄ter luminaria. tria superiora potētiora sūt. & q̄a tardius circulant. tardiusq; zodiacū p̄grant. diutius eiusdē signi uires iſluūt & iprimūt in elemēta ac mixta. igitur q̄a tres sūt: & potētes. tardius simile q̄litas recipiētes atq; iſluētes ideo sic potenter iprimūt. in luminariis bus aut nō sic p̄dictē p̄prietates rep̄iūt. **C** Ad rōes igitur icōtrariū dicēdū. ad pri mā q̄ Ptolemeus eas cās ostēdit. alius nō reprobando. modus ēt iste ex dictis suis elici p̄t. puta aſforis. L. & Ixiii. **C** Ad ſe cūdam dicitur illud accidere ob ſpheras luminariū magnas de q̄bus ſupra loquitū ē. **C** Ad tertīā dicitur ob plura luminaria ēſt. potentiora. cui tū minime repugnat. tres ſuperiores ſecūdo mō. potētiores ē. **C** Ad quartā dicitur luna ſeorsum ſupra maxime p̄dictis dominari. cui nō obſeruit. tres ſimul potentiores ſint luna ſola. aut ēt ſole ob p̄aſſignatas cauſas. **C** Et p̄ hec ſolutio patet ad quintā. **C** Ad ultimā dicitur argumētū cōcludere oī illa a luminariis poſſe pendere; quod quidē cōceditur. cum quo tū ſtat tres ſimul ſuperiores. mō p̄dicto. maiore habere effi catiam & dominiū maius.

Questio. XLIII. de prin cipiis particularibus.

Articulus. i.

Can hoīs p̄ſcipiū nobis poſſit ēt notū. P̄p̄aret hoīs principiū nō poſſe nobis eſt notū. Princi piūm hoīs nō eſt niſi quoniam hoī incipit eſt. ſed tūc incipit eſt. quoniam aīi intellecti uis in materia iſfunditur disposita. de foris

effectiue. I. ueniendo: iuxta Aristoſenē tiam. qm̄ tūc hic hoī eſt. & nō imediate ante ſuit. ergo hic incipit eſt. in qm̄ p̄missi p̄poſitio resoluturi tale aut̄ principiū penitus ignotū eſt. nec experientia nec rōe. nec auctoritate p̄cipi p̄t. ig. &c. **C** Postea cōceptiōis figura haberi nō p̄t igitur &c. antecedens autem ſic deducitur. nam ſi haberi poſſet; aut hoc eſet. p̄tum coitus obſeruādo: aut p̄ uiam natūritatis. ſicut & natūritas p̄ coceptionem cognosci putant: iuxta cōter operantū ſententia. ſed uterq; modus iſufficiens ē. quod ſic oīditur. primo quidē. q̄s multe res eſt ſtodiēt: aut quis eſt ſtodiēt ipoſ eſt. Secundo auctoritas Ptole. uerbori Li. libri fructus nō eſt ad p̄poſitū. qm̄ in greca lingua. ſic habetur. ubi eſt luna in natūritatis tēpore. illud ſi ḡhū aſcēdebat in coceptione &c. Codicibus uero greis fides adhibendā ē. quū tēporebus Ptole. in alexandria lingua greca floruerit poſteā longo tēpore: & apud iōdū librū fructus ediderit. **C** Deinde principiū exiftus ex utero haberi nō p̄t. igitur nec p̄ ipſū iudicari. nec coceptionis figura per illud ſumū: aſſumptū ſic declitat. qm̄ ſi ſic aut hoc eſet p̄ uiam cōceptiōis. aut p̄ iſtrumenta ſolis uel alia: ſtellāz altitudinē meſurādo. ſed nulla p̄dicta ſufficiens eſt. ig. &c. antecedēs oīditur. primo p̄ pte prima. primū qm̄ cōceptiōis initū habe re nō poſſumus ut oīſum eſt. deinde qm̄ cōceptiōis exordiū. p̄ natūritatē cōp̄hēditur. ut aduersarii aſſirmāt. ergo natūritas notior nobis eſt: notius aut̄ p̄ ignotius cognosci nō p̄t. Postremo. qui ſimul cū alio cognitū. nō eſt per illud cognitū. oportet. n. p̄missis p̄ cognosci cōclusionibus. **C** Secundo patet nō poſſe p̄ iſtrumenta ſcali figura cōphēdi pluribus de cauſis. prima. ex pte iſtrumento ge ipſectionis

11

Q. VESTIO

posito, n. exactissimum esse instrumentum, nō potest defectu carere, primo qm̄ in eo nō muta nedum secunda apparere possit, sed infinite modica distantia figura significatio nē qm̄ quārat, patet inter finem & principiū potestatū p̄dominatō, Horologia uero astrolabio imperfectiora esse nemo dubitat, & ita de reliq̄s, ¶ Ulterius aut instrumentum est p̄uū, & sic gradus uix possunt discerni, aut magnū, itaq̄ umbra uel radius nō habetur nisi cōfusus, ¶ Se, cūdo qm̄ uia qua dicitur solis in astrolabio, ecliptica est nona; sub qua sol minime defterri potest, ob motu trepidationis ut supra patuit, solū, n. in septē milibus annoꝝ fere simul esse possit; aut una sub alia; quomq̄ sic iunguntur nibilo tēporis p̄manent simul; sed solū indiuis. bili per manētia, sic igitur p̄dicta differētia notari nō potest, ¶ Secūdo principaliter idē ex parte celoḡ ostēditur; qm̄ cāli differētē specie, nō tm̄ numero, uariam materiā p̄portionē sibi uolūt, & quātitatē, sub extensione eadem, itaq̄ diuersa raritate aut densitate afficiuntur, sicut ēt stella pars dēfior orbis sui, ab Aist dicta ē, quo posito, uisibilē radiū frangi necesse est, sicut in uirga (cuius medietas in aqua sit, altera uero in aere) patet euēnire; alibi igitur q̄ appareat situātū astra, ¶ Item radius per mediū densius fortificatur, ob eius reflexionē ac multiplicationē, cāli autē densi sunt; quia solidā substantiā, ut supra, ¶ Preterea idē ostēditur de stellis, aut luminaribus, p̄p̄ ouiz ontē per. xv, uel circa gradus, tūc, n. ob uapoꝝ elevationē a terra, sit sp̄ē reflexio, qua re cōtingit lumina ria sub terra existentia uideri ambo sc̄ut uasis fundū ī certa distātia nō uisū, ob lateris ipedimētū, si tū aqua, uas ipleatur, uidebitur quippe, ac si in aquā superficie locatum ēt, tūc igitur diuersa (ab ea

quā sensu p̄cipitur) erit altitudo, ¶ Rur sū si per viam cōceptiōis natuitatis p̄t̄ c̄ipiū haberī posse, aptissime inde seque retur, duos hoīes sic nasci nō posse, ut per decimā p̄tem horā, unus post aliū oriat, tur in eadē n̄ urbe, ubi nullā notare posse, sunt differētia longitudinis, aut latitudinis, aut poli eleuatiōis, hoc tū quōtidie experiri posset; qui partus in urbe magna obseruaret, Oriātur igitur tres hoīes in, a, b, c, p̄nctis in una quarta horā inclusis, Et altera expte Socrates oriat, in, a, p̄u, cōt̄o sed putatiua natuitas eius astrologo offeratur, p̄ horā distans ab, a, figura, quā tur igitur an huius principiū p̄ cōceptiōis uiam cognosci posse, dicent, equidē astrologi, q̄ si sic, patiter idem coacti sūt p̄dictū ascendens in, b, c, p̄nctis, ortis assūgnare, q̄d icōueniens & absurdū ē, ¶ Postea sit fetus ad ortū disponēdus disposi tōnibas, ut, centū, queratur deinde an medicinā īferiorūq̄ cāḡ dispōnes p̄dictā riuari possint; uel ne, si nō, igit, agentia p̄ticularia suis passis cōuenienter applicata nō agent, quod est cōtra omnē phiam, si sic, iuuetur igitur p̄cās p̄dictas ut duo, et arguitur sic, a, fetus prius erit dispositus ad ortū p̄ decimā horā, exēpli gratia, be neficio medecine; q̄ sine illa fuisset, igit, p̄ decimā horā orietur ante, sed in eo tempore luna ascendētī natuitatis & cōceptiōis nō cōcordabit, nec ecōtra, patet qm̄ post per decimā horā, cōcordes fuissent, igit, quā multis de causis p̄ticularibus iuuari ac impediri posse, patet p̄ oēs natu rales, nō naturales, & preter naturā ī medicina scientia discurrendo, igit, p̄dicta uia inefficax est omnino, ¶ Interea iunge si sic, ut p̄dicta rō cōcludit, medicina be neficio &c, seq̄tū p̄ emplastri appositio nē, aut alterius medicina applicationē, hominē ditari posse, miserrimum fieri,

naturali morte perire: apudarit suffocari: & ita de cunctis aliis: quæ p natuitatis figuram in modo hauriuntur. pter etiā celorum naturalem ordinem. patet si accelerari atq retardari pōt natuitas.

CIn cōtrariū cōclamat oēs astrologi. Ex periātiaq cūctis obseruantibus affirmat: quū facile (mediocriter introductus astrologus antiquoq laboribus) multa ac miranda futura p̄dicat, quæ res minime sic se haberet. Si principiī figura ignota fuisset mibi quidē eiusmōi rege fides nō est. sed apta sensataq scientia. extant cōplures, uiuūt adhuc, quibus astroge uires genitūtis quibusdā mediātibus aperui. unū silētio p̄tereundū non est. certiorē fecit uirū suum. mulier quedā amici absētis uxor se citius paritaram: quare ut rediret roga bat. respōdit amicus astrologia preditus (qui iam horā coitus obseruauerat) nō ē opus cara uxor reditu meo. nam usq in talem diē talēq horā nō paries. tūc tñ paries masculū. & ita rei ueritas fuit.

CRespondeo. i materia ista duplēcē personā induere uolo. uidelicet ueritatē huius rei aperientis: & deinde rōes incontrarium euacuantis. quas sic inter se differre placet. ut quom ueritas apietur: sic sententie p̄ferentur. ut solū astrologiā uenētates capere possint. quom uero ad argumēta i opositum respōdebitur: hoc tantummodo cōtentus ero. ut rōis uis euacetur. enodetur. absoluatur. **C**Quātum ad primā. dico cōceptiōis principiū. atq natuitatis posse cognosci. conceptio. n. sumi debet. hora casus feminis. & supple retentionis. in matrice. qui casus atq; retentio triplici via cognoscitur. prima ex uirge a matrice suctione. secūda ex accidētibus mulierum. puta sensibili similitudine. uomitu & similia. Tertia per uiam natuitatis. ut infra palam fiet. **C**Natuitas

quoḡ pluribus modis manifestatur. Primus est per astrolabiū pfectū. aut aliud instrumentum lineis uisibilibus usum. Secundus est p perfectū horologium. cui credimus nubilo tempore. Tertius est p directiones & pfectiōes. quo nō solū pūnūtia ferme figura principiī noscitur. sed illo alii modi moderatur. Quartus est. per ammirodar. quāuis modus iste q̄nq deficiat. ūde nec solo uti debemus. Quintus per uiam conceptionis. qui afforismus Li. ī arabicā Irām a Ptolemeo tāgitur. **C**Ex omnibus his modis tutiores sunt primus & tertius simul iuncti. per astrolabiū nēpe perfectū. gradus p̄cisus sūmī q̄ facile pōt. possunt ēt & minuta cōprehendi. & hoc a quibusdā obseruatum est atq; pfectū. sed per directiones & pfectiōes ad certā mensurā pueniri potest. Omnia tñ faciliā sunt & aperta p̄ter ultimū. Pro cuius noticia aduertēdū. q̄ Ptolemei līn gua p̄pria greca fuit quæ in alexādria eius patria uigebat: ideo putādū est rationabilius i greca edidisse libros ī arabica. eo p̄ fētīm. q̄ apud rodum scripsisse afferitū dubiū est aut apud astrologos. qbus codicibus magis fides adhibenda sit: sed tēnēdū est q̄ grecis: uerq̄ qm̄ in codice grecō afforismus. Li. de signo non de gradu loquitur. ideo cōsiderandū. q̄ sententia illa de gradu ascendētis & luna loco i natuitate: in conceptione cōmutatis. hermetis fuit. & Mercurii quæ uel a Ptolemeo ampliata. p̄ signū uerificata fuit. ut Irā incorrecta est. sed siue hermetis. siue alterius prius extiterit ab arabicis latinis quoq̄ experientia cōprobata est. quāuis nō a multis itellecta. **C**Aperiēdā igitur hic plura sunt. modo tamen ut astrologiā aduersarii rem istam nobilem attētione dignam nō capiant. quam ob causam fieri potuit. ut uera existente graduū p̄

Q. VESTIO

mutatione: per signū duntaxat fuerit expressa. Primo igitur opus est, ut natuitas hominis sic cōprobanda, uolenta, nō sit a casu, uel libera uolūtate pendēs, uerbi gratia p̄cussione incisione & huiusmodi: nec etiā septem, aut undecim mensiū, ex quibus elice sententiā nō esse necessariā, sed in pluribus eueniētem, quēadmodū etiam cōtere pene astrologice sententia. **C** Secundū necessariū ē. q̄ nō gradus ubi luna est intelligi debet; sicut pleriq̄ p̄tāt astrologi, sed locus, quibus uerbis in arabico reperitur exp̄ssus afforisimus. locus igi, lunæ erit in ascendentē, quāuis alter gradus in ecliptica cooriatur, ab eo in quo est, quom latitudinē habet. **C** Huc usq; attingunt moderni, sed illa quidem nō sufficiūt ad ueritatem iueniendā, sed duo alia oportet intelligi, quæ generaliter aperiam. adeo ut amatoribus astrologiae nō difficile cognoscere ualeant. Primum igitur est, q̄ ratio cur luna dominiū tale in natuitatibus habet, est eius efficacia: quā supra ostēdimus: & qm̄ rebus humi- dis p̄dominatur: sicut sunt omnia, quæ oriri incipiūt, & qm̄ maxime corporibus assimilatur. ob eius augumētū & decre- mentū: & quia uegetatiue parti multum dominatur, quæ in ortu hominis potens est ualde: contra sensitiuæ & intellectiuæ cōditiones. Ex his argue sic, possibile est lunam adeo debilem esse tempore cōcep- tionis, aut cōbustione, aut parte zodiaci aut loco figuræ, aut maligna qualitate stellæ (cui iuncta est) affecta. q̄ uim istā si- gnificandi proculdubio deponet. uerfa uice etiam planetam alium reperiri, adeo ad uitam tuēdam &c. bene dispositum: puta fortuna ī domo, ī angulo, uel ascē dens respiciens amicitie aspectū. & sic de aliis p̄testatibus suo modo, ut uim illā quam luna sibi uendicat solet plerumq;

alter intercipiat, qui loco lunæ sumēdus est. & hoc uicibus pluribus expertum est directionibus & p̄fectionibus postea cō- firmatum, sed nō tantum ascendentis angulum discurrere experiri oportet, si- cut ī greco habetur uel eius oppositum. **C** Secundū est, non tantum Luna uero motu suo consideranda est: nec tantū me- dio motu, sicut plerumq; faciunt cōplu- res: se utroq; uti oportet, qualiter autem hoc fieri debeat, & si ab aduersariis diffici- le est cognosci: non tamen a peritis, que- re igitur & inuenies talem, inter se cōcep- tionis & ortus figurās, habere dependen- tiā, ut simul cognoscere possint. & una ab altera/concordantia media. Patet igi- tur ex dictis astrologis modos nō deficere quibus hominis principium, ortus, atq; cōceptionis cognoscant. **C** A rōes incontrariū, ad primam cōcedi- tur, q̄ illud ē principiū esse hominis: nō fieri hoīs; nec principiū quo q̄ se uiuere incipit, quæ duo principia, ut in sequēti capitulo patebit ab astrologis obseruan- da sunt, sicut patet de primo lapide proie- &c; de primo ligno subposito ī constru- ctione domus uel nauis, & nauigationis initium, aut habitationis. illud, n. obser- uatum principiū, est fieri, nō rei facte pri- cipium. **C** Ad secundā patet per supradi- cta: quot modis haberi possit. & ad aucto- ritatem Ptole; dicitur, q̄ siue gradū siue signum exp̄sserit, ī gradu uerificatur & minuto, sed nō semper ppter ea, quæ ob- esse possunt supius enarrata, ī cōditioni- bus requisitis. quare tūtior ē modus per instrumentū: nisi per directiones & pro- fectiōes uerificetur, quæ per natuitatem sumūt, nec ēt obmissis quæ ultimo lo- co dicta sunt uerificatio iuenerit. **C** Ad tertiam similiter dictum est, quot qui- busq; uis noscatur genitura, quare negā-

dum est assumptum. ad eius probationes respondeatur ad primā, q̄ initium cōceptionis haberi potest, ut dictum est. Dein de q̄ per natuitatem cognosci potest; si, cut contra natuitas per conceptionē. ubi aduertendū, q̄ non sic unum istorum p̄ alterum cognoscitur, ut uno prius cognito, ad alterū cognoscendum accedamus; sicut supponit argumentum; sed sunt simul cognita, sicut etiā correlativa simul sunt naturali intelligentia. cognoscūtur aut̄ per eos̄ concordantiā. tantum utriusq; figuram mutādo, ut cōcordes simul appareāt. sicut si duo ambulātes nō quiescentes se iuicem aspicere uellent. uerum qm̄ p̄dicta concordantia, aut non sine cōcordantibus haberi pōt, aut ipse res concordantes est, ideo p̄prie ad utriusq; notiam, utrumq; p̄dicto modo cognosci oportet. Ad postremo aduictum dicitur q̄ simul cum alio cognitum ē etiā per illud cognitū, licet non tanq; ab adequata causa. Ad ei quā de instrumentis adducuntur, ad primam dicitur. q̄ non deest modus per astrolabium cognoscendi minuta. Ego uero instrumentum confeci, quo usq; ad. v. secunda distincte percipiebam, minuta quidem cognoscere facile est. Sed his qui modum istum nō habent magnorum instrumentorū, directiones & p̄fectiones suppleant. & ita de horologior correctione dicendum. Instrumenta quoq; magna nō umbra, nec radio medante p̄ficiuntur, sed uisuali linea. Ad aliud qd̄ de eclipticā non & octauā distantia obicitur, dicitur differētia illā nō esse sensibilem nisi in principiis, ubi p̄dō minatores mutantur, quo in casu, ad duplēm figuram cōfugiendū ē. Ad alia expte cēlo, dicitur. q̄ etiā uaria raritate & densitate in cēlis concessa; adhuc nibil concludit argumentū, quoniā reflectū

tur & frangūtur radii, quom, s. sic diuerse rara aut densa media, nō sunt sūme diafana sicut cēli; sed si sūme fuerint diafana, minime illud accidit; contingit autē certum corpus densius magis diafanum esse, sicut adamas aqua densius est, & magis transparens. & per hoc patet ad sequētem rationē solutio. Ad aliam de stellis prope orizontem respondetur altitudinem debere sūmi a stellis ī medio cēlo uel p̄p (quātū fieri potest) existentibus. nam ut recte cōcludit argumentum altiora apparent astra prope orizontem existētia, magis uel minus ī in uapogeū torum densitatem & multitudinē, sed si cōtigerit a sole sūmi oportere ī die, opus est astrologū uapores considerare, ac p̄ pinquitatem ad orizontem; & ī exigētiam aliquid altitudinis amouere, quā res quiacerta non est, idcirco ad p̄dicta presidia cōfugendum est. Ad aliam sequentem dicimus apertissimum esse, nō in quocunq; pūcto oriri posse hominem in uita mansurum, nec est contra phyllosophos; sed supra phō, uires, uel saltim ultra, nec cōtrariū experiri potest. si quis etiam natuitates urbiū magnas obserua uerit cōpieret in quibusdā pūctis cōplures nasci, aliis aut̄ horis nemine, sed si p̄dicta aduertatur, palā erit, qnq; minorē distantia temporis in putatiua natuitate iudicium impedire. Ad aliam de dispositione fetus dicitur casum admittendo, sed dicitur, q̄ ex illis centum cēlum influunt nonaginta, gratia exempli, quare, licet decem ex parte inferiorum cūfarū requisita adsuerint; & ulterius qnique & quinq; non cōcurrente influentia uirtutis nonagita, nil fructus afferēt, medicina uero tūc profund. quom influentia concurrente inferiora deficūt. Considerandū tamen posse fieri, ut influentia

QUESTIO

cedens uim suā impresserit; ubi deficien-
tibus inferioriōē dispositionibus, nō est se-
quuta genitura; Postea uero coadiuuati-
bus causis inferioribus fetum educere sus-
ficiunt. sed raro in uita permanebunt, ut
sepius oculis cernimus. ¶ Ad ultimam
dictum est, quo pacto inferiora prodeſſe
possint: quom s. celeſtis influentia non
deficit, aut eius uirtus, a qua fortunia u^l
infortunia pendent, sed ad maiorem itē
ligentiam ulterius dicitur, q̄ si quis libe-
ra uolūtate, aut fortuna (nō dico casum
si p̄ casum fortunā itēligamus) fetus ui-
ex utero educeretur in aliquo pūcto, ubi
aliqua ſufficiens cōcordantia partium cē-
leſtium reperiretur ad nati uitam tuendā
ex arbitrio hominis felicitas pueniret. nō
quidem per ſe; ſed p̄ accidens, ſicut etiā a
periens fenestrā, cauſa eſt illuminationis
medii, p̄ibens remouēdo, ſed ſicut Sol
aerem, aperta fenetra, per ſe illuminat.
ita celū, per uim ifanti extra hacto, fortu-
niū uel ifortuniū p̄bet. Si obiciatur, igi-
aliquo modo predicta a libera uolūtate
dependent, conceditur, ſicut etiā & hoīs
plantatio, & potius iſto q̄ illo tempore,
ſicut etiā eleſt ionibus iuuari poſſūt ope-
ra ſtellarū, ſicut per optimū agricultorū.
ut aſforiſmo, viii, libri fructus habetur.

Articulu.ii.

¶ Quā figura potior ſit cōceptionis uel
natuitatis.

Idetur figuram conceptionis p̄ſta
uere figurā natuitatis, ſupius, n.
oſtentum eſt a primo principio
extera dependentiam ſumere, ſed concep-
tionis principium primū eſt, igitur alia
puta natuitas &c, ab ea pendebūt, & ex
consequenti potior erit. ¶ Amplius, for-
tius e quod ſuper essentialia & coessentialia
ſignificationē habet, q̄o super accidē-
talia ſicut eſſentia & quā ſibi propinquā
ora ſunt, potiora ſunt accidentibus, ſed
conceptionis figura ſupra corporis com-
plexionē, cōpositionemq̄ elemēta, mē-
bra, humores, ſpiritus, & per cōsequens
operatiōes, ſexum, eſſicaciam habet; quā
eſſentialia ſunt homini, aut coeſentialia.
figura aut̄ ortus ſuper diuitias, amicos, in
imicos, fratres, filios &c, uim habet, quā
quidem accidentalia ſunt omni nato.
¶ Preterea principiū ſolū ſupra principi-
atum uim habet, ſed in cōceptiōe princi-
piatum eſt corpus nō homo. I natuitate
iam incepit etiā homo, igitur ſolū anime
infuſio obſeruandā eſt, pro homīs prin-
cipio.

¶ Respondeo dicēdo, q̄ tria ſunt homi-
nis principia. Primum eſt principium
fieri eius, & hoc eſt ſeminis in matricem
emissio. Secundū eſt eſſe homini facti, &
hoc ē anima, intellectuā, iſuſio. Tertiū
eſt exitus ex utero, in quo natus p̄ ſe, nō
in alio, nō ueluti alteri annexum uiuere
incipit, & mūdum incolere, quoq̄ triū
mediū, s. anima, intellectuā, introductio
nis, nō eſt obſeruādum, quod ſic ostendi-
tur, nam anima, introductio a primo pri-
cipio pendet; qm̄ ſm̄ materiæ dispositio
nem ad formā ſuſcipiendā, forma itrodu-
cit, ergo ſm̄ p̄dominato, potestatē
una cū inferioribus agētibus, uario mō, ua-
rioq̄ tēpore, materiæ disposita erit, predo-
miatores aut̄ fieri hoīs & p̄uie dispositio-
niſ materiæ, a cōceptione ſumūt, itaq̄
ipſius anima, introductio ſiniſ generationis
eſt, quoniam ſiniſ generationis eſt forma
principium aut̄ fieri eſt dum factum non
eſt, qm̄ quod ſit nō ē, primo primi natu-
raliū Arist, poſtq̄ aut̄ homo ē in uentre,
adhuſ, nō tanquam indiuiduum, per ſe
existens uiuit, ſed ueluti alteri annexum
Quom uero ex utero exit, iam mūdum

in colere, & p se quoddam ab aliis distictum esse incipit; quo i est unius & indiuidui propriu, ab ipso igitur principio que sequuntur sumenda sunt. Restant ergo duo hominis significativa principia. primu. s. conceptionis, quod ut deductu est, & compositionem, & ea que sequuntur ad ipsam disponit, & compositionem & sexu, & alia que ad corporis dispositionem sunt necessaria. natuitatis uero principiu ea mensurat, que homini completo & p se uiuenti annuntiatur, sicut sunt que uita accidentia comoda vel incomoda. Quoniam uero forma in dispositionem materie introducit, & ab eisdem, uel similibus predominatoribus materia completur disponi, a quibus disponit, ideo opus est principiu animi iustificationis, principio conceptionis corindere; & illi simile esse. quare si quis figuram illam uidere posset, pculdubio simile aut in signis, aut stellis, aut utriusque iuenerit priori, sed qm postq esse cepit homo, nō statim posset in uita per se permanere; nec suas operationes p se perficere; nec natu metu covenies sibi reperire; nec contrariis corrumpentibus resistere; ideo opus fuit in uentre membra & complexionem & alia fortificari quibusdam aminalis, que fortificatio nō nisi p similes qualitates similesque significatores perficitur, quare opus est predicta tres figurae similitudine & coiformitate habere, inter se, & hinc est q effictu quorundam unius figurae prior, p altera iudiciu sumimus. sicut per natuitatis figuram sexum effigiemque significamus; sed qnq; ueritate detinere possut, hac etiam de causa Ptole. ca. vi. tertii libri quatri. sexum uenius cognoscendum p conceptiis figurae asserunt. Consequenter iustigandu est, qd isto principio, potius sit, dico igit, qli et in uentre homini essentialia consequuntur; quia tñ predicta essentialia, p acciden-

taliam disponuntur, limitantur, augentur, minuantur. quis n. robusta complexio temperata uel sanguinea a principiis generatio nis contahatur; p egritudines, uulnera, causas, paupertatem, carceres. & huiusmodi complura p natuitatis principiu conse quita i debilem mutabitur, morsq natu citius occupabit, & sic apertu est a natuitatis figura, nō nulla determinari; q p primam conceptiis conse quita erat, hac igitur causa, secunda plurifacienda est. Ad de q nō nullum natuitatis principiu significatiuum est que p priorem conceptionis figuram nullo pacto significari, aut determinari possunt; nō eni pot i diuitiis paradi conceptio, nō in fratribus, nō i filiis, nisi forte ut sequenti similis. igitur pelle iustum est natuitatis principium.

Amplius moralibus, uita miseria est, nisi ea que ad felicitatem attinent conse quatur; qre magnanimi uiri morte, misere uita pposuere, eiusmodi aut sine quibus nō contingit hominē esse felicē, potius per natuitatem q p conceptionē adipiscuntur aut saltim uariari contingit, raro, n. essentia, tialia membra ceteraque predicta deficiunt, sed sepius alia fortuna bona uarietate suscipiunt magis attedēda. Ulterius ab astrologis pponendū principiu est, quo futura magis i suis casis pruderi possunt, plura magisq uaria, sed p conceptiis figurā pauciora, qua et pterita sensu prepta, minusq uariata noscuntur, p natuitatem uero infinita comprehendendi possunt, sicut infinita unius possunt accidere, igit, &c. Ceterum uitam bonam iudicant omnes cuius est finis bonus, malum uero cuius malus, sed eiusmodi finem per natuitatem, nō sic autē per conceptionem percipiemus, igit, &c. Postremo, ea figura p quā plus temporis, & notabiliorū operationū est significatrix, potior est astrologis, sed natuitatis ē

Q. VESTIO

huiusmodi, qm tempus in utero post habetur, soluq annotatione digna sint per totuq residui uitæ spaciū: quæ post natuitatem eueniūt. ig. &c.

¶ Ad rōes icontrariū dicēdū. q a principio ea sequētia disponūtur, que illi principio attinent: quecā ab alio fortiori significatore nō itercipiuntur. sed non sic euenit i proposito qm natuitatis figura illi p̄est, ut dictum est. ¶ Ad secundam iam dictum est quo pacto, prima per secundā aut potius tertia figurā contrahatur. &c. ¶ Ad tertia dicitur. q cōceptionis figura p̄t super hominē. qm homo principia tum est. nō corpus, quia homo est quod sit. nō corpus cōpositū. n. p̄prie sit: non materia, quā dicimus corpus. nō formā corporis actū. Dicitur ulterius. q licet iam fuerit homo: nō tñ prius per se uixit quod est ratio illi principio significandi quatenus autem anima infuso nō sit obseruāda: nec obseruari possit dictū est.

Articulus. iii.

¶ An egritudinis principiū accidētium eius significatiū a sensibili lesione/uel a sensata lesione/uel ab accubitu sumi debet.

pparet egritudinis principiū nō a sensibili lesione sumi debere. tunc, enī sumendū est, quom q̄ a sanitate discedit: ac si quis equum amitteret pūctū quo amisit quereremus. sed hoc est sensibilis lesio/aut neutra disposiatio s̄m medicos. nō sensibilis lesio. ig. &c. ¶ Item sensibilis lesio est quādo sensitum. sed ob multa impedimenta p̄t quis piām diu egrotare, nec tñ sentire lesionē patet in epatis pulmonis & aliq; mēbro rū egritudinibus. patet ēt id contingere posse ppter sonnum/dolorē/gaudiū cu/isp; alius. ¶ Demum ab accubitu i lecto

principiū sumi debet. ig. nō a sensibili lesione, assump̄tū sic palam st. nāni tūc de ifirmo iudiciū sumi debet, quom homo que ad sanū p̄tient relinquit: & in manib; aliq; deuinētum se prebet: & que ad infirmum attinent consumat. sed hoc sit quom lectum ingreditur.

¶ Contrariū ostendit a ptissime. ab eo principio significatiua potestas sumi debet, a quo ēt creticī dies egritudinis iudiciū sumuntur. hec intelligentib; manifesta est, sed creticī dies a sensibili lesione sumuntur, ut infra ostendetur, utq; oēs medici sumunt, ergo. ¶ Iterius de egritudine, quidem iudicium sumi rō potest nisi quom ipsa esse incipit, quod principiū est suū fieri: prius aut neutralitas fit, ad sensum astrologorū, sed egritudine tunc esse incipit quom sensibilis lesio in operatiōibus icipit. ig. &c. maior aperita est: post q̄ per principiū sequētia iudicamus minor ē nota, qm n̄i aliud egritudine est q̄ dispositio, qua imediate operatiōes uiui corporis lese sensibiliter prouenient. licet quidā esse fixum: & nō ad placitū remoueri posse addant. ¶ Item egritudinis figura ab aliquo sequētū principio sumi necesse est, aut ab infirmi iudicio: quo se esse ifirmū iudicat, aut ab accubitu in lecto, aut a sensibili lesione, sed neutrū duorū primorū, igitur tertiu principio est obseruāndum, cōsequētia nota maior patet, qm nullus aliis a p̄dictis ab auctoribus sumendi modis assignari solet, minor agitur, primū ut nō ab ifirmi iudicio, qm apertū ē ob multa egrotum nō se iudicare ifirmū anteq̄ moriatur, patet ob somnū, ob apoplexiā, epilepsiam, melācolicos spūs, & accidētia aī. eius ita q̄ egritudinis n̄ posset principiū sumi, q̄ p̄rude ē, neq; etiā ab accubitu accipi debet, nam sepius accidit ifirmum mori anteq̄

tribiculum torumq; ascendat.

¶ Ad rōes in contrariū. ad primā negetur maior: negetur ē similitudo, ut p secundam rōnem p ueritate, aptū est. ¶ Ad se cūdā dicitur negādo maiore, qm̄ noīa terminata in bīle aptidinē dicūt nō actū. unde sit aliqd esse sensibile, & nō sensatum. ¶ Ad tertīā negetur aliuptū. ad pbatio nem cōceditur prima p̄s maioris, & diciatur q̄ quom q̄ sensibiliter in opatiōbus ledi incipit, quā sani corporis sunt relinquit, cetera uero quā in maiori addūtūt accidentalia sunt, ideo nō curanda.

Articulus. iiiii.

¶ An ericī dies a Luna sīt.

Rerīcī dies a Luna nō esse uidentur, nā si a Lunī penderent, quāto lunī potentior eset, tāto maiores motus creticos causaret, qm̄ quāto causa principalis & adequata potentior ē tanto miorem effectū facit, sed cōsequēs falsū est. igi. antecedēs, cōsequētis falsitas sic ostendit, cōtingit, n. cris. in fieri. in lūna detrimēto cīsu; in fortunā cōiunctiōne, tarditate motus; lumine diminuto uacuitate cursus, & oibus aliis lūnae debilitatibus, in oppositis etiam dispositionib; mīme ergo. ¶ Item quāto astrū potenter ē tāto iseriorib; magis dominatur, ergo soli potentissimo cūcta corpora & per consequēs humores maxime subiciuntur, mēbra, cōplexiōes & reliqua. igi. quā crisis n̄ sit aliud q̄ uirtutis & morbi, aut causē morbi motus ob influentiā instigantē, sequit̄ q̄ a Solis differētiis (nō lūnae) crises sumende erūt. ¶ Amplius si crisis est morbus uel materie morbi motus cōtra uirtutem & ecōtra; oportet crisim diuersificari sīm materiā dispositionē. nā in crisis salubri aptitudo ad expulsiōnē consideratur, in mortali malignitas eius

dem attēditur, sed beneficio medici, aut causā in serioz; motu uel applicatione, potest materia quā ad expulsiōnē apta eset hinc ad diem, esse disposita prius p̄ diem, uel horas, sic ēt per opositum retardari, & malignitatē augeri. igit, crisis respectu eiusmodi serioz; causarū fiet, & per cōsequēs nō respectu lūnae. ¶ Deinde medicis expertis (quibus credendū est) patet creticos dies esse, iiii. vii. xi. xiiii. & reliqui, sed hec determinata tempora a lūna esse nō possūt, qm̄ cīnq̄ uelox, qm̄q; tarda est motu, & ex consequēti qm̄q; citius qm̄q; tardius ad loca signatiua p̄uēit, igi. a lūna nō sunt. ¶ Postea si essent a lūna iam apertū esset quo motu, quo puentu lūna illos causaret, alias sciri nō posset ipsos esse a lūna, hoc aut̄ nescitur, patet per diuersos motus atq; circulatiōes, quibus medici uario mō sumūt crises; qdā a motu lūna sīm solis aspectus, quidā a uero motu lūnae a loco primo, qm̄ cepit egritudo, quidam a medio motu lūnae creticos dies capiūt, ex quo patet rem istam nō ē manifestā. ¶ Deniq; quā ad materiā expulsoriā aptam, certa dispositionū latitudine requiratur, pariter ad hoc ut uirtutē sua malignitatē irritet, retardata ergo eiusmōi latitudinis aq̄sitiōe, aut accelerata crisim; retardari, aut accelerari oportet sed hoc a multis cāis nō solū iserioribus, sed superioribus fieri pōt, patet enī by lec, et mortis significatōre, aut egritudis, aut figurā, uel ascendentis p̄dominatōre nō pagi eiusmodi uariare, igitur ab iserioribus & a superioribus crises fieri poterūt, aliis a lūna, q̄ aut̄ accelerata uel retardata tali dispositiōe materie crisis acceleretur, apparet ex hoc, nam si presente tali qualitate uirtute quoq; sufficiēte, ut supponit̄, crisis nō fieret, sequeretur agēs debiti, p̄ passo applicatum non agere.

QVESTIO

Clincōtrariū est Ptolemeus libri fructus afforismo, lx. In egrotis respice creticos dies & locū lunæ i angulis figuræ. xvi. la terū. uel s̄m aliā trāslationē. Albaharim &c. ubi cretici dies in Lunā redigit: medi ci et̄ approbati obseruatores in Lunā re ducūt. Et quāq̄ hoc experiētia cōprobari pōt. qua sepius p̄ceptore meū excellētissi mū Franciscū nūnā amiratio cōmouit. tamen id rōe cōcludatur. **C** Primū tñ on dendū est huiusmōi dies esse a causis sup celestibus non aut̄ inferioribus. qm̄ si ab inferioribus causis penderet. igitur s̄m uarias egritudines, uariosq̄ hūores, uariaq̄ mēbra, uario modo sumendi essent creti ci dies. sicut quidā i experti iam sumunt. uario modo i tertianis/quartanis, uel cōtinuis febribus, sed hoc est aptissime falsum. ut sepius p̄ceptori meo ostendi. cui etiā causas erroris cālis mediātibus declaraui; quod unusq̄s (postquā quā in hac materia dicētur cōsiderarit) experiētia cōperiet. oportet igitur nō ab inferioribus causis, sed a cā quādā sic se habente, ut in p̄dictis tēporibus alterationes determinātas suscipiat. hec aut̄ non est nisi celestis. qm̄ si inferior esset nulla alia esse deberet q̄ qua morbo aut eḡo itrinseca sunt. c̄d̄ ostensum ē esse falsū. **C** Nunc uero aperi endū ē eas crīses a Luna fieri. Cretici dies sepius in mense accidūt, ut patet oībus: sed nullū astrū p̄ter Lunam ī tam paruo tēpore, tot uarias alteratiōes suscipere potest, atq̄ i pressiōes. igitur a Luna eos mōtus causati necesse est. minor etiā clara est astrologis, his quoq̄. qui siderū cursum cōtemplauerint. **C** Interea s̄m humorū alterationē uirtutem stimulantiū, crīses apparent fieri, licet nō adequate, sed hu moribus fluxibilibus maximā Luna pre domiāt, ut superius deductū ē: omni busq̄ aqueis rebus, p̄pter p̄pinqūitatem

delationē aliaḡ uirtutum; motus ueloci tatem; & naturā humidā, ut aīalia aqua, tica dēmōstrāt ut supra. igitur s̄m Lunæ dispositionē sūmendi erunt cretici dies. **C** Sed ad apertā buius rei intelligentiā cōsiderāda sunt duo. Primū an s̄mp̄ a Lu na cretici dies fiant. Secūdū qua ratiōe & quomodo fiant. **C** Quantū ad primū p̄mittendū est. Crīsīs p̄prie esse uehement motū morbi uel cause eius ī uirtutē & ecōtra, uehemēs aut̄ motus a Solis ife rioribus causis fieri non pōt. oportet. n. aut uirtutē ab ifluxu uigorari ad materiā expellendā; aut uirtutē cādem multum a malo ifluxu eḡoto aduerso irritari, si mulq̄ materiā mala affici qualitate. alias causa assignari non posset, cur. a. materia peiori qualitate ifecta in sorte. q̄. b. mate ria in platone simul eḡotare icipiētibus eodem tñ tempore uirtutem utiusq̄ in i taret. nec etiā cur si. a. materia sufficiens est tanto motu, i firmiti uirtutem irritare, cur p̄ mediā latitudinē excessus qualita tum illaḡ aduersatiū prius nō suffecisset in mīori p̄portione instigare. Iste aut̄ iflu xus nō est, nisi potentis astri sup̄ ifluxū, aut ifirmitatē, uel morbū, uel cām, cōue nientia sua uirtutē fortificās. aut icorue niētia sua uirtutē stimulās & irritās, qua re quī astra cōplura sup̄ uirtutem huius uel illius eḡi, magnā habēat potestatem īmo cōtingit multo maiorem habere, q̄ luna certo tēpore hēat, ut patet de bylēc & aliis superius dīctis ī figuris radicū aut̄ reuolutionū &c. seq̄tū aḡtissime ab aliis astris q̄ a luna creticos dies posse p̄cedere. **C** Seudo seq̄tū. q̄ sicut Luna generali ter sup̄ oīa corpora pōt; ob p̄dīctas rōes, ideoq̄ p̄ticipem p̄dominatricē facimus; ita & generaliter ab illa cretici dies proce dunt. **C** Tertio seq̄tū. iter quoq̄cū creticos dies rōe Lunæ causatos, intercidere

posse alterū, creticū aliarū stellarū causa, quos medici omnino ignorāt. ¶ Quarto sequitur q̄ medici hoc ignorātes facile in die cretica farmacū exhibebūt; quo causa facile est egrotū perire. ¶ Quinto sequitur q̄ medici Ptolemeusq; de cretis diebus loquētes; solū de his, qui a luna ordinarii, sunt sermonē fecerūt, de aliis uero qm̄ determinatū tempus nō habet; nec sine labore cognosci possūt; sed solū ab his qui in scientia ista mediocriter saltim introducēti sunt, cōprehendūt, uerbum nullū fecerūt. ¶ Sexto sequitur, q̄ causa cur medici s̄m uarios motus lunae dies creticos iūestigabant, alii s̄m uarios parocismos, est qm̄ extra creticos motus quos a luna fieri uidebāt; talios p̄ter spem omnē experiebāt, quoq; causas ignorabant. ¶ Septimo sequitur, q̄ medicus ut medicus, est hec scire nō pōt; nec canone aliquo ab aliis tradito supponere, tantū modo quia est cognoscendo. ¶ Quātū ad secūdū, prius de his crisib; quā a luna causantur dicendum est, postea de his quā ab aliis. Quantū ad primū p̄ principiū sumēdū est, quod supra diximus Lunam, s̄. multū humoribus dominari ex quo sequitur, q̄ s̄m uariam lunā sp̄ressiōnem, humores p̄cipue alterātū; & uera uice, quom humores alterantur, luna in aliquo gradu, nato seu ifirmo plerūq; aduerso, repit. ¶ Idem ostendit, alia rōe, nam quū in cālo cuiilibet nato cōplures gradus aduersi correspēdeāt; quūq; luna citius p̄dictos gradus icolat; stante corpore neutro, causisq; egreditudinis ante cedentibus, supueniēte luna (sub aliquo loco, p̄dicto) mala influentia corpus egrotabit, quare gradus ille non iniuria egro aduersus iudicatur. ¶ Preterea qm̄ luna in omnibus p̄cip̄s significator est, gradus ille in quo luna est in principio,

necessario super infirmitatē dominiū aq; rit significandi & iprīmēdi, iam igitur habemus primū gradū, aut omnino esse ad uersum; aut uim habere significatiūam. ¶ Ex hoc facile sequuntur reliqua, quae deducenda sunt, nam si gradus iste sic se habet, igitur quom luna ad oppositū gradū p̄uenir, nō parū ifirmū & humores imutabit, cōsequitio clara, ex supradī, &is de aspectib; Pariter quom ad quartū aspectū, mediū, s̄. p̄ participationē & eque distantiā inter opposita, p̄uenir, s̄. ad gradum, lxxx, gradibus distātem a primo, corpori egroto magna alteratio sequetur. Et per similem rōnē qm̄ ad gradū mediū inter ista, s̄. ad gradū, xlv, distātem a primo, similiter simutabit, quāq; nō adeo potenter, sed ad oppositū gradū luna ferme in, xiii die puenit, gradū mediū inter opposita (ubi quartus cātūr aspectus, distātē, lxxx, gradibus a primo), vii, die, attingit fere, & ad media inter predicta puncta, in, iii, uel, xi, & ita de aliis post, xiiii, dicendū, igitur p̄ dicti dies cretici iure appellātur, qm̄ luna in his locis malo aspectu figurā primū ad uersum gradū egroto, aut saltim obseruandū significatiōe sua, respicit. ¶ Ex p̄ dictis primo apparet causa, cur quarta dies septimā indicatiūa dicitur, qm̄ debilior est; & a gradu per quartum respiciente gradum primū influentia afficitur, & ēt a primo, p̄prietatem ergo septimi sapit & eam indicat. ¶ Secūdū sequitur, q̄ si, cut luna qm̄q; citius, qm̄q; tardius ad predicta loca peruenit, ita nō equali tēpore p̄dicti cretici dies mensurandi sunt, sicut medici, ut medici, mensurant. ¶ Tertio sequitur, cur medici octo tūm dies creticos in luna reuolutione faciunt. Ptolemeus uero sexdecim, medici, n, principaliōes sumpserūt; quibus fortes motus fiunt;

QVESTIO

et uere crises & pprie. Ptole. aut octo alia intermedia puncta posuit; quæ indicativa ab astrologis dicuntur, tum quia etiæ ereticos dies cōiter sumptos descripti. tū etiæ qm̄ in pacutis egritudinibus & ppter acutis, p̄dicta puncta obseruāda sūt. Pun eti quidem qui in cronicis, non adeo uitute (subito saltim stimulatnibus egritudinibus) inmutant, in perperacutis multum alterat; ob materie malignitatē acti uitatem, uitutis, grauationē & moles, tiam maiorē. **¶** Quarto sequitur, q̄ si, cut plures stellæ cāx crismum esse posūt, ita & plura puncta in qnibus si luna fuerit indicativa dici poterūt, ea, s. quæ inter stellam significatricē & alia sūt ul̄ gradū in quo luna fuit i principio egritudinis. **¶** Quinto sequitur, q̄ ad recta remedia applicanda cursus & pprietates stellæ cognoscere oportet, tum qm̄ cauere possimus ne tempore crismum exibeatur farmacum, tum quia futuras alterationes preuidere ualeamus; & antea corpus adeo munire, mūdare, fortificare, ut futurā aduersam alterationem sustinere possit. **¶** Sūt igitur s̄m astrologos in circulo, xvi. obseruanda puncta, viii. indicativa, & viii. cretica. s̄m medicos, viii. quoq̄. iiiii. indicativa dicuntur, iiiii. uero cretica, nec sibi cōtradicunt isti modi, qm̄ astrologi, ultra ea quæ medici ponūt, alia addunt uere obseruāda. **¶** Sed hic dubiū relinqut queret, n. quispia, post cōpletam circulū per lunā reuolutionem an pariter secunda vice secūdaq̄ reuolutione similiter cretici dies sūmēdi sint: Ad quod respōden dum est, q̄ licet luna in predictis punctis non parua significationem habeat ppter causas p̄dictas, uis tamen significandi ab sole sublata est; & sicut prius lunam obseruabas, ita postea Sol obseruandus est. Pariter post solis cōpletā reuolutio-

nem, si egritudo durauerit Saturnū respīcias, & huius p̄mutatiois causa est. **¶** Nā luna primo significatio attribuitur, qm̄ maxime dominatur humoribus, deinde soli, qm̄ absolute potentissimus est. Post tremo Saturno, qui grauis est motu, seu tarde circuit, melancolice cōplexionis, si cut plerūq; contingit humores post tempus longū effici, a quibus subtile resolutum est grosio remanente. **¶** Sed adhuc dubiū oritur, an Solis uel Saturni reuolutio a puncto sūmēda sit, i quo, tēpore principiū egritudinis reperiēbatur, aut post eo, i quo post p̄cedentis significatoris reuolutionē reperiuntur. Ad quod dicendū est, q̄ a puncto ubi post cōpletā reuolutionem p̄cedentis reperiūtur iecho andum est, cuius ratio patet quoniam tunc temporis significationē sibi uendicant. **¶** Ad rōes in cōtrariū dicendū, ad primā negatur prima cōsequitio, qm̄ Luna adeq̄ta cā crismum nō est, sed gradus pprietas aut alterius puncti, ad illū respectum habentis. **¶** Ad secundā dicitur, q̄ Sol omnibus cōpensatis est potentissimus, cui tamen minime repugnat lunam specialiter habere in humoribus dominium. **¶** Ad tertiam dicitur, q̄ uitrus materialis expulsione aptam successiue nō subito expellit, nec uehementi motu, nisi cālistis cōcurrat ifluxus, similiter maligna materia uitatem debiliter stimulat respectu irritatiōnis qua mouet cōcurrente celesti stimulante aduersaq̄ influentia, quare sine influentia crises nō pprie sequuntur, pprie, n. magnū & fortem motū includunt. **¶** Ad quartā dicitur, q̄ medici grosso modo p̄dicta tempora p̄uident & mēsurant, nisi astrologia p̄diti fuerint. **¶** Ad quintā dicitur, q̄ & si medicis dubiū ē, quo pacto a luna sumi debeat, apertū est tamen p̄ritis astrologis, quoniam pprie, sicut dicū

est sumēdi sūt cretici dies, s. a Luna circu-
latione respectu gradus in quo erat in egrī
tudinis principio, sed ēt nō pūa significa-
tionē habet luna respectu Solis. patet in
cōiunctiōibus oppositionibus & quartis
debilis aut ē medii motus luna signifi-
cātio. **C** Ad ultimā dicitur, q̄ ultra predi-
ctas dispositiōes materie, iſluxus celestis
requiritur, quo sine, paulatim motus illi
sequentur & tardi, concessum est ēt supra
ab aliis causis cælestibus q̄ a Luna crises
posse fieri.

Articulus. v.

C An primi lapidis aut ligni aut alteri-
us p̄tis materie artificialis p̄cipiū, sit
significatiū per cælestia corpora super-
tes artificiales.

Idetur q̄ per p̄cipiū fundamē-
ti uel prime portiōis materie si-
tuationē, nō possit de rebus arti-
ficialibus p̄cipiatis dari iudiciū, puta ca-
stellis, urbibus, domibus, naibus, &c si
milibus. Sicut, n. quæ arti diuine subici-
untur aut naturæ creatæ, s̄m dei uolūta-
tē, aut naturæ instinctū, p̄cedūt, & dispo-
nūt, ita ēt quæ būanæ arti subiecta sūt
sue uolūtati subici debēt, sed būana uo-
lūtas libera minimeq; cælis subiecta ē. igi-
tur & artificiata sua a cælo, iſluxū erūt
absoluta. **C** Amplius accidētalis trāſmu-
tatio potior esse non p̄t substantiali, sed
quodāmodo fieri nō p̄t, ut tot ligna di-
uersis i locis diuersisq; tēporibus orta cō/
tēporaneā generationē habuerit, igi, eōq;
n̄ erit unus finis, unaq; dispositiō, nec ēt
p̄ accidētale alterationē artificialē, pote-
rūt diuersi fines, p̄ eoq; uaria p̄cipia cōse-
quēdi, i unū cōcordare. **C** Preterea lapis
aut lignū quom ex uno loco i aliū trāſfer-
tur, puta ex mōte in fundamēti locū, nil
aliud agrere p̄t q̄ diuersū locū diuersūq;
ubi, sed per neutrū istoq; p̄t eius dispo-

sitiō mutari, finisq; uariari, igi, &c, minor
ostēditur primo de materiali loco, i, ulti-
ma superficie ambiēte, nā si eius diuersitas
sic uariā sortē cāret, sine, satū, &c, īfinita
segrētū icōueniētia, postq; flāte uēto, aut
aqua mutata, q̄ i illis & ab illis locantur
sic uariari oportret, postq; etiā oīa uiua
sic localiter mouentur, multaq; alia casu
locū mutāt, nec ēt forma ubi id efficere
p̄t ob easdē rōes, & qm̄ respectiū quod
dā ē extrinsecū, minime actiū. **C** Ulteri-
us fieri cōtingit ut domus cōstruantur, &
tū primus lapis nullo pacto mutetur, si
cut accidit, bis q̄ lapidē magnū in fūdān-
to cōueniūt eleuatū, iuxta artificiati cōmo-
ditatē, nullo, igi, nouo iſluxu affici, pote-
rit lapis ille primus, & ita, neq; huiusmo-
di p̄cipiū erit significatiū. **C** Postea
aut iſluxus i re ista recipitur inquātū arti-
ficiale quoddā ē, aut inquantū naturalē
materiā hēt, nō secūdū, q̄ a p̄cipiūs ge-
nerationis res illa iſluxū recepit, nec pri-
mū, qm̄ res artificialis n̄ est nisi p̄ artifcia-
lem formā, quæ figura ē, sed ista tota ē in
toto, nō aut tota in pte, aut p̄s i pte, igi,
i primo lapide, ligno, &c, nō erit ullo pa-
cto, nec s̄m se, nec s̄m aliqd sui forma ar-
tificiati, ig, nec iſluentiā recipere poteſit.
C Continuo iūgēdū ē, si sic eset, &c, tūc
segrētū ut effectus causā suā trāſmutaret
pensaret, & disponeret, cōsequēs fieri nō
p̄t, qm̄ cā effectū trāſmutat, &c, cōsequē-
tio sic ap̄itur, subiectū, n. suoq; accidētiū
cā est, & finalis, quū ob subiecti orname-
tū & p̄fectionē accidētia sint, & efficiens
postq; a subiecto accidētia emanant nedū
coia sed ēt p̄pria, & material, qm̄ illi sub-
icitur, si aut ex artificiali forma subiectū
illud cōburatur, exēpli grā, sequitū itētū.
C Deceps, si p̄cipiū operis uim p̄diētā
cōsequit, ergo n̄ primus lapis, sed prima
fossio fūdān̄tq; obſeruāda ē, quū ab illa

QVESTIO

fūdatio depēdeat. ¶ Protinus de ciuiis urbē icolentibus aut hoībus domū babi
 tātibus p̄ prīcipiū habitatiōis iudicatur sed urbis accidētia pene oīa uel domus ip
 forē habitantiū uel icolentiū sūt. nō enī
 dicimus urbē passurā epidimiā: aut eius
 caput ap̄utari. aut penuriā habitura: nisi
 qā hoīes icolētes illa passuri sūt. igi. nō
 s̄m lapidis fundationē. sed prīcipiū icol
 lendī iudicū erit. ¶ Itē influentia nō solū
 in artificiali forma suscipi pōt: tum qā cō
 tingit illā quōtidie uariari: tū qā accidēs
 est minime eius receptiū: sed ēt in mate
 ria naturali qua ars utitur. ergo s̄m mate
 ria uarietātē uariūs influxus recipietur.
 qm̄ susceptiōis diuersitas/susceptibiliū
 diuersitatē ostendit. si sic. igi. postq̄ iacto
 primo lapide p̄ prīcipio. adhuc uariari
 pōt opus. & materia diuersificari: in quā
 titate: in ordine: in materia: & aliis mul
 tis. puta maiorē. uel minorē urbē. sic uel
 aliter figuratā. hic uel alibi situatā: terrea
 latereā/marmoreā/uel lignea fieri: opus
 erit influentiā receptā uariari. & p̄ conse
 quēs eius influxus. igi. prīcipiū iam alii
 p̄tū. nō uariabile. nō erit arti
 ficiati significatiū. Deinde quom primus
 lapis aut lignū sumitū: aut ifiuētia solū
 in eo recipitū: aut ī aliis ēt p̄ mille milia
 ria distare potētibus. si primū. igi. n̄ urbs
 sed lapis ille respiciēdus ē & obseruādus.
 itaq̄ p̄ eius euulsionē/abstractionē/cōbu
 stiōnē. &c. quā de urbe uel alio. dicebā
 tur ipletea sūt. quod ē ridiculū. si ēt ī aliis
 quū artifex de illis nō cōsiderare cōtingat
 casuq̄ ac fortuna/illa ad hedificiū deferri
 aut in oīa mūdi ligna uel lapides diffūde
 tur. quod ē bestiale dictū aut in nullū. &
 sic idē quod prius. ¶ Rurū artificialia n̄
 distingūtū uel posūt nō distīgiā a natu
 ralibus; igitur p̄ artificialē trāsmutatio
 nē nō pōt uis illa i primi postq̄ nulla mu

tatio sequuta est. assūptū declaratur. qm̄
 hec nō distingūtū a naturalibus. & hec
 sunt uel esse posūt artificialia. ig. &c. pa
 tet assūptū. ponēdo sphericā pilā ex mar
 more cōsiciudā: uel quā fieri pōt ab arte/
 p̄ subtractionē: a natura fieri p̄ partiū ex
 tremæ cōsūptionē. patet. n. q̄ eadē ma
 teria eadēq̄ figura qm̄ eadē superficies ē. si
 ab arte p̄ficiatur: ac si a natura. qm̄ q̄ pri
 us i potētia erat. actu superficies fit. ¶ Itē
 eadē forma simplex ī diuē si substantiis
 genere distinctis recipi nō pōt: hoc aut̄ se
 qtur si figura a re figurata distinguitur. ut
 patet. ¶ Quenātū ēt an domus uel ur
 bis forma subito uel successiue agratur n̄
 subito. qm̄ urbs tota. domusq̄ tota in in
 stātī fieret. si successiue. igit. diuisibilis ē.
 qd̄ est falsū. ¶ Demū si figura a re figura
 ta realiter distinguitur. igi. poterit Deus
 illā segregare & segregatā seruare. igi. illa
 forma domus erit sine materia. & illa ma
 teria domus erit sine sua forma. cīn̄ tū dū
 & parietes. & ceteraōia similiter bēt.
 ¶ In cōtrariū ēt Ptole. auctoritas libri su
 ctus. aforis. xxvi. līii. & līv. omniūq̄
 astrologor̄ eo mō iudicatiū. ¶ Hoc idē
 experiētia testatur. qdā. n. domus adeo
 ifortunata expiūtū: ut sepiissime habita
 tores orrendis calibus afficiāt. pariter na
 ues & alia eiūsmōi. simili mō. particula
 res ifluxus sup̄ eadē ciuitate seruari cerni
 tur. qui p̄ prīcipiū hedificatiōis uel cōstru
 ctōis p̄iūsi fuere. ¶ Ratio aut̄ ex supradī
 ctiis sumi pōt. qm̄ medioge & sumi dispo
 sitiones ex prīcipio regulā sumunt & mo
 dū. sed urbis. aut domus. aut nauis. &c.
 prīcipiū. est in primi lapidis uel ligni uel
 alterius materia primā p̄tis situatiōe. ig.
 &c. maior sup̄ius clara apparuit. minor sic
 onditur. qm̄ aut domus initiū est prima
 fūdamētōi fossiō: aut primus cōstitutus
 lapis. n̄ fossiō prima: qm̄ fossiō nihil essen

tiale est domui; sed tñ ipedimenti remo-
tio. Item nō est nisi locus p̄tis domus. s.
fundamenti; locus aut̄ nō est aliqd locati;
sed oīno extrinsecū; igi. principiū erit pri-
mi lapidis; aut ligni cōstitutio. quo alia
significātur & moderātur. ¶ Prererea id
est alicuius principiū. qd̄ ē primū ipsius
ad eiusdē essētiā p̄tinēs. tale aut̄ ē primus
lapis aut lignū &c. ¶ Postea unū quodq̄
ita īcipit ēe. sicut īcipit ēe unū. unū. n. &
ens cōvertūtūr. sed domus aggregationis
unitas p̄ primū lapidē. & ita de aliis suo
mō dicēdū. ēe īcipit. ergo &c. ¶ Itē arti-
ficiis actio. p̄ principiū p̄spērū ūl aduersū
iuuatur ūl ipeditur. ut afforis. p̄allegato
affirmatur. s. Liiii. ut ēt aptissima expien-
tia demonstrat. quā. ob rōnē relinquetes.
ibecillitatē itellectus oīndūt. igi. & in ar-
tificiatū p̄t. nō. n. ipediri p̄t aut iuuari
artificis actio qn̄ hedificiū uel artificiale
iuuetur aut ipediatur. ¶ Et quāuis he ra-
tiōes debiliores prioribus in oppositū ui-
deaūatur. experīetā tñ tātū p̄ualet; tātūq̄
rō uirtutis significatiue a stellis suscep-
tis demonstrat̄ efficax ē. ut cetere rōes
incōtrariū posthabēdā sint. p̄serti ab his
qbus r̄ūsiones nō desūt. nec īcōuenit plu-
ra falsa ueris probabiliora esse.
¶ Ad rōes īcōtrariū r̄indendū. ad primā.
q̄ illa s̄l itudo nō ē oīmoda. qm̄ dei arti-
ficiata penitus ei subdūtūr. hūana aut̄ ar-
tificiata quātū ad eoḡ figurā & artē sub-
dūtūr arti & rationi artificis; nō aut̄ quā-
tū ad felicē aut infelicē successū &c. quā
astrologus p̄ principiū p̄uidet. & cēlūm
sui uirtute iprimit; sed ab arte p̄fecta ī na-
turā manibus relinquitur. Nā sicut ab
arte multa naturalia mutari destrui iuuu-
ri possūt. ut plātā abscindī; ita & multo
fortius q̄ ab arte fiūt a natura destrui. ser-
uariq̄ possūt. ¶ Ad secūdā. dd. q̄ maior
uera ē quātū ad ītrinseca. nō. n. ītrinseca

accidens substātia ē potior. sed quātū ad
aliqd extrinsecū. falsa ē. p̄ aliqd. n. acci-
dens p̄t a stellis significatiua uirtus sui
cipi; de q̄ supra aētū ē. qua uirtute serua-
bitur uel destruetur. hoc ūl illo mō. sub-
stātia illi accidēti subiecta; nō aut̄ destrue
retur p̄ eius essētiā uel seruaretur. ¶ Ad
tertīa dicitur. q̄ nil aliud apud phōs aq-
rit. sed bene apud astrologos; qui quedā
discernūt. phōs naturales latēntia. quare
īfluētiā īsensibilē aqrit. p̄ uim significati-
uā aqfitā ab astris. sic influere tūc potenti-
bus. ¶ Ad q̄rtā dicitur. q̄ nisi lapis ille
affixus p̄ substractionē mutetur. ille nō
erit primus lapis a quo sūmitur significa-
tio. sed erit aliquid cui domus heret. ac si
monti cohereret; uel lapidibus aut terrā
sub sūdamēto existētibus. ¶ Ad qntā di-
citur. q̄ īfluxus recipitur rōe utriusq. &
q̄ forma domus. ē p̄tialiter ī potentia p̄
pinqua in primo lapide & hoc sufficit; n̄
ad hoc ut īfluxus ī urbē uel domū reci-
piatur; sed ad hoc ut astrū uel cēlū signi-
ficationē sibi uendicet; q̄ postea in domū
totā & quālibet p̄tē īfluere p̄t. ¶ Ad se-
xtam dicitur. q̄ trāsmutatio illa a princi-
pio accidētis p̄det; nō ab accidēte. nisi tā
quā a cā sine q̄ nō. principiū aut̄ ē p̄ctus
sub quo īcipit. & ille celū est sic se habēs.
q̄re a cēlō transmutatur s̄bā. ¶ Ad septi-
mā patet ex dictis q̄re fossio nō ē p̄cipiū
obseruādū. ¶ Ad octauā conceditur. q̄
principiū habitatiōis uim hēt nō medio
crem. cui tñ nō repugnat p̄cipiū fūdati-
onis uim suā ad īcolentes diffūdi. ¶ Ad
nonā cōceditur. specialiter uariari uirtu-
tem s̄m uarias materias. sed nō generali-
ter. unde licet hec lignea domus facilius
destruatur; q̄ lapidea. hec etiā forte igne
cōburatur. lapidea fulminetur. eodē tñ
tēpore (si idem habuerint principiū) des-
truentur; & ab īcolentibus eedē passiōes

QVESTIO

bone uel mīlē sustinebantur; possibile est etiam eadem qualitate diuersa genere affici, ut boni uel plantam cōburi. **C** Ad decimam dicitur, q̄ per principiū uirtus imprimendi a predominatoribus aquiritur; qua & in partem presentem & futuram priori annexam uel quom erit annexa influere poterit. **C** Ad undecimā negetur assumptum, ad probationē dici tur, q̄ nō erit artificiale nisi ab arte dependat; quoniam & natura duo principia sunt, quare principiata erunt diuersa. **C** Ad aliā dicitur, q̄ figure primo in superficiebus oībus substeratur; sicut numeri forma i suis unitatibus. & p. superficies in substātia; q̄ nullū seq̄tur cōueniēs, maxime b̄m teneres subiectū ihesicōs esse materia. **C** Ad aliam dicitur, q̄ sicut forma s̄bālis i instāti introducitur; licet eius genere ratio seu p̄ua materie dispositio successiue agratur. & sicut gradus latitudinis in istāti agritur; quāuis latitudo successiue agratur; ita ēt; licet domus succelue cōstruatur; subito tamen eius forma aquiritur. **C** Ad ultimam dicitur, q̄ forma domus sine quāitate separari est ipossible. cū quantitate uero admissa separatione; nec materia ē domus; nec illa forma ē forma domus, sed erat uel esset.

Articulus. vi.

C An p̄ iterogatiōis figurā possit de re futura aut p̄terita, p̄bri iudiciū.

Pparet per figuram interrogatio nis astrologum non posse iudicare de his de quibus questio fit. Interrogationis quidem motus, aut a uoluntate est, aut a cogitatiue appetitu, si aut ab intellectu & uoluntate dependeat; quum uoluntas libera sit ab influentia cœlesti; nullo modo cum illa similitudinem habere oportet, si uero ab appetitu

sensitū procedit; seu cogitatiue, post q̄ ipsa cogitatiua ob afflictitatem, & p̄topin q̄tātē eius cū intellectua pte; rō isferior ēp pellatur; quā comenfator Auenio iscircā p̄ticularia discurrerē ponit; sicut intellectus circa uniuersalia; idē sequetur intentū. **C** Preterea esto q̄ a cœlis moueretur i terogās nō debet astrologus p̄ iterogatiōis figurā iudicare qm illi notū ēe n̄ p̄t ana; cœlis extrinsecis motoribus, uel potius ab itinsecō motore p̄cedit, sumū qdē temeritatis genus est i re dubia p̄ferre sententiā. **C** Amplius cœlū sic nobis signū ē qm isferior; cā, respiciētes, n̄, i cœlis futura p̄sentia i suis cāis habent, ut supra habitū ē; qm solius dei ē futura ut futura sunt p̄uidere, sed iterogatiōis figura nō p̄t esse reḡ causa, de qbus iterogatio fit; tū qm i terogatio fieri p̄t de re futura ante q̄ eius principiū significatiū extiterit; itaq̄ nūl la cā futuri p̄cessit, tū q̄a pariter interrogatio fieri p̄t de p̄teritis; quoq; cāe celestes p̄cessere, & in nihilū uersa sūt, nullo igi p̄acto cœlū rei de qua queritur cā esse p̄t, ergo nec signū. **C** Deinde idifferēter & uera & falsa iterogata esse possūt, alias unus qsq; ad questionē facile respondere posset animū cōfirmando iterogatis; quelibet ēt iterogatio uera succederet; sed cœlū nō ē mēdax, qm a rebus cœlestibus mendaciū debet esse alienū; quū demonibus cōueniat, qui mēdaces sunt & patres mendacii. **C** Deniq̄ aut cœlū mouēs iterogantē uerū est, aut mēdax, si uerū iam questio uera ēm interrogatis sententiā teneri p̄t, si mēdax, igitur, nō p̄t astrologus per ipsū iudicare, & per consequens quodlibet astrologi iudiciū ēm ad adherentia interrogantis s̄ee deberet.

C Incōtrariū ē Ptolemei auctoritas, affōrismo, Lxiii, ēm grecam lrām uel, Lxv, ēm arabicā, & xciii, in multisq; aliis lo-

cis idem cū cæteris astrologis sentit. experientiā quoq; in medium adducere nō est opus; quū nū aliud ad canones scribēdos auctores peritissimos incitarit; quū etiam quisq; expertor cæloq; uirium re ipsa comprehendat; quo medio nō modo preteritos ac futuros effectus puidere possumus sed etiā que in animo sunt intetogantis, ut infra.

¶ Respōdeo dicendū. q; sūm predicta cōclusa; necesse est canonice interrogantis figuram, reg; futurā ac preteritā ē significatiuā. ostensum est supra cælū elemētis, mixtis, omniq; corporez naturā p̄dō minari. iterū sēnsibus, quim corporez, quedam uirtutes sint, ut. ii. de aīa Arist. demonstrat. Ex quibus arguitur, cælum hominis sensus interiores mouet, & cogitatiuā sūm ottinē modū: & eius spiritus: & actiones ut ostensum est, igitur per cognitionem, uel media (quibus cognoscētur) mouere potest, siquidem solum qualitatibus primis moueret, iam nō mouet cogitatiuā ut cogitatiua est, quod superius fieri posse demonstratū ē, quom cælum generare brutorum sensus declaratum fuit. ¶ Amplius si diuersi spiritus complexiones, humorēs, uarios conceputus causant, sicut melancolici, maniaci testantur; pariter astra predictorū motiua.

¶ Sed ad maiorem predictorum intelligentiam: argumentorūq; solutionem cōsiderandum est, quo pacto interrogatiōis figura (quim rerum de quibus interrogatio est, raro sit cā) eas res nobis significare possit, quo in loco duo aperienda sunt.

Primū, quo pacto cælum quando causa nō est alicuius signum esse potest. Secundum quo modo quādoq; etiam causa esse potest. Quantū ad primum dicendum est, q; multo minus cælis ē, sensus ad aliq; considerandum mouere, q; rem illā

in esse producere ut plurimum, ideo figura quedam similis preterito uel futuro effectui, poterit illum sensibus facere cōgnitum, quando sufficiens non erit esse cētum illum producere, ob similitudinem igitur quā habet figura mouens sensum cum preterita uel futura de re illa cogitationem impressit, ob eandem etiam similitudinem effectum predictum sūm sui dispositionem & qualitatem futurū iudicare poterimus; aut preteritū; si uero contigerit cælum non sic se habere ut similitudine sua nobis possit figuram p̄ductuam, aut producentem, aut causā quē iam produxit palam facere; tunc effectum non uenturum uel non preteritū dicemus. Sic igitur interrogatiōis figura non se solis nec imēdiate aut directe (ut ita loquar) significant, sed aliis mediatis, quas determinatas non habet ante oculos astrologus; quibus interrogatiōis figura assimilatur, itaq; mediate & reflexe significationem habet. ¶ Nunc uero ad secundum accendum est aperiendum dicendum breuiter. q; si effectus in tempore interrogatiōis esse ceperit, uti facile contingit, eandem figuram, & effectum producere, & sensus mouere; nulli dubium est eandem esse causam utrorumq; si etiam euenerit ut (effectu iam in esse producto) post eius radicem aliqua particularium figurarum priorem determinantium, iuuantium uel impedientium similis priori mouerit interrogantem, puta figura revolutionis, aut coniunctionis luminarum, & similia, tunc predicta figura procul dubio causa erit & interrogantis motus: & particularis nō principis coartans, effectus. Pariter si precesserit figura effectum longo tempore: eo q; per alias figuras particulaires uis eius completi oporteat, tunc quoq; si contige

QUESTIO

rit ut aliq; prior; figura; pcedentiū; esse;
etū post tēpus pductiua; iterogatē mo
uerit; palā est figurā illā & iterogatiōis ēē
cām; ac ēt effectus futuri; nō dū esse pdu
cti. Cōcludēdū igitur iterogatiōis figurā
ēt effectuū tā futuro; q; pfectiū; q; ēt pte
ritog; quesitor; possit esse causā.

¶ Ad rōes in cōtrariū; dd; ad primā; q; ca
nonica bona iterogatio; a uolūtate nō est
qua; libera est; nec ēt a cogitatiua; ut a uo
lūtate mouetur; nec ēt ab eadē ut a se mo
ueri pōt multis de cāis; nec ut ab aliq; itri
seca cā aiali pfectiū; mouetur ut sūt humo
res spūs & huiusmōi; nec ab aliq; pticula
ri cā extrinseca; sed solū a corpore cālesti
ut isia patebit. Cogitatiua; n. motorē ha
bet itrinsecū; principale & īstrumētale.
ut uolūtas; & appetitus; & hūores; & spi
ritus īstrumētāliter. & extrinsecū; & hoc
pticulare & uniuersale esse pōt; ut infra.

¶ Ad secūdā dicitur q; astrologus nullo
mō absolute p; īterrogationē respondere
pōt aut debet. qm; ut cōcludit argumētū
certus esse nō pōt; an canonica fuerit iterog
atio uel ne; nisi ipse se ipsū iteroget; aut
rectius loquēdō tēpus motus sensuū sū
mat; pōt; n. modis plurimis decipi. Pri
mo ob interogatiā ignoratiā. Secūdo ob
eiusdem malitiā; pōt; n. q; in ludibrium
horā sūmēc cōtrarii ueritatis significati
uā; & tūc tēporis ppria electiōe iterogare
quare sic debet astrologus pferre sētētiā.
si recte iterogasti nō aliter talia futura pre
uidētur. ¶ Ad tertiā patet risio ex ulti
mo notato. ¶ Ad quartā dicitur qnq; cā
lum esse mēdax; qnō aūt hoc cōtingat in
fra oñdetur. Ad ultimā dicitur; q; si cālū
mēdax n̄ fuerit ad sensū astrologog; utra
q; cōtradictiōis p; iudicari poterit. Sm sui
significatiōe; ubi finis ueturus uel ne si
gnificatur. si uero mēdax fuerit debet ast
rologus faciē suā a figura auettere. puta.

quum Mars in scorpiōe in angulo fuerit;
aut aliquid huiusmōi.

Articulus. vii.

¶ De cōditionibus bonā canoniceq; in
terrogationis

ldetur quēcūq; iterogatiōis mo
tū; p; iudicio sūmēdo astrologo
sufficere. ¶ Virtus qdē cognosci
tiua cōstīoīs; & eiusdē formādā appetitus
sensitiua ē necessario. igi. celis subiecta. iu
xta supius determinata. motus igitur eius
a cālis ē. & ita p; motū illū cāli dispositio
nē explorare poterimus. assūptū declara
tur. q; stiones. n. de singularibus sūt; nō
enī qritur an hō generabitur. sed an hic
uel ille. huius uel illius filius generabi
tur; an hic uel ille morietur. &c. sed sin
gularia a solo sensu cognoscūtur. uniu
eris alia uero ab itellectu. quū itellectus īma
terial sit; & a cōditiōibus īdiuindūtibus
abtrahat. ergo. ¶ Preterea quilibet idiffe
rēs cā ad utrāq; pte cōtradiictiōis supueni
ente determināte ad unā; ad illā se appli
cat; sed uolūtas (si sit idifferēs ut supra) p
sēsus mouetur; q; ad unū celis determinā
tur. ut sup; igi. eidem uolūtas ad herebit.
itaq; eius libertas nullo pacto oberit; qn
iterogatio efficax sit. maior oñditur; qm
ex se cā illa idifferēs ē. tātū ig. uirtutis ad
unā pte hēt ut flecti possit; quātū ad alia
alia ergo supueniēte ad nuū pellēte. ma
ioris potētē erit uirtus ad illud uergēs q
altera itaq; supabit. ¶ Amplius si aliq;
bus cāis sēsus ab cālog; motu & iſluētia ī
pediri possūt; ille cās sūt pticulares. puta
quom astrologū offēdero. aut astrolabiū
uidero & similia. sed istx quoq; cālis sub
dūtur; ut aiūt astrologi; qbus nihil respe
ctu celestī cāg; fortuitū ē; sicut theologi
respectu diuine sapientiā. igitur ille obesse
nō poterunt. qm Sm cāli dispositionem
astrologum offendam. &c.

Con contrariū ē manifestissima rō. siqdem hō p rōnālē p tē liber est. & dñus actuū p tis illius nullo instigāte cālo ad aliqd in terogādū moueri poterit. tūc eqdē tēpōris nulla celoz uirtute uti poterit astrologus. **C**Si l̄ter si fortuna n̄ nulla siāt a li bera cā p accidē sequētia. eoz i cālis nul la cā reperiū pōt. ergo nec p interrogatio nem de eisdem iudicari.

CRedeo. q̄ interrogatio canonica: qui possit astrologus iudicare/ ea est quā a cālis bene depositis solū cātūr. ad huiusmodi aut p cessionē cognoscēdā pluribus mediis signis uti oportet. n̄. n. cālū fuit mouens sensū interiorē fīm aliquā si militudinē ut supradictū ē: n̄ poterit de re quesiti dari iudiciū. cōplures aut̄ cauſe mouere possit sensus. tali similitudie n̄ existēt. nec ullo a cālis sensū motu cōcurrente. igi. n̄ quecūq̄ interrogatiois tēpus apud astrologū significatiū est. Et aut̄ quā mouere possit p̄ter cālū. sūt hec primū uolūtas que oīno ab ifluxū cālestī libera est. una cū itellectū. p̄ itellectū. cōe quoddā itellēgōdād sensitiūā itērōrē & itellec̄tiūā. Secūdū appetitus sensus siue irascibilis siue cōcupisibilis: q̄ cognitiōnē sensitiūā & formā sensiblē ip̄ssum sequitur. quā ip̄ssio. multis casis (pter q̄a cālis) causari pōt. Et primū hōi sua libertate. qbuscūq̄ cōtradicētib⁹ rōibus. libere eligit. dēptis his ad quā necessariō ī clinatur. Secūdū qd̄. ī electiōe. libez esse pōt a cālestib⁹ sensus ē. pōt. n. moueri a naturali īclinatiōe ī rem delectabilē aut̄ odibilē. a frequenti cogitatiōe. a rememoratiōe multaz iſerioz cāg. ī noticiā q̄stionis sensū ducentiū uel itellectū. ab intui tu sensibiliū iſerioz similiter mouentiū. quibus casib⁹ nihil ueritatis ī se cōtinet interrogatiōis figura. **P**reter hec oīa ad uertendū est. q̄ quom primo q̄s interrogare

deliberat uel se solo uel alterius suauu. si cōtigerit interrogatiōē nō ēesse canonicā. qm̄ ab altera. q̄ cālestī cā moueat. tunc ante q̄ canonice interrogari possit. opus est unā cōplerā teuolutionē expectare: & tāto āplius. quāto luna ad simile figure locum (i quo prius repiebatur) pueniat. ne minus simile cālū moueat. ante q̄ similius redeat. **D**einde cōgruū est. post itero. gādi delibērationē ī hac expectēda reuo. lutiōe sepius ac sepius q̄stionē cogitare. p̄ reiteratā nāq̄ interrogatiōē. sit hōi cogitatiua disposita ad magis iſluxū recipien dū: qua dispositiōe deficiente. raro fieri pōt regulata petitio. magna. n. & cāloḡ similitudo opus erit ad sensū mouendū ut plurimū. quāuis si fieret illa ēet effica cior. **V**ltra p̄dicta aliud regritū ex pte patientis interrogatis. u. ut īterrogatis sēsus ad ueritatē & motū cāg ueritatis suscipienda. iepi nō sint. qd̄. n. uni tēpamētū est. alteri discrasia ē. sicut igi. apti sensus bont. s. cōpositiōis & cōplexionis mēbri hūo. & spirituū a cālo (sīlitudine sua) significatiō sic disponitū. sic p̄ cōtrariū. mala cōpositiōis cōplexiōis q̄ sensus. alte ra cā. mō altero ac tpe alio discouenienti mouebit. & ī hoc passu cognoscit itel lectus. cur quidā sepius ueritatē futurā ī somniis preuident. alii uero nequaq̄. sed iepitissime. iordinateq̄ mouentur. **A**d primā rōnē īcōtrariū dicitur. q̄ sēsus pōt a pluribus moueri īrīnsece & ex trīnsece. supius aut̄ cōclusū ē. sensus a cālis posse moueri: n̄ aut̄ q̄ ab aliis cāis īmūtari nō possint. q̄tū ad singulāria uero cognita p̄ sensū. dicitur q̄ etiā ab itellectū cognoscuntur. ut alibi disputatum est. **A**d secūdā dicitur. q̄ ex falso ymaginatiōe p̄cedit. supponit. n. uirtutem uoluntatis in duas ptes esse diuisam: quarū una ad ptem affirmatiūā: altera ad nega.

QUESTIO

tiuam uergat: sed dicendū uolūtātē se to
ta, ad hanc uel illā ptem flecti. & ad hūc
sensum negāda est maior. Ad tertīā di-
citur, q̄ ē principiī petitio, qm̄ causa ille
exteriorēs & si cælis moueri possunt, mo-
uētur ēt libera uolūtātē. & fortuna, dein
de dicitur maiorē uniuersaliter esse falsā.
qm̄ ab intrinsecis causis puta uolūtātē &
aliis moueri possunt, quæ uolūtās ēt insti-
gatis fessib⁹ libera ē, ut patet in cōtinētē.

Articulus. viii.
¶ An q̄nq̄ cælum sit mendax.

Elum esse mendax nefindū ap/
paret: si quidē spiritualia pducit
cālū: quū sit corpus solū itelli-
gentiā uirtute ea possunt pducī: sed mo-
uere sensus ad hanc uel illā cognitionem
spiritale quoddā est: igitur a sola applica-
ta itelligentia id poterit puenire: sed mē-
daciū a substantiis spiritualibus nō repro-
bis alienū est. ig. &c. ¶ Preterea in rebus
bellicis Martē respicimus: i rebus aut agri-
culture Saturnū: sed ut uidetur mēdaciū
ab intēpatis stellis solū pcedere pōt. igi-
tur in rebus pdictis nō poterit esse mēda-
ciū: hoc aut uoluntarie dictum omnino
est: q si in aliis rebus: nō in istis possit esse
mēdaciū. ¶ Idem sequitur si diceretur mē-
daciū ab sortunis fixis emanare qm si
cut intēpata sapiū Saturni & Martis na-
turam: ita & belli & agriculturē signifi-
cationem.

Concontrariū est Ptole. auctoritas afforis
mo. xiii. libri fructus. Idem quoq; affir-
mat afforis. cvi. Almansoris Avertē ocul-
los a figura &c; in qua Mars fuerit in an-
gulo. maximie cū fuerit ascēdens scorpio
Rēndo dicendū. cēlū duōbus modis
mendax esse pōt. uno qđē mō ex pte sui.
altero ex pte nostri. Ex pte sui. quom. s.
sic se habet. ut distēperate stellæ potēti-
os sint in figura. mouētes interrogatis sen-

sus. tūc eqdēm: & cōplexio sensuū: & me-
broz distemperatur: & hūores: & spūs. q/
bus sic a téperamēto lapsis/a uera rectacō
operatiōe deficiunt: inde quidē corrupte
sensus operari cōtingit: patet hoc nō solū
ex supradictis. xi. ca. q̄thōis. ii. sed experi-
ētia aptissima. pgnātes enī mulieres cō/
te sūt: que ob mēstruoꝝ retentōꝝ malis/
gnam q̄litatē/ uariis bestialibus appetiti/
bus afficiuntur. terra/ puta comedētes ua/
riis positioꝝbus/ aut filibus inanentes/ &
sic de inumeris sīl ibus accidentib⁹. hoc
et mēlācoli, maniaci testātur. q̄e si su/
pra aptū sūt hoīes p̄dīctō mō ad diuersa
uicia p̄ s̄fus incitari, puta homicidū sur/
tū &c. idē de mēdaciō dici dēt. mēdaciū
enī/ aut supbiā p̄se fert/ aut inimicitiam/
distēperatas uero stellas/ nō mō/ quas sui
natura sic ēē cognoscim⁹ intelligere debe/
mus. sed eas quoq; q̄s accidentalī modo
hominū opatiōib⁹ aduersas cōp̄bendi/
mus. quēadmodū retrogradū louē/ in ca/
su cadētē diceremus itēmpatū. qua de cā
recte dixit Almā. ubi supra. figurā nō ēē
ispiciēdā in qua Mars fuerit in angulo: p̄
sertim scorpioꝝ ascēdente. tū q̄a scorpioꝝ
domus Martis ē: quo porētior redditur.
tū ēt qm̄ i eo cōbusta uia reputit: ubi cō/
plures suffe naturā Martis possidētes sūt.
qbus tanta discrasia imutatur itērogātis
sensus: ut ad falsū exocitādū ducatut:
sicut ēt maniaci cōceptus plerūq; falsi sūt
Secūdo ex pte itērogātis idē accidere
pōt. quis tandem i stellas reducī possit. &
hoc ē si sensus itērogātis a tāpata cōplexi/
one. aut debita cōpositione non pag. sint
lapsi. aut etiā hūores/ & spūs. eo népe ca/
su si temperataꝝ stellaz influetis moue/
ātur/ in p̄portionato quidē sibi radio affi/
cientur: quo casu similiter leſa perueniet
operatio. quod enī temperato egritudo
est. distemperato sibi fano sanitas est. &

hec ex parte interrogantis moti, atq; celi mouentis. **C**ed preterea alio modo continet interrogatiois iudicium esse falsum. I. ex parte iudicantis, sicut quidem interrogatis se fuisse per quasdam celi dispositioes, falso imitantur pariter & sensus astrologi iudicare debetis moueri potest, quare licet proprie fuisse dicere deberemus iudicem, quoniam tamen falsitas ista a celi est: hoc etiam modo ab illis esse mendacium, quamvis proprie dicere possemus.

Cad rōes incōtrariū dicendum est, ad pri mā, q; etiā corpus modo predicto mouere possunt sensus, sicut melancolici spiritus menstrua, egritudines quoque faciunt, sed esto q; ab intelligentia sint motus isti per accidēs; responsū est supra in ca. pallegato secūde q̄stiois: **C**ad secundū dicitur, mendacem sensu motu in ifortunā significatiōibus, aliter sumi debere in rebus in fortunis propriis, ut militia, & agricultura sunt, quoniam ab ifortunā in figura potestate iudicium haurire debemus. **q** Et simi liter ad tertiam dici debet.

Articulus. ix.

Can interrogatiois figura sumi debeat a principio motus sensus: at potius ab applicatione interrogantis ad astrologū.

Empore quo interrogans ad astrologū petendo se applicat, figuram multi notant astrologi, ubi ratio non deesse uidetur. Sic, n. se hēc q̄stionis in interrogante cōceptio, ad ipsius exp̄sionē, sicut hoīs cōceptio ad natuitatē, sed de hoīs iudicium sumi debet a natuitate potius q; a cōceptio, ut supra, igitur.

CPostea interrogatio actus est interrogatis in interrogātū ut patet, hoc aut̄ sola fātis īmutationē p̄fici non potest, igitur necessaria est animi exp̄sio. &c. **C**Amplius p̄ leuem debilēq; causā, non potest astrologus

recte tuteq; iudicare, quū cōtingat pluribus causis debilibus aduersantibus sensus mouentibus, fortiorē oppositā p̄do, minādo effectus suos causare, sed ad sensum mutationē, debilis ēt causa sufficiens ē, ad applicationē uero ad astrologū fortis, nam appetitus querēdi intensus, applicationis & exp̄sionis cā est, i.gi. &c. **C**Preterea si quis astrologū adeat petendi animo, nec post applicationem petat, etiam si per alium eius animus questio quoq; astrologo aperta essent, nō deberet astrologus iudicare, cuius causa est, qm̄ nū nulle potentiores aduersantes cause obfuisse potuerūt, multo igitur minus p̄ sensus solā īmutationē, sicut cōiter operantur astrologi.

CIncōtrariū est ratio apertissima, applicationē multis causis nō celestibus uariari potest, retardari, atq; accelerari: & si debito modo sensus (ut supra dictū est) mouentur, causæ aut̄ istæ sunt, cito uel tarda deambulatio, oīa ēt que p̄fectionem & iter impedire possunt, casus fortuna & reliquā, si ergo p̄ applicationē iudicaret nō celi motibus, sed aliis determinantibus iudicaret astrologus, quod est inconveniens. **C**Preterea si detur oppositum ubi per uiginti miliaria uel decem distaret interrogans ab astrologo, cōtingens est post omnē celi significatiā uirtutē astrologum iudicare. **C**Item ponatur Sor. ab astrologo per x. miliaria distare, Plato, nē nero familiarem, & quero an celi eo, demī instanti utrūq; ad eādē rem querēdā mouere possit, & certū ē q; sic, quo posito Plato statī petitionē formabit. Sor. uero post tres horas, sic ergo de eadē re, p̄ duas figurās tūm iter se distates, astrologus iudicare coactus est, & diuersa iudicia formare, quod est nefandum.

CAd istam demonstrationem non nulli

QUESTIO

respondent negādo casum; cōcedunt. n. quod negari si pōt. cælum similiter se habens. plures ad idem petendum mouere posse. sed dicunt q̄ sicut cælum eos ad petendum mouet; ita ēt non p̄mittit in diuersis repugnātibus figuris interrogatiōes fieri; sed adeo istos disponet. ut simul p̄tant. unius motū uel iter retardando; alterius uero accelerādo. ¶ Sed q̄ fatua sit ista responsio cunctis sane mentis apertū est. ex illa. n. sequitur cælū adeo petenti, bus ministrare; ut illum/ qui p̄pē ē (quē magis mouere pōt. maiori sua cum illo si militudine) minus moueat; alterū distātem magis/ minus tñ sibi subiectū. ¶ Se cundo q̄ si p̄pinq̄us distans esset. & distans p̄pinq̄us quē iuuabat impediet & uersa uice. ¶ Preterea quis negare poterit in itinere seu spacio. xx. uel. xxx. miliari um libera uolūtate post principiū. tarde uel uelociter moueri posse? aut igitur nū quā libera uolūtate uti poterit in toto itinere. aut nulla pene canonica petitio ab absente fieri poterit. ¶ Item retardare & accelerare/ eodem tempore. circa simili ter disposito susceptibili. eodem iſluxu/ eiusdem generis. sūt effectus cōtrarii: igitur perse ab eadem causa p̄cedere nō pos sunt. p̄ accidens aut applicari nō dicerēt aduersarii. qm̄ iam ista deficere posset. & sic illis idem sequeretur inconueniens. ¶ Amplius aut ad bonam efficacēq̄ iter rogatiōis figurā. sola cōceptio a celis cau sata sufficit. aut aliquid aliud requiritur. si primū. habetur intentum. si secūdum ergo nū poterit astrologus se ipo querere. consequens cōtra omnes astrologos. non enim pōt sibi ipi applicari. sicut nec distare. ¶ Si diceretur q̄ per applicationē/ in distantia intelligūt. cōtra. moueatur astrologus ad rem quāpiam querendā. moue atur distans ēt p̄. v. miliaria & patet q̄ si

plicatio distantis recta est. q̄ motu sastro logi sumendus nō est. ¶ Adhuc. queratur qua tatiōe cælum interrogantē moueat. & patet q̄ nulla causa ēe potest/ p̄ter q̄ cōformitas. & p̄dicta cū principali similitudo. si sic ergo per illā poterit darī iudi cium. si nō igitur non recte mouebit que rentem.

¶ Ad primā rationē in cōtrariū dicendū illa q̄ per bella similitudo mille pedibus claudicat. ostensū est supra quare pūctus ortus significatiuus sit. & patet q̄ hiuc n̄ cōpetit. Deinde esto q̄ similitudo bona esset; adhuc n̄ibil cōcluderet. nam cōcep tio quantū ad essentialia. & coessentialia. principalis significatrix est. ipsa etiā est na tiuitatis regula plerumq; quare si huius cōceptionis questionē cōtingit extrin secus exprimi & cōtingit nō exprimi. nō expressa tamen questio est. motus enim ī trinsecos sensuū attendimus. unde si fieri posset. ut moto sensu absq; expressione il lius. astrologus motū illum cognosceret iam per illius temporis figuram iudicare posset. quinimo quamuis raro accidat. si astrologus cognoscat fortē motum ex arrupto p̄ter spēm factū in sensum alicuius; per figurā illius temporis positionē. & intentionē cogitantis. & finem cogita tiōis preuidere poterit; uelit. noluit sic cogitans. ¶ Ad tertīā dicitur. q̄ licet ap plicatio fidem faciat. motum fuisse fortē nō tamen per illam iudicandū est. sic etiā per alia signa. puta interrogantis uehemētiā &c. cognosci pōt motus fortitudo. ¶ Ad ultimā neganda est enūciatio pri ma qm̄ p̄ motū celestem p̄cedentē iudica re possimus; licet aduersat̄es causæ sequā tur. qm̄ ēt post applicationem/ eiusmōi sibi aduersa causæ sequi possunt.

Articulus. x.

C An interrogantis animus ab astrologo cognosci possit.

Omnis animū ab astrologis posse cognosci falso, & erroneous esse uidetur. Solus, n. Deus scrutator ē cordiū: p hominū corda animus intelligendus est. **P**reterea animus hominis a uolūtate mouetur suoq; discursu: & infinitis causis variari pot; sed infinita a nobis cognosci nō possunt. ergo nec cause quibus moueri pot; & p consequēs nec eius motus. **P**reterea sicut una intelligentia sp̄s alterius intuens: nō ppter illud conceptum illius cōphedere pot; qm̄ quo pacto illis utatur ignorat, ita similiter, quā uis has uel illas sp̄s cælū in sensu influeret: & astrologus illas in genere cognoscere, nō ppter hoc animū eius cōprehēderet; qm̄ scire nō pot; quatenus rōnalis p̄s īferior aut superior illis utatur. **P**reterea huius uel illius cogitatio singularia seu particularia quedam sunt: sed astrologus ad particularia non descendit, ut supra, igitur &c.

Incōtrariū ē Ptolemei auctoritas libri fructus uerbo, cxiii. Locus potētioris p̄dominatoris significat ea que ab interrogante intendūtur, uel s̄m arabicā lrām locus fortior significatoris in īterrogatiōe significabit quod ē ī aīo interrogantis.

Respōdeo dicendū, q̄ animus in p̄posito app̄hensiua uirtute interiorē cognoscēt significat. becaūt ī homīe duplex est sensitua: & ītellectuia. Si p animū ītellectuia uirtute cognoscēt ītellexeris quum p̄ illa īmaterialis (p̄ supiū dicta) libera sit ab influxu: non pot; astrologus illum cognoscere. itaq; solus Deus eiusmodi animi scrutator ē. si uero per animū sensituum uirtutem cognoscēt ītellexeris, siue fantasiam, siue cogitatiuā: sic

quum ista a celis moueri possit, ut supra s̄m causā mouētis dispositiōe: per illū motū causamq; mouētem, poterit astrologus effectū ipsum, s. genus motus, cognoscere. **S**ed qm̄ s̄fūs a pluribus causis intrinsecis & extrinsecis moueri possūt idcirco diligentia uti oportet. anteq; astrologus iudiciū p̄ferre audeat, n̄i quidem quedā obseruauerit, fallax & mēdax erit eius iudiciū. Si uero cōsiderauerit causas sensus mouētes nō ē cōplexiōe, nō būmores, aut sp̄s, nō cibum uel extraordi nariū potū, nō fixam de re querēda cogitationem; & ita de particularibus causis, cumq; his oībus, nullo p̄eunte discursu ex arrupto, q̄ primū, forti cogitatiōe, prioribus dissimili, s̄fū moueri cognoscat, quā quidē gestibus & faciei motibus cōphendi possunt, tunc motū illū, a cælesti corpore p̄cedere putandū ē. Cui cogitatiōni si rō cōcordet nō ppter id minuetur cæli significatio: sicut nec ē eius similitudo qua mouit. **E**x quo seguit aliquē motū uolūtariū esse, quo mediante p cælo dispositionē, rei (qua animo uoluit) iudiciū sūmēre possumus, nō ut a liberō motore est, uel ut illi liber motor assentit: sed ut a cælesti corpore effluit. **S**equitur secūdo, q̄ sobrii, casti, saniq; corporis somnia, plerūq; talia esse debēt, ut si tēpora, quibus siūt, noscerētur, posset p illa rectius astrologus, q̄ p interrogations, iudicare. **S**equitur tertio, q̄ si cuiuspiam discurrētis, loquentis, seniūs abloq; aliqua similitudinis ratione, statim p̄ter spēm magno affectu, faciei oculog; mutatione nō mediocri, sermone interrupto, sileat, tute poterit astrologus figuram erigere, & genus cogitationis interrūpētis cognoscere, & illius rei cognitē finem, euentū, exitum p̄uidere.

Ad rōes incōtrariū dicendū, ad primā

QUESTIO

dictū est per corda intelligi debere intelle-
ctuam cognitionē; aut sensuā ut a pte
rationali pcedit. **C** Ad secūdā dicitur. q
motus sensuā a uulūtate aliisq; cāis/ post
habēdo; solum ille qui a celesti corpore
effluit cōsiderari debet. **C** Ad tertiā dici-
tur cōcedendo totū; sed nō est contra in-
rentum. nō equidē rōnalis partis superio-
ris cōceptū obseruamus. sed iseroris p̄tis
ut a cālis est. **C** Ad ultimā dicitur. q de
sorte plures cōceptus haberi possunt par-
ticulares. s. & comunes ut cognoscēdo ip-
sum esse hunc hominē: hoc animal; hoc
corpus; banc substātūm; hoc ens. simili-
ter astrologus supposita huius sēsū mo-
tione/ ipsam in confuso & in comuni co-
gnoscere poterit.

Articulus.xi.

C An horarum electiones hominibus p-
dele possint.

Pparet horagē electionēs ad aliquā
suscipiendā p̄uinciam/ homini-
bus pdesse nō posse. Nil. n. ope-
ratur planeta in subiectū aliquā quod nō
pmiserit in natuitate. iuxta Ptolemei se-
tentiam afforisimo. Lxxviii. libri fructus
In arabicam Irām: q̄ si planete n̄l opera-
ti possunt. multo minus fixe: sed electio
si vera fuerit a uolūtate libera & scientia
astrologie pcedēs: nō est h̄m natuitatis
uirtute n̄ seu radicis: nam si ab eiusmodi
cāli dispositiōē causaretur iam nō ēet nisi
apparenter electio: q̄m nō h̄m libera acti-
onem hominis: illa fieret. **C** Preterea aut
electionis figura similis est ei: quæ rei pre-
dominatur ob quā cōsequendā uel uitam
dam electio fit: aut dissimilis. si similis.
iam idem/ figura p̄dicta radicis fortior: se
sola p̄duxisset: quod p̄ electionis figurā
cōsequi sperat. si uero dissimilis fuerit: n̄
poterit subiectū ad optatū finē p̄ducere.

q̄m minoris est potestatis. sicut testatur
Ptolemy. libri fructus afforisimo. vi. ubi
dicit q̄ si contraria fuerit electio radici nō
conducet &c.

C In cōtrariū tñ est eiusdem auctoritas,
loco p̄allegato: tunc diez atq; horagē ele-
ctio confert: quom &c. Idē elici p̄t ex.
viii. afforisimo. x. xiii. xviii. xx. xxi. xxii.
xxvi. xxviii. xxxvi. xl. xliii. Liiii. Iv. lvii.
& in iñititis locis. idē habetur ab aliis.

C Respondeo dicendū. q̄ necesse est dicē
re electiones posse iuuare sepius. ac ēt ob-
esse: iuxta uarios modos qbus homo stel-
lage uirtutibus uitit uel ab uitit: pdes-
se quidem duobus modis. s. malū p̄bibē-
do: & bonū augēdo; pariter duobus mo-
dis obesse. s. bonū remouēdo: et malū au-
gēdo. **C** Ostensū est supius. q̄ principiōz
figurā uim significatiua usurpant: & me-
dia & fines metiuntur. quare q̄m p̄ electi-
onē possūt opera uel actiones humāne
cālo sic uel sic se habenti applicari: pote-
runt ēt subici. ergo h̄m cāli dispositiōē
subiectiq; recipiendi potentia: influentia
recipetur. **C** Preterea cālum naturaliter
agit: aut saltim eligēdo melius: sic semp
agit: ac si naturaliter ageret: nec cessat uim
suā iſluere. igitur si natura cursu: i aliejd
initium sumendo/ califigura illi corres-
pondens/ iſluere nō desinit. & suā dispo-
sitionē metitti. pariter ergo. si arte uel li-
bera uolūtate cuiuspiā rei/ principiū tali
tempori dederimus/ influentiā suā impri-
mē in illam nō cessabit. **C** Amplius tē-
porales significatores/ uirtutē significato-
rum radicis augēt uel minuēt. iuxta Pto-
lemei sentētiam libri fructus afforisimo.
xliii. sed per electiones stellā temporales
significatrices fiunt. igitur uim planetā-
rum uel aliogē significatores radicis augere
uel minuere poterunt. **C** Ulterius in cor-
poralis spritalis uē natura(uniuersi ordi-

ne corporali dominatur: & illa uti pōt: sed ite lectiu uirtus ac ēt uolūtas īmate rialis ē. ergo poterit cālis uti & frui: licet frui pprie ad uolūtātē spectet. hoc aut p electiones sit. ¶ Rursus sicut in rebus ife rioribus/una est alterius fomentū/alteri uero uenenū corrūpens. simile uel cōtra rium. ita pariter cāli figurā poterūt aliis figuris obesse/ & fauere. sīm ī pāg similitu dinē seu cōueniētiā: aut diffimilitudi nem seu discōueniētiā. sicut igitur uene num distans. huic applicato in hoc agit. ita res ista huic principio subiecta a cālis īmutabitur. ¶ Deinde. sicut optimus agri colā. licet a natura tali tempore plantas. herbas. fructus. pōduci cognoscat poterit. eas cōuenientiori tempore prius aut pos terius plantare seminare inserere. mūda re: ita & astrologus quedam cālis uentu ra preuidens. principium eiusmodi rei accelerando uel tardando huic uel illi cāli figura subdere poterit. quibus hoc uel illo modo influetur in passum. ut Ptole afforismo. x. afferit libri fructus.

¶ Ad ratiōes īcōtrariū. ad primā dicitur q sīm arabicā lām illud habet: non aut sīm grecā. cui magis adhērendū est ait. n. in greco sepe numero planeta ope ratur ī loco ubi operationē nō habet. ita ut questū p̄ter spēm nato afferat. quā sen tentia maxime a prima distat. qua tene tur Ptolemeū de anthistīis loquitū fuisse. Sed esto q sīm arabicā lām sūmamus qn̄ bonū sensū habere potest. ut ī comēto meo sup Ptolemei centiloquio seu li bro fructus declarauī. dicitur. q p̄ nil pa rū debemus ite ligere. nihil ēt. nisi qbus dam coadiuūtibus causis. oparetur &c. ideo electionib⁹ utendū ē. ¶ Ad secun dā dicitur. q si cālū malū futurū mine tur. electionib⁹ minui pōt uel quātū ad subiecta. uel quātū ad tempus. uel ad

malī extensiōnē quātūtū uel intensio nem. & sic de aliis malī circūstantiis. Si uero bonū futurū p̄mittat. electionib⁹ augeri poterit. sicut optimus agricōla terrā aridam simo subleuat. malas her bas mundat &c. pinguem uero fortificat bona igitur electio & si nō p̄dēsē bonum tribuēdo. quom radicē aduersam habet. prodest tamen malum minuendo.

Articulus. xii.

¶ An electionib⁹ possit non solū malū futurū minui: & bonū augeri: sed ēt ma lū futurū in totū auferri: & bonū nō fu turū radicibus tribui.

Idetur electionū figurās futura uel per alias figurās radicis solū posse modifīcare. I. minuere. aut augere. Et primo auctoritate ptolemei uerbo vi. ubi ait q̄ si contrarie fuerint nativitas figure. aut radicis. electio supple ad bonū nō cōducet. ¶ Preterea figura quā sīm cursū cālogi aliquā sibi subiecta faciunt. sicut sūt figura radicis aut reuolutiōnis. potentiores sūt: his quā per artē eli gūtū. igi. quū si quis effectus a radice p̄dere n̄ pōt: radix eius effectui p̄dicto diffi milis & aduersa ē. ergo nō poterit ab electionis figura p̄ducisicut nec superari. patiter si quē effectū p̄ducere debet. electionis figura illū ipedire nō p̄terit.

¶ Incōtrariū est Ptolemei auctoritas affo risimo. v. pōt huius scientiæ p̄fessor mul tos effectus stellæ euertere. qn̄ nec natu ram stellæ ignorat & alibi. Sapiens. n. dominabitur astris.

¶ Respondeo dicendo. q p̄ electiōes nō solum augeri & minui possūt radicū esse. etus. sed ēt qn̄q̄ in totū auferri. & bonū nō p̄missū p̄duci. quod sic oñditur. sit a. cālū naturaliter se ip̄o p̄ducens. b. effe ctūm futurū. & sit. c. cālūm p̄ electionē

QUESTIO

sumptū aduersū. b. effectui bōno uel ma-
lo, & arguitur sic, per supius ostensa, c. ē
aliquante uirtutis, qua minuere pōt uel
augere bonū uel malū effectū, s. b. & sit
c. exempli grā uirtutis ut duo. tūc sic. c.
habet uirtutem ut duo minuendi ipsum
b. sed uirtus. a. pducendi ipm. b. minor
ē q̄ut duo. igitur uirtus. a. pducēdi. b.
ab. c. uirtute superabitur & in nibilū re-
ducetur. consequitio nota, maior casus ē:
minor est possibilis. igitur & cōsequens.
possibile. quod est intentū.

¶ Ad rōes incōtrariū dicēdū. Ad primā.
cōcedendo q̄ si natuuitas cōtraria sit ele-
ctioni raro ad intentū pducet, & illud ē:
cū difficultate fiet. ¶ Ad alia dicitur, li-
cet radices in pluribus effectibus, electio-
num figuris fortiores sint nō tñ in oībus
nec omnes: contingit, n. in qbusdam ca-
sibus electiones maiorem significationē
fūscipere.

Questio. XVI. de significatoribus.

Articulus. i.

¶ An unus solūmodo significator eius/
dem rei clico possit.

Idetur q̄ rei significator uni-
cus sit. Significator enī nil
aliud est q̄ stella aut celi ps
dominiū habens in pducē-
da re uel pducta cōseruāda
uel corrūpenda; & uniuersaliter disponē-
da aut disposita, talis aut nō pōt esse nisi
una, i.g. &c. consequitio aperta est, maior
diffinitio significatoris est, minor sic ape-
ritur, nulla stella dominium habere pōt
si altera sit inferior; uel debilior; quū qd
p̄ supbabūdātiā dicitur uni soli cōcēat
licet regnū duos nō capit, equalēs autem
duo significatores in potestate ēē nō pos-

sunt. tūq̄ q̄ natura effugit semper eq̄ilitatē
& diuersitatē cupit, tū q̄ stelle diuersae
sunt spēs & p̄prietatū, earūq; uites quo/
libet suo motu in ifinitū uariātur, nec p
manent nisi p̄ istans in eadē p̄cisa uirtute
tam in essentiali dignitate q̄ in accidētali
igitur similes in gradu saltim p̄sistere nō
possunt. ¶ Preterea si fieri posset, ut due
stelle eque potentes essent, adhuc sequit
intentū, nā nulla illa significatrix esset,
sicut nulla alteri p̄ualeret. ¶ Item figure
significator almutaz est figura, sicut ascē
dantis significator almutaz est ascenden-
tis, sed almutaz, i. p̄dominator qui plures
potestates habet, unicus est, ut eius diffi-
nitio declarat, i.g. &c.

¶ Incōtrariū sunt ea quā superius deter-
minata sūt, ostensū est, n. plures figuræ
necessarias esse ad rectū iudiciū; cui uibet
aut̄ figuræ unus saltim significator ē, i.g.,
plures sup̄ eadē re significatores sūt necel-
sarii. ¶ Amplius in eadem questiōis figu-
ra duo adminus significatores eligendi
sunt, querentis, i. & rei quesite. ¶ Itē in
interrogationis figura, certū est p̄domina-
torē sumi ipsius iterogatīs, est ēt̄ aliis & li-
gēdus iudicatīs astrologi, qm̄ septimū &
eius dominus; ut testatur Ptole, af. oris.
xiii. pariter in egrōti figura medicū signi-
ficat septima, altera ex pte egritudinis fi-
gura ab altero loco sumitur, igitur, &c.
¶ Preterea quāto figura maioris ēt̄ uirtu-
tis & pluriū significatiua, tāto ceteris p̄a-
ribus plures significatores habere debet,
hec ē manifesta, ergo si iterogatiōis figu-
ra debil̄ plures habet p̄dominatores, mul-
to fortior figura radicis potentior. ¶ Po-
stea quū una stella totale agens ēē nō pos-
sit effectus iferioris, alie, n. coadiuāt, im-
pediūt aut̄ minuunt. Em stellarum & si-
gnorum & aspectuum plures significatiōes
opus est ut alioq; uires etiā considerentur.

C Preterea ascendēs & mediū cēlū ex se
 ifluūt. & obseruādi sūt, eōgq; domini.
C Respōde dicēdū. tribus modis sūmī
 pōt significator. Primo cōiter. quilibet
 cēli p̄s/ uel īpresa uirtus/ uel dispositio/
 uel p̄prietas, p̄ quā aliqd notitie capere
 possimus. significator appellari pōt. itaq;
 plāetæ, fixæ, signa, ymagies, āthistia, aspe/
 ctus, uires dirigibiles, p̄tes, domus. oīaq;
 a q̄bus cēloī significationes hauriuntur.
 eiusmōi dici possūt. Secūdo mō p̄prie. sic
 dicimus solū p̄tem illā siue stellam esse si/
 gnificatricē; quæ ad aliquē p̄ducendū ef/
 fectū ifluēdo p̄ se cōcurrat. quomō, do/
 mus, p̄tes, āthistia, dirigibiles uires, aspe/
 ctus, significatores dici nō debēt. Tertio
 mō p̄priissime. itaq; planeta solū, plures
 potestates habens, sup̄ re cuius significa/
 tio querit sic nuncupari meretur. Hic
 aut̄ duplex ē; uniuersalis, s. & p̄ticularis.
 uīs figure p̄dūator ē; p̄ticularis uero pla/
 neta, qui i loco p̄ticulari huius uel illius
 rei, sūmam tenet potestatis locū, sic dici
 debet. Quartus modus prioribus a qui
 busdā iungitur; quē p̄priissime sūptū uo/
 cant, ut, s. significator ille sit; qui totale
 ifluxū cōpletebitur, & hic esse non pot nisi
 cēlū totū, aggregatū uidelicet ex oībus
 spheris & p̄tibus ifluētibus, qd̄ unū p̄ se
 ēē nō pōt, quī cōtingui nō cōtinui sint cē/
 li; cēli quidē unū sūt unitate ordinis: &
 q̄tū ad actiōes, es̄tialiter ordinati.
C Ad rōes igi, icontrariū, dd. ad primā,
 q̄ si p̄ dominiū maiorē potestatē intelli/
 gas, illa qđem significatori, tertio mō sū
 pro tātūmō cōuenit. Si uero p̄ dominiū
 significādi uirtutē aut ifluxū quo mouē/
 tur iſferiora ītelligas, sic plures ēē possūt.
 Et pariter dicātur illa duo si equalē pote/
 statē haberēt, q̄ tertio mō p̄domiatores
 n̄ sūt, aliis tñ mōis nihil p̄biberet. **C** Di/
 cendū quoq; similiter ad tertia, quare pri

me rōes de p̄prie significatore cōcludūt,
 alie uero de aliis.

Articulus. ii.

C An primus significator a naturali uir/
 tute significatiua, aut a loci significatiōe
 uel presentia eiusdē sūmī debeat.

Utandū esse uidetur primū signi/
 ficatorē a naturali uirtute plane/
 tæ significatiua sūmī seu elici de/
 bere. Maiorē, n. habet potestatē q̄ p̄ natu/
 ram aliqd cōsequtur; q̄ qui accidentalē cau/
 sa; natura enī nūquā a p̄pria opatione de/
 sistit, sicut ignis p̄ naturā calidus calidior
 est, q̄ q̄ per p̄ticipationē calidus est. sed si/
 gnificatores alii, quia loco sūmūt, acci/
 dentales sūt; qm̄ nūc quidē illud signifi/
 cant, nūc uero minime ig. &c. **C** Posthec
 uidetur q̄ p̄ plentia significator aliis for/
 tior sit, sicut, n. extraneus viator i domo
 alterius existens absente dño uim habet
 in illa maiorē, q̄ absēs dominus. ita simi/
 liter p̄sens planeta i loco rei significatiuo
 absente domus dño, potentior tūc tēm/
 poris dicendus erit.

C Incōtrariū arguitur p̄prios significator
 fortior ē cōi, sicut ē fortior ē p̄ticeps. sed
 significator p̄ naturā nī p̄ locū ēt signifi/
 cationē assūmat, cōis ē & p̄ticeps, alter ue/
 ro p̄prios, igitur nō ex natura, sed ex loci
 affinitate p̄cipiuos p̄domiatores eligēdus ē
C Deinde fortior ē significator ille q̄ semi/
 per potestatē habet sup̄ aliquo loco, q̄ il/
 le; quē cōtingit, in eo loco deprimi & de/
 bilitari. sed q̄ dominus ē domus aut exal/
 tationis &c, sic se habet respectu eius q̄ in
 loco rei reputur, qm̄ cōtingit Saturnū in
 ariete Martē i cancero repiri, in domo rei
 significatiua, & sic de aliis, igi, &c. **C** Ad
 huius rei cōvidētā cōsiderādū est, sic eli/
 ci debere significatores, q̄ i applicationi/
 bus pluriū & i unū cōcūtētia, tres diuer

niii

QVESTIO

Si significatores sunt eligendi. ut gratia ex ampli. si medicus ad infirmum se applicet. ascendens significator est infirmi. septima medici. & infirmitatis est altera. similiter si quis astrologus cum querendi audeat. alia ceteri per querentem alia astrologum altera questionem significat. similiter in coniugio. similiter in interrogatione de occulta re. Ptolemeus x. afferi. libri fructus. sex & plures significatores elicere docet. sed quoniam superius omnia sum et plures esse posse diversitate rerum significatores. licet nucus sit alioz potentissimus. modo uero aperire intentio est quo pacto eiusdem rei diversi significatores sumi possunt ideo predicta relinquendo. dicendum est. eiusdem rei plures posse significatores elicere. ubi tali distinctione utendum est. significator consequitur rei. aut passiuu[m] est. aut actiuu[m]. per passiuu[m] non mere passiuu[m] intelligitur. sed minus actiuu[m]. sicut est humiditate & siccitas. tem passiuas qualitates dicimus. & ita de aetate quo intelligendum est. si passiuu[m]. illud per primi mobilis est. puta ascendens. medium. caeruleum & buiusmodi. si uero actiuu[m] superius. illum triplicem inuenies. aut. non. significatio illa a sua natura contraxit. sicut lupus piter religionem significat & subam. Mars bellum. Venus amores. et ita de ceteris. aut hoc habet a loco. ubi significatio exordium sumit. & hoc duplice modo fieri continet. Vno modo per dominium. quod aliqua stella habet in loco rei consequitur. Sicut enim corporis uires ab anima fluunt. licet in hac uel illa parte sumatur origo. puta uisus uirtus in oculo. auditius in auro. ita similiter licet esse substantia significante a se cunda domo originem trahat. & in hoc determinato loco. ad bonum sensum. initium sumat. expletur tamen. & perficitur. & determinatur. per dominum eius. qui ad illum (ut supra ostensum est) uelut anima ad corpus cooperatur. & dominus ad regnum.

Sicut etiam agri dominus de segetibus suo modo disponit. quoniam a terra sibi subiecta originem sumit. ita & in pposito. Aut erit ex prefetia stelle in loco predicto siue per corpus siue per aspectum. siue directe in illam partem influendo. siue reflexe influendo in influentem directe. Sic igitur habemus quattuor significatores generis in unaquaque re. primum est passiuum magis quam actiuum. quoniam per stellas disponuntur. scilicet partes primi mobilis. Secundum est per naturam significator. Tertius per dominium loci a quo significatio sumit originem. Quartus per presentiam uel contactum uitutis directe uel reflexe per corpus uel aspectum. contingit tamen plures predictarum potestatum in uno & eodem significatore reperiri. ut si Sol in leone nullo aspectu planetae affectu reperitur. Horum autem significatorum primus principalior esse non potest. omne. non agens in quantum agens nobilis est passio. planetae autem tantum ageret. forme & domini sunt hanc uel illarum partium. similiter qui in loco rei reperitur in quantum huiusmodi. principalior significator esse non potest. contingit. non. locum illum esse illius planetae de positione casum & detrimentum. hec est presentia multum accidentialis est. continue. non. uariatur. non quia significatur. non sicut autem de dominio cuenit. quod in determinata parte primi mobilis habet stella. ¶ Dubium igitur restat. quis alioz significator presit alteri. an. scilicet qui per naturam significat rem illam. aut potius. quod dominus est loci. ubi originem sumit significatio. in qua materia primo supponendum est. sicut experientia nobis notitiam dedit ignem esse calidum. aquam frigidam. generabile corrupti &c. ita est eadem locum religionem substantiam. Saturnus agriculturam &c. & pariter sola experientia competitum est. domos has uel illas habere significatio

dominos et eae p̄cipuam sibi uendicare potestatē. Dicendū est igitur iuxta exp̄imentū & auctoritates ab exp̄imēto exortas. q̄ significator rei, per dominū quod habet in loco, ubi significatio sūmitur, ē potentior, ostensum ē enī supra, domos maiore causare i stellis accidentalē diuerſitatem ad sensū datū; q̄ signa; & stellas maxime q̄ huiusmodi domos uariari. igi. potissimi & intensissima uirtutis illa ex p̄ssio s̄m domos disp̄oet. p̄dominabitur ergo dominus domus substātie aut eius almutaz, planetaz; qui rem illā q̄ naturā significat, in loco rei potestatē non habenti. **C**Hoc idem Ptolemeus latenter aſſerit in quāripartito, quā ſi loge dispoſitionem; & alioge, quæ homini accidunt a domibus ſum & elici docet. In libro fructus aſſorismo, xxxviii. xl. xli. xlii. xliii. liii. lv. lvi. lxxiiii. lxxv. lxxvi. lx xviii. lxxx. lxxxviii. xc. **I**tem ſupius ostensū est inſensibiles radios q̄ loca principaliter & maxime uariari; ſed principales planetaz & significatorz potestates inſensibiles ſūt, igi. idē quod prius. **P**reterea dare uitam n̄ mortem, & mortē dare nō uitam maxime diuerſūt, igitur cauſa huius diuerſitatis ſūt domus diuerſe, ig. domus ille principia ſūt aliis diuerſificatiibus cauſis actu influentibus. ſtella igitur quæ domui p̄dominabitur uere ſignificator primus & p̄dominator appellari meretur. Dubiū tamen nō eſt ſtella p̄ naturam ſignificantē aliquid, ſi cōtigerit ēē p̄dominatore loci; q̄ effigie eius ſequetur effectus, plus, n. p̄t ceteris paribus diuitias nato parare luppiter; quomodo, ſubſtātie prefuerit, q̄ Mercurius, aut Luna, aut Mars, ſed hec contra determini-

nata non eſt, cōparimus enī potestatē latitudinē unius ad alterā alterius, gradusq̄ intensissimos, quare qm̄ plus diuinitatum aſſert Venus domus ſubſtātie domina optimē diuifita, puta in tāuro uel libra in ſecūda domo, q̄ luppiter i cancro, aut i p̄ſcibus & i octaua ſexta uel duodecima ut experiētia teſtatur cōcludendū eſt maiorem auctoritatē habere posſe loci p̄dominatore in quātū talis, q̄ planeta ex natura illud ſignificans i quātū talis. Sic igitur ſunt ordinandi in potestate ſignificatores, ut primū locum teneat loci predominator. Secundūm planeta rem illā per locū ſignificatā, natura ſua ſignificans. Ter tūm/planeta qui aut in loco per corporis aut per aspectū directū uel reflexū reperiatur. Quartū uero ſignificator paſſiūtus, primi. ſ. mobilis pars. **C**Heaūt omnia intelligenda ſunt ceteris paribus, quoniam contingere p̄t ſignificatore primū adeo debilē in figura exiſtere, ut a ſecūdo bene ſe habente lugetur. exēpli grā, ſit Venus domus ſubſtātie dñā, repiatūr q̄ ſaturno cōiuncta, retrograda i arietē uel ſcorpiōe, aut uirgine i eadēti, luppiter aut i medio celo directus, aut ascēdēte, i p̄ſcibus, i ſagiptario, i cancro, & patet qm̄ cetera paria nō ſunt louem potiorem in ſubſtātis habere ſignificationem q̄ Venus, itaq̄ in aliis caſib⁹ dici p̄t.

CAd rōes igitur dicēdū, ad primā. q̄ p̄ naturā quilibet ēē planeta ob dominū, quod habet in domo, uel domus ſigno, ob mutuā illoge conuenientiā ſignificat ea, quæ a domo hauriuntur, a qua origo trahitur actu ilis ſignificationis; quare nō dicūtur accidentalia ſignificata eo qd̄ ueluti accidens ſignificationē illā agrat & amittat, ſed quoniam ſepius uirtute quam a natura habet in tali celi pte uariatur, & nunc actu influere potest nunc uero

QVESTIO

nō. significatio aut altera dicta est p natu
ram talis. qm̄ minus tali mutatione uari
atur. ex quo tñ nō seqtur esse potiorē: &
magis potentē. sicut ē q optimo exéplo
demonstratur in iserioribus accidere. nul
lus. n. dubitat potentiorē uirtutē & for
mā in magnete esse ferri attractiā. q eius
dem colorē. nil minus eius calor nūquā
fere uariatur. eius tñ uirtus uariatur q fa
cillime: & ipeditur. patet si qs aut cepas
proprias posuerit aut allea. aut eoz suco
magnetē inūxerit. tūc. n. colore gescente
uirtus eius intrinseca in actu suo pficien
do ipeditur. Ad secūdā dicitur negan
do similitudinem. & rō qm̄ domus illa.
ubi absens planete dominiū habet. uigo
re nō caret: pars enī primi mobilis in illa
existens magne uirtutis ē. quare plus po
terit eius dominus absēs respiciens. q ex
traneus p corpus p̄sens: & pariter domi
nus absens nō respiciēs. q extraneus aspi
cens.

Atticulus. iii.

¶ An nullis dignitaribus mutatis. seu
eodem almutaz p manēt. eiusdē gradus
ascendentis. possit figura sic paululū mu
tata. puta. per. x. minuta. diuersos habe
re primos significatores. respectu eiusdē
generis significandi.

Idetur q non mutatis dignitati
bus essentialibus p tam quā dis
ferentiā nō possint primi signifi
catores reperiri diuersi. respectu eiusdem
generis significādi. Significator. n. ut su
pra ostēnū est. sumi pōt. aut p naturā. &
iste nō mutatur in casu. aut p potestates
quas in loco rei habet. & hūc titulus qstī
onis nō mutat. aut p p̄sentiā eius in loco
sive p corpus sive p aspectū: & hic simili
ter. in casu nō uariatur: aut a parte primi
mobilis & hec insensibiliter mutatur. nō
ēt pōt ē primus. ut supra. igi. nullo mō

primus significator in una mutari pōt in
altera. Eundē. n. significatorē habebūt fi
gura: cuius ascendēs fuerit. xx. gra. & mi
nuta. xx. geminog. & altera figura. cuius
ascēdens sit idē gradus &. xxx. gēminog.
minutū. exempligratia. ¶ Preterea aut
significatores potestatē suā significatiā
quā habēt. p tēpus. retinēt. aut solū. p in
stans. nō p instans. qm̄ sic infinites muta
ri oportet: qm̄ ēt. nullū possemus per
celos dare iudiciū. quū uerā punctalem
figurā celi quodāmō haberi nō possit. igi
tur p tempus uim significatiā retinent.
in eo igitur tempore nō erit questio ppo
sita posibilis.

¶ Incōtrariū latet Ptolemei sententia li
bro tertio alabrac. vii. ubi de gemellis
& pluribus natis agit. si qs. n. subtiliter
inspēxerit. aperte noſet. q figura min
ime uariata. qm̄ ad loca significatiā aut ef
fentiales potestates. aut accidētales haiz.
plures ab illa significatores pdominātes
elici debent. & hoc in speciali casu. si enī
plures nati sic se habent. ut unus post al
terū oriatur. & ipceptibile nobis sit tem
pus mediū. uti Exau & labacob euēnit.
nulla facta potestatum mutatione. aut si
gnōt. aut domog. dominis. adhuc fieri
potest. ut plures in ea primi significatores
sint eligendi. ibi. n. apparet pluralitatem
plāetar. ascēdens uel luminariū loca oc
cupantium pluriū natōt esse causā. nō q
dem p prie: ut de causa masculinitatis su
perius dictū est. quā i cōceptionē reduc
da est. ut Ptolemeus āmonet: sed persi
militudinem. quoniā illa longe potiora
sunt in figura conceptionis. natuitas. n.
solum signum esse potest non causa pluri
um natōt. qm̄ iam in utero plures sūt.
quāq. eoz planetar. pluralitas. cā ēē pōt
cur simul sic in pōtē temporis spacio. orian
tur. sed oriri nō poterūt nisi prius cōcepti

sint. In eo igitur casu primus figuræ significator, primū almutaz, primo nato tri, buēdum est; secūdū secūdo; & tertio ter tium. Cuius rō est nam primus oriēs for tioris uirtutis esse oportet. ideo fortiori p̄domiātōri corrñdere debet: itaq; de ali is. si uero cōtigerit significatores illos cō uenire, gemelli similes erūt. si uero dissimiles cōpientur dissimiles. Duplici igit, causa contingit gemellos esse similes, aut dissimiles. Prima est si unus in sine signi unius orinetur; alter uero i principio alte rius; ubi ppter significatores mutationē, magna resultat uarietas. Secūda est eius, dem pene figuræ pluriū significatores or do in potestate ut dictū ē. & his duabus causis cōtingit similes & dissimiles fieri, sunt igitur eligendi plures significatores respectu tñ diuersoꝝ subiectoꝝ, in eodē genere signatiōis. puta natuitatū, respe cūtū eiusidē subiecti, hoc fieri nō pōt. Ad rōes incōtrariū dicendū ad primā, q̄ licet unus absolute sit potētissimus si nificator: q̄a plures potestates habet, i lo co &c. respectu tñ pluriū subiectoꝝ plu res sūt p̄domiātōres, qm̄ quod primus si nificator habebat excessus, in primo sub icto euacuauit: & secūdū secūdo corrñ dentē reliquit, & ita de aliis. Ad secun dā dicitur q̄ p tempus retinēt uim signi ficiatiā: quā in instanti aquisiuere, sed sup suis subiectis nō aūt aliis, qbus nō pporti onātū nempe respectu cuius uim signi ficiatiā aqrunt eoz respectu ēt retinent.

Articulus. iv.

¶ An idem significator contrarios possit effectus in eundem producere.

¶ Contrarii effectus contrarias causas cō requirūt, si p se pducatur. Qui libet, n. effectus similitudinē ge rit suz cause p se, ergo si contrarii fuerint

effectus cōtrarie erūt cāe p se, de causis aut p accidē nullū est dubiū. ¶ Item sicut effectus ēe, a cā est: ita & eius unitas, igit, distincō, distincō ergo effectus cām co mitatur. ¶ Item ab uno i quātū unū nō pcedit nisi unū, igitur ab eadē cā, cōtrarii effectus ēe nō possūt. ¶ Preterea quāq; cōtrariæ q̄litates sub esse remisso citra mediā latitudinē idē subiectū isformare p̄t; nō tñ sub esse intenso, quēadmodū q̄ttuor graduū caliditas, iiiii, gradus frigiditatis cōpatit, nō tñ sūma caliditas frigida/ tem sūmam: sed actiones stellag; quantū ex se est, in sūmo sūt: qm̄ tota uirtute sua agūt, igit, quātū ex se n̄ poterūt cōtrarie illag; uirtutes i eodē recipi subiecto.

¶ Incōtrariū ē tñ apta rō, nullus, n. ne gat facilitatē & difficultatē esse cōtraria, bonū & malū ēē cōtraria, sed idē plāeta trino aspectu, circa idē natū, bonum esse & tū pducere pōt; quarto uero uel opposi to malū, trinus facilitatē iducit, q̄rtus uel oppositus difficultatē. ¶ Deinde eadē ascendētis directio atq; pfectio si ad ma lum perueniat natū sibi subiectū ledit, si bonū offendit, iuuat atq; fortificat, quæ quātū ex se est eadē est, ergo idē qd̄ prius. ¶ Ulterius, si cōtigerit isfortunā esse alico coden, aptū ē iā spaciū uitæ nato tribue re: quæ tñ i reuolutione & directionibus aliis cōcordantibus, s. amotis defendenti bus p̄sidiis eūdē natū iterficiet. ¶ Preterea Sol p corpus cōburit & destruit aliag stellag; uires, & ifluxus i nos, p aspectū ēt quartū & oppositū obest, p trinū aut & sextilem pdest mirū in modum.

¶ Respōdeo dicendo, eandē causam contrarios effectus producere circa subiectum pluribus modis itel ligi pōt, primomō p accidens, & sic fieri pōt, ut ab eadē causa contrarii effectus pducantur. Et hoc plu ribus modis cōtingit, Primo ut unū sua

QVESTIO

coessentiali uirtute unū faciat. alterū: aliena. ut luna sua uirtute humectat. aliena uero exsiccare pōt. sua uirū mobilitatē idū cit. aliena stabilitatē qñq. Secūdo mō si- cut uirtute p̄pria. nix. n. & frigefacit & calefacit. p̄ antiparistasm. & ita de aliis multis dici pōt. idem accidit p̄ causa pre sentiā & absentiā. qm̄ nauis salus. & sūmersio sequi pōt. ut secūdo primi natura liū dicitur. Alio mō p̄ se. itaq̄ dicendum eandē rem. in uno subiecto. unū causare ī altero uero contrariū. sicut lutum ex siccāt Sol: cerā liquefacit. Idem etiā facit circa idem subiectū. sed in diuersis temporebus. ut Mars natuitatis tēpore annos p̄bet: aut ēt Saturnus. aut Sol. in directōnibus uero & p̄fectionibus interficit eundem natū. directus felicitatē retrogradus aut cōbustus aduersitates decernit. Idem quoq̄ sequi pōt ab eadem causa. in idem subiectū ī eodē tēpore. respectu diuersiōne mēbroꝝ & significatoꝝ. Sol. n. aut Venus caput fortificabit per trinū: aliud mēbrū debilitabit. similiter scientiā p̄sta bit: substatiā auferet. Idem quoq̄ seq̄tur in idem subiectū ī eodē tempore. respectu eiusdē p̄tis. uel significati: sed nō erga idē Venus. n. aut Sol aut Iuppiter amorem nūc in socrate erga fratres iducet. contra parentes uero oīū. Idem p̄terea seq̄tur a causa totali. ut s. in idem subiectū ī eodē tēpore. respectu eiusdē p̄tis uel significati: nō ēt erga diuersos. ut arietis signū totū: suis p̄tibus uarios & cōtrarios effectus in caput fortis in. a. instanti p̄ducet. sicut duabus manibus bō uulnus & opem in eandem p̄temi mēbri huius uel illius in eodem tēpore. sed ista cā sic cōsiderata ad equata nō est. At p̄dictis nō obstantibus fieri nō pōt. ut eadē cā adeq̄a. s. in eandē sui uirtutē. in idem subiectū primū. ī eodē tēpore. respectu eiusdem significati. erga

idem duos contrarios effectus producere possit per se.

¶ Ad rōes oēs p̄ prima pte dicitur. q̄ cōcludūt id quod in ultima cōclusione di- cūt ē. ¶ Ad oēs alias p̄ altera pte dici- tur. q̄ id concludūt q̄ in prioribus cōclu sionibus ostensum est.

Articulus. v.

¶ An ea que de alcocoden sciētia a q̄bus dam astrologis tradūtur rōe dicta sint.

Idetur q̄ canones quos q̄dam au- stores tradūt de significatore al- cocoden. ueri nō sint. Et primo

Ptole. auctoritate ca. x. tertii libri. alabria ubi uite spaciū ex hylec & itersectoribus iuestigare docet. ubi patet nullā fieri mētionem de alcocoden. seu annoꝝ datore.

¶ Amplius natura nihil frustra agit: sed significatio alcocodē sepissime frustratur igitur illa nō ē naturalis. cōsequitio clara secūda enunciatio referatur. qm̄ raro uel nunq̄ cōtingere solet. ut annos quos di- cūt p̄ alcocoden tribui. natus attigat: qm̄ ab itersectoribus. p̄fectiōibus intercipiā tur. ¶ Preterea q̄q̄ sciētia de p̄dicto signi- ficatore alcocodē haberi pōt. illa tū nō ē habita. ut auctoꝝ discrepātia demōstrat. nō solū quidē differētis opinionis sunt. qm̄ qdā illū ponūt. alii minime illi con- sentiūt. sed ēt ī annoꝝ q̄titate. quos p̄be- re dicūt nō pagi discordes iueniūt.

¶ Incōtrariū est cōis astrologoḡ opatioꝝ. iam longo tempore obseruata patet p̄ Al- cabitiū & alios antiquores. mirū aut̄ est ut ī re tam frequentata tam diu error iste detectus non esset.

¶ Respōdeo dicendū. q̄ necesse est dicere in calo esse uirtutem quādam. quā in na- tos sibi subiectos tantā. uel tantam du- ratiuā. seu durabilem uirtutē imprimat. quāquidam durationem appellant. ab

ex ē nempe causa ē. q̄ res sit & q̄ sit una
& quū ens bonū sit appetibile. s. sequitur
inde inclinatio ad bonū hoc seruandum
tuēdūq; omne. n. ens pmanere appetit.
cuius signū est. q̄ unūquodq; ens corrū
pēti resistit. sicut aut̄ appetitus resistēdīa
suis causis imprimitur mediate uel īme
diate; ita quoq; & uis qua resistere pōt p̄
betur. alias iam frustra resistēdīi appeti
tus esset. quāuis presente qnq; appetitu re
sistētīe. p̄ illam resisti nō possit. sed a pla
netis esse imprimitur & causatur. aut for
mā suo modo generando. aut materiam
p̄perando cōseruādoq; ut cunctis phylo
sophis placet. Ptolemeus etiā afforū. no
no affirmat. s̄gitur & eius conseruādīi ap
petitus & uirtus ab illis est. huiusmodi
aut̄ planetam influentem alcocoden dici
mus. qui ab hylec sic distinguitur. hylec
enim uite significator est īm sui qualita
tem fortunū uel infortunū. alcocoden
aut̄ durabilitatem tantam uel tātam illi
prebet. sicut gradus hylec hanc uel illam
qualitatem tribuit. ¶ Preterea ab eadem
causa est esse forme & suo contrario repu
gnare. unum. n. cōtrariog; alterg; expellit
& naturaliter corrūpit. sed forme quibus
alia in materia substentatur cōtrariæ sūt
inter se. s. prime qualitates. ergo aduersā
tibus resistunt impressa predicta uirtute.
¶ Idem ex lulli principiis ostēditur que
cūq; causa alicuius entis est cā. suog; prin
cipioq; ē causa; plāet & uero esse causæ sūt.
ut supra. i. & durationis. ¶ Amplius
quod a causis inferioribus in effectū ipri
mitur. a superioribus principalibus ipri
mi necesse est. quū in illa stādem reducā
tur. sed a causis secundis inferioribus. spū
gignitio mediate & cōplexione & aliis
elementog; unio & materiæ & formæ for
tiori uel debiliori modo iprimitur. quū
in melancolico nō tam pfecta elemētōg;

unio facta sit. sicut in sanguineo aut temperato. qui difficilior ab alteratis maturatur. igitur idem a causis celestibus predictis. quod si sic est. quū planetæ potiores sint cause. ab illis euenire oportet. uita enim hominis nobilissimū ē in inferioribus sunt. n. homines quodammodo finis omnium ut etiā Arist. testatus est. quā rem cōsiderans Ptolemeus. asseruit planetam ēt sub terra nō posse esse hylem. in tam nobili re ueluti uita est. Deniq; ultra & p̄ter hylem alius pro uita significator dandus est. sed illud nō pōt ē nisi alcocoden. ig. &c. cōsequutio apta est. minor ab oībus conceditur. maior sic declaratur. hylem enim semper aliq; gradus est primi mobilis. partet de ascēdente. loco p̄tis fortunæ. & p̄ uentionis uel cōiunctionis ante nativitatem. de luminaribus autē. īmediate post palā siet in sequente ca. sed gradus primi mobilis uelut materie sunt & corpora: illis igitur planetæ. ut formæ & animæ iū. gendi sunt. talis autē erit alcocoden. Ad rōes in cōttariū. ad primā dicitur. Ptolemeus eos uite significatores posuit. qui nō solū ī uitā influūt. sed etiā ḡllos pōt tute de hoīs uita iudicari. sed alcocoden eiūsmōi nō ē: qm ab iteractoribus tēpū tributū rūpi cōtingit. alii autē nō solū taliū p̄domiatoḡ cōditiōes & noiciā tradere uoluerunt. sed ēt eōs quos erminus ultimus ab eisdē tributus p̄teri naturaliter nō nō pōt. & hic est alcocoden. cū suis coadiuūatibus. Ad secū. nā negāda ē prima deductio. licet. n. i p̄ibus terre cētralibus. uis motuā deorsum moueret: nō tñ frustra ī ea reperiretur. cet ēt ī illo nō deducatur ad actū deductū tñ filio. aliud. n. ē ip̄dīri. aliud est se frustra. Ad tertīā lepius dictū ē dīseritatem opinionū: nō ipotēiam. sed difficultatem ostendere.

Q. VESTIO

Articulus. vi.

C An aliquis planeta possit esse hylec.
Pparet primo intuētibus plane
tas posse esse hylec. quidqđ enim
pōt inferior uirtus pōt ē superi-
or, & amplius; sed primi mobilis gradus
virtus, inferior ē uirtute planetæ, ergo
si ipi bylegiam significationē sūmēre pos-
sūt multo amplius planetæ. **C** Additur
nobiliōibus causis (nō ab re) nobiliōres
effectus attribuūt: sed semp pēsse uitæ
nobilius est, q̄ in instanti uitæ aliquādura
turam īprimere, postea aut̄ nihil influere
sicut alcocodem facit. ig. si uis secūda pla-
netis nobiliōibus tribuitur: etiā prima
tribui pōt. **C** Adhuc Ptole. ca. x. iii. libri
quatripartiti. Solē & Lunam & ascēdens
& partem fortunæ asserit esse bylegia. ig.
& planetæ hylec esse poterūt.
C In cōtrariū est itēligētiū opinio & au-
toritas. cui rō succurrīt. multo. n. maio-
ris significationis circa uitam gradus So-
lis uel luna est. q̄ gradus partis fortunæ,
quum fortunæ pars a luminarib⁹ pēde-
at: & ab ipoꝝ efficacia multum declinet.
igi si gradus p̄tis fortunæ hylec ē pōt:
gradus quoqđ Solis hylec ēē poterit: quū
maiorē uitæ recipiat a lumīariā p̄sentia. q̄
ille a pte fortuna. **C** Preterea simile iudi-
ciū de gradu luminariū sūmēndū est: qđ
de coniunctionis uel oppositionis gradu
corundem ante nativitatem: de illo ue-
ro aparte affirman̄ omnes gradū esse. nō
enī dicūt oppositionē uel coniunctionem
sed gradū cōiunctionis uel oppositionis
igitur similiiter ī gradu lumīariū in na-
tivitate dicendū. **C** Post hec si luminaria
essent hylec. tunc sequi oportet: q̄libet
intersectoris ad lumīaria directionē inter-
fecturā ēē natū. cōsequēs falso. & cōtra ex-
pientia. ig. illud ex quo sequit. **C** Item
si sic. igi. cius motus esset motus Solis &

Luna. sed quolibet mense aut anno oīa
cæli ifortunia offēdūt. aut in p̄ḡ maiori
tpe. quolibet igitur anno. mille nec se
nato offerrent. dicendū igi. gradus lumi-
narium nō luminaria posse esse hylec. qđ
si nullū lumīariū hylec ēē pōt. ergo nec
alius planetæ. cōsequitio clara ē apud
astrologos.

C Ad rationes in cōtrariū. ad primā. dd.
hylec ēē uite significatorē passiuū. recep-
tiuū. alterabilem. qualificabilem. s̄ m affi-
cientiū qualitatē: ideo magis primo mo-
bili q̄ planetis cōuenit talis significatio.
C Ad secundā dicitur. q̄ mior uera esset
si cetera essent paria. qm̄ illud semp pēsse
passiuū est. ut dictū est: & susceptiuū. alc-
ocoden uero significatio aliorūq̄ plane-
tagē temporalem. lumīariū uero in gradus
illos influētiū. rōe cuius influentie idonei
sunt ad bylegiam significationē. actiū
sunt: quare nihil cōcluditur contra iten-
tum. **C** Ad aliam dicitur. q̄ Ptolemeus
& alii auctores periti. p̄ Solem & Lunā.
gradus in quibus sunt intellexerūt.

**Questio. XVI. de uirtu-
te dirigibili impressa.**

A rticulus. i.

C An uirtus dirigibili ī instanti p̄du-
catur ī primo mobili p̄ tēpus duratura.
On ab re cēsēndū esse uide
q̄libet intersectoris ad lumīaria directionē inter-
fecturā ēē natū. cōsequēs falso. & cōtra ex-
pientia. igi. illud ex quo sequit. **C** Item
si sic. igi. cius motus esset motus Solis &

partibus declarari oportet. primo q̄ illa Solis sit lux / aut lumen. secūdo q̄ iprīmī nō possit. primū sic ostēditur apertū esse. supponēdo solē p̄esse ceteris. illa enī ē potētior uirtus que cōtinue totū calū afficit. q̄ illa quā solū determinatas p̄tes. hec uidetur manifesta. p̄ lucem aut (lumen emittēdo) totū calū semp̄ illumiātūr. p̄ alias uero solū ubi plēntia / aut aspectū uirtute repit. igitur lux aut lumen trāsmissum nobilissima uirtus est. q̄ aut im̄ primi nō possit sic aperit. nam in quo cūq̄ alio & alio instanti aliud & aliud lumen regenerari oportet / nec manet lumen idem numero nisi p̄ instās. ig. &c. assūptū arguitur. lumen a corpore luminoso. a sua. s. causa in esse & cōseruari dependet sicut intrinsece accidentia a substātia uel subiecto suo. quod patet nā medio inter posito inter luminosū & diafanū. q̄ primū lumen corrūpitur. causa igitur uariata / adequata. s. uariari effectū necesse est. quare qm̄ quom radili a sperico corpore multiplicātur. potētiss. me p̄tes emittentes radios / centrales sint. & he cōtinue uarie sint: & ex cōsequenti ēt ceterē partes. quod patet saltim ob ecētrici motū: quo nō semp̄ eodē modo a cētro mūdi distat ex quo sequitur q̄ cōtinue alia & alia p̄ta p̄ centro solis nobis se offerant. sicut centro ecētrici cōtinue sūt eadē. p̄cipue si i sole motū corporis p̄priū nō ponamus quē quidā affīmāt i ortu & occasu sensu p̄cipi. uarii igitur erūt radii emissi. qm̄ iā causa uariata est. Item clarius hoc deducitur. partes oēs simul nūc radiū emitentes ad hanc p̄tē / nō īmediate post hoc emittēt. ig. &c. assumptū arguitur. nam sicut cōtinue uaria sūt puncta quā nobis centra sunt Solis. ita cōtinue uariæ solis partes sūt ad hanc terrā p̄tem radiū multiplicantes: & cōtinue p̄tes quedā multi

plicare desinūt: quedā uero emittere incipiūt. sic igitur totale agens cōtinue uariatur. ¶ Preterea si diceretur talem radiū in instanti p̄duci sed retineri uirtutem. cōtra minoris resistētis minoris p̄fectio- nis & durationis est effectus q̄ causa. aut saltim nō maioris: hoc aptissimū est. qm̄ effectus esse a causa est. & nihil agit uirtute p̄pria ultra gradū p̄priū p̄fectionis suā. sed uis ista īp̄ssa / a radio p̄ mediū multiplicato īmediate causatur / igitur si radius iste in medio p̄ tempus p̄manere nō pōt: nec etiā p̄manere aut seruari poterit uis in primū mobile īp̄ssa. ¶ Qd̄ aut p̄dictus radius. p̄ mediū seruari nō posse nisi per instans / licet supra ostensū sit argumēto primo: nunc tñ alio medio sic demonstratur. radius. n. quilibet / siue sensibilis / siue insensibilis accidens est. cuius esse est esse in subiecto. & ita mutato subiecto mutari esse suū necesse est. hinc est. q̄ de subiecto in subiectū accidens migrare nō pōt. qm̄ si sic iam esse suū nō a subiecto recipere. sed subiectū in quo dum p̄ mediū multiplicatur recipitur / & cui in est recte multiplicatus & in instanti p̄dūctus. cōtinue aliud & aliud ē: nullo mō p̄manens. ig. &c. ostenditur enūciatio sc̄cūda. qm̄ signari nō possunt instantia duo in quibus eadem sint p̄tes sphēræ / inter planetā uel eius centrū & determinatum p̄ctū primi mobilis. tū rōe motus plāe, te / nō b̄m terminos aut saltim uelocitatē motus primi mobilis: tum rōe ecētrici motus planetē: quo fit / ut diuersis punctis centralibus / in hāc uel illā primi mobilis p̄tē ip̄mat. ut sup̄ius dicebatur respectu centri mūdi. idē enī euēnire oportet respectu primi mobilis. semp. n. op̄posito puncto eius quo planeta in nos cētraliter illuit / in primū mobile ip̄mit. ut apertū est intelligētibus. tū tertio rōe

QUESTIO

diuersorum motuum intermediae sphaerae. posito quidem quod eodem puncto ut centro Sol in idem punctum primi mobilis per tempus influeret. adhuc quem intermediae sphaerae continet diuerso motu mouetur: diuersum pates illorum semper sibi inuicem in medio Solis emitteat radios, & punctum primi mobilis ad quod emitetur succedent. itaque mediū non erit unum in duobus instantibus assignare.

Con contrarium tamen experientia testatur: quia unusquisque catalogo virtutum obseruatorum faciliter cernere potest: quod palam sit in radicibus figuris aliis quoque obseruatis, revolutione &c. uim quādam (planetarum virtutē sapientē) in partem imprimi primi mobilis: diuersum seruari, ac si calū sic figuratum per tempus a motu cessaret, sub qua respectu terra planeta ille reputatur. cuius si p̄tis terrae coperatione planetarum centrū inter oculum & primi mobilis punctum mediatur quāvis cælum non quiescat. anguli pariter & cuspides cetera domo, talem in gradibus suis retinent virtutes: ut quom ad eas significator aliquis puererit, effectus sequitur illorum significationē uideamus. **M**issas facio auctoritates inumeras, nil enim aliud astrologi cōclamat. ubi enī experientia testimonium p̄bet: non egemus auctoritate, licet cōgruū sit rationibus causam querere.

Responde dicendum, quod p̄ea quæ uideamus, & supra ostensa sunt, opus est dicere in figuris significatiuis remanere virtutes quādā: in locis. 1. ubi stellae uires, aut per trium primi mobilis repte sunt in principiis quibus cælū quod iam statuit futurū. effectus. cuius rei ueritas magna ex parte, ex his pendet: quæ in questice, xiii. dicta sunt articulo. 1. ibi. n. omnium ē in primo instanti siue ultimū non esse fuerit, siue primū esse rei, aquiri significatiuam virtutē ab his,

quos p̄dominatores appellamus. diuersum seruari, quū ergo ascendens & planetarum loca, partiū &c. significatores sint: sequitur intentum, nō. n. significatiōis uim aquiri diceretur nisi per tempus seruaretur, alias enī iam quodlibet instanti uariā haberet effectum & p̄dominatore diuersū. nec diu turnior esset unius p̄dominatōris uis qualiterius, cuius cōtrariū & rōtes & experientia cōprobāt. **P**reterea si uis illa seruari non posset, igitur nulla calū p̄tis hyle aut alicet coden, aut almutaz &c. esse posset. consequēs uerē esse nō potest ad bonū sensū: quod dicitur, quā logicē loquendo, quelibet positione in uoce vel scripto licet impossibilis potest esse uera. aliud. n. est p̄positionē esse impossibilem, quod per significatū adequatum primū pensatur. aliud est ipsam posse esse ueram, quod penes posse significare uerum metitur, ad p̄positū: consequēs est impossibile: ut supra consequitio patet, si uis nulla impressa remanet. **I**tem ut supra dicebatur p̄tis aut nihil diuersi essent, effectus eadem die, vel pluribus orti. quā solum per id modicum temporis differet. **P**ostra si non. igitur primi mobilis pates non essent ut susceptiva & materialia & corpora respectu planetarum, quā uires illorum & formas impressas non sustinerent consequēs tamen supius probatum ē. **F**ortasse diceret quispiā uim illā impressam in subiecto mundi inferioris remanere, non aut in calo. contra si uirtus ista in inferiori (cælesti corpori dissimili) remanere & cōseruari potest, multo aplius in cælesti similiiori. **V**iterius si uis ista aut non remaneret: aut in inferiori effectu seruaretur, aptū falsū sequeretur, igit &c. consequitio sic ostenditur, secreteur. n. quod per puentem Solis, Martis, & aliorum planetarum ad hylegia, angulos, cuspides, ceterosque significatores nulla fieret in nato uarietas. conse-

quens contra experientia. & consequitio clara ē. postquā nulla uis amplius remanet in locis. tēpore principiōꝝ a plāetis uel aliis stellis. imutatis. **C** Remanēt ergo uires stellagꝝ in primo mobili angulo rū & aliaꝝ domoꝝ durature sūm figuræ subiectiꝝ conditionem.

C Ad primā rōnē incōtrariū. primo dicitur. lucē nō esse p̄stantiorē uirtutē &ce. & ad p̄bationem negetur maior. diutius enī uiribus nō i principiis aquisitis iſluit cælum. q̄ in eiusmodi principiis aquisitis attamen fortior uis illa est quaꝝ in principiis agitur. pariter sepius sextili. quarto uel trino afficiūt aspectu stellæ. q̄ corporis coiunctiōnē. cōiunctio tñ corporis fortior est. qn ēt rara plerūq̄ fortiora expiūt. **C** Secūdo dicitur. q̄ licet radius continue alius & alius sit. stat tñ caliditatē ab illis generatā remanere. ut patet i terra calefacta radiis. Ita i p̄posito. quis uis illa influentia. s. insensibilis i medio continue uarietur. stat tñ in subiecto i primi simile diu duraturā. & p̄ hec solutio ad argumētū secūdū patet. cōcludit. n. ueget sed nō cōtra nos. quia uim illā n̄ i medio sed in primo mobili cōsideramus. **C** Ad tertiā rñdetur sicut ibi tāgebatur. uim illam in instanti p̄duci. sed retineri diu. a suceptivo p̄portionato. & ad p̄bationē dicitur maiorē esse uerā de cāis p̄cipalibus nō aut iſtrūm̄tū talibꝝ. modo dicimus uirtutem illā. que retinetur. principaliter a corpore cælesti puta plāeta uel simile. nō a radio p̄ mediū multiplicato. nisi iſtrūm̄tūlīter esse. spūs enī gignitius uim p̄bet diutius māſurā i ſetu. q̄ ipſe met. qm̄ iſtrūm̄tūlīter agit. uirtus. n. iſtrūm̄tūlīis agentis nō p̄pria est. sed appropriata. **C** Ad ultimā rōnē nō oportet rñdere qm̄ concessū est id ad quod deducit. non autē dicimus illā duraturā. sed illā. quaꝝ

iſtrūm̄tūlīter p̄ influentiā transmissam in primo mobili. quæ nobilior est radio multiplicato. qm̄ radius i medio est p̄pter effectū in termino. & media ignobilis ora sunt fine.

Articulus.ii.

C An uirtus dirigibilis impressa aliquo modo localiter moueri possit. Idetur q̄ uis p̄dicta a planetis ceterisq̄ significatoribus imp̄ssa relictā. nullo pacto moueri possit. causa qdē cur talis uis imp̄ssa est. & significatiōne in iſpreſſione aſſiuit. nō est. niſi tale uel tale dominiū. quod rōe huīus uel illius figuræ ſibi aſſumpſit. cuspis enī aſcēdētis. uel aliis significator ſic ſe habēs ad terrā. uim illā tribuit. ſed ſi uirtus illa moueretur iam nō ſic ad figuram ſe haberet quēadmodū tēpore principiū q̄o ſignificatiōnā uirtutē ſibi uēdīcauit. igitur cēſſaret cā cur talis iſpreſſio efficax facta ē. ea ergo mō altero ſe habēt nulli uis erit efficacie. cōſequēs incōueniēs a cū etiſ reputatur. **C** Amplius ut dictum eſt nullū accidens transire pōt. de subiecto i subiectū. ſed uis illa imp̄ia accidens eſt. nō iſgitur motū p̄prio moueri pōt. ſed ſoſtū ip̄prie ad motū ſubiecti. astrologi uero. motu p̄prio ymagineatur moueri. tanquā astrū quoddā. adeo q̄ eandē uim modo in uno modo in altero gradu. reperit affiſment.

C In cōtrariū arguitur. ſi uirtus iſta imp̄ſſa nō moueretur. iſgitur i nullis aliis p̄tibus opari poſſet q̄ i illis quibus facta fuit imp̄ſſio. cōſequēs tñ cōtra expiētā eſſe cognoscitur. cōſequitio ſic declaratur. uirtus. n. iſta in instanti imp̄ſſa ē. ut ſupra dīctū eſt. aut iſgitur i eodē instanti eadē uirtus alterā i aliis locis multiplicat. poſteā uero nō. aut poſt illud iſtās. aut nūquā

QUESTIO

Si nūquā ergo nec ipsa nec aliquid ab ista alibi reperitur, q̄ ubi fuit imp̄sa, ergo nō alibi op̄ari poterit. ubi. n. aliqd op̄atur. ibi uirtus eius reperitur. si aut̄ i eodē instāti ad aliquas p̄tes trāsmittat suā similitudinē nō aut̄ postea, quū hoc tñ instrumē taliter fiat, actio ista principaliter suis causis attribuēda est. ita dicendū ē uires istas solū in his uel illis locis, a principalibus significatoribus fuisse imp̄ssas in tali p̄nto. & qm̄ nūquā alibi reperirētur; arguatur ut prius, si uero postea multiplicet se ipsam, iam habemus intentū: q̄ uirtus illa mobilis est. nec etiā rō assignari p̄t, si post p̄tēpus uis ilia in alias p̄tes se ipsam multiplicet, in aliquo instanti uel tēpore qn̄ i aliis instantibus uel tēporibus itez, uel in alias p̄tes, multiplicari possit. itaq̄ cōtinue p̄ certū tēpus uis ista mouetur, si quis aut̄ eam uim solū in locis imutatis operari confiteretur. nullo alio medio couincatur; q̄ experientia qua aptissime demonstrat, in quacūq̄ p̄te intermedia operari; ubi uis dirigenda significatorē offendorit, eadē nēpe efficacia op̄ari uidemus dirigendas uires (ceteris paribus) in p̄pīn quas sicut i remotas p̄tes, a loco ubi ip̄sse fuere, dūmō tēpore suo offensionē confideres, nullo igitur pacto uires ip̄esse coniungi possent, solū ergo p̄stellare p̄tētus ad illas, op̄atiōes uarie sequi ualeat. sed bic modus operandi debilissimus ē. si ea quā de uirtute significatiua acq̄sita uera sint: utq̄ patet aforis, lxxxi. Item quāto cā porētior est tanto magis effectū sibi similem facit, iuxta tñ sue capacitatēs modū: sed oīa cælestia mobilia sūt quinimo pluribus motibus mouētū, p̄ter primū oīs ergo uis ab illis p̄cedēs, mobilis erit. Amplius nobilior ē finis, cuius gratia alia fiunt; his quā sunt ad finem, sicut nobilior est uictoria q̄ equus; sed uires istae inferiorē imutādoꝝ gratia sūt, ergo quā in se iusta i motu cōsistat, pariter & uires in cæloꝝ partibus imp̄sse mobiles esse oportet. Adhuc oē receptū p̄ modū recipientis recipitur, patet, imaterialē solū imaterialiter recipere p̄t, materiale uero materialiter, ita & mobile semp̄ mobiliter, sed cælū mobile est & motu quidem locali, igitur &c.

Ad primā iigi, rōne incontrariū, dd. q̄ licet rōe figure significatores sibi significatiōē assūperint ipsi tñ & assumētes sūt & quibus assūpta ē figura uero cā ē uirtutis illius aq̄sita, si aquiri n̄ aut̄ i cōseruari, sed cōseruari ex uirtute ip̄mentis aq̄sita in p̄cipiis p̄cipue ē. Ad secūdā cōcedē dū ē, quod rō cōcludit, uis, n. illā p̄prie moueri nō p̄t, sed ad hūc sensū mobilē appellamus, qm̄ uariis tēporibus, i uariis p̄tibus cæli reperitur uis similis uirtutis, ut i articulo sequenti statim fiet apertū.

Articulus. iii.

An assignari possit modus quo uis ista sic uariis in locis reperitur.

Otestatē istā a stellis uel circulis p̄pīn imp̄ssam mobilē ē cernit, modū aut̄ quo moueri possit non p̄ difficultatis ē cognoscere. Primo, n. generali modo succenset cōsiderati nō rete capi motū uirtutis p̄dictæ, supius n. oīsum ē, uim istā ē mobilē tū ex p̄te imprimētis, emittentis, iſluētis illā, tū ex p̄te recipiētis, ex p̄te aut̄ ip̄rimētis nullus modus, motus eius cōgruus est, nā ip̄rīmens semp̄ nō eque uelociter mouetur. i plāetis patet ecētricō uel ep̄icicloꝝ, cā in fixis, trepidatiōis motu, nō ergo uis illa sic eqliter moueri p̄t, ex p̄te uero recipientis, maiori errore sumit, nā primū mobile contra successionē signoꝝ mouetur, uirtus aut̄ huius sīm successionem.

¶ Deinde specialiter arguitur, nam motum istū repiri a liquo sequētiū modō sumi oportet, aut, n. sic uis ista simul in oēs zodiaci gradus īprimitur, sed quum fortius in partē ppinqā q̄ in remota īpri matur: fortissime gradus sub quo stella reputur exēpli grā: in īp̄issōis principio, tali q̄litate afficitur: deinde debilius usq; ad primū locū aspectus exagoni, ibiq; fortis, irradiatiōis cā, debiliori tñ mō q̄ i gra du p̄prio īprimitur, itaq; debilitādo p̄ce dit usq; ad sequētē aspectū, ibiq; iteḡ sā mō fortificatur, & sic deinceps, quomq; sic fuerit imp̄ssa nō statim opari c̄cipiet, nisi ubi fortissima fuerit, i ceteris locis ob sui debilitatē maiori uel minori tēpore latet ad aliquē potentia gradū fortasse se reducendo, quē quom fuerit adepta opari poterit, ibiq; si significatōrē alterū offendit effectus suos p̄ducet. ¶ Cōtra modū istū arguitur, primū, si sic esset, tunc quū unica sit i principio significatiōis assūptā īp̄issō facta in oēs gradus, eodē tēpore eq̄li distātia effectus suos p̄ducere necesse esset, cōsequitio aptissima oībus p̄ter fatu is, cōsequēs aut̄ cōtra expiētiā, expimur enī in uariis climatibus, uarias ascensiōes signoꝝ, pūēt usq; uarios, uirtute huius, distantia simili, ubi polū altitudine quādam eleuatū uideamus, tardiori uel longiori tēpore ad equalē distātia puenire cōphendimus uirtutē illā, q̄ in loco alio ubi polus magis uel minus deprimitur, & hoc clarissimū ē. ¶ Preterea si sic, tūc si gnificatore dirigendo existente in primo arietis, eodē tēpore effectū exprimeret ad primū pūctū x, gradus arietis & ultimū xxi, gra, p̄isciū, pariter ad primū tauri & principio p̄isciū, & sic deinceps, cōsequēs ap̄tissime fassū, nec aliud ab aduersario q̄rimus q̄ cōsequēs cōcluderetur. ¶ Forte diceretur ad hoc, q̄ citius ad, x, tauri pue-

QVESTIO

aut non. si corrumpitur, igitur postquam contrarium offendit non erit amplius nec alia reduci poterit. consequens contra experientiam. si non, igitur perpetua fiet. **C**ontra eandem opinionem arguitur, si sic. contingeret in pluribus partibus celi uno & eodem tempore equa liter esse actuata uirtutem illam. exempli gratia. in quinque & plures gradus uis uel illius signi patet siue reductionis causa sit. uaria ptium primi mobilis dispositio ad illam suscipienda: siue uaria stellarum uirtus: siue uarii coadiutores. & sic de aliis dicendum. sit igitur in casu, ut a primo arietis ascendentis usque in. vi. gradum uis ista reducta sit. sitque Mars in. xxvii. piscium. Saturnus uero in. xxv. piscium. & patet quod in eodem tempore ascendentes uis, quam dirigibilem facimus Saturnum & Martem attinget. igitur esse, ecclius suos producit. consequens falsissimum & contra apertam experientiam. sic ergo tanquam falsa & impossibilis opinio ista relinquatur. continue. n. media contra illam succurrunt. sed breuitatis causa posthabentur. **A**lter modus repetitur, ymagnantium, impressionem fieri tempore principii in loca dirigenda & quod uis ista impressa continue ad maiorem & maiorem distantiam radios suos effundat. usque ad oppositum. ac si exempli gratia. prius sextilem. deinde quartum, postea trinum emitteret & sic in loca media per partem ante partem in infinitum. **C**ontra igitur uis ista continue magis & magis potens efficeretur per certum tempus. igitur & per quodcumque tempus. quoniam non possit diuersitatis causa in medium adduci. & sic tandem perpetuam fieri. ut supra improbatum est. consequio clara quoniam quanto fortius fuerit agens. tanto ad maiorem distantiam ceteris pari-

bus suam transmittit similitudinem.

Contra item si ad maiorem distantiam nunc transmittit quod prius; priusque sufficiens fuit ad minorem transmittere. ergo nunc quo quod ad minorem transmittit. consequens contra experientiam: Itaque eius directio in uariis locis eiusdem circuli simul operabitur. contra omnem experientiam.

Contra alter modus excogitatus est. quod uis illa in primi mobilis parte influxat successiue multiplicat se ipsa. sicut fermentum uim suam multiplicat; sicut coagulum in partes laetis. sicut mappellus in sanguinem per penetrante parte in infinitum. Itaque uirtus quae uariis in locis reperitur agens in sibi subiecta eadem numero non est. sed eiusdem speciei sicut caliditas caliditatem eiusdem speciei generat in sibi propinquis partibus. & illa alia & sic deinceps: ubi successio eius fluuii est similis efficitur. **C**ontra modum istum. pluribus mediis instatur. Primum uirtus planetarum fortior est quod uirtus hec in parte ista primi mobilis transmissa ut manifestum est. quoniam a planetarum uirtutum illa praecepsit. sed planetarum uirtus sic multiplicari non potest alias planetarum sphaerae iam totum celum occupant & eae uires essent oes. igitur nec illa uis sic multiplicari poterit. **C**ontra rursum si sic. aut igitur uis impressa in gradu illo remanet donec figura compleatur efficacia aut non. si non igitur. quoniam ad Martem directio uenerit ascendentes iam significatores uires ad ascendentes perfecte nihil operabitur. cōsē, quens contra experientiam. si sic. igit. patet ratione per totum medium in quo multiplicata fuit remanere oportet: itaque quoniam ad. lx. gradum distantiam puerit oes intermedii gradus tali uirtute erunt affecti. itaque significatoris peruentus ad quoniamque intermediam partem operabitur: quod est contra experientiam. nullus enim homo ultra lxx. annū uiuere posset. semper quidem

in quacunq; significatione, infortunari omniū per corpus uel aspectū, dirigibiliū uirium fluxus quidem sustineret. ¶ Adhuc, si tenentum opinionē istam similitudo uera eset; igit, sicut ī fatina uis remanet, s. in ptibus, in quibus multipli cata est, & lacte & sanguine, pariter ī grādibus mediis uis illa remanebit. Hī modi inter alios magis rationi adhucere uidentur, quorum si nullus uerus est, aper te sequi uidetur nobis nō esse relictus profectionis huius rei modus.

¶ Respondeo dicēdo, tertium modum esse sequēdum, primum ac secundū post habendum, ut aperte incontrarium ad ductæ rationes demonstrant, restat igitur ad rationes contra tertium respondere, quoniam minime concludunt. Et primo ad eam que omnes modos redarguit, Dicendum igitur, q; a causa sua motū aquiri motusq; uiam, sed uelocitatem minimē, īmo uelocitas eius motū Solis respicit & primi mobilis, ut infra, quare eadē uelocitate (qua imprimēs mouetur) non est opus moueri, sed secundum predictoꝝ motum comperationem, ut infra, quātum uero ad recipientis naturam, dicitur (ut infra sit apertum) q; etiam contra successionem signorum profectio sit.

¶ Ad primā uero earum, quibus speci alī modo contra modum tertium instaurū respondet, negādo maiorem & minorem, nam uis illa, non est nisi planetæ quam in principali sue potestatis modo sibi assumpsit, qdquid enim optatur, uirtutæ planetæ imprimētis operatur, sicut in aqua caliditas ignis uirtus ē, & instrumentum. ¶ Ad secundam dicitur, q; in gradu ubi primo per corpus uel aspectū impressa fuit tam diu remanet, qd diu figura significatio sumpta uiri retinet, si aliis uero locis intermediis minime, nec ab re-

factum esse credendum, in primis enim locis fortissime influētia transmissa est, alibi uero per multiplicationem, quare statibilitatem illam non aquirit. Additur q; non solum in predictis punctis uis ista sūt apte natura operatur, sed ratione significationis assumpte, quare cōdecens est (ut supra de principiis ostensum est) uim illā permanere, nō autem de medio idem accidit. ¶ Ad tertiam dicitur, similitudinem adductam fuisse non omnimodam: sed solum ut multiplicationis successus appareret, exempla enim ponuntur ut sentiant addiscentes, & si quandoq; impossibilia sunt, in rebus autem inferioribus omnimoda rerum cōstellationis similitudo nō reperitur.

Articulus. iiiij.

¶ An uirtus impressa predicta pluribus motibus seu uis moueri possit.

Impressam predictam uirtutem pluribus uis multiplicari non posse uidetur, ab una enim causa adequata simplici unus tñ effectus produci potest, quoniam si plures iam alio modo alia uirtute se applicaret & p̄duceret, quod est esse formaliter diuersam, sed uirtus predicta unica est simplex, igitur &c.

¶ Preterea si uis ista per plures uias multiplicabilis eset, igitur pari ratione circū, quaq; undique multiplicaretur, quoniam non est diuersitatis causa. ¶ Postea astrologi cuncti per equatorem dirigunt, igitur unus est dirigendi modus, in eodem circulo paralelo climatis. ¶ Item si sic maxime eset quia per zodiacum peragret uis illa sub quo planetæ feruntur, sed ista uis dirigibilis non est, quoniam ad eq̄torem respectum non habet.

¶ Sed contra est quod experientia aperi-
tissime docuit, quam rō comitatus, sunt

QVESTIO

et pluriū astrologorū auctoritates: quoq; unusq; asserit suū modū habere efficaciā. **C**Abrahā hebreus p gradus egales in zodiaco sepe numero se expertū fuisse fatetur. Theutonicus uero supius allegatus cōtra successionē signorū fieri affirmat Comunis tñ & efficacior modus. Sūm successionē signorū p transitū equatoris graduū, una cū gradibus distātia significatorū in zodiaco: per circulū p polos domo rū superius approbatāz trāsētē, & locū significatoris termini ad quem effectus uenturos aperte pollicetur.

CRespōdeo dicēdo, q; licet materia hec occultas causas habeat, tectasq; pprietates in qua signis deficeret, multo maiori excusatione dignus eset. q; phī, quom circa p ticularia quæ ante oculos habēt, quid sit asserendū dubitāt: mediciq; circa egritu, dinū cās & accidētra quæ sensu percipiūt anticipites restant. dico igitur q; mibi qdē rationiū cōsonū ēē uidetur, uim istā ipresam pluribus motibus uel ut reūtius lo, quar, pluribus mutationibus, uariari debere. Ostensū est, n. superius cālū i inferiora agere quadruplici medio, lumine influentia motu & figura, quū igitur uires im pressae per lumen, per influentiā, per figu ram, cōtinue pluribus modis uarie sint. seqtur q; ē per motū pluribus uisi diuersificari debet: siquæ aut fuerint causæ diuersitatis pluriū effectuū, ei maxime cāe diuersitatis p̄dicta attribuēda est: quæ ceteras uariari facit: q; illi quæ a p̄dicta uariatur, qm quæ uariat alterā magis p̄ducit uarietatē: q; q; uariatur, ueluti prior eius uarietatis cā, motus aut̄ inter p̄dictas cās cā est uarietatū effectuū aliq; lumen enī ob motū maxime uariatur, tū partiū ter re cōoperatiōe, tū ē corporū celestīū iterse patet p̄cipue i Luna quæ diuersis ad Sole respectibus maxime uariatur. & ita licet

nō adeo sensibiliter ī ceteris evenit. Influ entie quoq; similiter onſū ē supra, quātū uaria cōpiātur: stellaz mutētur influētia ob uaria signa, termīos, facies, triplicita tes, ceteraſq; essentiales, ac accidētales ea, rūndē potestates: ob diuersaſq; ē domo gressū: quæ oīa motu agrūtūt, aut amittūt, quantū ē figura motū ipso uarie, tatis agrat, nō ē opus aperire, quū a nūla pene altera cā pcedat, igitur illi maxime diuersitas effectuū dāda est, erit ergo maxime diuersitatis cā: sed uires ipressa diri gibile motu suā, cāz mobiles sūt, ut su pra ostensū est, ergo sicut pluribus motibus stellæ mouētur, patet de planetis & fixis, tribus saltī motibus motis, ita pluribus suis motibus uires p̄dicta multipli cabūtur. **C**Amplius uelocitas multiplicationis eāz, pluriū mobilū p̄portionē seqtur: ut infra ostēdetur, puta Solis uel Lunæ, & primi mobilis partiū: cōuenit igit ab illis pluribus, plures motus agri. **C**Item quilibet cālog; uirtus a duobus principalibus p̄cipue pendet, Sole uel altero planeta, s. & primo mobili, ut ex su p̄dictis apertū est, igitur uis ista p̄cipue ab eisdem pcedere necesse est. Solis autē motus sub zodiaco est, primi mobilis uero alter, ab uno quoq; igitur istoq; motus unus sequetur: & qm fieri pōt ut ī tertio cōueniant ex utrisq; mixto, seu utriusq; naturā participāte: ide o tribus modis saltim uis ista mouēbitur ad sensum datū. **C**Dicendū igitur uim Solis exempli grā, in, x. arietis ipressam, & per p̄cipium significatiōis aquifitam atq; seruatam, triplici uia moueri seu multiplicari primo enī per zodiacū, motū causarum comitando, deinde sūm successionem signorū respectum habendo ad equatoris transitū, circuli scilicet principalis, cuius respectu paralleli describuntur. Postre,

mo uero contra signoꝝ successionem ob motu raptus respectu ej̄ toris uel eius p̄tium. quoꝝ secundus potior est: quum utramq; causam respiciat.

¶ Ad primā ergo icontrariū rōnē. dd. q; ab hac uica uirtute, rōe diuerſaſ cāſe pri- maꝝ principaliū ſupiū aptaꝝ plures ui- res multiplicate pcedūt. itaq; nō unica cā- est. ¶ Ad ſecundā negetur coſequio. cau- ſa uero enarrata ē. qui principalia in cælo comitātūt uariaꝝ p̄dictaꝝ multiplicatiōes. ¶ Ad tertia dicendū q; mētioneꝝ p̄cipua de efficiōri mō fecerūt approbati astro- logi. cui tñ n̄ repugnat alios repiri. ¶ Ad ultimā dicitur. q; primus p̄ceſſionis mo- dus nō ē. p̄prie directio. niſi p̄ directionē p̄fectionē itelligamus. p̄ hūc uel illū cir- culū directe pcedēs. quo mō largo uoca- bulo dici p̄t directio. alii tñ duo. dire- c̄t̄oꝝ p̄pri sūt.

Articulus. v.

¶ An eisdē modis dirigi debeat plāetꝝ retrogradi. & totidē quibus & directi.

Serēdum eſſe uidetur eisdē uiis & totidē modis. planetarē retro- cedentiū uires p̄ficiſci. quibus & directi. ſi quis. n. modus uariati deberet ille quidē ēt quo p̄ zodiacū ſm signoꝝ ſucceſſionē p̄greditur. poſtquā motū pla- netarē p̄priaꝝ dictū ē. uim ab illis ipſeſſam comitari. motuſq; tūc tēporis contra ſuc- ceſſionē pcedit. Sed arguitur illū mini- me mutandū ē. qm̄ incōueniēs ē. eſſenti- ale per accidētāle dimitti. ſicut ob coloꝝ mutationē neq; quā disciplinabili p̄prie- tate priuatur hō. ſed motu ſm ſucceſſionē. planetis naturalis & eſſentialis ē. con- tra uero ſucceſſionē. accidētālis & p̄ter na- turā. quē ad modū aīlibus egritudo. ig. &c. ¶ Amplius ſi ſic. igitur pariter plāetꝝ retrogradi ēt uirtus dirigibl̄ respectu ej̄ toris ſm ſucceſſionē n̄ ēt. ¶ Preterea

oñsum eſſe ſupra. ep̄icloꝝ cēntra nō mē- diocrē uim plāete retinere. ob eius ad pla- netā idifferentiā ac p̄pinqtatē. ſed iſtorū. motu ſemq; ſm ſucceſſionem signoꝝ ſit igitur p̄dictaꝝ directio. ob plāetꝝ retroceſſionem deficere n̄ debet. ¶ Preterea a pla- netis cōbūtis nulla ſignificatio dirigibl̄ ſit elici p̄t. ig. multo minus a retrocedē- tibus. quū retroceſſio maximū ſit plāetā ū ipedimētū. ut ſupra dictū eſſt. ergo ſat- tim nō uarius modus ab aliis directioni- bus illi cōueniet.

¶ Incōtrariū arguitur ſic: ſupra qdē oſtē ſu ē. uirtutē illā p̄ zodiacū multiplicari debere ob planetarē motū ſub eodē circu- lo. ex hoc arguitur ſic planetē p̄ zodiacū pcedentes ſm ſucceſſionem signoꝝ. uim ſuā ipimūt ſequenteſ ſmotū illū. ig. retro- cedenteſ planetā. uis illā n̄ amplius ſmotū p̄dictū ſequetur. coſequio apta eſſt. nā ſi motuſ illius & termiōꝝ cā. motuſ plāetꝝ eſſt. ſuorūq; termiōꝝ. cēſtātē cā iſta cēſ- bit effectus. niſi altera ſimilis cauſa. aut ſimiliter potens poneretur. quā nulla eſſt. ¶ Item a planetis maxime uariati uirtus pcedens multū uariari neceſſe eſſt. ſed p̄ re- retroceſſionem eiusq; cauſas. planetā maxi- me uariātūt. illis. n. & iappiquatiōe ad terrā. & in p̄tibus plāetā i nos iſlūtibus excepta Luna: & i motu & uirtute maxi- me alterātūt. primū aptū eſſt: nā ſenſibus cernūtūr maiores uel miores. Secundū pa- tet excepta Luna cuius p̄tes eedē ad nos uergūt: ut eius ymago demōſtrat. i alis congrūt ſit dicere. p̄tes ad terrā uergētēs quom retrocedunt. ad aliam partem uer- gere quom directi ſiūt. Tertium patet de motu. Quartū uero ſupiū oñſu ē maxi- mū ſuſtiere detriūtū plāetas retroceſſioꝝ. ¶ Eſt ergo dicēdū. q; ſicut quom directe pcedūt planetā. uires tūc tēporis ab illis im̄pſe p̄ zodiacū ſm ſucceſſionē signoꝝ

Q. VESTIO

multiplicatur, ita quoq; eisdē retrocedētibus uires quæ eo tempore i primuntur euenso ordine pcedūt; sed nec spaciū exire debemus dirigendo; quem sic retrocedendo pigrarunt. Ex quibus sequitur eundē planeta duas uires i primere posse. quæ incedendo se obuiam suūt.

¶ Ad rōes icōtrariū, ad primā dicitur. q; si per coēscentiale naturale intelligamus; opus est distinctiōe uti. si enī sūplerimus naturale cōtra uiolētū distinctū, dicitur retrogradationē ita naturalē esse planetæ sicut & directus incessus; si uero cōtra dis cōueniēs distinguatur, sic retrocessionem nō naturalē planetæ dicemus, qm illi maximū est detrimētū, ad sensū superius datum. sic enī tenemus directū incessum ēē planetæ sūm naturā, sicut ignē surſū ferri aqua tū dispositione seperari pōt. sicut & ignis replendi uacui cā descendere. ¶ Ad alia cōceditur totum ad quod dedueit ar gumētū, sicut. n. per zodiacū nō sūm successionē, sed contra pcedit. ita & sūm directionem eius ad equatorē nō sūm successionem signorū sed cōtra dirigenda erit planetæ retrocedentis influētia. ¶ Ad tertiam dicitur uim centrorū epiciclog; si qua est, & quāta est a planetis esse pductam, ideo ab illis nō potest uis dirigibilis imprimi. ¶ Ad ultimā negetur cōsequitio, licet enī maius ipedimentū aut detrimētū per retrocessionē hauriat planeta q; p. cōbustionem, quia plus sibi subiectis nocet, nil tñ obstat qn maiore, licet peiorē habeat efficaciā.

Articulus. vi.

¶ An partes omnes dirigī debeat cōtra successionē signorū. Vpponēdū nunc nobis est ptes ob sib; si efficaces esse, ut astrologi aīse, illi dīcū rūpti quod ista questiōe sequētā ppietur, ulterius tū dubitatur, an partes

oēs dirigī debeat, cōtra successionē signorū, in ptein negatiā sic arguitur, primo auctoritate Ptolemei libri fructus afforis mo. xxv. ubi ex arabica līguā habetur, ptes uero dirige retrosum. i. cōtra succētū onē signorū, ubi plurali numero loquitur, si uero nō oēs sic dirigī deberēt, iam ipsefta nimis forēt eius doctrina. ¶ Amplius idē oñditur rōe haly, comētātis auctoritatē pdiatā, dicētis partium autē direcō, s. fortunæ & aliq; ē cōtra motū stellæ erraticarū, cuius rei causa est, qmī mu ratio eae est sicut motus circuli mouētis ceteras stellas fixas; quia gradus p̄tis, est de gradibus firmamētū, & mouetur i illo &c. p circulū mouētēm ceteras stellas pri mū mobile seu firmamētū intelligit, mouētūs raptu oēs orbes stellātū. ratio ergo eius est, uis ista p̄tū in primo mobili sūmitur, & in illo mouetur, igitur mouetur sūm motū illius, s. contra successionē signorum.

¶ Incontratiū arguitur, si ptes oēs ob eā cām, s. qmī firmamētū sūt sic cōtra signorū successionē dirigēde sunt, pariter ergo planetæ aspectus, qui in primo mobili sunt obseruandi, ut ex supra dictis patet, consequēs fallsum, ergo &c. ¶ Preterea similiiter antistitia dirigēda essent, que i primo mobili sumūtū. ¶ Idem quoq; sequitur de quacūq; uirtute dirigibili im pressa in partes primi mobilis.

¶ Respōdeo, dd. nō oēs ptes esse retrorsum seu contra successionē signorū dirigēdas, que res sic aperite declaratur: primū ex supradictis, partes, n, nil aliud sunt, q; uires quedam i partes primi mobilis im pressa, ex compētitione significatorum ejusdem rei, sūm distantiam uel p̄pinq; ratem, quā una ascēdenti tribuitur, principaliori significatori correspōdēt; altera uero gradui, tantum ab ascēdēte

distati; quātū alter significator ab altero distat, qui gradus ueluti ascendēs est alterius significatoris. duo ergo hic cōsiderāda cōcurrunt, causæ imprimētes; & ptes cæli in quibus impp̄sio sit. sed nec ob iprimentes causas nec ob recipiētes impp̄siones retrosum dirigi oportet. primū sic aperitur. qm̄ imprimētes causæ aut omnes planetæ sūt; qui s̄m p̄priū motū cōuenientē s̄m successionē signoꝝ mouētūt, aut saltim aliq̄ illoꝝ, alterā uero cām cōtingit qnq̄ esse domus cuspides, sed nec etiā p̄ illas retrosum dirigēda p̄s est, alias ascēdēs retrosum, ceteriq̄ anguli dirigenda essent; cōsequēs falsum aptissimū. & per idem concludi p̄t q̄ nec ob partes primi mobilis recipiētes impp̄siones sic contrā successum signoꝝ dirigende sunt, sicut ostē, dūt cetere in similes ptes uires imprese;

¶ Ad cuius rei euidētiā ulterius considerādū est, partes sic sumi posse lepius; ut cōtinue magis ac magis ab ascēdēte elongētur; quod quidē semp̄ cōtingit, quom̄ terminus ad quē inter iprimētes, planetā leuior est, alter uero grauior, sicut i parte fortunæ cōtingit, quom̄ a Sole in Lunā sumitur, quia, n. leuior cōtinue magis ac magis a grauiori elongatur, pariter & ab ascēdēte p̄s fortunæ magis ac magis distabit, quo sit ut successionē multiplications/incessum quēdam aquirat. quē in directionum pfectiōne referuat, itaq̄ s̄m successionē dirigi oportet. Si uero cōtrariū cōtingerit, ut, s. terminus a quo leuior sit; ad quē uero grauior, cōtinue magis aſſidenti locus adhēredit ubi pars fortune impp̄sa est, quare sicut magis aſſidenti adherendo s̄m minorē pfectiōne ab eodem contra successionē signoꝝ p̄cēditur, sequetur ipam/ successionē illam a quirere p̄dictē cōtrariā, sicut de pte celati euēnit quom̄ a Luna in Solē extrahitur.

Quoniam uero lepius euēnit in aliis partibus; quā alterū principiū est cuspis, aut agulus, aut pars altera primi mobilis; ut planeta cōtinue magis & magis accedat ad predictū partis principiū, ideo lepius euēnit partes dirigi debere contra successiōnem signoꝝ, & qm̄ oppositū nō nūq̄ cōtingit, ideo ob hanc sumendi motū cām directe dirigi possūt.

¶ Ad rōes primo adductas in partem negatiuā, p̄ affirmatiua, s. dicendum, partem illā in grecis codicibus nō reperiri, q̄ re suspecta est. Sed esto q̄ greci illa carēat nō tñ uniuersaliter loquitur; sed ut plurimū illud euēnire nō cauit.

¶ Ad secundā iam ostēsū est rōibus pluribus argumentum haly inefficax esse.

Articulus. vii.

¶ An quelibet uirtus i aliquo gradu impreſſi zodiaci ad quēcūq; gradū eiusdem circuli efficaci pfectiōe dirigi possit, s̄q; om̄. N̄ quocūq; gradū uis predicta a planeta aliquo impp̄sa fuerit, uideatur ipsam, ad quē uolurris alterum gradū dirigi posse, uis enī impreſſa motū imprimētis sequitur, sed quilibet planeta in quolibet gradu reperiri p̄t, et ad illū pfectiſci, ig, &c. cōsequitio nota maior ostensa superius est, minor euidens.

¶ Adde ubiq̄ planeta fuerit suis asperibus totū pene zodiacū occupat, sed ultra corpora directiōes sūt directiōes asperū, igitur saltem aspectu ubiq̄ uis iprefaci cuiuscūq; planete reperiri p̄t.

¶ Amplius Sol in eqnoctialibus pūctis ad quēcūq; significatorem dirigi potest, igitur & ubiq̄, & quilibet planeta, quā rō diuersitatis nō appareat.

¶ Preterea quilibet građus de se receptiūs est p̄dicti dirigibilis influxus impreſſi, quilibet etiā placta sui natura impreſſiūs ē eiusdē uirtutis, igitur

QUESTIO

et patiens & agens disposita sūt. & p. cōse
quens actio ubiq̄ p̄dicta fieri p̄t.
¶ Incontrariū est auctoritas p̄ceptoris. &
obseruata exp̄teria; qua cernitur. nō ubi
cūq̄ significator cōstitutus fuerit; ad quē
libet alterḡ gradū. ipsum posse dirigi; q̄
re nō iniuria hinc causam sūmi posse ter-
tur; cur in dīrectiōibus nōnūq̄ moder-
ni decipiūtur.

¶ Respōdeo dicēdū. q̄ si de p̄fectione
uirtutis; motus plāetar̄ solū sequēt̄ lo-
quamur; b̄m. s. primū multiplicādi mo-
dum; haud dubiū esse p̄t; p̄tem questio-
nis affirmatiuā tenendā esse. ut primū de-
ducit argumētū. Si uero de duobus ultī
mis modis; equatorē expte aut in totum
respiciēbus; fateri opus ē; p̄tem negatiuā
p̄ualere. cuius rei manifesta rō i medium
adduci p̄t. Nullū. n. agens in actū exit;
nisi p̄ aliquid nouū euentum; quo. s. aut
ip̄dimētū remoquetur; aut aliquid defi-
ciens aquiritur. quom ergo uirtus aliqua
impressa nūc opatur; priusq̄ minime ope-
rabatur; oportet ob aliquod p̄dictor̄ p̄s
sum nouiter agētis qualitate affici. nō po-
test aut̄ uirtus dirigenda ex quocūq̄ loco
zodiaci ubi fuerit imp̄ssa quēcūq̄ locū at-
tingere. ig. &c. assūptū imēdiate ostendi-
tur. Vis. n. imprimenda planetā nō p̄t
b̄m maiore extensiōne in p̄tes primi mo-
bilis ip̄imi. q̄ sit corpus & sphaera ip̄imē-
tis; quū p̄ centrales radios (medios inter
terra & zodiaci p̄ucta) imp̄ssio fiat. alias;
quā primū in omnē zodiaci p̄tem simul
imprimeretur. nec tunc egeremus directi-
one; q̄m ubiq̄uis illa rep̄iretur; itaq̄ ne-
cessē est in dīrectiōne; aut centrū planetā
punctum alterum tangere uel lineam.
aut corpus; corpus alterum. aut corpus
sphaeram; uel econtra. aut sphaera sphaerā
sed puncta indiuisibiliter solam in eodē
parallelo se tangere possunt; corpora au-

tem corpora; p̄ sola minuta; corpus spha-
ram uel contra p. xv. tantum graduū
distantiā in coluris. uel correspōdētibus
cīculis. sphaera aut̄ sphaerā solū distantia
xxvii. ad plū in luminarib. ergo quā
maior sit graduū in zodiaco declinatio.
sequitur questiōis p̄s negatiuā; sed n̄ que
cūq̄ sphaere ad sphaerā cōtactus; aut corpo-
ris ad sphaerā uel contra sensiblē mutati-
onem efficit. quare nullo pacto uis in pri-
mo cancri impressa; ad primū capricornii
aut ēt ad. xv. pisicū dirigi poterit; nec p̄
pius satis sensiblē efficacia. Efficax ergo
dīrectiō erit quoniam corpus; corpus; aut
corpus nō circūferentia; sed inter medias
centralibus ad herentes p̄tes sphaerā offe-
derit. ¶ Ex quibus sequitur. q̄m stellā
sphaera siue planetā siue fixā; inēquales
sunt; nō semp̄ equali distātia latitudinis
efficax contactus emergit. ¶ Secūdo seq-
tur quāto maiores sūt corpora sphaera; ta-
to (ceteris paribus) efficacior resultat con-
tactus. ¶ Tertio seqt̄ur ceteris p̄ibus lu-
minariū contactū efficacissimū ēe; nō mō
alia; causā; gratia; sed sphaerā; magnitu-
dine. n̄ slocū mēp̄p̄tū. q̄m sphaera
¶ Ad rōes in cōtrariū. ad primā respon-
sum est. ¶ Ad secūdatm dicēdū. cōclusio
nem esse uerā; sed nos de uirtute a corpo-
re influxa in gradu ubi stella rep̄itur; ip̄ri
mens; logmū; quā potior ē aliis. & quā
sensiblē mutationē p̄ducit. ¶ Ad tertiā
dicitur negando maiore. nam ad Mercuriū
i solstitiis. cuius sphaera. v. graduū
semidiametrū habet; dirigi nō p̄t. licet
illa & rōe sphaera Solis. & rōe loci iterme-
di. s. eq̄noctialis p̄ucti; maiore zodiaci
pertem occupare & obuiare possit. ¶ Ad ultimā dicitur. q̄ ultra & p̄ter eā ip̄imē-
tis dispositionē & uirtutem; suscipiētisq̄
idifferētiam; opus est applicatione ip̄os;
q̄ in casibus multis deficere p̄t.

Articulus. viii.

CAngradus in directionibus transseundi tempus determinatum sibi uelint.

Idetur graduū quātitatem in directionibus tempus determinātū (puta diem uel annū) nō posse significare. Quāto. n. aliquod imprimēs maioris fuerit uirtutis. tanto fortiorē in pīsonē faciet. itaq; uelocius se ipam multiplicabit: sicut uelocius & ad maiōrē dīstantiā caliditas potentia. c. alterā multiplicat. q. x. sed plāetē ceteraq; stellā. tū suāpte natura. tum cū locis ubi sunt uaria cōuenientia. tum quoq; comitū. & ali orū grā. suā uim nō parū qnq; auctā uel diminutā possident. ig. & c. **C** Preterea gradus sīm astrologos qnq; xii. ànos uirtute cōpletebitur: qnq; annū. qnq; mēsem trigesimā anni partē qnq; edomodā uel ēt diem. trapezūtū grecus horas intelligi uoluit. ig. & c. **C** Postea sicut uirtutis dirigibilis motus. motū planetā iprime tis sequitur: ita uelocitas uelocitatē: sed nec ex pte diuersaq; stellā eadē reperitur uelocitas: nec ex parte eiusdē stellā: quū semp̄ imediatis temporibus ineq; uelocitatem mouēatur. epicycli. eccentrici. trepidationisq; motibus. igitur nec uirtus isti. equa uelocitate moueri poterit. & ex cō sequēti nec determinātū tēpus gradus. p̄fī cōscens complectetur. **C** Deniq; q̄to uis ista ulterius se multiplicando p̄cedit. tanto debilior efficitur. omne enī agens fortius agit in p̄pinquā ptem. q̄ in remotā. alias in infinitū extendi poset. citius ergo primū gradū transiet. q̄ secūdū. & se cūdū q̄ tertium.

C Incōtrariū est auctoritas omniū astrologorū: reiq; ueritas sic esse comprehendit. ut pensatis his quā cooperantur. gradus tempus determinatum hunc uel illum complectatur.

C Respondeo dicendo. q̄ quū motus est lestium corporū. temporibus coessentialēs sint. est. n. tēpus (iusta pīat beticōz sentiā) numerus. motus. primi. s. mobilis p̄cipue: necessē est sīm uarias motū p̄ portiones principalū mobiliū cōlestialū iter se. uariis temporibus. cōlogz effectus causari. in cōlō aūt principaliora sūt iter astra Sol Luna. Inter spheras primū mobile. Huius circuli potētissimis sūt absoluti equator & zodiacus. respectu orīzon. mediū cōlū. zodiaci ptes principa lēs. signa sūt. igitur sīm hog inter se uariam motū p̄portionē. effectuū tēpora effluent. alioz uero mutatiōes: qm̄ p̄dictis inferiora sūt: ideo uires. principaliorū. cōmitātū. & iuxta eoz mensura. determinātū. si igitur motū Solis motui primi mobilis cōperauerimus quā duo principaliora sūt: cōpiemus i. completa primi mobilis reuolutiōe. unā ex. cclx. fere p̄tibus sūre cōplerē reuolutiōis Solem attigisse. pars aūt ista motus Solis. nō iniuria a completa primi mobilis reuolutiōe ab aliis distincta. ad suū totū p̄portionē & cōportionē habet. si igitur cōperauerimus spaciū p̄ transitū in parte ista ad suū totū gradus iste Solis. anni tempus. p̄ totū cōphensū uirtute cōtinebit. quasi p̄s ista effectū nō prius emittere possit. q̄ post tem p̄pus a suo toto cōphensū. sicut ēt cōgruū est. p̄tis actiōes toto attribui: & sīm eius dispositionē pensari. si uero p̄nominata pars nō ad cōpletā Solis reuolutionē. sed luna cōperauerimus. quā post Solē principaliōrē est. & secūdū locū tenet. sic eius tēpus. lunari anno terminabitur. si quoq; cōpletā reuolutionē solis ad signū cōperauerimus resulabit inde signo p̄fectio. ubi anno signū tribuitur. pariter hinc edomodāz diez. xii. horāz. &. vi. horāz. hinc etiā magni orbes oriri possit.

p

QVESTIO

non, n. difficile est ex hoc, ante hac testo principio, omniū tēpora discerni p̄dicta rū uirū, precipue qui ingenii subtilitate sunt p̄dicti. Ex his infero facile accidere posse, ut si quis erratīcā stellāz imp̄ssōnes obseruaret uaria effectuū tempora ex plorare posset: p̄ter ea quā a Solis motu p̄cedūt: s̄m planetāz grauitatē, uel p̄ticulārē ictessum, hinc forte saturnie reuolutiōnes oriūtūr. Si, n. in luminarium motibus tēpōz uarietates contineri uidemus: cur nō in ceteris planetis id fieri pōt?

Ad rōes incōtrariū, dd. ad primā, q̄ li cet imp̄sse uires maiores uel minores sint: ex hoc tñ nil aliud sequit, q̄ directionem magis uel minus esse potentē. qm̄ huius multiplicatiōis uelocitas, & circa tēpus determinatio ab eis supradictis principali bus causis pendet, nō aut uirtutis imp̄sse magnitudine. Ad secūdā dicēdū, gra dum ad unū cōperatū hanc determinatā mēsurā recipere, & ad aliud alterā, licet in se indifferēs sit ad plures. Ad tertia negetur similitudo, uelocitas enī puen tus uirtutis illius nō ab iprimitib⁹ est sed ab illis causis, quāz respectu cōperantur. Ad ultimā similiter, quare conse quio neganda est, qm̄ uelocitas nō inde dependet.

Questio, XVII. de partibus.

Articulus, i.

An ptibus sit fides ad bibenda. Vāquā pties ab astrologis nō mediocriter obseruantur: qdā in nulla tñ uidetur fide dignaz ūngib⁹ ait, ostensū est, n. superius cālū a mongib⁹ ab q̄tuor mediis agere in inferiorā, lumine, influētia, motu, & figurā: pties aut sub nullo p̄dicto, q̄tuor cōphē dūtūr, ig. &c. minor sic referatur. qm̄ iā

apertū ē pties a lumine nō p̄cedere; nec ē lumen, quod circūquaq; emititur, neq; influentiā, ut patet, motus quoq; nō est, nō deniq; figura: quū idifferēter s̄m quā cūq; figurā & distantiā, uim illā pici affirment. Amplius quis tisū cōtinere posset, quom̄ iēptissime delirando, pties quēdam, puta leguminū, fabaz, & eiusmodi in mediū adducātur? Itaq; illis coherere maxima demētia ē, pariter & oībus; quā ab eodē fonte effluat oēs.

Intontrariū est Ptole, & alioz auctori tas, partē fortunā magnificētiū: & inter hylegia eius locū cōnumeratiū, nō mō i nativitatibus aut reuolutiōibus, uel petitionibus magnificiā esse dicentū patet afforis. lxxxviii, &, xc, & in aliis nō nullis locis.

Respondeo, longo tēpore nullā potē ram de partibus habere fidem, excepta p̄te fortunā, quā uero sepius in egritudini bus partē infirmitatis obseruassem: p̄tēq; celatiō animi in petitionibus ac nativitatibus, quasdā quoq; pties alias p̄cipias, ap̄tam efficaciā in illis cōperui, coactus sum igitur sicut alii sentiunt ueritatē asserere, sensum quidē ob rationē omittere, ibec, cillis ē ītellec̄tus. Sed siq; recte cōsideret nō ab re pties magna uirtutis ēē cōperiet, primūq; de p̄te fortunā loquendū ē, siue a sole in lunā semp̄ sūmī debeat, siue nō uidendū igi, qm̄ luminaria inter ceteras stellas fortiora sūt, & in figuris semp̄ p̄testatē habēt comūnē, p̄cipue Sol cētēris partibus, sicut i totū corpus cor habet dominū, ob spūs ad mēbra oīa transmis̄sos; cōdecens est ut sup̄ ascēdente, figurā capite dominium habeat, itaq; Soli certo mō subiciatur ascēdens, ob similiē causā Luna locū alterz correspōdere oportet, q̄ ascēdēs eius habeatur, & qm̄ alcēdētia hec priimi mobilis sūt partes; quā uelutī

materie, & planetarū corpora sunt: plane
tae uero illis ut formæ & animæ cōparan-
tur: pculdubio cōgruū est, talem inter se
distantiā habere ascendētia p̄dicta, qualē
& eoz formæ, materia enī a forma uim/
actum, determinationēq; recipit: hinc asse-
ruit Ptole. p̄tem fortunæ quasi ascendens
esse Lunæ. ¶ Ex p̄dictis sequit partes nūl
aliud esse: q̄ potestates quedā in materia/
suis causis correspōdēti, rōe dominii qd̄
potentiores illarū cāg; i primetiū uires ha-
bent sup ascendētē. ¶ Ulterius sequit nūl
solū partem ubi notatur reperi. sed etiā
in ascendētē. ¶ Sequit ulterius in ascen-
dētē figuræ, fortioris uirtutis esse p̄tē, pa-
tet nam potentiori significatori correspo-
det, in die, n. a sole sūmūtur. ¶ Sequit ēt
q̄ cā quare de illa uerbū nullum habetur
ab auctoribus est: qm̄ ex dictis eorū elici
pōt huius rei ueritas, ac etiam qm̄ figuræ
ascendēs semp̄ obseruatur, quare locū oc-
cultiorem obseruādū referarūt antiqui.
¶ Sequitur deinde ab aliis plāetis q̄a lu-
minaribus p̄tes sūmū posse. ¶ Sequit etiā
q̄ nō oportet oēs causas a quibus sūmūn-
tur esse planetas. & multa alia sequuntur
que ingeniosis linquuntur.
¶ Ad rōes incontrariū dicēdū ad primāe
partes a figura cōsurgere, nam distatiā
suōe principiōe obseruāt. & comitātūr,
ab influentia quoq; p̄dēt, qua materia
sūm formæ dispositionē restrigit, & uir-
tutem suscipit, per figurā, n. nō solū aspe-
ctum intelligimus, sed quācūq; duorum
uel triū habitudinēm, p̄pinq;tatis aut
remotionis causa. ¶ Ad secūdam dicitur
cōcedendo astrologum ad p̄ticularia nō
posse descendere nisi minime afflati fue-
rint, ut Ptole. uerbo primo libri fructus
aperit, ob hoc igitur de quibusdam non
omnibus partibus habenda fides est.

Articulūs. ii.

¶ An pars fortunæ semper a Sole in Lu-
nam sūmēda sit.
Idetur partē fortunæ ī die ac no-
cte, a Sole sūmēda esse in Lu-
nā: pluriū, n. eiusdem rei signifi-
catorū principalior & potētior super ascē-
dente dominū habere debet, debilior u-
to sup̄ loco, ubi pars situatur. Sol aut̄ de
die ac nocte semp̄ potentior est, igitur ab
illo in Lunam minus potentē coputan-
dum est, sicut ab ascendētē figuræ poten-
tiori, in alterius ascendens, cōsequitio cla-
ra, prima enūciatio sic oñditur: qm̄ nobi-
liori & potentiori signātori, nobilius &
potentius ascēdens tribui debet, sicut ēt
nobilius corpus, nobiliore formā expe-
tit atq; expostulat. Secūda p̄batur, a Sole
enī ut supra ostensū ē oēs pene cēlog; ui-
res emanat: qui tanquā cor mūdi reputa-
tur, igi. &c. & hanc putāt fuisse Ptolemei
opinionem.
¶ In cōtrariū arguitur eodē fundamēto
ex dictis quoq; Ptole. ascendēs figuræ po-
tentius, potētiori stella uel significatrici
causæ attribui debet, sed Luna in nocte
potentior est Sole, ig. &c. minor sic rese-
ratur; quoniā sūm ordinē uirtutis & potē-
tia hylegium loco, ordo eligendi hyle-
gia sūmūtur, sed Luna in nocte Soli p̄est.
iuxta Ptole. sententiā, ca. x. de spacio ui-
tae, libri tertii qutripartiti, ig. &c.
¶ Respondeo dicēdū, neq; semp̄ a Sole
neq; semper a Luna sūmēda ēē partē for-
tunæ: quod, eodem primo principio de-
mōstratur, qm̄ a potentiori, sūmedū ē cō-
puti principiū, sed qm̄ cōtingit Lunā in
nocte esse Sole potētiorē: qm̄ uero mi-
nime, nō ergo semp̄ a Sole, nec semper a
Luna cōputādū ē, minor sic declaratur.
siquidē Sol in cadenti fuerit domo, sub
terra, in casu suo, uel detimento, in op-

QUESTIO

posito aliay dignitatū suay nō pag debi
litabitur. contra uero Luna sup terrā/au
&a lumine, uelox cursu in medio celo in
cancro uel taurō in facie triplicitate &c.
quibus oībus/ apte Sole potētior experī
tur, de nocte quoq̄ cōtingit Solē in suis
potestatibus reperi in quinta ascendens
ex trino respiciens. Luna uero cōbustam
uel in detrimento/ aut casu/ sub terra i ca
denti/ & ceteris huiusmōi detrimētis af
fectam reperi cōtingit, quo casu debilio
rem ēē censeudū ē. ig. &c. Ex diētis se
quitur, quāuis ab auctoribus non nūquā
aliquid astrū p̄ principio cōputi atq; pro
cessus ponatur: nō tñ semp̄ sic obseruari
debet, sed prius respiciendū est, an signifi
cator ille multū deprimatur: & aliud ni
mis exaltetur, q̄ si sic res se habuerit uer
tendi sunt significatores: & primus p̄ se
cūdo habeatur. Seḡtū secūdo, q̄ au
tores loquūtūr ceteris nō multū dispari
bus. Tertio seḡtū, q̄ sepe accidere po
test difficultas eorū potētiae, quātitatis co
gnoscēda. Quarto seḡtū, q̄ si grā
exēpli/oībus essentialibus & accidentali
bus cōputatis i potestate equaretur, aut
nullib; aut duobus i locis p̄s extra aſcē
dens figurā reperiatur. Quinto seḡtū
uim istam planetā circa genus subiectū
suum esse mensurandam.

Ad rōes in corpore q̄stiois respōsū est.

Questio. XVIII. de triplicitatibus.

Articulus. i. s. b. u. p. i. s. b. o. n.

An dominis triplicitatū s̄m Albu
mazarem & Alcabiriū & alios fides adhibē
da sit, aut potius s̄m Ptolemeum.

Onuētior modus apparet
illarē qui de triplicitatū domi
nū comōnis ab Albu mazare, & Alca
biriū nō cōbitio & aliis ponitur: q̄ q̄ p̄o/

nītū a Ptolemeo. Conuenītius n. tres
p̄dominatores pōnūtūr q̄ duo, sed primi
tres ponūt. Ptole. uero duo tñ. ig. &c.
minor aperta ē, maior ostendit. Primo
q̄m sicut tria sūt signa i quibus dominū
querit: ita tres p̄dominatores correspon
dentes deberi videātur. Secūdo idem
ostendit, q̄m quā triplicitat̄s dominū
amplum appareat: nō apparet planetam
unū sic dominari in die uel i nocte: quā
alter p̄ticeps esse debeat. Item unus si
gificator i potestate alterū superat, exces
su quidē diuisibili, igitur alter significator
illi medio correspondēti in potestate
reperi p̄t. Deinde inelius modus il
le uidetur, in quo ordo seruat: q̄ i quo
minime: sed in modo alio, ternarius nu
merus seruat, in mō uero Ptole. min/
me. ig. &c. mior patet. q̄m tribus primis
triplicitatibus duos tñ domīos tribuit.
quātū uero, unicū de die & nocte princi
palem, alterūq̄ p̄ticipē, mutatur igitur
ordo tribus modis, q̄m primo in nume
ro, nam in quarta triplicitate, tres tādēm
ponūtūr. Secūdo i diurno uel nocturno
dominio q̄m in quarta idē est principalis
significator i die ac nocte. I. Mars, Tertio
in societate & participatione, q̄m in quar
ta solū p̄ticeps assignatur & comes. Po
stea secūde triplicitatis domini iconueni
entes sūt. ig. &c. assūptū ostendit, q̄m
Ptole. Lunā p̄ponit Veneri, q̄m in die lu
nam significatorē facit, hoc tñ incouenit
nam plus auctoratis & dominii i ea tri
plicitate continet Venus q̄ Luna. Luna
enī tauri exaltationē retinet, sed in capri
cornio detrimētum. Venus uero i taurō
domū quā prima potestas est, retinet: mi
nimeq; in aliis deprimitur. Preterea in
quarta triplicitate Martē ponit unicū pri
cipalem in die ac nocte significatorē, q̄d
tū minime conuenit: q̄m eius proprietas

maxime a triplicitatē natura distare videatur, quū ipse masculinus; illa uero feminina existat, ipse colericus; illa uero flegmatici existat tempamenti. si uero diceretur quod scorpiōis eius domus accideret. Cōtra pariter in prima triplicitate dominū haberet. & fortius, quā aries primū ē illius triplicitatis signū. Martis tñ domiciliū zodiaci caput similis eius temperamento.

Concōtrariū ē tanti uiri auctoritas, ut ceteros simul astrologos tātē ēē nō possit. **R**espondeo dicendo, oēs lāudes quas comētator in principio primi naturaliū Aristo, attribuit, Ptole, in astrologia cōvenire, ipe enī solus causas, principia, & fundamēta declarat, ordine ac breuitate mira, multa cōplectēs. Alii uero plerūq; inordinati, rōbus destituti; falsa miscentes, ueritatē celātes, minimaq; extollētes, maxima relinquētes cernūt. ī, pposito idem accidit. **A**d cuius rei euidentiam duo sūt aperienda, primū unde potestas isti triplicitatis hauriri debeat. Secūdū in quo ceteri cū Ptolemeo discordes sint ex quibus quesiti ueritas palam fiet. **P**ro primo dicendū triplicitatis dominū nil aliud esse posse, quā dominiū & ppterstatem quādam resultatē ex potestate dōmus exaltationis & haiz, maxime masculinitatis & femininitatis, ex his, n. principali ter, pēsatis pēsantis, quedā generalis potestis resultat sup signis triplicitatis, que dicitur triplicitas dominiū. **Q**uantū ad secūdū, Ptolemeus i tribus primis triplicitatibus, quātū ad principales significatores diei uel noctis cōuenit in omnibus ppterquā q; secūdē triplicitatis Lunā ī die pdominari Venerē in nocte dixit, alii cōtra discordat aut in tertio ptcipē, quem post habet, in q̄ta uero triplicitate, Martē primū ī die significatorē & dominū

ponit, illi uero Venerē, alios duos, s. Veuerem & Lunā comites ponit Ptole, ut uero melius quā dicēda sūt itelligentur, ponendi sūt pdominatores p̄dicti iuxta ambas uias. Ptole, ponit, Prīmā triplicitatis quā est, arietis, leonis, & sagittarii, duos dominos, Solem in die louem ī nocte. Secunde, s. tauri, uirginis, & capricornii. Lunā ī die Venerē ī nocte. Tertiā uero, s. geminorum, libre & aquarii. Saturū ī die Mercuriū ī nocte. Quartā uero, s. cancri, scorpionis & pisciū. unū pdominatore principalē ī die ac nocte, posuit Martem, comitem uero seu ptcipē ī die Venerē dedit ī nocte Lunā. Inter ceteros uero, magis app̄bat, primā triplicitatiū xere Saturnū p̄cipē de die ac nocte, secūdū de Martem, terī louem, quartā uero Venerem primū ī die significatorē fecerūt. Martē ī nocte, Luna ptcipē, Cōpensandū est igitur quis hōc modus cōuenientior, & magis rationi cōsonus sit. Et quādem modū Ptole, cōgruū, aliog; uero ī cōgruū cōpiemus. **S**aturnus, n. (qui p̄ticeps ab aliis ponit significatorē) arietē casum sustinet, quare fieri nō pōt, ut illius triplicitatis sit p̄ticeps, cōsequitio sic declaratur, tantū detrimēti deformatatis debilitatis et dissimilitudinis sustinet plānetā ī opposito signo uel ppe: quātū uirium ī opposito suscepit, hec astrologis manifesta ē, sed exaltatio sūm ad uerarios secūdū potestatis gradū ottinet, igitur casus secūdū de p̄sonis gradū uel pro ppe, auferet igitur triplicitatis potestatē, paulo minor rationis būius efficacia est si triplicitatem exaltationi p̄posuerimus nam tot potestatis gradus auferet, ut omnino dominiū illud amittat. **I**dem sequitur in secūdā triplicitate, cuius ptcipē Martē ponūt, quā tñ taurus illis detrimētū sit. **L**ouis aut quē ī tertia triplicitate

p iii

QVESTIO

addiderūt nulla predictas (preter) masculinitatem similitudo reputur. ¶ Restat quarta triplicitas uintillanda. ubi dicendum est Martē potius q̄ Venerē p̄dominatorem esse debere. tum quia potentior ceteris partibus. tum quia Mars domū. Venus exaltationem habet. tum qm̄ in scorpio stellae cōplices eius naturam sapientes existunt. tum quoq; qm̄ aliis triplicitatibus nō p̄est. sicut Venus facit. cui p̄t ceps socius fit. Solus. n. dominū sumere nō p̄t. ¶ Postremo uidendū in secunda triplicitate potius Lunā q̄ Venerē esse in die p̄ponendā. tum quia potentior est luminare secundū. tum quia magis lucem & masculinitatē p̄cipiat. tum ēt qm̄ aliārū masculinaz stellarum uirtutes pene semp̄ deferre solita est. ¶ Ad primā igitur rōnē incōtrariū. dd. negādo maiore. & ad p̄bationē. negetur cōlequētia. sicut duobus signis unus dominus minus domus tribuitur. ¶ Ad secūdam dicūtur duo. primū negatur consequitio. q̄ ex amplitudine quātitatis cōtinue maioritas quātitatis discrete sequatur. lumnaria enī unicam domū. ceteri uero duas habent. Secūdū. dicitur esse p̄cipans p̄ dominator in die. qui p̄est nocti. in nocte qui p̄est diei. ¶ Ad tertiā dicitur negādo cōsequētia. nam si cuncte potestates mediae. suū p̄ se significatorē ac p̄dominatorem haberent; infiniti essent p̄dominatores intermedii. sicut intermedia latitudo in infinitū diuisibilis est. sed primus p̄dominator illa cōpletebitur. ¶ Ad alia dicitur q̄ domus domini ordinē in numero nō seruant; nisi illū quē res ipsa sustinet. si quoq; p̄dicta cōsiderētur. longe magis seruat ordinem Ptole. nam quod duobus significatoribus in aliis principiis. in quarta triplicitate duobus p̄cipiatis & uno principalī distribuit.

¶ Ad quintā responsū est. ¶ Ad ultimā dicitur sicut ait Ptole. Mars in prima triplicitate diuturnitatem nō habet. p̄terea Sol potentissimus uarietis exaltationē occupat uim illam a Marte abstulit. In scorpio aut̄ gaudet & ppter stellā fixā cōuenientiā ut dictū est. & qm̄ in prioribus triplicitatibus Luna & Venus. dominium habuerunt. Mars uero minime. ut dictum est.

¶ Articulus. iii. lūm̄. mō. R̄plicitatis dominū maius esse & iquā super terminis potestas pluribus ratiōibus conuincit p̄t. Primo. n. auctoritate astrologorū oīniū. potestatē triplicitatis p̄ponentiū. quin ēt Ptole. post domus dominiū absq; medio triplicitates ordinavit. Ceteri uero ad particularia descēdentes sic gradus potestatū ordinarūt. ut quinq; gradū domus potestatis latitudinē cōstituat. exaltationis quattuor. triplicitatis triū. termini. duo rū. unius deniq; facie. ¶ Ad huc quanto uirtus fortior est tāto ad plura maioraq; se extendit. cōtrāq; quāto ad maiora plura ēt se extendit. rāto fortior esse uidetur triplicitatis uero dominiū ad tria signa. lxxx. gradus se extēdit: quos quidē sua uirtute complectitur. termini uero minime ergo.

¶ Incōtrariū uero obicitur quorundam astrologorū opinio. uittutem termini ei quā triplicitatis est preferentiū.

¶ Respōdeo dicēdo. plāetē potestatē bifariā itēlliḡ posse. extensiue. s. & itēnsiue uidemus nēpe qm̄ maioris uirtutis calorem esse & potētā in ignis pugillo. q̄ de cem aeris. aeris igitur caliditas extēsionē nō aut̄ itēnsione maiore sustinet. extensi-

one igitur lateri opus est triplicitatis dominum esse maius, intentione uero minime. Cuius rei exemplum & ratione succurrit, rex, n. in regno extensione maius habet dominum. Qui in domo sua eiusdem regni, non tamen iure uenditioni tradere potest rex domum illam, quoadmodum dominus eius facere potest. Rores est succurrunt, maius, n. dominum esse necesse est, quod firmius stabilius minusque uariabile est, terminorum uero potestates fixe remanent, triplicitatis uero non parum per diem noctemque uariatur, adeo quod ex primi naturae primo subiectu efficiatur, ig. &c. Preterea tanto dominum potentius est quanto prius & aliis minus communicabile, termini aut potestas soli planetarum conuenit, triplicitatis uero pluribus significatoribus. ig. &c. minor apta, maior ostenditur, nam quae pluribus subiecti uerbo illorum plurium diuersitatem qua intercedere potest, in confusione quadam, repugnaria, aut controuersia, debilitateque possidentur. Amplius diuisoris potestas magna ac potens nimis experitur, hec autem a terminorum potestate non aliis habitur, igitur &c. Postea triplicitatis potestas ut dictum est ex aliis potestatibus uelut aggregatum quoddam resultat, dominum uero terminorum se sola emerget, ob specialem partem cali cum planetis similitudinem; sed aggregati magnitudine parum uulnus nihil a magnitudine partium disert, igitur triplicitatis dominum, parum aut nihil supra domorum & exaltationum potestatem addere potest. Addere tamem duobus modis ualeat. Vno quidem sicut due qualitates tertiam resultantem producuntur. Alio modo id, quod accidentalium dignitatum respicit, ut haiz similitudinis &c. quae tamen essentia alibus uiribus terminorum pessime non possunt. Ad primam igitur incontrariu dicendum,

Ptolemeu his de causis post domos dignitates de triplicitatibus locutus est. Primo quoniam a dominibus principaliter pendent. Secundum quoniam maius extensione dominum est, inter ceteros autem non nulli reperti sunt uires terminorum, uiribus triplicitatum pferentes, ut Alcabitius notat. Ad aliam dicitur quod dominum non sic in partibus cali sumitur, quasi uirtus a corpore planetarum effluens habens ad longinquo pluresque partes effundatur, illius uero ad pauciores propinquiores resuere, sicut argumentum falso procedit, sed quoniam in parte illa tanta uel tanta similitudo cum stella reperitur, ex natura partium cali non ex uero planetarum resultat, quod est esse extensione dominum maius, minusque intentione ac efficacia.

Questio. XVIII. de mutua colligatione sequentium & precedentium figurarum.

Articulus. i.

Quae sequentes figurae supra precedentibus figuris uim habere possint.

Pparet non nullis arduum, sequentes figurae supra precedentibus habere posse significacionem & efficaciam. Nullus enim effectus ante quam producetur esse potest, formaliter materialiter aut finaliter, si uero sequens figura uim haberet &c. iam uis eius in tempore se ipsam precedente regiretur, nullus autem dubitat figurae uim eiusdem esse esse, etiam. Preterea quod non est, agere non potest, sed dum precedens figura est, sequens non esse potest, tunc igitur nullo modo agere potest. Amplius nihil in non ens si uere potest, preterita autem figura non est quoniam preteritum non sit, nihilquale figura sit quam calum sic se habens, quod per-

Q. VESTIO

instans tantummodo permanet, figura uero non existente uirtus eius esse non potest, sicut nec sine subiecto accidens.

Contra est quod a Ptole. est autem a septima/afforis. lxxxviii. Idem affo. lxxiiii. & lxxv. & in principio secundi quatripartiti quibus in locis priores figurae per posteriores determinari auctari affirmat. quae quodam sententia superius dictis probari potest. ubi apertum fecimus/quotque figurae in accidentiis mundi iudicis necessario inspicundae sunt. hoc idem in hominum genituris apparet. quoniam reuolutiis agiuntur sequentes igitur percedentibus uim habent.

Contra est quod a Ptole. figura sequentia super percedentem habere potestatem pluribus modis intelligi potest. primo uim istam sequentis figurae imprimam reperiri semper in precedentia figura; siue sequens extiterit; siue non & hoc esse non potest. figura. non non existens quae non sicut nihil prorsus in aliquid agere potest. **C**ontra est. ut sit sensus. figura sequens uim habet super cuncta figura percedentia subiecta hoc est fieri non potest. contingit. non effectus quosdam fuisse iam; percedentis figurae esse quae corruptos antequam figura sequens sit aut fuerit; itaque certum est effectus illos nullo modo a sequentis causa pendere potuisse. quoniam enim effectus erat per dicti figurae sequens non erat. dum quoque sequens figura fuit; effectus non fuisse. agere autem & passum oportet esse simul. **C**ontra est. tertio intelligi potest sequentia figuram in effectus cum ipsa uel post futuros imprimere & aliqd uiriuum suum influere. & hoc pacto. afferendum est. sequentem figuram prioris effectus determinare & auctare posse. uigilare ac est debilitare & in hibis lumen reducere. qualiter in minori coniunctioe differentia medie reputur. & in media differentia maxime. siquidem prima uelut uniuersalis causa est. per sequentes particulares modificata. Itaque patrum na-

tiuitates super filio genituriis efficaciam habent. Nouimus uirum nobilis domum filiorum male dispositam habuisse. cuius natio eius uolenta morte (diebus meis) pierit. **C**ontra primam & secundam questionis sensum procedere. non aut contra tertium. quoniam super illis tam effectibus prioris figurae potestatem habere possit. qui vel una cum sequente esse incipiunt. uel post ipsam sequuntur. **C**ontra est simili modo ad secundum responsum sit. **C**ontra est tertiam dicitur uires percedentis figurae imprimas remanere; sed hoc nihil ad rem. quoniam sic dicimus sequentes super precedentes potestatem habere. ut super subiecta percedentis figurae potestatem habeant. quae maiori proposita ad propositum non est.

Articulus. ii.

Contra est percedentes figurae supra sequentes potestatem habeant & patrum super filiorum genituris.

Vixta superius declarata dicendum est. quae uidetur. quod percedentes figurae supra sequentes potestatem non habent; itaque nec patrum figura supra filiorum figuris. Ostensum est. non supra in principiis a significatoribus seu predominatoribus uim significatiuam & potestatem sumunt; ergo quoniam sequens figura est. eius per dominatores significatiuam potestatem sibi uendicant. alio igitur potestates percedentia amittuntur. quoniam nil aliud est potestate aquae. quoniam significatores superare; & sumi dispositione effectus inferiores producuntur. contingere etenim remanere significatorem; quod per accidens est. tunc igitur definit prioris figurae uirtus; quoniam alterius esse incipit. ex quo sequitur priorem supra posteriorem non habere uirtutem. postquam posterioris uirtus ante ipsam non reperitur. ut imediate ostensum fuit.

¶ Preterea nec patrum geniturae super eas quae sunt filiorum uim ullam habere possunt nam si qua domus super filios significatio nomen habet, simile habet respectum ad domum genitoris significatiuum; qualiter domus genitoris significatiua ad domum filiorum. sed si quis genitor arietem ascendente habuerit in eius ortu, certum est leonis signum suorum filiorum esse significatiuum. igitur & filii eius arietem habebunt signum genitoris dispositorem, hec autem nona est ab eorum ascende nte. non quarta aut decima sicut astrologi ponunt. Idem similiter sequitur de septima respectu aui & ascendente respectu ne potum, non, non correspodere possunt, ut in se inuicem influant, nam si septimum signum aui significat, igitur suum oppositum ne potem, conseques falsum. quoniam nona quae filiorum domini quinta est, nepotes significat iuxta Ptole. doctrinam afforis. lxxxviii.

¶ Postea si quinta domus filiorum significaret dispositioes, igitur ascendentes filiorum signum in quinta repertum, esse oporteret, conseques falsum, quoniam diversa signa in fratribus geniturae uidemus emergere. ¶ Ulterius si sic, igitur quilibet pene posse idem signum habere quod ptauus; consequens falsum, quoniam magis nepotes aucti pene ptauus aucti nullari comprehendimus.

¶ Incontrariu est Ptolemei auctoritas aforis. lxiii. & lxv. & lxxxviii.

¶ Respondeo dicendum, quod quum superius ostensu sit, sequentes figurae super precedentiū effectus haberere uirtutem, multo clarius dicendum est precedentiū figuram uires super sequentes uel sibi subiectas, seu ex eis & uel habere potestatē. ¶ Primo enim uires precedentiū universaliores sunt: sed universaliores figurae & cause potentiores sunt pticularibus omnibus computatis, ut primo ea, secundum quatripartiti affirmat Ptole. ig. &c.

¶ Deinde remittere spidere, uel intende

re aut uigorare alterius figure subiectos effectus est super illos potestatē habere, se quētis uero figura effectus, per uirtutē precedentis figurae minuitur, aut augmentatur igitur pcedētes supra sequentes habet potestatē, cōsequio notissima est, maior apta, minor oñditur, nam si per superius dicitur, sequentes figura supra quasdam pcedentium effectus uim habent, idem effectus & posterioris & prioris figurae uirtute afficiuntur, aut igitur similes sunt uires istarum aut dissimiles, & ita aut intenduntur eorum effectus a predictis simul causis, aut remittuntur, quod est intentum. ¶ Ulterius quum inferiores pticulares cā, ab universalibus more, a se inuicem dependentia habeant, oportet simile in universalibus dependentia repiri, sed in inferioribus filius a patre pcedit, igitur & cause filii & causis patrum & per conseques posteriores a prioribus.

¶ Clarius cōfūctio maxima non potest effectus suos se sola producere, quod patet ob tempore logū spaciū & quoniam certe intermedii figura supflueret, igitur opus est ut per alias sequentes fortificetur in quibusdam futuris effectibus, quoniam in media cōiunctione differētia est maioris, itaque anterioris & posterioris figurae idem erit effectus, quod nil aliud est quam super alterā habere potestatē, hoc est una super alterius subiecta.

¶ Ad rōes igitur icōtrariū, dicitur, ad primā negetur secunda cōsequio, quoniam licet alterius figure pdominatores potestatē agravat pincipē, non tamen totalē sibi uendicat, quod pcedētes non amittunt. ¶ Ad secundā dicitur, quod primus genitus similis patri uenit, in cuius causis maior cum patris causis similitudo repitur, ialiis uero non est tanta similitudo credēda, licet generalē quādā possideat, quae duplex esse potest, stellae, & signorum, dicendum igitur, quod uel signorum rōe

QVESTIO

uel stellaz causa nona nepoti & ascendēs
ptauo & pñepoti & nepoti assimilatur.
Ptolemeus autem eam posuit i qua maiore
inuenit similitudinem, neganda igitur ē
consequio, a. assimilatur, b. igitur nō. c.
Ad alias pñ hec patet intelligenti sulatio.

Quæstio. XX. de partibus habitabilibus
terræ: & earū respectu diuerso ad easdem
partes cæli.

Articulus. i.

Can aliqua terræ pars rœ superiorū in-
fluxuum inhabitabilis sit.

Vinque zonis terra cōprehē-
ditur; quarū mediā torridā
appellatā a Sole cōburi ple-
rique firmiter tenent. duas
quoq; extremas polis sup-
positas ob frigore, ueluti a fonte caloris
longinquas inhabitabiles esse putat. Me-
diam pñctā habitari nō posse existimat de
monstrare. quū magis ad zenith capitū in
maiori sui latitudine Sol ibi pñinquis sit
gr̄ respectu nostri climatis i maxima ad ze-
nit pñinquitate. sub polis uero nox adest
dimidium anni occupans. Saturnus. xv.
annos emispheriū nō ascēdit. Iuppiter. vi.
Mars unū & dimidiū fere et ita i reliq; pla-
netis modo suo; qui tñ ad uitam aialiu
tuendam quottidie oriri deberēt. **A**d
huc partes terræ i habitabiles ob maxima
frigora reperiuntur, non est dubium. igi. pari-
tatione ob nimiu calorem; quæ sola equa-
tori subiecta esse uidetur.

Contrariū est Auicenna primo libro
sen. i. putantis sub equatore temperatio-
rem habitationem esse, nisi terrenæ causæ
obsuerint. sicut montes, ualles & similia.
Sed quāuis ibidem temperati aeris quali-
tates nō reperiuntur. hoc unum sufficere

debet q; iam experientia docet. homines
partem illam i colere. similiter partes po-
lis subpositas uel pñinquis pigmei inco-
lunt. parui quidem ob caloris defectum
augmentatiua quidem calore extendit
membra. digestiuasq; digerit. que extrinse-
co calore Solis uiuifico roboratur. **S**ed
ratio quidem aperit, zonam mediā uni-
formibus parumue dissimilibus qualita-
tibus affici. humaneq; temperatæ cōple-
xioni conuenientioribus. Nam quū duæ
precipue causæ caloris itensi sint Solis. s.
ad zenith pñinquis & radiis pñpendicu-
laritas maior. & mora super terram. harū
potior secunda est. ut calor in nonis ma-
ior q; in meridie ostendit, dumq; Sol leo-
nem habitat q; in cancro. licet hoc in alias
causas referant qdā. quare quum equato-
rem habitantibus minor longe sit mora,
ciusq; a zenith discedat Sol, paucisq; die-
bus moratus, latitudinē suscipiat sequi-
tur intentum. **A**dditur altera causa sa-
lutis habitantium, natura enim nō bene
subitas mutationes sustinet & modo al-
gore modo estuatiōe affici. molestissimū
habet, quæ quidem res aliis accidit. equa-
torem uero habitantibus aeris qualita-
tum similitudo, quum nō multum mi-
nus noctes in frigidare ualeant, q; dies ca-
lefacere. quamq; caliditas magis actiua est
frigiditate, ac magis itensa. pariter & sub
poli tempore quo Sol emispherium ha-
bitantium incolit, sex menses nunq; occi-
dit; orizontemq; circūdat; uapores dissol-
uit. & quod i tempore noctis defecit die
maximo supplet. Ceteriq; planetæ simili-
ter operantur, dumq; absentes alterq; emi-
spherium habitant fixæ nūquā occidētes
eōg; naturam sapientes ex pte supplent.
qua ppter hyemis tempore loca illa relin-
quunt, ac partes quasdā nō distantes nimis
transmigrant. Ad obiecta patet solutio.

Articulus.ii.

Can habitantibus zonā alteram uersus polum altege astroz uires adeo mutētur ut similibus circulogz respectibus similes uires sibi uendicent planetæ.

Illetur q̄ habitantibus zonā al/teram/planetage uirtutes opposi/nti mō se habeāt. ita s. ut leo sit solis detrimentū. aquarius uero domus. cancer Luuæ detrimētū. capricornius ue/rodomus. aries ēt Solis casus. exaltatio uero Saturni. libra Saturni casus. Solis uero exaltatio sit. itaq̄ i ceteris mō suo di/pendū. Ptole. quidē quatriptiti libro. i. xviii. ca. Solis & Lunæ leonē & cārū do/micilia esse dixit. qm̄ zenith nostrogz capi/tū pp̄iniquiora sūt. & qm̄ calorē generat sed simili mō Sol & Luna se habeb̄ in aq/rio & capricornio. respectu zone meridi/onalis. ut patet oībus. ig&c. **I**tem do/minos triplicitatū ex domorū dominio & exaltationū iuestigat sequētē ca. quire si domus uarie sūt. oppositisq̄ locis repta/sic ēt triplicitatis potestas se habeb̄it.

Preterea hoc idē appetet ex his qua de exaltationis dignitate ca. xx. dicit. ait enī Ptole. Sol quom i arietis signo fuerit. ad altiorē circuli medietatē settētrionalem mutabitur. quomq̄ libra signū igredie/tur ad iferiorē circuli medietatē meridio/nlē. pp̄iū iter aduertit. qua pp̄ter arietis signū Solis axaltationē posuere. libra ue/ro casū: & p̄ oppositū Saturno: ob oppo/sitā eius pp̄rietatē. modo aptū est p̄dicta oīa qua i ariete respectu nostri de Sole di/cutur. eidem in libra cōuenire antipedū icolentiū cōpatiōe. siq̄ i domibus tripici/tibus & axaltatiōibus hoc cōtingit. ap/tū ē idem circa debiliores potestates eue/nire. **A**mplius. unuſq̄ planetā in do/mo sua potentior est. ergo si Sol leonem semp̄ haberet domiciliū respectu omniū

in eo etiā omniū cōoperatiōe potētior ēet & suā pp̄iā operationē itensiōrem ac for/tiorem exerceret. cōsequēs falsum. respe/ctu. n. alterius zone. Sol in leone nō ma/xime calefacit. nec Luna maxime hume/iat. & ita de aliis uiribus.

Incōtrariū sūt ea qua superius détermi/nata sūt. dictū est. n. domos. ex iltariōes &c. in calis esse ex natura similitudinis. qua inter planetas & primi mobilis p̄tes repitūr. iuxtaq̄ minorem uel maiore p̄/famat similitudinē. minorē uel maiore potestate resultare. he aut̄ similitudines per aliq̄d absolutū ex natura p̄tiū cāli in illis reperiūt. igitur nō sic uariis respe/ctibus mutari poterūt. **A**dhuc qui sen/tiā istā tenent rōe superius adducta cō/uincātūr. siquidē sic respectiua essent pla/netagz potestates. ergo b̄m diuersa clima/ta erit opus illas uariari: postq̄ iam b̄m diuersa clima/sa sensibiles apparet respectuū differentia. itaq̄ astrologia scientia. quā om̄nes sequūtūr futilis inanis falsaq̄ esset penitus. **D**einceps qui rem istā eo mo/do ymaginantur. nihil equidem iteresse putant inter sensibiles atq̄ insensibiles radios. ostensum est aut̄ superius insensibi/les uirtutes siue influentias longe potio/nes esse: quibus maxime mensuratur pla/netagz potestates. quā ob causam in aqua/rio maiorem calorem Sol generat q̄ in p̄cibus: aut scorpione: remota stellarū fixa/rum ibi existentium martiali influentia.

Vlterius natura semper diuersitatem intendit. quum in ea uniuersi perfectio/sa sit. quam precipue experit. ueḡ pluri/mis diuersis modis. p̄ easdē domos. in diuersas terrā zonas. uirtus emittitur. q̄ p̄ diuersas respectum similem habētes. ig. &c. minor aperta est considerantibus. q̄ uariis modis & respectibus Sol sub leo/ne has uel illas partes terrā respiciat.

QVESTIO

C Deniq; si natura simile potestatē similibus distatiis ad terrā plāetis dedit; patiter similes fixas ab equatore uersus unū polū. & ab eodem circulo uersus aliū dedit; nō, n.rationabile uidetur principiora similia facere minus uero principia dissimilia.

C Ad ratiōes igitur īcontrariū facilis est responso, si quis ea quā nō modo in p̄diis locis dicūtur inspiciantur: uero etiam in locis aliis, aptū est enī nobilioribus efficacioribusq; uirtutibus planetas esse p̄ditos, qualitatibus primis; nec ob caliditatem siccitatē leonis signū Soli tributū esse ī domū, sed ob alias īsensibiles uires: quas potentiores in illo existēs effundit.

iacq; Mercurio gemino; signum, Veneri taurus, Saturno aquarius: quorum complexiones seu qualitates prime dissimiles sunt, quo iacto fundamento taciteq; supposito, quantū fieri potuit, eādem potestatem planetis conuenire ostendere uoluit qualitatū causa (quas ī nos influūt) sunt igitur Ptolemei rationes, non principiales, quibus potestates planetis tribuūt uoluerit: sed alii supradictis suppositis: quā ad sensibiles qualitates primas pertinere uidebātur, concordare conatus est, & per hec patet intelligentia ad obiecta solutio, naturali lumine intellectus ab eo tributo: a quo bona cuncta procedūt cui laus & gloria, per infinita secula.

C Sume care lector nouem & nonaginta quesita in medium adducta: quā si sufficiēti solertia enodata sint, nil mihi iocūdius euenire pōt: sin uero fortuna fluctibus ignoscere, suscipe animū ilarem: qui ea causa pauciam suscepit, ut saltim grauiora, phylospho; more duro certamine absoluētur: quo fit ut hoc fructus inde sperarē possimus: si p̄posita nimis culta minusq; diserta fuerint, ingenio p̄ditis stimulus oriat ur assiduus, ad noua comentanda compellens, quibus inuentis, Astrologiam iam fugam arripiēt, tot iniuriis laceratam obfirmare possimus. Vale.

PROOENIVM

LVCII BELLANTII SENENSIS ARTIVM ET MEDICINE DOCTORIS RÉSPONSIONES IN DISPVTHATIONES JOHANNIS PICI MIRAN. CO. ADVERSVS ASTROLOGOS.

PROOEMIVM.

Omerus atq; Cecilius pessimos inimicos esse predicat; qui sub amico
rum specie nos circuueniunt. qua sententia nulla salubrior p̄cipi potest. Quamq; testimonio poetarum non est opus; quū diuinā ueritas
uitae morumq; magistra sub ouium pelle lupos euitari. & ne de facie
iudicaremus admonuerit. eos presertim intelligendo qui sub religionis obtentu
indoctis illudentes (quum ipsi cunctas scientias p̄siteantur quo facilius ab impe
ritis dictis eoz maior fides adhuc beatur) quæ animo cōceperint p̄nitiosa licet reli
gioni aduersantia primū ordiri deinde texere possint. Siquidem hoc genus inimi
corum est: quod nec auerti nec eueri facile possit: qn̄ quidē ignara plebs nō has su
perare sed ultro occurrere ex osculari simbrias tangere contendit. arbitratur. n.
uel anum uulgi: quum hos nō intus & incūte cognoscat quæ ore p̄ferūtur. ue
ra ex imo quidem corde p̄fecta esse. quum tamen temper personati loquantur
mulierculas cerdones cupedenarios quosdam etiā diuites quos nobiles appellat
alliciant illaqueent ac firmiter teneant. Hoc sane p̄stigium quia magno constat
imo nil reliqui facit. & altius intospiciendum & diutius examinandum. nec teme
re admitti sed statim in primordiis profligari debet. nec exspectandū donec falla
cia per se detegatur. agitur. n. cum his q̄ primū de penatibus nostris: de omni re
pu. & quod maximū est. de ipsa quæ nobis omniū rerum carissima ē & esse debet
anima. Sed uenienti morbo occurrento tanto acrius explodendū & animaduer
tendum. quanto tectius ad pernitiem nostram sub p̄textu beneficentie illabebat
tur. Nec minus mala quedam sunt. quæ ideo nō uidentur esse pessima quia bonis
interdum sunt admixta. imo ipsius boni prese ymaginē ferūt: quum tanto exiti
alius noceant. quāto per speciem boni cum facilius admittūtur: tum admissa qd̄
semel inuasere tenacius occupant. retinentq; poterius: ut sine periculo euelli ne
queant. Quod cum sepe priscis temporibus diuersis in regionibus tum etate no
stra in eturia uidere est. cum mero namq; dulcissimo. uenenum propinari uide
mus: quo adeo temulenti ceci quidam facti sunt. ut nisi Deus optimus manum
porrigat. ad pernitosissimū exitium tendent. Sicut. n. nil sanctius in terris uera
religione ita nil detestabilius facta ac simulata: qua miseri populi in pernitiē suā
seducuntur. Quid aut̄ exitialius quid expugnabilius. q̄ cum titulo sapientiae ac
sanctitatis ipse se nobis error insinuat: ut mēte capti operam demus ut animā cū
corpo ad ultimū interitū deducamus: nō aliud hoc q̄ consiliū & mente. cuius
sola uis abigende falsitati nobis inata est. missam sacere & perditū dare. Hoc eue
nit maxime per sui dissimulationē quæ sub specie bonitatis populo se circūfert.
Est aut̄ hec p̄pria labes omniū malorum: curis nō alia p̄fessio est q̄ p̄cepta & artes cal
lere simulandi atq; dissimulandi: sed in primis ut uulgo religiosi appareant astro
logiam lacerandam & (si per eos fieri posset) perdēdā aggrediūtur. dupli inquā

q

95

causa moti, cum quia hi plurimū temporis inuita minorua in ea impēdētes nūlū
 lum quidem proficere potuerū. Fatorū est, n. leges ediscere sati, tū quia (quod
 pluris faciunt eorum animos uariis affectibus estuantes) ab astrologis detegi eger
 time ferunt. Oculos lipientes amant linceos odiunt. Hinc astrologiā apud indo
 etos puerilibus ac ridiculis argumentis in sestantur. hinc oestro tali in suorem
 acti. Astrologia legibus interdictā ciuilibus & pontificis garriunt, humana cu
 riositate retentam uolūt. irrisam a phylosophis mentiūt. a circulatorib[us] cui
 tam somniant, prudentissimo cuiq[ue] nō suspectam dicere debebat, sed honori ma
 ximo semper habitam, laudat astronomiam, damnant astrologiā; quasi pars illa
 medinæ laudanda sit quam theoricam uocant; illa damnanda qua præctica dici
 tūt, equa fructus foliog[ra]phorumq[ue] leguntur, qua sanitatem hominibus prestat,
 sicuti illa pollicetur. hec finis illa actio, hec portus illa nauigatio, pariter hec om
 nia de astronomia & astrologia dici debet. Astrologia, n. per se (modo quis recte
 utatur) rationibus nixa; & pre iudiciis hominum sapientissimorum nihil dubitau
 rit affirmare, nō esse inter sciētias qua magis p[ro]stigia detegat, aut qua minus fallat
 deuulgetq[ue] magis qui imperitos fallere conentur, tanto simulationibus & supsti
 tutionibus aduersantior, quāto p[ro]pius ad ueritatem accedit. Ita per rationes manife
 stissimas luce clarius fieri, nullā esse in astrologia fallaciam, nullā p[ro]niciem. Osten
 sat hec catū et planetas ubi tu possis nō nihil (modo nō asinus ad liram) uerissime
 preuidere, ubi tu nō stellas in animalia transformatas, hō plenū fabulis, calū nō
 pro uero calo comentitiū aspicies; quaē tū doctissimi erām antiqui sapientissimi
 more Platonis ceterorūq[ue] admirabiliū uirorū quādōq[ue] dixerunt, ut talibus regu
 mentis p[ro]fanum uulgas a re tam sacra merito arcerent. Sed archana Dei qua nō
 homini nisi humanitate exuto mysticisq[ue] calestibus his sacris initiatu cognoscere
 licet. Hee tibi cælestia cuncta, astra astrorumq[ue] affectiones ostender aperte qua
 omnia per rationes experimēta, tam diu turnis obseruatiōibus, tam diligētibus
 annotamentis corroborata, tot seculog[ra] totq[ue] etatum approbatiōe recepta, si dem
 aSTRUere possunt. Viri p[ro]terea complures doctissimi in quoq[ue] libris nihil nō librati
 & auctoritas maxima fuit, ut absq[ue] dubio credas, qui scripserunt, non modo si
 dem adhibuisse his qua scribebat, uerum etiam pro re certissima habuisse, nullas
 quoq[ue] aures populares uulgare sue captabant, nulla inan[us] gloria uexabatur, diui
 tias dilapidasse nou[er] dolēbant, quas uariis auctiuiis requirent, quum eas omni
 no promibilo babere didicissent, pontificatum optare non liberi hominis esse du
 cebant, mentiri nūquā didicerant, quo alterum animo sentire alterum ore loqui
 cogerentur. Sed placido pectore posthabitū affectibus cunctis humanisq[ue] rebus
 sua uiuitute (quod sat est) contenti, uulgas latrantes sciolos, sophistas omnes (ut
 equum est) iridebant. Felices in qua anima quibus hec cognoscere primis. Inq[ue]
 domos superas scandere cura fuit. Nō Venus & uinum sublima pectora frigida
 Officium ueris militiæque labor. Admouere oculis distantia sidera nostris. Et he
 raq[ue] ingenio supposuere suo. Nulla in astrologiā uanitas, modo is sit, qui esse de
 bet. Non n. negare audierem plures esse quib[us] nō nomen falso profitantur, unde
 maluolis p[ro]sa detrahendi datur. Sed uide nō ne plurimi grāmatiæ perperam

tenent: ideo ne queso grāmaticē damnabimus: quanto minus damnāda astrolo-
 gia si qui eius professores (qui tamen inter illos quos auctores habemus aut nulli
 aut pauci admodū sunt) offendent cespiter intue tantisper Reſardua astrolo-
 gia est sublimis admiranda: nō tractanda omnibus: sed his tñ quos ipsa sibi ele-
 gerit. Currūt ad eam plurimi: sed unus brauium accipit, questū nullum ne ho-
 nestissimū quidē lucrū appetit: nisi quæ presentia: & futura cognoscat. Dices, uē-
 dunt illam turpiter arioli. & quidem passim mendicantes. Erras pfecto amice &
 tota erras uia. lītrospece queso, inuenies illam astrologiam nō esse. sed quo callidi
 argite sibi nūmos parent. illam mentiūtur, pro certo habētes nullum genus bo-
 minum esse, quin audito astrologie nomine moueatur, attollatur. tahta celi uis
 est tanta astrologie adeo diuina mens nostra, ui sibi insita (quæ inanis esse nō pōt) cæ-
 lestia appetit, ut etiā quos tu stolidos, quos brutos uideas, ad hec eadē erigātur.
 unde & circulatoribus stipes aquirūtur, & astrologis apud bonos latius ueritas,
 uis maxima celebratur. Sed nō ne hoc in re multo minori, quæ tñ cum maximo
 hominū periculo sit ubiq̄ terraz fieri uidemus. Venditā medicinā falsi & men-
 titi medici: imo qui nūquā medicinā nominare audierint. Erat hic nup cēdo
 ille tonsor, factus est medicus: purpuratus & anulatus incedit. bunc uulgas suæ
 uitæ necisq̄ arbitrum facit, hic p̄ experimēta mortes agit, huic hominē occidiſe
 impunitas est, cuius errores terra tegit, ob id ueram medicinā delendā putabis?
 Sed quāto minus Astrologiam: quæ nō modo corpus sed animū sanat: diuinūq̄
 reddit: qn̄ quidē hec scientias cunctas absoluit quibus ad astrologiam idigemus.
 Hanc qui damnant uel deliri uel perfidi, mathematicas & naturales daminare
 uel nō uident: uel uidere dissimilant, quibus hec pro ministris ubiq̄ & semper
 uicit. Hec cunctis uitæ uisibus cōmoda pollicetur & prestat, prudentiam augeſ
 quum prudentes faciat in euitandis malis, capescendis, conseruādiſq̄ bonis, quæ
 futura cognoscit. Religioni minime aduersatur, si quis astrologia nō superficie
 uana quæ per indoctos ab illa emanat recte utatur. Quod quum ego explorā-
 tum haberem, putau iaculum me facturum uel morte propriæ non expiandū
 si tacerem si dissimilarem, ut personati quidā: & pro uirili diuinūm hoc mihi
 hominibus cælitus missum, & perfido, manibus extorquere, & in libertatē affe-
 rete, nō temtarē hac presertim etate: quia si quando alias ad hanc lacerandam om-
 nis etas & ordo sexusq̄ modo debaccantur, seducti religionis pretextu, hypocrita-
 rum falsis subgestionibus, quos diuina ueritas cauēdos perdendosq̄ monuit.
 Est aut tanto magis pro ueritate pugnandum, quāto plures habere cognoscitū
 oppugnatores: siquidem ut pdesse omnibus ita placere tantummodo bonis desi-
 deramus. Nec iudiciū multitudinis fidem habet ubi contra stat ratio atq̄ experi-
 mentum assiduū: consensusq̄ uere doctorum. Nec nos aurā popularē, quod illo-
 rum p̄fertim est, qui simulata bonitate famelici offam siccis fauibus ex pectant:
 Sed lucem ueritatis & publicam utilitatem (post habitis omnibus, mōre nostro)
 sp̄tamus: Procedendū esse statuimus eodem ordine, eisdem partitionibus qui-
 bus & Picus, ut facilius responsa suis obiectionibus applicentur: quas si iterū in
 medium adducetemus, nostra (quā diligimus) breuitati locus nō eis est, in respon-
 qii

LIBER M

tionibus dōcti inspiciunt obiecta: siquā hoc attingere non valeant. obiectiones
Pici ante oculos habeāt. Magna quidem uolumina paucis cōplecti soliti sumus.
unde multiloquium abhorremus. qua re nisi detrahendi occasio relinqueretur
qua obicere possent aduersarii. aliquid insolutū superfluisse. breui uolumine. mi-
nus leues Pici obiectiones. ceteris nihil faciendo. absoluissimus.

Lliber. i. *coloris in illi iectā facere potuerūt: itaq; nec Picus: quā
od autem: Rīmū omnī scire lectorē uo- boni nō semp̄ usq; quāq; boni sint. & do-
lo. quanta sit Pico in detestā- ci p̄rogatiā om̄ibus modis pauci con-
ta ab eo Astrologia fides adbi- sequātur: nec oēs dōcti ph̄s: ph̄s semper
benda. quippe facile p̄t unus sint: qm̄ uero nihil ē adeo bonū quo mēs
quisq; cognoscere. si ea quā paulo ante hominū abuti nō possit: idcirco nō miū
mortem in apologia ad Laurentiū Medi si quos aduersarios habuerit astrologia.
cem. & in oratione ad Cardinales diligē- est. n. f̄sumptiōis arrogantie atq; elatiōis
ter inspicerit. Ibi. quidem cōperiet. quan- p̄priū. ut siquid statim capere nō possit
tum uirtuti cālog; tribuat: multa quoq; euēstīgio illud odio habeāt. Adducit in
cognoscet: quā huius libri dīctis peni- mediū complures ph̄s: quoq; nullus (ut
tus aduersantur. Mirū aut̄ est. ut tam bre- ait) astrologia fidē habebat. Sed age astro-
ui temporis spacio. Astrologiā falsam ab in- legiam nūquā Arist. nūquā Plato dām
ciendāq; dēphēderit. nisi forte ueri lumi- nauit: qui tñ ceteros ph̄s antecellūt: mī
nis p̄ticeps factus ab eo (quē sepissime con- ratu Picus cur de astrologiē n̄ scripserūt.
sulebat) fratre Hieronimo Sauonarola. Plato & Arist. miretur quoq; cur nec mu-
omnē ueritatem sit cōplexus. cuius si su- sicam perspectiūā arithmeticā geometriā
hoc opus scripsisse credendū est. cum eius- n̄ scripserūt. dicit. ad nos nō guenerunt
dem consilio im̄p̄sum fuerit: tū qm̄ uul- opera. dicemus quoq; nec astrologia. In-
gari sermōe. nō dōctis sed populis (quos s̄tabit quispiā de ceteris saltī aliqui uerbū
seducere studebat) libellū edidit: ubi leui- fecit. respōdemus. ēt astrologiā. iii. primi
ora quedā ad uerbū ex hoc opere trāstūp naturaliū mediā inter mathema. & natu-
lit. astuto quippe consilio. Nā multi s̄ an- rales dixit: obſtabit astronomiā nō astro-
te tēporibus. falsi p̄phete aduentū Astro- logiam dixisse Arist. respōdemus eandē
logia denūtiauit: ut inter cetera apparet. scientiā p̄ ea nomina significari. practicā
p̄ prognosticū singularis uiri. Pauli theu- quide & speculatiūā eadē scientia cōple-
tonici. qui aperte talia in religionē mon- citur. quā uer oppria sūt astrologiā non
stra iam diu dīctis & scriptis fore ostēdit. decet naturalē docere. Deinde qm̄ cōplu-
Cui si (ut par erat) creditū fuisset. & popu- res ph̄s adducit in mediū: quoq; nullus
lis & Cristi religioni plurimū cōduxisse. astrologia scientiē credidisse dicit. Picta-
gorā. Democritū. & alios. a quo q̄ratut
Exordiū sūpsit ex hoc. Antiquōe boni an ceterog; ph̄s s̄tētiis Democritus ad
nis iudiciis semp̄ uisu esse inutile. hereret: aut p̄thagoras alioq; quare quā,
abiciendā esse Astrologiā. Siste. si qui illi uis quisq; alterius ph̄iam spreuerit. non
iniuria detrahentes cōpertis fūt. nō tñ abz̄ ob eam cauſā spēnēdā esse cōcluditur.*

PRIMVS

ita nec astrologiam uelle suum cuiq; est. Verū quo nā pacto Pittagoras & Demo critus astrologiā damnare potuerū? quū ipsi nō modo inter magicos cōnumerentur; sed magice artis inuētores ab antiquis scriptoribus habiti sint. Seneca quātum astrologiā detrahere possit; quisq; cōside ret; quū stoicus pre cateris sui tēporis fuit; nosq; semp fatis agi dicat fatisq; credē dum. Cicero quid contra astrologos uel p̄ astrologis scripsit ipse uideat excepta enī eloquētia uī; in ceteris sepius cespitat potius. n. morali q̄ naturali phīa p̄ditus fuit; affirmat ī libro suo de fato. Aristo; fati necessitatē sensisse; quū tñ & in libro piermenias. & ii. primi naturaliū & ī diuina contingentia p̄ceteris phīis posuerit idem ī omni morali phīa p̄clamat. Epicu ro; cuius auctoritas maior est apud ipsū; q̄ apud nos credendū nō ē dicimus; quū astroz corpora nō maiora (q̄ uisui appare ant) in celo esse dixerit. Dicit astrologiā a naturali scientia pendere. Concedit hoc Aristo. ii. primi naturaliū. cōcedit & Pto le. affo. vii. libri fructus; diuersarū tñ sci entiā sūt uaria principia. uarieq; cōclusi ones uariis ī locis apiende. Plotinus eque ab astrologis posthētut. de quo nō uideo cur nō magis Marterno q̄ porphirio credamus: Origines cui nō ī omnibus adh eremus uanas sup̄stitiones cōmixtas astro logicis ueritatibus dānauit. sicut & mul ti cristiani pontifices. Alexander peripateticus cum Ptole. ceterisq; doctoribus fati necessitatem tollit. Auerroi credendū nō est; qui falso unici intellēctus bestialē positionē se inuenisse affirmat; qui locantis corporis qualitates sentiri nō posse a loca to ipso testatur. quasi; omniū eiusdē spēi locatōz; uel etiā generis; unicū sit tempe tamentū; per etates complexiones diuer salq; dispositions nō uariabile. qui in ul

timo met̄ha. eccentricos & epicyclios negat asserit quoq; diuersis polis in eodem orbe apparentias planetarū posse saluari. egre etiā ferre ait ob seniū astrologiā non posse aquirere. itaq; & antiquoq; & sui tēporis & quā sperabat ignorauit. Auicēne queso lege codicem. ubi p̄ticularē notitiā in p̄ pria forma solū ignorari apparebit. reliq uero adducti nihil concludūt; Iohannes marianus astroz in fluxibus adhērebat. ut sepius retulit p̄ceptor meus excellen tissimus Franciscus Ninus Señ. eius disci pulus Luchinus mathematicus optimus uiuit. qui suā poterit opinionē exprime re; & in scriptis reliquere. Paulū uero Flo rentinū mathematicū (ut audiuī) isignē ip̄e nūquā alloquitus sum; neq; uidi; a cō pluribus tñ eius familiaribus accepi nul li cuiquā rei maiore fidē adhibere. q̄ astro logiā. uerū uti uir prudētissimus. illā nō uulgo exponebat. amicis tñ animi secreta aperiēs. quecūq; cognoscetab futura p̄di cebat. quā rē Cosmus Medices ac Petrus eius filius assidue expiebātur. nihil. n. eo incōsulto unquā fecerunt. Quod Bapti sta Albertus Florētinus Pauli familiarissi mus Scriptor quidē inter primos nostri temporis in opere suo de Architec̄tura se p̄ testatur. quom de īcidendis arboribus quom de fūdamētis hedificiōz agit. caute sapienter loquutus astrologiā p̄fessores nō aspernandos dixit. Marsilius ficius Platonicus cūdā amico meo eius ispecta genitura q̄dam futura affirmauit; nihilq; aduersus astrologiā scripsisse audiuimus at sepe intentū legimus ī libro de triplici uita quā iā plures sūt anni edidit p̄ astro logica facultate. ubi nō mō de astrologia sed magica qd̄ maius ē diffuse tractat. Politianus uero uir quidē litteratus neq; astrologiā neq; eius quā astronomiā ap pellant partē ullam didicerat. sed paulo

q̄iii

97

ante mortem complures apud se habebat
 huius scientie peritos: a quibus aliquid itel
 ligere sperabat. Nicolaū leonicenū astro
 logia detraxisse nō creditur: tum qm̄ fal
 so q̄i q̄i testimonia citātur: tū qm̄ si astro
 nomia tam p̄clara scientia est (sicut ip̄e te
 statur) circulatores reddere non poterat.
 Quid de ouidio sentiēdū dictum: quid
 de ymaginibus nicromāticis Thomas ag
 nas senserit: quid ēt de annulis Ptole. ce
 terisq; nugis: nō est opus respondere. sed
 ad Ptole. famā tuendā accedamus. Dam
 nat. Picus p̄bie partitionē in tria genera
 quæ quidē trimēbris diuīsio dictis Arist.
 consona est: occasioq; diuīsiois. nō. n. pu
 tat omnia absolute ex tribus cōstare. ma
 teria. forma. & motu. qm̄ nullum illog
 nō Deus: multaq; alia cōpositionē illam
 nō sustinēt. Sed de sensibilibus rebus lo
 quitur: qbus nostra cognitio sūmit ori
 ginē: unde licet in sensibilibus theologi
 ca nō fint. ut sensibilia sūt. ab illis tū ele
 uatur intellectus ad diuina intuēda. iui
 sibilia dei per sensibilia intelliguntur. &
 quāq; ut motor a naturali Deus cognos
 citur. illa tū cognitione diuīna cognitionis
 occasio fuit. a motu igitur intellectus ele
 uatus est ad Dei cognitionē. & ad id quē
 motus nō attingit. Abstractiōes uero ma
 thematicas esse formas: nullus peripateti
 cus dubitat. pariter etiam naturalia ma
 teriam continere. Ex illis igitur tribus sic
 constare dixit omnia. quoniā cuncta na
 turalia: a quibus notitia nostra sūmit ex
 ordium. hec tria complectūtur. Quod
 uero de humiditate Lunæ in quatriparti
 to dicit: apud eos tantum falsum est: qui
 uerba non recte interpretātur: neque sen
 sum: neq; antecedentia aut consequentia
 considerat. Dicit enim. maior Lunæ uis
 est humectare. est enī terra propior: a qua
 uapor humidus ab imo usque ad eam as
 cēdit: qua ppter ad hūc modū mutatiōe
 manifesta corpora mutat. quæ uerba Pi
 cus sic iterptatur: a qua. s. terra usq; ad eā
 .s. Lunā. Sed p̄culdubio ridiculū ē sic ex
 ponere. sed sic exponēda sūt: a qua. s. Lu
 na. uirtute. s. ip̄ius. ab imo. s. terre usq; ad
 eā terre extremitatē humidi uapores ele
 uātur. quasi dicat maior Lunæ uirtus in
 ter sensibiles est huectare. qm̄ ob eius p̄p̄i
 quitatē ad terrā. & alias supple cās in. q.
 de plāctis apertas uapores humidos & ter
 re uisceribus usq; ad eius extremitatē & a
 plius eleuat. q̄re corpora. & sub terra &
 super terrā existentia. sicut sunt plantæ &
 aīalia. his humoribus humectat. quæ sen
 tentia aptissime p̄ alia līam exprimitur.
 dicit. n. & ppter fumositatē humidā quæ
 p̄ eā eleuatur a terra: ubi patet q̄ illa p̄t̄i
 cula. a qua uapor humidus &c. itelligi de
 bet. p̄ quā uapor humidus &c. Preterea si
 humiditates ille sūt causa. cur Luna hu
 mectat corpora nostra. & reliqua sup ter
 ram & sub terra: quero qm̄ humectare in
 tensius poterū inferiora. uel quom eleua
 ti densi terrā & eius superficiē occupāt. an
 potius quom ad Lunam puenient (quo
 usq; puenire nū possūt) eam humectabūt
 quoq; uirtute radii Lunæ inferiora corpo
 ra humida facient: Preterea sepe nos amo
 nuit Ptolemeus. ut talem in stella qualis
 tam diceremus: quoniam similem i in
 feriora producit. non igitur humida Lu
 na est quia in ea humiditas sit sed quoni
 am humiditate m̄ generat. Vlterius que
 ritur si sic res inepte se haberet. cur non i
 gnea Luna est. quoniam calide siccet exala
 tiones altius ascendant: Cur non ignis e
 limenti caliditate uel siccitate magis affi
 citur? Amplius queritur a quo putauit
 Ptolemeus uapores illos eleuari: si a Lu
 na. apertum est quod concludere cupi
 mus. si ab altera stella. cur non illam hu

PRIMVS

midorem dixit? hec igitur obiectio ua-
na Albumazzaris per Haly optime con-
futatam. per Picum minime comproba-
tur, sed se ad Ptolemei uerba remisit, que
ut dictū est aliud sonat. Albumazzari in
bis que recte scripsit ad beremus in ceteris
minime, sed quā eius ignoratiā credit
ostendere Picus: in maximā incidit eius,
dem rei ineptiam. ait. n. Reges Ptolemei
ante Xpīa per quatringentos annos florū
isse, lege quoſoſ Strabonē phīū & geogra-
fum grauiſſimū, qui ī ultimo ſuā geogra-
fīā libro Ptolemeos oēs recenset. a primo
qui Alexandro ſucessit ad Auletem ulti-
mū Cleopatrae genitorē, quā Augu. una
cū Antoni: captiuā in triumpho ducere
uolebat. uide etiā Suetoniū in lulii Cefas-
uita. ubi de Ptole. & Cleopatra mētionē
habet. & cognosces Ptolemeos tempora
Xpīatiſſile ſere. quare ſi notos auctores
tā falso citet. quo pacto rari barbari (quos
undiſſe affirmat) nō ſupecti eſe poſſunt.
Vide quoq; q̄a perte astrologiā ignoratiā
oſtendat, quando Materni putat ineptiā
a adducere. di. quom Mercurius in noctur-
na genitura medium cālūm occupauerit
quum tamen nō plus. xl. ferme gradibus
a Sole diſtare poſſit. Ignorat iquā igno-
rat astrologiam oſfecit tm. uide quo pa-
cto in reliquis tides illi adhibēda ſit, poſt
quam nescit medium cālūm, & quartam
& decimam ſignificare. poſtqua ipſem
Maternus in capite ubi de Venere & Mer-
curiū agit. ſe ipſū exponit. ait. n. in quar-
ta hoc ē medio cālō. & ſepiuſ ſic ſe expo-
nit ſi quis uero codicem mendosum Pici
habuiſſe diceret. Obicimus dū hoc opus
componebat ante oculos habebat librū
lulii ſit. Generoſi uiri Petri Cipponii in
quo hiſ ſupra uerbiſ ſcriptum eſt. Vide
quanta dictis Pici & auctoritatibus (quas
oēs aut quertit, aut more ſuo ſemper ex

ponit) habenda ſit. hinc unusquisq; uide
re poſteſt, quo pacto credere debemus hiſ
libriſ quos modo e caldea: modo e greca
& arabica lingua p ſe citat, quando in hiſ
qui ubiq; nobis preſto ſunt, tam falſo &
parum (ui ſic dixerim) pudenter ſe gerat.
Sed arbitratuſ eſt (ut credo) hunc ſuum
libruſ / aut meros grāmaticos lectuſoſ
eſſe: quibus pro uirili ſemper proicit am-
pullas & ſexquipedalia uerba. q̄ ſeſtiuita
te tm & uerborum & ſcriptorum moti-
re autem ipſa ignorata / tot auctoſuſ no-
minib; aquieſcant. aut astrologiam po-
fitentes, qui lingua latīna ut plurimum
carent: quos ille plurima ſcriptoruſ ma-
nu adducta nugis tātum deterreat. Ma-
lium deridendum eſſe dicit, q̄ ymagines
non abſolutas affirmat ne mūdus flagra-
ret, ſed ip̄e quidem uerbum addidit, quo
reſpondemus, eſt enim poetarum loque-
di moduſ: quorum uerba ſale intelligen-
da ſunt, ne mundus flagret. bone Deus.
ne eius ſoluatur temperies. Bonattū non
astrologum dicimus: ſed astrologorum
picam loquacem linguaſ ignoranteſ.
quā bona & mala domuſ quecunq; cape-
re poſterat elanculum congrebat. Nihil
deinde humano itellectu ſuauius: q̄ uel
eius ſeſtitas, uel quod ppe ſeſtitatē
eſtit. Quā uero fundaſta teneat a-
strologia, ex questionib; noſtriſ expar-
te fiet apertum. Nominum affinitas pue-
ros ligat. Quātum uero hebraicam lin-
guam calleret a pleriq; ſide dignis accepi
& quedam qua reticenda ſunt.

Nota

C Vidimus q̄ uane ſint phōg; auſorita-
tes, inſpiciamuſ modo quantū Pici, ppo-
ſitum concludat pphete. Ait. n. Eſaias.
Stent nunc & ſaluent te augure cāli. qui
contēplabāt ſidera, & ſupputabāt mē-
ſes ut annuntient uenturatiſi. ecce facti

LIBER

sunt quasi stipula, ignis cobus sit eos, nec
 liberabunt anima suā de manu flammæ.
 Et ante paucis. Sapientia hec & sciētia tua
 decipiet te; ueniet super te malū. & nesci-
 es ortum eius, & irruet super te calamitas
 quā nō poteris expiare. Cui respōdemus
errorē esse astrologos si fati necessitatem
ponat; si cuncta in cælis pūidere posse pū-
tent; si eoz quæ pūident pūicularē differe-
rentias cognoscere credant. si quoq; quæ
cælum ostendit futura diuina uoluntati
nō subiciāt; si quedā euenire extra omnē
cælog; ordinē diuina uoluntate nō existi-
ment. si cælos (auctōrē posthabēdo) uene-
rentur. si ea quæ sūt spūs mediātibus itē
līgentiis, sicut alia mediantibus cælis. ut
ait Thomas in lib. de ca. ue. pūicipari nō
affirment. A signis igitur cæli, ut ait lere-
mias (in rebus que suut spūs) nō est timē-
dum. Nūquid ordinē cæli naturali lumi-
ne (cæli inquā spiritualis, quod in pūcipio
creasse deum exponit Augu.) cognoscere
possimus; & ponere rationē eius ī terra?
Quis, n. enarrare pōt ordinē cælog; ut
 ait lob, hec oia ad spiritū attinet.
CQm uero nō nulli astrologi in predi-
 etos pernitosos errores facile libri suis in-
 ciderunt, ob eam causam pontifices ani-
 morū salutem cupiētes occasionē erroris
 abicere conati sunt, a quibus si qui periti
 abstinebūt eoz finē attingent, Petrus ue-
 ro aliensis similem solutionē adduxit
 ait, n. dānari a sanctis & pphetis nō astro-
 logiā; sed quatenus solū aut uicia aut uir-
 tutes referātur ad cælū, in quibus uerbis
 (quos supra diximus) errores contineri
 possunt, sed sicut uerba sonant si intelli-
 gātur, quāq; nō omnia errata cōnumeret.
 adhuc saluari pōt a rōe Pici, diximus. n.
 questioe, ii. arti. penultimo in responsio-
 ne ad. vii. mores ab astrologis in princi-
 piis corporalibus solū considerari debere

quo pacto uirtutes aut uicia nō sunt: nō
 aūt ut a uolūtate libera dependēt, quate-
 nus uicia aut uirtutes sunt, quā responsi-
 onem Picus iprobare conatur, disiunctio-
 ne per contradictionia facta, cuius nullam
 partem iprohat. Regē Persa, Assiriis bel-
 lum inferre; & ad mores attinere & nō at-
 tinere dicere possumus. Sūm q; ad diuersa
 principia referemus, dicitur, n. quecunq;
 ad astrologū pertinēt ad mores nō attine-
 re, nō aūt contra, quate eius interrogatio-
 logica caret, concessum est, n. cuncta quæ
 ad astrologos pertinent, per se ad mores
 nō attinere, nō aūt conuerſa quæ est, que
 cūq; ad mores nō attinent astrologice sub-
 ici consideratiō, sic, n. & numeros & alia
 multa astrologia cōsideraret. Siqui uero
 astrologi fati necessitatē nō tenebant qui-
 bus futurū malū nō expiādū p̄dicebatur
 ī aliis tñ erroribus inuoluebātur, ut cūcta
 posse per cælos ab hominibus preuideri.
 Sed ēt illis q; fati necessitatē tenebāt, ma-
 lū uētūrū p̄dici poterat & q; p illos ut cre-
 debant nō poterat expiari, aliunde tñ p̄ce-
 dens q; ipsi putarēt posse pcedere. Quod
 uero Martini synodū decreta Gregorii &
 concilia allegat; id dicendū est quod sepi-
 us diximus, decreta hec patrū auruspices
 aut incantatores, aut augures uel fortile-
 gos, uel qui profitentur artem magicam,
 ut in cōcilio Toletano scriptū est dānare
 quod si qn̄ astrologie uel astrologos mē-
 tio facta sit, ob nullā alia cām, id esse abi-
 trō: nisi q; astrologia abutētes, ihas ma-
 las artes, quæ ab illis p se damnantur, fa-
 cile deriuare possūt. Vtitur Picus auctōri-
 tate ēt iurecōsultog; q; in legibus suis nō
 bonos & doctos sed abutētes bonis rebus
 semp respiciūt, lex enī (ut inq; Paulus) ē
 ppter trāsgressores, possēt, n. plurimi ab
 utiastrologia. Sed esto damnēt ueros ma-
 thematicos, nōne pudet hūc bonag; artū

Scientiarūq; pluriū, atq; doctrinā p̄fesso rem, in re tam graui, doctissimis arbitris digna, iure consultos citare, pace illogi xerū si phylosophiæ bonarūq; artiū exp̄tes, aut saltim nō alieni essent leges p̄pri as melius intelligerent.

CVLtimo cesaru iudiciis utitur ad cōsūtāndā astrologiam, qua in re sapientibus hoc tñ in mediū adducetur. C. Gallicu **I** & celestus Virgilii & Liui gloria inuidens eoz scripta & ymagines delere temptauit. Sed optimus Augustus qui plura experimenta mathematicoē uiderat, ut a Publio Nigidio mathematico ei orbis dominiū p̄dictū fuerat, quē Theogenes mathematicus adorauit inspecta genitura, thema suū uulgauit: & nūmum argēteum, nota sideris capricorni quo natus est percussit. Othoni quoq; nōdum imperatori Selericus mathematicus sup̄stitem Neroni & breui iperaturū p̄misit, quod quidem mox euenit. Domitiano adhuc adolescentulo mathematici mortis qualitatem p̄dixerūt, & inter ceteros uide qd Asclepcion mathematicus & de se & de Domitiano p̄dixerit, de Caio Gallicula qd Traxillus mathematicus Tiberio cōfidenti, p̄nuntiauerit, uide Suetoniū, qui hec omnia accurate scribit, ante lustinianum dicit mathematicos urbe Roma sepe expulsos, quasi populus romanus medicos nō expulerit, & quingentos annos absq; illis uixerit, simili igitur causa expulsi mathematici astrologiæ falsitatem nō demōstrat, sicut nec medici medicinæ. Itaq; palam p̄t esse cunctis astrologiā nō proligatam, sed a diuinis ingenii, in maxima ueneratione fuisse habitam.

Liber. ii.

Rimū incertā astrologiā ostendere nūtitur Ptole, auctoritate, i. apoteles, libro, ait, n. astrologiā

magis uerisimilia captare. q̄ quiquā p̄ ue ro decernere, & s̄m l̄rām alia, ad nullam huius materiei scientiā ueraciter sed op̄i, nabiliter peruenimus: maxime & ce. quæ uerba una cū sequētibus n̄l aliud sibi uolunt. q̄ quod i primo libri fructus affori, demōstrauit, astrologi cognitionē, i. esse uniuersalē, imperfectā sicut aliis accidit quāq; etiā multa p̄ticularia prenoscuntur, cognitionē tñ uniuersali, i. ut particulare magis uniuersalis, exēpli grā, Socratē emi nus respiciēdo, nō Socratē esse cognosco, sed hāc s̄bām hoc corpus, hoc animal, ad quas dā, n. differentias p̄ticulariū aut mi nus generaliū notitiā, uel conjecturis uel numinis afflatu guenimus. Ineptissimū autem m̄bi uidetur dicere aliud sensisse Ptole, quum ibidē scientiā & humana & diuina p̄uideri posse affirmet.

Electionū uanitatem in, ii. ca. nititur ostendere. & quidē nedum demōstret: sed neque suadet. Ait, aut fauorabile cālū na talis cōstellatio in rebus agendis pollicetur aut nō. &c. dicimus, i. utroq; casu uitilitatem possumus haurire electionū me dio. Sed primū aduerte p̄itus astrologus recte nulli eliget, nisi genitaram eius pre uiderit, ut aduersantia debilitate, iuuatiā sidera fortificare possit, quod si obserua uerit, si cālū minime fauorable ad eā rē cōsequēdā uiderit, hoc sane illi eliget, nem̄ illā aggrediatur. qd si p̄uiciā suscipere decreuerit, cālō minus aduerso uten dum esse monebit quo, s. ea quæ magno discrimine & labore corporis animiq; molestia illū opprimerēt: minori p̄iculō icō moditateq; offendāt. Farmacū p̄bent medici ifirmo, pculdubio, morituro, nec ab re, ut, s. diutius uiuat, si uiuere cupit, aut saltē minori molestia opprimatur, patet itaq; q̄ uel rem non aggrediendā statuet astrologi cōsilio, quo sine sieliciter egisset

*In plūtōnīz debili
m̄bi fortine forni
figandū p̄ se uincere
iheret*

LIBER

uel si suscipiet miori molestia afficietur. Excutiamus alterū membrū Pice. si favo rabile inquit fuerit cælum. nulla opus est horarū electione. sed tua tibi electio suffi cit. Sic subtiliter argumentatur. Sed affe ramus respōsionē rudiorem. sunt. n. cō/ plura media quibus finem attigimus op tatum. quæ (& si cōseqmūr) magno qnq; labore ottinemus: qnq; minori: quādoq; facili: qnq; faciliori. raro facillime res ma gnas aslequi cōtingit. in his modis nō pa rum pdesse pō recta electio. ut labor cæ lo potentiori minuatur: tollatur: facili tas augeatur. pterea cum Ptole. tenemus libera uolūtate nostra fieri posse. ut quæ cæl um bona capessenda futura suadeat. minime eligamus: qd si astrologū consu lerit. rem ipsam absq; timore aliis postha bitis aggredietur: exemplū. egrotat socrates morbo leui. sua uirtute amouendo. farmacis citius. cōmodius. suauius libera bitur. nec tenuissima dieta (quā putaret secūdā. sibi tñ aduersa) utetur. Sed ut Pi co morē gereremus utrumq; soluimus. ut quoq; nostre uolūtati pareat. ipse. ter tium ab eo nō excogitatū audiat. ostendi mus apertissime. q. nostra. xiii. electionū causa nō solū minui posse futurū malū. sed etiā cuerti & auerti. quod Ptole. affo rismo. vi. libri fructus affirmat. cōtingit enī potentius esse cælū dum eo uititur ele ctio. qnq; malum pduxit. Aristo. aūt nō multum multo fortunato pdesse consili um dixit. Quā uero apte mentiatur Pi cus quom affirmat Haly interpretē di xisse fruolam & inefficacē esse partē astro logiæ: quæ docet eligere. legat unusq; cōmentū eius super afforismo. vi. & aper te cognoscet an electiones posthabuerit: ipse enim Ptolemeū sequitur. qui & affo rismo preallegato. &. viii. &. x. xiii. xviii. xx. xxi. xxii. xxvi. xxviii. xxxvi. xl. xlvi.

liii. ly. lyii. & in plerisq; locis idem cōfir mat. Dicit infelices esse qui credūt astro logiæ: felices q post habēt. quā leuis ob iectio. felices uel infelices homines cælū facit: nō electiones: quæ augent: uel mi nuunt: raro malū pmissum evertūt. boz nū nō pmissum prebent. Sed nōne Fedo ricus Vrbini dux. felicissimus fuit: qui tñ astrologiam nō spreuit. Duxq; his tempo ribus uruit: qui astrologiam non deridet cui tñ magna prospere successerunt. An Pōpeius astrologiæ crediderit nescimus: nudum tamen est Cesarem illā calluisse: qui sibi fatalem stellā in uexillis suis pī etam deferebat. qui tamēl (quom cali ob fuere) resistere nesciuit & mortis periculū euadere toto speclātē senatu in. si. te. Sed si aduersis successibus / fallaciā facultatis concludere possemus. quæ fallacior me dicinā.

Inutilem esse astrologiam suadere co natur in tertio ca. quoniam nec quid agē dum nec etiam quid fugiēdum sit cognoscit. quia non in rebus corpori pertinenti bus. puta sanitate & huiusmodi. pdesse pōt. nec in rebus agendis. nam si rationi uel medicinæ sciētæ cōtradicat illi credē dum non est. si concordet superflua est. Respōderur nullo pacto superfluam esse nec abiciendam. nam parum ante medici na futuram egritudinem puidet. astrologia uero a natuitatis principio eque pre uidere pōt: quæ in ultimo senio uentura sunt. medicina tñ agentia intrinseca con siderat & patientia: parum circa aeris sen sibiles qualitates uersatur. quare quū cor pora nostra altris subiiciuntur. ut i questione. ii. ostēsum est: nō nullas corporis al teratiōes medicos ignorare necesse ē: quæ astrologus puidet. ut sepius; preceptor meo Franciso Nino in fratriis egritudine demonstrauit. Deinde quo tempore far-

macum exhiberi debeat: ut uel euomatur medicina/ uel per secessum educat: paru uel multum in stomacho moretur: mul tos humores/paucos: hos uel illos educat cecus medicus astrorum uires ignoras recte iudicare no poterit. Cöttingit etiam medici iudiciu astrologi pudentie aduersari: quom. s. multo ante tempore pdrxerit astrologus. Ciceronē flegmaticū acutam passurum egritudinem. medicus uero contrariū sentiet, qm flegmaticum humorem pdominantē uideret. sed si peritus fuerit astrologus: medicus etiā corporis dispositionem signis suis ppe futura egritudinē explorauerit. nullo pacto aduersa būtur. Itaq; de hūana prudentia. & astrologi iudicio dicendū. De bello aut suscipiendo quid dicendū sit. ostendit Ptole. in fine secūdi ca. primi libri quatripartiti & in medio tertii quae loca. si quis uiderit pculdubio cognoscet Picum corticē tñ Astrologiā attigisse. sunt. n. no solū cælestes causæ obseruandæ astrologiæ. sed & secundæ stellæ. & particulares cause inferiores. ut apertissime docet Ptolemeus afforismo lxyii. & xvii. & in libro apotēles sepissime.

Notā
In quarto ca. nolumus defendere astrologiam esse utilem cristiane religioni dire. Et s. per ea quæ reuelata in ipsa tradūtur sed utilem ad diuina cognoscēda & errores uitandos. qui. s. naturali lumine cognosci possūt. ut in. q. i. ostēdimus. ideo dicta ca. huius missa siant.

Ex predictis nostris appetit no esse noxiām astrologiam cristiane religioni: nec miracula in calum referūt periti astrologi. nec Ptolemeus afforismo. xv. id intellexit. sed quæ ad humanas leges uel falsas superstitiones attinent: & ita in secundo apotēl. Quod si Albusazar atq; Bonatus aliter senserint: nec mirū. quoniā alii

ter no doctus. alter ignarus fuit. Vera quidem latria soli Deo optimo debet ut quæ no sensibus suis tēperamētis cælis subie etis. sed parte rationali per speculū expre cognoscimus: quā in questiōibus nostris liberam esse demōstrauimus. Quod uero auxiliū captat uane supstitiones: hoc inde est: quoniam uero sustētaculo indiget qui claudus est.

In. vi. ca. nil dictū annotationē ponitur qm ex diuersitate opinionū arguere debilissimū est. quā rem uarie in omnibus rebus opiniones in phia demōstrant. Duo tñ absoluenda sunt. Primū q; demones qnq; cognitiōe priuantur: qnq; reuelare phibentur. & hec raro. sepius tñ cöttingit ut nos illudentes odio psequētes mendacia pferūt. quibus tñ rei ueritas epta erat. Secūdum genitoꝝ figuræ possūt uim habere sup schemata filiorū & primigenitū. no effectuā uirtutē: sed ob similitudinē figuræ ut signū mediante altera quæ causa erat possūt significare. Planū ē et si fortunatus infortunato cohoreat. alterius aliter. rius q̄litatē picipare. sūm magis aut minus iuxta figuræ potestatē & pdominiū ita ifirmus medico seruus domino. filius patre affici poterūt diuersis qualitatibus. Et qm hec aut deridet. Picus. aut potius deridere simulat. audiat beatū Thomā quinatē. iii. cōtra gen. ca. xcii. Ait. n. magnes ferrū attrahit ex uirtute corporis cælestis: & lapides & herbe alias occultas uires grande nihil p̄bhet q; et aliquis hō beat ex ipressione corporis cælestis aliquā efficaciā in aliquibus corporibus faciēdīs quas alius no habet. puta medicus in sūnando. & agricola in plantando. & milles in expugnādo. hec ille. Excellētes. nō cōplures medici fuere. raros infirmos liberantes. & contra quotidie contingere experimus.

LIBER

Cin. vii. uero ea contradictionē in uerbis Ptole. & expositoꝝ conatur ostēdere. nā in greca lingua habetur angulus sequens in nostra uero translatiōe habetur. angulus pcedēs eclipsim esse obseruandus. ubi repugnantia maxima apparet. In hac autē materia nibil dubii nos occupat. fatemur enī cōplures errare. patet. nam haly in co mento. xci. aſſo. angulū dicit esse obser uandū qui loco eclipsiſ p̄pior fuerit. quā expositionē sequitur & allegat lobannes anglicus disti. iii. ca. ii. sed idē in comēto prime ptis ca. vii. libri. ii. apoteles. affir mat angulū ante locum eccipſis esse obser uandū. Sed huius materia facilē apparebit solutio quibusdam p̄notatis. primū ſupponit. eclipsim ſub terra adeo potē tem nō eſſe. ut ex illa futura indicare pos simus. mundo accidētia. ſm comūnem astrologoꝝ opinionē. Ex hoc ſequitur aliud attēdendū. q̄ opus eſt unū angulum poſt habere. ſ. uel orientis uel occidentis. nam ſi ſequentem angulū intelligamus ſm domoꝝ & signoꝝ ſuſceſſiōnē nō po terit angulus ſeptimi loci eclipsim ſequi. niſi ſubterraneā. quā poſthaberi diximus ſi uero ſequētem angulū ſm motū diurnū intelligamus augulū. ſ. in quo lu minare eclipsatiū cōſequēter repierit ob motū diurnū. ſic quidē angulus orientis nō poſterit eclipsim ſequi niſi ſubterraneā. Econtra autē eueniet. ſi angulū pcedētē legerimus. nam ſi per pcedētēm intelligamus ſm ſuſceſſiōnē domoꝝ uel signo rum. no poſterit angulus orientis pcede re niſi eclipsim ſubterraneā. & ſic agulus orientis poſthabertur. ſi uero pcedētē intelligamus ſm motū diurnū. ſic qui dem nō poſterit angulus ſeptimi pcedētē niſi eclipsim ſub terra. Opus ē igitur quo modocuꝝ ſuſtinetur. pcedētē ſuſtinetur ſm ſuſceſſiōnē signoꝝ uel domoꝝ. aut

ſm motū diurnū. q̄ uel angulus ori enis omittatur. uel occidentis. manifestū ē aut. q̄ orientis angulus omitti nō debet quā longe potentior ſit. igitur occidentis agulus omitti debet. oportet ergo. ut an gulus efficacis ſignificatiōis ſit ſequēs ſm ſuſceſſiōnē signoꝝ & domoꝝ. quod q̄ dem eſt pcedētē ſm ſuſceſſiōnē motus diurni. quod igitur greca ligua exprimit recte dicit ſm ſuſceſſiōnē signoꝝ & do moꝝ eſſe ſequētē angulum. quod uero noſtra translatio habet pcedētēm obſer uari debere. nō aliter itelligi pōt & debet nec aliter docti interptantur. ut ex ſuppo ſiſis aperte cōcludit. q̄ pcedētē ſm mo tū diurni ſuſceſſiōnē. quod idem eſt om nino. Quā uero adducit in medium de ignoratiā Haly in materia de alcoden & alileg. omnia concedimus. recte cōfūtat omnia. Nemo. n. ex uerbis Ptole. dice re poſt eſt ipſu poſtuiſſe alcoden. ſed an norū numerū ex directionibus ad interfe ctores elicit. decipiūtūt aut quidā ex uer bis quā de his quā poſteſtē habēt ſuper alileg nobis reliquit. quē credūt eſſe alcoden. decipiūtūt et qui putāt quinq̄ by legia poſuile Ptole. nam in die ac nocte quattuor tūm ponit. In die quidē ponit. Solem. Lunā. diſpōitorē Solis. cōiuncti onis pcedētēs & ascēdētis. & quarto lo co ipſu ascēdētē. In nocte uero. Lunam Solem diſpōitorē Lunā. oppositionis pcedētēs & ptis fortunā. quarto uero loco cū cōditione ponit alterū duorū. nam ſi p cesserit cōiūctio natuitatē. ascēdētē ſumit nec aliud. ſi uero oppoſitiō. ptem fortunā. fortalle in hac cōditioni decepti ſūt ſed adhuc ecetera quāe ponūt dicitis Ptole mei nō cōſonāt. ſed astrologis facile po ſunt hūc errorem & uidere & euitate. nō enī putāt Haly astrologoꝝ oraculū. imo iudicio meo. inter doctos numerari non

meretur. Sed hic aduertendū est, qm̄ Pi-
cus nō nouit Solē Lunā. p̄domiātoreū
n̄ posse eē hylec, ut ī, q. nostra cōcluditur
nam si sciūsset nū q̄ tacuisset. quā rea qui
nouerūt nō ppterēa cōtra euāgelicā ueri-
tate tenēt, afferentē, nos nescire diem aut
horā, nra. n. scientia cū conditione ē, pōt
enī cēloz influentia pluribus cāis ipediri
ideo nescimus certa scientia. sed sicut me-
dīcūs p̄nōsticatur huic mortē q̄ plexq̄ se-
quetur, ita & certius astrologus. Dicitur
ētiā difficile posse dies aut horā mortis co-
gnosci. Ultimo dicitur septimū nō rei q̄,
site ēē dicēdū, & hoc solū ignorātes igno-
rant, sed illi quē cōsulimus, ut pater per
Ptolemeū afforismo. xiiii.

¶ Ad ea quē in idilientiā nostri tempo-
ris astrologoz obicit fatendū, ē ingenue,
cōplures sic (ut ait) operari: uerū nō ne in
ceteris scientiis rari reperiūtur excellentes
multi ignari. Alſo ſi tabule facile corrī-
guntur, alioḡ tabulae correcte ſūt. lo. de
re. mō. multa nos docuit, q̄ tñ. unufq̄q̄
diligēs, obſeruatoſ ſe ipo noſcere pōt, ſed
ad hāc ſcītiā (ut expediret) omnē animū
appellere nō poſſumus, multis cauſis im-
pediti. quū tñ n̄ tā facile (quē ad modū Pi-
cus putabat) astrologiā callere ualemus.

¶ Qui uero excellētes inuenti ſūt. q̄ ma-
ximo honore psequūtūr p̄cipue ab hiſ q̄
ſunt amatores uirtutū. Si uero ſtatuaſ ere-
ctas eoz gloria nō uidemus. Aristo. ipe p-
ble. x. p̄tcula. xx. cūctis respondet: ubi
oſtēdit, cur ḡmnicis, potius q̄ ſapiētibus
ſmia tribuātūr. Et ad errorē Hieronimi
māſredi (ſi tñ errauit) dicitur petendū eſſe
eū ab excellētissimis medicis qdā interiū-
ciūt, quā ob cām iure cōſulti excellen-
tes iniquam partem tuentur, an ob ſcien-
tiaſ falsitatem?

¶ Falſū ēē dicimus, caſu uera p̄dicere do-
ctos astrologos, ſed ſolū ignaros. ſicut ca-

ſuignarus medicus ſanat: ſicut ēt geomā-
tes faciūt, nullū firmamētū habētes: quā
uero artes plerūq̄ uera p̄dicunt: uere ſūt,
ſicut uifonomia, chiromātia, ut teſtari ui-
detur Arift. ubi inſra. Si uero multa cōſi-
derat astrologi: cōgrūt celeſtia oīa cot-
ruptibilia uirtute continere. Nec loquū-
tur cōſuſe, hoc ē q̄ in utrāq̄ p̄tē ſūmī poſ-
ſint, ſed ſic cōſuſe qm̄ i genere, atq̄ in ſpē
ſic fortunati astrologi p̄dicūt. hi. f. q̄ ſte-
lis ſenſu ſic aptitudine ſtelleſtus habent ef-
ſicaciā: quod ſane ualidius ſignum eſt, q̄
phyloſophi: qui carnium mollitie men-
tis aptitudinem indiſtant.

¶ In. ii. inuanū laborat priūtū, ut oñdat
Ptole. ita de ſtellis loqui: ſuſq̄ naturis;
ac ſi ex elemētis eſſent cōpoſite. dicēdū
ergo ſtellās eās habere naturalis, quas i infe-
riora pducūt. Quā uero p̄ cōparationē
ad naturas elemētōz ſtellis attribute ſūt
nō aliter intelligēda ſunt: q̄. ſ. q̄ ueritati
cōperte congruūt, ſicut Saturnū multū a
Sole diſtare (n̄ quia frigidus) cōcludi pōt
qm̄ multā fixā ſūt calidæ: ſed cōgruit, ut
frigida natura planetæ, a calida diſtaret.
Deinde ponit astrologoz rōes, qbus alie
fortiores ab aliis adducuntur, ideo ad ter-
tium cap. accedendum eſt.

¶ Rationē primā p̄ astrologis confutare
uult in. iii. ca. quā pcedit ex motu. di. cu-
iſſlibet motus inferioris celū eſt cā. Picus
ait cōtradicere hoc dogmati phōz tenen-
tiū. celū ēē cām uniuersalē: quā effectus
nō diſtinguit. Sed nō ē cōtradic̄io, nā ſi
celū cā uniuersalis ē: cōcurrit igitur ad p-
ductionē effectū p̄ticulariū. ſtant igitur
iſta ſimul. Celū cā uniuersalis ē: celū eſt
cā oīis motus. ſed in. q. oſtēſū eſt, celū

LIBER

et universalē & p̄ticularē cām esse diuer
sor cōperatione: Mox rationē adducit cō
tra astrologos de ortis eodē ferme tēpore
in oibus dissimilibus. quā dissimilitudis
nem si uoluerint astrologi in paruā tē po
ris d̄fferen̄tia reducere. statim obicit. par
uā il lā drām a nobis cognosci n̄ posse. Sic
ait Augu. i li. de ci. d. quā soluimus per
duas figurās in. q. i. Eos uero q ex eodē
utero oriūtūr diuersis eiulde figure signi
ficatoribus subiectos esse diximus.

In. iii. ca. modū suū adducit i mediū:
quo putat cālū agere in iſeriora; quē p̄t
habe mus. Astrologi uero honorificētius
de cālis sentiūt q̄ ph̄i: q̄m ab illis plura e
manare coḡ oscūt & occultioribus mo
dis. & q̄m cālū uniuersalē & particularē
cām faciūt. quidā tñ pyhlosophi solum
uniuersalem

In. v. ca. methaphisicis enūtiatiōbus
dēmōstrare putat Picus. nullā esse peculi
arem uirtutē i cālestib⁹ p̄ter cōem mo
tus & luminis influentiam. quam lumi
nis uirtutem. cōtinere dixit omnes quat
tuor primas qualitates. cōtra quā opinio
nem multa succurrunt media: sed ut dixi
mus respōdētis officio fungimur. querit
Picus. qui ponit calefactiua uirtutem di
stinctā ab aliis. an calor iste uiuificus cō
petens oibus stellis ex natura cōi. in se uir
tute cōtineat qualitates alias: sicut ip̄e po
luit in p̄cedenti ca. uel non. si ceteras cōti
nere dixerit. mox ait. nō competit alicui
ex natura p̄pria aliqd ip̄fectius eo. q̄ sibi
cōpetit ex natura cōi. q̄m drā contractior
sem̄ p̄fectiōis gradū adiūgit. Sed hic isi
stendu nobis parū p̄. ut appareat. an nos
quoq̄ manus ferule subduxerimus. Excu
tiamus primā. queramus ergo an enūtiā
tionē istā uelit uniuersalē i q̄ distributio
p̄cedit. uel nō. si nō: nihil cōcludet eorū
ratio. si sic. signemus eius cōtradictoriū.

quod p̄babimus uerū. illud qdē erit. Cō
petit alicui ex natura p̄pria. uel specifica
aliquid ip̄fectius eo. qd̄ cōpetit illi s m
naturā cōem. Sed prius q̄rēdū ab eius de
fēloribus. an uelint q̄ uerbū illud. eo dī
stribuatur rō cōpātiū: uel n̄: Si sic certū
ē argumētū Pici nihil cōcludere. dicemus
enī cōcessa p̄dicta enūtiatiō. cōpetētia na
turā specificē nō esse ip̄fectiora eo. cōd̄ cō
petit ex natura cōi. i. nō sunt ip̄fectiora
omni eo quod cōpetit illi s m naturā cō
munē. iuxta sensū grāmaticorū. cui tñ nō
repugnat ip̄fectiora esse certo dato cōpe
tente s m naturā cōem. Si uero illud uer
bū eo. nō distribuatur. dicitur cōpetere
hōi risibilitatē aliaq; p̄pria; qua ip̄fectio
ra sūt: essentialibus cōpetentibus rōe na
turā cōioris. puta generice. ut aālisi: uel
uiui &c. sicut accidens ignobilis est s̄bā.
Obicit Picus cōparanda esse accidentalia
accidentalib⁹. & essentialia essentialibus
Dicitur q̄ uirtutes sensitiae p̄tis aāalis na
turā p̄fectiores sūt figura manus hoīs. cō
ueniente hōi ex natura specifica: aut ēt ri
sibilitate: quā nobiliores op̄ationes p̄fici
ant: Obicit iterū cōparanda esse p̄fectiora p
fectiōibus: ip̄fectiora ip̄fectiōibus.
sed siquidē sic intelligat: nihil p̄fecto cō
eludit intentū suū. nisi forte uerū ēt. cōd̄
Picus supponere uidetur. qualitates istas
pr̄. marū effectrices potiores esse ac nobili
ores ceteris q̄litatibus. quas stella cōtinēt
in se. quod tñ esse falsū pluribus mediis
ostenditur. quippe si celestia corpora alū
finē s̄bi p̄scriperint. q̄ in iſeriora mutare.
quod p̄fertim dici oportet iuxta Pici sētē
tiā. opinatiō. dempto Sole ac Luna. cere
ra astia uel parū uel nihil in iſeriora iſlu
ere. alie actiōes nō deerūt stellis p̄dictis n̄
ignobiliores. alie quoq̄ uirtutes: quibus
mediati bus nō ē opus ut iſeriora trans
mutent. Secundo q̄m q̄litates nō nullas

infensibiles influunt, sensibilibus longe nobiliores, quas Scotus & Thomas aquinas pluribus in locis cælestes nūcuparunt: Preterea nobiliori corpori nobiliores proprietates & ornamenta cōueniunt: quattuor q̄litates primæ, siue virtuales sum p̄sleris siue actualis, elemētis iter corpora ignobilioribus cōpetūt. Amplius nulla p̄prietas p̄fectior est aliis, imo ip̄fectior est, quæ nobilioribus corporibus aduersatur, s̄m esse suū p̄fectissimū: sed quattuor primæ q̄litates, s̄m esse intensissimū mixtū naturis aduersantur. Ulterius ea q̄ ex pte materia se tenet, abeclliora sūt his quæ ex pte forma resultat: quattuor autem prime qualitates ad genus materialis causæ reducūt, & ad materiā disponēdā re quirūt, ut tali forma actuatur: a quata lis p̄prietas emanat. Adhuc nobilior est id cuius grā alia sunt: q̄ quæ gratia illius sūt uerū quattuor prime q̄litates in cōplexio nē ordinātur, sicut elemēta mixta. Sed esto ut Picus desiderat cōcedatur illi q̄d nec p̄bat nec probare p̄t, calorem, s̄. illū esse perfectiore frigi, huius, & siccii, & ulterius q̄ nihil cōpetat alicui s̄m naturā specifīcā imperfectius eo: quod s̄m communiorē naturam eidē competit, adhuc nihil efficiacīa cōtinet in se ratio ista quā efficacem in margine dicunt, tenet, n. ratio de his quæ s̄m naturā communē ab intrinseco competunt. Lux autē stellæ uisifica lumen quoq̄ ab illis influxū ipsius Solis ē, & ab extrinseco ueniūt, q̄re uanissima ratio illa cōcluditur. Reliqua est altera diuisionis pars: quā uerā tenemus, & si primā defensimus, ut de bilitas rationū Pici apparet, Affirmamus ergo aliud mēbrū, diuisionis, quod est. Qualitates alias, a calore nō cōtineri, & a p̄iculari natura huius uel illius astri manare. Cōtra dicit Picus nulli cōpetit ex natura p̄pria aliquid, te-

pugnās p̄prietatibus: q̄ illi cōpetūt ex natura comuni. Cui respondemus, querendo an repugnans hoc predictū sic repugnās dicatur: quoniā alteri adeo aduersetur, ut mutuo expellat illud, & ab eo expellatur: aut sic repugnās sit: ut effectū repugnantē p̄ducatur s̄i primū intelligat, certū est frigiditatē uirtuale caliditatē uirtuali accidentaliter aquisite in astris nō repugnare. sicut nec etiā in calore uisifico s̄m Pīcū repugnat, patet ēt in aqua (ubi reflexio radioz Solis sit) ē frigiditatē uirtuale ēt actualē, & caliditatē uirtuale luminis accidēt aliter aquisiti. nec ēt repugnant caliditas actualis & frigiditas uirtutis, patet in aqua calefacta, & ita de reliquis. Secūdo nec incōuenit in eadē s̄bā ēcōtrariātū qualitatū effectuas qualitates uirtuales, mixtū, n. uim habet se reducēdi ad debitā tempeſiem qualitercūq; labatur, sicut aqua ad frigiditatē, lapsa p̄ caliditatem. Si uero diceretur sic repugnantes qualitates intelligi debere, q̄m repugnantes qualitates actuales p̄ducere possint, sic quidem calor suus uisificus q̄ttuor qualitates primas uirtute cōtinere nō poterit, nec siccitatē & humiditatē p̄ducere eadē dispositionē. Preterea ponere uolumus (nō ut sic sentiamus, sed ut aīgumēti debilitas appareat) qualitates alias actuales in astris, caliditatē etiā actuali repugnantes adhuc nihil cōcludit: nisi concessum sit, calore illū ab intrinseco pendere qd falsū assēimus, sic igitur p̄bari nō p̄t, aquam nō esse frigidā actu uel uirtute, qm̄ aliqd caliditatis calore astrorū, ignis, aut aeris in se contineat, aut ēt mediante radio per illā transente, ita nec astra in frigiditatē uam uirtutē nō habere, qm̄ a Sole lumen ac lucem participant. Amplius corporibus in quibus elementa grauia p̄dominātur, s̄m communē eoz naturam competit

LIBER

deorsū moueri ad mediū: sī mī pīdomīnā, tīs elementi motū, aliquibus tī corpori, bus in quibus grauia elementa pīdomīnā tur, cōpetit ut sursum moueantur. & ad quācūq; positiōis differentiā. ut patet in plantis: & pīcipie in perfectis aīalibus, in quātū uia, uel sensibilia, uel motu pro gressuā sūnt. Patet ergo qī nihil efficacie in se cōtinent. Pici rōes. quom ēt phisicis aut met haphisicis mediis utitur.

CIn. vi. ca. pībare cōtendit. Luna lūmē caliditātē pīducere. qd concedimus. Inde noctes in plenilunio calidiores sūt: tene, mus. n. qd libet lumen pī se caliditatis pī ductiū. Sed quom pī accidens causarē frigiditātē ostendere uult: officiū respondētis fūgitur. nī arguētis. ideo hec sufficiāt.

CEx dictis patet nō oportere ad respon, sionē Abrabā recurrere. quā recte iprobat Pīcus dīxit Abrabā. stellā quādā sic frigi de sūt: qmī minus calidā. cōtra quē rōes cōplures adduci possēt. sed nō lūmus insi, stere ueritate comprehensa.

COb similem cām quā in octauo ca. po, nuntur posthabemus.

CIn nona pītē hec tīmī notare placuit. pri, mū celos iinferiora agere qītuor mediis nō solū lumine, & motu. sed influentia inlenisibili: & figura. ut. q. ii. art. viii. de mōstrauimus. Motu ēt non solū agentia deserūtūr: sed effectus ceterog; agentiū de terminātūr. Qui uero ponunt drās motuū celog; esse solū. uelocitatē tarditatē. pluralitatē paucitatē. & maior ul̄ minor pīpendicularitas. nō recte sentiūt ea. qī spe, cialiter noscūt astrologi. primū errāt. qmī maior uel minor pīpendicularitas radiorū nō ē drā motus. sed corporis moti. Secū, do qmī & si tīmī ista phūs consideret. astro logo tī plura de motu māifesta sūt: qī in locis pīpriis oīsa sūt. drām quidē nō me, diocēcāt motus uersus unā uel alteram

primi mobilis partē uel punctū. qui mō, tus a plerisq; diu pīfecte cogniti sunt. siq; aūt insensibili error accidit: facile emen, dari pōt. Dicimus nīsī calūm moueretur cessaret oīs motus generationis. spē & sba, liū: quā in uniuersi machīna tūenītūr quā uero formā sba, lē materia suscipiet pī uia sequele. dubiū est. ignis quoq; forte surū nō moueretur. qmī ad cōcatū Lune mouetur ob influentiā pīseruatiā eiūsde, que (cessatē celog; motu) desiceret. sed de his disputare ē necessaria relinquere & in utilia temptare. A celis etiā oīs generatio est. aut. n. tāquā principalia agētia cōcur, rūt: aut ueluti materialia disponētia. sicut in sola hoīs generatiōe evenit: de qī Arist. ii. primi naturaliū. ait. hō. n. hoīem ge, nerat & Sol. & i libro de aīalibus. itelle, etis uenit deforis: nō de materialia potētia ab agente naturali eductus. agentia uero pīcularia i strūmētaliter agūt. celo coo, perante principalius. sicut & ipsi cāli dei sūt media. & cōcūdarie cause. quā mures generare possūt. & cōcurrente cā inferiori & nō cōcurrēt. quia ēt nō nulla se Solis pīducūt. ut pīcularies cause: ut. q. ii. oī, sumē. qīq; egent iferioribus cāis determi, nātibus. ut in aīaliū pīfectoīs generationi bus: qīq; utroq; mō eiūsde spēi effectus pīducere pīt. sicut de muribus exēplū de dimus. Si uero pī uniformitatē motus celog; tenuerūt. de motibus particulari, bus itellexerūt. non aut de motu uero ex pluribus resultatē. ex quo tanta diuersi, tas i astris appetet. ut nūq; eadē uelocitatē moueātūr.

CPost qīduo tīmī celog; instrūmēta ēē di, xit lumen & motus. quācūq; motus ad lu, mīosa deferenda ordinatus crediderit. cō, sequēs sibi uisū est in. x. ca. posse cōclude, re pīter Solē & lunā i qbus lūmē maius sentitur. pītē aut nihil iinferiora operati

103
III.1
sed qm̄ quattuor mediis agit in nos cælū
ut p̄dictū est: & motu multo aliter agit/
q̄ putaret Picus: idcirco icōueniēter cōclu-
dit. Cōcedendū est Lunā lumine calefac-
re, aut esse calefactuā, licet p̄pria uirtute
frigefactuā sit, pariter Solē esse potentissi-
mū nō solū rōe maximā lucis, maximī lu-
minis p̄ductiū: sed et rōe aliaq̄ isensibi-
liū uirtutū, post ipm Luna plurifaciēda
est, nō solū rōe luminis: sed aliaq̄ potesta-
tū multis de causis aptis, q. vii. sed si ne/
bulosay atq̄ occultas stellaras magnas ui-
res cognouisset Picus: nō adeo lumē ma-
ximifecisset, nec et aliarum stellarū uires
posthabuisset, sit Luna p̄pinquissima no-
bis. luppiter qui, MMMDCCC. uicibus
Luna quātitatē cōtinet erit ne posthabē-
dus? Saturnus q. MMMDCXL. mitto si-
xas stellaras primā secūdā & aliaq̄ magnitu-
dinū. Arist. aūt. ii. primi naturaliū Lunā
relig: quā i li. de ge. aīaliū exp̄ssit. de his
loquēs: qm̄ principaliora ēē cognoscēbat
reliquas aut nō exp̄ssit: qm̄ ad alīū spe&tāt
artificē, ut sepius dīctū ē. Sed licet lumi-
naria principaliora sint, ex hoc tñ cōcludi
nō pōt. q̄ cetere stelle nō possint principa-
tū ottinere. siqdē Luna p̄pinquitate sua
multū afficit, uelocitate uero multa iſlu-
it: lumine nō paḡ imutat. Saturnus quo
q̄ aut luppiter sua tarditate diutius in-
fluit, sua magnitudine multū pōt. & ita
de reliquis, sed certe multū supflua natu-
ra uideretur, si ex tot stellis nō casu factis
duo tñ p̄sēnt inferioribus. Et sicut etiā
uidemus in inferioribus nobilius ab igno-
biliō pati, ita in Sole (quātū ad actiones
in nos) eueniē nō ē icōueniēs.

¶ In. xi. ca. asserit (excepta Luna) cetera a-
stra n̄ uariari i uirtute, qd̄ qd̄ i eptissimū
ē: & adeo ad sēsū falsū ut r̄n̄sionē n̄ mere-
atur. planū ē hoc cōiūctiōes supiōe & a-
spectus obseruatiōbus, aliaq̄ multa astro-

logis nota. Deinde cū dicit q̄ in ascēden-
te debilius operātur stellæ: hoc uerū ē de
radioge sensibiliū actiōe, nō aut̄ alioq̄ (ut
diximus) isensibiliū. Sub terra iſluūt in a-
scēdēs & alia loca p̄dominātia, itaq̄ refle-
xe nō paḡ agūt, quare sub terra p̄ isensibi-
les radios plus iſluūt: q̄ certe partes cæli
sup terrā, loca aut stellaras p̄dominātēs nō
respiciēt. Quomq̄ Luna nil luminis
sup terrā multiplicat: multū iſluētia p̄/
ducere pōt. est. n. lumen uehiculū solū a
bene ēē. qd̄ patet p̄ alterationē magnam
quā i egris, i lunaticis, i elemētis, tēp̄ cō
iūctiōis cernimus. Et ita in cōiūctiōe alio-
rū patet ad sensū. Qd̄ uero Plotinus cō-
tendit nō posse mixturas radioge uanas cō-
surgere, ex turdi ymaginatiōe pcedit. nō
eni miseri dicimus sicut elemēta i mixto
aut qualitates primas i subiecto, sed sicut
lucidoḡ corpora, radii i medio miscētū:
s̄m uarios excessus uiriū p̄dominātiū ubi
mischibilia nō corrūpuntur,

¶ In. xii. ca. oñdere cupit, quæ nā uarie-
tas effectū in cælū redigi p̄ssit, suppōit
in esse cælo unū lumen, quasi s̄bāle, resul-
tās ex oībus cæli lumībus: & hoc quidē
p̄petuū, & i mutabile esse dicūt, licet acci-
dentaliter s̄m maiore uel minorē intensi-
onē uarietū. Qd̄ qd̄ falsissimū tene-
mus, sicut i. q. nr̄is oñdimus. lumē, n. a
cā sua pēdet in esse & cōseruari, quod sēsū
patet: nā i terposito opaco, illico radii cor-
rūpuntur, uidet q̄ibi dixerim. Dicere aut̄
materiā esse intimiore, supple cōposito,
uerū est, qm̄ eius s̄bām cōstituit, sed nō i
causādo pot iorē, tū qm̄ ignobilissima cā
tū qm̄ cælū nō solū ē cā uniuersal. ut. q.
ii. nr̄. oñ sū est, Gemelli aut̄, & si cōple-
xiōis similitudine, sic piter alterātur, a ce-
lis tñ cōplexionē illā, fortī sūt, q̄a nō re-
pugnāt naturales cause, a naturalibus assi-
gnate, astrologicis cāss, quas ipi adducūt

t iii

LIBER

in mediū. qd ad Augu. dd. dictū est. pol
C Solē i oibus stellis operari oñsū ē a nō
 bis. q. vii. Solē i leone flagrare n̄ dicimus
 solū ob calorē; sed ob alias uires quas for-
 tiores oñdit. quūq; Sol & Lūna quolibet
 anno simili modo ferme se habeat quātū
 ad lumen & calorē influxū; dicat Picus q̄
 cā tanta uarietatis aeris dispositiōis? quā
 nā cā tātā frigiditatis; quāta fuit anno sa-
 lutis. M. CCCCXCI: an Sol & luna cur
 sum mutarūt? nō quidē sufficiet materia
 diuersitatē assignare; quū ipius alteratio
 cās supiores sēḡt. Dies quas nautæ ob-
 seruant ex Solis significatiōe sūpti sūt, si
 quid aūt boni habuerūt; ab astrologis ac
 ceperūt: suas nubeculas pluuiā q̄si coiun-
 etas fruiolas habemus. quod si mare peri
 odos habet fortassis ēt paroçismos. Mores
 hominū i qualitates primas reducit. quā
 si a corporibus cælestibus pendent. cur n̄
 & mores? quos tñ ab illis nō posse pende-
 re dixit. Sed affectiōes que q̄litatibus istis
 corpora imutāt; taliis cælestibus pprietary
 bus n̄ repugnat. idē erit & sub ariete Mar-
 tecq; collericus ad bellū. pñus. & rōe hu-
 moris p̄dominatīs; & rōe occulta martia
 pprietary. **Q**uā uero de moribus homi-
 nū obicit. fatetur Ptole. monetq; nos pti-
 culares cās respicere. ut supra dictū est.
C Falso Ptole. dicunt sensisse i apoteles.
 li. i. ca. viii. Lunā i prima q̄rtā. l. a coiun-
 etiōe ad quadratū primū aeris & ueris na-
 turā habere. estatis i secūda. autu. i tertia
 byemis in quarta. ut asserit Picus. Haly
 quoq; Ptole. iterpres. Ptole. n. prima q̄r-
 tā solā humiditatē attribuit; secūdā cali-
 ditatē; tertiā sic. quartā fri. cuius tñ expo-
 siōis oblitus i expositiōe. lvi. affo. ait in
 tertia quarta sicut i prima accedere humi-
 ditates; & in quarta sicut in secūda recede-
 re. & hoc s̄m arabicā lrām. quā tanq; de-
 prauata omnino posthabēda est; & ab in-

tentiōe Ptole. aliena. In greca uero Itā sic
 ait Pto. quom Luna ē i primo quadrāgu-
 lo. hoc ē ex quo a Solis coiunctiōe recessit
 corpora būditates ad secūdū usq; effluūt
 in reliq; aūt decrescūt. quātē sentētia. ei
 quā posuit i li. apotel. repugnare uidetur
 Pro hac cōcordia aduertendū est. q̄ luna
 sua naturali iſuentia insensibili frigida ē
 & būida semp; licet s̄m magis & minus
 ob alias cās similes uel dissimiles sibi con-
 iunctas. hec eius pprietas ē: nullo habito
 ad lumē respectu. Secūdū q̄ p caliditatē
 modicā. būdītas excitatur. rarefit. & am-
 pliatur. & cōmouetur. quātē si itēsior fue-
 rit; aut i humidū diutius agens aliquātu-
 lū desiccat. Tertio būdītātē caliditatē cō-
 iunctā. uitā esse cōueniētōrem: quare &
 plantā & aialia magis nutrītūr būdītātē
 aerea q̄ aqua. His itēlectis. qd i. lvi.
 affo. dixit sic uerificatur; qm̄ ea (q̄ luna p
 pria iſuentia humectat) lumine a Sole ag-
 sito. & caliditate ab ea generata būdītātē
 excitādo būdīora facit. qm̄ būdītātē ma-
 gis effluentē. cōmotā. amplioris capacita-
 tis reddit. p būdītātē non qualitatē ip̄sā
 tñ sed corpus humidū. seu uaporē. uel
 humorem itēlegēdo. hoc aūt fit. quom
 maiore lumine nos afficit. qd euenit a pri-
 mo quadrāgulo usq; ad secūdū. sicut igi.
 in circuli medietate. ubi plus luminis p-
 ticipat. sic būdīor effectiue redditur: ita
 quoq; i reliqua medietate siccior. aut mi-
 nus humida ē. Sēsus aūt uerborē li. apo-
 est. dico q̄ recte loquutus ē Pto. qm̄ primā
 q̄rtā būdīdā dixit. qm̄ s. natura ppria hu-
 mida est. nō dixit frigidā. licet potuisset.
 qm̄ ad calorē accidētālē tendit. denomi-
 tio aūt motus/a termio ad quē sumitūr.
 secūdā recte appellauit calidā. tū qm̄ ad
 calorē accidētālē tendit; tū qm̄ plus lu-
 minis iſluit. nō tñ dixit eā nō esse būdā.
 aut siccā. sicut Picus affirmat imo (excita-

ta hūiditate, atq; uitæ cōformi) tūc quidē
humidior ē. tertia autē siccā recte appella
uit. i. minus humidā q̄ secūda accidētali
p̄dicta hūiditate, excitata, uiuifica, tum
q̄m rōe mōræ caloris i p̄ius accidētalis, ali
quātūlū hūiditatis p̄dicta cōsūplit; tū ēt
q̄m ad diminutionē caliditatis, & p̄ cōse
quens p̄dicta hūiditatis tendit. calidā nō
appellauit, licet potuisset. q̄m calor remi
titur. & ad frigiditātē tēdit. quartā uero
frigidā dixit. q̄m & minus de lumine pre
bet: & ad remissionē caloris tendit: licet
humida sit semp p̄pria uirtute. nulla er
go inter Ptole. dicta cōtrouersia est. si re
cte itēlligātur. nō tm iuxta corticē. sicut
Picus fecit: qui sensū Haly sequutus est:
quē ab Alexādro Affrodiseo i p̄blemati
bus suis. accepit.

Multe sunt cause fluxū & refluxū ma
ris uariātā, posito)ut tenemus) eiusmōi
motū a Luna principaliter pendere. qua
rū una ē luminis uariatio. Secūda iflue
nū ab aliis astris recepta mutatio. Tertia
accessus Lunæ ad hūc uel illū polū obliq
uētate zodiaci sub quo fertur. Quarta est
motus Lune raptus diurnus: ab oriēte in
occidēs, quolibet die. Quinta est maius
uel minus Lunæ dominū sup hac uel illa
pte aq: sicut de p̄tibus terre dici oportet
q̄ magis uni q̄ alteri planetæ subiciatur.
Sexta est mariū grossities, cōpactaq; mate
ria; q̄ minus ad motū apta ē aqua. Septia
ē aqua, i pte hac uel illa maior generatio
q̄ eleuatiō redditur aqua i uno q̄ i alio lo
co; qua re magis ad illā q̄ ad alia pte fluit
bis oibus cāis uario mōi hoc uel illo lo
co. hoc uel illo tēpore potentibus. cōtin
git alicubi mare magis, sepius, & uersus
aliā & aliā mūdi p̄tem flui & reflui. Reli
que uero causæ leues & accidētales sūt. si
cut ē ob brachia terræ itērruptio. aut uen
ti. aut uapores iflātes. & huiusmōi. Luna
uero dupli radio attrahere pōt & recto

& reflexo p̄ oppositū. s. cuius uis maior
quidē est q̄ in exp̄tis uideatur. Radii autē
quibus principaliter agit Luna i mate at
trahendo & tumefaciēdo nō sūt radii lu
minis Lunæ; q̄m in cōiunctione nō fieret
fluxus aut refluxus, sicut fieri uideamus.
sed uirtuales: q̄bus, sicut magnes ferrū,
ita Luna attrahit aquas. Ex his facile sol
uūtūr quecūq; i hac materia obici possūt.

In. xvi. ca. contta Galenū disputat de
creticis diebus referētis eos i Lunā. q̄ tres
motus Lunæ considerauit. primū a loco
i quo luna repit tēpore principii egritu
dinis. Secūdū a distantia & aspectib; ad
Sole. Tertiū a loco ubi primo Luna post
coitū apparere icipit. In q̄ mā prios duos
mōs approbamus q̄m sepius expti sumus
& q̄ has mutatiōes negat sēsū negat. & so
phista appellari meretur. ut ait Gale. de
creticis. hos autē mōs nō mixti: sed de p̄ se
efficaces ēc̄ asserimus. qd̄ si cōtigerit i alii
q̄bus creticis pūctis siml cōiūgi; potētior
erit ille pūctus: tātoq; magis, q̄to aliog; a
spectib; fortificabitur; q̄bus aspectib;
q̄nq; unū q̄nq; alter; modū p̄tētiorē ex
p̄imur. sed sicut i. q. nrā. xiii. de p̄tib;
ribus p̄ticipiis diximus. alia sūt ēt cāe cri
siū. solū astrologis notā. quāq; ignorātā
excogitarūt qdā motū lunæ dēpto tēpo
re occultatiōis. uidebant. n. q̄nq; xx. diē
creticū. & huius cā tēpus coitus abiciebāt
sed istū modū nō tenemus. tū rōibus, q̄s
Picus recte cōtra argumētatur, tū q̄m cō
pta ēc̄ deceptionis. ut dictū est. Galeno
tamen firma fides habenda est, q̄ tot uici
bus expti primos duos mōs ueros ēc̄ co
gnouit. & si astrologica & astronomica n̄
plene nouit, ipse tū p̄itū cōsulēdū dixit.
quoniā non ambigebat a Luna crises fieri
& a corporib; celestib; cui tū nō repu
gnat q̄ non plene ueritatem agnouerit.
Tempus uero a medicis diebus mensura
tum iuxta mediū Lunæ motū sūptū est.

LIBER

idcirco q̄nq̄ accelerari, q̄nq̄ retardari crises cōtingit, quā uerū lunā motū sequuntur. Quom uero q̄rit, q̄rō assignari pōt uirtutis tetragone irradiatiōis. r̄n demus p. viii. nrām. q. ubi cāe p̄dictoꝝ assignātur. Nō icōuenit Galenū laudasse egyptiōis & i aligbus derisisse. sicut nos Pīcū in oī phīa egregiū tenemus; tidemus aut ip̄ sius astrologicos cōceptus; aut potius circa astrologica uanas ymaginatiōes. Deinde si gradus quispiā egrōto aduersus sit. nō est opus ut cōtrarietas ista a primis q̄litatibus pendeat, sed ab occulta q̄litate. si cut de casibus plāetagꝝ & detrimētis i op̄ positis domoꝝ & exaltationū dicere op̄portet, ubi ēt cōcurrunt aspectus. ideo in p̄ pinquo signo mutatio p̄dicta nō fit, nec i sexta aut octaua. Trinus aut aspectus ex natura sui egrōtu nō instigat, idcirco nisi alie accidētales causā cōcurrant, creticos motus nō causat. Quom uero q̄rit post Lunā circulationē cui potestas alteratiua tribuatur, r̄n sū ē in. q. nrā. xiiii. q. et Soli & Saturno. ibi quoq̄ cur i pacutis ac p̄ pacutis egritudinibus citius crises fiant exp̄sum est. Ptole. s̄nia de angulis figurā p̄cipii egritudinis uera ē, sed prima efficacior. plus. n. pōt aspectus p̄cipiū egritudinis q̄āgulus. Cetera i hoc ca. missa siāt.

Cōcedimus quecūq̄ i. xii. ca. adducit, nō esse periodos humoꝝ i stellas referendos. nisi q̄tenus putrefacta materia uel p̄pe putrefactionem prius aut post, citius aut serius cor ipsū iuadit fortificante uel debilitante cālestī cā, materie simili nē dissimili.

Cōtra ea q̄ dicunt astrologi de octime, stri partu, sic leuiter arguit di. i cālo non esse cām noxiā, quod qdē inaduertentiā oñdit, qm qd̄ uni salus alteri mors est. & generatio unius corruptio alterius est. tē peramētū unius sp̄ei distem p̄amētū alte

rius esse oportet. in ferius reperiri uenena, uitā hoīs aduersa sic ēt in cālo; ubi oīs for ma generabilis & corruptibilis uirtute cōtinetur. quā oīa in. q. nrā. ii. demōstrata sūt. Debiliter aut Pīcus arguit contra Sa turni potestatē, quom dicit ēā positionē rōem nō habere; quāuis ad alia loca se remittat. nos quoq̄ ibi respondebimus. Quomq̄ effectū p̄dictū iuxta Hipocratī sentētiā in alias cās reducit, non aduer tit, eiusdem rei plures esse cās cōcordes ad diuersas scīas attinētes.

Qui credūt nautis & agricolis, aut effectus ferme causis cōiunctos uidebunt, quod quidem leuissimū & ifimū est. aut ab astrologis deriuatā ueritatem intelli gent, Medicus quoq̄ paulo prius prognosticatur; & rem infimā uidet ignobilem. causā suā cōiunctam. Sed astrologia uniuersa ardua naturā secreta, quāto ate uolueris tempore, predicere pōt. Quare cālos i infamant qui uiires suas auferunt; qui unū loquūtur aliud corde tenent; qui populos (prius tñ se ipsos) decipiūt; qui stellas inumeras, ut brutis pascentibus luce, ant, factas esse predictant. Sed nō mirū si q̄dam astrologiā detestātur; quoniā astrologia illos detestatur. Quid sibi uelit ymagine, diximus in. q. nostris. Columellā uero minus credētū est; q̄ his qui diutur nis obseruatiōibus cālestia inspēxerunt. Ego quidē de aeris mutatione quātū pos sit astrologus p̄uidere certissimus factus, alios cōplures lepius cōmonefeci.

Ostensū ē in. q. nrā. q̄ q̄ astrologi de primis q̄litatibus astroꝝ loquūtur ad rē ipsā īsensibilē p̄ sensibilia cōfirmādā iuenerūt, quare tēporis dispositio, puta hys mis frigiditas; aut estatis caliditas; ceteras uirtuales cās caliditatis & frigi; nō supat. q̄s cās p̄ cōceptiōis figurā p̄ se cognoscere pōt astrologus p̄ genitūa uero p̄ aliud,

ob similitudinē quā habet cū illa p se si-
gnificatiua u^l ecōtra, sed alia multa (quo-
rū p̄dicūt euētus) nō p has manifestas q̄li-
tates sed occultas p̄dicūt. Opus est igitur
ad p̄prietates natōꝝ cognoscēdas, alias cō-
pēsare cās q̄aeris: mutationū. & similiter
i bellis p̄uidendis accidet. Ptole, ergo nō
semp qualitates manifestas cū occultis cō-
cordavit, tū q̄a q̄nq̄ nō potuit: tū q̄a no-
luit, nec illud ē necessariū, sed ad doctrinā
nā claritatē faciens.

Quā in. xxi. ca. ponūtur p solutione
rōnū p̄positag. p astrologis, non ē nostrū
resellere, qm̄ r̄ndētes sumus. quare tātū/
mō ad quedā cōtra astrologiā adducta re-
spōdendū ē. Dicimus ergo cālū eſe cām
mali pene, & defectū eo mō quo i. q. ii.
ōn̄ sū ē, licet aut̄ mōstrū fiat sub rōe mon-
struositatis, p̄ter intentionē principaliē agē-
tis particularis, respectu cuius fit a easu: n̄
tū fieri pōt p̄ter intentionē agentis uniuersali-
salis, salta uniuersalis cause cognoscētis
qua ad decorē & p̄fectionē uniuersi ei p
ducit, quare nō solū i materie defectū uel
abūdātiā aut cōtinētiā i dispositionē: aut
qualitatū discōueniētiā, mōstra reducere
opus ē, sed in cām uniuersalē secūdā, ipo-
tentē p̄ducere indiuiduū sub cōuenienti
dispositiōe ipius, qd̄ tū nō ē p̄ter intenti-
ōnē agētiā uniuersalū cognitiōe nō carē-
tiū, hoc oīs recta phā satetur, sicut aut̄ ui-
demus a naturā pēdere qualitatū primā
aeris & alioꝝ distēpātiā: ita & i alīis dicē-
dū ē, quare q̄ refert hec i cālū, refert cor-
pore egritudines i mēbra se iuicē alterātiā
i q̄litates primas se iuicē itēndentes & re-
mittētes cōplexiōeq̄ variātes, i etatiū
decursū: quo mediāte, multa incōmoda
sustineri opus ē, q̄ oīa uirtus regens mini-
me euitat. p̄terea si tēpamēta a cālis sint,
cur nō distēpamēta ab eisdem ēe posūt?
idē, n. est cōtrariog. cā. ii. prīni naturaliū

Arist. Si. n. tēpiem causāt celi: cur nūc tē-
peries nō cātūr? nī qm̄ soluta p̄portio ē
eāz cāz, a qbus temp̄ies procedebat. sed
Picus putat ab una stella huius elementi
temp̄ē & q̄litatē ea lege procedere, ut ab
aliis minime pendere possit, qd̄ qdē rude
& iēptū est. Deinde sint stelle (ut ymagi
natur)elemētis p̄fectæ: nōne quom̄ potē
tior una altera facta erit, q̄litates elemēti
cui p̄st intendet, aduersasq̄ debilitatib⁹
quom̄ igi, hoc seruat, generat atq̄ multi-
plicat, alioꝝ p̄portio cōueniens soluitur
nīcōtrarie cāe obsint. si uero has in cālo
cāsiuariabiles dixerit Picus, illis tm̄ loq̄
tur, q̄ nec phā nec astrologia sūt prediti:
sed tm̄ uerboꝝ obseruātia alliciūtūr. Ari-
sto, aut̄ et i metheorīs & i li. de ge. et cor.
& i sua theologia sic sensit, ut ex eius uer-
bis elici pōt, q̄ ig. affirmat, nō tm̄ cōtra sē
sum, & rationem: sed Arist. auctoritates
(quas extorq̄e conatur) ēē oportet, diffu-
se tū de his sermonem habere, nō phī sed
astrologi ē. stelleigitur nō solū temperat
remittēdo aduersas qualitates sed multū
remittēdo tēperiē soluūt, quom̄ fuerint
potētiores, materie aut̄ dispōnes fm̄ sui
periorē affectiōes emanant, q̄ distēpata cō-
plexiōeq̄ uariata, actiōes uiciose apparēt:
imoralib⁹ uero q̄liter ad uicia p̄moue,
ant̄ dictū ē sepius, q̄re nō errāt celi quom̄
fm̄ ultimū sui possē agūt: & fm̄ ordinē
uniuersi: qbus mediatisbus prima omniū
cāseminariā inferiōꝝ uirtutē regit: & for-
mat, quod Auerrois dixit de īnocua uir-
tute stellag. p̄z considerasse demōstrant
quid quātūue inter p̄ se, & p accidens: in-
ter p̄ticularē & uniuersalē cām: inter pri-
mariā & secūdariā intentionē: itē subie-
ctū p̄portiōatū, & nō p̄portionatū itē sit
Cōplexiōes, n. magnā latitudinē hāt, tū
diuersog. generū, tū spēz, tū ēt eisdem
idiuidui i diuersis etatibus, cōplexiōibus

LIBER

exercitatiōibus & huiusmōi. ea ergo stel/la quā unius temp̄amēti effectrix & cōser/ uatrix ē: alterius ē corruptiua. hec cūtis phylosophis aperta ē de bent.
 Verū enī uero sic faciēt sidera malas cor/poꝝ qualitates morbosas. Sed nō solū in/feriora a superioribus qualitatibus istis pri/mis sic extra temperamētu afficiūtur sed/ aliis insensibilis. quibus uidemus san/gineū esse furē a corpore sup̄celesti. ut/excellentissimus Iacobus forl. Vgoꝝ Se/nensis egregius testātur. recte igitur con/cludit Picus nō omnino a q̄litatibus pri/mis pendere mores hominū. tū pred̄ etis causis: tū qm̄ a uolūtate pteꝝ itellectiu/a emariāt: a superioribus mentibus: ab a/suefactōe: timore: & huiusmōi. sed hoc nō est contra astrologos.
 Bella igitur externa ab eisdem diuersis pluribusq̄ causis pendere possūt. Ridicu/lum quoꝝ est si collera excitata in priu/a/ta persona. singularis certaminis est causa/ ut collera excitata in principe cauare nō possit bellū his uel illis populis iferendū. Diuitiā et aliaq̄ multa (licet non oia) sic in cōplexionē reduci possūt. qm̄ etiā com/plexiōe. magnanimitatē uel pusillanimi/tatem sortiri possūt. sollicitudinē & pigri/tiam: uerecūdiam uel inuerecūdiā: occū/ uel exeritium. Itaq̄ fortuita hec o Pice se qui possunt p̄dicta tēperamenta. sed aliis modis (tibi persuade) fieri posse. nō latuit Ptolemeū. quos docuit. quāq̄ nō gustas. quibus mediātibus. qui Martē loco/rū timendoḡ p̄domiātore habuerint. ple/rumq̄ mala morte perire solent. Sic ergo & ab humoribus & ab aliis occultis uiri/bus p̄dicta p̄cedere possunt. O beatā ytaliam postqua tam cautū p̄ceptōre habuisti qui tū (& si hūores aduersos purgare do/cuit) nō tū euacuare monuit cōplexiones cōtractas. nō mēbroꝝ humidū substātisi

eum: nō uim nouā materiā & collerice rea/gregantē. nō instigantē. isensiblē uirtutē nō deniq̄ spūs. ideo nō tantū beata es.
 Sūt quidē in corporibus iferioribus p/riates c̄lestes. cuius cōtrariū affīmat in. xxiiii. ca. quā elemēta red̄iēt nō pos/sunt. lege Scotū. ii. sen. dī. p̄dicta. ait. n. metalla in quibusdā regiōibus ex cōstella/tiōe generari: nā terra. nō est actiua huius diversitatis. hec ille. generantur ergo metalla a corp̄ ore c̄lesti & per cōsequēs eae occulte p̄prietates. pariter de lapillis dice/re oportet. Idē sāctus Thomas. iii. de ca/ibo. ue. q̄ sic ait. manifestū est enī qd̄ etiā inanimata corpora quasdā uires & effica/cias celestibus corporibus cōsequuntur: & etiā p̄ter eas. quā ad q̄litates actiuaſ & pa/siuas elemētoꝝ cōsequuntur: quas ēt nō est dubiū c̄lestibus corporibus esse subie/ctas. sicut q̄ magnes attrahit ferrū. habet ex uirtute celestis corporis: & lapides qui dem & herbæ alias occultas uires. unde nibil p̄hubet q̄ etiā aliquis hō habeat ex ip̄ressione corporis c̄lestis aliquā efficaciā. I aliq̄bus corporibus faciēdī: q̄s alius nō habet: p̄uta medicus i sanādō: agricō/la in plātādo. & miles i expugnādo. hec ille. Quod ergo dicit Picus. qui dat s̄bā/lem formā dat ēt p̄prietatē. hoc ēt enī nō/strū qm̄ c̄lū formā dat. p̄priū est aut̄/causæ primæ uno oia cōtinere: quāo aut̄ ab ea magis secūdæ causæ distant. tāto ab/ unitate illa deficiūt. deficiunt igitur mi/nus intelligentie: deinde plus c̄lū. qd̄ si/ unica ageret uirtute non tot spherās. tot/stellas. tot planetas. tot orbes aliosq̄ cī/culos. tot uarios motus celoꝝ adiiset. sed/unico Sole uel altero corpore mundum/ inferiorem gubernasset. diuersarum etiā/ proprietatum ad sensum cernimus esse/ partes Lunæ. lacteām uiam stellas luci/das nebulosas occultas diafanasq̄ partes

celoꝝ, reliqua uero patent esse soluta. 311.1
 ¶ Si qua uirtus cælis cōceditur iesse talis,
 ait: ca. xxv. ea solū uniuersalis est: quæ ef-
 fectus nō distinguit: nisi mediātibus pti-
 cularibus. Ostensū est aut in. q. nostris ce-
 lum esse & cām uniuersalē & ptiularē. si
 uero quelibet cæli pars uirtute cōtinet q
 inferioris mūdi pfectiones sūt. queratur
 a Pico aut uis ista: auctiua est inferiorꝝ, perfe-
 ctionū aut nō. si nō nihil cōcludit. qm̄ n
 respiciūt astrologi: nisi eas uires, quibus
 astra agūt in iferiora. si sic. quo igitur pa-
 eto dixit stellas pter Lunā & Solē nihil
 aut parū in nos agere? Preterea esto q ean-
 dem uim Saturnus & Iuppiter haberent.
 queratur an p motū diuersū aliquid spe-
 ciale aquirāt nec ne? si sic. habemus inten-
 tū. si nō. frustra igitur ē huius duobus. mo-
 tuū diuersitas. succurrūt alia quæ si alias
 dabitur facultas diligentius adducētur.
 Nō sequt̄t ēt si sublunaris regiō una stel-
 la esset. quālibet stellam. uirtute cōtinere
 sublunarē regionē. siquidē una stella pfe-
 ctior est altera. & cū hoc sublunaris regiō
 quacūq; stella ipfector sit. sed re uera cæ-
 li nō pāge deficiūt ab angelica pfectione.
 ideo exemplū de sc̄iētis uariis in angelis
 unitis. nō est ad ppositū. sūt igitur stella
 rum uires diuersæ diuersis effectibus. pdu-
 cendis deseruiētes. cuncta corpora alterā-
 tes & disponētes. qm̄ (cū Arist. & Tho.)
 primus motus est cā oīs motus: quo cessā-
 te. cessarēt alii: modo supius expoſito. &
 p consequēs sensus alterant. qui quū ex-
 ploratores sint p̄tis intellectiue. qnq; uni
 generi scibiliū. qnq; alteri magis uel mi-
 nus adherent. hec aut diuersitas ex pte in
 materialis itellectus emanare nō pōt. sed
 solū ex pte sensitua cælis subiecta. quam
 aptitudinē medici ex cōplexione cerebri
 cordisq; ac compositione (quæ difficiilius
 cognoscitur) inuestigant. Arist. ex mol-

litie carni generalem aptitudinē. mentis
 significauit. 311.1
 ¶ In. xxvi. ca. epilogat ea quæ sibi uisum
 erat nullo cōtradicēt cōclusisse. Deinde
 putat astrologorū rationē. qua Lunā hu-
 metare oñdūt. ēē hāc: qm̄ mēbra & echī
 nos torpor eius implet. ubi ipse uulgatā
 rem detectā pollicetur docere. q. f. calidi-
 tate poros aperiat: inde humidū aeris no-
 cturni facile cōgrediatur. sed age Pice ex-
 cutiamus rōnes tuas. Volumus in rebus
 uulgatis ostēdere. q debilibus rōibū ad-
 hereas. negamus consequitionē Luna im-
 plet poros. stupet &c. igitur calida. Pari-
 ter negamus seq̄lā. in plenilunio fauet cō-
 ceptibus. alit corpora. roborat. uegetat.
 igitur calida ē. fallaciā cōsequitionū ostē-
 dam. qbusdā clare suppositis. Primū. lu-
 nam esse calidā nūl aliud significare. q cali-
 ditatis esse per se pductiua. qm̄ p accidēs
 frigiditas caliditatē generat: & qm̄ q̄lita-
 tes istas uirtute tñ in stellis cōtineri. 311.1
 (In Aristo. & Ptole.) diximus. Secādū. si qua
 qnālitas p se in aliquo mixto sibi simile
 pducit & intendit. illa quidē sub intensi-
 or gradu oportet ēē. q similis in subiecto
 reperta. ut si. a. subiectū calefaciendū per
 se. caliditatē quattuor graduū ī se cōtinet
 agens i ipsū oportebit habere itensiorē ca-
 liditatem quā quattuor graduū. alias si.
 mīle ageret in simile: & a pportiōe equali-
 tatis uel mīoris ineqūalitatis fieret actio.
 Tertium quom dicimus stellā esse calidā
 sicut ī medicina scientia. itelligi debet re-
 spectu cōplexiōis humanæ. tēperate ī eta-
 te & dispositione tempata. Quartū quā
 libet complexiō humanae declinare ab
 equali ad pondus. per calidum & humi-
 dū: ueluti p qualitates uita cōuenientio-
 res. Ex his dicitur primo Lunā calidita-
 tem non esse intensiorem caliditate cutis
 sortis inherente & influente. itaque non

LIBER

posse caliditatē in eam partē generatē. &
 p cōsequēs nec poros apire. q̄ aut̄ eius ca
 liditas lumine generata nō sit itēsior &c.
 patet qm̄ alias quū cutis sit mediū tactus
 si calidior esset &c. sentiri posset: cuius cō
 trariū experimur. Secūdo dicitur nō seq
 ulla pacto. luna stupet: ergo apit poros.
 qm̄ poros sic se habētibus pōt radius & sē
 sibilis & inlensibilis penetrare. si: n. uisce
 ra terræ penetrat. cur nō corpuscula quīs
 porosa nō essent? Tertio diceret q̄ sp̄ia n̄ se
 qui. Luna poros apit igitur a p̄dominio
 calida est. qm̄ fieri pōt ut radii sensibiles
 lucis citius caliditatē inducāt: q̄ radii fri
 gefacti uī frigiditatē: sicut caliditas actiui
 or est frigiditate. sed sic primū apertis po
 ris radii virtuales frigiditatis: quos distin
 ctos esse ostendimus: tandem intensiorā fri
 gidity generat̄ qua quidē cā. Luna dici
 tur frigefactua uel humectatiua. p̄fertim
 quū radii sensibiles accidētales sint. Lune
 illi uero insensibiles. p̄prii. Pariter nō te
 net secūda cōsequutio. qm̄ Luna pōt gē
 nerationi & augumēto souere. nō calidit
 atē sed humiditate. p̄terea quū ad formā
 in materia introducendā s̄bālem uel con
 seruandā. nō solū cōplexio iſequēs formā
 requiratur. resultās ex q̄litatibus primis:
 sed et̄ cōplexio iſequēs materia. que a cor
 poribus cælestibus insensibiliter ē. potent
 Luna souere generatiōi &c. hac cōplexio
 ne insensibili nō caliditate. Deinde dicimus
 Lunā habere dominiū sup aquas: & alii
 plāetā habēt: & stellæ. patet supra de tri
 bus superioribus: sed luna maius habet.
 uis quoq̄ aquā attractiua. licet i Luna n̄
 ialis repiat̄: nō tñ absolutū dominiū
 arguit. Cōceditur ergo Lunā cum simili
 bus stellis maiore p̄ducere frigiditatē: &
 aquā & multitudinē: licet uis attractiua n̄
 fieret itēsior. Ex his patet qd̄ dicendū ad
 sequentia. Ultimo dicimus bene cōcorda

re cū domorū potestatibus: quā de fluxu
 & refluxu maris dicūtur: qm̄ in horosco
 po mouet aquas: in. xii. iam motas attra
 bit. in. vii. attrahendo fluere facit. sub ter
 ra uero p̄ oppositū radiū reflexum opera
 tur: quem potenter dicimus. Nō latet astrologos p̄teruis non posse
 cōcludi. hominū felicitatēsa cālis p̄ueni
 re. p̄terea q̄ ultra modū rem aliquā assē
 quatur: cōplures enī cōperire possūt īge
 niosi cās: in quas ea reducāt. sed tunc mu
 tos redderēt incredulos: quom̄ iſpecta ge
 nitura euētū cās ostenderēt. Qualiter
 aut̄ uicia i stellis referamus cōclusimus in
 q̄stionibus. nō solū rōibus phōḡ: sed theo
 logos auctoritate Scotti. s. & sancti Tho.
 ex p̄plū uero de īgnāte terrā cōmedēte: &
 turp̄ coitu utente. p̄positū nostrū osten
 dūt. nā si accidētalis illa a mēstruis reten
 tis diserat̄. ingustu (q̄ est qdā tactus & ap
 petitus illū sequētem) illud pōt efficere
 q̄to magis cā cōplexiōis mēbioḡ: a gene
 ratione cōtracte: humoḡ & spirituum: &
 cōpositiōis facere pōt: Nō ē aut̄ credendū
 ex cōsuetudine turp̄ illū coitū appetisse
 qm̄ si cētra sensuū oblectationē euēnisset
 nō utiq̄ coitū reiterasset. sed malis odori
 bus gaudet: cuius ascendēti malefice stel
 le p̄iunt. sicut ēt̄ bruta quedā odore ster
 coe gaudēt: eōḡ cōplexiōi simili. Ratio
 Tho. q̄lter cōtra Pi. cōcludat: quū eātī
 p̄ se adduxerit itēlliges. Siq̄ uero apparēt
 i tēris n̄ miracula: sed ultra & p̄ter homi
 nū sapientiā: ea qdē n̄ ab hoīe: nō ab igno
 bilioribus hoīe: sed a superis esse oportet:
 sed cāli nobis illa significantes. eōḡ se esse
 causas ostēdūt. Demū sigs euadat piculū
 taro: in fortunā redigi pōt: iuxta Arist. sē
 tētiā. quā cāloḡ influentia nō repugnare
 ostendimus. sed quom̄ plerūq̄ id fieri ui
 dēbit (& si quesierit) nō tñ p̄ter eālū inue
 nit per se causam.

Liber. iii.

N primo ca. nihil est responsio dignū: qm̄ epilogus est eoz quae dicta sunt. ibi tñ uidebit unus; quisq; q Thomas aquinas longe aliter q Picus sensit. Sed si Thome adhibet fidē in his quæ astrologoz dictis dissona sunt cur nō ēt in his quæ cōsonant?

Costendere conatur in: ii. fortuita non ēste a caelis. circa quæ magna pars astrologice cōsideratiōis uersatur: & hoc ratiōe. Thome aquinatis. iii. contra gentiles: dicentis caelū ēste cām naturalē quæ tendit ad unū: effectus aut fortuitus inquātū fortuitus nō est unus nisi p accidens. Age lector exutienda sunt hec subtilibus q̄ ppe aptū locū pro tuenda astrologia elegit sibi picus. Hic quidem compertū erit oībus: q̄ paruula specula huic tutum uidea tur refugiū. Sūmenda sūt uerba Thome in principio eiusdē ca. Ait. n. quū igitur homō sit ordinatus s̄m corpus sub corporibus celestibus: s̄m intellectum uero sub angelis. s̄m uolūtatem sub deo, pōt contingere aliquid p̄ter intentionē homini s̄ quod tñ est s̄m ordinē cālestiū corporum uel dispositionē āgolog. uel etiā Dei. quāuis aut̄ Deus solus directe ad electionē hominis p̄ modū p̄suadētis; actio uero corporis cālestis per modū disponētis; inquantū corporales cālestiū corpora im̄p̄sionēs in corpora nostra disponūt ad alias electiones. quando igitur aliquis ex ip̄ssione cālestiū corporoz. & superiore causaz. s̄m p̄dictū modū iclinatur ad alias electiones sibi utiles: quāge tñ utilitatem p̄pria rōe non cognoscit: & cū hoc ex aliquo lumine intellectualiū shāge illuminatur intellectus eius ad eadē intelligenā. & ex diuina operatiōe inclinante iclinatur eius uolūtas ad aliquid eligendū sibi utile cuius rationē ignorat. dici

tur ēste bene fortunatus: & ecōtrario māle fortunatus dicitur: quando ex superioreibus causis ad cōtraria eius electio inclīnatur: sicut de quodā dicitur lere. xxii: scribe uirū istū sterilem. uirū q̄ in diebus suis nō p̄sperabitur. Sed in hoc est attēndenda differētia. nam ip̄ssiones corporē cālestiū in corpora nostra causant in nobis naturales corporē dispoñēs. & ideo ex dispositiōe relicta a corpore cālesti in corpore nostro. dicitur aliquis nō solū bene fortunatus aut male: sed etiā bene natus aut male. hec ille. Paulo post subdit operatio angeli & corporis cālestis est solū si cut disponēs. operatio aut̄ Dei ē sicut p̄ficiens. ideo nō semp̄ hō eligit id quod angelus intendit: neq; id quod corpus cālestē iclinat. semp̄ tñ hoc hō eligit quod Deus op̄atur in eius uolūtate. ista sūt uerba Tho. Rursus infra paululū. ponēs alteram differentiā inter p̄dictas tres iclinationes. caeli s. angeli & Dei dicit. Est etiā alia differētia. nā quū corpus cālestē nō disponat ad electionē nisi inquātū im̄p̄mit in corpora nostra. ex quibus hō incitat ad eligendū p̄ modū quo passiones inducunt ad electionē. omnis dispositio ad electionē quæ est ex corporibus cālesti bus. est p̄ modū alicuius passionis. sicut quū aliquis inducitur ad aliquid eligēdū p̄ oīū uel amore uel irā uel aliquid huiusmōi. ab angelo uero per modū intelligibilis cōsideratiōis absq; passionē. Item infra quū spūalis natura sit altior corporali nō ad oīā ad quā se extendit humana elec̄tio se extēdit dispositio cālestis corporis & istra. sic ergo aliquid fortuitū bonū uel malū p̄t contingere homini. & p̄ cōperationē ad cālestia corpora. & per cōperationē ad angelos non aut̄ p̄ cōperationē ad Deū. p̄ cuius cōperationem nihil p̄t ēste casuale aut fortuitū. sicut nihil p̄ter intē-

LIBER

tionē aut cognitionē. & infra sudit. Con sequitur aut ex superioribus causis & ali ud auxiliū quantū ad exitus suarū actio num. quū. n. homo eligere habeat & pse qui quod eligit: in utroq a causis superio ribus adiuuatur interdū: & ipeditur s m electionē. ut dictū ē: i quantū homo uel disponitur ad aliquid eligendū p celestia corpora uel illustratur ab angelō. uel icli natur per Deū. secundū executionē uero inquantū homo cōsequtur ex superiori cā robur & efficacī ad iplendū quod eligit quā quidē nō solū a Deo & ab angelis ēē pnt: sed ēt a corporibus cālestibus. i quā rum talis efficacia in corpore sita est. Hec ille Thomas cui quidem maxima fides tū. ppter plurima habēda est. quibus uer bis positis. ne lectores uerbis suis caretēt. aperte patet corpora cālestia & hominē facere bene fortunatū: & bene natū: & i clinari ad bene uel male eligēdū: & iuuatur in operatiōibus suis uel ēt impeditur Nec tñ repugnāt ea. quā Picus ponit rati onem: qñ beatus Thomas solū intendit p bare. sicut ipse aperte recte p̄ concludit q̄ licet homo sic inclinetur per cālum ad aliquid eligendū: cui per accidēs annexū est bonū uel malū: nō tñ pōt per se inclinari ad hoc totū. s. ut hoc eligat q̄a huic est annexū bonū uel malū. nam hoc est proprium intellectualis naturā. cuius ē multa ordinare in unū: patet igitur q̄ in tentio Thome & sententia est ostendere a cālis esse homines fortunatos: licet cālū nō imprimat dirigat aut iuuet. ut in cau sal tendat cui p accidēs iūgitur effectus qm̄ sic iungitur. Qd̄ si hil aliud astro logi iungerent q̄a demor strat beatus Tho. pculdubio omnē astrolōgiā salua re possemus. Nam quid interest si hō ten dat in hoc uel illud. cālo puidente insti gante iuuante p̄ le i effēdū fortuitum

inquantū per accidēs est alteri causa cō rūctus & ut fortuitus ē: & in hoc totū: ut uerbis Thome utamur: uel potius insti gante cālo ad hoc per se. nō aut ad illud totū: aut ad id quod p accidēs cōiūgitur ei ad quod per se instigat cālū: dūmodo effectus ille inde sequatur: ab eo. s. ad qd̄ instigat cālū. siue per se siue per accidēs. siue p̄ cognitū uel p̄ intētū siue nō. sufficiet. n. astrologis. ut ad id. cālis medianū tibus istigetur homo. ex quo sequitur ali quid quo bene uel male dicitur fortuna tū. Sed adhuc ulterius considerandū est q̄ Thomas tenet ut pleriq p̄ patetici as firmant. cālos iā animatos esse: & quecūq de corporibus celestibus affirmat: sem p̄ de corpore seclusa intelligentia intelligit quod putat esse iā animatū. quo factō fir mamento. recti iū me cōcludit. uerū si ea corpora posuerimus animata. quod pleriq̄ excellentissimō p̄ phō̄ posuerūt. sicut decere uidetur nobiliora corpora. Augu stinus etiam sub dubio reliquit. an specta rent ad illā ciuitatem supernā. facile poterimus tenere cālos in fortuitū effectū isti gare. & in totū. sicut ipse de intelligentia quantū ad intellectū imutandū posuit. Sed esto q̄ cāli nō sic essēt animati adhuc s m opinionē comunem p̄ pateticorū qui intelligentias orbibus applicatas po nunt. sustinere rationabiliter possumus. effectus hominibus fortuitos. nō solum in causam diuinām reductos amittere rationem fortuiti: sed etiā in corpora cāle stia. agentia hec uel similia. uirtute appli catæ intelligentiæ: quā pōt plurā in unū ordinare. ut ex supradictis patet de mēte Thome: quēadmodū etiā cālum aīalia generare dicimus ex putrefacta materia. nō quidem potest corpus nō uiuum sua uirtute tm̄. uiuum corpus p̄ducere. age ret enim ultra gradum p̄ptuum. Sic ergo

.111.11

patet q̄ siue per corpora cælestia ipsa quidem remota intelligentia intelligentur a q̄ qdē solū motus pcederet: solūq̄ astri deferendi cā moueret s̄m Tho. fortuita tenere possumus, nec faciemus eius quod est p̄ accidēs causam per se. sed homines a cælis bene uel male esse fortunatos. Si uero intelligentie uirtutē iuxterimus, non solum in deferendis corporibus, sed in rebus p̄ducendis multo amplius, apertius quoq̄ si ea animata dixerimus citat igitur plerūq; Picus eos auctores: quoq; si uerba bene librata fuerint, contrariū eius quod cupit ostēdere, demōstrabūt, monemus igitur lectores ne eius uerbis fidem habent, quom hunc uel illū auctore allegant, nisi prius uerborū sensū, & sequētiū & p̄cedentiū p̄priis oculis iudicauerint.

¶ Ex dictis patet aperte falso concludere Picum quz in tertio ca. ponit. nō. n. ponunt astrologi causā per se eius quod est per accidens, nec necessitatem ponūt in rebus cunctis, quum ipse Ptolemeus ubiq̄ contrariū asseueret. quoniā his ad quz in stigatur homo & a cælis & ab angelis (ut ait Thomas) nō necessario adheret, ppter plurima impedita potētia extrinseca et in trinseca. Astrologus si recte iudicare uoluerit, suumq; iudiciū inuiolabile edere, sic iudicare debet. Erunt sensus huic constellationi subiecti sic uel sic affecti. an autem sensus hic tunc tēporis esse debeat: & ex cōsequenti eidem constellationi subiecti, ut in pluribus predicti, nō tamē semper, an etiā sensibus his ratio cōsentiat uel nō unde actio sequatur, nō ē astrologi iudicare, si uero de his sententiā p̄tulerit; ut in pluribus uera p̄dicet, quēadmodū, ut in pluribus has (relieta ratione) sensus sequuntur. Aristoteles aut̄ ea tradidit quz phylosophis sunt p̄pria, si uero dixit humana fieri casu, astrologi quoq; qui uel

hominibus tantū, uel etiam ipsis cælis in stigantibus casum & fortuam tenent, si natura, & astrologi, qui etiā hæc a sensuū impressione corporisue dispositione p̄dere demonstrant. Si electione, astrologi idem predican: tum quando sensus instigantes ratio sequitur: & cælorum impetū sic eligendo: tum etiā quando & ratione & astrologia p̄reuidentia, cælum fauorable ratio sibi facit: aut ab aliquibus se abstinet, si diuino consilio, hoc astrologi asseuerant: quos non latet cælestium ordinem uirtutemq; hominū intellectuam a Deo ēe: qua nocua uitare, proficua prosequi possit.

¶ Microcosmos. i. parvus mūdus appellatus est homo: cuius formā in orizonte productam quidam phylosophi dixeret: quo itēlī uolū medianū esse inter īma teriales substantias & corporales, ultimā scilicet separatarum substantiarum. quare nulla perfectio corporalis ei deficere potest, essentialis qui igitur ad terram descendit ab ipso deo per cælum descendere debet. recte utiq; nec aliud uolumus: nam descendendo per media p̄cedendum est inter quā plantas & bruta cōnumerari nemo dubitat, quarum naturam homo in se cōtinet ergo a deo per cælos, p̄ homines quatenus corpoream naturam in se continent; & bruta plātas, inanimata ad terrā motum terminabimus. Lege. ii. sententia questione. xiii. Scotum, qui non ore tm̄ Cristi legē maximi fecit, nō tm̄ libris ad mirabilibus: sed opibus: ī qbus nō nulli recte loquentes deficiunt, ibi enim complices assertisse corpora cælestia actionem habere in elementa, īmixta inanimata, & animata, & in organa sensuum, & q̄ possunt habere aliquam actionem quo ad intellectuē quodammodo. s̄m q̄ sensus cælis perficiuntur uel impficiuntur.

.111.

LIBER

Item dicit ad homines a deo si descendis: de scende per angelos. optime quidem, tum quantu ad ea quae spiritui & rationi sunt propria: tum quoniā angelii etiam calos mouent & illis uirtutem tribuant, ut superius ostensum est. quare nec temeritate aut arrogantia affecti sunt: qui catalogui, res ex parte cognoscere putant. Alterius si homo intellectualis est per angelos instru endus, ad quem per angelos descendēdū est a deo, quasi (ut Picus inuit) incōdecēs mediū sit celum: cur igitur nō poterit homo nobilior calis: eoz p̄prietates cognoscere: quas putat exiguae: nos aut̄ potiores facimus: quoniā uero omnia corporalia Deus fecit ppter hominem: hominē aut̄ ppter se, ut in illis eius sapientiam, potētiam, & bonitatem specularetur: quod amore motus ad illum traheretur, con gruum fuit ut etiā se diuinitatis rosearet esse partipem: calos, & corū effectus & futura quedam in suis causis metiendo. Qui uero se hominūculos esse existimant uere asinos, uere boues: nō putat hec homines posse cognoscere: sed potius epicurum sequentes, citia Deum felicitatē suam posuere. Fatum aut̄ negant astrologi docti si per fatum intellexeris ordinē causarum cælestium quēdam quo cuncta in mundo accidentia quidam ex necessitate puenire dixerūt: cui etiā humanarū mentium electiones subiecerunt, ut pluribus in locis Ptolemeus reprobavit, ut libro suo & alabro libro, i. cap. iii. patet & in mille locis, cuius acceptio significatio ne Augustinus docet in libro de ciuii. dei lingua corrigeret: ne nomine isto utamur sed fatum tenemus ordinem causarum. quibus qdā effectus necessario pducuntur: q. s. causas necessarias habent, quidā uero contingenter: causas habentes, quae a pluribus impediti possunt: cui ordinis causas

secundas diuinam iuxtimus prouidentiam, ut Boetius ait, fatum ē dispositio nem seu ordinationem rebus mobilibus inherenterem: per quam prouidentia suis queq; necit ordinibus, quo modo intel ligendo Augusti ibidem sententiam te ueri docet, sic Thomas cōtra gentiles sentit & apte concludit.

Celum imediate significare ut causam concedimus, & ostendimus, mediante tamen alia, solū ut signum significare potest, ut patet in questiōnibus nostris, significat enim quoniā similis est illi figurā que tere causa est, ostensu est etiā questiōne, xiii. de particulatibus principiis, & xviii. de figuratum colligatione quatenus & preterita, & futura in cælestibus causis prouideri possint, quatenus etiā primo genitorū figure similiores sunt, accidit uero aliis a deo similes esse, ut ex ea similitudine iudicium sumi possit, quippe licet generales similitudines filii plerūq; retineant: nō tā adeo ut illis iudicare tute possimus.

Que uero in, vi. ca. ponit Picus levia sunt: & ignorantia astrologia demēstrat dicimus coistellationē post longū tempus operari, sicut uires formarum generabilium successivē & post tempus quosdā fructus pducere, ac operationes perficere uideamus, sicut etiā post magnum tempus metalla lapilli generantur, planete anima lia pariter, calorum aut̄ uis longe major, diutius seruat ut, remanet aut̄ uis ista in calis impressa peragrans plurimis modis ut in questionibus est ostēsum, remanet etiā quādoq; in materia sibi subiecta: quā respicere opus esse nos docet Ptole. in plurimis locis, & in ca. ii. primi apoteles, & in libro fructus aforismo, xvii. & lxvii; quā re potentior erit impressa uis quae remansit: quom ad loca in quibus efficere potest q; debet, coagentium coniunctione perue

nerit q̄ q̄ in principio fuit imp̄sa.
CIn septimo cap. electionū inefficaciam ostendere uult. quā superius libro. ii. ca. ii. demonstrare temptauit sicut sepius facit materias miscendo & pluribus in locis quā simul esse deberent determinādo sed uere potius qui opus imprimi fecit de testandus est q̄ Picus: qui illud imperfēctum forte reliquit. Querit an afflatus ille puta louis homines / gratia exēpli / afficiat: aut actiones / puta equi ascensionē in itinere: aut potius in itinere requisita. Respondemus homines iter suscipientes afflari / affici / imutari / dirigi tali sp̄ressiō ut hoc uel illud iter / hāc uel illam uiam hoc uel hoc tēpus sibi eligat / quibus fortunatus euadit. sicut supra ostensum est / thesaurum reperiri: quod affortuna dicimus. Deinde derideri debet consequitio qua infert q̄ pariter afflari debebunt qui iter suinendū statuere. principium quidem quo hic uel alter planeta significat / onē & dominiū aquirit. cogitatio uel de liberatio nō attenditur. sed ipsius itineris principiū. uana quoq; secūda consequitio est / qua idem concludit. quoniam ex astrologorum sententia / nō prestat constellatio quod pollicetur tunc maxime quādō est: sed longo etiam post temporis intervallo. hic tot errata sunt quot uerba. nec possumus quecunq; ab hoc uiro maledicēta sunt refellere. quoniam temporum aēfortunā qualitates nimis obstant. astrologi in quācūq; temporis parte quandoq; affirmant effectus significationis planetā posse produci. nō solum post longo tempore sed i principio & medio. deinde quo pacto consequens inductum inferre pot. & si assumptum conceditur: esto. nū prestat i principio quādō est: sed longo post tempore. ergo idem quod prius: ridiculū

quidem. Deinde dicimus in alia multa posse agere stellam: p̄ quā iter felicem finem consequetur. gratia exempli. si qui sumpsit iter ab aggressoribus opprimetur / haud dubium ē fieri posse / timorem aggressoribus talem inferri / quo liber eius / dat. hoc quidem non solum cælestia sed quedam terrena efficere possunt. Itaq; de aliis multis dici potest. Deinde quā dicit Ptolemeus uera sunt. radii quidem insensibiles aliter afficiunt; aliter seruantur / & in cælis & in terrarum urbibus / & in lapidibus / domibus. quibus (sicut sepe uides) domus in fortunio afficiuntur: sic ut habitantes perdāt. & hoc est indubium: sic in posteros flectitur uis illa. quoniam & in loco seruantur & in cælo locum illum cæbrius inscīente. ex quo quādoq; ad habitatores transfertur. itaq; & agētia & patientia afficiuntur. quare parua distantia habitationis parum iuuabit. at si locum alij petat quispiam / ab eo influxu liberabitur. nisi alterum incidat laqueum. quod quidem recta astrologica electione effugi potest.

CIn octavo cap. dicit astute celare astrologos quod mēte tenēt. s. mentes nostras astris esse subiectas. cuius tamen contrarium apertissime conuincitur. ex electionū scientia. ex afforismis & cōpluribus Ptolemei auctoritatibus supra patesfactis. Dicit. affirmant astrologi q̄ in fluxibus. demes possunt alicuius presentia expelli ubi dicitur primo hoc non haberit a Ptolemeo. si uerba eius memoria tenco. nec naturaliter hoc fieri potest. quoniam intellectualis substantia omni corporali natura p̄est: ueluti nobilior. nec hām naturali corporibus subici potest. nisi forte quis supernaturaliter diceret / reprobas substantias / in earum penā / sicut igni

LIBER

subiectas affinitatē theologi: ita multo à plius cælestibus corporibus. Aut et̄ quis diceret non uirtutæ corporis cælestis: sed intelligētia principaliter id fieri posse. sed hoc est uolūtarie dictū: nec ubi super naturalis operatio requiritur consideratio astrologica uersatur. Preterea nullo pa-
ro iudicari posse credimus de statu futu-
ra uitæ. qui hominibus super naturalis ē hec enim consideratio nec naturalem nec mathematicam sapit. & per consequens nec media esse potest inter illa. sed pariter nō meminia Ptolemeo aliquid de re ista didicisse. Materno autē credendū non est qui solo iusta uitæ exemplo motus fuit: sed ut diximus nō est credendū ita faci-
le sciri posse. an huius uel illius anima in purgatoriū uel in cælū migrauerit. Qui uero dixit Deum de precanū fore quem Luna caput & luppiter in medio calo fu-
erint ignorabat Deū corporeis creaturis nō mutari: ut illis magis uel minus pla-
candum se preberet. sed orantis intentio nem humiliatam non despiciet. In his cū Pico sentimus. sed hec quidem sunt lapsus a ueritate: nō qdem a doctioribus ieli-
cti. Sed quia ad conscientiam partinēt & fidem non negamus in sensibus esse di-
spositiones: quibus ad bene beateq; uiue-
dum homines inclinantur: & ad contrariū contrariis dispositiōibus. ut etiam Scotus testatur. ii. sententiarum distinctione pallegra. xiii. sed ut sunt i sensibus predici preuideriq; possunt. ubi nō habet rationem uirtutis aut uicil. sed solum ut a uoluntate dependent.

¶ Quo fundamento in questionibus no-
stris ostendo. & post sepius replicato. sol-
uuntur obiectiones quas in nono cap. ad-
ducit contra ea que de moribus hominū ab astrologis dicuntur. Concludent

enim & alia multa, quæ adducta sunt in
questione nostra. ii. articulo. xi. si mores
hominum a celis esse dicerent astrologi
ut habent uiciorum vel uirtutum ratio-
nem. & ut a uoluntate dependent. Quod
uero dicunt non nulli stellas omnes esse
salutares; sed materia uitio influentia. nō
xi. effectum, recte dictum est neca Pico
improbatum. est enim sententia uera, quo-
niam curcta celestia ualde bona sūt, sed
quoniam quod uni temperamentum est
alteri mors esse potest; hinc Martis & Sa-
turni complexio pluribus rebus causa tem-
peramentorum alius distemperies est, quoniam
uero obicit Picus astrologos tenere quas
dam stellas natura esse malas. respōdetur
q[uod] sensus eorum est, natura hec homini-
bus (quorum respectu precipue stelle co-
siderantur in nostra parte astrologia) si-
c ut in medicina ad corpus humanū sara-
bile &c. reliqua attributionē habet) di-
stemerata & aduersa est; nisi aliis causis
contemperetur, sed cum localia multa
& bruta, & plantæ & alia corpora, & nō
nulla ad uniuersi decorē & perfectionē
ordinata ab his stellis temperiem recipi-
unt. Concedimus etiam tanquam nece-
sarium quod secundo loco ueluti ir-
cōniens concludit, uidelicet cuiuslibet stel-
la influentiam huius uel illius materia
comperatione infici posse, hoc est quelli-
bet stella alicui intemperamentum est.
nam si temperata respectu temperate co-
plexiois humana extiterit; distemperata
est respectu distemperatarum complexio-
num, si distemperata respectu eiusdem
iam habemus intentum. Que uero hec
sequuntur, quoniam non probantur sed
tm̄ recitatur eius opinio, & quoniam los-
cis propriis soluentur, missa fiant.
Quod principaliter in. x. ca. intendit

¶ Quod principaliter in x.ca.intendit

ostendere prima facie rationabile ac con-
gruum cunctis uidetur. uidelicet malas
leges a celis esse non posse: sicut nec bonas
Sed si ea quae in questione nostra. ii. dicu-
tur considerentur. apparebit aperte ueram
legem: qua. s. homines diuinitus inspira-
ti in altiorem finem q̄ possit humana fra-
gilitas in hac uita experiri: a solo Deo su-
pernaturaliter esse potest. sic etiā ueri pro-
phete: quū a Deo imediate se missos ase-
uerent. False autē secte falsi q̄ pp̄b̄t̄: sic
a cælis esse possūt̄. sicut intemperatis stel-
lis. & membra. & sensus. in cōpositione
& in complexione. humores. spiritus et
a cælis disponuntur: quibus quandoq; ad
bona opera. quādōq; ad mala instigant.
sicut apte uidemus flegmaticos ex le Deū
colere. bella odio habere. collericos uero
nō nunq; oppositum. sicut igitur supbus
homo a superis est. auarus. pdigus & hu-
iustmodi. ita & adeo superbus adeo domi-
ni glorieq; auidus ēē pōt̄ homo: ut se fal-
so prophetam faciat: legesq; condere au-
deat. sed hec impietas a uoluntate cōsen-
tiēte uicī ratiōem sumit̄. ut sepius dictū
est: eo igitur pacto. non aliter false secte a
cælis sunt: non autem hominum cōsen-
sus: sed ignorantia. uel alius mediis moti
illis ad berēt. sicut & aliis uoluptatibus.
sic igitur distemperamenta planetarum
aliarumq; stellarum populis similes esse
non possunt. quorum geniturae adeo dis-
similes esse oportet. generali influxui lon-
ge preualentes. legum obseruatio uniuersi-
tate a stellis esse non potest. Quando
uero dicit non posse ullam celorum uim
tot annos durare: quot ydolorū cultus.
nescit impugnare opinionem illam ina-
nem. sed quoniam falsum a nobis in que-
stionibus reprobatum impugnat. nō est
nostrum soluere. Que nero dixit Ptole-

meus. ii. apoteles. de his qui Venerem ue-
nerantur. ad honorem & potestatem cre-
ditam pre aliis stellis. referendum est. Si
enim ratio illa de latrīe cultu conclude-
ret: nō quidem latere potuisset Ptoleme-
um in omnibus aut saltim pluribus lo-
cis planetas sic uenerari: quum nulla sit
terre pars: cui non hic uel ille planeta pre-
dominetur. quod si aliter sentiret secum
non sentimus. Que igitur sequuntur a
nobis soluenda non sunt.

C Vndeclimo loco nititur probare id q̄
putat esse contra astrologos. uidelicet cō-
plexionem & corporis coessentialia non
esse a celo. quoniam astrologi in genitu-
ram reducunt. sed a genitura complexio
non est nō sexus. & huiusmodi corporee
qualitates. sed a conceptione. quod si cō-
ceptioniō tribuamus hec omnia. adhuc nō
seminis emissionem: sed potius eiusdem
formationem obseruare deberemus. quū
primum principiū (supple) astrologi ma-
ximi faciant. Respondemus q̄ facillime p
questionem nostram. xiii. de principiis
particularibus. ibi enim ostenſum est. cō-
ceptionis figuram hec corpori essentialia
per se significare. geniturae uero q̄ aliud.
econtra genitura bona extrinseca. nō nul-
laq; alia libi propria per se significare. quo
rum conceptio per aliud significat. illuc
ergo recurre: & facilis cognoscetur respō-
sio. Siq; p̄b̄ylophi astrologorē tationib;
no utuntur: nō mirum: quoniam solis
astrologis palam sūnt.

C In. xii. cā: cālū nō esse signū: si non
sit causa demōstrare contendit. Vbi bre-
uiter dicendū est. q̄ cālū imediatū signū
esse nō pōt̄: nisi eoz quae significat sit cau-
sa. ut recte cōcludit Picus: sed mediātū q̄
dem signū esse potest. absq; hoc q̄ sit cau-
sa: ut questione. xiii. & xiv. sepius dī

LIBER.

Etum est. exempli gratia. si per conceptio-
nis figuram quedam per se ut per causam
significarentur: ob similitudinem quam
habet geniture figura cum predicta/possi-
mus per prefatam geniture figuram tanq;
per signum super his significationem su-
mam: sed huius iudicij efficacia/mediate
a priori figura oritur, que significatorum
est causa. sic etiam per interrogationis figu-
ram. sic per patris ortum filii dispositio-
significari potest: quamquam & alia cau-
sa. ut questio. xiii. patuit. contra quem
uerum sensum (quo sine falso ymaginan-
tur astrologi) argumenta Pici nibil coclu-
dunt. ut patet intelligentibus. quoniam
nil aliud est per istam figuram alterius si-
guræ confuse dispositionem cognoscere
qua causa est eorum qua uentura dici-
mus.

¶ Facillime ex supradictis & questio-
ni. articulis de interrogationibus/qua
in hoc. xiii. cap. afferuntur in medium/
solui possunt. nam quoniam nullas esse in-
terrogationum efficacias probare conatur
querit an eælum causa sit: eorū que per ip-
sum significantur: aut non: sed solum si-
gnum: si causa. quomodo constellatio-
ymaginariam nostram uitutem mouēs
preteritorum aut futuroꝝ causa esse potest?
Præterea non applicatio ad astrologū: sed
motus impetus sensuum obseruari debe-
ret. si causa non sit. igitur impetus deside-
rii a calis non est. Apparens quidem ratio
est: nisi qua immedia posita sunt cogni-
scerentur. Dicimus interrogationis figu-
ram quandoꝝ rerum interrogatarum esse
causam: licet raro. puta si contigerit eam/
dem cali constellacionem/qua rem ipsa
producit: aut determinat mouerit huius
ymaginariam. quandoꝝ autem causa non est
sed ob figure similitudinem cali mouentis

animum cum ea dispositione calorum:
qua rem ipsam produxit/aut producit/
rei producere uel produceret a iudiciū su-
mam possumus. ut dictum est. exépli gra-
tia: si ex Platonis phisionomia/comple-
xione/motu & cetero. de eiusdem operationi
bus prior osticauero. idem sentiendum esse
cenfebo de Cicerone cui plato non patum
similis est. eælum ergo/quia similem dis-
positionem cum prior aut posterioris fu-
tura habet: ymaginariam mouere potest
quod quidem minus est. q; rem ipsam pro-
ducere. mouet autem iuxta modum effecti
futuri pducendi nisi disportionatia me-
dia concurrant. ut in questioibus est ostē-
sum. ad formam. mouet ymaginariam quia
eælum immedia uel immediate ut causa signi-
ficiat. si causa est quo pacto futurorum aut
preteritorum constellatio mouens yma-
ginariam rem ipsam producere potest: di-
citur rationem procedere de immedia cau-
sa. hec enim signum est eius. qua est causa
hec mouet sensum: ad ea qua prior uel po-
sterior similis. rem ipsam mouebit. Con-
cedimus ulterius imo demonstratum est
in questio nostra. xiii. non applicatio
nem ad astrologum: sed ipsu sensus mo-
tum sumendum esse. quare pro opinione
nostra ultimo concludit.

¶ Postremo qua. xiii. cap. concluditur
scilicet diuina miracula a celo non fieri nec
significari posse concedimus. recte quidē
conuenit. alias enim miracula appellari
non merentur.

¶ Quæ etiam in. xv. ponuntur a nobis
recte conceduntur: non enim conuenit
stellam rem altissimam omnium signi-
ficiantem fuisse sidus. aberrant qui aliter sen-
tiunt. alioquin nullum mirum.

¶ Quæ ultimo loco in. xvi. ea. signifi-
catur pariter concedi debent.

Liber. v. 11
 Iximus questione nostra. i. non
 posse uero pphetaū aduentus
 cœlis significari. quum a dei uo-
 luntate imediate aut mediatis angelis
 moueantur. quare recte concludere pōt
 Pīcus q̄ astrologi omnes fallātur. qui de
 uera lege de ueris prophetis iudicium ex
 astris sumunt. si quis igitur pphetaū uē-
 turum. aut legem mutandā tali tempo-
 re (cœlorum significatiōe) p̄dixerit aut cœ-
 lorum uires ignorat. aut pphetas & leges
 falsas cōmentitias putant. & fallaces. ni
 mirum ergo si Albumazar Crīsti legem
 non amplius duraturā dixit q̄ annos. M.
 ccclx. tum quoniam in multis aberrauit
 tum etiā. qm̄ ei aduersabatur. Abraham
 uero iudeus acius delirauit. quom Mo-
 saicam legem subiecit astris. Que si recte
 intelligatur a Crīsto est per Mōsem data.
 Itaq̄ de ceteris sic sentientibus dicendum
 qualiter rudis ille. om̄is phyllosophie ac
 astrologiæ ueritatis ignarus Bonattus.
 de lege Crīsti aūsus est pronūtiare. qui ta-
 men minima iudicare nesciebat. sed hic
 nec cœloḡ uires expte cognoscebat. nec le-
 gi Crīsti adhērebat. Sed quoniam pseudo
 ppheta eo modo a cœlis esse possunt. quo
 diximus fures. homicidas. ab intemperi-
 atis stellis. spiritus. humores. complexio-
 nes. ac membra. & elementa. distempera-
 tibus effluere posse. quatenus. s. a corpora
 libus principiis pendent. nō autem a uo-
 luntate libera. Idcirco qui de falsis ppheta-
 tis enunciarūt (si docti fuerint cœloḡ ui-
 res comp̄lare scientes) uera predicere po-
 tuerunt. Quare excellentissimus ille uir
 Paulus Fo. Sem. epi. fallacis pphetaū ad-
 uentum p̄dixit. & unde originem trahe-
 re. ubiq̄ populos seducere debebat. ut de-
 c̄t astrologos modo quidem generali ex
 coniūctione (quam Pīcus hic allegat) p̄t

dixit. nō ergo dicat Pīcus. nullum ppheta-
 tam fillacem apparuisse mundo: quum
 ipse sepius illum alloquutus fuerit: nec
 astrologos falsos esse pphetas affirmet p̄t
 ignorantes. quum nobis hec scribenti-
 bus diuinos esse comperiamus. resq; ipsa
 apertam astrologiæ diuinitatem ostēdat.
 nec unum tacēdum uidetur. complures
 estat Florētix testes fide dignissimi. qbus
 inspecta Hieronimi Sauonarolæ genitu-
 ra. quinq;ante eius iacturam mēles. dum
 florebat: & ipsū Hiero. ad heresim iclina-
 tū: & laqueo uitam terminaturum pre-
 dixi. Coniunctio tamen his temporibus
 proxime p̄terita Saturni eleuationis & lo-
 uis doctos p̄monuit. Deleant igitur eco-
 dicibus Pīci errorem istum apertissimum
 una cum alio. qui totus liber est. ad uetus
 astrologos. si cunctis. eitius gloriæ detrahē-
 di occasionem cupiūt auferre. quam glo-
 riā nō mediocrem i reliquis disciplinis
 conseq̄ui meretur. nec mibi persuadere
 possum. si Pīcus uixisset. quod unquam
 hoc opus edidisset: tenentur ergo qui il-
 lūd eo defuncto. p̄t & cōtra (ut credo)
 uoluntatē Pīci imprimi fecerunt cun-
 dīs p̄fari ueniam.

In magnis orbium materia dicēdum
 est. magnos orbes rationabiliter positos
 esse. ex proportione motuum Solis in p̄-
 fecta reuolutiōe primi mobilis: & motus
 eiusdem Solis completi ad partē princi-
 palem zodiaci: & ordinem planetarum.
 ut in questione. xv. magna ex parte aper-
 tum fuit. Quis autem planeta domine-
 tur quodq; signum. non est facile uidere
 quū hōz p̄dominatoꝝ potestas generalis
 sit. multis p̄ticularioribus determinabilis
 augumētabilis ac diminuibilis: usq; adeo
 q̄ effectus qnq; omnino cōtrarii sequātur
 his: quos generalis significator efficet
 q̄te difficile est experimento comperire.

LIBER

quoniā uero antiquis ubi ratio consentit fidem adhibemus. ideo ad ratiōes Pici respondemus. Causa primū cur uis ista tot annos durat predicta est, quamq; a Ptolemeo nō scripta, aut si scripta ad nos nō puenit. Deinde ad eius iterogationem respondemus, si mūdi initium haberemus proculdubio ab ipso ordinem suscipere, mus, sed quoniā per diluuium mundus quodāmodo innouatur, eiusq; innouatiōnis causa fuit Saturnus, primus planeta rum altior, signūq; cancri potens unus ex quattuor cardinibus p̄pius ad zenith partis terre uersus polū nostrū; ideo bis duobus uis & potestas tributa est, hec si quis dixerit a Pico nō impugnabitur, nihil. n. in mediū afferre pōt: quo reprobari possit Saturnū & cancrū potestatem nō medio cōrem inde accepisse, itaq; ratiōes eius nulle sunt, quoniā nō inconuenit in tam magna mundi innouatione ordine priorem iterrumpi, quare quā de ariete & Sole di cuntur nō obsunt; nec pugnāt aduersus positionem istam. Sed quoniā nō pro aetoribus astrologiā tuendis, sed pro ueritate manifestanda disputamus, sensus nō querē, magnos orbes, aliasq; pfectiōes ueras potestates habere, ratione q; esse inuentā, sed qualis planeta p̄dominetur adhuc experimētis (que obseruare laboriosū est) nō plene noui, si dabitur tñ facultas: desi derio prestabimus obsequiū, sicut de nō nullis rebus certū successū tetigimus.

CIn tertio quā contra Saturnias reuolūtiones obicit contra Aboazarē cōcedimus, quoniā nullum ibi firmamentū reperimus.

Quod de diuersitate euentuum magnarum coniunctionū recitat in quarto capite nō est cōuenienter obiectum, nam nulla pene inter astrologos discordia est de euentibus coniunctionum maiorum

mediae & minorū; nisi apud eos qui fundamenta huiuius scientiæ nō habent, & afforismis hinc inde collectis, suas predicationes eliciunt. Dubium autem nō ē ceteris paribus trium planetarum esse maiorem coniunctionē plurisq; auctoritatis q; duorum, & quatuor q; triūm: & ita deinceps, sed maximam iter binarias appellant Saturni & louis.

CIn quinto capite p̄duram prouintiam sumpfit p̄bare, s. planetas non esse sortiores, quando iunguntur, q; seorsum extiterint, ubi primo obicit diuersaq; contraria rūq; uirtutū radii mixti se inuicē frangūt atq; debilitant, quare si uariam naturam mixtūrāq; faciant, nō tamē fortiorē nisi eiudem essent naturæ & p̄prietatis. Ad hanc debilem obiectiōnem respondeatur, duplii causa planetarū cōiunctio cōtrariarum uirtutū, magnam auctoritatē sumit, primū quoniā nullas radiorum potentium mixtiones causat, quibus uarii effectus sequuntur; quare māltum obseruanda. Secūda potissima est, significatiōis dominium, quod in coniunctiōis principio sibi uendicavit, ut aperte declauimus questiōe, xiii. de principiis universalibus, qua mediante elevationis & predominantis effectus p̄cipui compriūt; alterius uero debilitati cognoscūt. Quod si iunctos planetas debiliores esse demonstrare nō potuerit, nec etiam concludere poterit eas (quas recte magnas cōiunctiones appellamus) magnas in uinodio mutationes non efficere. Plutes astrologi, & antiqui & iuinores magnas coniunctiones potentes esse experti sunt sicut ratio dicit. Ptolemeus quoque in libro fructū affor, lxiii, specialē habuit mentionem de louis & Saturni coniunctiōe. Quādo uero dicit, Ptolemeū solum in defectus Solis & Lunæ referre generales

mundi mutationes. Dicimus quod Picus sepe sepius adeo saepe imperfecte corrupte auctorum uerba allegat, quodque partem tantum sumendo, quae ad suam passionem faciunt: reliquias posthabendo que illi adueruntur, quodcum falsis expositionibus suis amiscendo, ut infra de Materno de pleis quoque aliis facit, ut nihil quidem ei credendum sit: pter id quod oculis cōprobamus. Ecce exemplū dicit Picus. Ptolemeus. ii. libro apoteles, docēs quia uia generales mundi mutationes prouideantur, eas omnes solummodo refert in Solis Lunae defectus. Sed audi Ptolemei uerba quo pacto iaceant, queque infra cap. x. subdit. Ait Ptolemeus. ii. li. p̄allegato ca. iii. Post hanc p̄dictare obseruationē, qualiter futura universalia generaliter p̄gnosticari sciamus, ut in dicendo p̄sequamur oportet, & per ea futura, quae generalia in terris ac regiōnibus accidunt p̄mittemus. Quorū hec est narratio prima & fortior, istorum accidentium occasio nō nisi ex ecliptica Solis & Lunae coniunctione ac p̄uentioē nec nō ex locis motuum planetarum in ipsis horis contingit, hec ille. Apparet his uerbis plures esse modos quibus p̄dicta prenoscantur: sed eclipsium esse fortiorē et primū, alie igitur uia sunt minus fortes & secundae ad ea preuidenda. Lege quoque causēns. x. ubi particularē modū p̄gnosticationis, per annos principia docet elicere, sunt igitur alii modi quibus de accidentibus mundi iudicare ualeamus. Sic quoque in questionibus nostris tres principales modos iudicādi posuimus. Primum per annū principiū cum suis amiculis: qui circa particularia potior est: quoniam illius cause, sunt principales. Secundus est per eclipses: qui fortior ē circa universalia iuxta Ptolemei sententiā. Tertius est per superiorum coniunctiones, qui alios in quibus

busdam potestate superat, in pluribus etiam superatur, ab eisdem: Deinde quoniam opponit Messale, tarditatem motus debiliorem potestatem planetae mobilis ostendere, quoniam nobiliō corpori uelociorē motum omnes ut ait astrologi tribuūt. Respondeatur, planetas potestiores esse dicimus, qui in nobis maiores mutationes efficiunt: ut ipse Picus sepius concedit, quodque cum mutationes istas non tam motu, quodcircuītione p̄ducant, sequitur circuītationem seu circuītione ipsorum debere observari, uelocitas enim motus circularis penes lineam descriptam ueram uel ymaginariam, a puncto uelocissime moto, in tanto uel tanto tempore cognoscitur. Sed circuītationis uelocitas attenditur penes angularum descriptū in tanto uel tanto tempore circa cētrum, recte igitur tardos motū superiores appellamus inferiorū computatione, quoniam circuītione consideramus, qua quidem uires planetarū maximae variantur augmentur & minuantur, p̄ quam signorum respectu proprii motus: & domorum respectu motus raptus proprietas suscipiunt, nō igitur incōgrua est Mēsalae ratio quoniam circuītione intelligit, quod tardiori circuītione in questionibus nostris. vi. vii. & xi. pluribus causis ostendimus quantum potestatis aquirant astra. Dicitur consequenter Ptolemeū specialē mentionem habuisse de superiorē coniunctione affo. lxiii. & .lxiii. & .l. & .lvi. nec obstant rōes Pici quibus instat non bene intelligi p̄dictas auctoritates, nam siue. l. affo. dixerit, nō obliuiscaris, siue ne, pter miseris, siue. cxx. siue. cxviii. coniunctiones dixerit, quae sequuntur sūmū unaquā p̄lram, coniunctionū potestatē demonstrat. Sensus quoē elici uult ex Prole, uerbis, a nobis nō suscipiūt: nec īprobatur unus scripture sēsus p̄ alterū ex cogitatū sensū.

LIBER

Census etiam. lxiii. afforisimi iuxta grecā
 Irām de differentiis cōrabētibus loqtur
 quod eque bene cōiunctionibus superio
 rum cōpetit. sicut & luminariū. quare si
 sensum suum concesserimus ad superiorū
 cōiunctiōes p̄tinet. unde si somnia astro
 logoy intellēxisse nō utiq̄ adeo temera
 tie huic sc̄iā aduersatus fuisset; nec adeo
 gloriabūdus se iactaret inumeris sup̄fluis
 uerbis debilibus paucisq; iōibus astrolo
 giam omnē subuersisse. Puerilis quidē &
 ridicula nimis opinio Pici est. tenētis so
 lam eius expositionē afforismoꝝ fallega
 torum concordare. quū ipsa tñ & sibi &
 ueritati dissona sit. Quod sic ostenditur
 Ait Picus maxima cōiunctiō s̄ in astrolo
 gos medias minoresq; cōpleteatur. ergo n̄
 poterit effectus maioris illius conclusio
 nis p̄ minores illas determinari per quas
 illa maior p̄ multas reuoluciones seculo
 rum exigitur. Potius quidem cōtradicto
 rium cōclusionis suā inferre debuissē. nā
 quoniā medias & m̄iores maior cōplete
 tur. ideo per illas determinari pōt & con
 trabi. Sed sic falso deduxit consequens il
 lū. quoniā. s. putauit maioris cōiunctiō
 onis uim omnem per unam mediam uel
 minorem euacuari debere; quod erroneū
 est. p̄ unam quidē mediam uel minorem
 partem uiriū maioris perficiūt cāli. p̄ reli
 quas ceteras. sic ergo patet quam male sit
 mamenta astrologiꝝ p̄cipiebat.

Astrologos usos esse magnis cōiunctiō
 nibus nō quidē ueris; sed mediis ostēdit.
 qua in re sic breuiter nos expedire uolu
 mus. qm̄. s. nō est negandū mediā cōiuncti
 onē ullā habere potestatē; sed uerā iu
 re p̄ponimus. ut in. q. xi. de cōiunctioni
 bus diximus. Nec fuit Albusmazat inuē
 tor uiriū magnā cōiunctiōnū; aut medi
 arum & uerarū quas uires si quis experiri
 uoluerit. opus est ut magnas medias mi

notesue consideret; nec nō eclipses; inter
 medias reuoluciones annoꝝ; coniunctiō
 nes ac preuentiones particulares lumina
 riū. loca subiecta; & alia multa qua astro
 logis doctis cognita sunt. siqui autē wedi
 as cōiunctiōes ueris preponit iudicio no
 stro longe aberrat. Hec omnia quaꝝ i mū
 do eueniūt in eas figurās referenda sunt
 ut q̄stiorē nostra. ii. ostensū est. Quom
 uero falso esse putat post magnū tem
 pus effectus constellatiōis posse proueni
 re. dicitur hoc ex ignorantia fundamenti
 huius ueritatis accidere. certum est enim
 post aliquantum temporis constellatiōes
 nō statim effectus suos producere sepe se
 pius. patet hoc sensu. ea ergo ratione qua
 per diem post effectum uenturū cōclūdi
 mus & sensu percipimus. eadē p̄ maiora
 tempora accidere posse demōstratur. Sed
 quom arguit potentis cause p̄priū esse nō
 sero incipere; quod factura est; sed sero de
 sinere. igitur sic magna coniunctiō effici
 et. quum potens sit ualde. ratio hec plu
 rimis modis refelli potest. prius tamē p̄
 nendus est modus ueritatis. dicendū igu
 tur argumentū procedere ac si sola coni
 uictiō maior effectum illū p̄duceret quod
 quidem falso est. concurūt enim parti
 culares figurās. puta coniunctiōes media
 aut minores aut saltim reuoluciones. ex
 quarum uirtutibus & prioris cōiunctiō
 nis potestate totale agens resultat. Picus
 autem solam coniunctionē respicit. Secū
 do dicitur nō statim materiam repiri dis
 positam ad illum influxum perfectū sus
 cipiēdum. sed requiritur eiusdem dispo
 sitio. non enim ignis ignem subito gene
 rat nisi materiā disposuerit prius. Tertio
 dicitur effectus predicti licet tardius inci
 perēt; possūt tñ lōge tardius desinere. q̄re
 ceteris p̄ibus fortior uirtus erit q̄nā p̄st
 annum effectum p̄ mensē duraturum

producet, q̄ qui post diē; uel etiā statim a sua constellatioē p̄ducitur duraturus p̄ horā; & p̄ter cā prior erit potētior; licet tardius operetur, q̄ aut̄ serius incipiat, & si potentior est, ostensum est posse fieri. Quarto dicitur rōe alterius effectus nō statim q̄nq̄ p̄duci, nam p̄ uim ab astris in primū mobile im̄ssam adhuc uel būc locum puenientem effectus p̄ducitur; quā tñ successiue non subito multiplicatur. Quinto dicitur ignē actiuiorē esse terra, ac nobiliorē nō tñ diutius durare. Sexto dicitur nō omnia quā antiqui astrologi referūt i magnas cōiunctiōes, recte referri ut, q. ii. ostendimus. Ad aliam confutatiōem dicitur; nouas cōiunctiōes, nō sem p̄ amouere priorū effectus & potestates; sed q̄nq̄ cōfirmare; si similes fuerint. Ex his igitur rationibus aptissimis potius arguentis ignorantia rerum astrologicar̄ q̄ astutiam respondentium ueritatemq̄ tueri tñ aparte cognoscet.

Que in septimo de Alliacēse dicit nō lumus in presentia refellere, unū tñ aper tum ē. q̄ si Alliacensis dicit suis q̄nq̄ discordat. Picus non minus sibi aduersatur ut in principio ostendimus.

De mundi initio non minus (naturali calle p̄cedendo) nobis sub dubio relinguitur, nihilq̄ certum a nobis cognosci posse tenendū est; q̄ de eiusdem fine, quare hoc onus alius relinquitur, unū tñ scimus ueris stellaḡ motibus cōiunctiōes oēs p̄cedentes (si p̄cesserint) ab astrologis posse cognosci, quot aut̄ p̄cesserint similiter dubium: nisi quatenus sup̄ naturali lumine in spirati cognoscere possumus quod theologis relinquitur.

Ex dictis patet quid dicendū ad ea que in nono capi. ponūtur.

Aptissimū mibi uidetur, nō posse p̄bari nec re p̄bari has uel illas regē mūdi mu-

tatiōes, ab his uel illis cōstellatiōibus esse nisi diligēter cōiunctiōes magnas & reliq̄s quas necessarias diximus, ante oculos haberemus: effectusq̄ illis temporibus correspondentes. Primo, n. leuiter p̄barent astrologi effectus hos uel illos a magnis coniunctiōibus p̄cessisse, eo q̄ in temporibus intermediis acciderūt, postquam nō statim effectus p̄duci ab eiusmodi causis ostensum est, nam dicet aduersarius effectus illos rerūq̄ mutatiōes, ab eclipsibus a coniunctiōibus minoribus, a figuris luminariū, a peruētu planetarum ad loca, a fixarum motu causatos esse, quā omnia etiam eisdem temporibus acciderūt, nec etiā reprobari potest, si uera sint quā p̄diximus, oportere, s. causas coagentes itueri & medias cōiunctiones reliquasq̄ figurās quas p̄diximus. Itaq̄ his nō diligēter ex aminatis, & Alliacensis & qui illū consutare desiderat nihil agit, ideo illogi uana disputationē relinquimus: Vnum tñ sci mus uerā temp̄ & supputationē nō habuisse Picū, quod suo loco declarabitur.

Circa ea quā in xi. ca. dicuntur sic p̄cedere placet, ut quibusdā suppositis quisq̄ responsionē elicere possit. Duplex est diuiniū uniuersale: quo om̄ne carnē deleri significatiū fuit, & p̄ticulare. Mundus ictip̄ quādo factori placuit: magisq̄ cōgruit. Nō congruit p̄cessisse cōiunctionē ignē causantē. Si p̄cessit potuit nō solū factoris uoluntate amoueri; sed alīs cōtemporātibus causis, puta planetaḡ, latitudine, eleuatiōe, discordia, mediariū, minorum coniunctionō, ceterarūq̄ figurāe cōtrahētiū, qua discordia reiteratē magne coniunctiones non similiter operantur. Nō inconuenit sup̄naturaliter illuminari de his quā ignoramus, naturaliter tñ uenturis. Nec inconuenit per naturales res diuina uoluntate premiō, retributionē, malo-

t

LIBER

penam tribui. q̄nq̄ triū planatarū coniunctio fortior q̄nq̄ debilior esse pōt q̄ duos. Ex his ad ea que cōtra ueritatē diluuii obiciūtur facile elicitur respōsio. Ad primā rationē Pici, licet. n. alia cōiunctiones p̄ fuerit illa tñ que diluuiū significauit fuit prioris expositio. cōcordantia media. Ad secūdā diceretur, duos plāetas q̄ cōiunctio sufficit, licet pluriū fortior ē posset. Tertia ratio errat, nam medie cōiunctiōes plus xx. annos uim retinent. Preterea nūq̄ cōsiderat p̄cedentiū et sequētiū cōcordantia nō solū rōe signoꝝ; sed domoꝝ & aliarū stellarū. Quarta ruit, qm̄ cōtingit prioris figure, rōe contrahētiū coadiuuatiū & uiriū ipressaꝝ p̄fectiōnibus eueniēre esse etiū suos, tempore coniunctiōnis aduersaꝝ nōdūm p̄ alias coagenteſ cās opari potētis. Et quīta per dicta nulla ē ut patet itel ligentibus. req̄ritur. n. concordia pluriū causarū quāz nulla talem effectū aut tantum per se produceret.

¶ Que uero in. xii. ca. ponūtur nō ē nostrum soluere; sed confirmare, ostensū est enī. q. nostra. ii. nō posse ueros p̄phetas aut legē esse a celis. quare Mosem sup naturaliter fecisse credimus, quā scripta sūt. nec constellatio dedit hebreis regnū: que rediēs nō restituit; quin ēt iſ feliciorēs fure, & qm̄ Moses multis annis fuit ante cōiunctionē cui quidā eius ortū tribuere uolebant. Nec p̄ mare transitū i naturalē causā reducere pōt. ceteraꝝ oculis cerne, bātū & scripta palā oībus iebāt nisi ipia mens diuinis abutens. Sic ēt erroneū est dicere, eclipsim p̄ter & supra naturalē ordinē quā in Cristi morte uidit Dionisius Ariopagita ex egipto, in causam naturālem reduci posse.

¶ Sic etiā bestiales ipios uocamus qui legem Cristi astris subiciūt: qui sic sentiunt cristiani ēt nō possūt. nec recte legis illius

fundamēta p̄cipiūt. ut in. q. nostris ex p̄ te demonstrauimus.

¶ Que in. xiii. ponit Picus sūmōpe laudanda sūt: & ueritati, & nostris, quā posuitus in questionibus fundamētis consona. Quā. n. supra omnem naturā creaktā potestatē, meritū. atq̄ capacitatē sūt: rude impiū quidē ē a stellis p̄uenisse credere. Pariter quā i. xv. & .xvi. & .xvii. ca. ponūtur mirū in modū nobis placēt. sed nimirū ut sepius dictum est, si gentiles si de priuati, in hos errores inciderūt: nam quanto maiora euenisce cernebāt, tanto conuenientius in cālestes causas posse reduci putabant, sicut etiā complures physiōphi in perniciosos errores incidebant sed erubescant iuniores. & qui se cristianos appellāt quom aliter sentiūt q̄ Cristi fides de ipso edocuerit.

Liber. vi.

Ror ille quem tangit de redditu ad eundem pūctum apertus est omnibus sanz mētis. & per nos expositus. Ptole. n. ca. x. ii. quatri. ait, in itium reiterationis in unaquaꝝ circūuolutione illud esse debeat fere. ppter eius uim &c. sed etiā concessō ad eūdē pūctū om̄iū redditū, nil sequitur eōz intentū. quod picus nō redarguit: nō essent iidem motus sed similes, nō iidem radii influentes sed similes. igī, nō iidem effectus, sed similes sequerētūr; dato ēt q̄ nūq̄ p̄ alias liberas cās nō ipēdīretur aut a sua uī quo, quomodo remoueretur cālum.

¶ In secūdo ca. supponit confutasse astrologia fūdamēta, quod tñ nō ē assequutus: Momētaneā deinde mutationē nō posse fieri, nītitur sophistis rōibus ostendere. quod tñ demōstratū esse putamus. q. xiii. Et p̄ his quā hic adducit dicitur primo. uariari actuales uirtutes ex q̄ttuor supiū positis lumie, s. iſluētia figura, & motu.

hec quatuor sufficienter in se continent
celorum instrumenta, sed concedatur domi-
bus signis & aspectibus uariari. Deinde di-
citur oportere talem diuersitatem in cau-
sis cælestibus particularibus reperiri: qua-
lem in suis effectibus uidemus: nō sic aut
de causis uniuersalibus dicendū. ostensū
est quidē. q. ii. qnq; cælū esse uniuersalem
causam qnq; particularē, respectu s. l. diuer-
sog. qd; absurdū putat: alii uero necessa-
rium. Cæli quidē & ptes eius uires habēt
easdem sed diuersis cōbinatiōibus respe-
ctibusq; pluribus de causis in infinitū ua-
riātur. Miror equidē hec a tanto uiro nō
intelligi: aut intelligere dissimulari. exē-
plum nobis se affert. sunt centū aromata
rio simplicia suā quidē seruātia uirtutem
quibus tñ uario modo unitis in infinitum
cōpositio uariari pōt. qui hoc ignorat sa-
ni capitīs nō ē. ita in cælis (hec quæ statim
afferentur) sunt: quoq; cuiuslibet uirtus
resultans in infinitum uariari pōt. primū.
quilibet plāetage motus. siue raptus; siue
ecentrici; siue epicicli; siue corporis pprii
plāetæ. ut in Luna patet. ita de octaua &
nona. sicut infinita sunt pūcta & instatia
& mutata esse i motibus p̄dictis. Idem de
lumine. quis ignorat dupli lumine stel-
las operari. pprio. s. & alieno; seu appro-
priato. & quāq; ppriū idem manet. n̄ ma-
net idem alienū. nō eadē ad nos distatia
non idem respectus p̄icularitatis. Idē
& multo amplius de influētia insensibili
euēnit. quā magis uarietū. Idem quoq;
de figura & aspectibus dicendū. qm̄ rōne
spherae in indiuisibili nō consistūt. Hec
oia a p̄dicto naturis emanat. Picus autē
solā ppriā influētia absolute considerat.
quod ridiculū ē. Hec autē uarietas ad uni-
uersi p̄fectionē causandā statuta ē. quā in
diuersis pluribusq; perfectionū gradibus
cōsistit. Nec sequitur cælestia ignobilissima

esse. quā ppriā uires i se īmutabiles ser-
uent in ppinq; potentia ad actus p̄ficiū
dos. Cæli quoq; se ipsis hec efficiūt; quāq;
unaqueq; eoz p̄ alterius uirtute indiget
aut saltim augeri minui euertiq; pōt erūt
dem operatio.

Quæ in tertio contra domos obicit fa-
cile resoluūt. primū falsissimū dicit nō
posse absolutū absq; domo respectu de
stellis iudicari. nam luppiter sempibām
& religionē significat. Saturnus agricul-
turā: Venus amores &c. in quibusq; si-
gnis p̄tibus epicicli ecētrici: & domibus.
sed cognitio ista generalis ē. si quo pacto
se habet in circulis suis cōsiderauerimus.
ad huc minus generaliter eoz uires depre-
hēdemus. si in quo signo. specialius. si in
qua domo. magis. si huius subiecti respe-
ctu etiā magis. si quo tempore & loco
specialius. si quibus adiuuātibus uel con-
tradicētibus cāis specialissime. Im q; astro
logis concessum est. ecce quā grauitate pec-
cat sepius. in malo. n. loco bonus plane-
ta sempibālē boni opabitur. malus i bo-
no nocebit. Cōcedimus domos magnas
uarietates minus generalibus significatis
afferre. luppiter. n. si nocet uni. puta ser-
uo domini inimico. domino prodest. si
cut bonū unius ē malū alterius. quid de
diluuiōe sua dicendū ostēsū est. Quom
qrit. diuersitas uirtutis stellæ. aut a loco
pēdet. aut ab habitudine ad ptem terræ.
negatur primū affirmatur secundū. ad i p-
bationē dicendum. quæ dicit de sensibili
radio & uirtute pcedere nō autē insensibili.
nō. n. exire pōt i actū nisi rali habitudine
quæ illis insensibili bus cōpatit. sicut ex
empli grā. tanta latitudo caliditatis. tata
distatia. in talē materiali posset sic agere. si
cut & radius sensibilis i medio cæli talem
gradū luminis. Sed insensibiliū influētia
maior est uariatio plura. n. cōplectūt.

tii

LIBER

quorum unum tali babitudine, aliud altera
exit in actu: considera care lector, an (qua
oculis cernis) alteratio in luminiū tetra
gona irradiatione: quae elemēta afficit iu
xta uarias ptes quibus pdomiātores eius/
dem p̄sunt, a sola radioz maiori intensio
ne, luminisue efficacia pcedere possit. cur
nō postea id euēnit, quom lumen maius
est: cur nō prius: quom magis Soli p̄pia
est: hec quidē imutatio, uirtutis isensibili
bus est. quae nō solū in cælis sed in iferiori/
bus cernitur. Et quom ex diuersitate opini
onū arguit, derisione dignus est, nibilis
prosus in phia tā apertū est, quin eiusdē
uariēnō sint opiniones, sed eoz sentētiae
raro experīētia uti possūt, astrologi sepius
Tenendū ē igitur loca nil aliud, esse q̄ pat
tes cæli, sic ad ptem terre se habentes, qua
re non dicimus signa esse in domibus qm̄
sub domibus, sicut dicimus Solē in leo/
ne qm̄ sub leone est, sed ideo signa & cete/
ra astra in domibus sūt, qm̄ respectus ha
bent hos uel illos ad ptem terræ, sicut ēt
planetæ, quom sic inter se distant se aspici
unt, nō aliter: tūc quoq̄ nō prius in le in
uicem in fluēdo uim suam i nos i primū,
patet aptissime i luminiū aspectibus,

CIn quarto, ca. contra signoz diuisionē
adducit nō nulla facile solubilia, quoruū
solutiōes, & si p̄ ea quae diximus, q. v. ar.
.ii. palam sūt, tñ hic breuiter replicētur,
signoz diuisionē ex natura partiū celi esse
aptissime demonstrant ingressus Solis ali
orūq̄ plætæ i illa; pdomiātores quoq̄
ipsoz graduū diuiso ad Solis motū i co
pleta revolutiōe primi mobilis refertur;
qua diuisione ptes eoz non paruam qui
dē efficacia agrut, gradus uero in minuta
& ultra, ad coputi cōmoditatē p̄tio iuē
ta est. Signū uero leonis nō ex calore quē
sub eo generat tributū est Soli, sed ob ali
as plures & fortiores uires Solis; quas i co

signo demōstrat. q̄bus cōplexio & opatiō
in qualitatibus manifestis cōcordat. Sen
sus ēt est rudis, putare lucentia corpora a
superioribus nō lucētibus affici nō posse.
quasi preter lucē nulla alia uirtus esse pos
sit, ac si superiora nil s̄ stātius i se possint
continere. Itaq̄ de ceteris ob similitudinē
& cōueniētiā, nō in cōplexione qualitatū
sed alis p̄cipialioribus uiribus, ita quo
q̄ de exaltatiōibus dicendū, unde maio/
rem cōueniētiā habere possūt duo plætæ
in eodē signo distantes; q̄ p̄pīiores in
signis diuersis, sicut magis assimilātur p̄s
ciū operationes in aqua distantes. q̄ unus
i aqua alter in aere p̄pinquus, aut in terra.
Et quū fūdamentū domus Solis destrue
re putat, iam disputatiōis ordinē euerit
quom quidē ex arguente respōdens effici
tur, nos aut dicimus, illud potentiori si/
militudini cōcordare. Et ulterius dicitur
Solem apud oēs gentes in leone potētio
rem esse quātum ad alias uires exercendas
sicut Saturnū in capricorno aut aquario
potentiorē q̄ in cancro expīmunt, licet di
stantior sit a zenith nostrū, pariter Solē in
ariete potentiorē q̄ in cancio cōprehendi
mus, an potentia hec s̄ in qualitates quas
efficit sēsibiles sūmi debet: oportet, n.
ut in pluribus uim illā consequi, sed nō
semper ibi calorē in banc uel illā p̄tē ter
re generat. Et quod adducit in mediū de
quotundā opinionibus ridiculū ē, tum
quia falsa dicit, tum qm̄ & si uera diceret
in cūctis, nibil cōcludit. afferā quidē inu
meros errores phoz primū speculatiū
Sed si quis re ipsa (post sophisticā ratio
nū solutionē) certus ēt uelit, an signa do
musquim ullam habeāt, querat genitu
ram cuius ascendēs sit libra & iuēt pē
ne semp natū, esse sue mortis causā, ut te
statui p̄tole, in centiloq̄ afforis, xxxvii.
qm̄ unus ēt d̄minus & libra & tauri in

octaua reperti. in ihī quidem notum est.
ut si Venus in piscibus a Marte potenti re
specta sit; natus ob uenereā rē mortē ob
ibit. iuxta Albubater sententiā ca. lxxvi.
& si cuiuspiā genitūa diligēter discussus
rem sic se habere cōpēries. ubi simul et do
mōs & dominōs & signōs efficaciā cōp
hēndes. pariter eodē ascendēte; existente
Venere eius domina in aliqua potestatū
suā regta. pulchre faciei erit natus. si ue
ro Saturnus in piscibus reuptus fuerit. tur
pes pedes habebit. si in aquario turpia crura
genua. Prouincia igitur quā sumpsis p
bandi negatiā ptem. quā iure iuris de
ficiē tenet difficilior & uana penitus re
periatur. constat cōpluribus multa apud
arabes esse egregia opera edita in hac scien
tia. que nos ignoramus. Signa igitur iure
in domos exaltatiōes tripli. ter; tribui de
bent. cōceditur alias diuisiones esse & no
uenarias & huiusmōi quas cū Ptole. floci
faciūt astrologi ptiōres. Abraham uero
octo gradū distātiam sphaeraz esse puta
uit. sed nos in primā referimus.
Quē i quinto adducūt ad aspectus
ipugnādos sic refellūt. Primū dicimus
sphām cēloꝝ mutari nō posse. p̄priasq; uir
tutes ab illis n̄ tolli. sed appropriatas nūc
austri nūc p̄beri cōtingit. & postq; semp
ad lūcem recurrit. i luce detur exemplū
plus lūminis p̄cipiat. Lūna cōiunctionis
tempore q̄ oppositionis. intensiꝝ magis.
minus tū ad nos transmitit. oppositiōis
tempore cōtrariū accedit; q̄nq; lūmīe pri
uari. quis igitur dubitat. Lūnae uariari po
testatē. lūminis uariati causa. multo cla
rius insensibilium uirtus uariatur. Vari
atur ēt p̄pria uirtus quātū ad exitū i actū
licet. n̄. semper lūx insit Soli. nō tū semp
Lūnam illuminat. nō hanc uel illā terrā
partem. nō tali radio tantā. uel tantā cali
titatis latitudinem inducere potest. Ita

in insensibilibus. semp p̄prie uires insunt
astris; nō tū semp illis sic uel sic. i hoc uel
illud agere possunt. ob ea quā ob esse pos
sunt. Mutantur igitur eōs uires respectu
rēi oſerioꝝ i mutandā multis modis
tum expte ipſoꝝ; tum expte ſerioꝝ. Id ē
enī tempamētū. uni ſalus alteri exitium
est. Que lob dicit dupliſi cauſa ad p̄posi
tum ſuū nō ſpectant. tū quā de ſpiritali
cēlo loquitur. ſicut etiā Aug. ſtelligit in
principio creatū fuſſe cēlum. tum qm̄ ēt
de corporali cēlo nō concludit. ordo qui
dem cēloꝝ. ſui quies eſt. qui ſic rem ſe ha
bere expoſtulat. Aristo. ēt putat celos nō
qualitatibus inferioribus actualibus alte
rari. quod concedimus. nō ēt corrūpi; nō
augeri aut minui. ſed locali mutatione mo
ueri. nō tū negat alterari alijs q̄litatibus.
ut patet in luce. Nec iconuenit telis p̄pri
is ſicut diximus alterari. Solē. exēpli grā.
ſi ignis purus in ſpeculu aut uirum uiri
de radios ſuos multiplicet. qd̄ tū. radiū
ſic opacatum ad ignē reflectet (ſalti reſpe
ctu oculi) ignis luec inficiēt. nec iconue
nit nobiliora ab ignobilioribus pati ſicut
ignis ab aqua hō ab igne. Sed p̄ter eas (q̄s
a Sole habent uires) ſtellaꝝ p̄prias retinēt.
qbus Solē inficere poſſunt. Et quom que
rit. quo pacto ſtella. diſtantē ſtellā reſpir
cit nō aūt propinquā. Rideamus equidem
qm̄ & in ſensatione mediū requiritur.
in yridis radioꝝ reflexione. a cētralibus ſu
diis certa diſtātia reſq;ritur. p̄terea oſteū
eſt in queſtōibus noſtris aſpicer fe plane
tas. rōe figura in partibus primi mobilis
que inter p̄pinqua ſigna nō eſt. falſaq; ru
dis ac minime astrologiā ſapiēs opinio eſt
aſpectus nil aliud eſſe. q̄ radiorum ſensibi
liū emiſſio. ſed insensibiliū qui ex p̄dicta
figura conſurgunt & uariātū. faciūt eſſet
rationē cū ſenſu conſordare. quā ſenſu
diſmittere & ſophiſticis ratiōibus moueri
t iii

LIBER

quis adeo amens est qui tetragonū summi, nariū elementa & mixta murare nō uideat: non prius per tempus nec posterius. Dicūtum est figurā nō agentem formā sed coagentem. sic & in naturalibus figura in cōplexione sanitas ē. nō nullas tali figura agere possunt, nō altera. Secūdo princi paliter dici potest radios circūquāq; emit tis: sed ad nos nō reflecti nisi eūsmodi di stantiis. sicut de yride patet hec quāuis p pria opinio nō sit, sustēabilis tñ est: & ob iectiones suas euacuaret. Et platonī negati debet auctoritas: nam licet sensibilia a sensibilibus non pagi deficiant, tamen uideamus eandem qualitatē puta caliditatē tante intensionis sanitatē inducere aut cōseruare: quā intenſior aut remissior facta nocebit. sic. sextilem p dēſſe quartū obesse trinum iterum prodeſſe dicere possemus. Stellarū quoq; aspectus ostēdimus. q. ix. nō solū a radius uerū a figura graduū pri mi mobilis esse.

In. vi. ca. uarias opinioes redarguit in materia respectuū. Et qm̄ opinio ppria a nobis. q. viii. aperta est nō est opus ad rationes respondere quibus Picus reprobat non esse aspectus ratione numeri, q. pluri es sūptus precise reddit. cclx: nec quēpiā noui, positionē illam puerilem tenentē quam credo imaginatā simul, & consulta tam suisse; nec ēt cum Aboazarte sētēdū est. sed ut apparet, rōnes Pici contra eius opinionem non demōstrare: pro Aboazare diceretur, quum aspectus duos sibi prefigat terminos, hos oportet esse diuerſorum signorum, ut aspicientis ad aspectū habitudo cōueniens regiatur. quare duo signa erit opus ad minus sumere. sic uim eius argumēti effugere possemus. Ea uero quā Ptolemeus de sexu adducit, rationi consona sūt quāq; adequa causa non sūt nam in'opposito, rōe pugnantiū radiorū

sexus pprietas superatur. Sed huius cau ſam puto expressam esse in questioē predi cta, reliqua quā opponuntur iam soluta ſunt. Rationē uero sumptam a motu pl a netarū &c. ab Aboazarte: pariter ea quā ex numeris sonoris elicta ſūt post habe mus & imperfecta iudicamus, sed cau ſa putamus esse illam quam in questioib; nostris aperiūmus.

Que in. vii. narras nō merentur respō ſionem, nam si schematismi (ut uerbis e ius utamur) tantū quīque ſunt, dicit cur qm̄ cornicularis apparet Luna nō ſemper fit exagona irradiatio: est enim cornicula ris luna longe prius, poſtea quāobrem ſicut diuidua Luna ſeu tetragonus, in irdi uisibili conſiſit. cur nō cornicularis figura aut pretumida: Preterea ſi negaretur di uiduam figurā in indiuisibili conſiſtere iā ipſum rei uocabulum redarguit, ſed ſalti negari non poterit in longe minori tem pori conſiſtere. Sed hec omnia leuissima ſunt, & cōtra ſenſum ſophiſtice adducta & ut in questionib; domonſtratum eſt non ex lumenis augumento uel diminu tione illud contingere potest. Qui uero hec nō cognoscit ad ſidera eleuari cognoscenda nō pōt, ſicut eueniēt bis qui in ge nitura ſua planetas oēs ſub terra habēt aut ſiquis ſuper terrā reperiretur Luna aut Mercurius ille eſſet in cadenti: nec aſcendens nec nonā respiciens. Ptolemeus quoq; humiditates eſſluere ratione lumi nis dixit: ſed ſi eius dicta respiciet quis, cō periet in aspectibus punctalibus ad Solē uim illam ſuperantem aquiri. quare inep tissime putat translationē ad alia: ſtelle aspectus nō poſſe fieri: quoniam non lu minis augumentum: ſed diuſtātē figura aspectus cauſat. ut in questionib; diuſtatum eſt. Et quum de aspectuum diuſis opinioib; loqueris ſepiuſ responsū eſt

friuolam esse obiectienem. & in loco isfar propriodisputabimus.

Que in octauo ponuntur apertā astrologia canonum ignorantia ostendunt. planetā enim obseßum dicimus. quom uirtus eius appropriata quam ad nos defert nunc infortunia sapit naturā: priusq; q; alteri fortunā iungatur alterius infortunii uim defert. sed quum nullo utrimq; asperitu aut spherarum coniunctiōe afficitur debilior erit obſeſſio. non ne ratio demonſtrat planetā respectu nostrū male se habere. quum duplicitis infortunii absq; medio fortunii contēperantis radiis nos afficit: quare comunter obſeſſū dicimus quādō nō aspectus est. ob priorem ſequentemq; malā influentiā: sed uere obſeſſum quom ab uno uel duobus infortunii aspicitur ab uno ſphera/ altero aspectu imutatur.

Delirant certe qui res maniſtatas nō uident. nam quod ſua ratio prima pponit contra combustionem. eo q; omne lumen ſolare precipue beneficium ē. bone deus. nō ne complexioñis temperamentum in medio quodam cōſiſtit: nūq; Sol colleris: rare texture egrotatiuſis: neutrīs: egrotis. i meridie. in estate obſit unq; nullus apud hominem iſtum est qualitatū ex cēſſus nullum uideretur esse temperamen- tum. ſic ſaltim respectu effectuum quos in nos cauſant euenit planetis. nimis: pa- rum: bene: maleq; affici posſe. Deinde ſi nullum Luna lumen nos in coitu Solis afficit unde queſo tanta elementorū mu- tatio: cur non prius quom uix Luna lu- men uideri poterat? Sed iure redarguēdi ſūt hi (quos i qſtioneſ reprobauiimus) qui ſcīlicet ſortiores eſſe plāctas dum per minutum Soli iunguntur putarunt. quā uis minus ad uerſa qualitate Sol in domo uel exaltatione comburat. Sed in Luna uerum eſt aliquid utilitatis inde bauriri

nō quia non comburatur. ſed ratione patis fortunā preciſe in aſcēdēte tunc tem- poris reperit.

Quā per Picum in decimo dicuntur ex dictis facile ſolui poſſunt. quum medi- orum per quā agentia agunt determinata ſit quātūs & mensura: ignis prope com- burat a longe uiuificet. planetā in auge maiora corpora procreat. eleuatiō in co- iunctione p̄ualeat. ſed uide in questioni- bus ſortiores pro Pico rationes facile ſo- lutas.

Contra caput & caudā fortioribus me- diis uti poterat. quo nam pacto. ſi ſieri po- test ut pūctus uim retineat &c. Sed ad ea que dicit. reſpōdetur minorē apparentiā habere ptes: quas approbat oēs. ideo iure deſendi debent: nec Abraham auctoritas aliorum preualet. nec ſilentium quorum dāni contra concludit. nec diuersitas opi- nionū ut ſepiuſ diſtū ē. ondimus i qſtio- nibus p̄ ſidiuſibilia uires cēloq; mutari.

Ad. xii. ca. obiectiōes reſponsio dubia noſtri ſint. ubi non diez equalitate. non in ſpheris planetarū. nō ſolū in zodiaco ſieri anhīſtia. & quedā alia ſtelliges: quā ipſe ignorabat. Sed hi contenti ſumus. qd. ſi i affo. ſepe oportat plācta &c. Ptol. de p̄tibus anhīſtis & aspectibus itellexit.

Nō reprobātur opinioes recitādo cām. q; putat ad uerſarius dediſſe errorē. ſed iā ignorat ſignoq; p̄dominatiū cām. dicant qlo Pici ſeq̄ces. nō ne fortius iprimit cete- ri p̄ibus ſignū diutius manēs i aſcēdēte?

Que cōtra. xiii. obicit ſic breuiter ſo- luta eſſe uolumus. qm diuersoq; graduū poſiſioes & opinioes n̄ cōtra ſūt ſed fauēt potius. Deinde dictū eſt uim quā Solici- pit demōſtrare nō ſolū caliditas ē. ſed uir- tualis de q; ſepiſſime loquiti ſumus. Luna quoq; rationabiliter poſt exitū radioq; ex altari nō quom illos ingreditur iuſtū eſt

LIBER

sicut neutrū cōualescentiæ potius q̄ deci-
dentia. Sed has rōes ut dictū est ueritati
expte, cōue niētes repiebat, qm̄ nulla ele-
uatio illud effecit; sed sola planete cū pte
illa maior affinitas sup hac uel illa re cōg-
ta, q̄re quæ dicit nulla esse cernūtur.

CQuantū rōe caret quesitū in. xv. ca.
unusq̄ uidere pōt. querit. n. cur signa
sic diuīsa sint enī q̄litates has diuersas pos-
sident, nos quoq̄ querimus: cur quattu-
or sūt elemēta: cur ignis calidus; cur Sol
lucidus; cur cælū mouetur. Qm̄ sic uni-
uersi ordo expostulat, sic deo placuit: sic
eōz naturā est. & se ipis in angulis suas q̄
litates imprimūt in iseriora, & stellæ sub
illis aut cōtempérātur aut intendūtur. &
semp eōz naturā sapiunt. Scientia. n. no-
stra causatur a rebus, sicut dei scientia cau-
sa est rerū. sic ordinatū cælū cōperimus.
Deinde dicitur plætas duplii qualitate
afficere caliditate uel radio: & uirtuali in-
fluentia. Sol in cancro maiorē caliditatē
causat radio, sed frigiditate cancri calidi-
tas refrenatur: & in principiis significatio
nū oñditur: residuū oportunū in q̄stionī
bus iuenietur. Ridēdū quidē dicimus si
quis nō putet calidiora signa masculinita-
tem sapere. fri. se. si quis ēt nō putet ordi-
nē expostulare, ut calida frigidis, & frigi-
da calidis temperari debeat. si quis ēt tene-
at solā tēporis prioritatē nō nature aut p-
fectiōnis. siq̄s ēt debilissimo medio se p̄fisi-
me utatur, sicut ē auctōz opnionū diuer-
sitas, & hec cū dictis dicendisq̄ sufficiāt.

CTerminos & facies sustētare uolumus
sicut ueritas expetit, q̄ ex natura ptiū cæ-
li cernimus. & dura ex p̄ficiā cognita sūt.
nō tantū in generalibus principiis, q̄tū in
pticularibus, ceteras ptitiones nouenaria-
rū & huiusmōi cū Ptol. spernimus. Qui
termini sequendi sint Ptole. ostendit pri-
mo quatriptiti, quæ uero potestas p̄seren-

da sit in q̄stioib⁹ iuenies. Quisq; auctō
p̄serendus sit dictū est.

CNon omnia uidit Ptole. nō oia Arist.
in phylosophia nec quecunq; sentiebant
scriperūt; quæ igitur de gradibus ab Al-
cabitio dicūtur, quū uera experiantur: &
ab ipso experta collecta p̄uerint/appro-
banda sūt; & diuersitatem opinionū non
oportet amplius resellere.

Clam partes credit posse daminare. Et pri-
mum Ptole. in. iii. quatri. rationē unico
uerbo tetigit p̄tis fortunā. ait. erit. n. for-
tunæ pars quasi ascendēs Lunæ. ut recitat
Picus quā tñ negando iprobare sibi uide-
tur. sed ea uera causa ē partiū quere i q̄stio-
nibus. ptes tñ pticulares leguminū &c.
nūquā approbatē. Quo aut eligēde sint
facile peritis est uidere ex his quæ in q̄stio-
nibus dicūtur: ac Ptolemei sententia de si-
gnificatoribus. Experimēto ēt nō oēs re-
ste utūt, contingit enī plures idem ex-
periri quoq; unus p̄culdubio ueritatē co-
gnoscat. alii uero minime. ob multa i ex-
perimento requisita. Confiteor tñ nūq; p̄
tibus dedisse fidem excepta parte fortunæ
usq; quo sepius experientia certior factus
sum de quorūdā uirtutæ.

CQue in. xviii. obicit contra dodecate
nō est nostrū soluere: sed confirmare qm̄
cum Ptolemeo & secum sentimus.

Liber. vii.

Apitulū primū continuatio se-
cūtiū ē. ideo missū faciamus.

CSecūdū uero incertū esse hois
principiū horāq; fatalē conatur ostēdere:
ubi complura apparentia principia p̄mit-
tit, ut facile lectoribus intentum suadere
possit: sed nō est officium demonstrantis
suadere. Respōdemus breuiter. tria solū
inter ea quæ dicit principia cōsiderāda sūt.
seminis emissio. quæ est principium fieri:
secundū animæ introductio: & hoc ē ho-

minis facti. tertium est ex utero exitus si quo
natus non in alio, non ut alteri annexum ui-
uere icipit, sed in lucem exit. & alio circu-
dari incipit. Quoym primum circa ea quae
corpori essentialia sunt praesertim, puta sexum
formam complexione & huiusmodi, circa etiam
ea quae in uentre accidunt. Secundum circa ea
qua sunt animi iure dici potest habere si-
gnificationem: quod licet ignotum sit: ob-
eiusdem tamen cum primo affinitate, quam necessa-
rio habet, per primum in genere cognosci po-
terit, oportet, nam dispositores materiae po-
tentest esse dum per se disponit eadem: & per
se ualere, tamen autem forma introducitur. Terti-
um uero, circa ea quae accidunt aliter in munere
cosequitur homo dominum habet, quomodo
sunt, incipit indiuidui priuilegia possidere.
ut, s. seorsum uiuat, diuisum sit a quolibet
alio, indiuisum a se, quod est cum prioribus a
finitate habere opus est. Quedam uero ab
uno principio per se significatur: quod ab altero
principio non per se: sed per aliud significatur
inquit, s. alteri per se principio assimilatur, si
cuit apte Ptol. ostendit: genitura sexum signi-
ficare, put, s. conceptui assimilatur, et hu-
iusmodi significatio quinq[ue] fullit. sic et contra
quedam per conceptionis figuram significari
possunt, quae nativitati sunt propria, inquit
conceptio nativitati assimilatur, & per hec
facile quisque ad omnia obiecta respondere potest.
Ad ea uero quae de principio generaliter
obicitur, dicitur principiū habere uim du-
raturam: quae super id quod erit dum erit p[otes]ta,
minimū habebit, & ideo non cuiilibet potest
poteris diversi potestatores correspondunt.
ut, xiii, & xiii, q. apertum est.

Ex his facile quae de Ptol. dicit in, iii,
ca, soluuntur. Ptol. n. quedam principaliter
conceptio tribuit, & hec per similitudinem
quae habet genitura cum conceptio per genitu-
ra non principaliter significatur: quedam uero
contra, ut dicitur est, potiores autem uidetur

conceptiois significatioes, quoniam circa essentia
lia uersatur: nativitas autem circa ea, quibus
homo felix uel felix dicitur accidit alia bona
& ex his nulle cognoscetur obiectioes.

In quarto narrat ea quae superius improbase
putat, quidue disputandū in sequentibus
ideo missa fiant.

In, v, contra iudicium astro, quo loca per
dicunt ubi futura contingere debet argumenta-
tatur, ubi dicitur sepius ostensum esse uanum
genus argumentandi ex auctoritate diuersitate
astrologis enim tutior uia est: & cum
Ptolemy sentiendum, sed ultra generalia parti-
cularia dominia huius uel illius urbis, co-
gnita sunt, quare uana sunt quae obicitur.

In, vi, ca, anni principiū euertere cona-
tur, Ptolemy adducens, qui in circulo nullum
principiū dixit, & quatuor tandem principia
in zodiaco posuit. Dicitur in mathemati-
co circulo non esse principiū ex natura sui
sed in materia naturali habet principium
potentius aliis, quatuor autem puncta non
equaliter potentia esse intelligenda sunt, sed
unum alterum coartans, sicut medie coniunctiones
maximas, & minores medias, revolutiones
minores, ostendit igitur Ptolemy, semper
hec quatuor puncta obseruanda esse: sed
inter hec unum principalius, quod apte ex
pluribus locis coincidit, erit igitur ingressus
Solis in equinoctiali uernali principiū
potentius, cetera uero contrahentia, quare
autem tale principiū potentius sit, vide in
q. nostra, xiii. De creatione mundi non est
opus disputare quoniam nihil definitum habet
questio illa, sufficit astrologis potestate
majori in hoc uel illo puncto cognoscere, si
cuit in maiori coniunctione media, & compatiens.

In, vii, contra directiones arguit, primū
hic dicendum uidetur, si quis Pici uerba con-
sideret, solas p[otes]tas non equalis gra-
dus zodiaci tetigisse uidetur, sed transeat.
Dicit figuratum esse anni significationem.

LIBER

nos autem dicimus ignoratibus experientiam
& rationem esse segmentum. uide questio-
nem nostram de uiribus impensis. & ea quae ab
aliis tacetur inuenies. & quae ob eam quae
de quo unius temporis quantitate quae alterius
significat gradus. Vanae argumentatio est
quom lumen esse credit uim illam. Falsa
ymaginatio. si non duraturam dixerit. lumine
uehiculum est. ad bene esse. non substantia-
onis causa. Minuitur uis ista solum in contraria
rum causarum offensione: & contra fortificatur
deletur per significatiois assumptionem no-
uis figuris & predominatoribus. Et quod
quarto obicit si directioes essent &c. na-
tus esset constellatioibus quae non sunt sub-
iectus. Dicitur si per constellatioes puentis
uirtutum intelligat aut coniunctione cedatur.
si uero uires ipsas intelligat. iam illae
sunt remanentes: durature. Deinde contra
fridarias arguit. & ad iconiensiens astrolo-
gos ducere putat: quod quidem absolute
necessarium est. uidelicet terrenorum magistra-
tuum uires in sideribus inueniri. iste. non
mudus inferior a superiori uirtutem capit.
Et quae de discordia plurius aucto- obicit
sepius soluta sunt. Moderni quoque periti
non utuntur contradictionibus.

Con. viii. ca. omniere uult necessaria amittit
sicut superflua dici dogmata. per astro.
mittit autem sicut quae lumine carent in
efficacia sunt ita quae lumen habent effica-
cia non postponenda. Hec quidem comparatio
primae partem falsam habet. Stellarum quidem ne
bulosum. atque occulte magni sunt momenti
quare patet astro. et non lucida considerasse
cummodo: potestatē sensibilē habeant. Et
ad rores sequentes redetur. obseruari potest
stella. cognoscicq; efficaciam esse sensibiliter
eius tamen prietas ignorari. Secundo licet oia
respectu terre in celo magna sint. quod nega-
ri potest quantum ad actionem in illa. non tamen oia
magna sunt respectu cælestium. quare poten-

tior stella minus potestis uim auferre potest.
Tertio si maiores sunt Mercurio & Luna.
non sunt adeo propinque: nec adeo hoibus pro-
portionate. Quarto dicimus multis si-
mul si similis sunt nature cum principalibus
iure non illis sed principalioribus effectus
tribuitur. si contraria ab aliis supatur. uide
in. q. de fixis. Et ita musicalis consonan-
tia seruatur. ut minoribus maiorum uires
uel augeantur uel minuantur. Itaque dicere
possimus ex oibus sciri. quom ex principi-
bus causis sciuntur effectus; licet non per
fectissime. patet huius solutio ubi supra.
Notitia igitur habemus. xii. signorum. vii.
planetarum fixarumque principalium: quibus actio-
nes attribuuntur. non est igitur opus ad generalē
qua babemus astrologia notitiam oia
specialiter non principalia cognoscere.

Con. nono. ca. ostendere studet. canones
astrologie de fixis & inter se: & contra ueritatem
pugnare. Primus quod probare nititur. est plante-
tas esse potestiores fixis saltum respectu eorum
qua hoibus & rebus non multum duraturis
eueniunt. quod pluribus efficacioribusque
sideribus ubi supra est ostensum. quo concessum
putat Ptole. hunc contradicere. in libro
fructus. ubi dicendum est. uerba aucto- non sic
leuiter intelligenda esse. Sunt. n. fixe abso-
lute planetis debiliores. non quia maiores
corpo ut ait excepto Sole. primae enim
magnitudinis fixarum ceteros planetas exce-
dunt; sed quoniam eorum uirtus & motus hoibus
pluribusque rebus minus proportionate. ex
quo patet quod tarditas eorum motus super his
subiectis maior est potestatē non concludit.
nisi ceteris paribus. His tamen non obstatibus
contradicimus (multis tamen obseruatis) fixas probemus:
ne magna dona: sed non multum duratura,
nec felicem exitum habentia; itaque non uere ma-
gna bona. quom. s. in agulis fuerint. a plan-
etis bona irradiactione asperite. prime uel
uel secunde magnitudinis uel potestatis.

Sed tot conditionibus indigere debilitate ostendit, & ita Ptole. uerba non aliter intelligenda sunt.

Chi ultimo caput demostrebat quod est in planetis fallantur astrologi quoniam uires ipsorum mutabiles lubricas quoque faciunt, quoniam tamen potestiores sint, nos autem dicimus, uarietatem istam in nos magnam esse potentiam, multaque obseruatio dignam, quare preferuntur sunt planetae. Ulterius si tot conditionibus sibi competentibus planetae fortificantur, longe respectu nostrum & plurius subiectorum fortiores essent.

Liber. viii.

Rimū caput plura continet in se quo primum primū est astrologos non oēs stellas uisitas comprehendere, posse fieri alias esse stellas non uisitas, quas tamen obseruare deberemus, ubi allegat Gellius merū grāmaticum & phaorinū Gellii phūm: uel potius fabarinū, ut recte doctissimus nostri cōp̄oris Pōtanus dicere solet, non magis fortasse phūm quod grāmaticū quod in nobis iponēdis, quod grāmatici est, ut familiaris meus doctissimus, dicere solet & ipse et Gellius sepe cespicat magnop̄ea causa cadūt, uerū hec grāmatici uideat, tu quod so lege Gellii cap. i. li. xiii. cōtra mathe, non poteris in extremū cachinnū non solui. Dicit planetas plures esse posse, non aliter quod si quis dicat plura est quod quatuor elementa esse, ridiculū sane, ac puerile. Oēs stellas in oībus terris non uideri quod puer hoc nesciat, non non mente captus, uerū rūdeat fabarinus, an ex egipto ad nos, nosque in egiptum & ultra proficisciētes, alius alii docere possumus. Adueritite letores quod isipide & Gellius & Fabarinus suus, quod iter rhetores & non phōs alias legi, in hac re loquātur, quos tamen Pīcū tanq̄ Aristo. & Platōes, uenerados p̄bet. Sigilum autem motus latēt quod tamen negatur, adhuc non segtur corpus aliquod esse

icognitū, potest enim ignorari motus corporis cogniti, sicut ante noticiā trepida, dici poterat, nec est cōtra eos quod dicere uolūt: quod sic oīditur, suppono tamen unū quod ignorat uera loca fixa, quolibet anno pluribus uicibus haberi posse, sūt, nō, peritis instrumenta quod uidi p̄feci, nō mō magna & laboriosa sed quod facillima, nullius cōmoditatis nullius laboris, quibus fixa loca cognosci potest suppositis his, dicitur ad ea quod hic & ista sepius obicit, ignorato motu quocūq; fixa, tamen proprio recte tamen iudicare possumus, quod non multū duratura sūt, fixis proprie subiecta, motus, nō, fixa, ob duo sciri deberet. Primum est ut loca uera fixarū haberemus, quod per instrumenta scimus haberri posse & esse habitu. Secundū ut motu isto effectuū determinatiōes noscātur, he autem rebus plāetis proprie subiectis non cōueniūt, uariātur, nō & determināntur motu plāetis quē scitū dicimus. Epicicli quoque & ecētrici ueritatem nō est, sicut falsi ueritati cōsoni, quibus quod scire cupimus cōseq̄untur. Varietas opinionū non est, apud itelligētes, Ptole, quoque illā cognouit, quā oīdit quoniam immobilia signa sumere docuit, crassa quod est eius ignorātia fuisset uim signis immobilibus determinata tribuere, quod tamen nūc has nūc illas octauas uarias in uirtute occuparent. De cimā non tenemus, siq̄ tenerēt, in iudicio cōuenirēt, nec suis rōibus cōuincerēt. Verba, nō, Ptole, quod allegat clare oīdit, ipsum signa immobilia tenuisse in nonā, sicut cōplures putat, eius quod isert oppositū in ferri potest, latent autem hec quosdā non oēs, & quod de aliis aliter sentientibus assert non est ad p̄positum. **C**Quare cōsequitio non tenet quod isert, si supra octauā alia est sphera, falsa est antiquoq; astrologia, tamen quoniam nonā antiqua cognouere tamen est quoniam & si Ptole, nonā non cognouisset

LIBER

adhuc patet recte consideratisbus eius iudicia uera extitisse. quae res sic ostenditur. posuit Ptole. immobilia signa. a quatuor punctis sumpta. posuit et in octaua. qd tu postea? putabat eorum uim (quam sese picipiebat) ab octaua sphaera pte primu oriri. in hoc de cipiebatur. cōceditur. sed minime in ueritate iudicii. qd. n. ab octaua pendere putabat futurū. euenire cernebat. licet a nona. quid. n. iterest (quātū ad iudicium ueritatem) a diuersis pūctis emanare uirtutē afferere. quom in eadē linea sūt? pariter ergo nō sequtur. astrologiā modernoꝝ falsā esse. si supra octauā nulla sit sphaera. si. n. sentētia quā Ptole. ascribit uera ē. & in octaua reputur uis primi mobilis: pfecto quāq a diuersis pūctis & partibus & sphaeris emanare affirmet: una tñ sub alia ē. & puncta in eadē linea reperiuntur. quare error in pūctis pribus ul sphaeris erit. sed ueritas iudicū nō mutabitur. Dicitur ulterius amētiū esse sentētiā primi mobilis ptes (& si nō lucide sūt) nō habere uirtutē actiūa influente. hoc minime p̄ficiuntur patet hoc et in octaua: ubi nebulosā occulētē stellā magna noscūtur potestatis. dicitur et hoc in planetarē sphaeris nō ē obseruandū. tum quā eis partiu distinctionē nō cernimus. quas in octaua cōphēdimus tū qm̄ planetarē sphaere ob eos planetas a natura sūt institute. in quibus uis ois penā conclusa est. tū et qm̄ primū mobile iure esse debet ueluti potētia quedā et materia. a planetis ceterisq stellis actuata: cooperas: diuerso modo in diuersis pribus disposita. sicut in aiali ad uarias operatio nes p̄ficiendas ordinata. Ulterius affirmādū est signa none a signis octauae nō parū differre. in cancro enim octaua. stellae sunt Martis naturae. in gemini in taurō in leo/ ne. & sic in ceteris. nec propterea ab re illis eadem noia competit. hec puerilis obie-

ctio responsonem nō meretur. distingū tur. n. pluribus mediis. 33.10.51
 Quod in tertio capitulo declarare labores inane est & oibus notū. differre ymagines a signis iuxta Ptole. sentētiā nonā latenter ponētis: et si in octaua finxisset. Ineptissimum etiā est putare signoꝝ diuisionē arbitriā: quoniā quotidie ex natura partium celi diuersa esse expiri possumus. ego etiā sepissime obseruauī. miratus mirū in modū multoꝝ pteruiam. & quod cōcludit si in octaua immobilia signa fingeretur firmā uirtutē nō haberet. cōceditur. quoniam manifesta cōsequitio est. neminem latens. & ideo nec latuit Ptolemeum. unde opus est ut ea immobilia signa in superiori sphaera ymaginaretur. putat autē Picus omnia uoluisse astrologos palā facere. cuius cōtrariū cōperiet si platonice p̄fertim p̄cepta quīq̄ intueatur. si uerba ad Allexandru Aristo. de editis p̄bie p̄ceptis consideret. Que uero dicit de mente Haly. sic intelligēda sūt qm̄ nō est eorum operatio planetarē operatioibus similis. signa aliter intelligeret longe aberraret. sūt. n. signa ueluti materia: stellae ut forinæ. Distinctiōne uero eius q̄ est per se uel per accidens metaphysicali potius q̄d yaletica. nō egimus. differūt. n. s. in magis & minus certis paribus. Qd autē putat uestes ictidi nō debere ob signi fixionē. multis modis erat. Primo qd qm̄. nisi alia p̄prietas inde sequeretur q̄ uel timet ob duratio. nū mali sequeretur. est igitur aliud q̄ fixio causa discriminis. quā ignorat quidā. non oēs. Secundo qm̄ non ob temporis fixionē. fixā signorū uirtute in conclusimus. ut supra diximus. sed illā concordantē ostendunt astrologi. Aries uero nonā ignēū est. nullis ratiōibus cōphēsū. nō ob eas quas assignat. Nec iconuenit de ymaginibus. log & de signis. qm̄ quo orsum tendat: quīq̄

finis eius sit: p̄tis ē apertū, diffinxit. n. il
la. quom alterū a fixis p̄tis sumi debere
docuit. alterius uero naturā, ex stellis fix
is a quibus qd̄ iure ymaginatus est, sūpsit.

CQuartū capitulū aut deficit aut alteri
est annexum.

CIn quinto ca. que obicit nullo pacto in
mediū adduxisset: si causas, quibus (nō ab
re) astrologi ymagines finixerunt itellexis
set. quas in questioē de fixis iuenies. Cōce
dimus nec est iconueniens, uariagē stellagē
congeriem pluribus modis recte posse ap
pellari atq; configurari: Quā uero dicit
de nominū ipositiōe. leuia sunt fortiora
illis aperiūt. v. q. nostra.

CUltimo ymagines cōfutare conatur in
uisibiles: quas recte uirtute cōtineri puta
bat: nec aliter periti sentiunt: nec eoz uer
ba in aliū sensum retorquēda sūt: sed hic
Irāli sensu oia intelligi uolebat. Linceos
igitur oculos habēt q̄ uirtutes istas recte
inspicere ualent. & sub uelatis uerbis ma
gni quidē ponderis intelligere. occēcatos
aut dicere possumus: qui nec illa p̄cipere
ualent: nec bis qui p̄ceperūt fidem ad hi
bēt. sicut his euēnit: qui cūctos in genitu
ra planetas habet sub terra. excepta forte
Luna uel Mercurio. ille qd̄ multo maio
ris nominis esse cupit: q̄ res ipsa sibi uelit.

Liber. viii.

Rrimo ca. epilogū ponit. p̄mit,
ptit ēt in iudicio tria oportere p̄co
noscī. initii horā. cæli statū & fi
gurā ī codē. & uirtutē eius figure experi
mēto aut altera uia cognoscere. q̄ qm̄ ap
tissima sūt p̄missa exprimere n̄ erat opus.
CIn secūdo ca. hois principiū haberī nō
posse disputat primo iſtrumento defēctū
primo p̄ astrolabiū. ubi dicēdū fieri non
posse astrolabiū p̄fectissimū. qd̄ ipse igno
rabat. multis de causis. maximæ enī Solis
declinatiōes nō sūt euales nec equatoris

iterfectiōes. q̄re ecliptica/ quæ una p̄singi
tur. nūq; a Sole describitur. hoc si discur
su cognouisset: p̄fecto q̄ primū palā fecis
set. sed eiusmōi differentia nō nisi in fine
& principio diuersaq; partū diuersaq; p̄
prietatū errorē ī iudicio causare p̄t. qui
tñ in p̄dictis locis p̄ duas figuras & picu
lo auertur. ut in questioībus nostris ostē
sum est. Quod aut̄ recte cōcludit nō in
quolibet instanti uel ī perceptibili tēpore
posse oriri hoīem. cōceditur ueluti necel
sariū: & facile demōstrabile. si qui natura
coācta stimulata irritata ī quibusdā n̄
roboratis ul̄ nō cōcordātibus punctis na
scerētur. p̄fecto n̄ p̄manerēt ī uita. qui di
cūt nō debere mutari signū putatiū natī
uitatis. nec ēt minutū. ii. aut. iii. mutādū
affirmāt. cōsequitio ī tēlligētibus nota q̄,
re cūctæ putatiū uera essēt. nec ēt opus
diligentius illas examinare.

CIn tertio contra modū annimodat in
stat. qua in re dicitur. canonē illū sepe ue
rū reperiri. quate nō sic ut ei asserēdum sit
traditū: sed piculo cōprobādū: eoq; que
dam alia cōcordāda sint. est enī alter mo
dus noscendi principiū ortus. p̄ directio
nes. i. & p̄fectiōes. principalis. quo ceteri
regulantur. plures itaq; modi simul rem
difficilē cōprobant. unde nisi cū alis con
cordauerit abiciendus est.

CContra uīā ī quarto ca. arguit. qua (ut
ait) cōceptionis medio. natīuitatis princi
piū habere nō possumus. primū Ptole
sermonē redarguit. qui rectissime loquēs
dixit. casu uel obseruatiōe principiū ēē
cognitū. p̄ obseruationē intelligi debere
dicit. si cōsulto uir illud tēpus annotet.
nos aut̄ p̄ obseruationē artificiosam regu
lam ītelligimus; itaq; multū sepius distat
uerba auctoq; a sensibus quos iste addēdo
exponēdoq; extrabi uult. Et quod ait nō
posse per circulū demōstrari natīuitas per

u

LIBER

conceptionē ridiculū est & superius bis solutū. questione. xiii. nec est inuentum suum. sed adeo obstinati animi est. ut minima friuolaq; occasio. in demonstratiōē sibi transfert. sunt enim simul cognita natuitas & cōceptio cōcordantia media. Sed nec conceptionis uia uniuersalissima est qm septem mensium. xi. &c. aliis modis noscūtur. concludes. nō igitur affirmandum ita esse. cōceditur. nisi directōnibus & perfectionibus comprobata fuerit genitura. Non semper ergo natuitatē uera hoc pacto iueneri possumus. hoc rudes tñ latet. ideo necessario qñq; alia uia uti oportet. quæ autem sit ista dictum est questione. xiii.

CIn quinto cap. reprobatur modū inueniendi ascendētis gradū. quem modum ex perti posthabent.

CIn sexto ca. contra principia legū & ciuitatū. querit potius q; arguat. quod ipse primo ituitu capere nō poterat. fieri non posse credebat. principia urbiū ex his (quas sustinet aduersitates aut p̄speritates) nosci posse. uide quot passa ē magna Florētia ex eclipsi Solis in ariete. anno salutis. M. cccclxxxv. uide ēt si eo tempore ceperūt: quo Ptole. ī libro fructus futura accidētia p̄dixit. uide si falsus p̄pheta eo in loco ap̄paruit ex eo loco oriūdus. ut ille uere ex cel. R. p. epi. m. Pa. tot ānis p̄dixerat. Et que hic adducit nulla sunt.

CIn. vii. domoq; diuisionē redarguit. ex diuersa auctoꝝ sententia. in q̄stioē tñ. xii plures modos efficaces esse cōcessū ē. quiq; modi illi sint. ibiq; apta solutio ponitur.

CSi laboriosū iexptis. nō tātū exptis est loca plāetas & fixas habere. tabulas quoq; facile est peritis corriger. emendareq; multa. ut dictum ē modico instrumēto.

Duo uero illa īstrumēta aut exactissima nō erāt. aut unū saltim illog.

CQuæ uero ī nono dicit ex īstrumēto rū īperfectione ortos esse erores. variamq; Solis maximā declinationē. dierū. anno rūq; īqualitatē. nō recte sentit. sic. n. esti rei ueritas ut nūquā pene equalis esse possint maxime Solis declinatiōes. ēq̄litasq; dierū & annō. Ita enī aptissimis mediis ē compertū. Florentie. Solis radii p̄ excelsa cacumina templi effluētes īequales angulos describere nostris. tēporibus cognitū fuit. cuius causa motus octauus est. Mercurii uero motus. licet difficilius. cognosci tur tñ ex extremitatibus eius a Sole elongationibus: quibusdamq; intermediis: quātū quoq; a Sole distare possit leue ē uidere.

CMinuti error qñq; maximas differētias faceret. ut recte cōcludit. sed in hūc errorem nō icidūt illi. q; duas figurās (quom opus fuerit) erigunt: utramq; quoq; obseruant. Et quod dicit saxonensis friuolum est. sic enī de ceteris cōiunctionibus dicere deberemus nō igitur opus esset aſcēdens coniunctionū reperire. itaq; in aliis intermediis figurās euenirent.

CMotus octauus. & distantiā capitū ap̄ta īstrumētis esse pōt. dicimus ēt organa fallere quum uel recta nō sūt: uel abutuntur. uel rōe operātis carent. nō fallūt per cōtrarias causas. Nec īcōuenit peritos nō omnia nouisse. sed recte experti in unam conueniunt sententiam.

CDiuersitas modōꝝ dirigerdi ex ipa ueritate orta est. quum eandē uirtutē cōtingat pluribus modis multiplicari. ut i. q. xvi. ostensum est.

CQue uero ab excellentissimo Pau. dicta sūt firma ratiōē dicta sunt. quū & quæ ipse sciat & quæ alii nostri temporis astrologi non dubitet. ipse tamen si uellet alios docere posset. cui magis fides adhibenda esset; q; eis q; iniuria astrologiæ detrahūt.

Liber. x.

Ecimi libri primū ea. epilogus
d. est. ideo responsiōe nō eget.

CIn secūdo Aristo. & Platonis
de cālo sensus adducit in medium, quasi
eandē subiectam materiā diuersæ scientiæ
considerare nō possint.

CIn tertio conatur domoꝝ uires uanas
esse declarare, ubi dicitur nō ex natura spa
ciū, si p̄ spaciū p̄tem cāli intellexerit sed
ex habitudine radii ad nos. Quomq; me
diū cālū nō ascēdēs potius esse dicit ascē
dente. & .xii. eodē &c. dicitur argumētū
ex crassa ignorantia fundamētōꝝ astrolo
giæ pcedere, nō respiciēs quid quātumq;
intersit iter sensibiles radios atq; insensibi
les: quæ res. q. ii. art. viii. lib. de astrolo
gica ueritate declaratur. sensibiliū qdē ra
diorū ea cōditio est: insensibiles uero ab ea
longe distāt. qd̄ et Ptole. decimū p̄ferens
aliis locis ob alias cās. latēter esse innuit.
quū ascendēs. xi. p̄posuit. Quod de ua
poribus asserit Ptole. rectū habet sensū.
non. n. ea rōe. xii. debilē posuit. sed ea de
biliſica p̄prietate repta. alteram addidit
cām. tranſeūtes. n. sensibiles. radii ipſorū
īprimūt. diſpositionē. Ascēdētis aut̄ pote
testas ex aliis supradictis cāis pēdet. Itaq;
vi. ita potens ut ait nō erit: quāq; mediū
cālū aspicit. nec subterranea debiles qm̄
ascendēs aspicere possūt. Ptole. aut̄ i uite
significatiōe subterranea loca poſthabuit
in aliis non neglexit. quis ceteris paribus
ſup terrā fortiores ſint. Quom uero pla
nera i. viii. cōſtitutus ascēdētis respicit in
nona reputabitur. loci quidē ſeu domus
affinitas c̄mu angulis potens eſt; ſed aspe
ctus potētior. Octaua uero mala eſt. tum
qm̄ ascendētis nō respicit. tū qm̄ ſeptimā
mala domui p̄pinq; ē. quis. n. ſeptima
potens ſit obēt tū. Pico uero uidebatur
oēs angulos (q; potētis) bonos eſt.

CIn quarto. rōes quādā conſutare cona
tur qbus astrologos canones ſuos demō
ſtrare credit. quū tñ illis mediātibus/ po
tius iam cōptā ueritatē cōfirmēt. Pro biſ
tñ quā dicit & i. v. vi. vii. ſequētibus ca.
dicendū ſicut Galenus ait primo regimī
nis acut. & in terapem. Artem medicinā
duobus instrumētis aquiri. expimēto. ſ.
& rōe. ita & astrologia ſcientia. Sed hic ra
tioēs ignorabat. expimentū nō habebat.
Pariter de Mercurii et Veneris ſitu ſub So
le ignorat demōſtrationē apertā: quā ex
epicicloꝝ quātūtate tantāq; uel tāta appa
rentia maioritatis corporis ipſoꝝ elicitur
poſtq; ſequaces hoc ignorat. quā uero di
cit Auerrois nullius ſunt momēti. aſſerit
enī. xii. met̄ba. erraticaq; appārētias in eo
dem ob eis diuersis polis poſte ſaluari. epi
ciclos negās iepiſſime: qui ēt quādoꝝ in
phā deceptus eſt. dolet tñ ob ſenium ne
poſſit astrologiā diſcere. quam antiquoꝝ
& ſui tēporis ignorabat.

CAd ea quā in quinto obicis pariter re
ponſum ſit. nō nullis. n. rōnibus in tā p
fundis natura ſecretis conſirmare conati
ſunt: qnq; tñ rōni nō diſſonare. Sed age
bas quoq; debiles rōes (quibus nō mouen
tur astrologi; ſed moti certiꝝ facti. cōfir
mant) adhūc nō iprobās. dici quidē pōt
cōcesso anīni bona potiora eſſe corporis
maiori pte ab ascēdētē ſūmi debere ſuſiq;
p̄domiatoribus. Preterea ſecūda quāuis
p̄ximior nō tñ magis affinis quinta & ali
is respiciētibus. demōſtrat. n. experientia
ſiquis infortunā p̄dominatē ſecūdā in ge
nitura habuerit. puta Martē p̄cipue ppe
cuspide. & eo magis ſi dominus p̄tis for
tunā: a quo ſim Ptole. ſentētiā maxime
diuitiā pendēt. in cadēti fuerit extra ſuas
p̄cipiales dignitates & haiz. q; natus m̄l
ta bona diſſipabit quū p̄ſertim luppiter p
naturam diuitias ſignificans in ſuo fuerit

u ii

120

LIBER

casu. & extra suū bayz. Postea putat substantias solū pecunias significare: q̄ sepiissime cespiceat iste, substantiis uestimenta, domū, cibum, potū, ceterasq; cōmoditas, uitæ necessarias signifi carus. quid, n. uita p̄dest nisi būiūmōi substatiis postea tueatur? neq; enim filios haberemus neq; cetera deniq; nisi bis mediātibus. Q. uin tam domū filios significare; nō nonā di xerūt nō tñ qm̄ cadit nona: uez qm̄ nō īmediate succedit ascēdenti trigono sicut quinta facit. Tertiā fratres & ppinquis: quia inter primā & quintā mediat utrāq; sextili respiciēs: tū quia nō opponitur q̄ te, sicut, xi. tū quia ascēdenti succedit si eut de quinta respectu nona dictū est. sed & tertia significare fratres & cōsortes ostē dit experimentū. ut si quis p̄tē celati p̄pē tertia, domus cuspidē repta fuerit domi nus eiusdē fuerit luppiter. in quarta parē tes significate, i casu, natus odio habebit fratres, simulabit parētes diligere: sed nō ne amicitia que ppter honestū est dicta p̄ se, rara &c, aff. nūtati p̄ponēda est: si uero eam sūpererit quā propter delectabile, aut utile bonū est, pariter quoq; sumat ppin quoq; sūmos gradus. Q. uariā uero parē tibus tribuere, nō aspectu, sed anguli po testate. Picus uero oblitus quātū inimici tia contineat oppositus tetragonū maxi, mū inimicitia iudicē dixit. Qui uero di xit socios ex, vii. significari nō minus de ridendus est: q̄ qui ex pluribus simul au toribus, deteriorem elitit: quum ex, xi. socii cognoscantur. Sed iam mihi uideor uersus esse in picam; postq; p̄ter spem/ coa etus, in tot ueiba, prupi: nec mirū quūm Pīcū alloquar. Redeo ad disgressiōis p̄cipiū: he cū aliis domoꝝ significatiōibus quotidie ex pīetia sensibili cernuntur, si eut & medicus reubarbaḡ educere colle, ja ex pitur: sed de signis idem experientia

demonstrat: querere īgi, quā ob cām hec uel illa domus huius uirtutis sit: est que rere q̄re Sol sit lucidus, cur ignis calidus aqua frigida, quā tñ ex principiis intrin secis p̄dēt nobis ignotoribus aut saltim minime notioribus. Sed cur om̄isit Picus fortiorē lōge rōem cōtra astrologos: quo niā, s. si filioꝝ domus p̄ trinū distat a domo parentū, opus ē simili distantia parētū domū a filioꝝ domo distare. cuius soluētōne, q. xviii. aperui.

¶ Predictaq; solutio eoz est quā in sexto dicitis: facile quoq; unicūq; mediocriter īt̄roductio foret, disiūctos phōꝝ, errores, p̄cipue minus approbatos, p̄pugnare, cauia aut eoz, quā queris quo pacto a pienda sit ex disputationibus p̄missis ppriis & his quā statim p̄posui palā est.

¶ Idē ad obiecta septimi, dd. ē Albusa zarrem seu Aboazzarrē, postq; diligēter noia curas nō primū faciūt astrologi.

¶ In octauo ad ea quā obicis breuissime dicitur si qua similitudo in locis qua nar rat iuenerit, longe tñ maior ubi gaudia popimur, unde p̄prior Saturno occulta inimicitia est: q̄ finis, louia amicitia q̄ diuītia, quod patet, nā ob amicos pecunias posthabemus, & pariter in ceteris.

¶ In nono rōes domoꝝ conatur euertere domosq; ruere, sed crede inquam non de bilibus rōibus ruēt, ubi breuiter dicimus has esse domoꝝ ueras cās, qm̄ Soli & Lūna p̄ principalioribus leonē & cancrū iure tributā sūt in domos; nō quidē ut credit ob calotē generatū ab illis; sed ut aptū sit oībus q̄ ignarus sit fundamētōs astrolo gīꝝ, breui sermone modū & cām iuentio nis ac positionis huius aperiā. Luminari bus tributa sunt signa leonis & cancri ob longe maiores potestates, quas in illis q̄ tum ad isensibiles influētias experient ob luminariū cum illis similitudinem.

ut. q.v. ostēsum est: qua posita ueritate: iam signoz temperamēto cōphendimus cōuenire. p̄pinquitas quoq; ad zenith nostrum cōgruit: & calor generatus p̄cipue uirtuālis insensibilis concordat. hec autē nō sūt cause. sed ueritati cōsona. si. n. ob p̄pinquitatē illis conueniret non equidē Mercurio: sed Ioui uirgo & gemini cōuenirent. sed Saturnū potētiorē cognoscimus in capricorno & aquario. nō quidē quia frigida ambo sint specialiter. sed q̄rte frigide: in illisq; Saturnus frigiditatem generat. quāuis maiorē in capricorno cui potestati iam reperte. cōcordare uidemus ita Saturno distātores domos cōuenire. sicut lumīaribus uitæ affinibus magis ipse distat. nec iniuria cetere domus p̄ cōperationē ad lumīariū domos statui debet in unoquoq; n. genere est unū primū aliorū metrū. Iuppiter alia duo p̄pinqua signa p̄dictis occupat: nō quidē sensibili tē peramēto. nā unū aqueū aliud ignē exoperit. sed uirtuali cōuenientia. quibus ad prima duo trigona irradiatio cōuenit Marti uero q̄drata. quū minus aduersus sit Saturno. Veneri exagona. cui concordat & aspectus & distantia qua a Sole elongari p̄t. Mercurio p̄pinquiora cui p̄pinquitas Soli adberet mixtaq; natura. cetera uero sicut masculinitas & huiusmodi his p̄ferenda nō sūt. quāuis sola cū parti, bus illis primi mobilis conuenientia do, mus potestatē demōstrauerit: sed nō me rentur hec ad manus detractoz p̄uenire: Et qd' de domoz Saturni obicit facile re felitur. aspectū sumi debere iuxta lumīa p̄tū medietates. ubi aspectus quispiā reperi possit. q̄re i Saturni domibus nullus alius q̄ oppositus reperitur. Ordo quoq; sphaeraz saluari p̄t q̄ facillime. 121

Cln. x. ea. faciez & terminoz rōes cōfutare credit. sed qm̄ ceteras potestates non

reprobauit ideo nec istā. Termini quoq; qui seruādi sunt a Ptole. notati fuere. & nomiales quoq; detident reales. & ueruice. nec tñ spēnendi sūt. sola autē primi mobilis cū planetis similitudo has potestates efficit.

Cln. xi. ea. que nullo pacto p̄probari pos sunt audet redarguerē. adducit Aristó. & Niccomacū qui suas prītiones suis cōsiderationib; cōuenientes dederūt: que pluribus respectibus nec iniuria uariari pos sunt. Astrologi autē s̄m p̄tū cāloz p̄ticulare dominiū. quod luce elatius cū experiuntur. que uero de uēha incisiōe adducit. & experītia & astrologiā canonū ignoratiā ostendūt. nō. n. Ptole. intentio est de sola flobotomia sermonē habere: sed de chirurgiā incisiōe. cauterio. & huiusmodi. nec solū de lunā p̄sentia in signis dominatibus mēbris. sed de aliis significatoribus. Lunā. n. sūp̄it p̄dominatōē cōmūnē. & humorib; p̄dominatē. quare ascēdens nō pagi operabitur. sicut i cōmēto nostrō centiloquii demōstrauimus nec etiā ante oculos habuit. quæ medici ponūt fieri debere coacta cura. in qua mānifestū nocumētū agredimur. ob maiore cōmoditatēm cōsequēdā. preterea facile poterit astrologus beniuolis stellis malū Lunā iſluxū mīuere: si coactus chirurgiā accedat. quod minime chirurgicus inquitū talis facere poterit. friuola igitur obiectio est. quod nisi Lunā p̄sentia in diuersis partibus cāli uarios effectus a medicis obseruādos. oparetur multo minus eiusdem aspectus obseruandi essent. quod tñ Galenus ac ceteri iſsignes medici & obseruarūt. & obseruādos scripserūt. quod ipse aut nō uidit. aut uidisse dissimulauit. ut in plurimis facere cōfueuit. legat Galenū in. iii. de creticiis. qui hec ad uerbū dicit. **Quadratura Lunæ & oppositio post pri**

u iii

LIBER

et ipsa bona bona faciūt alteratiōes; post
vero mala malas; atq; id quidē quū hoc
quod ab astrologis cōcessū est licebit tibi
si libeat obseruare, quod si neḡ ipse serua
re uelis talia neq; crēdere bis q; obseruaue
runt. ipse quoq; unus ex sophistis es. qui
rōe nos astruere cēsent ea quae prespicue
patent / cōcludere sillogismo ea quae inco
gnita sūt. hec ille. Ad uertitē q̄sō lectores
q; falso, bonoq; testimonia cītēt. hic sophi
sta. nibil. n. aliud appellari pōt nisi sophi
sta. ex dictis Galeni; quē ipse pro se facere
uulgo suadere conatur. Nec adducunt
astrologi intelligētes in meq; quātū ui
tuū cōtineāt diuersa signa. nā si librā ina
cēdente quis habuerit p̄cipue primas par
tes pulere erit facie. Sed si Saturnū habu
erit in aquario in quinta. anxius erit: cru
raq; plerūq; habebit desormia: quom pre
fertim tetragono Martis aspectu afficie
tur. Venus quoq; i p̄scibus in sexta uiles
mulieres natum diligere demonstrat. ac
ēt multi esse coitus: & fornicator. ac inde
mortem sibi parās. p̄fertim si Mars de ex
altatiōe respexerit. aut domo uel gaudio
lege Albubater. lxxvi. capit.

CIn. xii. ca. quae dicit friuola & debilia
sūt nimis. sed uide. in. q. v. arti. ii. &. iii.
ubi nos plura p̄ Pico ponimus. cui expe
diebat ea uidisse quā tñ soluūtūt.

CIn. xiii. ca. quae de naturis planetarū a
Ptole. ponūtūr cōfutare conatur. ubi no
stro fundamēto facile responderetur. ridi
culū est putare Ptole. ideo frigidū esse Sa
turnū: qm̄ a Sole remotus: itaq; Lunā.
fixe. n. pariter omnes frigide essent. sed cō
perta Saturni frigefacta iua uirtute. conde
cens fuit a Sole calefactuo inter planetas
distare. itaq; a Luna. alias cōmoditates n̄
posthabēdo. eius igi. p̄prietas potius cā
fuit. cur a Sole distante Saturnū posuerit
natura. nō quia sic distet. frigidus sit. sunt

et aliū dei secreta quib; cōuenit Venerē
& alios planetas sic collocari. quare soler
tia ptole. iniuste detrabit. Maior quoq; i
sania est putare Ptolemeū credidisse stel
las actualibus nostris affici qua litatibus.
quum sepius ipse testetur astrologi uires cō
siderari debere ab astrologo. s̄m q; ad ter
ram cōseruuntur. ut qua tripartiti primo
quomq; de uiribus plāetarū loquitur. nō
Solem calidū aut siccum dicit: sed opus
eius efficere calefacereq; dixit. Que uero
de Luna dixit Ptole. si rudi modo intel
ligantur ridicula sunt. sicut qui sic intel
ligit. nō. n. putat ab inferioribus alterari
sed uerba uice. unde quom dicit. a qua ua
por humidus ab imo usq; ad eā ascendit.
construet ipse Picus sic a qua terra usq; ad
Lunā: sed falsa cor. structio est. sic cōstru
debet a qua Luna. s. ab ea. p̄ eam. p̄ eius
uirtutem uapor ab imis terra uisceribus
usq; ad eam. s. terram totā. terte cōtinēti
am uel superficiem. ascendit. quo ascensu
corpora mixtū in terra. uel sup terram
aialū & planetarū & alioq; humectātur.
quasi dicat humectat ratiōe potentie quā
habet ratione p̄pinq; uirtutis. quā ostendit
uapor humidus quem eleuat: & p̄ducit.
quare corpora p̄ se & p̄ accidēs ab illa
humectantur. que cōstructio patet nō so
lum per Haly expositionem deridentis
objectionem Albulazarris quam addū
cit. sed etiā per aliam h̄am. in qua sic ha
betur. Lunæ uirtus est humectare pro eo
q; est multum circa terram: & ppter fu
mositatem humidam quae per eam eleu
atur a terra. nō. n. humiditas eleuata Lu
nam humectat: sed inferiora corpora. q
ineptissimū est dicere uapores eleuari ut
ad Lunam puenti ipsam humectent. rur
suisq; sic humida facta ad nos radios hu
mectantes emittat. nō ne potentiores ua
pores sunt quom eleuantur: p̄p̄ terram

ubi Luna radios peruenire opus est. Pariter quae de Saturno subdatur intelligenda sunt. nam elongatus est sibi proprietatem & ob illam congruit elongari sibi locum a sumositatibus uero terre elongatus est etiā dupli modo. tum uirtute & proprieitate sua qua illos non eleuat nec illis afficit nisi per aliud. tum quoque quia non ita propinquus. una. n. ex causis quare Luna secundum locum tenet est eius propinquitas sicut in questiobus apertum est. De coloribus uero breuiter dicendum. non esse ueros colores in celo. sed terminates uisum. quae liter in igne. in nubibus. yride &c. Rubeo uero sic communiter sumpta ex multa luce in multo opaco in inferioribus causari solet. quare Marti non inconuenit. sed pericilia sunt obiecta. nam talibus plaeat illuminum proprietatum. tales colores habere uide mus. quae scimus fuerint colores ex his (quos in planetis cognoscimus) naturas in fixis ex parte inuestigamus. experientia duce; quae duo tandem compertum est concordare color igitur principiū sicut in fixis notitiae naturae. sed experientia in angulis in principiis perficit. nisi ueluti pica coactus loquerer. auderem demonstrare calcis & niuis albedines non esse eiusdem speciei. ut putat nec in iuue uerus color credi debet. Astrologi igitur mediū. s. experimentum perficiens cognitionē longe stabilius signū est quae colores sapores odores & huiusmodi quibus etiā a medicis cognitis ad experientiā sepius cofigere opus est. Mercurius etiā quā parui corporis facile uarias impossiones recipit. Compertum etiā habent phylosophi a temperamento undique circūqueque labi posse stellas. quo aut modo hoc fiat. q. ii. art. viii. apertū ē. omnis. n. stella radio sensibili. s. lumine calefacit. non sic autem de sensibili influētia dicendum.

In. xiii. ca. stellas non esse nocuas ostendere

dere ntitur. sed puerilia quidē sunt obiecta & penitus occatio proterua. nā quo an anterē supabundantia per se nocet? an humores supabundantia? quis ignorat Saturnū non nullos effectus salubres efficeret pariter & Martem? qui si uni sunt aduersi alteri salutares. si uno tempore contrarii. altero propitiū. sicut in particulari modo cōperimus temperamentū uni mebro. etati. loco. tēpore &c. cōuenire. alteri uero minime. Queramus deinde. an neutro tertii significati calor estiuus aut hyemalis frigor per se sit noxius? an etiā aer in sebus. uenena; pterque naturā & hōres. & spiritus. & complexiones & membra alterētū; unū quodque contrariū per se. aliud corrumpat? hec aut omnia a cæli suoperari disponiunt. q. nostra. ii. ostēsum est. ibique patebit huius rei ueritas. & cæli esse inimicos. qui uim suam auferunt: & angustiam faciunt. quae uero de stellis iuxta qualitatū contradictionem dicuntur; si sapienti astrologi aut ueluti exempla; aut ceteris non dissonantia intelliguntur; aut si solum eiusmodi utatur mediū rudes sunt.

Que in. xv. ca. obicit facile soluuntur. Primo quero quid erroris sequi potest si que mosaica lege. que christi est. propheticō spiritu affirmatur. catalogo obseruatiis cōprobetur; illi fidei astrologi scientia idem sentiunt. sicut et unū deum diligendum esse fidei tenetur a cōpluribus. a moralibus naturis libusque certa scientia cōphenditur.

Circulo quoque pluribus modis continet demonstrare non tam eo quē Aristoteles reprobat. non ne p̄portio diametro. & costarū diametro rū. bonitas magnitudinē. magnitudoque bonitatem ostendit. differentia cōuenientiam; & uersa uice. cōuenientia differentiam; effectus causam. causa uero effectum sic quoque graduum numerus terminorū

u. iii

anno geniti causa esse potest non cōuerso. quāq; se inuicem comitātur. causa aut̄ cur gradus annū pluribus modis signare potest. aperta est in. q. nostra. xvi. ar. viii. cetera uero de ore & Luna posthabēda sūt nec ab approbatis auctoribus ponuntur. confitemur enim complures leues rōnes in medium adduci. quibus tñ periti uer assentiunt. nec illis moti sunt.

Liber. xi.

Strologiam nō artis sed uere sci-
entia nomen sibi uendicasse de-
monstratum est questioē prima
de astrologica ueritate. & demonstratio-
nibus uti. Et horam seminis emissiōis ha-
beri posse modis plurimis & nativitatis
exordiū questione. xiii. de principiis par-
ticularibus. per causas agentes demonstra-
tiones adducere. quas sepiissime experimē-
tis cognouere obseruatores. Et quod de
similima cālog; configuratione adducit
in prima questione articulo primo argu-
mento primo tactū est & solutum. quod
Ptolemeus in primo quatripartiti tetigit
qualiter aut̄ totū cālum ad effectus cau-
sandos concurrat apertū est questione no-
stra. ii. arti. vii. Ptolemeū de methodo ar-
tis tradito lapidat; cui tamen gratias age-
re debebat. ipse enim generalem cogniti-
onē haberī posse dixit nō particularē. ob
quam consequendam omnimoda simili-
tudo requereret. Auenraze adhibet si-
dem ubi contra Ptolemeū loquitur. 1ce-
teris minime. nos aut̄ ecōtra. Ptolemeus
etia nō fallaceim esse dixit astrologiā; sed
difficilem nimis sicut Aristo. & cōmenta-
tor de manifestissimis rerum asserūt comē-
tator non impossibilitatem; sed difficul-
tatem ostendit. Et ideo non adeo temere
breui tempore paucis nec plene cōlectis
fundamentis euertere astrologiā credere
debebat. Tiriaca quoq; antequā tēporis

spacio compositio formā uham resultan-
tem aquirat; simplicium p̄prietates expe-
riti possemus; quoniā presertim eius simi-
plicis antecelleret uirtus. sicut in cālo ra-
tione locog; & aliog; euēnit. nisi. n. stellā
rum uires fortiores & debiliores ex perire
tur; sed equales forent sem̄ p̄tibunt. q̄ po-
nerentur Tiriaca exemplū tū esset acco-
modatum. cuius simplicitā eādem uirtu-
tis quātūtēi seruant. at si Tiriaca cōpo-
sitio sic uariaretur. ut hodie huius simili-
cūs quātūtēs ceteris p̄set. cras illius nobis
notā; p̄cūdubio eoq; simpliciū uires ex-
periri possemus. Quod etiā adducit stel-
larum uirium falso experimēto. ostensū
est in articulo primo primā questionis in
responsiōne ad antepenultimū argumen-
tum. illud nō tenere; quūtimo apertius
uim suam cognosci q̄ si causa omnes eo-
dem modo se haberent. magis. n. reu-
barū uirtus dephbendit. ut suorū sequa-
cium terminis utamur. si colefā editiū uī-
derim uariis mixtionibus. reuabarato si
militer se habente; q̄ si semper omnes cau-
sa similiter se haberent. effēctus enī simi-
lis causis pluribus uariatis. una n̄ uariata
eidem non uariate attribuitur necessario
quare ratiōes quas adducit p̄positum no-
strum concludunt. Pro altera ratione ter-
tia soluēda dicitur p̄itos astrologos sc̄m,
per significatores compensare p̄cedentū
& sequētū figuras; particulares quoq;
causas respicere quis magis. q̄ Ptolemeus
āmonet; & in quatripartito. & incentilo
quio. afforis. xiii. Ineptissime etiā diuer-
sorum climatū dissimilitudine experien-
tiam cōculcare credit. sicut ineptissime si
quis similitudinem sūmeret nō mutatis
mutandis iudiciū hauriret. sed nos para-
lello nostro cōplures Martem in securā
cuspide cōstitutū habuisse uidimus diui-
tias dissipantes. alterius etiā alterius para-

elli genitaram uidimus Martem ibide locatum magnam diuinarum copiam a parētibus honeste paratam in honeste cōsumpsisse.

C In secūdo supposito q̄ experientia haberi posset. nūtūt ostendere nō esse habitam ob falso illis tributam uetustatem. ubi breuiter dicēdum/ ne uerba inania p̄ferantur. nō egere tanta uetustate astrorū obseruationes si quis etiam in temporis longitudine mentitur. apertum est cū omnibus longo iam tempore nec tot mīlibus annorum medici indigent. Ptolemeus primo quatriptito librū cuius māior pars p̄ueritate consumpta erat rep̄isse dicit terminos/ quibus adh̄erebat. de planetarum motu dicendū facile esse ad d̄ere inuentis. Antiqui etiam qui trepidationis motum ignorarunt. si uera stellare loca suo tempore comprobata habuerūt optime poterant iudicare. nam si qualibet hora ubi stelle sunt scire possebant. pfecto nil aliud egeremus in iudiciis a fixis elicitis. hoc. n. est finis cognitiōis motū. ea uero que sunt ad finem ex ipso fine necessitatē sumunt. planetarū uero motus nobis p̄portiōatos necessarius est. ob ea quā motu determinātur. ut sepius in libro anteriori declaratū est. qui motus longo tempore prius. & instrumenta ob illos cognoscendos. & astrolabiū sub alia forma tempore Abrahā patriarche scimus fuisse nota: quod celū depictū appellabat posteriores tamen prioribus addere corrigereq̄ debere. scientie. n. per additionem aquirūtur. Postremo dicitur nō esse opus tanta antiquitate. ut refert picus si diligētes fuerint obseruatores. ut iudiciū habere possumus: ut aucteu uera loca habeantur iam apertū ē motus stellare inuentos fuisse. ut experientia testatur. licet ut dictū est aliquo additiōis opus sit. facile est me

diocriter introductis assequi. quare fabulas obiectas nibili faciunt periti. Mitto Alfonsum blanchinū. iohannē de regio monte aduersus opininem istā. Magistrū Paulū Reuerendū foris sempronii Episc. in utraq̄ astrologiā parte excellētē i omni disciplinā genere. qui nostris tēporibus ueritatem astrologicā cognouere. ego aut̄ uidi instrumenta cōplura anti qua satis: quibus mira facilitate planetarū motus. eclipses. uera loca cognosci poterant. q̄re uanas auctorates nihil facio.

Liber. xii.

Rimū aduertant lectors circa ea quā primo. capi. obiciuntur nullū medicos/ cespitare plura i medicina inuenta fuisse reuelata. siue bonis. siue malis spiritibus. siue cælis mediatis. ut in somniis. nō affixa cogitatione catifatis. nō cibis. fumis & huiulmōi sensu motoribus. uera. n. falsis miscent. alias tā fides nulla illis ad biberetur. que postmodū experientia cōprobat. Ita i astrologicis secretis contigisse credendum est. Verū qm̄ ad ea quā iam astrologi attinxerunt naturali lumine pueniri potuit. dicimus illa nō esse reuelata: si eo modo inuenta quo exp̄sum fuit sepius astrologos pcessisse. ideo ad nugas quas i primo. cap. ponit nō est opus r̄ndere.

CQuā narrat i secūdo. ca. sibimet respōsiōes ēē possūt apud eos q̄ naturali lumine sūt p̄diti. nā nō parua quidē fama. doctrina grecos uiros excellentes tanto tpe illis reuoratos in egyptū attraxisset. nec mirū si eoz laudes nō sint p̄sequiti nā dedecorū eoz tribuisse n̄ ē mirū & meras mathematicas scias. & naturales et medias ab egip̄tiis caldeis didicisse. quis naturalē phiam ac eā quā methafisicā uocat supra naturālē p̄cipue apud grecos floruerit. cui tñ nō repugnat n̄ nulla ab illis grecos accepisse.

Quis ignorat Aristo, ingratum fuisse Platonis discipulum, cuius tamen preceptor non caldeus sed sicut ipse grecus, gloriae quidem consequenda auiditas (si uera factemur) ad non nulla illicita pellit mortales. uti accidere solent hiis qui Saturnum in quinta domo habent constitutum, picipue: si Mercurii testimonium habuerit ostendit enim inani fastu, pompa, gloriaque & dum uixerit & post mortem natum oblectari. eaque causa fixis cogitationibus operi primi, multisque uerbis conceptus exprimere.

In tertio. ca. conatur ostendere phisica consideratione posthabita inane reduce, re astrologos omnia in cælum. sicut amator omnia in amatam refert. qua in re primo dicitur propter ambitionem quasdam reperiri, qui uel contra ea quæ sentiebant opera ediderunt, ut nuper uelit nolit uel fuisse prophetæ hoc testatus est, uel nimirum de se ipsis presumentes, postquam rem quæpiam breui tempore comprehendere non ualent: neque inde fastus oblationem habere; illi rei inimicum aduersumque se faciunt. ut quod per se consequi non ualebat, propter accidens ottinerent, sicut (ut ex epis Pici utamur) si quis amatam possidere non possit; amorem in odium uertat, ut sepius ottigilis patet, sed eiusmodi non fuerunt caldei atque egypci, potius alii: qui illis detrahunt nec gratias agunt iumentoribus, difficulterum diuinorumque rerum. Quæ uero cælis cōpetant: queque per se propter accidentes. quæ ledomiū habeant in inferioribus, quibus rationibus moti sint astrologi in libro nostro de astrologica ueritate iuxta propria in genii uires ostensa sunt. quum tamen astrologia secreta pluribus de causis ab auctoriis occultentur. Dicitur deinde astrologiam ueritatem nedum inter quasdam uanas diuinationes astrologiam scientiam

sūmā sapientiam existimari debere, sicut etiā phisophia: sed iter ceteras artes naturali lumine repereas. ut in libro predicto demonstratum est. Neque ydolatrie fuit hec scientia occasio, quin potius rectis intellectibus aperta lataque via ad dei catalogi conditoris laudes, contrariū tamen fortasse sentiūt qui Mercuriū instabilem nimisque variabilem dominū nonat Saturni sphæram attingentem: atque eiusdem domum incolentem habent in eorum genituris. Quæ uero de lucro obiciuntur iniquæ dicta sunt, qui quidem toto tempore uite sue ad contemplandos astrorum motus omnibus cōmoditatibus sp̄tis se dedere eiusmodi gratias non merentur, sed illis accidere certum est quod uulgo dicitur in gratitudine maxima, maxima beneficia solui.

In quarto. ca. ad obiecta dicimus non cessare debere experientiā: licet multaque rerum sit habita, sicut nec in medicina & aliis, neque discursu in reliquis, ob multitudinem rerum intelligibiliū & in numeris specialiōes proprietates, hec Pici obiectio iniquitatem ostendit non ueritatis amicitiam, non enim ignorabat nullam scientiam etiā in simili rerum haberi perfectissime, hoc iustici pueri qui sciunt, semper adiudicandum esse, quidam, n. unica notitia uniuersalem elicere uolunt contra superius determinata. q. ii. alii, grauiores tamen etiam in phisophia periti & naturali lumine prediti ex pluribus memoriis copulatis uniuersalem eliciunt, Diuersitas uero opinionum (quam supra magis obesse phis predictum) ex pluribus causis p̄det uidelicet ex magno numero obseruādorum, instrumentorum, quorūdā ipsefectiōe intellectus debilitate mathematicaque ignorātia, naturaliū & ratioīalis iperitia, materie altitudine, ingenio & diuersitate, etatis breuitate, labore

temporis. nūmorūq; expositiōe. agibiliū
impedimētis. & aliis multis. quibus ta-
men pugnantibus p̄dictis multis mediis
ad eām generalem noticiam peruenimus
quam periti astrologi pollicentur. Quā
uero primū obseruauere philosophi lon-
ge magis a ratiōe aliena sunt: q; quā astro-
logi. quis ignorat. prima scientiāq; inuen-
ta rētūq; omniū p̄cipue difficultium / im-
fecta esse: quare pueriliter arguit.

CIn quinto uero contra astrologiam no-
tata refellimus. primū ex natura partium
ipsaq; primi mobilis. signoq; complexio-
nem notauerunt astrologi. quā quidem
nō solum antiquoq; labore quis ex p̄tām
habere potest: sed se ipso quolibet anno
certissime periculō comp̄hendere. quod
ego sepius aptissimū uidi. obseruet quis
p̄dominatores: initiorūq; figurās. natui-
tates & huiusmodi. & nihil dubii super-
erit. falsa uana puerilia sunt quā p̄ astro-
logorum mediis adducit: nec clam sup-
posita fundamenta percepit. Nec triangu-
laris aspectus ab simili signoq; complexi-
one sumptus est: sed ex natura figurāe. cō-
tingit. n. extra eclipticā stellā triāgu-
larī aspectū alteram respicere. que tamen
in diuersā complexionis signo reperiatur p̄-
cipue iuxta ponētes p̄iectionem radiorū
nō absolutā. sed ut diximus. cōcordatiā
sūt: quas causas putat. pariter nec fixa ob-
tempore fixiōē dicta sūt: quoniā i alii
potioribus significatis expta sūt: sed iam
inuento concordat tempore fixio mobilis-
tas uelcoitas. quāuis principiū cognitionis
estiterit. multa. n. in philosophia leuio-
ra ad subtilia cognoscenda p̄duxerūt. De
colorib; planetāe dictum est satis. uide
mus. n. similia corpora cælestia in colore
similis esse uirtutis. quis ignorat oculum
tauri. quā stellā Aldebrā uocant. natu-
ram Martis sapere? cor scorpiois: & caput

geminorū & huiusmōi. sicut .n. quom lu-
cidum ascēdētē uidemus. ignē esse iudi-
cemus & calidū: diuersis sēsibus prius co-
gnitis colore & caliditate per communem
uel aliū interiorē sensum cōiunctis: nō n̄
lux eius principiū fuit caliditatis cognitē
sed tactus sensus. pariter: licet quom stel-
lam rubeā uidemus eam martialem natu-
ram retinere dicamus: nō est rubedo prin-
cipium cognitionis uirtutis. sed effectus
quos i sibi subiectis obseruauimus: sicut
etīa philosophs. post tactus cognitionē
lucisq; per uisum mutationē. si lu-
cens corpus uiderit ipsum calidū recte iu-
dicabit: ita & astrologus stellā &c. quo-
modo at potestates inuente sint. in libro
noſtro p̄dicto apertū est. Ptole. Solis ex-
altationē. in ariete Saturni in libra alia ra-
tione cōcordauit. sed ista oīa accidentalia
sunt. Ridiculū uidetur pico dicere ab ef-
fectu esse hoc. nos aut̄ ridiculū dicimus q̄
uiam ab effectu p̄cedēdi posthabet: atq;
potiore (hoc est utile nobis magis: qua le-
pius idigemus) nō facit. quere quoē quā
ab Aristo. in naturaliphia dicūtur. pene
semper cōp̄ies ab effectu p̄cedere. noſter
enī generalis modus aq̄rēdi scientiā ē ab
effectu a sensibilib; ab iſeriorib; ad su-
periora p̄cedēdo: sed nobis similitudinē
parat quom reprobare putat. ait p̄cipē
descēdere potius. esto. an nōne sicut appa-
rēter ascēdit princeps. quū tñ nō ascēdat
similis fit stelle mediū cælū petēti nā ascē-
dere uidetur licet nō ascēdat. sed hec tri-
uola sunt. nec cause sed quedam concor-
dantie. in quibus aperiendis quidam erra-
uere sicut in aliis sciētiis & rebus accidit.
Angeli uero astrologiā habent adeo p̄fe-
ctam. ut inumerā futura p̄dicere poss. nt.
teste Scoto. ii. sentē. q. xiii. nisi igitur de-
mones naturali lumine quandoq; saltim
priuati sint eam etiam callent. sed si falso

quandoq; predicunt. alia ratio est. men-
daces. n. fūt: nec que noscunt a piūt. Re-
trocessio planetis maximū est infortuniū
respectu. s. sibi subiectoꝝ. Eclipses calamiti-
tates pariunt: quam rem nunc temporis
magna ciuitas experitur. Partiū uero cau-
sa rationalis est nō tamen adeo particula-
rium significatiua. puta fabarū. illud. n.
ridiculum est. sed generaliū.

Que in. vi. capite ponit debiliora sūt
nos uero cum Scoto sentimus cūq; alii
demones nullo pacto futura p̄dicere pos-
se nisi aut cōiecturis iserioribus: sicut pru-
dentes homines faciunt. aut astrorū intu-
endos causas. Utilem quoq; demōstrauim-
us esse astrologiā. q. i. ad omnia & me-
dicina potissimum: atq; phyllosophia ea in-
diget: theologia illa uigoratur. q. si mala
mens malusue animus astrologia abuta-
tur. pariter ēt. theologiam abutetur. pa-
lam est hoc in multis. Legat medici Ypo-
cratem superius allegatū. Galenū quoq;
reducant ipsi creticas multasq; alias egro-

rum alteratioes in causas. p̄dicat hūc pri-
mo parocismū aggressiū. horā tali. horā
mortis. credēt quādoq; id in cretica die fi-
eri. fietq; prius i altera cretica die. sed me-
dico ignota penitus hic parum ante ille a
longe pariter intuitur. Afferat mihi cau-
sa in medium cur Socrates assiduis in-
tensissimis cogitationibus delectabilibus
affectus. ex arrupto. statim alteram duer-
sam rem cogiter homo. iam e memoria
elapsam nō discursu. nō similitudine cu-
i spiam motus: neq; potētioribus recen-
tioribus speciebus moueantur? Ad comi-
tes artes diuinatrices q̄s ponit. dicimus si
quis debilium sit uiriū uero sustētaculo
indiget. quoniā aut uera ē astrologia. alie-
mendaces artes suis fundamētis se susten-
tare nō potentes. huius adberere uolue-
rūt. sed chiromantiam uerā artem testa-
re uidetur Arist. pbl. pti. viii. pb. xlvi.
& pti. xx. pbl. lxyiiii.

Quādā in ultimo. ca. posita. qm̄ arbitrarie di-
cta sunt. idcirco missa faciamus.

Haud dubium est. quibusdā Pico deditis media contra respōsiones no-
stras succurrere debere: at quom pālam sient: respōsiones quoq; nobis non
defuturas speramus. Si uero in aliquibus minime ingeniosis sat̄ fecero. illi q̄
queso pro me repandant. dentq; ueniam. nam principium respondendi de
disce credimus: quo alii faciliori uia pergere poterūt: fauente diuina graciā.
a qua munera sunt omnia.

Lucii Bellantii ciuis Senensis Artium & Medicinæ doctoris respōsiones
ad iohannis Pici. comitis obiectiones quas aduersus Astrologicam uerita-
tem quāuis nō ediderit cōmentatus ē Feliciter finiunt. Diligenter impressit.
Gherardus de Haerlem. Florentie. Die. viiiii. Maii. M. cccc. lxxxviii.

TABVLA

CTabula capítū cōtra astrologiā Pici Mi
rādul. & r̄nſionū Lucii bellātū Senētis.

Libri primi.
Contra astrologiam, phōrē pphetāḡ cesa
rum & pontificum auctoritate.

Libri.ii.
Narratio uanitatis astrologiæ.
Qd̄ est ars in certa astrologiæ iudicio.
Electiōes ēē iūtiles testimonio cuiusdā.
Inutilitas astrologiæ ad decernendū eligi
bile uel fugiendum aduersum.
Inutilitas eiusdem ad religionem.
Noxiam esse astro. xpāne religioni.
Fallacia astro. ob discrepātiā astrologoḡ.
Contra astrologos nostre etatis.
Vana esse iudicia astrologorum.
Cur aliquando astrologi uera predicent.

Libri.iii.
Epilogus dictorum ordo dicendoḡ.
Rationes q̄bus astrologia, pbari uidetur.
R:torquetur prima ratio. & q̄ cælum est
causa uniuersalis.
Quo pacto cælū agit in inferioribus.
Nulla uirtus est cælis preter communē mo
tum & influentiam.
Lune lumē esse uitale nō hu. uel bri. p se.
Nō posse defēdi astro. si oēs stelle sunt ca
Obiecto contra p̄dicta.
Solutio. & q̄ forme specificē uel indi. nō
sunt a cælis.
Stellas alias a luminaribus aut nil aut p
rum agere.

Quo pacto eedē stelle uaria agere possint
Quā uarietas in cælū redigatur. que nō
Sol multa opatur q̄ astrologi putant ab
De variatiōe uirtutis Lune. aliis fieri.
Estus maris in aliā causā q̄ i Lunā redigi.
Gileni sententia de creticis. confutatur.
Periodus humorū nō referri ad cælos.
Octimestris partus infelicitatē non in Sa
turnū redigi.

Nauta agricole uera sepius q̄ astro. p̄dicūe
Non omnia quā predicunt astrologi pen
dere a primis qualitatibus.
Impedimenta inferiorū nō esse a cælo.
Ingenia & mores non esse a cælis.
Bella nō a qualitatibus pendere.
Non esse in cælis occultas uires.
Quelibet cæli uis ē uniuersalis q̄cūq̄ sit.
Epilogus & cōsūtatio q̄rūdā rōnū astro.
Libri.iiii.
Otto seruandus astrologiā nihil esse.
Fortuita nō esse a cælo.
Quomodo fortuita causas habeant.
Effectus mirabiles in angelos referendos
Preterita nō posse preuideri.
Futura post multo tēpore nō cāri a cælis.
Vanitas electionum.
Astrologi mentē humana cælis subiciūt.
Mores hominū a cælis nō fieri.
Malas aut bonas leges cælis nō subici.
Corporēas dispositiōes nō esse a cælo.
Non pōt cælū esse signum nisi sit causa.
Nullam esse interrogatiōnū partem.
Miracula diuina a cælis nō significari.
Stellā magoḡ nō intelligi cōstellationē.
Quā supra uires naturæ uidētur a cælis
Libri. v.
Magnas cōiunctiones esse uanas.
Vie q̄bus iudicat astro. de magnis rebus.
Nullas esse Saturnias reuolutiones.
Ordo dicendoḡ & diuersitas opinionū
de magnis coniunctionibus.
Precipue astro. usi sūt mediis cōiuncti.
Ordo dicendoḡ & opinio Alliacēsis.
Tēpora n̄ ab astro. sed ystoriciē ē petēda
Sūma sentē. Alli. de cōcor. astro. & ysto.
Error Alli. & uana cōclusio.
Error astrolo. de diluvii cōiunctione.
Contra Abrahā ludeū de Messie p̄nōsti.
Contra ascribētes reli. Crīsti sideribus.
Genitūrā Yhesus non esse quā fertur.
Falsum Abo. iudiciū de Maumeth.

TABVLAT

Falsum uaticinium de Anticristo.
Ratione esse falsa sex tñ esse posse leges.
 Libri, vi.
Quo pacto procedendum sit contra fundamenta astrologie.
Quibus rebus astr. dicat fluxus uariari.
 Falsitas domorum.
 Falsitas diuisionis duodecim domorum.
 Falsitas aspectuum sententia. astro.
 Cōfutatio uariar. opionū de aspectibus.
 Causa deceptionis astrologie.
 Obsessione cōtradicere aspectū rōibus.
 Plaetas sub radiis Solis nō male affici.
 Retrogrados fortiores esse.
 Caput & caudam nihil esse.
 Falsitas anthistoriorum.
 Falsitas dominatiū & obedien. signor.
 Falsitas exaltationum rationū.
 Contra quādā signis attributa.
 Contra rationem faciēt. & terminor.
 Contra graduū p̄prietates.
 Contra partium rationes.
 Contra dodecathemorior. sententiam.
 Libri, vii.
Quid dictum quid dicendum.
Ambiguam esse horam fatalem.
Ptole. plus cōceptui q̄ geniture tribuit.
 Facta uniuersalia astro. nulla esse.
 Nō posse astro. regioni futurū predicere.
 Nō posse principiū significatiū eligi anni.
 Contra directionū determinatiōes.
 Astrologos omittere necessaria sicut in efficacia dicunt.
 Implicare repu. dicta de fixis.
 Falsitas dictorum de planetis.
 Libri, viii.
 Incertum esse numerum celorum.
 Si plures octo sphere sunt falsa astro. antiquorum.
 Differre ymagies assignis. licet in noīe cōue Caldeor. ymagies ēē rīmēta. niāt.
 Non esse inuisibiles ymagines.

Libri, viii.
Quid actum quid agendum.
 Genitura principiū esse incertum.
 Contra animodar.
 Contra Li. uerbum.
 Contra messala de principio hominis.
 Contra initia urbiū factionum &c.
 Incertitudo diuisionum domorum.
 Laboriosū ēē scire loca necessaria plāetas.
 Varie op. de anni q̄litate & Solis eleuat.
 Minutus error aliquando maximus.
 Varie op. de motu octaua.
 Varie sententia de directionibus.
 Libri, x.
Quid actum quid agendum.
Rationes astro. inanes esse.
 Contra fortitudinem domorum.
 Contra rationes astrologie.
 Contra rationes a parabolica simili.
 Cōtra rōes Auērodā de p̄prieta. signor.
 Contra p̄prieta. eoz fm Aboazarre.
 Contra gaudia planetarum.
 Contra Ptole. de domibus planetarū.
 Contra facies & terminos.
 Cōtra significationē signor sup mēbra.
 Contra p̄prietates absolutas signor.
 Cō. Pto. loquēs dē pla. ac si ex elem. esset.
 Non esse planetas noxios.
 Contra dominū dierum & horarū.
 Libri, xi.
Astrologiā nō esse experientia p̄batam.
 Si experientia haberet pōt nō est habita.
 Libri, xii.
Non esse astrologiam reuelatam.
Quale egip. atq; caldei ubi orta ē astro.
Quid egī. & cal. in op. astro. induxit.
Quo pacto iciderit ī suis obseruatiōibus.
Quibus cōiecturis usi in obseruati. suis.
Quibus sōmentis aucta astrologia.
Quo pacto ab egip. ad alios astro. p̄ueit.
 Finis tab. obiect. & resp. Pici & Lucii. b.

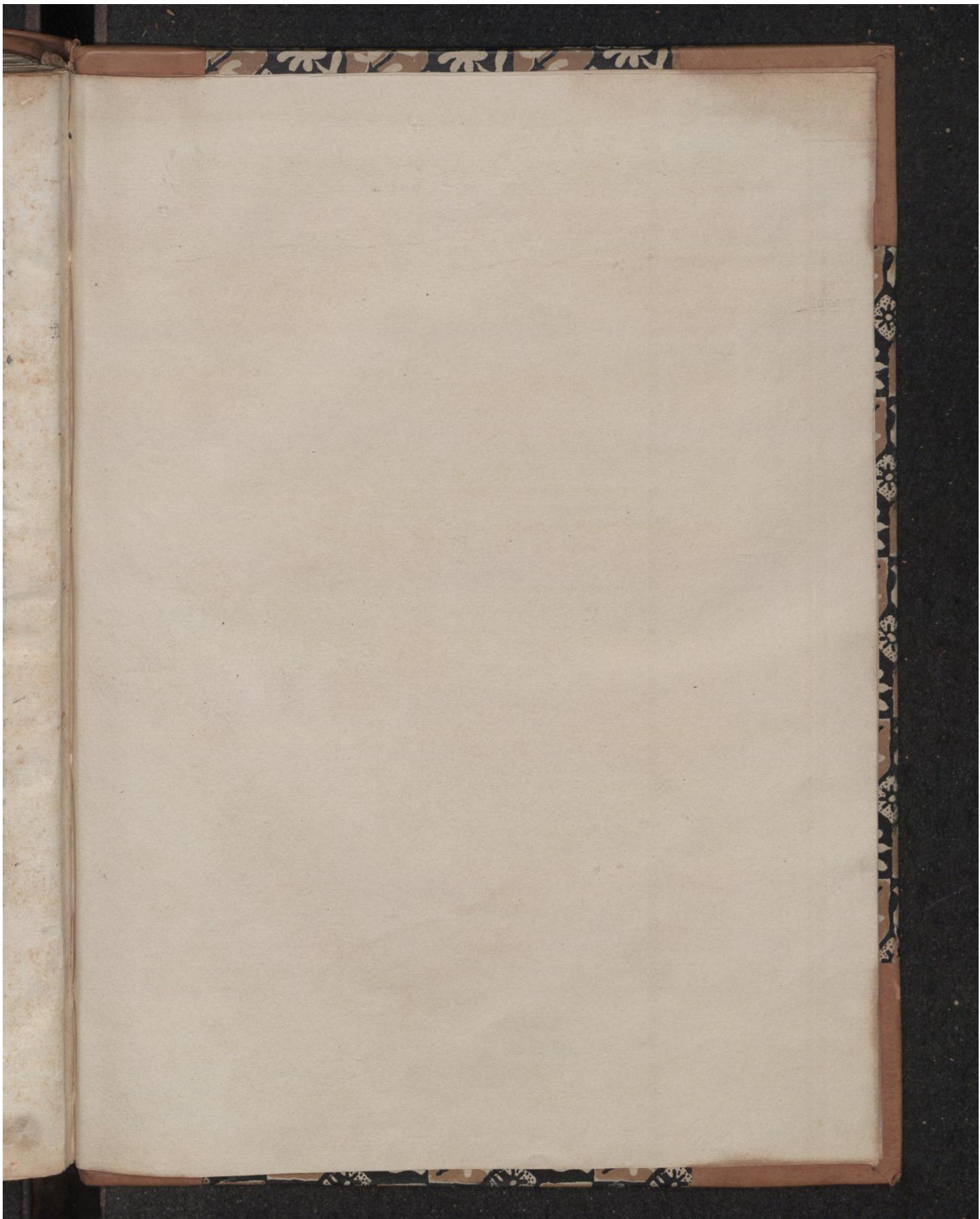
L.B. ad lectorem.

Ecce das care lector quæ edidimus ulla motos initia scripsisse. Scias nem
nem in Italia fuisse temporibus nostris quæ uti Picu uenerater, & coleret: cu quo
nullu michi comerti fuit: illius tamen nomen obseruabam: et apud me pluri
mi eius fama erat. Sperabam bene fore Iris & scientiis cunctis: si loga uitam uixisset. dolui pce
teris oibus tam uiri morte, ueluti bonorum artium iacturam. Ecce editum fuit: non bene consulti
uiri suauu, opus ipsum ac delendum quidem. Quod ego quum uidere non potui non dolere. &
his telis meis licet hebetibus & obtusis in certam p dire, duxi namque expedire, obice qualem
cujusque primu furetibus his opponere: donec strenui milites accederent: quod ledere uole
tes opprimarent. Itaque ruris meas edidi: in quibusque plura deficere non ignoror. Vix
si quatis in erumnis uerber aduertas, non parum ignoscas. Exula patria, quod malis ciuibus non
adhæreas: dego Florentiae, dum hec cōpono: semper in aīo est patria libertas. Ecce dū scri
bo gymnasium irrūpuit quod nūciet, crassatores psto esse qui me trucidēt: isidias ubique paratas
dephendo, ut me dicat amici, Damodē, uel Dyonisiū. & licet assiduis discriminibus
impavidus fere factus sim: non potest calamus laguēte manu non cadere. redeo tamen ut possū
ad scribendū, condo & cōpono (ut multis aptū est) quæ mox deprimere possim, non. n. da
tur quod scribo, ut nonū pīmatur in annū: sed abortus emittere cogor, nam idē tēpus &
cōceptus & partus ē. Tu itaque lector miserere tamē labore, atque animi non digna ferētis
Ignoscere, si p ueris partibus abortiuos educimus, ut opus hoc fortasse dices, grauiori li
ma elimādū, & in quo alio stilo & scribendi genere usus esse deberet: Dolebis pīterea, ab
re latina opus hoc adeo alienū esse, ut bonorum Irāge professores, a lectiōe tali abhorreant.
Hoc nos dolemus, eloquētā nullā in nobis ē, dīctiōes latinas non callere, imbuti namque
sumus barbarie, quæ ubique hodie circūfertur, optaremus politis & uere latinis uerbis
graues sentētias (ut par est) exprimere posse: nam Oē tulit pīctū quod miscuit utile dulci.
pulchru est, n. arborē optimis pomis onustā pulcherrimis solius exornatā uidere. Id fa
temur & nouimus. Verū non adeo iepit ac barbari sumus, quin in plurimis diuerso di
cendi mō, uerbis si non oibus latinis, minus tamen latinis uiris aspīnādis, uti potuissimus.
Sed quum uideā (malo scientiæ fato) factū esse ut tēpestate nostra plerique oēs, qui lingue
latiae studēt, scientias nullas nouerint: contra quod liberales artes sequuntur, eloquentia oīs
expertes sint: optauit potius ut a scientiæ professoribus hec nostra legerentur, quod meritis
grāmaticis: quibus in re nulla satiſfecissem. Ceteg accedat alius quod omisi refaciat
mibi satis sit bonorum animis stimulos admouisse. Expōscimini boni cuncti Irāge & sci
entiæ amatores: tu fāminī liberales artes, quāge inter primas astrologia est, non finite pī
do, manibus lacerari, nec sanctū hoc dari canibus, quod non modo Pici causa dico, sed
quotquot īstandū faciūt tēptabūt quod primū emerserint occidere, quis, n. iure in Picū
seuire potest: quod licet hec cōmētās fuerit non tamen edidit, Pīcus, n. si suprauixisset non modo opus
hoc non edidisset, uerū ipietatis penitentia ductus, non abigo quin omnino cōbūsset.
Vos uero pīuincia hanc honestissimā suscipite, armati semper estote: nobis satis sit pre
lusisse & qualiacūque sint quæ scripsimus tu quoque lector boni consulas. Vale.

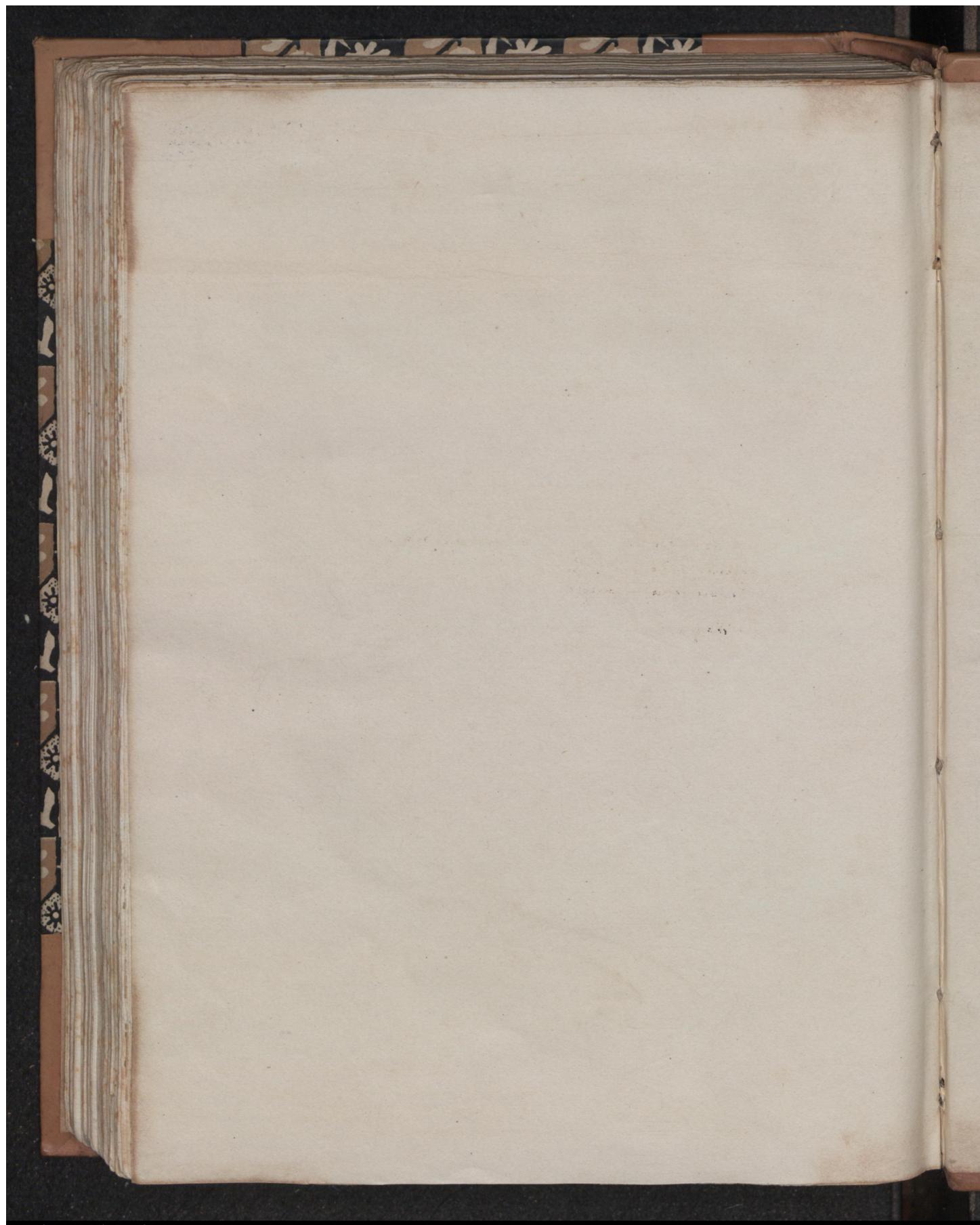
Registrum huius operis.

Primus, s. tabula est duāge, a b c d e f g h i K I m n
o p q r s t sunt trium, u. uero quattuor cartagē.

126

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. C.4.19

CIABANI GINO
LEGATORE DI LIBRI

Esemplare di cc 126 modernamente
numerata
nuova guardia scritta.

Barzo 1916

81.